N. Inw. 110.

110

DD. IV. 98.

47.) Dyskurs albo Zdanie Xięcia Jmci Krzysztofa Radziwiłła, o zadwu-
nieciem wojny Inflantskiej. —

48. Tegoż xcia Radziwiłła w kole poselskiem na Seymie
warszawskim mowa. 1625. —

49. Rokosz Gliniański 1379. —

50. Mowa na pogrzebie Bartłomieja Nowodworskiego, Kawalera
Maltańskiego i D. w Warszawie.

51. Mowa za Panem Alexandrem Kamienieckim na Seymie Warszaw-
skim 1621. —

52. List Jakóba Sobieskiego do Prokopa Sieniawskiego o wykra-
dzeniu Kasztelanowi Kamienieckiemu r. i t. d.

53. Dyktowanie na pogrzebie P. Andrzeja Bobola z Piastów, p. t.
Jakóba Sobieskiego Krajczego Koronnego, 1616. —

54. Mowa na pogrzebie Stanisława Żółkiewskiego p. tegoż 1621. —

55. Mowa na pogrzebie Chodkiewicza Wojewody Wileńskiego p. tegoż. —

56. Mowa na pogrzebie Jana Żółkiewskiego — p. tegoż. —

57. Mowa na pogrzebie Anny Hetmanowej Żółkiewskiej — d. d. —

58. Mowa na pogrzebie Prokopa Sieniawskiego p. tegoż. —

59. Mowa pogrzebowa przy [illegible] Daniłowicza. p. t. —

60. Mowa na pogrzebie tegoż w Olesku — p. t. —

61. Oddawanie X. Heleny Kieniowieckiej za Pana Stani-
sława Warszyckiego w Lublinie — 1631.

62. Mowa tegoż na pogrzebie X. Zbarackiego w Krakowie r. 1631. —

63. Mowa tegoż przy witaniu Króla na Seymie Warszawskim. 1626.

64. Mowa tegoż przy exorbitancyach. —

65. Xięcia Radziwiłła bułaczy do czasu [illegible] Królowi przy
Konkluzyi Seymu Warszawskiego 1626. —

66. Odpowiedź Króla —

67. List X. Zbarackiego do Króla —

68. Podziwiałe xięcia Zbarackiego —

69. Kwestia exp[e]dit[i]ey przeciwko Szwedom. D. —
70. Dyaryusz Sejmu Warszawskiego, ostatniego za panowania Zygmunta III. —
71. List Krzysz. Lesznego do Sekretar. tymże Sejmie —
72. Replika Zaporowskie do Wyiatrala. —
73. Konwent Wojskowy Warszawski R. 1649. —
74. Kopialik. Sanctæ Crucis 1677. —

I

Jasme. Wielmozny. Mciwy. Ksże. B. Biskupie Krakowski.
Moj. M. Pane. od X. Krakowskiego X. Zbaraskiego

Nie dziwuy się WM. moj M. Pan. temu, am ciż to nieco obchodzi, że mniejszy Krolowie większych gdzieczas incommodują, bywaly takie skrzela, takie ciężary y teraz są, y wierzitudo rey. mi nowa na świecie. Ktoby był rzekł Sulimanowi, tak sławnemu Cesarzowi Tureckiemu, że Kozacy, Agricolæ et operarij Polscy, sex do minu, tak despectæ Majestatis Otomanca, iż jakie gowzdy ozyma cesarzow. Turecdus y splondrować będą, insperab. niewdobna się to rzecz zdała, y gdyby się był z tego, a przecię widzimy, że dotąd dzieje wolą. Sukcessorem iego pozwolą. Ktoby był rzekł Stefanowi naszemu Krolowi, że Gustaw, y ozesta Inflant wezme, y potym potey Prowincyey impune grassabitur, podobnoby się był zaszabłą vlapiwszy rzecz, y uszył o mich. sten, które od mieo słyszane były na Krola Szwedzkiego: Docebo ego istam Regulam, y pewnie by mu tego nie gmach wezmie. Ale, kiedy po Solima mie nie Cesarza nastąpiły, gdy Stefan do tąż, y Państwo Tureckie y tanta Majestas obrócona, gdy dabliś, w lichey nadzie od Kozakow y Polaka od Szwedow. Leor, naco tantorum Exemplum przytoczę: Kto się rzucę do mnieyszych, ukazuią że via fortitudo tempora wszystko czyni: Kto był rzekł w Polsce, znaiąc P. Woiewodę Bielskiego, przez 20 lat Precepta rem. człowieka, togatu, gnietu, inter multas versantem, laboribus et periculis Militaribus omnium affectu, zbroią na lim ledwie widzącego, odzigenanid, że depozita Toga, miał Semper arma, Et tenane zostać, by tez nakoniec y Astrologowie canerent y opowiedali to z gwiazdy iego, mu kto temu nie wierzył, przecie to iuż iest przed Oczyma zadzwoni. Nie raz się tedy WM. moj M. P. Oiwowie, że Gustaw nas incommoduie swem Szwedami, co sobą trzepą rzadzą.

Łą tego naturalissimâ causâ, y mało to wrzecz wżdy, natalie Polskie infortu-
nia, takie cierpi. Optime sprzyiaiąc że taki Hetman, ktory iest et Marti &
et Veneri pulku; Martis bo Hetman, Veneris bo Oeconomem, sumptu
utriusq; Numinis auspicio, zapędzi Gustava usq ad mare Oceanum,
Boć tam trochę przydalsza nawygatia. Przyszła mi napamięć teraz, mo
wa jednego Szlmierza Polskiego, ktory mowiąc z iednym towarzyszem swo-
bo, bo też był facetus, rzekł mu: przydzie wżdy taka bieda, że gdy mu-
sisz bydź Krolem, chcebyś nie chciał: Ja tak rozumiem, że to są aurea secula
nasze, bo Oeconomi Hetmanią, a Hetmani Oeconomizują. Niedbałstwo
za tym porządy idą mogą, znać że audiit tuhissima Respub. Co wżdy to
prawda, co Grek rzekł powiedział, iż in bello non certo speciale nō admittit,
a takowych Hetmanam czynią, ktorym non Arcica vel neutralis, sed paula
falandra ornamento; bo w Grecie też Greckim pismem piszą, to znać że nie
bez poreczeństwa nie masz, a dispensator ludent, a to tylko sua potentia że
Stratii Venerem armatam chcą widzieć, et nunc vorg leo, qui nuper lepo erat.
Placet fortuna tua Imperator! chcebyśmy y Inflanty stracili sub auspicijs
takiego Hetmana; nie to: bo może rzekł y słusznie: Imperatorá nie mate
glunt, non militem, ale jakim żyten, ktory to rzekł, nie declarował tego, y
on pierwey został Hetmanem, niżli widział castra, y może wżdy śmie
le, rzekł był nieboszczyk P. Lubelski. Myszkowski rzekł Themerowi gedne, kto
ry rzekł tego Szlmierzem nie był chcąc go Szlmierzem uczynić. Pane Bey.
Dzięki, wszakesmy widzieli Kneehty, odpowiedział mu: Widziałem, to-
śmie Szl
mierz: A za nate fortuna Rzpltey, każdy wszytkie dzwi z domu swego
wyzwalić, abyśmy własnie znaleźli aureá secula, o ktorym tak piszą,
że tara felicitas w nim była, że nec foras domi erant, y nie trzebaś było za-
wierać. A Gustaw będzie beshą postawił, widząc że przyszedł do Prus, in-

Łaski y przyiaźni. Znać widział, że swoim moim Panu ten list do mnie pisał
pokiż szedł X. Biskup Pelnski do Wm nie przyiechał, ktory z damy się wbrt
gorze Wm w głowę. Zaleczan przyiąm służby moie łaskę Wm nie M. Pan.
w Krakowie d. 11. Augusti 1625

Vniversał od. X. J. M. Jremico. Wsmio
wrzecio P. Woiewody Ryskiego, do Obyiwate
low. Trien. Ruskich.

Jaśnie Wielmożni, Wielmożni, Mciwi P. P. Senatowie
Starostowie, y wszyscy Nobiles Obywatele Woiewodztwa
Ryskiego, Moi Mciwi Panowie y Bracia.

Długo gogladaiąc ałongé na wszystkie Rzpltey, in alto vsługi
moiey Wm'ciom mom. Mciwi P. P. y Bracia, zostawałem silentio, dotąd
pokiż przy vstawicznym J. K. M. pieczołowaniu, zakabluiet cum re bellby,
quibus zostawała nadzieia; ale kiedy afflictus na ten czas Patria: fa-
talia tempora, y samego Jm P. Woiewodę Kijowskiego, ad sedandos Sen:
motus Commissarza, sententia, mi niego nam, tillo cięszkie bella deremhi
et tempestates: Tandem, milosną Opatrznością, lubo to z twardego
Jm'ci wiedzieli zbudzone, zbliżyć się tu, y osobnie, do vsług Wm'ciom
Mciwi P. P. obiecie, de nunciare przyiechali. Więc y ta, ktora się
sine obligata Ojczyźnie debeo, odezwać się powinnością. Wiedząc.
Zwłaszcza, że ex mente J. K. M. y Rzpltey, dworzę gaz Loiei. Wm'ciom

Mom MMLL Prowadome, do pospsitego ruszenia są wydane.
Tego za zawsze optabam, tak y teraz mieniny bacz reparando
Zaluhs mac sposob. tillu ten, aby una cadq no defensimb tilko, zaby
nie ktorzy extra periculu będący rozumeli; ale całey Rzpltey restituio
mb, ktorym slabo Oyczyzna na pierwszym Symie zadała, zostawała
v nas Meta et Aminus. Wzazając tedy Woyska scrupulose, slabe
con tot Sostw moslimina grobitli, ten zeden Securitatis ma argument
iest, zt extrema periculu, extremis reprimantur viribus. A labo
to obzecich Witiacb no constat, wiedząc wdruk operomych hiebes
prezenstwach, ktore pomieli W Mcow Moich MMLL naprzeyq gro
dz, tq odbrlq mocz do wstugi WM moich MMLL, anteocupando
czas zamierzony, propino. Groząc y życząc abysie WM moi
MM Lanowie, maiowiie, ktorzy Principalim dignitate et Consilio
Rzpltey teraz Ploccho, y communiter ze mną dotey należy
cie powinnosci, wczelme się ze mną, przez Castellanczuk oporzą
dzi Woiennym znosili, y innym JCS Mcow ad Sumenda arma,
more maiorum, monumento byli. Do harnowzenia zaś czasu
Generalnego prosim, do ktorego, gdzieby nam bydz gotowem potrzeba,
spowzadzenia Pułkow, obrania Rotmistrzow, przez się z Jmcmi do
Wrszni, gdzie czyni postolabor. W Mcowie Moich MMLL congressu
Zniczdzie się zaczęli, zeby Inclytum et nobile Woiewodztwo teo Zemi
ton, gdy da PBog przyiscie JKMci na Koni nam wdzięcz przy
dzie, wspozadzili gi w gotowosci, exemplo pobit cateris, y pocztu
Jmcmia swego stawaq. Do czego za pro mea exigua opera W Mcow
moim MMLL dopomodz, y lubo lassatas vires morie, ex zijthe appl
Covare doieb usługi, zostaie gotowo. Vpsbęyme Satym morie slu

Aby Zalecam w łaskę W Mcow. moich MMLL y Braci W Sandawrii
D 30 May 1649

W Mcow Moich MMLL Panow. Przeyzyq Brat
y sługa
Jerzemi Michał Korybut Xiąże na Wisnio
wcn'y Lubmiech Woiewoda Rusti mpp

Compnt Woyska Kwarcianego z Ordinatey
Rpltey 2o 1649 pod Zbarazi
Cielune polowica tych

Pawze.

Storzgrew JKMci	Kom	200
JMci Krakowskiego	Kom	100
JMci Wdy Czerniyowskiego	Kom	100
JMci Podczaszego Coron'	Kom	100
JMci Koniuszego Coron'	Kom	100
JMci Storzego Coron'	Kom	100
JMci Obozne Coron'	Kom	100
JMci Starosty Krakowskiego	Kom	100
JMci Starosty Lwowskiego	Kom	100
JMci Starosty Lomznskiego	Kom	100

Kozacy

P. Starosty Kamienieckieo — Koni 100
P. Starosty Grodeckieo — Koni 100
P. Chorążeo Sendomirskieo — Koni 100
P. Zbroskieo — Koni 100
P. Alexandra Koniecpolskieo — Koni 100
P. Zaciwilichowskieo — Koni 100
P. Gdeszyńskieo — Koni 100
P. Holuba — Koni 100
P. Kalinskieo — Koni 100
P. Kiszela Chorążeo Nowogrodzkieo — Koni 100
P. Sokola — Koni 100
P. Duszyńskieo — Koni 100
P. Vieyskieo — Koni 100

Daragani

JmP. Pisarza Polneo — Koni 400
P. Theodora Dmisoffa — Koni 400
P. Starosty Sokalskieo — Koni 400

Piechota Polska

Przy P. Hetmanie Wielkim — 200
Przy Polnym Hetmanie — 200

Praesidium Kamienieckie — 200
Praesidium Spiskie — 200

Comput Woyska Supplementoweo z Ordinatiey Sejmu Coronneo Ao. 1649

JmP. Casztellana Bełskieo Vsarza — Koni 100
P. Casztellana Kamienieckieo — Koni 100
P. Miecznika Koronneo — Koni 100
P. Starosty Sądeckieo — Koni 100
P. Starosty Krasnostawskieo — Koni 100
X. JM Coreckieo — Koni 100
P. Starosty Słobnickieo — Koni 100
P. Starosty Brzezinskieo — Koni 100

Chorągwie Rayitarskie

Auxiliares od XJM Brandeburskieo pod regimentem Pana Ostana — Koni 800
P. Szczakowskieo Strażnika ~~Koron~~ Woyskoweo — Koni 200

P. Korffa — Koni 100
P. Krzysztopha Ornaka — Koni 100
P. Smogoleckieo — Koni 100

Arkabazerowie

P. Constanteo Opalinskieo — Koni 100
P. Stanisława Dębinskieo — Koni 100
P. Kobierzyckieo — Koni 100
P. Jastrzębskieo — Koni 100
P. Pogurskieo — Koni 100
P. Franciszka Micilskieo — Koni 100
P. Tomickieo — Koni 100
P. Pogurskieo — Koni 100
P. Skorzewskieo — Koni 100
P. Pryłowskieo — Koni 100

Kozacy

P. Strażnika Coron. — Koni 100
P. Starosty Halickieo — Koni 100
P. Firleia Star. Trembowel. — Koni 100
P. Starosty Jaworowskieo — Koni 100

P. Starosty Ostrskieo — Koni 100
P. Kuczyckieo — Koni 100
P. Zaborowskieo — Koni 100
P. Stolnika Czerniechowskieo — Koni 100
P. Czetwertynskieo Star. Raciborz. — Koni 100
P. Adryana Okunia — Koni 100
P. Bieleckieo — Koni 100
P. Jana Niezabytoskieo — Koni 100
P. Hulewicza Star. Zwinogrodzkieo — Koni 100
P. Michała Pnebalskieo — Koni 100
P. Alexandra Zysakowskieo — Koni 100
P. Stephana Homorowskieo — Koni 100
P. Lychowskieo — Koni 100
P. Wozuczynskieo — Koni 100
P. Podstoleo Kijowskieo — Koni 100
P. Franciszka Wężyka — Koni 100
P. Bromowskieo — Koni 100
P. Proskury — Koni 100
P. Strzałkowskieo — Koni 100
P. Piaseckieo — Koni 100
P. Chełmirskieo — Koni 100

Piechota Cudzoziemska

Gvardiey K. J. M. —— .. 1000.

Auxiliones z Prus. pod Regimentem P. Vbalda 1200

P. Orema —— .. —— 600

Z Woiewodztwa Sieradzkiego pod Regimentem P. Pisarza Polnego —— .. 700.

P. Przyiemskiego —— .. 450.

Z Pruskich Woiewodztw 1000.

Daragani

Gvardiey K. J. M. pod Regimentem P. Korffa. —— .. —— 800.

P. Starosty Opoczyńskiego —— 400

P. Rozrazewskiego —— .. —— 550

P. Starosty Liwskiego —— .. 300

P. Kozmiakta —— .. —— 400.

Z Woiewodztw Pruskich —— 200

P. Czarnieckiego Oboznego Woyskowego 100.

Computatio Computan. wszytkiego Woyska No. 18106

2.)

Pismo P. Szczęsnego Herbulta za ktorym chciał bydź zwiezienia wolny

Rozumiem temu, że ktokolwiek wiadomy iest spraw Rpltych, przyzna mi te puncta

Pirwszy. Ludzie tylko na swiecie się odmieniaią przez smierć, a obyczaie iednakie zawsze zostaią, y cokolwiek dzieie się teraz u nas, tosz się przedtym działo, albo u naszego narodu, albo u ktorego dawnieyszego.

Drugi. W starodawnych narodach po kilkakroć przychodzą zalaty iednakie sprawy y zamysły ludzkie, co zowią Politykowie, Circulum politicum.

Trzeci. Nasza Oyczyzna, iest namłodsza teraz Rplta na swiecie, bo ledwie od siedmiset lat możemy się dopytać o Przodkach naszych. A to iuż przecię dwarazy obszedł się Circulus ten, raz od Piasta, drugi raz od Ludwika, a rozumieią ludzie baczni, y nieboszczyk P. Kanclerz często o tym mawiał, że na trzeci Cirkuł teraz iakoby się mocno zawziąć miało

Zamoyski

Czwarty: Na przypadki wszelakie iedney nauki y lekarstwa szukać nie możemy, tylko u tych co przed nami w takichże tomiach byli, y co się pirwey dobrze nadało, to się y teraz może dobrze nadać, co też pirwszym ludziom nie poszło, to aby teraz miało pożytek czynić, namnieyszego podobieństwa nie masz. Pobił Juliusz Rzymiany u Pharsalu, zabili go drudzy w Radzie, zaś tych pobił August, a zaś Augusta Żona

Karzet Rządy w ten czas wszytko przegrał w Niemczech, kiedy wygrał bitwę nad Sasem Ol. Francuzy Hemik. Gwizą, a Henryka Anmich

Rządy: Dwa sposoby są zatrzymania Państwa, ieden postrachem, a drugi miłością: Żadne Państwo postrachem trwać nie może: Malus est custos. diuturnitatis metus. Duos metuunt oderint, quos oderunt perisse expetunt. Dotego czasu samowe Francuzy iedna Inocencia przez lat 900, lubo ktorzy Successorzy po drugich. Jest zwyczaiey miłości obrano za na Panowanie, dotych czasow tak Krolowie, ktorzy Successi postrachem podobni ojcom. Ci lubo poddanym, zaraz ustawa; a drugą dziwnym zabiegiem obyczaiem na Krolowanie następuie. Tudzież teraz starodawnych Krolow nie masz, a w Polsce poki stawało Piastowych y Jagiellowych potomkow, miłością Panowania nie pozbywał. Za czym trwalsza nierowno miłość niż bojaźń.

Szosty: Na powszechney, albo większey części ludzi powszechnie, Charstwa niszczyć nie masz, nikt swobod nowych przedsięwziąć nie może y przeciw nowego postanowienia. Tu muszą twarde przykłady przyiść. Buntowali się Rzymianie przeciwko Senatowi, y potym przez 3 Rzymy, much ano im wydaniem pozwolili Vrząd. Mowy Tribunos. plebis na obronę ubogich przeciwko bogatym. Znowu zbuntowali się przeciwko temuż Senatowi, y znowu posłi przez, much ano im znowu do dwoch Tribunos Militares. Consulari po testutę, żeby ich mocą bronili od Vrzędow. Stąd we Hiszpanii pozwolono. Vos. grandes. Stąd we Francuzy pares Francie. Stąd w Węgrzech Naderszpani Czterey, stąd u nas Ci

Sena.

Senatorowie, ktorych Statut iest: dabunt Consules fugientibus metum. Regis dat Capitanei, a potym Posel. ska Izba, Trybunał.

Szodmy: Co iest in communi dobrego, to też in particulari dobre. Publica ex privatis constant. Na Prywatnych osobach miłość ku Oyczyznie pokazuie się. O Prywatnych osobach rozdziel się czyni według tey części, ktora iest ku pospolitey rzeczy. O prywatnych osobach rozumieć zalicza. o Oyczyźnie czyli Cesarz. dwor Szlachtow. Przyiaciel moy mowił: Dałby to Bog żeby wszytka Szlachta Przymierza wiecznego miała, żeby wiernym razem wszytkich stanow. Co nigdy nie chcieli przeciwko dwiema. Są drzewa, ziela, przeciwko wszytkim pogodzana.

Osmy: Czego nie mamy w przykładach Polskich dlatey rzeczy natury, to mamy brać od innych Narodow. starszych, gdyż cokolwiek się działo u innych starodawnych Narodow, tosi się u nas dziać y dziać będzie

Na tych fundamentach stoiąc, ktorymi ze zadu wiadomy poprzedzaiąc mi bendzie, tak Concludę

Dobrotliwości B. Bm. gdy nie te tumulty uspokoiły, a nie więtsza dobrotliwości, tym gwałtowniey się uspokoienie, a więtsby była obfitująca dobrotliwość: tedy nie omylny iest teraz y na potym pokoy. A więtsby zawdzięczał Bm. był instrumentem dobrotliwości, gdyby nie był też instrumentem uspokoienia trwałego. Bo Bm. y sobie wystąpienie do miłościwey Oyczyzny nieziął, a zatym y dotego, co za sobą miłość ciągnie. Nasze wyższenie przytłumi więtsze miłością nad zwiedzą, y tę bez teraźniey bojaźni mieszaniu, będzie ono ziemie nasze, y żaden to ostat

Sme naszo sob mieysza do gwdpatu. y ludzaom ktorzy po lwp nie m..
Cuż, nie mogła bż stać rzecz, polic sm ieysza iako owiż ziemé na,
sze. Zaś miza tyzecieo vlsmieme
dwieleie. Ludzie, ktorzy by sie byli migdy nie przymieszali do.
tych. omessami, to wszystko nasze grobudzi, ktore, dscia me gw,
dzko zwoli Bm. y Vrząd. Wojenny Cnszym Sterlem y gwdobno nie
bardzo zlym, do tego byl. przywiedziony, widzac wszytka nawat,
wość tey gwrichcy na Bm y na absolutą dominią obroc bż.
do ktorego yż. Tewl Bm. mie wst powyższy, ia na Summe mu ealo.
przed P. Bogiem rozumiem, y com. za niektorym gnsmie dowyn o
swiadczyl byl, prżytym stoie. Przyiscdame nad wszystko ta..
sha. Bm uczontentowanych, miedzy Braią me gwdleleker..
stwo na wszytkie te mie Sanmy
Ale rzecze kto, bysde wiecey me powiedzial, y raczey me zatrz,
dnili, niż ztalmth. Powiem na to: Jeto tak mowi, ten niewiem,
zalo o woli swey wzume, ze o naszey Cnotie tak malo wzu..
cie, zebysmy wodek mieli gwmsłą ialą, a mzeli dobro Dpstey,
rzeczy, iż bywali ludzie Cnotliwi, ktorzy wodek smierc ow za.
tu dzieme Rpltey, tedy y o nas tak wzumieć ma, ze smy tey sa
tedy sa tacy. Abysmy naygorszemi byli, tedy me mosz
my nczymu tybiczney czesci tak wiele ste bezdat miedzy
ludźmi, iako wszczeme nasze nczymi gwdpatu, y tym ktory
Bm zgrzan przestrzegaią, owidzą nas na swobodzie, owiele gw,
dobro gorzey byloby do ahoziema ludzi, zktorych teraz zadne
mieć me mogą. Amy bedąc dobremi, iakosmy sa, y zadlu nas
Cnotrey wzumieć me mozę, do vsgnoszema, zao kriadczemem
dobrotliwości Bm, owiele gromadzi mozemy.
To, o obu nas gowiedziawszy, choć z P. Pstrokonskim me ma

Tem

tem migdy mi ammune, tilko iako Szlachcic z Szlachcicem,
ateraz wtym wiązieniu, ham mieyszey wiadomosci o sobie
me maiąc, tak zaś sam o sobie gwmiadtym.

Bzytek wiek moy dotąd byl, ebsmosci przystugi Rzeczy
pne, a zatym starey vcieczey. Dlatego bylem przy P. Sando..
rzu lat 16 methlko nammey od mego me biorac, ale dwych
tilka dziesiąt tydzieni Strailem przymi, y z Jaworowa.
Rzeczey mi Madalenski dawal em. Jutecz worsta tydzieni:
Kwoli teyze przystudze y starin. odprawilem Legatią
Niemiecką y Turecką, prawie dwyn koszten, odprawi.
lem tilka Rozien, kwoli temuż, ohrzymdł. Vmia swego
Comasza. dworzyzowskiego P. Referen. Kown. y wiodlem
sie przyiazn z Pstadnickiemi. Bo gdybym byl przy..
gnal. tupn, tedybym byl maiąc trosle nieb gotowi, iako oni
mowią, co ktoregoś prawdziwym raesunkiem przez o sm..
dziesiąt tydzieni złotych. szkody mi uczynili. Ale iechby mi
byl chcial gwmsty, tedy na Kolo sz idąc wo tilkuset czło..
wieka, mogłem snadnie sie zemsty, oco mię Rolnicze
two wstawicznie gorszyli, ale za szukaiąc slawy gotowey
on ciszalem ani tupn ani gwmsty, y by byli na Rym przyio..
chali, pewnie bym sie byl tam stawił, ay sam Kobie z niemi
gorzej Bm gotowie y slawnie gwstąpił.

Teraz mieysze me ferstael mowy. nemoże mi nie nadgwdzi wi,
dno slawa, z tych miar gwdziewam sie. Ten pierwszy Sla.
chcic Polski w domu. Szturmem dobyty, pierwsze wiązienie tak
dlugie y ciężkie odnosze, pirwszy Oraią trosli gwdwakroć
sto tysięcy dla Oyczyzny y dla przyiaciol stracilem. Arysz

w Tajemnicy od P. Strusia

Cyni też pierwszym Gwodem mogł bydź do Vspokoienia
Cyerzstwy y panowania Spokoynego Jch, dopiwsz do
Sredbym, czegom gorzey lat dwadzieścia szukał, zebym
stanął Szlachcica Cnotliwego za Cyerzstwie otrzymał: Bo
Za Gwmysła, rozumieme złośliwego y łaiodziteg, a za po-
wdraniem Cnotliwego y stanowego imię w Cyerzstwie odmiost
Cyni, ktore mi nad zdrowie y nad maiętności miłsze.
Dotego, ktoś mi radzi K. Jm, aby nam nie wierzył, ten
rada: aby Szlachcic Polskiey nie wierzył, y miał złe wzgmie-
nie o Cnocie Polskiey, bo w takim razie nie Gpokoiował w
Sege K.Jm. Cnoty Polskiey, a nie dufnie Pan'czyni do-
godaiąc, to Gnie. Vyśćiemu, fides data, obligat
fidem.
Conkludując. Consilia Sunt triplicia: Tuta, Vulga-
ria, Speciosa. Do tego czasu go Polskie mowiąc, bydź consilia
Gmodrowane tuta cum Vulgaribg, a widzieny ge mało
Gwyimiy godziśtkie. Vniversały na Vniversały, Ciardy na
Ciardy, Woyska na woyska, Criminor te, criminor ate, Gpo-
kowai też raz tuta cum Speciosis! Przeciwko Vniversałom
dobrotliwość, przeciwko ciardom miłość, przeciwko Woyskom
Gnędznośc. A godda myśl zdjąć ołowiane nogi, a wbrzyć na
Jerze, zakłose iako naygodniey szey czterech mocney trzyma
my by był godobno.
Jeśli Attyliusz Rzymianin nie mogąc mi Sprawiedliwo
Cyerzstwie powrócił się do Kartaginy na okrutne męki: Jeśli
Cłuysa Arabin za rebeliantem Gwoiemu panu powrócił się do

Flacy.

Ferdynanda Króla Hiszpańskiego. Jeśli Hans Fry-
drych Saski wrzeczeń przestrzegł y umiał Karla Piątego
może Król Jm rozumieć o Cnocie Polskiey, że to wszy-
stko co mu się zamyka y wiśli by im tam nie Spodobał, co
ci się y stanie Je Jmci.

(3.) Totum Szlachcia Polskie Gwe Sze dzie na Sejmikach. P. Przestwinskiego Starościńskiego.

Słabe zdrowie moie rzeczinito mi wstręt zemnie wszy Dy-
gnitey Jch. nie bydź, ani w Gposrzodku tych Gmiesznych myśl m.
Panow. zasiadam, ani prudentissima Consilia Gmiesznie
onestuchan. Moia to szkoda. Maią Panowie, ktorzy Gor pri-
Gor pabito. Moia Gwłota, ktora od mego Polskiego odnosz.
ktory na mnie Gwołał. Turpe est patricio, patriae leges ignorare.
Ale cóż czynić? Supervs culpare quis audet? Tak się
Bogu naywyższemu zdało, abym mię gwdtey czas chorobą
dotknął za grzechy moie. Zaprawdę nie myślem za tym w.
Gwiadczeniu Gmiesznym myśl mą nowe zakleszczyć niemiałem
tey woli
Acz usłyszawszy od Braci moich, że Krgwskiá Jch.
Jetna wszelakiego vbliżenia, pełna mieszkań, wziąłem się
przedsię, ktora przeczytawszy, dobyć się nabrałem ważywszy,
przeciwnym obyczajem nalazłem w niey gorącą wolność
mowienia, gorącą Gwobodę mowienia, y chciałbym wtym zdrowiu moim

porwałem się zaraz. Pojdę do Jcs. M. Panow Braci moich. Con-
gratulamini mihi M. Panowie, quia inveni ovem quae perierat.
Znalazłem pierwszą wolność moią, pierwszą swobodę moią.

Nie mylę się natym. Skoro W.P. z teraźnieyszą Propozycyą Jasz..
zwierciadłem mi stanęła w oczach moich, ktora mi wiernie ukazuie
mi to: Zem ia Szlachcic wolny, nie żadnym Tyranstwem zhol-
dowany, ani ullo absoluto związany dominio. A iako to?.. Gi-
cóż potrzeba moia, owoż dziś te moie: Krol P. moy nie rozka-
zuie mi, nie wyciska tego na mnie, nie grozi mi in vinculis, ale
prosi mię. O co? o ratunek. Komu? Krwi swoiey. Synowi
swemu. Witayże droga wolności moia. Witayże złota Pro-
pozycya JKMci, ktora mi to jawnie ukazuiesz, żem ia Szla-
chcic wolny, nie żadnym Tyranstwem zhołdowany, ani ullo
absoluto związany dominio. Nie dostanie się tego Szwedz-
Panowie Włochowi ani Hiszpanowi, ktory sub absoluto do-
minio dyszy. Nie dostanie się tego ~~Rusowi~~ Francuzowi, ktory po-
wielkiey niewoli, ktora nań kładą, kiedyś ią pyta. Czemu
tak? powiedzą mi: Rex commande: Krol kazał. Nie do-
stanie się tego Sąmsiadom naszym Slezakom ani Czechom, kie-
dy im Mandat Cesarski przynoszą; że Cesarska Mość rozka-
zuie y to mieć chce. Ale się tego dostanie Szlachcicowi Polskie-
mu pod Panem takim żyiąc.

Rex apum aculeo caret, kiedy wszystkie pszczoły złey iado-
wite. Takto naturâ comparatum est, że Krola bez żądła maią
iako y my. Tak im się dostawa wolnemi żyć y swobo-
dnie optymi swoich. Zła tedy potrzeba przystępuię tu

Wspo

7

wspołrzodek WM. mych M. Panow. Dziękuiemyż Naywyż-
Panowi Panu Bogu, ktory widzę w takim pierwsze wolno-
ści trzyma nasze. Dziękuiemy y JKMci za to, ktory się zna-
mi, nie iako Pan z poddanemi, ale iako Oyciec z Synami
obchodzić raczy. A mnie też M. Panowie congratulamini
pomożcie mi się stego cieszyć, żem zgubioną y straconą
wolność naszę nalazł, ktora teraz in gremio WM. Mych
M. M. Panow kładę.

Przez tego Syna Krolewicza JMci P. N. Primogenitum
lumen Regni nie darowaliśmy Fortunae et velis eius pole-
ciliśmy Fortunie y Zaglom iey. Podaliśmy go w dalekie,
obce y niebespieczne kraie. Pożegnaliśmy się z nim nie
bez łez, nie bez żalu, tanquam cum primogenito. Zdali
śmy mu iakikolwiek ratunek, iako ci ktorzy krwie Pana
naszego szanuiemy. Jako ci ktorzy Potomka onych Starych
Swiątobliwych Jagiellow Panow y Dobrodzieiow naszych
miłuiemy.

Poszedł z odwagą zdrowia swego, poszedł na starcie nasze
y Cnoty naszey. Novum sidus emicuit M. Mi P. Bracia:
Nowa gwiazda zabłysnęła, na ktorą wszystko Chrześcian-
stwo oczy obrociło, gdzie kiedy y iako się obroci. Prosi
JKMć, abyście Primogenito Vestri w tym razie nieopuszcza-
li, abyście, wziąwszy go na ręce swe, feliciter prowadzili
Posławszy go w cudze y niebespieczne kraie, abyście go
tamtemu złemu Narodowi nie dawali. Takowo
iako y Braci swoich, ktorzy przy nim zdrowie, męstwo, y
dzielność swoię niosą.

Bo zaprzewdź Jusławszy go tam, gdy stawiwszy go na tym mie-
scu, na którym ma bydź, nie dbać, gdy ratować, iść to. Znuż ubiłb mi-
dasz, et ego robić eum tradam. Czego Boże bedzwaj. Nie-
gdyś ta nieczenota na naród Polski, iż wszem rospo-
mniawszy dobrze na przeszłe lata. Historia est testis temporu
Że nowina to narodowi Polskiemu obce ludzie sadzać na
Królestwa, nie nowina germane Baltheum przywiązkę. Damą
Rozjaz, Duneyskom prawa stanowić, y Króle pro arbitrio na
Państwa gosadzać. Novum zydub emicuit. Nowa gwiazda,
nowa Kometa zatworzyła wszystkiemu Krześciaństwu. Nedo-
gorszczyła ieyś gasnąć, która nie tylko Koronie Polskiej, ale
nie długo da Bóg wszystkiemu Krześciaństwu ciasno będzie
będzie

Dla tego czas. Któregoż iść nam dany zdało Annus Jubi-
lei, na którym przeszłych winych y do gruntu odpuszczenie wolności na-
szych zatwierdzić y gwoli pozwolenie możemy. Drugi czas M. P.
iść tam dany, na którym się przyjaźnić Jkm możem, że
o dalszych wolnościach naszych, aby ich nam przyczynił, obmy-
ślawać będzie, iżby też na brzeg Jkm bazgone mieć będzie-
my. Ale Lewlerycz Ja. ni Sonendo Septentrionie mieszkający.
Wm. Swym. Jn P. Pielme, którzyście odzisiąd do stathow.
Swoich, ormią wstanie długą gromadzi raczyli. Spiawnie
się tego, rachuję, że te dostathi, które sem miby dali, obro-
cił w na potrzebę Krolestwa naszego. Staral Skinder Pasza
zwyciężcem nad D. Nagaym Wielkim, gdzie zeście sto Ko-
ronne Polskiej, Ludzi niemasz. Dwanaście Kolnierz. Sto

Ta Ry

6.

ta Rycerska ludzi Szlacheckich zamierzałem nasrzyć
zmieszania. Skarb ogołocony, zgasła ochota w ludziach,
która w stanjech Polskich bywała, że się do Heltmana
w takich razach co żywo garnęło y ciskało. Jnwidzący
dissendia Panow. Kraiowych postargały Sąsiedzi amorib.
które Pogaminowi drużbę bywały, mż maglowniejsze Po-
bory. Coż było niepewnego, iż dno rusznic się do tych do-
stathow. Królewicza Jm, a potrzebom Rzpltey dogodzić
Tedy uczynność naszą mu Panowie dla Jca Jm.
mi nie iść mniego, iż dno spełnić nie dał. Co dawszy mu
Rzeczpltey zaś. A starszy Polacy zwali to Ruskim dane.
Ruskim dawszy co komu, zaś mu wezmie. A to Dl Brata,
me Ruskim darem przodkowie dlim odzwolili Rzpltey naszej
Wielkiej zacne, przestrone Xięstwo dali, dawnowali Koro-
nie Polskiej, y zato szata długa włoszyli na sercu na
szą, gród która się y po dziś dzień Opieszną naszą Bercy
Wielki to pobor M. P. mi przepłacony to Pobor, nie ny
bramy to nigdy pobor. Aby Polaki widzy gasnicha ote dwa
Pobory przeciwko Królewiczowi Jm. Jako Erasmus in
Encomio Egistobo mowi. Quod merenti debitur, gris est nis bene
ficium. A my się wszego rozumiejąc Mci P. Brata Za-
ie nam bardzo ant mowca Pogański Lib. Vet. Jnjquum
est, cum de referenda gratia deliberatur. Odmieszczy te po-
tałkie dobrodzieystwa od Przodkow. A Jm, patrząc teraz
z nieba om. Swiatobliwi Jagiellowie Panowie y dobrodzie-
wiatzy. Latory Zygmunt stary, którego Przodkowie
Patrem Patriæ zwali, który molem bell. Pmidzi z Kar,

leow naszyeb starginął. Sam Oyc ostatniey potrzebie bendzie.
zdrowie swoie porzenas most. Cerpatrzy nato, gnà gratitudnie. Potomkowi to iego oddaiemy. Patrza Vnol Augusti
Etonj tę Vnią Litwy z Polską skonczył. Latrzymaia odzie
czowską, krwi to iego płaciemy. Latrza y on Polityk, ktonj
powiedział. Ingratus idem qui dimittit. Latrzay Boy.
Sam, ktorego mie w ogarb brzydkiego, iako ingratitudo, y
sam rzey nie mogąc skarzyć, powiedział Zydom: Vipera
glob, transferam me ad gentes. Przeniosł się do Pogan,
y przeniosł się do nas. Patrza Bog mowię, a patrza oliè
takimi, iakimi patrzał na Rempublicę Romana, ktora się
zdała mądra, swiętą y sprawiedliwą. A wzdy oremu Cno
tliwemu y zasłużonemu Cyerzynie Scipionowi zle to oddała, ktonj labentem Rempub Romana ratował. Wspomi
na go mi tullo Historia, aley Augustin S. lib 1 de Civitate
Dei, lat temu pierwey nastanie, iakem to czytał, wdrak twoie po
omnię. Scipio Romae Italiæ liberator. Victor Hannibalis; Domitor Cartaginis, z ostatniego upadku Cyerzynie
Rempub Rodzanam wybawiwszy, oprac y z zasług swoich
takie owoce zbierał. Inimicorum accusationibus cessit, pul
sus Patriâ, wygnaniym będąc, in oppido Literneń czyso
ka dokonał. Dwie to, aby go w Cyerzynie nie chowano, za
tą niewdzięczność, ktora odniosł. Pisza mi ktorzy, że
P Bog pokarze natalia ingratitudinę, ktora mu Respub
Romana pokazała, zaluiąc cnot y zasług iego, rzeczyli pe
culum Respub Romanæ, że rzey potym nadeszło.

One

18

One pater na, ono bogata Xiętą Krzyżacka, ktora Szczy
wo Swiata pozwała, potym Iedaiach Prepszyjaciel
szarpał. Romani Romani postrachliście pasyne wolno
ści swoie. Ingratitudo. to wzięt pomsta Boza, ktoraj na
chwilę grzeszney dogoni. pokrzta wam czdolnj y swo
body wasze. Polacy Polacy patrzcie abyście wziąwszy
takie dobrodzieystwa od Przodkow K. J M. pątrzcie
mowię, byście ingratitudnie sia nie zakali grzech gniewu
Bozego na dzi y na potomną naszą. Patrzcie, abyście ca ni
gratitudnie snotą za pomsta Boza, potrachiwszy dobrodzy
stwi, abyście wrono nie narzekali. Furimur Cives, sunt
et Ilium. Bywali swiadkowie Iedyś głos libera, ale manus
Domini tetigit nos. Obroccie się zesobą cami Przem M.
P P. Brata do Krolewicza Jm, ratuyże cnotliwe
Pany naysze, ktorzy tu mieszkaiąc znami, omni sumen
tate certabat. zhozdpi znaki. Onyczto Jagiellow Ja
gielka Mci Panowie. Cokolwiek masz Polaku wolno
ści, masz ie z domu tego, cokolwiek wspokoyney gra
nice Cowannych, tak mi togą, gdy ni armis, za meszcz
wzumem y dzielnością Przodkow K Jm, zatrzyma
Jdzie zarazem pomsta, ktora ingratitudnie libertatibus
tuis certum minatur. Obroccie się K P P. Brata z Sta
cia mi Swoiemi do Krola Jm y Krolewicza Jm. Bedzie
to da Pbog wtamtych zimnych Krajach Gniezen cnotliwe
Praelatow, zdarzy Pbog ze Krolewicz Jm ochladszy
Panem ni. Septentrione; do nas wyprawi dah Pbog wzeze

Cnotliwoj Narodzin Polskiej, tą Ziemię y to Carstwo, które
trzymam, Corabiami ich Hablami Stolmi, Tabaliersie te krwią
Swoią y Braci Swoiey, Zbieraycie tez obfite Dnio. przy-
owiskać mistu na tę racz Swoim, dostatkami swemi postawili
Sie mię na tak Woyskolmi Thronie. Venite, Comedite de pane
me a. Kosciągni się nie daleko ji Zdrowie, a wyimierzlić Cie-
mię Narodowi temu, niechay się inter angustias. istab w Pol-
Sze nie bawi, Miasta Zamki, Grody, nie ch mi ezoten bicia.
Byli participes laborib, niechay beda participes et Gonii.
Ci beda tak Bog slawa Krolewicza Dn. do Narodu naszeg.
A wm. Dn. PP Bralia tem drzema albo brzema Poborami, gro-
Sielcie Gnow Swoim dali Bog ovielka godzyska. Kospostrzeż
cie im gramic dobrego mienia Ktorzy opusciwszy istab cingu.
lias, do Krolewicza Dn iako do Pycia Ciscie się beda. Kri-
ebze tam L Boy Serca Wn Cim Spawnie, nie ch Dreba. S. da.
abyscie tak radzili, coby było ku chwale Bozej, ku brdobrie K.
Ojczey naszey, ku gnomożeniu y zatrzymaniu sławy y ozdoby
Narodu naszeg, ktora się teraz przez Krolewicza Dn zaczyna

(4)

Przemowa do X Jn. Marszałka Posel.
Krzysztofa Wodzinskiego Pisarza Z. Lwow.
1611. 26 Septem.

Cwiadczy mię Suffragia Jeś Mć Panow Collegow moich. Abym Sciwy
Nayaśnieyszey Krolu, ktorzy mię na to ouub Marszałkowskie ustrzyh
ze z miastem dowcipu mego rozsądkiem, przed maiestat. W. Krl. M.
Sve amplum teatrum. Rej ub to tub stawiciem się

Cwiadczy

Cwiadczy mię szczery. Krl M. P. moiz. M. ze. P. Bog Woyna. nad
Wolem. Blogo stanowienstwo Swoie Panstwo rozszerzyłszy, po tak Szcz.
Sliwey Expedycyey Moskiewskiey, y orzeczeń. Zamku mocnego Smo-
leńskiego. Armatum et re bellica munitu, pądu, ognia y ge-
przytrzymu et reasperationis alienatoy, wszystkiej Prowincyi
ey Siewierskiej y czesc. Panstwa y forter Moskiewskich. Zwycię
stwa, do tego nam dobrze zdrowego. przyprowadzić raczył. Za-
co miechay od nab. wszystkich sług a szczerych ch. poddanych. W.
Krl M. P. Bog wieczny pochwalon bendzie. Ktoż ze za dobro.
dzieystwa Swoie Swiete, nie potrzebuie, wielko podziękowania miel
dziego. od nas sług Swoich, toż y W. Krl M. rano Vnetób tego, kto.
rzy od niego wszystkie directoria mieć raczysz, nie ch porzon. nasz
ubiehc uważyć raczy, wiecz zetarze podziękowaniem naszym
y odduczonością, iako się inaczey się płatic nie godzi; contento.
bendzesz raczył. Abowiem Kto tego nie dodzi y
Boska. Kto tak wielkim dziełem Swoim Panskim to nad osobą W. Krl M. y Szczęśliwym
Panowaniem w tey Corowie, y nieprzych. do niey należących Panstwach
aj nad ludem w nim nieżliczonym wzrzeżać y postrzegać ro-
zey? Bo gdy przyszłe na wzrzeżanie granic Coronnych, na
Desperationem alienatoy, Pana Boga tak Swoię, że dextera
Dei nad Krl M. fecit Virtutem, et eadem confregit, et to hes.
in fugam conduxit et converht inimicos tuos. Kiedyż o Bo-
leslawie Srobrym pisano szczęśliwym Krolu Polskim, pomnoży.
Kiel Wiary S. Katolickiej, że on od morza Adryatyckiego Kolu.
mnab Hercleab, a drugie aż w rzece Dniepr postawił, wrzeżając
od morza Jutnowego aż przez lu wschodu granice Polskie, to

bardziey y zzetelmey iż mię powiesz, nichtho za ale my wszytcy mowić
możemy y powtenitab wspra bendzie, że W.K.M. od morza do morza
rozszerzasz, nietylko granice, aley starę nieśmiertelną, to imiemą
swego Wszytkim wielom zalecnego y Narodu naszego. Kto bowiem
w tak wielkim szczęściu od Boga opływa nad W.K.M.? Ty Krzyżu
ze Karuslue w swoim zatrzymaniu, ty Wołoskie Państwa y nami
Hospodara dzielnosab Rycerską, posadziłem dotego czasu
Feudum, et semper Romanis potentem mieć raczysz. Ty Mul-
tanskie Siedmigrodzkie Woyska rozgromiłeś. Ty zatasha Bo-
ga y uniezgrnosią swego Wielkiego y Zacnego Carstwa y Hetma
na Corowne Jana Zamoyskiego Tatarskie niezliczone Woyska y
Osty do Traclatow y Straszni Wielkiego Posamy przywiodłeś. Ty
X. Sudermańskie Karla, ktoby zdradliwie posiadł Orzystę
Xiestwo W.K.M. na publiczne rumoru o bytności W.K.M.
w Inflanciech, z tychże Inflant y Zamkow, ktore był mieszał
sie opanował, wyszarzył, y przez dzielne Rycerstwo swoie
stamtąd zelegował. Ty medobyłeś Zamek Smolenski z Tre-
ma Sewerską do posłuszeństwa swoiego, nie folgniac zdrowiu
ani tradom Wrennym, własnemu Kumpstowi, przywiodłeś do Kor-
ny tak wielką Zdobycz y ozdobę Narodu naszego, ktoby to od Kor-
ony zdradliwie przez Kmiecia Moskiewskiego Dziadowi W.K
M. Zygmuntowi pierwsze odięto, szczęśliwie recuperowałeś
raczył. Zacnym przesłodkim sławy Bolesławy, bogoboyności
y Sprawiedliwości Kazimirze, przesłodki pokrzewamsie y ty
Ostrodrzem Jagiellą y Stepsana Krole Wielkie. Bo tym wszy-
stkim, ktorzy na przeciwko sobie brom swoie wzięcz godnesh
mitościwie panam Bułpam ewdownowawszy, do łaski swoiey

przyjął

przyjął, y niektorym, samym słuchem za confessowanie dobrodzie-
stwo; posłuszeństwo raczył. Słusznie tedy z łaski Bożey szczęśli-
wym zwyciężcą sławiemy, słusznie te Cnoty daremy, ktore
mądry w obmyślowaniu gotowy, rostropny w consekwendi be
nefficentyę, prędki w sprawiedliwości, cierpliwy w adwersi-
constantissimus in oppugnandis. Błogosławieństwo tedy
Boże, życzemy tys nam długo y szczęśliwie panował raczył.
życzemy, tys nawzielkie Zacnego Potomstwa swego pożądney
Małżonki, a na potomstwo potomstwa swego pociechy Synow
swego za sowime na tymże Stolcu siedzącego oglądał. Pomnież
me przegdzie w starey, za dzieie nad W.K.M. takowe błogosła-
wieństwo Panskie, takowe wielkie szczęśliwości, takowa posto-
ność y cnoty, ktorem za Boga przedwszytkiem nawdzię-
czaiąc, widno tak podziękowaniu mowiąc: Vivat
Wasławie raczył, widno tak podziękowaniu mowiąc: Vivat
Szczęśliwie Rex. Thum prastor vedysti, y na takowego
przyrodzał, ktoż lekce Imie twoie, nawdtwoy, siebie samego.
gwarzaiąc, y ktory Wisłanat Jura gentium, wiarę one do-
trzymał. Zamkną tym mowę swoię co Eneasz do Dydony
Ty pierwszyś Xięgach Eneidow mowił: Za twine twardy,
zatwie zatwie prace, zatwie o Krolęy obmyślowanie Sen
per donos. Numen of tuu laudesq manebunt. Przytym prozac.
Żebyś nas miłościwie do pocałowania ręki swoiey, Krolewskiey
Pańskiey przyjąć raczył. (5)

Witáme W.Jm P. Stolnika W.X.
L. Woyszczyzna Wiesiołowskiego. Marszał.
Jeg. Wsta Poselskie na Sejmie 1618.
14 Febr.

Panowanie W.K.M. Mieysc Naiaśnieyszy Krolu. Pane
nasz Miłościwy. pierwszy y trzydziesty Rok. daj Boże nawszy
tkie W.K.M. y Rzpltey poteczky. fortunnie zaczanszy. niebes stu.
szney prozerzymy. kazdy godzinny W.K.M. dobro Oyczyzny swo.
iey miłuiący. w domu swoym. prywatnie, a osobliwie my na.
tym placu swym y braci naszey duma. powzestałey imieniem. wiel.
ce się cieszemy. Wielkie to y godne podziwienia szczescie. al.
bo zagey. miałem rzedz. wielkie y godney. wsiytkiego. podziwie.
wanie. błogosławieństwo Boże nad Narodem naszym, że nasz.
W.K.M. Pana naszego oraz y długo fortunnie panuiącego. W.Ka.
mey głowe, drzodomstwiey siły, dobrze zdrowego patrzymy. Idzie
ondzey, nie tylko w tym wielu, ale y w dalszey pamiąci, niezaraz
taki przykład nalesc. Jednych nazbyt słabe szczescie, y ciężar
panowania na nieuwiste włożony ramiona, poyeł laty do ziemi
przyginał. Drugim w prodeszłym iuż wieku na Państwo swe.
zwanym, przykrodrony kres zaiu Żywota, tak y sławy. daleko.
one dat rozciągnąć. Niektorych lubo toylaty, lubo y zdro.
wiem dosc służyło, nieumiarkowane affekty, y rozpasany nasze
rzędze affekt, tegoż żywota przedtaszem porwawszy. A nayd[ziw]ie
y takich. Czego widnak zatasza y miłosierdziem Bożym, prodzi
dzieł w narodach naszych nieslychanie, y słychać daleko Pan Bog prze
kli Swiat Swiatem niebędzie. Ktorym albo ich własne, nazdro.
wsza y krew ludzka. obfitości, a zatym bystra y nieuzyta V.
Krzywdrony ich mściwosc, albo wiec y złość porzodowa prodanych
lubo to y Chrześciańskim Panom, zwierzchnościom porodow. Swiata
Żywota ukraca. W.K.M. Pana swe wszytko dał Pan Bog miłosci
wie.

Posadził

Posiadził W.K.M. przez wolne prawo do naszego obranie nałey.
Zaney. Stolicy, w leciech iuż takiemu. ciężarowi rządnych, ktorych
ani narzyt teraz a tak do prac nayważnieyszych Zwierzchności przy.
stoiących, ani narbyt podziagnione lata do zasiadania długiey obec ne.
ności. wtedy gorzeszlo dziać nie mogły. Ale wyst szczęście W.
K.M. od samego P. Boga dane, do ktorego przyłączyło W.K.M.
osobne dwie wrodzone się te przez powinowactwa zgodę, co wszytek
Swiat widzi. do powiększenia y upomnienia wanych apprehendowanych
srodkow zatasku Bożej, drugie z swej wrodzonej miłosierdzia y miany
w życiem miłościwej, mianie miedzy Cesterdziesta y kilka Kro.
low, ktorych Narod nasz Pany swoimi herby, tednie wsiytka
zasiadł panowania swego, lata Panowania W.K.M. podług
dzieł gorzeszedzie. Ale wyst y co wiecey do szczęścia W.K.M.
y błogosławieństwie od P. Boga danym, wiernym poddanym
W.K.M. osobliwie, a szczegey wielce miłego. Zasmucił był
P. Bog. bey zastraszył miłościwie Oyczyznę naszą. kiedy
wdowia tobie W.K.M. krew nieśmiertelnej pamięci
godnego Krola Jagiełła w miedzy grobami zgasłą, po zostaw.
gnionych animuszach Ojcow naszych, po obcych y odległych
Grajach y Narodzich, obyczajem. Barbarskim, na mnięy one.
podobnych Panow. Szukali słow kazał: Bo acz nabnayważnieysza
Ordinatia człeka mieć w takowych porządkach y w zniw się Pan.
dow naszych, że się nam Panowie, iako gdzie niedziemy wydra
dzieć sobie wolnemi głosy, gdzie chcemy, obieramy. Chcemy się,
dnak. pamięci przykładnie wszytkiey pamięci, abysmy gdzie
indziey szukać Pana mieli, gdy go nam zdrowe Panow na.
szych P. Bog zostawował. Wtenczas. dopiro po Zeszłem Wiu

Czem

W. M. M. szczęścia go nam. Pś Franciszek y Dobrzycki przyszło.
Ale. y tam zabawiał nabożnie. P. Bog. pod panowaniem Krola Nasz.
dla naszego obcego, nadzieia na ten czas wiecey láty mi dotrzymała.
Zatę, ktora z miłosierdzia Bożego przedsięwzięta widzimy, godziechę.
Vwolá. Nie ogarmoney dobroci P. Bog nieb. będzie gwałtow.
Polskiemu y Litewskiemu Narodowi za morzem ani zagorami,
podług wiek da Bog y do skończenia świata, szczęścia Panow. nie
będzie potrzeba. — Będzie miał czym przebrać, kiedy ludzkie
kres wiekom ludzkim zamierzony przyidzie, a potym W. K. M.
Pt miecz y pałeć stawy, dowstymi napaściey oczy przemierza.
mi, non ni victis do wyższego Królestwa postąpi Pś. Katey
nadzieie y gwałtowne narodow naszych wstręt Swiątobliwe potom.
stwo. W. K. M. y drab ich Zamek, ktoremu zamek pozwalaią,
Oprzestanie zastępowiec prace, przyszłych za Narodzie naszym
szczęśliwości fundament założyła. A tego gwiazdy ziednej strony, wiel
kie części niebes gnieznienia. Katey, Pan. W. K. M. Krolewicz.
Plom. P. Władysław piersiami swemi zastawia. A wdzięczność
y dla gołębia naszego z pałacow Królewskich wyjdzieszy.
wkiesey dzwoni, a podobno grad niebem, tylko w ciepłym kraju
Zimno, a ciepło y wstyd ledwie wspomnieć dopuścić
stime gwałt. przynamniey nie dostatek. Pan Bog Wielkiego Cza.
gu. Ano niektóre z złym Narodem, alej z pięknym
Elementy walczą. Ale tak wielkiey y obszernej materiey, le.
gkiey nie, niektórzy mowić. Kilka słow to obu Narodu nasz
przy miłości w panowaniu W. K. M. smutnie szczęśliwości.
Zato. napięć Pan Bogu, a potym W. K. M. Pani swemu Ur
zemie dzielne, ziemi W. K. M. krew swoie Panską, nadzieie na
wdzięczność, ozdobę y podpory Królewskiego domu, natury Kró

Ine

Ine niewczasy y niebezpieczeństwa, dla bezpieczeństwa y wczas
śnie naszego odwracyć. Da P. Bog za dobra godziena wymowni, da
fortuny słuchy zamyślom, na dobro Chrześciańskiey Imienia,
ánaszey osobliwie Ojczyzny, zawrzetym. Oglądasz W. K. M.
przyszłą daią w sercu swym. Gwiecha, y tego świątobliwego grotem.
ka swego, nie zadługo da Bog, szczęśliwe, wzrastaiący Nasz.
dom. Gniazdo dawaiącego. gwiazdy słuchy y nasza pociecha,
wszystkich. Zaczęła się w prowadzić trzęsącą fortuna, a
dosć y Opisz Chwalebnego Narodu, przedłużyła nieco, przyszłą
danym wszystkiey nam. gwiecha. Ale przydzie da Bog wszyst.
kim inaczey W. K. M. Syna swego Pateriuk auxilio uważnie
my Krolewicza Imć y Bracia nasze, na dobro Swiętey Ojczyzny
robiącą, fraterniè auxiliò, potężnie a przedko wesprzemy.
Z tą ochotą, z temi Vmysłami, wszystkey w dwustaynie stanęli.
śmy tu przed Bitwą W. K. M. od Brata, postami, y żebyśmy
do tey, y mszym. Katey postrzebom grzytecznie z nami wy.
kio naprędzey przystępnie mogli, a czasu dostarczyli y
dzieła nazwaczonego, nie postrzegszy mi etrawili słowy:
Co przed do pocałowania Ich W. K. M. z uniżonem wiernego
Gotowania oddaniem, a potym za Gwoodem W. K. M. y rada,
Jeśm P. P. Brat. Starszych, do wszelakich Stanu naszym godo.
bnych czułościowo, przy stym gnie ochotnie gotowi emy.

(C.)

Jan Hrabia z Ostroroga. Wojewoda Poznań
skie Starosta Korone Polskiey, z woli Narodow
ey Bożey widzę ciało Krolę Gwiazdy Kro.
nem złożonej, całe Narodowi swemu w ładnie, stare
słuchy swe y miłości Braterską.

Stárzałem się już, a trudy koło służb Oyczystych godzić
y między nieposłuszne przy rozmaitych kłopotach grobić mię
ji starzgały, że już zdrowia mi nam. y chciało z śmiercią zapa-
śić dobrze. życie do woli Bożej, przy grobie Swym mieszkanie
żebym postnierał potomnym. przyjaciołom, przewozni grzesznej.
ciała dalekie mi zadawał, a tym czasem też na grób swoy
ustawicznie patrzał, y na śmierć się gotował, którą aby z Bog
co twojej widzimy, dał dobrą, postawnie prosił. y za mną ty
prosić gwarzę. W tej mocy zeszłości, nie zeszło mi nic na
myśle y dogoramim, który też w prawdzie w tarł się dobrze.
y między niebyło do przezwanianie, cały myśl, y na posługę twoią
tak gorącej, iako kiedyś byś mię na samym początku posług
twoich widział. Przychodzi na Oyczyznę naszą, za zgrzota
mego ciężkie, trudne y niebezpieczne ~~[illegible]~~ razy. które przy bo-
ku Jm. P. Hasego, com radził, wiecie, pisać nie mogę, przez.
słabość moię, ale też w bliższej do rzeczy pamięci. Kwoli to
tylko mogę napisać, że hardą radą moią taskanie od W.M. przy
szła bym, ale y W.M. nie możesz wzdy mieć, widno że każda
była zdrowa Rzeczy: Które nisze słuchu wziąć nie mogły, nie
mam się za wzgardzone, a osobliwie bojąc się śmierci, żebym
rzeczy nieskutecznej nie odumarł, przypominam W.M. redunę,
y pilno przemyślić Oyczyznę zalecam. Jako widno Turcy
do [illegible] wojny wodzi nie trzeba, taceno dla tego dworu, kto chce. Ale
czego mi wy wodzi nie trzeba, taceno dla tego dworu, kto chce. Ale
Już zasłonia Stefana Starzej pamięci, poczęła obym bywać.

gruntowna mowa. ale w tajemnicy, bo też już natym należało
żeby nie było publicum, już było y Concludum, iako z Tur.
li wojowali, co się miało w krótkim czasie Rzpltej powinno.
Ktheuszy wać. Żywo sam rzecz. P. Canclerz y Hetman Coronny, który
był tych consultaty tajemnych consciis, a iam się od Jma y od
nieboszczyka Stanisława Sobockiego Commendor Poznańskiego.
którego też w tych sprawach per Europam posyłano, wie,
dział. A za drugiego Panstwa Jmci. Zygmunta P. naszeg.
się zagęściło się, iako scierania z Turki, tak też obmyślania
ludzi baczniejch, coby w czasu Woyny Tureckiej czynić, ale.
tępość iakaś a prożne pokoju nadzieie, co oboim Rodzaj
pospolicie bawi, nie dały nam. poznyć się do concludziey, czego się
P. Bogu zal, bo natura ludzka taka myśl, że ciężkich rzeczy nie
radzi godzi mieć, gdy nie muszą. A toż już za stanu, com pier.
wej W.M. publice na Sejmie prowincial, że nad grzy Turcy
coraz bardziej wzgardzili, by ścierwi pokoj, y że już oni, kwoli długo mi
przestania, aż w nas zębami zawadzą. Opowiadam
W.M. że już Woyny Tureckiej daley nie rozciągnemy, y prawie
zaraz z niemi wojować muszymy. Opowiadam, że wiosny
W.M. Woyna do obrony swej prowadzić kilko będziemy, przez.
grałe taką Woyną. Ustawicznemi najazdami zginęły włości
godzinami, ludzi, konie, dostatki wasze wyniszczają, a sami
się bogacą, y długo kwoli bez sił zostaniemy, y zginiemy, a.
Jwnci temi nie będzie, aż upadek. Nie traktaty, nie przy
mierza, kiedy im trudno, tedy im wolno pozestać y wydy
dać siebie, a iakoż się nie zdarzy, bez wszelkiego względu, nad.

Jrzimo Boskie y ludzkie, rzadko mi dzieie gwarancyą, czego teraz
małe Oczywisty przykład. Radzę y upewniam, iako waß.
Starßy brat y sługa, wish wyzagłamaniem przymierza, maiąc
gwż dowod, że gotowy z Turki pewnego mieć mi możebie, dzieie
przeciwko memu powinnościom, zá pomocą Bożą stawmię, ale
dziwi mię zostatnim ieß vpadkiem, one wygrałe. Opewniam
was o tym, że wßytkiego dostatek na to małe, samego Pana
ga Wßechmogącego błogosławieństwa, w którym też watpi
mey potrzeba, nie mogem. Nie będę wam wßkiczał, iakoż est
na ßa Cesarz do Turki wojowáć, którey żaden podßomen
narod mey nie ma, bobym totáż wiedział Nieprzyiaciel, iakoby wy, lu
dzy bym to wam napisał. Doczekamli Rymu, którym życzę, aby
byst prędko, powiem, iakom zwiadł Sędzie y życzliwi, y pewny
nem, że ta życzliwa rada moia, iako między odrzucona niebyła, tak
y teraz nie będzie, y mi watpić właśnie Bożey, że kiedy teraz o
czasowanie tákiey Ojczyzny, y o wieczyny iey bespieczeństwo
gruntowną Radę rzymimy, a one wßitki do skutku przyiść
dzieny, z pomocą nP Boga wszechmogącego, z sławą nieśmiertel
ną narodu naszego, y bardzo rozßerzoną tę sławną Koronę, za
dawáć będą, do nowu ozdobiwáć, y co ostatnim (iakoto Bethsab
ßmię) osłabiało, albo się odmieniło, rządu prawi iako dzisz
poprawowáć będziemy. Teraz tę rzecz rzecz robić, iakoby
ßmyć się z Turki, mąwßy za czupryny, wygrać, aia bądź mą mo
że choroby dodawszy, bądź mu też P Bóg życie dłużąc. Kaze, nieb.
Wesoło y vmieram y życzę Łaski Bożey y braterskiey miło
ści zalecam. w Lublinie 17 Junij 1620.

Copia Listu

(7)

Copia Listu do Krola Jmci od Pana Kanclerza y Hetmana Koronnego, zosta. Koronnego w Barze przy processyi Koronnej przyiad. # Jakubowa Czeczorska Aleksandra. Grodzkiego

Naraßey szey Mcimp. Krolu P. twoje Mtości

Jlości. mnie od Tv. Kmci powierzone, nie chciałem wdać
w to niebespieczeństwo, na które się sam bierze non privatus. Bo
pisałem w listach przyczyny, dla których opuścitem tábora,
forßora consilia przedßięwziąłem: Wtey Kpstey rzecz
dney, krwawey, trudno maczey, tosz y prywata mi nieprzy
tował, obmowiskami, detractiami (do znoszenia obcey
wielkim animußem zawsze przykßemi). Pasßim mnie mowi,
nie wiązano. A y teraz gdyby Wrogom powszechnym
nie dało się ratunku, wiełka do obmowisk materia, y pewnie
by mię to nie ominęło. Jużeß teraz do tego przychodzi, że al.
bo (co Boże day) zwyciężym Nieprzyiaciela, albo nad wßy
cięzy Nieprzyiaciel, czego P. Boże obroń. Będzieli, nedz.
twoy Boże. co przeßawnego. nie ßczęścia, nie będzie superfleb,
dawnom tego szukał, nie nad wolą Bożą, radzy wot posługę,
stawiam J. dla służby K.M., dla Kpstey, obroń tą od niey
zawiele prac, zatrudy, zaodwagi, mało wdzięczności, wiel.
kim odmost czasowna, żale. Premogę rządu, rządu rato.
wáć lepiey czytey. Ojczyźnie swoiey. (com dobrym vmysłem czy

nit, ż nisbie bendzie mi to da B Bog odpłatno, jżeli tez
iako mam nadzieią, L Bog raczy przeciwko Nieprzyiacielowi
postego stawić, widzieć oczy zazdrościwe Kotkiewicza uiedną
Cotedy ast mi mała przyczyna do mszczeb, żem na tę rzeszlną
przypadł, tesz zazgodnym wszythiego zdaniem. K. J. Mci Pana
w taiemnieį, iako rzeczy padna. Masz Najiaśnieyszy Miedzy
Krolu Panie moy, wielka przed sobą sprawę. Wyna z Turkiem
zgrasza, albo Turku trzeba zrazu zieś przedsię wziąść, ktorey
tey Rzeczey y wszythkiemu Swiatu panować, albo tobie Krole
stwo stracić. Zgine, strzeż Boże, Kryta, Tu potrzeba Krolu
P. moy, żebyś miał internas vires animi ingenij. Jest z tasth
Bożey, kle sposobow, w tey Daney Koronie, by wdno sami Szwedi
zesz może temu. Niebezpieczeństwu radą dać, wist tylo dostatku,
ktorego wyna potrzebuie. Mamy tego świeży documentum, w lat
Lithuanskie 3 milionow złotych, na zmocnienie od Zołnierza
Rozsfordowanego; a co wiesze Stanami, extorsiami, sam Zoł.
mierz brał! ze dnat unab w Rusi, am bytego znać, by mieć la
tar szlody, gdy gotowi w takim razie, gdzie rzecz o rym.
Jeremi dwaty Bożey, na co się Logamie ociadzili, ocalość, ozdw.
wie Kryty, o zmiwolenie, zgoda o wszythko, trzeba dostatkow.
nie zalwać. Mowdo et rond prowadzenia Wyny, iż wiz mco
wiem mam cokolwiek experientiey, czytałem siła, przyiąć
dow pełna mam głowę, mogłbym oswo tego mieco swego zdania
dać, nie lekkowna rzecz szczyciey, atez, iż iuż mi mat ni conspe.
ctu Nieprzyiaciel, zabawnym tak wielka sprawa, nie mogę śle
giusać. Tudzie prowadzam: bendzieli Kryta Cyczyzna moia mita

defendrio bello w ziemi swoiey, wish wiesze gospolitym Ruszeniem,
Ciało wo na Elektiey Krola Hmitka opisano) odiąta Wyną z
Turki odprawować; actum est, zginęliśmy. Jesli z Nieprzyią-
cielem w Ziemi iego czynić, y zawzdrać go bendzieim; non est de.
liberandum de victoria. A co wiedzieć, me tenli to sposob, przez
ktory L Bog, ten brzydki, plugawy, Pogański Naród pokarać, a
Narody Krześciańskie z niewoli wo wybawić raczy. Wspomiał
Jeremi Wereswoda Poznański, w Seymie, ktory w Dniu godał,
zem za Krola Im Stepana byt consilio taiemney Rady, słuszney
Wyny, ktora KSm meditował y gotował przeciwko Turkom
Czynił. KSM Stepan taiemne praktyki o tey Wynie cum
Sytto V Pontifice, z Krolem. Jksm. Hiszpańskim, Krolem
ktorym, po praktykowat byt posłow. przez Iwana Protowi.
za. Szwycarcow. Skrytie, taiemnie się te rzeczy prowadziły.
Polakow, co ia wiem, mebyło nas wdno Czterey, co sny o tym mie.
dzieli. Jeszcebyły rzeczy non naturawalrant, żeby w Stanom
proponować. Smierc Krola Im Stefana. przerwała to wszythko.
Ten wdnak duct tych rzeczy miał bydz, ze Krol. Jmci cum Ter.
restribus, a Prymas Parmensis cum Nuncijs Papiez, mieli się
tysić w Gnieznie ad Archiepiscopum, y tak mieli oraz Ladem y
mozlm oppugnować tego Nieprzyiaciela. Przez Wołochy K.
Jm. Stefan. nie myślił, strzegł się zatmienia na przeprawie
przez Dnaj, czego my teraz mamy tak wielką klęskę
Wczałow, mogłbyśmy się nie bać. Ja ten czas nie było setney
części dozałow. Ta summa, ten sam. bellj gleseudi modus, Vni
ca via Salutis.

Zawsze mam

Zawieraiąc ten list zegnam W.K.M. Pana mego M.°, tak ku czci y
stymu Bg przed Sąd Bozy, zem wiernie y życzliwie W.K.M. służył
Jestim wczym, iako człowiek mu dogodził, racz W.K.M. miłosci
wey odpuścić, a Synowi memu, iżsh go Fortuna bedzi racz
bydz Miłościwym Panem. Niech Pan Bog chowa W.K.M. według
woli dla rozmnożenia chwały swey y dobrego Rzpltey, a potym
Zbawiciel przyimie do Swiatłości swoiey, gdzie sam Żyie y Krolnie
z Synem y Duchem S. Bog Swiety, Bog prawdziwy. Z Ba
ra wyiezdzaiąc do Woyska 25 Aug. 1620

(8.)

Oddawanie Pieczęci y Bielawij W.Ko.
ronnej JKMci po Smierci S. p. Xięcia Sła.
wiańskiego, Kanclerza y Hetma
na W.K. przez Jo Mci. X. Tomasza Zamoy
skiego Woiewodę Kijowskiego w Warszawie
na Sejmie 1620 z dnia 7

Jaśnieyszy Krolu Pan nasz Miłościwy.

Kraiąc się znowu pod stopy W.K.M. po zmarłey rzeczy
dwa co przedmieysze tey Rzpltey Vrzędy, a słusznie rzekłbym fila.
rij. Kanclerski y Hetmański, które W.K.M. w rodzey Oyczy
zney osobie, nietak dawno złączyć był raczył. Dałeś mnie
był W.K.M. nie tak podobno dla tego, abym się był niemi tasz
W.K.M. dostygował, iako nazwiska wysłużonej, iako chwalebno
ści y dzielności iego, tak na Woynie iako y w polityce, w służ

Bus.

W.K.M. y Rzpltey; abym był niemi ow wiek zeszła starość y
ostatek żywota, grobu nastatek sam, ozdobić raczył. Za
tak wielka łaskę nie mogł am on, am żadna miłość W.K.M. oddać
odzwierciadlić; iako tę, że te Vrzędy przez nas pozyskałby y powin.
ne wraca W.K.M. z przydatkiem cnoty y krwie własney, która
y swe służby y ten Regiment y tę pieczęć sobie powierzoney oraz
zaprzięgłował. Niechciał on sobie tych Vrzędow mieć zapew.
ney Dowor, ale za taka W.K.M. pobudką na służbę W.K.M. iakoby
znowu odmłodnawszy, pomniał na ono, co rozkazano Hetmanowi
Imperatori stardo moni oportet. Nie natoszku mi w tym, ale
nanogach Hetman umierać powinien; y wyhonał to, o prze Syn
innych, którzy sobie tego życzyli, nie tylko Hetmanow ale y
Żołnierzow. Pieczęć tą, którąś mi był W.K.M. poruczył,
nie była u niego w pospolitym kancyrzem, którego by powszednie u.
żywano, ale dowodnym znakiem wyraznej woli W.K.M., z pra.
wami y wolnościami naszemi zgodnie, kluczem y Zamkiem
marowym, tey wielkiey strafarni, tey starannie bronić et.
mowy, którąś arbitrio Rzpltą podałał y rządzącem W.K.M. mieć
zlecił.

Buława ta za szczęściem W.K.M. nie zwyciężona w ręce uspo.
kojała domowe rozterki, gromiła nieprzyiaciołi, w altu Zambr
podbiiała godności W.K.M. pułnocne Monarchie y Monarchy,
co, acz wprzód za Bożym błogosławieństwem, szczęściem Panskim
fortuna belli, która we wszystkich rzeczach ludzkich, naibardziey
woiennych siła może, dzierży się; dzierże się rządu y dzielności
tego, który tym władnie, gdyż rządu bywa nie w rządzey ręce, nie
rządu siła.

Jeśliby kto rozumiał, że na te Vrzędy tak wysokie y zawsze sła

Historiey y klęski y śmierci Hetmanskiey iest w dawnieyszych
dzieiach. Hetman on wielki Rzymski Almilius. Była w tą
stronę ktorą od Annibala. Włoska Ziemia, w ktorą teraz od Posan
ska Oyczyzna nasza. Między siłą mądrych wyprawiono przeciw
mnie z swoiskiem. Barro też mieiąc rzeczy ciężkie, iako vwdze-
ma tak animuszu godnego, do ochwapał się iakoś Hetmanstwa, lub
ambitha, lub mieszaniem Rzpltey, iakie wiec bywa przeciw, ktorey
mieszaiąc Bożey vocatiey, bez wstydu y czoła, na vrzędy się, ma-
nowicie bogatsze, w ktorych to plurimum valet; narażaią. Wiely-
ko zgody między takowemi Hetmany, ioan protestate, dibpan in-
glmio, przyiąć ta tego Rpta, bo żaden nie maiąc oprocz chwa-
ski ślepey, żadney drogi gruntownej do stawy, szukał wzgla-
du ocaduy zeszła się z nieprzyiacielem, nie dla vsługi, ale aby
ci był ugodził przed drugim, ktory nie widząc pogody, nieochot
oraz stawić na szanc. Zgrzeszą Rpltey. Przyszło do tego, że alternata
mieli Hetmanie, vrzędu iednego, długi drugiego dnia. Zażył swey
Galei Barro na dworze złe, y Rpltey zgubę, dał bitwę niewczesną,
bezrozumnie nieprzyiacielowi. Ow drugi ogarnął się pokimogł, aż
gdy vyzrzał że iuż zgrzeszą Woyska w polu wyszedł, tak wielkim za-
gnieniem pierwey zbrawiał, tak wielkim protym sercem stawił się
dobrze. Krotko mowiąc; płochey, złey, radzie lichey rady, niemogł
być, vidzo takiey chuteh, grobie, zrazom, stracie Woyska. Ten
ktory go strzegł, poradził sobie. Almilius, lubo z musu pogar,
ktory go strzegł, poradził sobie. Almilius, lubo z musu pogar,
nieznie vidział Kończył zawzięta bitwę. Nastatek zranieny, y nie
mogąc komem władać, y zdrugiemi, ktorzy koło niego byli, vzne-
mi, spoczął się z chomą, wołaiąc vmrzeć niewoli gdy vciekać, gdy
prostym duszy y prędzey silny był nieprzyiaciel, wracaią się dzielny

do porzuconych Dom. Hetman me idzie zastraczem strwożoné Zoł-
nierza, ale tam gdzie stanął, umyślił zdrowiem swym. Rota zastan-
gonć. Przybrnął Pułkownik Lentulus, dodaie mu ochotą, aby wstał.
y niedodał prosił, aby swą zgubą Nieprzyiacielowi sławy y serca
Oyczyźnie nie przymiał żalu. | Radzi y powieda, iako rozumieß
o sobie, a wsi ich ieszcze wyniesie stąd, powiedz Senatowi Rzym-
skiemu w głos wszystkiemu. Kiedy miasto Rzym dobrze obwarowaną
ludźmi opatrzą, niż nastąpi Nieprzyiaciel: powiedz ziąb Fabiu-
sowi przedtym Hetmanowi, żem do ostatniego Ducha. powinnał
nasz o wspomnianą, y według nich. z Nieprzyiacielem sobie post
powałem: Głupie tu zamieszkaiy miedzy tu pany Żołnierzow. myśl tu
ostać raczej, niżbym miał skarżąc się natych, którzy mię natę
pnie gotki wydali, cudzym grzechem oczyszczać swoie niewinno
ść: .. Czy może bydź, iako mowią, do raia podobnieyszę, iako
ten przykład do naszego podobnieyszy? Pomnią Oni wszystkiey
żalim rozumem zmarły ten Hetman uchodził wszelakiego z tym Nie
przyiacielem zaczepkow, swarow, domowa ustraniaiąc, legato-
rum bub porzuy zatrzymuiąc. Sam memor Fabij Praeceptorum
nie widząc nietylko rownych, ale podobnych się w samym czynie,
nie obzieraiąc się na obtrectatia, et non gonendo rumores ani salute
ostrożnie sobie zawsze poczynał z nieprzyiacielem. Ale gdy się zna
leźli tacy, którzy nolentem. volentem spuścili go z nimi, nakaźnie
nagorzey nawiodszy, y drogę do Korony uchrzanowszy, nie w nigo to przy mą
cey woli było wieść albo Sanowiać z Nieprzyiacielem Woyną, gotał
owiny y Bożym. wszelakiego pokoiu y porzymierza wypowiedzie-
niu. Przyszło się zastrzedz Rzeczy, dałby to Bóg. abyśmy
byli z rowną sercu swemu wybrali gotowością. Takim sercem stoi-

me

Nieprzyiacielem wspomnałeś, który nayciężey Nieprzyiaciel mi
nie przyszła? Odbieżany od swych, nie odbiegał świątobliwego za
mysłu swego, za bezpieczeństwa umrzeć. Ostępuie potym nie zbogacaiąc ale
abyście całe Woysko oddał Rzeczy y W. Ie M: która bitwa, które zwy-
cięstwo może bydź równane z tamtym? Przez podwodek. Wyst. Nie
przyiacielskiey ustępowaniem? Naostatek, aby żadna nadzieie
nie miał zwyciestwa, nie z gwałtu mieć, ale z dobrey woli zabiia
go sobie Roma, podaia mu długieo, constanti animo wzgardza, nie
o siłach, ale swey wolnej sile, gdy nie tylko o Rzeczy, ale y bezpie-
czeństwie z powszechnym zdrowiem, illa triumphali manu, czyni z Nieprzy-
iacielem.

Wstrzymuie do wiadomości Nasz Panowie Senatorowie, abyście opa-
trzyli w czas dobrze tę Oyczyznę, gdy nie nastąpi Nieprzyiaciel.
Nie Kamieniec albo Kamienie albo Zamki, ale commune Sanc-
tum Rzeczy pospolitey Urzędem, o które wiecie się porodzili, gocowali, sto-
wa wszystkie y żywyeś Solatia, y umarłych monumenta. Snadnie am-
plexa est. Ale ia, powiada, do czasu swym tempem drogę nie-
przyiacielowi zawalę, będziecie mieli gdy gotuy ziąb radzić o
dobrze. Dobrze dla Boga nim zatrzymie gdy go nam szczęście po-
zwala: Nieprzyiaciel o granicę wyst, albo go nam znowu wai y zra-
zi z przedsięwzięcia trzeba, którym się natenczas radzić, aby przeciwko
tą poczynaniu się do gotowości Nieprzyiacielowi Chrześciańskiego Orbis, albo
Krzyżu oraz z Oyczyzną strachu.

Turkiem Woyna mi igrzyska, iakoście w ostatnim rego Scriptu
słyszeli, tu intendunt Turcy animi Consilia, abyście iako Wol nie
przyiacielowi szyię do iarzma mi podali, ale raczej Wiarą S. zdro-
wie Rzeczy, dostojeństwo Państwie wcale zatrzymali. Nie gromu.
mielis tak prędko Zamkow, Wałow mi gotowych, przy Krzyżu.

Bog mi oddał, mi go dał. Mi przyiaćelstwem Mieczem.
Umarłego się ledwie iał, ktorego gdy żył, zawsze się bał Mi przy-
iaćel. Ale za godzono darmo się tego zań sprawuią, Gdy mu
wszytek żywot mi odkrył, cnoty y sprawy iego, tego większey taią
śmierć mi uspokoi; czyli więcey do tego zranionego ciała przez-
timuią, gotowi się szturmować mi wydrą? Miała y ta Rzta y in-
nych Hetmanow, ktorzy odprawiwszy [illegible] mor. bezgłowych y go-
tezych y przytezonych Oyczyznom swym. gwałtu, całe mchyl-
ko ciała, ale y bezgłowia umisli z sobą do grobow, ale y taka śmierć
się tom grzązdana, zwłaszcza gdy by tego Oyczyzna potrzebna by
ta, aby raczey ciało to ze wszytkiemi członkami, nayswiętszym Mo-
narchom Gotne y śmierci godzeyte, niż cnota albo obrzetność Hete-
mańska miała być zwojowana. Nie waży tedy W. K. M.
powszę umyślne, kto się za nas przyiąć będzie tych znakow.
Trzęsących ziemi, powietrznych, lubo te miano bawią słowo pro-
nych. A gdy powszyscy na mię, w spomnienie Boże Pańskim y im
wych. A gdy powszyscy na mię, w spomnienie Boże Pańskim y im
ko sierpnym sercem y nate znaki, ktore naprzod za niebo się swoiey,
za szczęśliwe nad poganowanie W. K. M. nasłowymi cieć edności
cieć y nate dwizę, w tym zeszłym mchu, od ktorych gotezy zgto-
dem mchyłko do grobu wstąpi, ale snadź y nad onym Boskie
na sądzie Bożym Panie, pomoże mu pewnie taka śmierć, za-
dosćuł Boży, za W. K. M. Pana naszego, za miłą Oyczyznę, dla
onej wiecznej chwały, ktorey ciemiem reszta, dla ktorey my mchł
co fortuny, ale y zdrowia odważamy. Niechay pomoże y nie W.
K. M. naprzod zmarłemu, abyś w pamięci mieć raczył zasługy y
tę śmierć iego. Nad ten on mi może mieć znaczniejszego amanta.
liu am nagrobku, niż ten w myśli y pamięci W. K. M. Pomoże

W

wzumiem y Synowi, ktorego lub w wie ziemi zachowało szczęście, na
służbę W. M., Wiarę y Ubiorney Matce, ktorey związek tak
dawnij z małżonkiem szczęście wzerwało; męża y Syná oraz postrz
dało, y wszytkiey iakie takie fortuny oraz o Ziemię vdrzyło. Od
dał się był z wszytkim domem, z Synem, Synowcem y Zięciem, ia
ko ona wigdy Fabrom Domus, na Rzptéy obronę. Ogarnijże Máyą
Wyższa Opieka ten wszytek obriwaiący taską Twoią Panską
Dom, porłaż w uciśnie take zasługi, co odwaga zdworna y do Bo
żego na służbę twą Panską, może. Nadto zostawiło teraz nam
W. M. Phasreo szczęścia Rzptéy Samego Wodza y Hetmana Samego
Oyczyzny Rzptéy obrońcą prawa. I co to nosą y nosili Maiá Swo
ią W. M. za sprzeciwem W. M. woynią. Rzptéy bronią. Nieprzy
jaciela gwałtownią. Podnies W. M. ręką Twoią tę obumarłą Oy
czyznę, niedaj odzyć drugi W. M. Vymyć absolutas leges, porłaż
to światu, że ludzie y studzy W. M. śmiertelni; Rzpta Oyczyzna na
sza y sława iey nie śmiertelna. Ludzka rzecz śmierć; ataraxia na
tóżbli, iáko y wpoli; do natury owa, ta droga ważniejsza do sła
wy. Spodaj z Hetmanij nie Vniera w Panstwie W. M. Het
manstwo z Wodzami; niech vstaie Rycerskie serce. Żal.
Boże, á tym więtszy że nie bez przyczyny odnosi Oyczyzna z tey zgo
by Hetmanow, porazki Woyska, vrodzaiu wiatszej. Hetmanskiey
Zołnierzu śmierci, niż gdyby wyższych ludzi, gdyby nie zaszła.
Non sine amicorum munus est, igniavo gnaestu prosequi defunctum
prosecutus enim sum illum bez ale mędrzy, nie tylko nie przyiaciel
ale y domowey Inwichey Dwojczyzna Germanicus; pogotowiu
nie pohrzebną, ani waga sobie na zgon tez, ktorzy krwie własney
za służbie Rzptéy, za nie sobie nie ważyli. Spretaj maią Zoł.

nieże

mierze, nie tak Oyczyzna Hetmanow swych zatrwaią, iako affectus ich
Matek drzatek swych zatrwią, nie tzami, ale nieprzyiaciol ha
szych duszami. Licandum illis est. Te będą Funebres na gro
bach takich ludzi, te victimae, gdy przednie woyska W. M.
Pánie stanąc z nieprzyiacielem fortunnie czynić będą, y Het
manow swoich Do sali sanguine parentabunt. Daj W. M. prze
dka y zmarłym y nam zyiącym tę Vrzędę, a czasow Rzptéy tak
gwałtownych, tę grozotałe Vrzędy według wzgardliwego Dwi
ślego w Imię Boże tak obrać, abysmy patrzac na ich porządny
Szafunek, co tych w ktorych się dostaią, vchli, y desideria po zmar
łych Ceniamy, y trzymaią tych, ktorzy z taką sławą y Rzptéy
vsługą na sobie się nosili, z ogromna szyią przedko sobie ofiarli.

(9)

Pácta zawarte. ~~zawarte~~ Cesarzem
Tureckim Osmanem pod Stolicą
przez P. Stanisława Zoranskiego Castel
lana Belskiego. P. Jakuba Sobieskiego Wo
iewodzica Lubelskiego Commissarze od Rzpté
naznaczone. á Dilawer Pásza Naywyż
szego Mistrza Porty Otomańskiey. 11. Octo
bris. Anno 1621

Dla więtszego vmocnienia y vpewnienia odnowionego po
mierza. P. Stanisław Sulisławski Secretarz. Jm. Panie Posła
Wielkiego, według dawnych zwyczajow powinnie, zaraz zosoba

Saina Cesarza Jm: a. porty Cesarza Jeśm Czauß znami gustosth.
dobbozi, astamtąd do Wołoszmi. Pana naszeg, gd Posła mellneo
gowiźni, y dla bespieczeństwa y wczasu iego, iakoby się zdawnych
czasow zawsze zachowywało, poprowadzi Posła do porty, iakoby
dziś mogło bydź nayprędzey y nayprędszey, wyprawi Jeśm dla
otworzenia przymierza, odnabgostanowionego człowieka zaeneo
y rostropnego, z Listami zaraz do Porty będzie. Agent: y tam będzie
trzymanem inych Panow Chrześciańskich Agentow mieszkał y odmie-
niał się. A gdy się Poset W: zwroci, Cesarz Jm: dla utwierdzenia
ma past. z strony swoiey, gdzie też człowieka zacnego, iakoby przy
zawarciu gołosp: z drugim Pany Chrześciańskiemi zwykł czynić.
Od Kozakow Dnieper (aby stamtąd na morze na padszy, wiele ich
Państw. Cesarza Jm: nie splundrowali). powinna Xięstwa będzie uro-
mie, y za nam nayższym Cesarza Jm: oznaymieniem sprawiedli-
wość z nich czynić

Wołoszan ani tatarowie, Dobrucey, Białogrodzey, Jedysney, Ie-
sey, Perekopskiey y Krymsey, w państwach, Zamkach, Miastach
Wołoszkich, dobytkach, ludziach Jeśm y Xięstwy, naiazdow y szkod
żadnych czynić nie maią. Przenosząc u Perekopu brnić ma Tatar.
Cesarz Jm:. A ieżeliby mimo przymierze postanowione Tatarowie
na Państwach Jeśm y Xięstwy szkody czynili, a sprawie-
dliwość się nie stała, tedy y szkody maią bydź nagrodzone, y Tatar.
Cesarz Jm: starać ma.

Do pustych mieysc polach, nim się rozgraniczenie stanie, iżeby
ryby y zwierza łowcy (iakoż to nie często bywa) z szkodą się ze-
szli y zwadzili, to przymierze zwarli między Jeśm. a Cesarzem Jm.
niema

Jeżeliby

Jeżeliby gdzieś na gościńcu Cesarza Jm: Pan z swoimi swemi
szedł, albo dan z niemi ieździł w przyległe Państwa Jeśm y Xięstwy,
gdzieby wszelkie Jeśm: miał, żadnych, szkod, krzywd y zabie-
gow żadnych w nich nie czynił, gdyż tamże z obu stron o uszko-
dzeniu Warunkiem

Dla lepszego między Państwy Jeśm y Cesarza Jm: granic uzna-
nia y postanowienia, maią bydź zobustronni ludzie rostropni, y mieyce
tamtych na dwóch naznaczeni, kiedy się oboym Cesarz: Jm: z Je Mm:
zmodlą.

Dania: Panowi Tatarskiemu zwykły Dań na przyszłe czasy co
Rok będzie dawała, który do Jass: do Hospodara Wołoskiego na
ten czas będącego odsyłał, za oznaymieniem Hospodara Wo-
łoskiego. Pan do odbierania do Jass: Posły swe gotowe ma, a te gdy
od Pana Jm: z woyskiem przyjdą w Państwa Jeśm Panow naszych we-
zwany będzie z swoimi swemi przeciwko Nieprzyiacielowi Jeśm
y Xięstwy, stawić się ma. y nie omieszka, aby w tym powinną przy-
sługę swoią okazał czynił.

Aże mi mianowicie rozerwanej tak stanowiony tey y Świątobliwey
między Nayaśn: Domem Otomańskim a Królem Jm: Panem na-
szym przyiaźni przyczyna się znaydzie, mianowicie Hospo-
darow Wołoskich złość y łakomstwo, maią bydź napotym na-
tym Państwie, ludzie baczni y spolszy, którzyby takowe napeł-
niey zgoubstwa przymierza postanowionego przestrzegali, y gdy
takie zdaiących Wielm: Królowi Jm: y Xięstwy naszey powinna
powolności oddawali

Gdyżby po zawarciu przymierza, tak takowego zaterazmiey
szym się Wyższe Jeśm: zaszłem zastał, oddaie gwoszystkim Ho-
spodarom Wołoskiem: porządne, który na ten czas będzie

powinni będziemy.

Na ostatek. JKM. Pan nasz. M. Cesarza JM. przyiaciołom, przyiacielem, a mieprzyiaciołom mieprzyiacielem. Cesarz. JM. także. JKM. y Rzptey przyiaciołom przyiacielem, a mieprzyiacołom mieprzyiacielem bydz ma, y stanowanie od dziadow y prądziadow. Woła. JM. y Cesarza JM. zobopolne przez tak wiele Posłow Wielkich po trzikrotnie y poprzysiężone pacta, y teraz przez nas postanowione, (które także od Posła W. kto. vij do portty powdzie, ponowione będą) te wszystkie wobec y koźdemi zosobna. Woł. JM. Pan nasz trzymać będzie. Na co mij od JKM Pana naszego. poligost Bog dowrać natym dworze będzie. Pana Jezusa Christusa Boga y zbawiciela naszego JMci przysięgamy, naszemi wyżey mianemi obiecuiąc y ślubuiąc Wkoźdey condycyey. przyimierze to zachować, nicht się tego JKM y Rzptey od Cesarza JM. dobrego będzie działo. Na wiarę czego pamiątkę, wtym się naszym własnemi podpisaniem y przyciśnieniem pieczęci naszych. Dan z Obozu nad Stoli miem. dnia 9 miesiąca Października. 1671

(10.)

Pismo. Przyimowane od Wezyra. W. przy bytności Cesarza Osmana, tamże w Obozie. pod Stolicem Commissarzom naszym dane.

Między Nawodem Messiaszowym wybranemu, y między Ich. Mm wybornieyszym Najwyższemu y najgłowniey Szemu Krolestwa Polskiego Hetmanowi, Kudowskiemu Pisarzowi, Kato

cerkiewskiemu y Dobrzyckiemu Starostom. (ktorego sprawy miech Pomoc szczęśliwy maią). Do zalecenia przyiazni naszych przyiacielskie oznaymuiemy. Iż teraźnieyszego czasu dla uczynienia pokoiu postani wybrani Posłowie Wasty między Nami Messiaszowymi wybrani: Stanisław Zoranowski y Jakub Sobieski, przez wybranemi nato y madremi Wezyrami y Namiestnikami Rady, narada wszytkich y nakazano było to, ze ustawnie do nato, aby pokoiu y rzeczy do niego należące odprawowali, zesłanemi. Nastawiono się, coby do tego pokoiu potrzebneo widzieli, takinam od miedzy nami Cyrograf aest, ktory opisuiemy:

Ja Stanisław Zoranowski Kasztellan Belski Starosta Wołczyński, zalecenim Dzierzawce wszytkiego Krolestwa Polskiego. JKM. Zygmunta, Litewskiego, Ruskiego, Pruskiego Xiążęcia. y Szwedzkiego Krola, y wszytkich wielu Panstw dzierzawce. za Radą. do wszytkich Panow; y za radą moiego wszytkiego Woyska. JKM. y wywyższonego Stanisława Lubomirskiego, Xięcia Wiśnicza. Pana własnego, y ktorego Krolewskich Zamkow Krolewskich Starosty. do Jadrzeia Najaśnieyszego y namocnieyszego Cesarza, ktory iest Oby watelm wszytkiego Świata, dla uczynienia dobrego postanowienia dobrego pokoiu. y dla postanowienia mocnego dawno z obudwu stron bedacego przymierza, ktore tak dawno miedzy obustronnemi Panstwy było postany Poset ze wszytkich sił y szczerego serca obyknowiony Najwyższych nazalnieyszym Wezyrem Dylawer Paszą mo. Swiat; aby tym mocnieysze uczynienie o zobustronnym pokoiu było postanowione: Iż gdy Poset nasz. tam mieszkaiący przyiedzie, aby z naszey strony Stanisław Sulkowski Sekretarz. JKM. u portty Wyższey na Poselstwie mieysce był, a we

dług

dług dawnych zwyczaiow, aby dla Posła Wielkiego Grauß. był ode
Porty posłany, ktoryby teraz do Obozu wespol z nami ieciawszy
zaraz przed oblicznosc Jeg. M. stanąwszy, z Posłem naszym gorecho
do Porty wiedł. co tey sprawie zadnego omeszkania nie czyniąc, iako
nayprędzey Posła do wyższey Porty Cesarskiey wyprawić mamy
oraz, zmnie znaczny y rozsądny człowiek od nas byc posła
my ma, ktoryby kazdego czasu w wyższey porty nawszelaką sprawę
ktoraby przypadła gotowy był. Powinny też oto gdy Posel nasz
iako najprędzey odprawiony, nazad wracać się będzie, aby Naia
śnieyszy Cesarz. także znaczne człowieka z niewolnikow swoich
przysłał, ktoryby przy boku Jeg. M. będąc według swoi
czasu, ktory z mieszkańcami Wołoszmi zachowany bywa, przymierze
potwierdził, Obiecuiemy też to y uperomią iuż z Państwa Jeg. M.
w Państwa Cesarza Tureckiego, ktorymkolwiek rostrząsnie, Kozacy
Dnieprowi ani czaiki Kozackie nigdy wyiśdź ani szkody
nie mieli. A ieżeliby gdziekolwiek Kozak postrzeżony był, za
czym wiadomość historyney od Cesarza. Tureckiego Kozaki niemaią
będziemy. Przeciwko temu zaczasu Mahometa Sołtana
Sulimana (ktorego niech będzie Roskosz w Raiu) granica ucrai
na była, w ktorey gdy gotowy, wiślibyż podanki y osadzenie
pobudowane były, tedy wszystkie nieodstępnie, maią być przez
bione. Państwo też Jeg. M. Pana naszego, Zamkow, podankow
Miasteczkow, osadow, Wołoszczyzne, Dobrzeczanie, y wołoskiego
szlachectwa
Tatarowie, nigdy żadney szkody ani przykrości czynić
niemaią, ani przez Dniepr droga Tatarom dawana będzie ma
ani ich na tę stronę, żadnymi obyczaiem gardegrania maiąc. A że
gdyby ktory Murza z strony Pana Tatarskiego, według paet y ins
trukcyi tego mieszkaiąc, Mandatowi Cesarskiemu posłuszny nie

był

był, ani Państwo Jeg. M. szkody iakiey uczynił, ktoryby
do porty Najwyższey Cesarskiey supplikowano było takowego
Murzę. Pan ieden zaraz karać. Więc y z Wołoszczyzny Mul
tańską, Siedmiogrodzką, Węgierską Ziemię, Państwo Naia
śnieyszego Cesarza, tedy aby żadna nieprzyiaźń ani żadnym obycza
iem y tym ktory tym gospodarstwem przyiaźń y przyiaciełstwo
czymą, skażowana nie była, ieżeliby żadna krzywda
aby czyniona była, obwiciali y za dowodliwemi. Więc z obustronnych
państw, z rozsądnych y z pewnych wiadomych, ludzi pewne osoby na stare
dawne granice ziechawszy się, one wszakże maią, aby zaś przy
mierzu temu szkoda, iaka mi stała się. A ieżeliby Panowie Tatar
skiemi dla iakiey sprawy przez ziemie nasze iść kiedy przyszło sam
y z mi będący Tatarowie, żadney szkody nam czynić nie maią, a gdy
by iaka szkoda uczyniona takowych, ktoszkolwiek by był, na zaraz
Pan karać. A kiedy przyidzie do znaczonych granic, tedy strony
Najaśnieyszego Cesarza, dwaj wiadomi y rozsądni Mieszkańcy, zbli
szywszy się z wiadomymi dymkami, na wielu mieyscu krzyż
ewszy. Z strony też Jeg. M. naszego, także wiadomi y rozsądni
naznaczeni być maią, ale wszystkie granice wyszkow maią. A według
starodawnego zwyczaiu, oddawszy co raz z pomiędzy Tatarskiemi zdawna między oboma maiącymi pomowom y gro
nom Tatarskiemi, nieiawności czynioną być ma. Ktoż podarowie też
Wołoscy maią być dawani tuteż godni y mądrzy, gdyż przedte
mi czasy będący, z tegoż stanu dawani byli, przeto do gospodowanie
przymierza potrzebną bywali. Oto tedy Najaśnieyszego Cesarza
powinny, aby ci ktorym. Ktoż podarstwo dawane bywa [illegible] był

ludzie wiadomi, rozsądni, ktorzyby zobopolnemu pokojowi, mocno
vcciwość uczynić umieli. A tak za pomocą Bożą, pod tym uczynio-
nym przymierzem, nigdy Kozacy żadnych Państw Cesarskich zacze-
piać nie będą, y to wszcze. W. JM obiecuie, iż Przyiaciołom Naia-
śnieyszego Cesarza przyiacielem, a nieprzyiacielem Nieprzyiacielo-
wi bydź ma. A iako za sławnego Sułtan Suliwana iuż zmar-
łego, ktorego Ray iest odpoczynkiem, dane były zobustronne li-
sty przymierne, za przepychaniem dał Bog Posła naszego do Porty
wysokiey, ma bydź wszytkiego potwierdzenie, aby nic przeciwnego
pokojowi się nie działo. My tedy według tego cokolwiek tu napi-
sano iest w tym liście, upewniaiąc przysięgami, y rękami się swe-
mi podpisuiąc, pieczęci swe przyciskamy.

Moy wielki Przyiacielu, według tego tedy napisanego Cyrografa,
cokolwiek w nim iest uczynić macie, my też na to patrząc, będziemy się
o zatrzymanie tego pokoju postanowionego pilno starać, aby tak z
obudwu stron poddani w pokoju siedząc, za przełożonych swoich, y
za tych ktorzy tego pokoju Autorami są, zawsze pokoi dni ich stawać
będzie, Boga modlili.

Tego Posła, ktorego Posłać macie do porty, iako na prędzey posy-
łaycie, nic nie omieszkywaiąc, aby się list przymierny napisa-
wszy dał, y tak dobra praca, aby prędko dobyć koniec swoy
łożyła.

(II.)

Copia Listu do K. JM od Teo M. P. Can-
clerza y Hetmana W. Coronneo z Czeczory
de data 24 Septem. po pierwszey z Sunder

Pasza

Paszą y Sułtanem Gałgą bitwie, y o
odesciu części Woyska naszego pisaneo.

Oznaymiłem W. JM P. mey M. o przyszciu Sułtana
Gałgi y Skinder Pasze, żesmy co godzina wyglądali, o czym
ieżeli ten list moy doszedł, raczysz W. JM wyrozumieć
Przyszedł tedy dziś tydzień Sułtan Gałga y Skinder Pasza,
tu pod Obozem stanęli. Nazaiutrz w Piątek mieliśmy z nim
potrzebę. W. Wieczor, z łaski Bożey fortunną, y zraliśmy ich
z pola. Trwała ta burda między nami, aż mrokiem wrocili
chmy się y oni y my do Obozu swego. Zaś w Sobotę zazda-
niem zgodnym wszytkiego Rycerstwa wyszliśmy w pole, a
perto marte z woyskiem uszykowanymi, zwiedliśmy z nimi
potrzebę odkrytą, trwała bitwa sześć godzin, od południa aż
do nocy samey. Aequo marte stanęło. Zeszli oni do swych
stanowisk, poszliśmy y my do swego Taboru. Były rzeczy do-
brey nadzieie, że potężniey y daley mogliśmy czynić przeci-
wko nieprzyiacielowi. Lecz nazaiutrz, to iest w Niedzielę,
niemała część ludzi naszych, ktorzy z woyska uciekli, pomie-
szali nam rzeczy. Niemianuię nikogo na ten czas, wszak
sami się tam ukazay, ktorzy nas tak nieprzystoynie odbieżeli
Acz wątpię, żeby ich miało wiele uść, bo pławiani się w nocy
przez Prut, siła potonęło, y wielka część od nieprzyiaciela
ktorzy im tam lądem za rzekę zaszedł, pobici, poimani. Ili
zli niebaczni ludzie wszytko Woysko zatrwożyli, że blisko tego
było, iż iuż wszytko Woysko do takiego sromotnego y niebes.

List od P. Złotopolskiego do P. Mast Dworskiego Woyskiego

List ten, ktorys mnie pisał raczył do P. Trzebnickiego otworzyłem, bo P. Trzebnickiego dnia 8 czerwca tego roku z Tembarsk, w ktorym mi pisał raczysz stronny tamtąd odbiadomości; tedy daię wiedzieć W. M. M. P. że dnia onegdayszego, to iest we Czwartek y we Środę między folwarkami Tembarskiemi z nami się zatargowali, ale nie masz nie naszym ystemi, zgoła tu dna była co mi trzymać, przecię widziałem więcmo tych, co byli na folwarkach pobrali, nie mało mnie odgromili, dorad by się obronić y stąd by byli, nie masz żadney rady domości, widziałem z pierwszych w tey mierze okoliczności, tak tu rzecz na zaiazd, ktory iest. Pisał też mnie raczysz o radzie moiey stronny JM. P. Kanclerza, tedy oznaymuię W. M. P. iako mi się z JM. P. Hetmanem Polnym zostało, a wszystkie wyiaśnię: Po wspomnieniu się nasz[y]ch, kiedy Turcy w Tabor wpadli mię został się widok P. Kanclerz z JM. Hetmanem Polnym w pośrzodku Taboru, kiedy widział że źle, począł mowić: Co czynić dla Boga, było przy nim ze 300 Krzyżakow dobrych w szyszey zbroi, a koni dobrych, y tak od koni się odciągnęli z bronią bardzo dobrze, a my uczynili. P. Kanclerz. zdiadszy z koma swego, przebił go szablą, na przykład drugim dając, że nie myśli uciekać, y zszedł przedtym z pewien mile ze dwa stronę mnie się podparszy, a z drugą stronę P. Kurzyańskiego. P. Hetman Polny z P. Tarnowskim przedmi się, skoczyło do nas ze 200 Tatar, zaraz w pierszey a w szyszey, co komu mieli, a padszy na koni grzecki dobrze, między ktorymi y P.

pięć dworzan moich uciekania miało się udać. Z JM. P. Hetmanem Polnym y mi ktorym Kozakmi zostali, constantia nasza zatrzymała się. Obozu, z ktorem na swoym myśleniu blizey odbrow z nieprzyiacielem iść mamy niż z Warszawy do Niazdowa. Woysko Sułtan Gałga y z Kinder Paszą maią wielkie, iest go więcey nad 60000. Więźniow ktorych odemnie dostali, powiadaią ich około nabyda do 100000. Zapuścili się byli pusto kiedy Panstwo Rzptey, ato smy się zabawili, odważywszy się na to dobre przedsięwzięcie y dalej co się godzi dziać wiernym W. M. służom y dobrym Synom Oyczyzny, czynić będziem, według nayuczciwszego sumienia moiego kaszego. Jeszcze przeglądaiąc to wszystko, o niebezpieczeństwie postałem, prosiłbym bardzo do W. M. żebym się mogł dowiedzieć et supplementu. Teraz sam czas ukazuie, że tego mi bardzo potrzeba. Zatym zostaiem, że W. M. P. raczysz nas przedpomnieć. Ku tym czasem ad extremum się kthum zatrzymamy. Przeciwko W. M. całą wiarą y miłością przeciwko Oyczyźnie. Hospodar Wołoski, stemisz naszemi dobrami z tego świata przeszedł, oni wiem czy się przebili albo nie. To teraz mi iest czasu wiecz nasze. Co się dowiem mię zaniechać dawać znać W. M. P. Panie Miłościwemu, ktorego się miłościwey łaski iakowa gotowey oddawam. W obozie chocimskim na szczerym polu. 24 de Julii. 1620

Cedula

Kanclerz między nami iest poczęli, ktory ich też nie godzi się nam odbiegać. P. Stanisława Winnicki, P. Dymsk, P. Małyszek z Kozakmi z Chocimia y z mymi towarzyszami, ale nie chodzili, wyiechali się.

List

Brat wm. był, nie został nab hillo żadnego człowieka. a P Hetman Polny z P. Kanclerzem drugiego y trzynasty, szli ony z nimi gęściej nabillowo strzelanie z dział, prosząc go aby na koń wsiadł, y rowno z drugimi nieb dził, mieszał, mowiąc te słowa. nie wiedz, miło mi będzie przy wab umrzeć. Niechay P Bog ~~my~~ nadlmną. wyrok swoy dziey koniec; który nczynił. Mało co postąpiwszy, gdzie. liczny go prosić, aby znowu wsiadł y uchodził, ale y lewa ręka nie było; Jan w tym towarzyszą iakiegoś z hiszpana zbit y z P Het. manem, wsadzili go nań, zatym z obozu naszego hillabet Ko. ni przypadło, miedzy których on wpadł y ostrego czabę puścił go nie widział, a P Hetman Polny. P. Kurzyańscy, za P Chil. mchi y Niemiec żaden szczęśny, a około nab 3 tysiąc Tatarzy wprowadzili nab wiatrb las nad Nestr, mil dwie, niżey od Nostilowa, w którey coćmy żywo zostali, go strzelali go hillabazor. P Hetman go strzelmy wobok y w wiązek głowy. W tym czasie napadło na nab hillabet Wołoszy, którzy P Hetmana y nab obaczywszy, odzieli. P Hetmana od hab, zabitego y ja szedłem, mieszał go od dwóch. Wołoszyn. kazał mi klęknąć. Szacuj mię ściąć; ząm w tym własnie stoczył, y tak em P Hetmana Polnego stukł. Nalazły potym. P. Kurzyańskiego. P Chmielec. ki y Niemca. Jeszcze dzień y noc przetrwawszy, nadednem szli emy tu Dniestrowi, tam napadłszmy na puki Tatarow, żeby to nad Dniestrem trzy pułki, nadzybiedaj, postrzegłszmy mię też przypadliśmy miedzy mię. Tatarowie iadąc mimo nab, siekli trupy, pobite, y onego Niemca, który z nami przy padł, zabili, My słowo nab Tatarowie minęli, Niestesmy przebyli. Cedula

P. Hetman Polny u Slinder Pasze w Niezemir. P Stms. P Matysz. y inszy P Star. Kubiesowsk. P Zabasz Zołkiewsk. zimą Starszyna u Sułtana.

Daty w Dzenbarli 25 octobr. 1620

Abrahom Zbtopolsk.

List od P Lukasza Niaistkowskiego z Obozu naszego z 25. Septem.

Pisałem do wm 17 praesentis trzy listy. Nazajutrz przyszedł Sołtan y Slinder Pasza. z dziesią dziesiąt tysięcy, wiele wojska. 18. w Piątek. była otarczka fortunna przez cwiczorem mnostwa. 19 Aperto et equo Marte. potrwała 6. godzin. bitwa trwała od południa do samego wieczora; tylko P Krzesz Goslicki, Walowski, Kowalkowsk. Rotmistrze zgi. nęli. Stiat Jmć P. Kanclerz. nazajutrz wsiadł gdzie potrzeba zniesi, bo mało ludzi naszych zginęło, ale z niedziele na Poniedziałek w nocy ciemną. P. Stan. Kamieniecki; LL. Podhomorzcie Lwowski. Strzelec Halinowsk. z Halickim. Odrzywolski Szarzyński, Viazdowsk, Zasowski, Tyss. Malowiecki kiewicz, Drahicz, zwiastuny całej Wojska od nab przez Dniestr. mułtkiego uszli od wojska. Słychać było głosy to nayęcz, bay od Zgubel Tatarskich. na tamtey stronie Lenta. umierających. Wątpliwa żeby kto zdrowo uszedł z potrzeby tak Wojsko, że dla wzgrzmiejących serc. Atoli starszyzna nasza do tego zgody, wadzą; żeby tu przy obozie, dla dwaty dwie y czekałmy zdro. wia posiłku, rzędu nadrusmi posledzi. Stan bardzo blisko. nab nieprzyjaciel. w tym Bogu nadzieja, że nab nie przyjdzie bo tamy obóz. dobry, strzelby dobre prochu y żywności. P. Batabar Stawiata Winnicki. P Dyrosl. P Matyaszki z Koldmistrzo. P. Gzelicz. Stawiata Rubieszowsk. P Łukasz Zołkiewski Jaworowicz y Gr. strzelcami y innych wiele z towarzystwa. Jan P Bryanowski postrzelony nieszczęśliwie. P Krzysztof Comielecki zdrowo. Gwiazdy zbyt. P Cieleski zginął. P Kobierzyński, P Cielłowski resz.

P. Drohiczyńskie starszey varmij, młodszey zginął. P. Bg/znam
y zwami nieb[ożą]dzie.

Jednta Sprawa

Jasnyr Dobrodzieju, złe słuchy nad Turcyj Tatarowie gewsząd
obległi, śmierć zginienie widziemy, szanc, kosse tuż gorob ili
Z dział kule w namioty Janczerskie latają, wał maty przeszko
czyć go, procow nie stać, kwnie drudzy widzą, zalada dała, datta
w nogi od wałow, rady ludzkie vstały. Bg tylko nadzieią. Już
gwałtow. nam moj Dobrodzieju nigdy nie obaczę, gorszą gorób za
dusze morzą Lyga, y mszy krewnie mieć. gorszą.. Jeżeli też się
Żniem. zostanę, gorszą odrup, go bo śmierć, więzienie gorsza
czynią, w obyczaj gorszą zmiłowania

Teraz tu już głod, woda a mięsa, niżego nie, dżdżu, zimno bie
da, w tumulcie wszystko poginęło, iuż śmy zgineli. P. Bog
miesz tam wszystkim dostatkiem błogosławi. Dzieża, który z drugi
mi był wzięty, do czasu na Mogile Turcy na pal wbili. Z Ta
tarami się gorszą, ale na zdradę, dla y od nas upomina w
y idą do Polski, bądźcie ostrożnie, bo nas zniszczy, będą
ci wam.

(14)

List od P. Jaskowskie do P. Podkomorzeo Zetskieo, po ostatnim rozgromieniu Taboru Woyska naszego w Wołoszech, nie daleko za Dniestrem za Mohilowem, de data z Boryssa. roku 24 Octobr. 1620

Bialbym był sam żywym głosem. wam to nie oznaymił
Serdeczney naszey sprawie, nie przez martwy ten Character,

(1) wspomniał

by mi zdrowie, które bardzo często z rąk, często ze śmierć.
nyć gorąc mam nadwątlone, do puścił. Ale wspominaiąc y o.
znaymuiąc. to gorzkie dzieie swoie; żal się serdeczny mnoży, gdy mey
Zgemy, a ono. gorzkie Woysko wyść nie mamy, tak wiele zacnego a
przedniego Rycerstwa nie dostaie, Oyczyzna nasza miła szabla y
ogniem gorzko szeie; tak wiele więznow i podanek bezecny w pło
bieże!! Jednak mąwszy się catholickiey y zal podanow naszey
krwawnego do tego rzeczy przedmieyszych, co się z nami działo, chcę
oszczędzić, że to wam do stateczney odbrego mszego już wieś, ale na
otworzenie gorzkiey kita doiadow gorzkie potrzeba... Coby gorzkiey
to dobrze Panow Hetmanow naszych, że tak słow, ano mnieiszenie
gorzkie dostrzec ludzi wesoły do Wołoch, skad nad gorz to nowe wie
ale nabardziey był gorzkim do tego Hospodar, który wyrwiał, że
by mszy ani do stanęli za Niestrem; tak wiele Woysk im miało przybyć
wyrwiał y to tym, że Tatarowie mogąc dobrze zabawić z Szedmigrodem
zem domu, nie mieli przybyć do Skindebasze, który bez mego da
by, iakoś tak było, był
3 d. Septem. Woysko się gorzeprawiło n Podbitego przez Dniestr.
4. Hospodar Turki pobił, którzy przedtym gorzki był, a ziąć go do
Porty.
6. Hospodar do woyska naszego nad Kaynary przyiechał.
9 Ruszyło się Woysko z Kaynar.
12. Stanęli chorągwi na przeprawie w stawiym obozie. Z Kaynar umyślił był
naszych. na Koczowiska Tatarskie przestawić się ku Jedlinie y Bielagro
dzie; ale Jmć Kanclerz z pewnych respectow, obwiązał się im przezone,
aby y Hospodara na stolicy utrzeć dził, y Wołoszow do siebie schod.
sobie gorzciągnął.
17 Kilkaset Tatarow gorzkiey padło pod obóz, z którymi dzisiaj nasz

Zrowdli, y mało co Podanstwo wthorawszy, nazad odwrocili, dostali
byli drzwi gęzyllow naszy naten czas, aleiż wszytko zoziekano. Na
zaytrz, skoro świt, przedm ludzie powyszli, zktorem' naszy zaraz
sermizet zwiedli, a woyska Podanskie prawie przez wszytek dzien szły.
Skinder Pasza stanął na tym mieyscu, gdzie Car pierwszym razem
stał, niedaleko niego Dalga, Tatarze się prowadzily cały dzien, nakto-
rych dobrze się naszym zdarzało, a wieczorem prawie gzedzili naszy
Podanstwo, wiele ludzi utracili znacznych, miedzy ktorem y Sedziata
Jelnickiego.

19 Jmć Kanclerz o osmnastey woysko do potrzeby wyiechał, miały taborzy
zabrnąc wszytko woysko nasze, ale gdzie nieumieiętności tych, ktorym to
było zlecono, tedrzie cnoty zahrzyto, nasze woysko odtrzyscie stanęło.
Po prawey stronie pułk stanął P. Hetmana Polnego y P. Kanclerzow,
po lewey P. Koreckie y P. Starosta Kamieniecki y Smielnicki, rozumie
że Podanstwo naszego dabitrę, a oni w tył naszym uderzyli. Roty
rednar Kozackie dobrze się stawiły z niemi y trzy razy mistos wytrzey
orali. Na ostatek tu P. Starostini Ostrogrskim vdali się, ktore wszytkie
już kroki stanęły były na czoło, y nieco ich zamieszali, także hopy
one mogli złożyć, aż prawym skrzydłem vderzyli się do strzelby, y wsparli P.
Kanstwo. Na czoło też natarły z wielkim gradem, gdzie Mr Bosczyk.
P. Dymitr stał y P. Hetman Polny, do trzy mezne mi stanęli, ale
ciż potym, odwiellkosci rednak z mieysca ruszeni, y taborami y piechoty
odbrzeg mysleli, długo się piechota bronila, ochoczo po kilka.
krokow naszy ratowali, ale to było mi pozdobna. Na drugim skrzydle
lepiey się wodziło naszym, boy nie było tam nawałności było, y tabor
cały, y armata uwiedziona. Owa y a tych, y a onych wszczęli, aż
do samey czarney Nocy, nie wątpliwie bitwę rozięła, chociaż Kanstwa
bardzo vsilowało, naszych do Zentin nagnać. Szkoda była mena

Ca

lie w [illegible] Kozanstwie, iako sam B. powiedali, że w Prater y po do.
botą 3500 ich zginęło, naszych nie wiadę wiecey 800 y to Cudzo
miemało, ktorzy taborowe woyy prowadzili. Tym kilko Podanie
miał gorz, że nam strzelby kilka szlak wziął, y Chorągwi kilkana
scie, acz y naszy coś ogonow Tatarskich. byli wzięli.
Do Septem. Codzien naszy, że trudno odeprzeć Podanstwa, a zwła
szcza, że koni dla postrzałych y pobitych, na tym stanie, a zwła
szcza Jeh Mć Panowie. H Etmani, aby Taborem tu Dniestr nie bydzie
ale, ktorzyby się chcieli był dima iako naprzodzey widzieć, z tym się
declarowali, że nie chcą Taborem, ale Jw za Dniestr Cesarz nie do.
pu, nemaiąc względu, ani na dobry ch. ani na pociechę, ani na tak
wiele Szlacheckich dzieci, ktorych przyszło odbiedz zarazem nazrzeć
albo na tuje Nieprzyiaciełow. Jtak się nocą się poczęło zmierzać
leszczyńsko do Walow, a oni z Hospodarem do Lentij, tamże 3000
nam ludzi, a dobrych nbyło, ktorych setny oglądał się w Polsze,
do ktorey się tak cztemie trwapt, bo nawięcey ich protonęło, drugich
Tatarzie y Wołoszą porzezali, trzech w więzieniu. Ktoby był
poczathiem tak srodze miazdzi, aoda że to dom odtego nizego
betrusz oniedział. Lubował y Traktatow. Jm Kanclerz zaw.
stiwaniem Dolnierzstwa z Dalgą, ale iakosmy mogli baczyć, że pow.
że to zawodzy były, nato tylko były dobre, że się Dolnicestwo, ktore
gw odbrzeginiu brali od siebie, stow przewy było; recolligowało
W. dzien S Stanisława, to stanęło, że taborem iść, w dzien S Mi
chała nadwieczorem wyszliśmy z obozu. Tam zaraz Podanstwo
chciało brzegiem przejść, Karcowac, Strzelac. Posto tu ich legerom
szliśmy, onych na starcie z namiotami y z Wozami; cała noc nas
prześladowali. Na Hortanie, cobyło Vltima Septem, zaszli

nam dwgą z Strzelbą y z Janczarami, osadzili gwerna mogiłę, sami do-
bić nam stanęli, z okrzykiem wielkim gonzali się ku nam, ktoryśmy gdy
wspoźrzeli, y Janczarowie odbiegli y mogiły y działek, ktoryśmy nasi mi
brali. Nie daleko stanęliśmy stamtąd y dnowali, skąd wieczo-
rem w drogę ku Mohilowu do Pantki, gonsili ichmy się rownie zednem
Października. Czekamy się, że dopiero naten czas Salga wsze wojska
swoie słuszał, bo ich nie było przysłego dnia tak wiele). doszło nas
Podanstwo, widnosmy się trochę nad Stanilem zastanowiwszy, z wielkim
krzykiem przytoczyli na Tabor, macaiąc gdzieby się dla dnieży wezwać
ale z łaski Bożey wszędzie wshet wziął Nieprzyiaciel, bardzo
daleko od oboru piechota nas naszey gonili, y dwoch działek odesli
na tym że mieyscu. Cało się tilko raz nam raz trafiło w tym niebezpie-
czeństwie) nocowaliśmy, bo Salga udawał to, iakoby chciał ono hasła
tey zagrzać na wieczorze, kończyć, ale nie wadziło się dać oszukać, gdy
one waśp y my odpoczynku potrzebowaliśmy. Jedno dwoie, wszystka
gwardya tamże na Tabor natarł, czego było aż z południa, nie nie
postrzegą tamże na Tabor natarł, czego było aż z południa, nie nie
wshoraw szy z schodą odszedł, y stanął od nas w pułmili nadwodze.
ze dnia wieczor, myślimy się ruszyli prosto ku iakiś obozom, muszeli
ostempować

3 Octobr. Zaraz z godzina na noc stanęliśmy, a on tez za nami.
W ten dzień iedna Turcy sami siebie zwodzili, ale nie z pożytkiem
dla Janczarow y samych zginęło. Z godzina do wieczora ruszyli
się. Sam Chmiel Lasza y z Salgą z swym Dworem w ten czas
napierał się nas: ale kiedy się obaczył stanowszy się, gdyż niemało co
przednieyszych w ten czas legło tak Turkow, iako y Tatarow, odwrot-
nęli się, przez cała noc szliśmy, nie stanęliśmy aż po południu
przeszedszy z godzin ze dwie, z tabor sprawiwszy, ruszyliśmy się w
drogę, to było w dzień S. Franciszka, gdzie iednostayli ruszyli się aż
Podanstwo ze wszystkich stron na nas. Turkow z 1500 godnych

Oto.

Gorąco resolwowawszy się uderzyli w tył naszym, chcąc tabor
rozerwać, ale szczęśliwie wsparci, niemało swoich stawszy napzod
za Mohilę, a potym y stamtąd wsparci goreco pierzchnęli; było
tego działa godzin trzy godzinny, za czym noc, a my w drogę. Podanstwo
za nami. Jeszcze mało co się nas kuchli, myśleli pokarmować
chleba godzin, a puściliśmy się wdrogę iedno noc, co było 5 Octobr.
głod niemały między nami zawziął się, bo chleba nie ledy by śmy
byli, ale nie było y kiedy piec, bo y przyczyn, wiec niespame, to
nas naybardziej psowało, bo drudzy iuż martwi spadali, drudzy
od wzrumu odchodzili, drudzy chcąc odespać się, do wozow się mieli,
a mieysca choć tabory gęste zostawały. Doszliśmy byli rano.
6 Octobr. w wody, ale mierzem czemu umieć nie stanęliśmy, y iuż tak wzumieniu.
że na to zginęło, Bo kończeme w tydzień, trzeba było dwoy
ski, tak sprawowaniem, to chodem, to bitwą, to głodem, aco naygorsza
tsza niespaniem, odpocząć, ale mierzem za czym radzą hetmani
aby nie odpoczywaiąc ruszyli się. Ścia tego naszego bez odpoczynku
dwie nocy y półtora dnia było, a mi daley, tym bardziey woysko
ziemskie. Drzemało się było do pierwszych miedostatkow. Nawet
to iest pragnienie niezmierzone. A w tym noc następowała,
w ktorą w pythach my stanęli, bo rachować, niespanie wzumu-
ludzi pozbawiło, y odpocznienia potrzebowało, a pragnienie zaś
do dnieprzu iako napredzey nadciągało, y tak w wszystkiey, gdy nieraz
y noc w stydzie odeymowała, stąd radzą też hetmanow nie mogła się
rozpatrzeć, bo y Kozacy, ktorzy rzeczy naszych mieli nayle-
piey byli, radzili by z prawdą nas noca uszli, bez sprawy
ców nikt mienalegał do miesta poczwali się, ocoży stanęło zo
stawszy. A w tym Podanstwo nastąpiło, wozy wszarpało
gdzieby pobrało, y tych ktorych dan zastali. Wielka część woyska

do Imcstm. przysła. z ktorych niektorzy vsli, więtsza częsć ich
gotowała, drudzy zdrayey Polszcza Pospolstwem zaśmiestrem wydali.
PP. Hetmanow nie mamy. P. Sandecz zginął. P. Hetman Pol.
my od Wołochow. Chmielecz Pasy oddan. P. Kmit. P. Starosta Rz.
bieszowski. P. Lukasz Zołkiewski gwardyst nad mostem. P. Staro
sta Winnicki, mowiem czy zginął, czy za powinami. Owo z Rotm.
mistrow wszystkich, ktorych w natym ostatku tylkosmy dochcieli mieli
redno dwa Rozaccy vsli. P. Synoss. kilka postrzałow odniosszy
zginął. Towarzystwa Pancernego wyszło ze 200 bez koni.
bez broni, bez Rynsztunkow. Lisowczykow mało nie potwierdzą
ale że to wojsko przedtym wypetni. Pancerni ku Dolinie, ku
Dwolbyczy zmieszani, a Lisowczykowie vbrawszy się drzewa
Litymi y Latyczowa. Sante kraie bystrosti. Im P. Woiewody
dziwnie ostrzegwaią, gdyż przez nimi by się oprzeć nie mogli. Jest
kilkatysięcy Rozkazow. około Winnicy. Krakowa, owicz y Vkraina
zbiega się, by rodzin do kogo mieli, ame gotowa nimi dostatniey Hora
chi grogardzą, pieniędzy gdzie dostaią ad finem gonblicam. Tolmi
cza zaciągnąć, atemu Nieprzyiacielowi to szczęście y wesele, ktorego
nie mogłem. Gdyż za blasszego Nieprzyiaciela nie mogli Jana
byt, odiąć, do Wołoch się brać, nayst to czas. Jacki Samuel, nie mo
że rzeczy radzić, tilko się łaskę wm. oddaią.

Rekruta

Woyska Nieprzyiacielskiego, iako oni sami Rotmi byto 15000
Pan gdysmy przyszli na szczegorę y z Krzyżowczykami y z Vkraina
mi wszem, iesli wyciągnęło 8000 ateraz gdysmy nie wodzili, mogło
bydź 2500

Instrukcya

Instrukcya na Seymiki, Walny Seym Warszawski vprzedzaiące. dana w Warszawie 12 Junij. Ao 1611.

Gw pierwszey Gw przedtrzey Mostowskiey.

Lewszytek czas od szczęśliwey Koronacyey Pana naszego, miedzy ine to ebe y nammieysze uważyć chcieli, iż
gwłaskę Bożey wSkim pierwszego, nie pozadliwszego nie było, iako
Pan Państwo swoie do natuszy ludu sobie gorliwszego stosować, a
przywrocenie ich gorarami gospodarstwem. Ktorem wolności swa
obcych Zwrądzi. Ktą zaś wcałości trzymać tak, aby y
wnetrzne niewczasy na niebezpieczeństwo, y gwgranicznie niebez
pieczeństwa naypadek rey, nie gwdały radzi. Skąd gdzieindziey
dzieiow y nammieysze gwdało niebezpieczeństwo, albo gwdobrzeństwo
twogi od Nieprzyiaciela, nietylko przemysłami, nietylko radami,
mi, nie tylko gospodarstwami, nietylko wrzyski, ale y Osoba własna swo
narażaiąc się, broniąc tego zaczęć y bronić. Negnio Aleksandr Ch.
cienti patatur. O, iż sama rzeczy sama wszystkie latay, iako
sceptra Korony Polskiey y W. X. L. od P. Boga sobie gwdane, obiat,
oświadczaią, gwrzno słowy wojewodzić, prożno wspominać, cza
sem gwtrzebne, czasem odważne, czasem cudowne, azaiesze zatasha
Boga naywyższego, szczęśliwie Zwyciężyć. Sama ta krzyżo gwd.
gata expedycya Moskiewska, y nayświeższa exempla. (Gdyby
ich ktory był) otworzyć oczy może, iaka ociecka dobro gospodar
stwa dawsza, iaka cnotliwa gwrzytkow tych. Państw wspiera, iaka
ostrożność przyszłe niebezpieczeństwa odważa, iaka odwaga
stawić, tych ktorzym gramić, gwynąć, iaka szczęście nawet tu

spolnemu. RP. porwadzi prozy thowi, wrzecz dobrie działaiąc. gospodi
tę, aniżeli wstałne accessa, wrzecz ubiebie ważar. gmnożenie Państwo
tych, aniżeli wzaiś ámiebesgneezen'stwo dworie. Bo, tabo to łatwo
zdać się może, że ten zakaz Moskiewski bezpotrzebny, niewczesny,
nieuzyteczny, kiedy iednak uwrzey obłoczności czasow, gorgress.
spraw, pierwoze y dwóre ludzi naszych, ow Państwo to zawołay, albo
słuszności oznaymowania, cudzych gonodzema, straszne oczwa
tłoney naszey gotędzie wiesci, iawne mi podobieństwa, przyszłey
godzy, a zmiá następuiące, ktoryś się razem spodziewaiąc, razem
wyglądaiąc było potrzeba, razem zabiegaiąc, tákmiele, zprzeszłem
na przyległe granice ruinami następuiącemi, osadzi snadnie
że się Nemi. naprzod słusznie Nieprzyiacielowi potężnemu, iako
opatrzny Krolowik gotrzedzi nie dał, osadzi, że chcącey tak
gogodney recuperowaniá odeszłych od Korony y W.X.W. włość
iako gulnemu. przyłączy swey Krolowi, opuści się niegodziło, o
sadzi nawet. że tak często od samego Narodu Moskiewskiego
czyrzany. (Czego dáś obiawić może) iako gobożny y Madry
Krol, inaczey uczynić niemogł, iedno tanie się, kiedy P. Bog do wi
szczelna granic, do odyskania Prowincyey, do wyrzyszenia stawy
narodow tych długa godawał.. I przyszło wychodzić dederatha
mi tylko szczerem dobra intentią swoią wiernymi gotowaniem otworzyć
Kiedy wonczas miedzy obliczne wysułtaniam Rymowlms tá sprawa
nie tylko na Sejmiku gotowana, a tak potrzebna y zwłoki nieterpią
ca, alecy w Prywatney znowu gruntowana, nie iedno co Panow K.
natorow, do tayemnicy Rady wzięta, ale gotym mało nie od wszystkich
gotwierdzona y zamknięta, ni publico cuthlig miescu mieć nie mogła
y tak zgoła zamedbana została: Szczerzy tu dno się trudzi
Prywatnych, cudze sprawowaniá, które w tych nieszczęsnych czasach, za

odpust sobie maią, turbować y mięszać gotowe a pożyteczne RP.
sprawy. P. Bog gotwierdzonym wyrokiem swym obiawił te rzeczy
które napomniał, od ludzkiey wiadomości y gorzeszłości odłączy.
Cowszystko iednak, tak on sam. Jem P.ni. mówiemu: gotko go sta
nowi rzeczy, że to szczęście Jem. gotowe y w mężnym Pogarz
stwie, y wszelkim Chrześciańskie. . Oko zbytku dowletniey gora
cey ow[illegible] hoczyłe cierpliwości. Jem; Monarcha Moskiewski,
gotrzedtym Woyskom Przodkow naszych straszny, nie tylko z stolicę
szadzony, alecy w sercu Króla Polskiego, opuścił zaraz Państwo,
Rząd y chyżę swoie z niegodziwymi Corumpi gotaktyki, które
Ciało gewne wiadomości da, nie tylko z Carolusem, dodaiąc mu na
nab gotitkow, alecy Tatary, y z niższemi rozciągat Lo Santhem
na zchodzie Rytey, na zamieszkanie gotowania Jem; na zniszczenie
gotowe gotrzebnego. Woysko tego gorzy Dmitre. Szuyskim
Brácie iego Rodzonym, przewaga obrzednego Hetmana, mestrzem odwa
żnego Rycerstwa, a woysko nie tylko ogniestym Cudzoziemskim ludem
Justrzne, alecy okiem ledwo przeyrzane, dáną łaską Boga gotkli
szynem porażone. Wodwrócie rednio tych rzeczy, dnidzy w grobie. De
des. Impenij mieć tylko osadzona ludźmi naszemi, ale z nowu rodzone
gpodziewanej ataiemnicy tego Narodu zdrady, tak oczy Szczyna,
że teraz w obudwu stanach Państwach Jem; a stateczne gorzadzi. Jem. czyli re. z tego Nar.
Królestwo Jem; a stateczne gorzadzi. Jem. czyli re. z tego Nar.
do osoby przednieyszych mieszkańcy: Biała, Kostaw, Drohobuż
Wiazma, Mozayst, Borysow, Wielkie Luki, Starodub, Loczepow.
Orzeł, Nowogrodek, Oszyow, Kramy, y mniejszych wiele Zamkow,
tak w Siewierszczyznie, iako y gdzindziey gołościach u nasz. w tych.
Relignicy temeritatib, a wraz odmienny tego Narodu amimusz albo zwy
czayna gorzywodzenia rzeczy zmiana, ktoryś teższe tego ważyć nie

odpust

trzeba, iako w spewsteim Państwie, gdzie ludzi y bogactw dlugim
gwoyem zawziętych, porzyć by wać może, sentimi rednak, wsli ud
nie odbiiżem, gatnąc, y sta slistą Wiarą swą, mierzą. Dtąd
niedaj Bożdy obawcy, iako sama wola Boża na tę sprawę. Jkm
kierowała. On niedaj uważy, iako mocna ręka Bigo Wszytko wi
dzący sprawowała, kto lubo to szkoda rzeczy bożych wyliczegać, ale
też więcy y nadzy nać ku też ma sposobu zgubę. Bog tam tu dwsię o
porządzał, Bog sam mię po dobrzeństwa zniósł, on za sprawi wszy
wością Jkm. pomagał, on pobożność Bigo prowadził, on za siem
wadził, wzdrzał y woiował. A rzeby ku też to było mniejszym
czasem. Iako to pisz w discursach porozmiących o niektorzy poda
wań gwezdach. I zawrzeć tym, kiedy by był Jkm. dział według
gwiazdami narodu tego y Królowania ich postępować, a by nie
Swego Krolewicza Jm. Wtadzy stawa na Państwo mi, albo defa
cto dań, albo obrędzaj; wolno niedaj uważy, nie więtszy respect
stowa swoie. Jkm. mieć miał, a nizli własnych pożytków. Wdzię
cznie było słuchać Opatu, kiedy Syna na Państwo wocowana, mile
by się przyjąć Klechta mogła, bay gwałtownie pozwalać się na
to godziło, co z natury smakowało; ale niedział brać Jkm. przed
się, co z Cyeworskiego affectu do contractow porzywodzić mogło, rzetno
co stateczne, pobożnemu, opatrznemu Krolowi czynić porzystało.
Jlubo było sita grzechych awarzych consideracyj, z tych ych aza
to mała? aby ten chytry Narod, bądź powolnością swoią zaliga
tego y pierwszej Jedności nie szpetą, bądź zmyślona inclinacyą K
gtey z prawa y z słuszności do Krewnicy, przez zdradę Panow.
ich, odarłych, subtelnie nie wyjęt, a zato nie potrzebna? aby n
teshniony iaką przewodą, stateczności swoią obwiadczył, która zaś

gotym

gotym bezecną zdradą zdarł bił, a przeciż nawietszy nato był
wzgląd, aby mię praecipitanter mało Rzpltą bono nie zawierać,
aby temere declaracyj nawyżeżnym danych nie odstępować, aby
słowo Jkm. szczerze wiernym godtanym dane. Cię tej Exprechi
tej nie Jkm. nie potwierdzi Jkm. rzadno Rzpltą wszytko się miało
nadziej zostało pewności, aby zgoła, miasto recuperowania odesz.
tych [illegible] wtości, potwierdzeniem przychęgi mimo dzieła Polskiego.
na mierzą osób, prawa y sprawiedliwości Rp. do Ziemię Inower
slicy y Drazdu Smoleńskiego nie upomniał, a oraz tego co odzyskać
miał, nie starał; aby nawet, nie dał, bez spolnego stanow Rzpltą
du nie zawierało. Przedział assensem owym, na tę, która potwier
dzi Jerlewiczowi Jm. przychęgę, Klechy ich potwierdzać, niedział
tego, co nie potrzebnie Rp. przyniosło, nie zdało, potwalać, niedział
o tym, w czym dwa razy zbladzi trudno, szwankować, gdyż ad
semel a missa nie datur recursus, a niże też obiecować y stanowić
omierze myślić y czynić, nie Krolewska rzecz rzecz; bo wiadomej
tentiey słuchać. Virtus an dolus, quis in hoste requirat, [illegible]
tedy przyjmowniey tillus. w Wojennych sprawach, naśladować acy y
słuchać. Wolał przeto wszytko, w takiej iako mogł całości, iako po
czynności Jkm. miała. Smieć kto dość szczerej gwiazdzie Jmienie Jna
tego. Słyni godzić, a ztąd mianować może każdy y stateczności
słowa Jkm. y affect Jkm. bom gonbliż. Tu przy Jkm. co nayle
pszego bydź baczyć. Rp. miarkować, radzić, stanowić, małe
cugetna moc rzeczy tych natą albo nasza stroną obrotu, Radzić,
czas radzi mali, obarzia gwałtu, małe wola szeroko otworzone
do Państwa Moskiewskiego, małe Rycerstwo Woysk Jkm. małe
nie po wszytkiej Ziemi. Stiega wdzi stoleczne miasta, drudzy zra
zią tyle razy ochrzi starać głowy, złośliwy miedzy tak od

mienniym Narodom Hydry. Postrzon tillo z postępnych, gotrzeba,
do gotrządnego tey Imprezy, lubo przez woc, lubo przez Tractaty,
Zawarcia. Bo wiele mieczem daley opanować Państwo to ten-
drzeć się zdało, nerwom belli y tamtym Woyskom y nowey Pierdzei:
gotrzeba, wiele Tractatami zawierać, te gorsze z takimi ludźmi,
kiedy szabla w pelni. Jeśli na tamtą Monarchią z gotrzebą Rz.
Pana natadzać, y tako wiele niemałego gwałtu gotrzebować będzie
Być było tyle potęgi oraz ten wielu gorzy Xięstwo znaleźć się mo-
gło, ile razow occasią były do nastąpienia tak Stolicy, y opano-
wania Krolestwa Polskiemu Państwa Moskiewskiego, iako przednia
Rycerskie ludzie narodu tego znać dawali, nie ważyłby był Xiąże
dalszego tindku y niewczasu swego, wolałby był, aby gwałtu
nik Krolowie Polscy tem narodem władali y rządzili, którychby
gine REgum do stawania, nie oglądałby się był na tę prozną subje-
cią ludzkie, na całe się gwałtu drudzy wyjrzeli, nowe wzdrowania
wieści o rabieckiey zamyślach absolutki dominij ex cupiditate do-
minandi. Ale co za appetyt panowania, władzy y granice Pań-
stwa swego Krolom Polskim rozszerzać, co za absolutum dominium
gorzy wrzeć Krolom Polskim przyszłym, co przeszłe straszki? a przy-
dać słownie czego nie miała, ale zaby nie więtsze gwałtu y zgubę
mogło być tey okolicznośći. Syria w gotrzebie Państwo granic Krole-
stwa swego szerzować? a przecie amita Concordia tyle placu,
ani Cyprowa miłość tyle miejsca miała, iako pożytek Rzpy y Kro-
low Polskich sprzeczna. Owo zgoła to gwałtu nie Xiąże racyi że
REgum est male audire, cum faliat olne, to czuiąc, co tym do-
mieniu swoim gwałtu wie, iż iako gwałtu wszyscy nie było nigdy, tako
wyjść w Xięstwo przeciwnych gwałtu pożytkowi Rzpltey, szkodliwych
całości swobód Krolestwa tego, nie naydzie ludzka złość ramysłow,

Trudno szwankować temu, ktory gdy zwoli Bozey panować gwałtu
czynał, nawięcey opatrzność y panowania swego komu gwałtu
rychley y taniey się ten oniyli, co z rancorem conjecturuie y twier-
dzi rzeczy nie prawe. Lecz otym niedaley będzie dosyć, co czas
sam odkryie y prostszy dzie może. Zagęta tam poreza, na
ktorym kolwiek fundamencie y stopniu się gwałtu stanowi, wielkie
kosztu y gwałtu gotrzebnie gwałtow, ale też mimo niebezpieczeń-
stwa Rzpltey Narodu Polskiego y Litew, znaczne z nie ktorych no-
ga bydź obojga Państw gwałtu. Bo kiedy Tractatami zawie-
rać to przyduie, ktoż gwałtu dobra z nayważnieyszym gwałtem, al-
bo nie rzadko gorzey stanowić, albo nie dale przeyrzeć, kiedy wiele
gwałtu occupować, y daley się gwałtu postanowić, co gwałtu lub
co gwałtu czmieyszego, chociaż nie wiele zwątpić trudności, ale ktoż
też excelsa gwałtu alium gwałtu? Jeśli też komu y to się z przy-
tem Rzpltey zdać będzie, tak gwałtu nym, abym nie Pana nadzie
ten rathunek cudzy y z dania swego nie dbały gwałtu: Xiąże
rabie nie baczył, aby stąd Rzplta gorzey być miała, kiedy ten No-
wd napieraiąc się tego, y dlatego gorzy nieść nie ma to miedzy, nie
dzie gwałtu tym dodatkiem Senatu woli y orientuiey swoiey ustąpić nie-
przyszło; rad to widzą gwałtu, że iako wedle swoiey ani gwałtu
stwa swego przyszedł w tę Expedycią accessyey; tak przytym no
cno stoi, aby wszystko commum Rzpltey emolumento gwałtu. Jeśli nie
dy przodkow Państw tych gwałtu dawały się darzić takie, ani czytamy
otym w Xięgach: (nadzieią tillo była czegoś, kiedy ono wszyscy
czegoś wszystkowmyn y ogromnym woyskiem ani pod Radosławicą
mi stanęli). Rzpltey teraz nie tillo nadzieią, ale y rzecz dać się

ze rece: Rościąc tillo nodum Gordium treba odwagą dostatho
swych, ktorych akto dlastawy ludy, akto dla pożytecznego Oyczy
zny swey zalował? Ale mi tillo na tą sprawę odważyć się potrze
ba. Nie gną Sąsiedzi patrzaiąc na poraz tych fortunne prowodze
nie, nogąc wiecznie dzierżyć gotowemi tylko o roshercie y przestro
dze, ale odtrysku lekkowinnych Swiadomości Batory, zadney
am do N. S. W., am do Państwa tych mieszania przyczyny, z napora
czyli to gotę zmyślnych, czyli z Cumientiey ich, z nienawiści ich też
albo zdrowiych raczey naszych, ortowych słychać, praktyk. Rzuć
się na Hospodary, ktorzy wiary swey Kytey do tryumfy waią, grzgą
y daley Secundis successibus się, a tuszą sobie z Krakowa snadz
pożądane Ordinem swym oznaymowaią nowiny. Miedzy się ex, ia
kowe, gubernacye; miedzy stey dwoiaczmi dwych wyimierzyła
Cmentey, ktorą tak wielkie szkody w tamtych prowincyach krajach,
miedzy go ktokolwiek obmawia y owym; rzucił się Syndicate, bo mamy
go dla tą niebytność Pana, czego da od postronnych pewne wiadomości
y przestrogi. Wymawiał to sobie n. Cesarza Swedzkiego, aby mu woln
no było z Królem Polskim wojnę zaczęć, udawaiąc, że go na Królestwo
Polskie zdaiem z Krolowy wzywaią ludzie, a obiecuiąc zato dowczmieo
rzyć Państwo tributu po dwa kroć sto tysięcy Czerwonych złotych.
Jakoż tu już, w tak blisiego y złosliwego Sąsiada przyiazni,
nadzieią mieć taką, iako mi myśli y czynić; aby on w targu y obie
tnicach swych vstał, niżby one narody Państwo tych Pogaństwu
tributu dyspanowały. Dobry Pan, może się rzec zacnych cnych,
Prozdlow, wielby dmy my opuścić nie chcieli, gdyby na ten raz
gotowych y gorących dla ubogiey Rzpltey y obcowey rzeczy miłośnikow.
Tym że okiem y ratunkiem pogladać przyszłe na przyiazni Swedzką,

z tey

z tey Sfery, chociby inszą nie była, starzey, ktorym dotąd miał z
nami zgodą, dotąd w Sarmym odległego niego nie ciekawy; dotąd
nam folgią, dotąd musza. Łacno sobie obiecować po tych pre
awnie przyiaźni, ktorzy pewnie zmierzaią wszystkiemu Chrześciań
stwu Tyranią, a naszych podobno wprzod, ledwo nawdlu raz do
stanie się, gwałtowna odwaga. znayomszym swoim gotowi, zmie
rzaiąc y radzą y przysłuią. Oto też gotowy Tatarzyn, dotąd
ustawicznie y radzą y przysłuią. Oto też gotowy Tatarzyn, dotąd
układzi na Regimenkie Swoich swych zwyczaynego przyiazni, o.
znaymienia nie czynił dobrego Sąsiedztwa, co wiadomie, nie edług
tych wszystkich trzech sam musz? nie widnak conspiratą, owym
gotowali, a tami na swoiey stoią, dla pewnego obowiązu patrzaią
wymowionego. Szkoda sobie tu szczęść, a bezpieczniey się ostrożnie
zachować, niż bezpiecznemu utracić. Wiemy y vtrapionych Inflant.
zapomnieć nie trzeba, bo lubo zabawowny wyt nieprzyiaciel, ktory zawo
iował władzą swą sprawą, dla wielkiey widnak przygody, piechoty
y ludzi nadatkach, atym gotowi gotowi. Gdy bardzo patrzy
ce Carolus z Krolem Duńskim wojnę zaczął; Ktoholwiek z tych dwu
ma teraz wygra, myśl się boyniy. Jeśli Carolus Duńskiego przemoże,
nie da Inflantczykom wytchnąć. Jeśli zaś ten onego przezno
ży nieszczęście stamtąd gotę zmyślnych multi, często Sąm.
Siedli ogień, bardziey niż swoiey szkody. Oboyon gdy zabierać
gwałt na morzu chcieli, ktore nadlu przeszłym nawigatia miały.
Nie wadzi trzymać się zasadzki przynamniey, gdy dwa zaleb.
chcą. Wielkie to wszystko y godne, iako uważney Rady, tak pote
rzego ratunku niebezpieczeństwa. Gdy mogły nie tylko nam to
wydrzeć, co przybywa; ale y to obrzec co mamy. Ze y Pan (lubo
Mściwemu potrzeby, dłuższego zetrwania chciały osoby Państwey)
do nazna czenia czasu Rymowego przyrzekły. Bo chciałaż prawie

postanowionego co się niechybiło kreśn, tuszyć wednak JKM ra-
czy, żeby było y dalsze odłm. tnienie nie uwierzonych poddanych.
Wzgorszenia nie uczynito, uwidito. Coby się stawić groźbom, dobremu
gospodarstwu nontemere. ale consulte działo; boć casus ferre
leges. a tak Przodkom naszym, między by się był nie podobał, kto.
ey wraz pewne, postrzegł y drogie emolumenta Panstwom wi
dział tey Rzpltey spowinym, wrzekł poradzić tra. że wiadomości
y co raz krzywd ieszcze ieszcze nowych, aby mogły to nadJKM, że od Expedi
ey tey, a co rzetsza od osoby swey, potrebnego metillo w boju, ale
y w Radzie Hetmana; (wśrzod w ten czas, kiedy drugi, coby był
wigo Duces dexteritate ma zastąpować mogł, dobrowyrzał) ni
ocensum periculi odesłać mieiał, wdawszy zaraz y zostać dam.
bez podpory, mieli w takim razie Rzpltej nie wesprzeć. Zaczym +
gdy iuż tak słusznie o spolnym dobrym w spolney Radzie na rozwagi
anym mieyscu zniosły się JKM wszystkim przychodzi, przydać daley
przełożywszy to, co extra Rzpltą zaszłości podaie; y to co ią wronatu
albo dźwignąć y w dawną bezpieczeństwa powagę wprowadzić, al.
bo zamieszać, y sekutkom podobnym consumere potest. Wnętrzny rząd
powszechny polityi obmyślić y zawarować potrzeba. Bo sub bellis
stracily powagę swoią, zmieszczone prawa, zrzucone Vrzędy, kie.
dy na niczym podobnym. wolności trwoga, ale tak wyiąca, że B.
kozdemu imponuie; co się podoba czynić wolno. gdzie za mowne ro.
zboie, mnożą się domowe nayazdy, gęsty mordow, gęste wybicia
na dworach, tak przedtym bezpieczny za mężną dziś przestrogą, cudze
do siebie, zawłaszcz ustawnych dziedzictwa, co kiedyś nefandum
było, Ostrożnie po kowiuie y Panstwie tey, prywata cudze wo.
stawiać, to drób y wstawać y bitwy zwodzić, naprzewsza wolności

Coprzed

Coprzed gwałtem bywało, do cudzych. Dziś kupcami wyicho.
dzić y wyiżdżać, to drób dam kiedyś Prowincie tuszyć, gdyby
longa temporum series stwierdzony gwałcić, pacta foedera. swoią
tobliwe postanowienia łamać, Hetmany przyległych Panow brać,
w więzy, szacować, nayważnieysza Polska Swoboda. Trzeba zaiste
znaleść sposob. Zawy, kiedy dawne prawo mieszane; trzeba Exe-
empter a morosi, kiedy Vrzędy wzgardzone, teraz gdy trzeba dzwi.
gnąć, bo gdym oczo calwa, teraz opatrzyć potrzeba; żebyśmy się
gdy wodzia tego nie zrządzi nie zalali. Ale y Ly mowe postano.
wienia, które dawno zaszłe, kiedy chorował, albo mała albo żadney
giwi powagi nie maią, vrzędy ich confusione, zawieszania ni tumul
tu, tak że nie tylko Majestat JKM wim coraz gasnąć, ale y
bezpieczeństwo przyimuie w Spitkiey RP nie raz periclitatur, lada
głowa przywatnemu nadęta zadrami, nayprzebrnieyszy w nayme
bez jakiemkolwiek czas Cyczyciu, conductis tu dni y z nocy, a czego
oczymem y radami dowiesć nie mogę, to temeritate dowiesć upilne
Ale snadź wsze powstania y tacy, którzy na postanowienia Rzpltey
we. prywatne Censury radzieś, y mestyczane przedtym, wymyślać
zaczynaią, bay w druk podawać śmieią, ani im potrzebney rady
Zebie, radzby to lepiey kuchareś albo kuchanaczki opatrzyć mogły,
y dogodzić pospolitemu smakowi, niżli spolna rada. By wzdy
by tego vltimum remedium Conkly y zdrowia tey ukochanej Rzpltey
dulci fistula nie grwałciły, a porządnych Starozakonnych zwyczayow
owemi swemi wymysłami nie dawiły, boć to nie mniey co mieszać
dno ordinata Conkluia perverbis Consiliis gnyiące
Trzeba tedy Spolną Radą szukać sposobu, aby Consultatae Dep
mowe w przyszłym groźbie: się odprawowały. A postanowie
nie spolne z powinną powagą, na bywy stałe y trwać mogły

Do czego, mi mało, prawo przyimszych, ktore się wynalesc
mogą, wzdadzą; kiedy do rady takiey, na ktorey Salus
R.P. zawisła, na Poselstwa ludzie swoiemi, doyrzeli, bie-
gli obierani będą, ktorzyby nie affectami prywatnemi zdrowey
woli, ale małiem powszechney wolności żyli, ktorzyby et
oni rem bene consulere. et bene consulere, porzewey poznali, nie-
tradicere mieli. Nuż daley, aza y Compositia inter Statuś et
Correctura ziuia rzeczy obydwoie do wnętrznego pokoiu potrzebuie
ścia Controwersiy nie czynią? czemużby y środkiem nie należeć, aby
to bez przyczyn y niepotrzebnych na Seymie altercatij uniknąć
się mogło, y na powszechnym Seymie do zawarcia, sub Censuram
et consensum omnium przywiodło? Wielkiby y tey rozbieżałej
wszystkich stanow woley pospołu, kiedy by się obyczay należć,
iakoby sądy spraw Criminalnych Seymowey odprawować się mogły,
co w takiey Seymu scrupulosci. (w ktorey wszędzie a zaraz rozmai-
temi zadościami często a gęsto się czas bierze.) odprawić, nie
rzecz trudno, ale y niepodobna zgoła. Pokilku zaś ratunkow
y dostatkow. R.P. iakoby się znacznie dźwignąć mogły, zawar-
łem y dostatecznym sprawy Państwa skończeniem, ktora się za ta-
kim pożądanym lat, bez wszelkiego przykładu Polskiey zgotuie
Aza widzi polowy gdzie sobie y Consultatiom. Seymowym. (ubo-
gto tey turbatiey nie widzi) z znacznym. Koronny ratunkiem uczy-
nić? Aza widzi, lubo komu odległych Potentatow, przyiaźni
y zaszłe, ktorzyby się z domem Brandeburskim krwią zwią-
zali, nie widzi się Polsce potrzebne? a dziwi przyznamniey tych

thiés

thiego certitudinem contractuś zachować. A zawadzi, lubo tey
le słuszności y sprawiedliwości nie zdadzą komu ta sprawa
mieć, ile Prawa Przywileiow, Consensow, Transactyy, Contractow
Tractatow, ma po sobie. Oyczyźnie stąd przyszłe tak nizkie, czego
czynić nie może? Trzeba zaprawdę mature deliberare, et sapi-
enter consulere, iako opisawszych, tak y ztey doić nizey położo-
nej, ale potrzeba y powagą wszystkim sprawom Polskiey nie gra
litate rownej propozycyey, one mnieyszą nadzieią iako niepewną
zdaią, przyiaciołą czynić y zatrzymywać sobie. A nad
wszystko Summa gustiha, tribuere unicuique quod suum est, y przy
znać to, czemu przeczyć nie przystoia. Lotrowa zgoła, abytym
wszystkim rzeczom sposob się znalazł, nie tylko do zabrzemienia vada,
ale y ratunkiem. Trzeba to co się zepsowało, naprawić, co się
zaczęło skończyć, co się godzi, potężnie dźwignąć potrzeba, od-
ważnie raz uczynić taką, aby potrzeby nas odważać się nie przyszło
Ale y w tych ratunkach, w ktorych Illi wątpi amicke am inoze,
bo się perpetuitati dicabunt, obyczay tak należć trzeba, żeby
omnis privatus vsus; to co Oyczyźnie z dostatkow Polskich zdrowie o-
brocano. Bo, acześ iest Sila Cnotliwych Poborcow, ktorzy fidem
suam Skarbowi servabunt, powabunt, a Skarb in tes Illi zaleci
ale niewinno dotrzeć tamich, co ich ani ostrość prawa, ani summum
am nagwałtowniejsza Polskiey potrzeba rusza, zacnym rzetelnych
sem w Pisarzow. Skarbowych bannicyy na Poborcach, nizli spomiędzy
w Skarbie, Ztądże retenta, a znich długi Żołnierzowe, za nie-
żeby ciężar dobr Polskiey, ześć ubogich ludzi, occasią Statuy nie zgi-
nęły, iak z tego się toczy. Powiadaią y o tym pomowią, za

Roby wałowne a obcene nayskrzainie pokiu ber stwierdzili tame-
czmych obywatelow. postanowić się mogło, gdyż iako wżdy wszes
potrzeb na zabiegom nieprzyiacielskim celeriter obviare, tak zaś
szybszy y cięższy raz, tym co ieb. Pohanim pobierza gwałtownością,
a Żołnierz srogim nieprzyiacielem niszczy. Jeszcze y tego trudno o.
minąć ma JKMć, aby Cnego Rycerstwa swego pod czas woy o dwo.
drow. y tych co przy boku zeo przez ten czas Oyczyznie służyli Senato
row, aż do namnieyszego Żołnierza, statecznosć, cierpliwosć, wiary, przezor.
ności, męstwa y dzielnosci wzgl mieć mieli, tak tych co z JKMcią
przyszli, iako y drugich co po Pruthi Vodzinie P. Alexandra Zboro
skiego na posługi Oyczyzny y Pana swego się obrócili. Snadnie ieb
cnotę y ochotę sobie JKM. przed wszytka Rzplą, wyjrzało to Cne Rycer
stwo dwuletne, rożno przeplatane, ale iako to na wojnie czesciey
zwykła zmieszane czasy, wyjrzało nie pod czas, ktorego się wszytkim do.
stało y dostawa; bo wprzod z pola mężnie znosili pruthi. Nieprzyiaciel.
skie, a wielka zaiste rożnych cudzoziemskich ludzi nadziane potęgą
drudzy gorączkowie y trwawi dostawali, a mocna zaprawdę była o.
patrzność Państwa tego fortel; iż dni zdradliwe, niespodziane, potą
żnie gromili odbiegły, zatrzymywaiąc zysłane mięsca; drudzy odwa.
żnie działo y serce swe. przed oczyma JKMci, w szczęśliwszych oświad.
czali razach, tey mu mikey dostawaiąc, w ktorey opanowaniu y zysk
gorszey Rzpłey, y JKMci należała sława. Trwali wszytkey stat
czmę, cierpliwi, y to co drugiemu Narodowi wytrzymać trudno, trwa.
li y dziś iako szczerzy Oyczyzny swey miłośnicy, trwaią przy JKMci, iako
wierne. zawsze Panom swym. Rycerstwo, trwaią przykładzie y długą po.
przystoynym posłuszeństwie mieniąca. Podnią iako od JKMci
łaski, tak od Rzpłey ratunku. Owo zgoła cokolwiek społeczną rzecz po.

dłuższ

dłuższ nato się obroci, nie tylko dobrze, potrzebnie y sprawiedliwie
się obroci; ale obroci się na Bractwa, na Synny, na powinne, na wierne
Swoie, obroci się na pożytek spolny y sławę nieśmiertelną. Jam
on czego stąd amiszuka ani pragnie, wdzięczney wiernych poddta.
nych swych ku sobie miłości, nic sobie y po drugi dzień, nic mi temu po.
dobnego nagalii nie pragnie; wdzięczney Rzpłey, owszem, zdaiąc się to
bardzie wszytkim, ze Unii Polski y W. X. Lit. nastempuiącym po.
sobie Krolom Polskim y W. X. L. ani temu mieniu zdobywać ma
Państwa postęga, dostatkow obcyzga Narodow; y Jam przychyl
nitentney rad przytomie, ze pięknieyszą z Unii Polskiey Krolom
Polskim w Państwie Moskiewskim successią, niżli z alue per appa.
rentiam accessie y pożytki. Wyznaiąc ieszcze to tu, ze z nasadze.
niem tym Narodem Pana, ogromny iako tey Rzpłey pożytek nastąpi;
gdyżnie Jam za postanowieniem spolnym wszytkiey Rzpłey,
contentowanym by się tym nateń czas, ze iey słowa swego statecznie
dotrzymał. Do czego wszytkiego, męznie odwagą y pracą
swoią; na ktorym kolwiek postanowi się ta deliberata termine, dobrze
Rzpłey a sławie Narodow tych. gnebi ofiarowanie raczy. Dawca bo.
gactwa y pracą nie obędzie wzgardzona y łaski nayw. Boga,
ktora Państwom tym w dalsze wieczną y pożyteczną postawie, bez.
wstydna zatą y brzydka międzi cnosć nie wraża.

(16)

Responsum Krolowey Angielskiey Elizabeth.

Posłowi Jmci Pawłowi Działyńskiemu Starościc
Radzyńskiemu. 1597. + Zygmunta III.

Ogniam decepta fui, experta legationé, tu vero gravellam me iud.
dicasti, per literas te esse accepi legatum, nisi veri Heraldum. Nunc in

ni vita mea audivi talem Orationem; miror sane, miror tantam
et tam inscitiam in publico audaliam! negre possum credere, si Rex
tuus adesset, quod ipse talia protulisset; sin vero tale aliquid tibi
in mandatis commisit. (quod quidem valde dubito) eo tribuendum cen-
seo, quod cum Rex sit juvenis, et nontam jure sanguinis, quam jure
Electionis ac noviter electus, nontam bene intelligat ejusmodi tra
ctandi negotia cum alijs Principibus, quam vel majores illius astas,
cum observarint, vel fortasse observabunt alij, qui ejus loca just.
sic tenebunt. Quod ad te attinet, tu multis in locis libros multos pe
legisse, libros quidem Principum ne attigisse quidem, et proinde
ignorare, quid inter Principes convenial. Nam quod quinq naturæ
ac gentium tantopere mentionem fabis; hoc scito esse quibusdam natura qui-
dam, ut cum bellum inter Reges intercedat, liceat alteri alterius
bellica subsidia undecunq allata intercipere, et nos in damnum illius
convertantur; quod vere. Hoc mignam quis est naturæ ac gentium.
Quod novam affinitatem cum domo Austriacâ commemorab, quam
tanti fieri debet, non te fugiat, ex eadem domo non desisse, qui Re-
tuo Polonie. Regnum gerentes decessisse. De cæteris rebus,
quæ non sunt hujus loci ac temporis, cum plura sint ac singillatim
consideranda, illud expectabis, quod agri subdam Cusiani jus
meis suis rebus designandis intelliges. Interea deus valeat et
quiescat.

Hæc respondimus ex temporaneo dedit

(I.) 48 37.

PROPOSYCJA.

Na Sejmie Warszawskim przez JMP.
Kanclerza Koronnego. 1613 Decembris.

Przyszło do tego Panie Boga naszego, że ten Sejm złożyć raczył Pan
Bóg na tak ciężkie dla Rzpltey naszey czasy, na
stanowienie. Oto sama potrzeba wszystkie nienal. Wewnętrzne przy-
rodziła do tego, że o złożeniu go y poradzić, ad Senatum actum
prosili, aby poradzić wszędy, kiedy, iako to mieć sprzeciwić, ineśc, kto
ze y publiczne y prywatne dobra y prawa y swobody y wszędy
y sprawiedliwość odnosi. Widzieć to JKM bardzo dobrze raczył,
że do tego przyjść miało; y przeto pozdawał na powszechny Sej-
mik do Wola Rzeczyckiego, aby był mógł de mutuis solennitatibus
Sejm złożyć; iako było circa Annum 1596 postanowiono, ale
nie stało. Oto iako czas stał z dworzy rady odbiegły, a gwałt
wszystko naczołowiekiem porzelmoże. Prywatney tedy sprawy con-
silia y zaczęte y potwierdzić potrzeba przydzie, ale otaczey, kto
ma sobie tak wiele trudności, iako y niebezpieczeństwo, które
potrzebuje y uważnego rozsądku y uprzedniego affektu, y zdro-
wey rady y pewney Executiey. Bo wiadomo kiedy na Rzpltey na-
szey [illegible] ad radicem. Zaiste teraz możemy rzec, że zawołnym ko-
niem y bezpieczeństwo ciey y granicą nasze y zdrowiey, y swo-
body nasze wpaść mogą. Możemy rzec, że czego tak dla Mepriy
jaciół zwyczaiże y potrzeby, powietrza zniszczyć, głody zniszczyć, po-
żogi stracić, szarańczą wytępić, bo to na nas w spitho przydada
to, nie mogły, sami rękami swemi, sami siłą, sami przez siebie.

rzecz dowcipny. Nie może bydź cięższy raz, iako od swego, nay-
miłego pierwszey się upadek odstałey rzeki, ná mole y my iakoś
na zgubę się chylemy. Rozszerzać się z mową prozno, by zá
to mi szło, że to słowna amplificatia, bo chuć by nayprawdziwsza
słusza sprawę, by nayszczerszey strona, nieprawne y niesłuszne dub-
gości wodzidz podaią szalmą, y za tego rzecz tylko samę, o kto-
rey mowiłem na tym Klymie radzić przyszło, od Ass Pana
swego gorącznemu

Szukać wnętrzom potrzeba sposobow, iakoby powagę zwierzchno-
ści zachować, iakoby consilia publica zniewazane nie były,
wspory, iakoby kościelnych dobr obronę, Wasalstwu ochro-
nę, Szlachcie z niewczasu wyiąć, ubogim ratować, a zasługo-
wym dobrze rzeczy ludziom. Jedenie na prawdzie ale tu mamy Act
do Rady, widzę mowię; bo kto tylko punctow, przeciw wolności
drugiego cudzoziemca nie może. Z powagi zwierzchności publica
consilia cultem biorą, stego obojga, et ea quae sunt Cæsaris,
et ea quae sunt Dei wzięte, a zatym wszystkimi ostatek w polepsz.
Trudny zaiste do rady, bo wszystko tak zlubuje swey woli, iako
by przedtym nigdy co swym porządku nie było. Wszakoż radzić
potrzeba, bo radzić obrobić lepiey, niżeli zginąć. Jeśli priuatne
człowieczeństwo aby tylko żyło, ogień y żelazo nie czyste. Nam
wszystkim, aby ta Rzpltey naszey całość przy głowie swey w bez-
pieczeństwie zostawała, co może albo ma bydź czynione? Ra-
dzić tedy y gruntownie y dobrze potrzeba. Nalazszy tym wszego-
dzidek, wroci się bezpieczeństwo Rzpltey, będzie prawo, w swey mocy
swoboda, będą swobody w swey lubości, będą ludzie w posłuch. A.

Stadby

stadby podobno te Consultatie zaczęć: Wszczedzaiąc, którym nale-
zy, potrzebą, co te przeszłe podatki za Summą wymosty, gdzie się o-
bracały, iakie potentiis którego Publicza y były, iakie transactie Tra-
ctatow Commissarskich, y czego więcej od ubogiey Rzpltey potrzebuią.
Kiedy się to potrzebie, nastaną niesłuszne dubrocie, niepewne udawaną,
odbrzydzi się na ono co złożono, osadzi się wiele tak wymosty gro-
stow, dozna się nawet, a bo że day to, by kiedy wiara Cyfrowey y
Szafarzow, y stad urna Rzpta bezpiecznych hiermanow, eboć
nikt gdyby nie wzdrzewi, tuto prawo, alto omen. Jeśli co stad po-
trzebowali, wiele co kilka Klymow oni zebrali, wiele co ciężkiey sum
kali, wiele co na wymagali, wiele co mi szafowali. Szczyc się we-
tey mierze trudno, bo talenty Compot widzi, niżeli cała Universal.
na tellecta godzić to może, gdyż mogłby kto, albo że wie Computa
one złożimane przysami, albo że wie rachunków od mistrzow,
kiedy diabeł nes mi tocati Kleipub przyniebie, gdzie tam y kobie
y Pani y Oyczyzne do dzi nczym. Dobrze tedy y dwa nczymcy Sprawcie
radami dwiema, kiedy obaczywszy co złożono, gotowszy co wydano
zrachowawszy co zostało, dobrze co czego nie dostanie. A sprawi-
wszytko, kiedy naydzie się sposob, iakoby rady dwiech stanu
Consultacy publica miały swoię powagę, bo bez tego, co statecznego,
co gruntownego, co pewnego bydź może? dopuścić komu? Natura ten
stulta publico ordinu consensu zawarte ustawy, nic insze go nie
iest, nisi optimum Rzpltę Statum dopuścić nie vocare. Potrzeba tedy,
nie tylko radzić, ale y dobrze radzić, nie tylko dobrze radzić, ale y do-
brze radzić. aut se finire

A uradziwszy to wszytko naydzie się dla Boga obyczay, bocie tego do-
tego należy, iakoby summo studio et labore parta zatrzymać się mo-

gły, iakoby praca Xcia M. y niesprawiedliwey czyiey sławy, albo czie-
błości, albo niedbalstwem naszym nie vpadł. Dobrze prawdato
niebes przeprzeństwo aby na Rzpltą nie następowały, zabiegaiąc, ale
przebog, ostrzegaiąc sposoby ratunkow, co za pożytek? co zawadzenia? co za-
stawa? Cży nieczytasz Historii Polskich y narodow naszych, czy-
li ex occasione bene gerendae rei rapere ablata, czyli
ze śmiercią wyznać, że dla ludzkich affectow optime parta tueri
et defendere nie możem. Rzpltey każdey nigdy tak trudno, nigdy
tak pełno, ani było ani będzie może, gdzieby prawdziwym cnyb
orzs, iako oślarek, ślepcom y przemądrze, gorzmiącemu głosy na
muzyce, iako orłem, ktorego animus nie patitur, ale wzbroni
nie grami, ale ozdoba Narodow, ale sława oyczysty, Rzpltey
na świata wszytkiey, naypożyteczniey szego, naypotrzebnieyszą, nasła
wnieyszą. Ostatecznie fama et emolumentum. Kto gmu optime
consulenti, takiey ią przyznać że radził, niecli ingratum, to
co ią dobrze stało, zgaśnie; ale iako zguby, straty, szkody niebezpie
czeństwa niestarszy winien, tenby y ią sprawować ią słusznie miał
y godzien ią nie przyszła. Vere oym będzie czas, iako y może
gotowa dlach, radzić, kiedy ten powszechny y ciężki mierzch przeży
dzie. Tego dziś trzeba, abyśmy ta vazą, ztąd wielkiego oy
ciem. Tego dziś trzeba, abyśmy ta vazą, ztąd wielkiego oy
ili pomieszkania, ustawiaiąca dzierżycieli Oyczyzny, y do stocze
stwo gotowiey Dzierżności, ktore albo bez wielkiego zamieszania, al
bo bez ostatecznej naszey zguby stracić się może, ktore
aby w swey ślubow zostało, y życzliwy Senat dla swego, bodźce
dla ktore bezpieczeństwa, zastrzegać ią ma, ktorego y ciężkiey
wiernie godzien dla swego, bo godzien tytuł, godzien, bronić

winien.

Kończę tedy. Zadaie Xcia M. Pan nasz wszytkich stanow radzi,
abyście się tym wszystkiey do tego schylili y przyczynili, co wszytkich
ratować y ponistym statum przywrocić może. Niech Pan. potę
mu, dodaie odwagi, dodaie szczęścia, dodaie zdrowia, a dam. na dobrym
dobremu gospodarstwu, tak rad grozwoli, iako rad y dostatku y zdro-
wie się Panskim, nawidzieć grzech bezpieczeństwa niey, odwarci
niebezpieczeństwa.

Consolatoria Domini Polonj ad Principem Vladislaum.

Jacobi Lubinski. Bellatu. de Lublino.

Liceat mihi Princeps Vladislae secretius tibi cum gerere
et te mihi his de ambulatorijs sermonibus curarum animum cognente?
allogui, non ut grauiores forsitan curas in terrarum per velim
quod esset importunus dominus tuis diebus, sed ut tuae hanc solicitu
dinem aliqua ex parte allevare possem, quod boni civis munus
esse arbitror. Nec multis te morabor; scio enim aures Prin
cipum esse delicatas et plurimis negotijs ritentas. Ut Themi
stocles Summus et in pace Civis et in bello Dux, optima gnaua
emulationis ductus, noctes dies clamabat: Neminem mihi dormire
trophea Miltiadis: Ut Julius Caesar ad summa summa natus, tacuit
mab exacuit Alexandri Magni in Hispania vita viagio, qui ea
jam aetate tam vasta Imperia subjugarat, quae ille in toto quidem
Solan adhuc gessent, certe neminii admirationem parere potest.
Ut te igitur animo anxium videat, cum in otio quidam ignobili
delitescas, eo inglorio et in dolo, quae Summis Regibus par est

Præclitus, ea ætate floreus, quâ gen. Syrus. Persam ille Poten-
tissimus. Monarcha barbaris gentibus terorem incutiebat; quâ Ju-
pio. Castoru alumnus, virtutis et gloriæ æternus Rhum accen-
bat; quâ Augustum ad Romanu et totius Orbis Imperiu fata
ostabant; quâ Germanus per veniæ Orbis partes victri-
cia signa circumferebat: Carolus Quintus Jovianus thus Hes-
perios late dominabatur. Boleslaus Crudelis præclaris Ju-
dicibus decretoria Latius oculos fatebat: Moneat te hinc dubio
domestica exempla, dum ob oculos Annales proponunt: Casimi-
rus Alano tilo orente, Joannem Albertum Summus Pon. Juvenis
pulitia summos geminibus illa nobili de Tartaris partas victo-
ria felicissimis Latius consecrasse. Casimiri sanctitate celebre
ac posteà eundé Joannem Albertum Vngarios Regna gessisse.
Vladislaum patru maximu gravissimo Patre supplet ab
Orente Bohemis Regnu possedisse. Affluunt te et alia
Principum sortes, qui dum fatis suis volvi debebant, Jupiter
statim vindicabantur: antea leges dabant, quàm discebant;
quidam nec dum serere didicerant, dum Liberis Imperabant
populis; nonulli ex vilissima plebis fece in sublime Rhu
vecti, Regum atq Imperatorum titulos vindis postea hume-
rabant. Quod ergo animum tuu subit bella Moscovitica re-
tio, tuhis erepta e manibus vastissima Imperia, debilitata ho-
minis Poloniæ gloria, diminuta apud exteros exspectatio, fra-
cta certissima spes in mutandis rerum. Spes, ac denig ipsa fortuna
(quæ alis negligentibus manifestorum domina successibus tuis sub-
ministrabat) Spina quadam negligentiæ convulsata, magis
magisque te angit, non minus animum reddit, artes stricta vere

Etia.

diratio, quam ætas tua permittit, quæ ludo suo sim consecrit
et fortuna sublimis despicit, quæ pro maxima sæpe virtute reputat,
Principes, non posse ab quando sem minores. Multum sæ-
pius generosas mentes affligunt, plurimum altos spiritus depri-
munt nec solum elatos Principum animos perturbant, sed etiam
angustos parvorum lares penetrant. Huic malo, quod
animu tuum affert, animus medicinam poterit, nec aliter, quàm ægri
homines, qui, dum gravissimos morbos patiuntur, sæpius non
alunde, quàm a Deorum medicamenta petierunt. Tuus igitur
Vladislae Princeps, animus, quasi in semetipsum recollectus, co-
gitet geminu fortunæ inconstantiæ, quæ e summo vetro volu
convolvit, et dum splendet, frangitur, quæ te lectia mitra;
adversis successibus perturbat, et miserabili exitu finit, salute
ni periculo, discrimen in securitatem, spem in metu, metum in
spem convertit, sæpius ultro in medios conatibus: sibi sit, ut
turbitatem suam. Secundo posthea curru recompenset; ac ut con
stanti logramur, multoties contingit, quod fata nostra multo bie
nos manent quàm optamus, et citius prævenimus, quàm timemus.
Dum Annibal in ipso Italiæ limine, tot victoriis reportatis cla-
ribus, Romanu Imperiu animo devorabat, et fortunâ luxuriante
ipse etiam in medio Campaniæ lastiebat, geminum ad Italam
a Marcello profligatis, ac plurimis postea clarissimis attritis, Ita
liam ignominiosissimis relinquere, et ibi nobilissima fortunæ sua
vestigia deserere coactus, ac in sua Latia tandem victus, et vo-
luntario exilio notam sibi tristem elueret; in alienas terras
fugit. Qui vidisset Marium ad Minturnas in paludé debite
sentem, et in una navicula manis periculo se committentem, spe-

rasset ne aliquando eum [illegible] nibus iter resumptis, tantum hostibus
sanguinis absorpturum, ac septimum Consulatum gesturum? ?
Quis putasset Harseton, vile Justiniani Imperatoris mancipi
um, Italiam Orbis partem nobilissimam possedisse? Ad do
mesticos, et similes hui casus me convertam: Quando Casimirus
primus publico Regni odio ejectus, et Monasterium ingressus
cultui Divino vacabat; quisnam rerum non modo sperasset
sed cogitasset quidem eum postea avito Regno restitutum, no
minis in gloriam ac Piastorum stirpem feliciter propagatu
rum? Vladislaus Princeps Boleslai Crzywousti filius, di
u ex Polonia expulsus; profugus in vicinis regionibus delite
scebat; post certam annorum seriem Reipub. redditus, nonne
praeter omnium spem, nobis cum summo Regni emolumento im
peravit? Nonne tantum valuit et juramenti sanctitatis
et avita Regum Poloniae Majestas, ut Vladislaum Lochtek,
ob certa ejus vitia a regimine detrudendum, iterum revocaremus?
In ipsa vero Moschovia, nonne cum animi stupore, Demetrius
ille primus, qui vilissima ministeria in Polonia obibat, pater
num (ut praetendebat) Regnum, fatis serius eventibus recu
peravit? Haec igitur exempla, et tam Nobiles summorum
Principum casus erudire te possunt, ne desperes vel omnino ani
mum despondeas, si fortuna priores tuos conatus retardavit,
quae in rebus humanis ludere solet, optime tibi conveniunt illa
verba; quae Thraseas cuidam juveni dixit: Caeterum in ea tem
pora natus es, quibus animum expedit constantibus firmare
exemplis. Dum et indolem tuam admiror, et altos spiritus
suspicio, dum aetatem intueor, certissime mihi persuadeo, occul
ta

ta quaedam fata, ad summas te res gestas reservare. Esse tamen
adeo tibi curae sit expeditio Moschovitica, his praesertim difficillimis
et turbulentissimis Reipub. temporibus, cum plus Regno ac
tibi obesse, quam prodesse possit. Vanae te spei ac lubricae
barbarorum fidei committere, minime est tutum, prudentes enim
viri in fortuna parum momenti ponunt, sed ejus esse fabrum volunt,
nec incertam victoriam cum certo detrimento commutant. Vo
luntario etiam exercitu bellum gerere, id quoque periculosum esse
censeo, in castris enim disciplina Militaris requiritur, quae in
certis stipendiis detinetur. Militem sine e faucibus R.
qui ad devastandam Moschoviam deducere, politicum est quidem
Consilium, sed verendum est, ne ob pecuniae inopiam, stipendi
is suis defraudatus, hostili praeda onustus, iterum (ut nos fe
lius docet calamitas) ad nostras ditiones redeat: Eo te
animo erga hoc Nobilissimum Regnum puto esse, in cujus
sinu natus, nutritus ac institutus es, et omnia inde vitae suae
praesidia ac ornamenta expectas; quod his afflictissimis tem
poribus pro incerta Monarchia Moschovitica, languentem hanc
Rempublicam in ultimam perniciem praecipitem non permit
tes. Faxit Deus, ut aliquando a communi serenitate Regni
oemus. Cognosces Vladislae Princeps iis nos Majoribus ortos
esse, qui sacrosancte Reges suos Regiamque stirpem coluerunt:
qui innumeris Jagiellonis beneficiis obstricti, tibi quoque cujus
immortalitatis dignae Prosapiae surculo fidem grati animi me
moriamque stabunt, non aetas quemque non valetudo, non res fa
miliaris retardabit, quin te tantum Imperium molientem
votis et studiis comitari, tuamque omnis incolumitate facultati

chociby modestia milczeć kazała; teraz mayąc rednik czasy wyższych, żebym zdanie swe rowno z memi wolne y do stateczne powiedział. Bo widzę Dzieciom Grecium w podziwienie biskupa Crakowskiego, który ledwo się niemym urodził, widział że gdy widział, a nie przyjaciel się do potrzeby do czego miał, wstrzymiło przy widzeniu. Spowszechnuje ludzkie oczom affectowi. Ten który słowa nigdy nie przemówił, wielkim głosem zawołał: Non occidas Regem. Któżby teraz w Rzpltej naszej takich niemym stał, który widząc iakiś gwałt Oyczyźnie, iakiś Hakom Pann, iakim wszytkim dzieci, milczeć chciał? Mowiłoby y niebo samo, gdyż którymi się takie rzeczy dzieią, mowiłby y Przodkowie nasi, kiedyby im z grobu powolno powstać, a na teraźnieysze czasy spoyrzeć. Ale rozumiem żebyś się, kto w tej Oyczyźnie naszej takie bezecny syn urodził, który by nie praznął Rzpltej Swymi y przedko ratować, gdzieby się przyrammiey Carthaginskich białychgłow, które widząc zgubę mia sta swego dwakroć na powietrzy trzęsły, a z drzewa kilkolata, Wstydziłby się Rzymskich białychgłow, które usłyszawszy że się Hannibal do Rzymu przybliżał, a złotnicze Zaplaty nie miały, kleynoty y ozdobę stroiu swego niosły na publicum zgromadzenie. Mimo wszystkie dzieie narodów, negodnym by się takie stawić Herbu, negodnym przezwiska swego, pomnażać przodkowie naszy dobre uboższy Rzpltey wielkie nam przyiaciele do statku ku godzie. Darmo y gorliwszym, za Kazimirza Trzeciego pod Krzyżakami natrzech się miesiący bilo ad continuandum externa bella z Krzyżakami, raz grosikowe, drugi raz osmy, a trzeci raz dwudziesta część dochodów dobr duchownych, tak Duchownemi rano y Swieckiej groźnemi. Niedaj Boże, aby takich Przodków tak degeneres potomkowie rodzili się

Harum dissentio ac vitio professionis mei recedere. Interim servare debes, intimam conversationem ac familiaritatem eum viris gravibus, qui te ad omnia summa fideliter erudiant, et si quid occurret, graviter admoneant. Hoc enim Dn Iagiellonem, cujus manus, amicos sibi conciliare, quos Alexandri Magni thesaurus suos appellavit, quos summo studio Augustus optimum Principis exemplar, comparavit, eorum admonitionibus movebatur, nec erubuit vi Cani Romani, in tanto Senatorum Consessu ac Populi Rom. dum graves lites condemnare pro re capitis debebat, ac schedulam acciperet, mi gna erat Sententiam: Surge tandem carnifex: ijs verbis permotus, omnibus delicta condonavit. Familiares sint tibi pauci, sapientes, cum quibus de maximis minimisq rebus deliberes, quos te gnotidie consules, a quibus audies verum. Hinc contumelia, laudationes hinc adulationes, et ad eorum te similitudinem effinges. Hesitanti rationibus. ad capessendam Rempublicam adhuc patefaciebas, ait Boleslaorum, Casimiorum, Vladislaorum prudentiam, iustitiam, fortitudinem, clementiam revocabis tibi; ut gnotes Sarmatiae nobis omnibus lucebit, tuoq nomine immortalis virtutes sempiternus.

(18)

Mowa na Seymiku pod Confederatią 1613

Dobrze dobrze Deus Mcy, co przedmowili, o tym rázie Rzpltey dostatecznie Sententią swoią powiedzieli, mnie iako młodszemu

aby przyłożyć się dotego mi mieć, żeby zapał domowy zaszkodził
y Oyczyzna nayda, prawie exaua lub fati wyrwana była. W tey
dnak Xięstwy dobrobyt, naśladować nam nie trzeba Speculativos nie
trzeba, co dla cudzemi się bawiąc, y mox boz causas inquirując, ześli
zaraz fallo albo nowy nastąpi, żadnych recepty nie dadzą. Dra-
żetyej zaś mało mowiąc, leczą. Jazi co się stało, na to narzekać
prożno; bo dobre przestrogi magło reprehendi: possunt, gnam comigi
dobrać, wiedzieć się kto chciał oddalonych przyczyn dowiadować
będzie czas y miejsce insze potem, teraz by tylko o samey zapła-
rze radzić. Kiedy więc kto dom zapali, każdy się dowody prze-
ciwney ognia ugasić, a nie li mać tego co zapalił, trafi się
ten y naleppszy sąsiedzi zawiatry albo też ewent drętna skła-
dność wszędzie, każdy się przeciwko na do siebie, a nie tam tego
przeciwko. Trzeba nam do tego tylko celu mierzyć, abyśmy za
płaty wyszłe: respectum niszym dawszy głosiom, bo tak owe
wielki wieder powstanie, lada proszek w oko wpadnie y zaćmi
oczowicka, tak też w tey zawieruszce Xięstwu nam nie mieć dra
considerata nic prostym odmiona, dla zamieszać y postawić
może. Przemowić to dla tego, abym tego miał odrzucać, albo przy-
szłą bydź taką uwiadczoną. Czuć się bydź spokojnym w domu
takim, który przeszłe bożej nigdy nie umiał, ani
dbał, wdzięk co wzumiem bydź może. Xięstwu to mowię. Czuć
się bydź w wolney Xięstwy wyjednanej, od której zdrowia y ozdoby
mamy. Dotknąć też Pana raczył o hebes przeciwstwach spo
łecznych y obcych Zamków. Postronnych. Jako cesarz
Państwa dobroby swoi, tak też a nimusze wielkich ludzi y zacnych
Narodow mają swoie przeciwnie Xięstwu. De Pirrho Hetmanie.

Wielkim

Wielkim, że acquirere mogł, ale teni parta mi mogł. Zadano
kiedys Annibalowi, że bracere vmiał, ale uti victoria nie vmiał.
Zadziwiają y bydź mi mal. Xięstwu Francuzom, że tako prędko
Prowincyy dostawszy, takie też zgubią. Tosz właśnie o nasze
Polaków. Powiedzieć się może, który Kronik świadomy, y pamię
ci swey więcey, niżeli my młodszy, zadrgł. Już tedy odtąd
mało mnie, bądźmy ostrożni w tych Moskiewskich zakrętach, boi
my się, nie de genu slrostwie pugnemus, de vna libertate certemus,
Jeśliby nam fata nie dopuściły, aby Państwa Xięstwu przeszłe
mogli, przyiaźniey zatuymy, prace, koszta y krwie naszey
nie żałuymy, na ostatek pogrzeba wrazich, leda tako się zrzek
nąszych nie wyślizmy. A to y Smoleńsk zeszł w oblężeniu,
który, wiele Xięstwu odwoay, odyddzie; a spiżowe przerastki, koszty
naszatek y slawę nasze pogrzebiemy. Jeśli nam było z Xięstwu
y z Xięstwu szczęśliwe powodzenia triumphować; nie dziw nam
się będzie przykro, na podziękowanie. Mi, który nastawać. Nie
mowię tu, abym miał dla swey cancre; albo tem czuły na obelgi
offendowany radzić; ale zyczyłbym tego, aby to miejsce za nasza
krwią dostane, naszym też staraniem zatrzymane było.
Słuszna y to rzecz Mciwy P. abyście wm Pan Dobrodziejowie
prozbę dobrze uczynili, które wielkie zasługi y zacne przeszła
gi u Nieprzyjaciela w przeszłości y u obcych Narodow wo
ną są y będą na potomne czasy w pamięci zostawione, bo co Vrtm.
tem in columen odrinab, porzecz sublatam gratitudo invidi
Niech Nieprzyjaciel nad nas skutecznieyszym nie będzie,
który gorszy w powstaniu, niech nad Polaka Moskwicin się

one starcia, ktoremu wielkie dziełność przyznawa, gdy mieszał
się przy tey Koronie pomięszało y pospsowało. Ktoś ta wiara
nadzieia stałość mieć będzie, miał ten fundament cały Rzpltey
zostanie, aby za słuszne nagrody odnosili; a wiele y tego dokazać
nie mogą, co iest prawdziwość Ordinatae Rzpltey, mieć wtedy rzecz
zwłaszcza zbiorowe nie zdzierają, co iest znak Deplorate Sy
tuacyi. Jac z Jmć Panem Sandomirskim zawarłey przyiaźni, ani
wielkiey znaiomości, żadnego kiedy z nich, albo samych sie dotyka
nia mi nie mam, przeto że studium virtutis przyrodzenie mię do tego
abym Wielkim imieniem iego y od siebie powiększał, żebyście Wm
Panowie tym ludziom gospodarzy, żeby mu albo rzeczy przywrócono, albo
zaszłoda nagroda dana była, co rekompensuie Wielkość Wa, tym
godnym przykładem albo wielki do posługi Rzpltey przywabienie,
albo wielki od niey odwrócenie.

Drugie rzeczy, Bóg w ręce Monarchów podał, którem społu
z obiema Prowincyami Prodlowie nasi Starożytne obyczaie y dawne prawa
Antecessorowie Jmć Panów naszych, przyiaciół swoich, to iest Szla
chectwo y Stanisz

(19)

Interrogatoria o Obrazach Rzpltey.

Ten dowiadowanie się o nich na przyszłey Electiey po. Jmć Stephanie.

1. Kto wziął w Sr dzieście tysięcy złotych od Pana Tarnowskiego
Kanclerza Koronnego, a udawszy się z onemi przyiaciół
mi od siebie, Jmć Mciwoiemu Augustowi, tę sprawę o Pani

5 Tar

z Tarnowa, iako młodemu ogłowiczowi natenczas, y dufałemu
z dobrodziey odmość, że mi Jmć dopuścił powiedzieć w Tar.
nowie, y czyią sprawą rozruchy stał w Koronie, y nawiedzenie
Cudzoziemców na gniazdo Tarnowskie, ludzi stawszy tych y poz.
dnie Rzpltey zasłużonych, y na zasługi Ostrogskie Jmć Koronney
Hiszpańskie, że krwawym miejsca tego, z rozgarpaniem an.
tych tam Domu tego, między Jmć Panem y tobą, co wolnością Rz
pltey należały. Także y secretorum Regni, o których jako
z Senatorskim domu, ia świadom byłem, które po cudzych ziemiach rozsz
dziewszy się, z zachodami Jmć się wiele w tym uczynił, że zamek na
Stołpach się poniósł; na Tarnowskim, przy których wzięciu sta
nął się, że ta Panna, o którą się starał, nadmey mu dano. Na Kraz
kowie Jmć Pan Wojewodzie Hiszpańskim, że mu coś dać miedzie
Kto fidem publicam zgwałcał w osobie Bohdana, y co za cor.
2. lia mieli, iakoby stego Crimen, onego wywiódł?
3. Który po pierwszym Interregnum po Królu Augustie Francuz.
ki Koronę, przedawali, y corruptyi tych, nie wstydali się we Fran
cyi Koronę, przedawali, y corruptyi tych, nie wstydali się we Fran
cyi wspominać, potym ie fortelmi dziwnemi dymogli, w Krako.
wie brali, y chociaż był Francuz odjechał, gdy za Panowania Kro.
la Stephana, te corruptye gwałtem na kupcach Krakowskich wy
trząsali?
4. Kto pod Interregnum Kleparskim pod Panem z. Dąmbrowice
Wojewodą y Starostą wprzysłeiowanym Zamek Krakowski in be
neficio odjął?
5 Kto studze Srebrnej Cechowe obciął, a potym tę z niego Szla
chectwa na Zamku Krakowskim pod Nim wpoiechtował?

6. Ieto. Krup czarnky w tłomolin'y Panny. służebney Krolowi Helny. lowi. iż wsbe teczlistwo zaprawuiąc gu. grobiłat? Nie obzieraiąc się na to. że. Swięta Panna. Krolewna Polska. tuż pobliżu na ten grób mieszkała

7. Ieto w tąnie wsbeteczne y obrzydliwosti białemi głowami naszimi. Krola wprowadzał, Wodzem y grobudzą mu tego będąc?

8. Ieżorzy Krola tegosz o luzywo przyiaciel przyiowski, że oza morderowanie. Swego cztowieka Rady Koronney Kasztellana Pzemy skiego z domu zalneo Wapowskiego z Matki Herzynskiej za bitego na Symie, na Zamku decret czynił, dwa Statuty Koronne zgwałcił, gorzeciwko wsnym. Senatorom wrzekł Senatorow. Z. Wielmi zalen ludzi Szlachcicow?

9. Ieto potym tenże decret zmyślonym wpowszechnom Ruskich ey dobr. wyszpotał? z sprawiedliwosci Koronney, y ze krwi prze Caney, ludzinu dobr Cztadkie czynitze?

10 Ieto w domu P. Jazłowieckiey. Woiewody Ruskiey. gowiący iadzy obłą poraiszy, Serwat Janusza, słow z domu tamtego wyiaciel, całowaniem tym vbespieczonij, wyjstawszy za nim Tatary, vszczelał dał?

11. Ieto obrzydliwosci rzmaite Senatorom będąc na mieyscach wznyoch na pleci y łata niewinnie nie oglądaiąc się czynił ie ie. Kto by to powiedać, czego wsty dliwe pioro nie może

12. Ieżorzy we wtorie Interregnum wrzestawszy po Rozemberga do Siedmi grodzkiey Ziemie, praktyki rożne rodnego czasu o Koronie czynili?

13. Ieżorzy z Hrabiami tąże tego czasu Praktyki czynili? Pieniądze od nie. kto brał? komu się nie ma Krola Stepana wspominąc?

14.

14 Ieżorzy tąkże od Kałuszan y od innych pieniądze brali? Wzgl styszeć o Rzgestne w Komorze Wrocławskiey lub Sądach starodawnych, gdyż ociym niemey druki godali sprosne, przywodzą. iąc Cnę Matki naszey Corkę. tey miłą Polską. Macierzy y wsbe teczney.

15. Ieżorzy od Krola Stepana na on czas. Woiewody Siedmigrodzkiego. gorszym potrzeby Rzp. Koronney Władzinskiey tyskiey Zgrzeb. mieć złotych. wzieli? y kto ozdarowany nie potrzebuie? stromy rozdał?

16. Ieżorzy podtym tąkże decretem. Rzpltey potrzeby, sto tysięcy złotych od tegosz wzięli y komu się podarzili, albo zmyślili że potrzebuią?

17. Ieżorzy Pana swego do złey prowadzą ludzi, a zgoła sprzeciwiaią się woli Pańskiey. Woiewodzi, y przeciwią się sprawie, do rządu Rzpltey należącey, tym tenże Woiewodzi, y przeciwią się sprawie, do rządu Rzpltey należącey, tym millionom obrok. wysługi odiąć chcą?

18. Ieżorzy człowieka ofiarzonego y wyprawionego do Koronnego grzywien. Skład Krola miał przyść do obelżenia prawa, które za potentią ich kilkalat z krzywdami nowemi krzywiał, z despektem wielu Zacnych ludzi, przyjazdem do Grodow. y poiazdem się wielu przez Zamek Kabelski drogi nie ma.

19. Ieżorzy Lubor nayprzewszey nadwalony na potrzeby Rzpltey rozebrali y rozsprzedali?

20 Ieto wziąwszy od Krola miemało złotych Siedmigrodzkich. y inna ich, co tu tuchą było a zwłaszcza z Dzwonow y pieniędzy Lubom, nakazał mu grozyli we Gdańsku, y do Gdańskiey burdy rzeczy przywodzi, y tąkże Krolowi dlatego przyiechać do Tylsina nakazał.

21 Kto do Zup. Krakowskich Kloca z Zydy wiodł, y do tey sta-
ry Zupy y przywiodł, kmoth poszytkowi Stolmi?

22 Ktoby na Niz wyslan był, y siedł przodkiem czas, gdy Krzaczyna
ta Wojna Moskiewska, stąd nie tilko rozerwaniem polskim
z Pogany urosć mogło, ale y przerwaniem zaczętey wam y
Moskiewskim, y Kto potym dozdali do domu swym powiązanie
miasto płacenia winney, poniekł?

23. Kto wyjprawił na Tatarzy Kozaki, czym się przyimierze z
Turkiem mało nie wzdarzało. Aż potym sam prostrzegszym
wzięcia dobrzemyslem confiderowanych, lecz wiele zatrzymany był?

24 Kto Szlachcica Starozytnego domu Siemiskiego nibarzmafo-
wał, y do przysięgi przymusił, że się starzy: oto nie miał
wiat, y do przysięgi przymusił, że się starzy: oto nie miał

25 Kto Trzeciego Szlachcica zamordował, tak że przi ciało iego po-
rzuciły: Gwałtow tu nyeb. wzięcie, kto by się nawyiczał, (za
ki mi stawa że

26. Czyiego domu y czyi Krzesztaniec człowieka Zacnego y Cnotli-
wego, Pana Andrzeia z Gorki, Castellana Mendzyrzeckiego,
godney pamięci pomiał? y powiawszy do Cudzey Ziemie wo-
towo, ruchczy wodzie Wielkiey y Zalesczany. Co hiroboszyło
płakiwaiąc, z Swiata tego szedł.

27. Kto pod Zamkiem Krakowskim Proboszcza Miechowskiego w
domu przebog szturmem dobywał, że mu ich aż kilka Tysięcy
Złotych dupił.

28 Kto do Francuzey do Kiowa wyiechał, y Krolestwo Polskie
Krzlewo Warszawskim Kiaz Warszkiemu przyznawał mu y co tam
Krzrawował?

29. Przywiesć sobie na pamięć kto od Moskiewskiego porzeciwko
Oyczyznie podłego poiemdze brał, y onemu przysięgał

30 Rospytywać się, wiszinby gdzie po Koronie y kto fałszywą
Mynicę bił?

31 Kto Szlachcicowi Polskiemu rzecz dbiął?

32. Kto Szlachcica Polskiego adegit ni, wiszsząc, drzeczą, że mu dział
Katowski Vrząd exegm, rzecz obcinać?

33. Pytać się odkogo y dokąd Narodzy z Togiebem się pod to już
Interregnu przeszkadzali, y wiszli komu co puszczali?

34. Pytać się, kto tak prędko Posty Cudzoziemskie na Convocata
K. M., creo po Smierci Siostry Rodzonej Krola M Szwedzkiej,
nie czy mono, przyimował, y kto z nimi poselstwo miał?

35. Pytać się, co tu Szambor y Daniel Penicz y Skiwi sprawuie?

(20.)

Instrukcia na Rymikz Powiato-
we przed Rymem 1615 pro die 12
Febr. w Warszawie złozonym
Jeh. Krzyski. Castellan. Sandecz.

Jako prostrzozony Morskimi niebespieczeństwa. Zeglar
dostawszy prozadanego brzegu, nie prędzey ma go. w dalszą
drogę bierze, aż uważy prawiey toni, y jako blisko był
Rymemia, a iesli w nim namniejsza podozrzałości istnienia prod.

nosi zátisz do Boga rzec, dziękuie zego odostatniey wyrwał.
zginby. Tak y nam gotuie wielkich powszechnich zatrudnienich
po tákim zabrzozeniu, po straszliwym kuzgabie nabyleniu, za
bácy tylko wiek nadzwyczayney nadzieie, naprzerwey się obeyść
potrzeba nabliszo przeszłe Rzpley czasy, a zezrego y prawo
Serca. Obroncy tego Zacnego Królestwa Bogu wszechmocnemu gie-
dzie oddać dzięki, zatak znacznie dobrodzieystwa, ktoryscie-
my po nim, w tym złym nieszczęsney Oyczyzny razie, doznali, tako
we przedsię biorąc sposoby, iakoby napotym do podobnych
niebezpieczeństw nam y Oyczyznie nie przyszło do dziwo. Boy
wzgardy Nauta wyszedszy z niebezpieczeństwa podziękowa-
wszy Panu Bogu, napierwey o państwie otrzet, y gdzie bacznie
słabszy naprawia. Czym to Jkm Pan nasz Mowy, y go-
towing odzięczeństwa Bogu dzięki oddaiąc, że mu ludzkich
rozumow dowipy, nie wielkie, ktore się nato wydały, dostatki,
ale potężna ręka y moc. Obronce tey Rzpley, nad od ostatney
zguby wyrwała. Boże się trzeba wspomni, co się tych prze-
szłych lat działo, y do czego nam było przyszło. Oto po onym
domowym zamięszaniu, po wyslaniu onych gromad zwolanych
pod ketmaństwa, po zaciągu Moskiewskim, znowu uparty
+ naprzod zolnierz, bron w ręku maiąc ani umowna ani słuszna
ale według upodobania swego oszacowaną, wyimuiąc na się
żołdu zapłatę, obiął wszystkie iey dostatki, a dostało się y pos-
pólstwu zawspuszonemu do gwołtu wolnym domom Szlacheckim,

Zacnym

zacnym gwałt wyrządzać, ze nato stanęły prozwłoki mieszały, co się
tym, co nad szyrzą stały, podobało. Zal y wstyd swobodnego y wo-
dowstki Rodzonego narodu obcesdzić cudzi, wspominaiąc tako-
we bezprawia, takie ludzi ubogich uciski, takie praw wszystkich
przez ludzie gonobatnie zniewolenie, dlatczego zginęła zaraz sława
tak wielka, y nayswytszy świat starszych zwyciestwo. Poszły
nazad za rzec Rzeczypospolitey, praca Jkm, krwia narodu
nasłego edyskane dobrodzieystwa, dostało się ich granicom sowsnych
dlatczego podobno ich byt nagotował na nas Pan Bog Bo-
gactwich dwogość bo gdzie ubostwa mie dazemmy w niebo. Stawa
ły Woyska ich wrzęd pod sława sowsna granicą, nie inszym pre-
tem umysłem, iedno aby w danym zapadłym niegotowych y
nawrey się tego spodziewaiących, ogarnęły. Ten iednak, ktory
nas byt zatrwożył, gorszy strach nieprzyiacielowi w oczy, zetego
nato się byt nasadzał, do czego mieszał, Ten y domowe
ktore się wspomniały y w dziecięcych pamięciach swo-
bodnego stwa obmierzył, y nam z tak wielkiey siły dał sto czasu myśli
ić radzić otym, iakoby Oyczyzna nasza na potomne czasy od tacey
dlatczego rzeczy gwałtu nie cierpiała, y od postronnego nieprzy
iaciela, bez ktorego bydź nie może, na każdy naiazd zasłonę ma-
ła. Dlaczego Pan wielmy sowsny Jkm zaradą Senatu swe-
składać raczy, na ktorym na pierwszey tu na tym placu wziąć
przyszło poredzić wszystek stan Rzpley, iakby teraz był gotow,
a ona poprawiey całości ney, tatarzec gdzie słabszą radzi, iako
by przy prowincyey władzy dostoieństwo Jkm y głowy naszey

Zostawało, iakoby y przy prawach Starozytnych wolności tego
Zacnego Narodu osobne dwa miały, iakoby to co Pan poddanym
co powdam Pann powinni, dwym trybem się oddawało, iakoby
prawa Senatu w całości swey była, sprawiedliwość się każdemu
według prawa działa, y ktoryby do niey da wysładzem, powinność
swą przystoynie odprawowali, iakoby wszelka spolna podległym
prawlm y władza zyiących była przyzwolona, iakoby w powsze-
chność namowach do zatrzymania tego co się postanowi, powin-
był zachowany, iak Samulec dał wspaniałey swey woli, iako
zaostrzyć y Executią czynić prawa na wszystkim. nieżyczney przy
dawszy do tego potrzebna bardzo Correctią praw. albo sklwoc
mie processu. To w domowych sprawach. Postronne.
Zaś niebespieczeństwa. Taiemne przeciwko Koronie tulemne
zmierzaiących sam stanu Traktaty, iawne zamysły, odkryte prze
powrotu, z Moskwą trudne Tractatami do uspokoienia spokoy,
w Inflantach nie pewny pokoy. Znaiąc to JKM Pan nasz
potrzebne rzeczy, ze wszystkie Rzpltey sprawy, wszytek rząd dobry
od niego, iako od prawego Motora, pochodzić ma. Racznie się
stey maiąc JKM z powinnego się swoią to iednak tey każdy przy
Znać mnie, że tu dwo Panie co sprawie, gdy spolna nie przysłu-
ga pomoc, gdy prywatna nie swoia, między Panem a poddanym
nie nierzetność rodzi, gdy oney Starozytne y prawem postępkiem o
pospolite rzeczy prowadzone spokoy, przemagania obyczaie tera
zmieszczych czasow. Poczciwy abysmy Stanowie, które władzy
swego, iako naywyższemu Szlacheckiey powolności Vznawszy, za zo-
stawione, szły swym trybem, ale wielkości się w tak krotkim czasie

wkrotce

wkrotcey y dliberacie o rzeczach pospolitych wszytkie Rzpltą
zachodzących odprawować potrzeba y częste z nasiey miar, a
mało pomiędzy potrzebne zachodzą Interpellacie, odprawiona
bydź nie może, tak że wiele, a pewnie wiele sa częste zbrzydzo-
nych odchodzi nayprzedniejszego tego Stanowey, powagi thronu
Bez sprawiedliwości. Trzeba tako nowego pospolitego, ktoryby nie
powtarzał od JKM pospolitey skutki swego wziąć nie może. Gest
natym JKM y byt zawsze, aby domowey rządy y pokoy pospoli
tey, władza Zwierzchności była, w rękach iey się trzymał y lubił,
ale przemagała prywatna swawola, bo się to gią zagrzebło, że
prawo pospolite zmiey ważaią, każdy swego gwałtem dochodzi.
Prywatney osobie Wagi to zebrać, ludzi cudzoziemskich nawiesić
Chorągwie wciągnąć, bitwę widem z drugim postępnym boiem
Groźbie, Państwa postronne nawiedzać, pokoy rozerwać, a mi
mo to wszystko, obce Pan napomina, zakazuie, Zwierzchność gnę
bi to wszystko u nas. Aczegoż się stąd spodziewać mamy
rozerwania y ostatniey zguby, iżeli prędka a gruntowna
rady, temu się nie zabierzy. Opatrzał to JM aiocząś, nieob
Zostaną prawa o tym napisane w swoiey powadze, nieob Rzpltey
odnosić przyszłym zatrzymaną władzą. Psie zyidzie na JM
którego to wiek nayniższa posłuszeństwa, powinność nakłada od Boga wło
żoną, wyłamywać. Cotym snadniey odprawować bladzie mogł
gdy Senat, porzuciwszy tutejszym Przodkowie naszej obyczaiu pierwszą
Królewskim Majestatu ozdobę, w swoim odwszytkich nasza
nowaniu zostanie, a on nadtą y potrzebna radą JKM wspiera
iąc z dworney całości Rzpltey swoim staraniem zatrzymywać będzie.

Przy tych są te dostoyności, ktorzy zetrwo Szlacheckiej poszedszy,
nie mogą, wolno dobrze zyczyć mniey Braci swey, ktoryeś spolna Gory
zna wrodzila, ktorzy potomstwo swoie, nie w mniey tiliw. wzdyla.
chciwey zostawuią wolności, ktoryeś nietylko prawo, ale y
to zaimna w dzielności pobudzić mogą do odprawowania wlo.
Tonyeś rzeczy powinności. Po dostoyństwie Panskim y powa.
dze Senatu, pierwszy ma bydź względ na prostey sprawiedliwo.
ść: w pismie, ktore zostało wszytko na Sądzie Trybunalskich
a te za opisanym w prawie sposobem odprawuią się, zczego.
dobrze czasow ciesżą się Obywatele Koronni, y bez odwłoki.
sprawom swoiem odnoszą pożądaną sprawiedliwość. Obawiać
się wdzie potrzeba, aby tak zacney wolności Szlacheckiey ktey
kolwiek swawola nie zgubiła. Ale może przedtey zgubi, iako
nie potrzebne, ktorym się tydzień tim dniem, a chwiły w godzinę
dzą? Stąd rzeczkey może uwść oppressia prawa y sprawiedli.
wości. Życzy tego Bóg, aby ten wmer nato prawdziwy nie
trzymy chrześcianin, nie potrzebuiemy na tym miejscu abstere
ty hłabze, y wstydzić się obrażania Majestatow, na ktory
się skarga wierzą, ktoryby potym mogł to potrzebne Rzpltey
Lub sellu zamieszać y Boską urazić; napraw.

Wiec potym nie mniey raz. publiczne Rady y namowy były,
iakiby sposob zachowania tego, co się zgodnie zaszło, miał
bydź, gdyż poste czasy gorliwe Consultacie w Confederacyi
zwykły odprawować, stąd rożne subjecta, z nie małym Jmie
zalem, miedzy ludźmi powszechnie bywaią, stąd y zmierzanie
nie namowionych praw początek bierze. A ono krzywdy ro..

Zmy

Zmy słnie, z dobrym wzsadliem bydź ma stanowiono, co swoią
tobliwie zachować potrzeba, stąd mamy brać powagę prawa
nasze, gdy nie w bitwie, nie w zamieszaniu, nie wszytkiey na
dzieiy, nawet nie godzinie walczą, namowy grubiane od
prawować się będą. A zyczyłby Jeden, ziebyten czas.
Szymowi co takim był szczęśliwy, aby y wdzięczna godzina prze
cna od odprawowania tego, groch cremu zrzędzącym się nie
dostawało, abyto wszytkey baczyli, że wcielmie zato co Rzpltą
obchodzi, vymnie się. Trzeba by tedy y w tym poradzić na
mowie y sposob opisać, abysmy już byli pewni, czego się
na potym trzymać

Wspomniało się wyżey o powszechności od ludu prawdziwych
Umierzenia prawa. Zaprawdę bolem nato. Jeden pa
trząc, iako w tey Rzpltey wszytkie prawie swiąski wzięte
we połowie porwały się. To iest cel wszytkich spokoiow,
ktore się Rzpltą nazywaią, aby każdy pod prawem siedząc.
tym się contentował, y tego się bał, y tym wszytkim swego do
bodził. Nas zaś Boże, do tego przyszło, że tu wno
może do gwałtu się wcisnąć, gromada, zwody, Woyski, sądy
obsądzaią, nawet bez widzenia drugiego, iuż to rzecz zwyczayna,
własni iakoby Zwierzchności, iakoby Pana, iakoby prawa w
Polsce nie było. Zguba to iest Rzpltey, iawny upadek wolności,
ktorą takowa Anarchia wymierza. Niedawno to w Polsce
nastało, ale przedtym strzeż Boże, wzruszeniem wnętrznym spokoiu
ucisku ludzi ubogich, contemptem prawa, zmierzeniem V.

rządow, wyrwáć y zgubić może, wshtdy wczas temu mezabieży. Trzebaraba ostrego prawa, bo dawno już stępiały, że się ieden tylko ten boi, kto mu ma moy, o ktorą a o muz tu dno, gdy się odważy, a z wlasera przy tak wsprzeczonej a dwualey swej woli! Patrzaliśmy w tym Rokú na Woyska od prywatnych zebrane, doznało Xięstwo Mazowieckie y Prusy, a pewnie samo WXL. mezmiernych od nich ciężarow, łupiestwa, gwałtow y mordow. Obesłali nas JKM. Vniwersały, Mandaty, pozwoy, nic nie pomogło. Tak nieszczęśliwe domowe mężtwa, ktora zawsze zły przykład podaie do złego ammuszom oko tu dno dziś dawnowáć, tu dno w stawczyny rząd, wyeżyć stych praw wprawie. Nowe obyczaie, nowych praw potrzebuią, a przytym Exekucyey, ktora trzeba nie tylko nanowić, ale y czynić, bo wshi nie będzie kara na złe, wshi bunty y tumulty tak częste, słuszną a miłą bezkarność zgamione nie będą. a cóż po prawie. Też są dowody nasze, to nas znas samych pochodzące grubi, o tym teraz czas y plac radzić, y powszechną tamową naprawę stanowić. Placet wam JKM. do tego wszystkiego, żeby radzi przyczym y powodnym bydź chcę, do zdrowey rady, do zgodnych w społnej miłości (bez ktorey nic się dobrego sprawić nie może) namow, do stateczn. y grunto. wne wspołwyma. Rzetey y opatrzenia potrzebnego rządu. Do czego należy ta, ktora już dawno iest opisana. Correctura iurib y słowie nie processu prawnego byty o tym y Deputatow Rymowych namowy, y prywatnych nie ktorych osob społnie uważenia y pochwały

Juda.

podania, kuczemu wszystkiemu by się przydać, albo też innych społ. w tey mierze wziąć poczęć się, zdało, radzono pozwoli Jemu. To tak krotce przebrawszy y tego zamilczeć się nie może am godzi, co od postronnych nie przyiaciół nad nami robi, bo rzadko constitu domi, tak arma foris. Rzadko bardzo trzymaią. Ktoby tego nie czuł społney Oyczyzny, abyśmy tak kiedy rzeczy wpołowie y granice zawrzeć mogli, że byśmy o pokoiu tylko domowym radząc, wczasow porządnych zażywać bezpiecznie mogli. Ale nie było szczęśliwe tak żadne Krolestwo, aby nie przyiaciela nie miało. Wielokazali tego y Przodkowie nasi, amy tym mniey, ktorych Poganskie moc, zrady, od węgierskiej, Cesarskiej ziemi, do ołoskiej y Tatarskiej granic otwarły, rzecz niepodobna, a. bysmy mogli bydź od zazartych ich do zgubienia y wszystkiego Chrześciaństwa złości bezpiecznemi, dochcemy tylko dania nam czasu. sem, aby zguba y podanie w swo moc Krolestwo Wielkich Krolestw. Swiadczy, obłudny y zdradliwy Ioshoy, Iuzeiom dosyć otworzyscie swoie przeciwko nam zamysły w tym Roku wyrwali. Bo naprzod gdy JKMć w przeszłym roku P. Andrzeia Gorskiego Podczaszego Kamienieckiego do Cesarza Tureckiego posyłał, aby tam w Porcie była zabas o tiedy przyiazni, ale list sam sednak tak zabezpieczyli do zwady, że dnia to napisać (o czym Poset JKM. nie myślił) a ktoby miał imienie JKMć Cesarza Tureckiego nabesczescić y obrocić Kozaki zmieść. Co gdy się z tym listem expostulowało, sta declaratia, list Cesarza Tureckiego nastąpił, że posyła Beglerbega Krumelskiego z woyskiem na Taramie y zniszczenie Kozakow, chcąc ich szukać, gdzieby się ukrywali nalezli. Snadnie było obaczyć, że to na nas knowano, bo Kozakow po dziurach potrzeba, po pustymach, po Zaporzach szukać,

Woyski Turecheem, albo też na Dnieprze bystrym Zamku budowáć
rzecz mało podobna. Tu we wsi Siách Koronnych, iako tam były głosy
ácich siedm bellijgolozyi, nato się nabadzili, ztym wmyśleniem wyiścia
swe y Tatarskie gwod granice Koronne zemknęli. Dlatego rzeczy ich zapę
dzi zawrzáć gnęty, iedna że tu ich gromiey, niżli ich wyiezdzáy mogli
wyprawichcą, druga że starzá gotowości Ukraińskiey, gwsiła im w gło-
wach. Stanął JMć Hetman ledwo nie w oczy nieprzyiacielowi
zwrátszym sercem niżli Woyskiem, gwczuli się zawrzeniem y na
gromnieniem Universały od JMći wysłane, Ukraińni obywatele w.
Cieshim nadzieią miłosierdzia Bożego gotowáć się rznemi gotłam zasłużone
stáli, osobá we wszystkich, stách nieżyczliwa nieprzyiacielowi. Co
dni wszystey tameczni ludzie Rycerscy od JMći y Rzpltey odbiegáią
cy, ale godni ludzie gorzedni, którzy znaczne sercem gwstrzymá
wáchu na pełnili. ale y wypełnili Woyski JMći y gwodzą
go radá y odwáżnością, a godzien gierznie Hetman gorzytym
obrzyn, czułością y pracą swoią gwspomnienia mi łaskawie. Bo
odwagą, więgo pięcia, więgo staraniu gprawiło, że woysko Tureckie
granice Koronnych nie tknęwszy odeszło, a wszystek tysiąc tatarskiey
wyprawy na porażeniu kilkuset Kozakow, którychs w porcie O
czakowskim rozgromili, stánął. Ale á, co gprawy tego Państwa
gwiadomi, wzięwáżáią w tym nad; że na przyszłe lato, nie mogłem
bydź z niemi bez klopotu, gdyż z rozną gorzekłością do JMci
y P Hetmana daną przegrożką Beglerbeg ludzie swe zwiódł
z posła. Y gpłoszył się swoiczyn, z temi gthiemi swemi nieprzyiacioły,
w gotowości trwáć nie może, nad nad na swoie dawne przyczyny, ma
y mieyscowych nam Zamkiad gwdzierzania, zasły zteraz Wrzeźń

z Mos.

z Moskwą obyczaiá, gróźby y przeciwko nam Cmowy ich, y od Por-
ty gewne wiadomości, że wszystkę mocą na nas obrócić, ale y
tem samem gotowáni czynemi. Woyski (osobey stámtąd mat woy-
ną) cięższi nam bydź może. Tatarzy, Wołoszy, Multany, Siedmiogrodza-
nie przy zatrudnieniu Woyski na nas zemknąwszy, wielka nam ego to-
wość gotęga. Tego się obawiaiąc przeszłego lata JMć, maiąc do sta-
teczną wiadomość, że zaraz na woynę, którą Basza z wo-
iskami y Edikułami swoią Polską nazywáli, go Zadunayskich Ma-
stach y Zamkach gubliczowano, że wszystkim żołnierzom Tureckim
granicom naszym potrzebnym, gotowáć się kazano, nadat się do tego JM
JMć, czego przeszłego Maymi Constytucia w takowym razie zárzyć go-
wolita, że Universały gwszystkiey Koronie rozesłał, dawaiąc
znać o niebezpieczeństwie, y do gotowości napominaiąc, aby samym
gospodarstwem rusznią ogłoszeniem, nieprzyiacielskie damysły gwmie-
szał, aby iakąkolwiek gotowość nawszelkie niebezpieczeństwo spo-
strzegł, aby wszystkich gotowości nawszelkie niebezpieczeństwo spo-
kobił. Nieprzyiaciel łaski Bożey do tego, zostałszy ormeń w do-
maciach swoich, bliskie wiadomości tego niebezpieczeństwa Ukraińne Wor-
wodztwa, cżętnie na buk nieprzyiaciela następuiącego, zrucily się
do zatrzymania. Oyczyzny, zpreżystoyną w dzięczności swoią przestrogę y
napominania JMći y czułość JMć Hetmana, przyimuiąc. Grzy-
bowy stym gosterznym. Sam wiadomi gotowy zatrzymać, czym wszelakie
staranie JMći. Świeżo teraz gosłał do Cesarza Tureckiego P
Targowskiego. Secretarza swego z oparowaniem przyiazni y czyn-
zamierzaiąc ich zamysły, co tam gotowi, czas odkryć. Sam się
dnia w takiey niepewności na obie strone trzeba bydź gotowemi, a
ostatecznie gotowáć, takiego est. onopinata Vereni, gdzie gotowáć co
tenere. A że Hospodar teraz mieszki Wołoski, acz po swoiey

wym. nieltorych ludzi narodu naszego postępki, gwałtownymi w
dnak na to tam Państwo, a potym y na granice Koronne nastąpe
niem, uważaiąc Xięta słusznie się mogło tey, na ktora zarobił od
nas nieprzyiaźnią obawiać, a potym dacz bydź na zle nabytym Pań
stwie bespiecznym, mocą Turecką się obsadzał y nanas ią, iako się
tego zwykli mawiać dzieie, nawodził, za podaniem się drugiey
skłonił się Jmć. do tego, że mu uczynił nadzieią łaski swoiey, przy
iął potym w dzierżenie ieo Posły, y o dalszym z nim porozumieniu Jm.
P. Hetmanowi tractować pozwolił. Do czego, że też należał Zar
mek Cehryński, obtoż y Cesarz Turecki przeszłego Jmć expo
stulował, y Hospodar inaczey nie mogł vfać przyiaźni naszey, iż
ślubuy też Zamek wimu niebyć przyiaznemu, powziumiawszy się Jćm
z PP Senatory y radą iacb w tey mierze dokładney, pozwolił P. Het.
manowi, aby po zawarciu słuszney z Hospodarem pokoiu,
zwrócił z Cehryna ludzie, ktorzy zhostem Xięty, z zadnym pra.
wem przy tym tego tam mieysca dotrzymywali. Co nawięcey dla
tego Jćm. nieraził, aby Cesarzowi Tureckiemu nie dawano za
dna pożegrzyna, gdyż Cehryna, ile razy tego będzie potrzeba Xięty
tameczne bydź dostanie może, przyczym tiłko
albo mało Turecka respekty swe miewała mieć. Dla ktorych dwog
y swawoli Vkraińską, na ktorą ustawiczne bywały od Cesarza Tur
dzieg, skargi, oraz iakowych rząd poprawić, y do posłuszeństwa
przywieść, dał radzył Jmć. Commissarze, ludzie tameczemych
Krayow pozednie, aby przy Pan. Hetmanie y Woysku Vkr.
Staranie to na się wzięli. Ale czesta trwogi Vkraińskie, czesta
tych, ktorzy byli dotego naznaczeni, porwane zatrudnienia sprawiły

to, że się w tey mierze potrzebne Xięty dogodzić nie mogło; zale.
dwie do tego przyszło, że w tych dopiero dniach X Jmci P. Krako.
wski, a Jdem P. Hetman y P. Woiewoda Wołyński z Panem Sta.
rostą Kamieneckim, w niebytności dwuch Collegow, przez Vmowy
y Poselstwa prawne, na Kozakach condignie grzecznie wymogły swo.
ie im też podawszy Namnożyło się w tych stronach tego Vkraińskiego
swowolenstwa, częstsze y nie bespieczne gwałty, y gromady ludzi Vkrai.
nie danej, wielkie burzywdy y bezprawia ponoszą od nich ludzie
Szlacheccy, a nad to wypadaiem y naiazdy w Państwa Pana Xięcia
dalsze, zaliczaią na Xięty niebespieczeństwo nie raz. Nie mogąc
dobyć cnotow w słuszeh bydź przywroconych, sposoby nie znay.
dą tych stanow Krayow, y postronnemi albo zniemi tego swawolen
stwa. Przestawa ordynarie w tym staraniu. Jmć. y ustawiczne
niebezpieczeństwo, oświadczaiąc się mieć swoie o podobne postępki pre.
cedensy. Mozamięcał y przez wszystek ten czas podobnymi
zgrozami. Mozamięcał y przez wszystek ten czas podobnymi
stuletnim wszelakich zarzywań sposobow, iakoby się mogły bydź es.
gdzieś granice WXL. od najazdow. Mosznieństwo nawet,
ktorzy, iako przyszło Xięty do zaliczgi, co za pogrzymy dane do
wojny, gdzie raz tu niemiem Jćm. y na tym placu y na tym
dniu. Koronnych dawała się gorzko, y teraz na tym stymie nie
wiedzą od tego Jćm. aby nie miał odbyć wszystkiego tym, ktorzy
tego będą chcieli. Ma prawe y czyste w tym przed Bogiem
Jćm. Samemu, że cokolwiek w tey sprawie czynił, czynił dla
stanu y dobra tey Korony, y dla powinności od tego poprzysiężonej
abyto co od Korony oderwano, odyskał, a czynił z porozumieniem się
wszech Stanow, z Radą Senatu. Ktoby inaczey radził w tey mie

rze sprawy Jm. Woimen wst summe mu Szemu zeszerosc Pona
czanca Bozego, matrey mzh meretw, wyiltada; Woimen Rptey zeme
dzy Danem a po Danem nieufnosc mnozy. Pomoza to Jm. y oddaie
Pan Bogu Stworzitowi wrdynemu Slna swego y obwingy niewinno.
sci, stwmie znosi, lubo go za prace, za odwagi zdrowiay dostat
lwo boyc, za wpreyma tutey Spolney Ogczyzne Szczirosc, odme
tuiec niewdzieczenosc grozyta, ze wielme aj na wsytek Swiat
slawne Twyli Stwa iw. nagane odnosza, pewien tego bendac, ze
P Bog mu to stad inad nagrodzi, y w Slacheckiey tuw Polskiey
wzbudzi dawna tu Panstwu y gotowstwie iw. mtosc, ze to sam na
sho obaczy, iako te wszytkie Rptey liczarzy, nie z przyczyny Jm.
ale stad inad posiky. Wszakoz ztym na ten czas nie szczacsie,
sie tlme uspokoiena z tym tam grubym narodem, kiedy iuz tk
ho sam Spsob Traktatow zostawat, y to bez gotegi z Seymu
szukat Jm. Szwdkow, iakoby bez uymy y dwey aj Narodu
nasze starey wto wkroczyt, ze sie opowiat Cesarz Jm. Krescian
skiy czymi ob staramie, iako za gosiat byt zaraz Gonca Bozego z
Krzyzaoemi listami, daiac znac o glownym Posle dla tractowa
nia o spokoyu. Czekat ten gonca na granicach Moskiewskich kil
ka Miesiecy, dawaiac znac osobie, y oznaymuiac z czymi y od ko
go idzie. Przedtim troche spuszczata to Moskwa, ze byt do
tego skionna, zatym woznem Swstkam zabrzymywali gonca, alenas
statek obaczywszy, ze granice nasze obnazone, ze woyska zadne
mie nasze, sie im otworzyla do nas gwyoda, Italum contemptem
odprawiti Gonca Cesarskiego, ze go za granice przepuscili y kstt
nawet od niego przyiac nierzekli. Tosz sie stalo ztemi listy i
mieniem Pana Hetmana W. tak Koronnych iako y W. X. L. z kstem

byt

byt do dumny ch Bojar Moskiewskich wyprawiony, nie przyszty,
tak ze nie mi sprawniey wrocic sie miat. Bo wnuz tu iedy
nawet ten y wprzyszczonej, acoz mi pewnej dotrzymawat przyia
cin. Sita ow ludzi, sita samiad, sita Potentatow zmyslona swo.
ia omylali ociadty, omylali y w obietnicach. Mowiz o tym dyskuro.
wac, czego znaki przeszty, kiedy sie nie godzito Jm. mieszcz.
zacy wac Spsobow, y ezeby byt Swiat, tiadno z zbrojnym y Swiadg
Sprzyiacielem, bron odpadawszy, iako Rpta uradzita, przywrocic
rzeczy do iakiey slusznosci. Bo ze nowych zaciagow czymie zabw.
mowo Skynem, y slusznych tez do obrony przeciwko nawatnosci Ne
przyiacielskiey obiekta Spsobow nie dostatek medzpnsiat, skad ta.
kie w Granicach W. X. L. od Sprzyiaciela pocrymowe szkody, po
gorszono wlosci, pogalone okradzenie, stad y sam Smolensk, nie
daley niz Rok w vstawicznym oblezeniu, ktory pewnie bytby uz
byt w rekn u Sprzyiaciela, by nie Inne ustawiczne staranie Jm.
temu nie zabiegato, by byta nie czulosc Jm. Hetmana W. X. L. y
Koronna, ktorym te sprawy gwtaga, by nie ten swiezo teraz nasen.
szy Stan Koronny, ale y Ojczyzna gwolna bydz musi. Ale przedsi nadal
sze czady potrzeba grantowniey sobym tam mieysce, na ktorym
wiele Rptey nalezy, o bmy slawana, zdzie nie tylko o mieczu
miestowe, ale tez y o mir bespieczenstwo Vkraiiny y Domow W. X. L.
Bo gdyby sie tam Sprzyiacielowi gwodlo, bez watpienia po.
Sutby gtubiey w Ziemie Swiatey, iakoby y teraz tego czymi nie za
niedzwa, y gwolni by sie tylko vspokoit, czymi y nas daley trapio
nie przestane. Teraz wsyscy maia w bmie co czymi, bo y miedzy
niemi wielkie iest wzruszanie, y ten ktory na Carstwo iest zdadzony

niespodziey do zrzadzenia Swiatowey od postronnych nieprzyiaciol Jest wdzię
mi Moskiewskiey złoyskiem niemałym Gustaff Xiąże Szwedzki Karlu
sowy, wziął tylko Zamkow, opanował Kreilu Nowogrod, ato zgoła wszel
natrop zwycięstwo dla Nas, łacno mu teraz dowodzić, łacno sławy do
stawiać, granice rozszerzać y to osobliwy my powinnośći obie przyia
ciołki, zaczym trzeba się nam nań y na zamysły iego pilnie oglądać
mieniamy z nim od Szwecyey zawartego polowy, traktować obie, ale
y tu bez potęgi niespore, bo mi się postronni iakoby doprasowywać
do przyiaźni, wyliczać nie mogą, a ontym czasem mocni się potęgą
nieprzyiaciela naszego od nas powatlowo. Zamki pod granicami Ko
ronnemi posiada, mieysce y gniazdo, skądby nas postronnym polę zney
nawrzał. Obie podobaią, w kwitce zgoła obawiać się nam tego po
trzeba, aby z nimi nie była tu dnia tego, mili-zkim mieyscu sprawa,
A to y teraz kwieco tylko set ludzi naszych, ktoryby był Starosta
Orszanski dla dania odprawy Smolenskowi za wskazaniem Ich M
sposobu, dowolnie zbuntowawszy się, posłi do nie, a drudzy zaś
do Zawolskiego, ktory tam kedyś w Moskwie na mieniemanego
Dimitra Syna rzeczy trzymia, co widzieć, takim daiem znać.
Ocena wdzięk przeciwko Oyczyźnie miłosierdziem powszechnie tante
wanie ludzie naszey, wolac nieprzyiaciołom Koronnym sławy y ho
wzięcia życzyć, niż Oyczyźnie służyć, a tak wpierw odesławszy
na tylko dni przerzekłszy gdyby chciał dotrwać, niż nieprzyiaciel
od Kamlin odstąpi miał wolny zatrzymać się nie dał, chęć w
serce y służba mi nie wystarczyła. Stąd miłosierdzie Oyczyźnie się
powinne, pewnie tam przy nieprzyiacielu dobrze Oyczyźnie służyć nie
mogę, iż wielkiem znaczne niebezpieczeństwa stąd mamy obawiać się
nam potrzeba, a nawięcey życzyć tego, abyś tam zte przykłady, albo

kárę

kárę albo zabawienie takiey niesławy tuszy
Inflantska także Ziemia, temuż podlega niebezpieczeństwu,
tym więcey, że y Moskwa w tę stronę częste czyni exkursye y
Xiąże Sudermanskie tak blisko nadtą z woyskiem w szczęśliwych
progressach bawi się. Jestci, iako się wyżey wspomniało dwuletnie
zastanowienie polowy, ale nie tak warowne, aby im się ufać mogło,
wzięli to nasze staranie. Panowie Szczesciańscy, aby opatrzyć Ich M
do Królestwa Szwedzkiego uznanie czynili, ale przez odległość mieysc
przez zabawy, bez ktorych Panowie wielcy być nie mogą, przez
tu dności nasze oporem tak sprawa idzie. Nam iednak na tym Synod
potrzeba o tym radzić, aby z tey miary Rzpta na stawie y granicach
swoich swarku nie wzięła. Bo y tak długo już a przykro zawsze
postronne o tym discurrują Narody, iako może więcey cierpieć ten ha
wdzięczne o tym dyskurs Pana swego w drudzy czym ziego Królestwie, ktory
mieszkaniu y zwykł nadawać Panuy Królestwem, dla to Ich M
wdzięcznemu Poddaniu, a dobremu ku Panu ich sercu powinność
raczy. Pan Bogu, iako mi się sprawuje dość, tak y w tym dosyć odda
jąc serce.

Gdy iest summa rzeczy, tak w domu, iako y od postronnych. Oy
czyzny nasze zachodzących. Jest oczym radzić, iżby co uważać gdy
zdrowie ocalość y zdrowie Rzpltey. Ich może być bezpieczeństwo, ale
tu dności zwykłe, miłość, uprzeymą dobrego pospolitego, ta gdy
ma Pan Bog. (bo to sprawa iego samego) zagrzeie serca wszystkich
obywatelow Koronnych, ułatwi wszystko, nastąpi zgoda, ktora y
w małości, na gotą mieyscy nawałności nie da się przełomić, ta y
w domu rząd naprawi, y przeciwko nawałnościom niebezpieczeństwom
sposob obrony nayda. Dotąd Oyczyźnie affektem wrodzo

y napomina. Wm'cio w. Pan' rada abyście Wm' tę w teraźniey
szym Poselstwie od Pan' przełożone podaną tak uważali, iako
by na Symie przyszłym, słuszenie Krzyża mogła być obrażowana,
a declarowáć się w tym razie, że to nie stanie na Pobroi, ktoryć S.
Pan' nie myśli, bo mieć żadney nie odnosi korzyści ani pragnie,
owszem litnie ubogich ludzi częstemi podatkami, ktorymi się ma
trzecz części na prywatorum wpus obraca, co teraz gotuiąc się iadnie
na Krzyżacką Kadłubstwu, wyniszczonych, W nic tylko nayda
cie między sobą zgodę, iako Poganstwo, kiedy nastąpi odpędzić
ztąd granic W. X. od Moskwicinow ślub nayazdow obwarować
a Krzyż do dobrego zgodney tey Cyrzydy do gromadzenia stanęli
Swoie y potomstwo swe cześnie ofiarnie, do naprawy wszelakiego
domowego rządu, do ucontentowania ani mnieyszow Wmć, Jezeli
dzieią na tym Symie przyszłym nie się nie Sanieda, tylko też wm
wzaiemna wdzięczności a obwiązkowanie to Pan' Bogu, że mile
y godnie pracę y staranie iego przyimnieie, że go w zgodney
tey ozdrowim Cyrzydy gnieżdy, nie odstąpiać. Co wszytko nayzy
czaiąc Wm' dla Cyrzydy, dla samych siebie y potomstwa swego, uczy
nić dla stanu Narodu swego, dla zatrzymania całości tey zacney
Rzpltey, ktora aby Pan Bog wszelakiem ozdobami, rozszerzeniem
granic, potłumieniem nieprzyiaciol, szczęściu y pomnażaniu raczył
Życzy tego z Serca Pan', a przytym łaskę swą Pańską
Wmciom ofiruie

Pantalne Pana'
gotowe.

Krzysztof

Krzysztof (21) St. Iper natymże Symie ... przeciwko Cesarzowi 1615

Szczęśliwe, dawno, prowadziano, ktory się cudza przygoda bardzo
ley ten niebezpieczeństwa, ktory własnego słuszności nie
bezpieczeństwa, ma tyle czasu obaczyć się gdzie był y dwignąć
rady, aby drugi raz w tę nie wpadł. A iako nie snadź o dosko
nale o niebezpieczeństwie mowić, ktory nam nie patrzy, tak nie
umie nikt o nim lepiey radzić, iako ten ktory go doświadczył. Na
lepiey postrzeżony Maryniarz, swoiey przygody doradzi, y bezpiecz
pieczny sprawca brzegu, nie pierwiey o wtorym rozpoczynaiąc pa
myśla, aż starannie wiele w sercu Morskim stracił, aż uważy
wszystkiey tym, y iako blisko zginienia, aż obaczy ziąć nawet
tłoną przyszłą nadzieią brzegu, tam dopiero pudrukiem wannym
Bogu, rego rozpatrzonej wyrwał zguby, chwał swoią na przyszłe
przygody lata. Tak y Jezus Pan' nasz uczynił się dziś nam
miłości godzi, że wszytkę omierzłey pomierzoną Krzyż, iako z
pomiarą oddzielenia swoią duchowe Pańskie Krolewstwo, bezpiecznie
wprowadzaiąc, że nie ludzkich wzumowi dowcipu, mieniu śmiertel
narada, nie ciało wieczna siła, nie ogromne, ktore się natworzyły
paty dostały, ale potężna ręka y moc Naywyższego, tey pewne
rzonej Jego ręki nayey strzegła. A ktoby to był rzekł, aby
były tak wielkie Państwa, tak zdawna włości, mogły się nata
ka Jemmę długow, bez słuszności, bez sprawiedliwości, bez ra
chunku, bez Rachmistrza, natrau Rzpltey nabrzmiałych, zdobyć?
Ba ktoby temu tuszył, abyśmy się byli mieli drugi raz tak do Ra
dy zebrać? ktora nam nie tylko mieszano, nie tylko rozgardzono.

dzey stroskie wydrzec dziano, bysmy zaste mie wladaniem ezturmie. Nie mogła wiecey fala miesprzdziana okrętowi schodzic, nie mogli lepiey zaglow podnosic, powrozow gromeszac, masztow narazac, gwarunam samey gromeszac niz, iako ci ludzie Xięstey naszey, ktorzy Vrodzenszych znami, y prawa gelych, y Rzeczpospolitey zmiewarych, y wolnosc pogrzebali, ktorzy uczymiwszy wszytko, co krzmi tylko y appetitowi ich podobało, zostaie zrna (Bromstwo rzeczale coz czynie!) Zaraz pozeuę nasze, stanawszy nad brzegiem, zawzali sobie dworownie, y dawaie co dzien, y płacili iako dzieci, a wznazato swey sprzta kutemu, samiz nad wspanstwo drogi z dam kiedy prowadzili, samiz godney obrazony pogrzebizony zgrodzie wszy, czesc ludzi (o iako ciężkim wspomnieniu) wspitym wydarli, co było. Horacy krotkym mowi, nie dawaj bobardzo boh, a. wszak y Madry Medyk, o schodliwszym razie o naturze, o niebespieczney dzurobie pierwey chcemie, y to lepey, coby przzey dzurego umorzyi mogło. Nie tak nas kadzi krwo czyty Pogarstwie, dosc ledwie nie we drotach byli Woyska, bychce ie sobie zachowali drudzy, y iakoby cos nie dobyli nie mieli, tahnie wazyli, osobnie iako ow, co w ciężkim razie bywszy, mowi Bog. zmierzaia przygod. Tu tedy slac Mistrz P. powie, tu mi ie, kiedy go Pan Bog zwrobił, radzic o Ojczyznie, iakoby y odtrzy ostadney, kiedy mie zginela zgo, y Pogaństwie, y wolna mocy. Ow. Jam gotow wzie przezdkie wszytko co zacbodzi Xięstwu, gotow radzy słuchai, y naszey wnetrzney Pogody Pan owi. prawa, Zwierzchności zawzięci, gotow prawa, wszy swobody nasze, zachowac chcemy. Pan naprzod przeto opatrzyc, abodaj kiey karac zdało, dow pieszczone y pozer gnate.

Cz

opatrzone affectowac bronią, iakoby napotym taka swawola zgz obcem nad mi wadzic, y wolnej mie duszy Ojczyzny. Opatrzyc iakoby dostoieństwo głowy naszey przy swoiey zostawało władzy. Opatrzyc iakoby prawa y swobody Ojczyste. gwinna ochr. ne miały. Opatrzyc to co poddani Pani, co Pan poddanym winien, krzym trybem krzy odbywało. Opatrzyc iakoby powaga. Pana wcałości swoiey była. Opatrzyc iakoby każdy stan stanowi swey funkcyi swey, cudrzey nie naruszał, zazywał. Opatrzyc, iakoby sprawiedliwości swey drogę szły. Opatrzyc, iakoby przzedy dawniey należące, co mine krzy Jurisdictie nie wdawały, przy stojnie na y w gotowości odprawowały. Nay dzicie porządek wgotowiu tractandorum. Nay dzicie sposob trzymania tego, co krzy postanowi. Nay dzicie sprawe. gromieszamy co sprawa. Nay dzicie skrzetelnie rozwaszenie processu. a mozeli bydz (co iakoby krzy swiata rzecz sprawiła). Gniesc Pan odia swoiz swoie, wrocic sie do potrzebney ufności, odrzucic diffidentias, subtylis, insidie zawzięcy, ktore iadem za wnetrznie y truciznę mieszkaiące w sercu Xięstey naszey. A slowo to obedrzec, nie zapomnijcie Pogaństwie niebespieczeństwo, przez Zrzycie to nieprzyiacielskie zamysły, y dity na zgubę co krzy. czyn, co Tatarzyn uczynic mogą. Patrzcie co mieszka wobszodu lekce ważyc, co nas zgubic może; ociężałość domowe, wich dach ciągu, ab injuriis cab. gwpokoiu y zbytnie gnadzie. Jest to tak, że od Pana iako apetytu Jadu, ktore, wszystkie tey Xięstey sprawy, y porządek brzegi y konice swoie maiq. Ale iakoż to u nas bydz może, iako co.

tym czasy gwałt albo skodzenie, kiedy minutissima gravamina gmin
trzeba mimo nie zbawiać, stanowić, gdy się waży, kiedy dawne
dawne zwyczaie y prawem postępkiem oprzane, zrady gorsze.
Snego sposoby przemagają gorsze obyczaie, y iakaś zawzięta
do nayzwyższey władzy, mierzem co mam rzec, vsi śmiałość,
circa wolność. Atoby Pan nie życzył, aby crymina, które
tylko temu miejsce należą, wiecey czasu do odprawowania miały,
tym dla mętla wyiźdanego duchowi, iakoś w takowych go-
dzinach, ktoryeś pod czas y do potrzebnych Consultacyi mało
potrzebne interpellatie wyimują. A więcey się mi też do-
dziw. na to nie raz podanych, które y dziś zamedbane wiszą
a tu zwykły też ludzie bez sprawiedliwości leżą. A za tym
na to rad patrzę, kiedy prywatne motiva każdy swey utrzymuje
dochodzi, kiedy wedle dawnego obyczaiu wstępnym
bojem. (o iako tego wielekroć bywało!) bitwę dawa.
Kiedy całemu Wayska zagranicę wyciągają, kiedy ludzie cu-
dzoziemskie na się przywodzą, z niemałą gorzkością. Śmierć
Zaiąc. Upominania y Mandaty Quierulentorum. Bolesne na to
Ewa nawistrzą dobrą Item, ale co temu zrzec? Na papie-
rze tyle prawa gdzieniegdzie, y to iak lesowa skorka, co ley y na
13. tey y na owe seruą posługuiąc może, przeto też Executorey
Zadu Magistratów iak się mi zdaie Potrzebne Wnet przeby-
dwgą Executorey, groźby się sami nostri mole nie zawalemy
Zmocnicie nadwątloną władzą Pańską y Wredow[ą] Ley po-
chodzących. Niezydzienie na Item, którego ta sama rest po-
trzeba, gotowości na się od Boga włożoną wylewać. C.

żało

ialo mało Item o przodkach naszych studzie, którzy gwałtowne
wolności swych odsprzerali, gorzkie prawa strzegli, przystoy-
ne dawnych zażywali zwyczaiow. Wszytko w swey kluzbie tr-
zało. Z wrzodności wszystkiey gorzkości. Był Hnat u mło-
szey Braci wstrzymowaniu, wsprzeciwiał dostogenstwa Pańskie
młodzi starszych studzali. Dziś liczy wolny, liczy mądry
liczy dobry. Dziś obciążych ośmy set na dobre, dziś zamie-
mat liczy osobne y osobney bu byczyznę życzliwości, mało
się więcey mżli odrzuśim, a ono według swey, za dziś byśmy cu-
dze sumnemi mieli. Cić to wtym kole kędzą, co mędzy wo-
łami bywali, ti ciężcy Woli, co dziś za szczęściem słowie, się
dzieć będzieć. Nie mogą ci, żadno dobrze życzyć mi ley Bra
ci swojey, bo ich gniewna Niedola Ojczyzna, y nie w mniey po-
tomstwo swe, żadno w szlachciey zostawią prerogatywe.
Ten to Boży, który był Wielkich Hodow Polskich Topo.
tomek Jagiellow, który Ojcem był naszey Ojczyzny? A że
muz mię postrzegaią, czemu się nie stroią, iakoby y on w Rzpltey
y Rzplta w nim nie szwankowała, nie może tak mały raz bydź
za głowę, którego by członki nie czuły, nie może tak liczny czło-
wiek bydź w ciele, o którym by głowa nie obmyślała. A że
y Sądow Trybunalskich zmieszaniem, aza mieszaniny w Ple
tiach, na które się ludzie vskarzaią Item bardzo mebila?
Boże y życzy tego, abyście Wam opatrzyli, iakoby y dzierżawie tych
Kdziow, y Sądy Sanie gwałtu nie odbiego nie cierpiały, nie cza
iakoby stateczne zaczął bespieczne trwa, tylenot sprawie
dliwości Stanowi Szlacheckiemu wielu y długi, ale y to w mnie

naprawić trzeba, aby się w nie nalezie sobie nie udawał bynaj-
bo. go to samo nieladaiako zmiewarzyć może. Radby wsze. Jeśm.
widział, abyście Wm. nalezli sposob, iakoby to, co się raz urądzi,
mieniało się trwać mogło, radby y porządnieyszy obyczay wi-
dział. zawieraią Consultacyi. Trapi ow nierząd, trapią con-
fusie, trapi lekkość Wm, która przy Conclusiey Seymowey by-
wa; rząd wiąd wsze odnosi czasem nie widzimy. Szafowania
Życzy pogeto, aby czas tey Rady naszey, w takim był y porządku
y szafunku, iakoby y radu dzieci nie wzięli bez porządney hanie-
by co Wnierządzie o porządku, co za porządna rada. Atworym
habardzey Jeśm wspominaiąc Wmciow. y zadaiąc racyi, wszak ia
trzebney rzeczy prowadzić nie wiadza. Nayprzod Wm. Pan
bo się ludzi znaczney swey woli, dla ktorey oto się prawie wszystkie
Zwaśnili, wnetrznego porwały pokoiu. Niedawno to wtel-
ko wprawdzie, alecz prędko zgubić może. Bo prawa są iedno
tak skrzydlate, że wiele ich nie zabawnieie, tym tylko słuszne
bendą, ktorym się y gotowi nestawić. Gdzie to nad wolny
czay ostrzo, że. kto wiedno może do gwałtu się vciekaią gdzie to
rzecz zwyczayna, nacierać wedle drugiego, gromadami siędzie
y Pachy siekąc, ktoby do cudzemu sprawiedliwie, iakoby
iakoby Boga na niebie y na Ziemi Sprawiedliwości nie było, gwałt
wedle drugiego gorszy co raz w ogacz. Rozumie na szych. Ale
nalezba, tak w tym. gorszemu ludzie, że kuchi straża na
Conuentu Pauską, a malowali nierzumie gromadzącą wsta
Zamierzego, iak dumiemem, ciągną się to wiarą dzieie, Bog dacie
bendzie, alecz niedaią się gwałtem, ktory siebie y drugich

Jest

fraiąc, zelżywie szczerości Pani consydentą wszelkich ptaki pod
daiących. Oiako mesza nie czasy daią obrazą grzechy mymi do
tego animusom, czego dub trudno Panowaią, trudno w Stan,
Cztny wrad. Gorszych obyczaiow, wprawie, nowe Sumowi nowe
tey mysły stare zepsowały zwyczaie y dzewie. Trzeba pogeto
wiśmie natuge, tedy natego się zabiegaią, nowemu, doczego na
ią Wm y odetrego y odetnego Pana, radzie przyedzmi, y po-
dobno będzie do zdrowey radzi, do zgodnych wspolney miłości
hamowo, ale gruntownego wspolcienia Xpte do zawarcia
potrzebnego radzi, do wybrahowania niepotrebnych Conthutij
do odwolenia niepotrebnego procesu. Oiako wspomnałem
y poradłem domowych znaczie Wm tacnego Pana, tak do
swiadczaią pewnie burzabrzemi po stronnym niebezpie
czeństwom odwracznego Wrogu, ktoryeś lekko wiem klasc mi tyle
ba. Niechay się kto chce zmiewaza, niechay sobie grzechy obrecuie.
niechay ufa Poganskiej przyiazni, niechay dowiedzie, że zdobyć
maią co czynić, że nad zamiechaią, a spitkas to zgubi na pewne
tym. Doświadczyłoś nie raz tego, iako obłudna y zdradliwa
przyiazn, ktora z czasem potrzebuie y upłynie. Nieraz oni
Postem naszym Responsa dawali takie, gdy się w nich czego
postanowienia wspominali, a szczęście po nich było, że teraz mi
że czasy mieli wtenczas były, kiedy się to stanowiło. Zły
to Sanssiad, niepewna wiara ten, ktorego obrazia y szczęście
gwałci na pewnieyszey porzysięgi. Doznaliśmy w sprawie
Mieszkach. przed zaiadzeniem. Nabyt Pasze, omyłności
ten na cho, cdoś się on nam z porządzy łności swoią grzeszył. Aza

ono sobie przyczyny do odewrania posługi, a za obesłanie czasu
przyiaźni y chęci przyiemności nie nowaniał w liście do tim
w dziesięcio P. Kalickiego, że miał obrecować, Coczym się
mi y mienia. Bo zaliż mość, aby tillo miał przyczyn, by
Cath na onego barana. co ma cit wodę. ktorej potym zabił do obro
cenia siły swey nanab. A za Rozalio w, gdzie by ie dno był; szukał
mieckiano? a za na granicach Zamkow. budować nie kazano?
miech się przeczytaią listy, ktore. Bylerberg Vromelski y przyech.
dzac. y odeb dzac z woyskiem tak do Króla Jm. Pana naszeo.
rako do nas Vrzędnikow słownych posłał. Lacno się stanąć oba.
cza zamysły w nadalszy powgress. Inami. Maią oni serce na.
nas, aiesli o colicdy, tedy o zburzenie swiętie miasta Synope. poyer
Rozalu, ktorzy nową do mich aim mebespieczną poyerzedzi
li dwgą. Maten Mey przyiaciel siły znas, dobry mi dzą
zabawiony był Woyną, ruszywszy z Wołoch ow, Multanow.
y Siedmiogrodzkiego, dosyć będzie znas. Że mto teraz
Zamysły mi gorszy, opozmienie czasu, ale czułość naybar.
dziey: Hetmana pozlewa nie. oy osoba obywatelow. Koron
nych. Powiada. Co iest głos gotowości, zaktorym coraz
Krzyż Cesarz, to do Pasie Vromelskieo, aby nas zamie
dzał to do Jam, aby w dawney przyiaźni nie wątpił, a ko
Zaki zmost. Ale z przywozco listu tego Wodza, znac co my
dli, bo nam y Tymowskie dla Woyska y Matthiey ku na bud
wanie Zamkow. przysposabiać, gwoli przyiacioł Cesarskiey
ledwie polskie nie rozdrażnili. Czym pewnienem ze szlachcy

Vrzędnik. Woienny da Krolcy sprawę, nam Katiub Beren. gnà
contemnere. Prawda to. że prozno woysko w Polu bez ra.
dy Domowey, ale y rada wnętrzna bez woyska w polu nie
przyiaciela nie zmoże: dlyatego wraz Krola nasza po
trzebuie, nie dbaiąc tak dzie obesłanie, y potrzeba y bliższym kra
iom. nie bespieczeństwa Państwa swego. Jawsze gotowości y dal.
szym ostrożney gotowości. A wszakesmy sobie wszystkey spolną
swoią pomoc, w spolnej Kiedzie. Czynimy. Wspomnijmy co.
Przodkowie nasi czynili, kiedy Kozacy wkroto, ato nie w.
granicy, ato nie na Vkraine, a przecie tak się gotowali, ia
koby ich wdawać przeciw nieprzyiacielowi. Nie darmo tedy
Jmć do pozwolenia na Seymie pospolitego ruszenia vdaią
się bitt raczyć, ktore że nie dosyć, głos y sława (gnuby
bella constant) a ostrożność czułego Wodza dalszyinała, ale
Żeby się nam na Lato bać nie trzeba, nie obrecowac tego sobie
za wiadomości a pewne. że y dzis w Carogrodzie a w szy
tkich nalezdrzeczy głos o Woynie do Polski, a o gotowości na
szey, wiszby to em powiedzieć nie mieli, natoli tu szpiegow, a
lec dosyć na samym Wołoszynie, ziatmi on sercem, iakimsen.
dziami dział to Państwo od Turka, postępki y radi tego
świadczy. Że się to twarde w nowem ten Potrima vczyło, y
gwałtowne dziecat, ato widzieć iaka y długo wy będzie.
Bo on nie bardzo dobrze, że nie dla iego gwałtu, nie dla co
osoby to się stało, rzadno aby się wiatka Cesarzowi Krecheim
przyczyna, do wzięcia przyiaźni nie dawała, na co go Kom.
sa dla Polaka y perswadiami y vpominkami przywiodał.

Wczym cośię tam odbywie daley na godzinę Jlć. czekać ra-
czy wiadomości od P. Targowskiego Posłańca swego. Gdzima
cośći dotycze, powracamy rzecz zadanem. Jeśmy PP Rad.
przyiazmi y mocy Tureckiey groźbi, ale tego taimiey dostać na.
Zad prędko, niżeli zatrzymać porządnie. Jestci y mże wnetyne
na Vkraimie niebespieczeństwo, ebrzby postronnego niebyło.
Azaż stey Korzachiey burze, wiele twoy tak nas, iako to dni
dziś vfaią, ochronić, nie mogli nadchami możnośći? Jest tako
Gdzieć tych ludzi, za takie woyska, że się już dobrze nasłu
chiwać. Posłi do mnie gotowi, prosili cći oddadzemi
gdzieli zbiegowie, zbiegło chłopstwo opuściwszy role, zbie
gła czeladź, porzuciwszy Pany, tak że mało kto już do-
gląda na Podolu ludzi, gdzieżkolwiek wyndą, przywodą
nam na dobre niebespieczeństwo, mowy dali też, gromadzą
nam, polscy, iako on Kalenczyko, kto y iako nas tu dnić, za
tego było zimi letopotu, co zaszło nowości, a pamiętaią
letorzy kirypcki, ale nic z pogwarzą, co go odwaga dwa zrobili
Nazrzeczyć był Jlć. raczył y dla respektu przyiaźni
twoiey, ale y dla oczyszczenia Vkrainy z tego złowolenstwa
Commissarze, ktorzyby zażyli sposobow Traktatom, albo mi
dzym sobiem, iakoby ci ludzie wyniesć, a pewna ich liczbę
przywieść do porządku dobrego. Co się z mimi mowiło y tra
dowało, Radzą Jśći Commissarze sprawę, ktorey
tam zrzedali byli, acći mię wszytey dla tu dwoią swoią, ale
przecię osobnie X. Jmć Kmitowski z Jmć. Woią Lwowskim
Oshorski y Pan Jemaść Zamoyski.

y Wołynskim y. P. Starosta Kamieniecki Nasi ta spra-
wę do effectu przywiosć. Vpor y opor tych ludzi nam pozwo-
lić mogłiał, zlota swoią smakuiąc sobie swawolą, z czym
tu posłali Posły swe do Jm. Pn, ktorym, iakiby respond
dzić, ostrożnie deliberować trzeba. Ale nie dbaią y to nas
nie mieszało. Tatarowie, aza omijędą zamieszania swy
czaynych nayazdow y łupow swoich. Oto do Krzyża Kar-
dopiro się ozwał według dawnego, ktory Przodkowie nasze
mieli obyczaiu, że stolice obiadł, ozimna się y Bratyo
Dalsza zdenia, a przecię schodzą Państwa Jlć. Tu
się to nam odległeyszym od tak gęstego niebespieczeństwa
tłu iakieś igrzysko worzenne, ale tym nie śmierć, ktorym
stoło się grało, ludzie w głos biorą, ktorzyli dwakroć dosyć
gmy Cerki Oyce, matki od łupowań przyiechali, tu dnia Ra
tami zmieść to niebespieczeństwo, na prawo nasze nie dbaią
Quarciano. Dolmerda celeritate uebodra; trzeba albo imie-
nosobu, albo mieszkey mowy, na dniu siemu tak częstego upa-
dku z braku naszey. Ale nie dayby y Tatarzyn, upomni
Tami się contentował, nie dayby y Vkraina Podolska do pokoiu
była. A W. X. L. nie potrzebuiesz obwiny, rady, pomocy
y ratunku, wpadac to tam nieprzyiaciel y ludzy y liczby
dze, bierze, pali, iako y gdzie mu się podoba. Pieczatie
dała Jśći przez te dwadzieście zazywać wszelakich
dostatkow, iakoby się mogły uspokoić granice tamte, ale bez
postępy, y odpor niebespieczny y traktaty niespore. Wy

prawo rozeszły JKM. Gonca Cesarza Jm. ktory o Wielkim Poselstwie Moskwie oznaymował. Wyprawie Carat y drugiego Posłanca od PP Rad do Bojar. Moskiewskich, daiąc znać, że rada z dobrym dźiełem, na ucisk krwie Chrześciańskiej, coż się tym sprawdzi? mię. Trzymano ich słowami ugramice długi czas, a potym y w Źle mię pouścić mieszczano. Tak bywa zawsze temu, ktory z zbroy. tym Nieprzyiacielem broni odpasać się trudnie, y tak lżey mniey wydać ciebie, więcey stracić musi. Slachetności. Vradzono nadto mie Tractatami te sprawy koniczyć, nowych zaciągow nie czyniąc, a dawnych pokiu nie było czym, y ztąd taki nab od Nieprzyia cela podział contempt, z tąd szkody, stąd spustoszenie, stąd spalenie włości, y to ze się wsze Smoleńsk, po tak długim ob. lężeniu, trzymaj, że moc Nieprzyiacielska daley nie zaiedzie, staraniu JKM, ochotze narodu W X L. czułości Hetmana ta mężnego, y innych, ktorych to on odwadze promerat, nie nam przy pisywać ma. Miał prawa JKM. tym prozdnim czasie Się z Senatorami Państwa tamtego. Zyskał dostatecznie Cny Narod tameczny, do zatrzymania y stanu Panskiey y bezpie czeństwa tey ich odyskaney korzyści. Kilka Set Cesarskich mierzay wiecznie będzie) ktorym to ostrożnie zlecał Hetman aby żywnością y ludźmi prosili Smoleńsk. Hettos się pe sty sze, że tych wszystkich ktorzy mi mi nie winien, rad no ten co nab wtę Wyprawę wiódł, a nie tamta zaś, jako czas potrzebował, pro wadził. Mówi Panowie, jako tym Narodom do zaciągu przyszło, co za podszczyka Wojny, gdzie mi raz stego mieysca da

Wolatką

wolatką sprawa Rzpltey. Wszakoż wiele wsze czego do statecznieyszego komu potrzeba, gdzie JKM. Pan Bog clementia optima et benigna Swoim Pomiązek, odkryć. Chcąc prawie y czyście w tym summie Pana Bogiem, że cokolwiek w tey sprawie zaczął, dla przyszłego dobrey, chwały wiecznej, na pożytek samey Rzpltey we dług declaratyi uczynionych. Wiedziały ohym wszystkie stany, zezwa lały y radzić chcą: Kto inaczey w tey wdowiey mierze, sprawy tego mistrz JKM, w mieniu wiele summienia swego, że sczerze Pomazańca Bożego, inaczey mówi mieć nie może. Wmieniu Rzpltey, że miedzy Panem a poddanemi mieniać się czyni. Wmieni pospolitego, że subtelną do zamęszania chciwą, wasni poddane na Pana. Po. rucza to wdzięk y oddawa. JKM. Panu Bogu, sprawiedliwemu widzie lecza to wdzięk y oddawa. JKM. Panu Bogu, sprawiedliwemu widzie lecza dobro y obronney niewinności, skromnie znosi, lubo go zaprze zaodwagi zdrowia y dostatkow tego, do przeymia chciwey pospolitej Cyerpliwie zyczliwości, od nie ktorych niewdzięcznie się gotuią. Że teraz zwyklich stanu rzeczy naśmiewają, ktorzy zanie nie dawno dzię kowali. A zaiste cierpliwość JKM. Pan Bog tym nagrodzi, nie dy wzbudzi mieczem na tey Szlachetnej ziemi Polskiey, tu Panu, nie dy wzbudzi dwyerzayną, przodkow naszych cnotami y postępami wi tości. Wszakoż tym natenczas nie bawiąc się ani wzgardzając. Vspokoiwszy się tym gdybym, a nie prawym. Narodom przeszkadzał. Wiem ćwiczeniu, jako napilniey raczy, gotow to czynić, co wiem w spolney zaw rzeciu zgodzie. Wynosi potentiey rad. Swoim w sege chwa zostata) nie chcąc, jako y extenuowali się, ani ich odszty, by zaś kto nie rzekł, jako to dla subpriconu plena sint omnia że albo w dalsze zawody ten zaciąg prowadzą. albo dla Polowo.

straszą. Lowidza wiozą, ktorych dolega, powiadaią co o tym
swiersze wiadomości maią. Tobyllo JK.M. przydaie, ze się nam
przyczynia ztamtąd niebespieczeństwa. Bo. Gustavus Syn nie
boszczyka Sudermanskiego nastąpiwszy na zwatlone, sprawą
JKM. Siły Moskiewskie, rozpuszcza szczęście swoie po Państwie
swem, z ktorymi lubo się tak rozwiodzie, bliższy nam będzie
niż Moskwa, lubo ie do Inflant obroci, będzie mi gotowe za bok
mieć. Boią się Lwowianie nie w całym bezpieczeństwie, choć się
zda iakąś mieć spem ze swoią. Wzięli przedtym w prawdzie
wielcy Xięstwo sprawę. Woią Pana naszego, chcąc względami
swoimi, y czestsze drużby tego niebezpieczeństwa, rebellizanta, y spra-
wiedliwość JKM. rozsądzi, coby y nad ztamtąd ulszyć miało.
Ale przecię mereść, ani mieysce, ani czas nazaczęcią, a ani w dzie
dzictwie Pana naszego. (ame żal że to nasze na bicie) roshazą.
Sława Polsko, nawdzięczny przestawnego Lecha, cią.
dzieł poredzyn na obce Państwa wsadzał nawdy drab swemu
do wdzięcznego własnego, nie może go mowę Krolowi. Ale nie
trać nadzieie JKM, że kiedy kobiecie dowca się cond[illegible]
ni parentem. Nie może długo zła rzecz trwać, zlamie ta mierza
wość Boża, ktory ktoś gwałtowny Kraia Pana do wiernych iego.
cubrze podda mysł. Lotare Lwy krolu do ratunku Dzierżstwo.
Państwa iego, ktore za prawdą Pana stracił. Wasze JKM.
wyrazone y wonetrzne cnoty y gospodarne niebezpieczeństwa
oschłe, wsh[illegible] goreweyszy, przed się wezmieie, byle y domowe
ochrzyć, y gospodarnymi obronę należe, do wszystkiego JKMci.
pozyczymi się gotowe. W[illegible] tillo miłości dobra pospolitego

y trudno

y tim dwoiey y niebespieczeństwa, w ktorych się będą zawiązały zwyią-
zaiąc. Więcey każdy z nas Oyczyźnie niżli sobie Oyciec, owięcey
wszystkim, niż wdzięczney, Xięcey niż appetitowi, a sławie
Pana y narodu swego, owszystko. Doznacie gotowości JKM.
we wszystkim, czegoby kolwiek swobody tu mogli potrzebowały, wdzię-
czą się to między drzeć z całą powagą Zwierzchności, nie czekaiąc ich
bez wymyślonego Państwa z nienaruszonemi Statutow,
we całości. Stawszy tuyeż zwyczaiow, w przystoyney porządku, a
w zgodney zgodzie, ktora JKM. oświeciom, iako nayprędzey zale-
cać raczy. Tak nam nieyże wzmagaią początki, tak nayściśley
przemagaią trudności, tey abyście się tym tak nayusilniey trzymali,
zadaie JKM. raczy, a Pana Boga. prosi, abi on sam y Corona tak JKM.
y Rady swoiey, tu cnotliwie, tu cnotliwie swey Xięstwu, tu dobremu tey ozbogiey
Xięstwu, tasta y przezegnaniem swoim, nie tylko prowadzał ysza
Wam.

(22.)

List od S. Stanisława Zołkiewskiego Cancelerza y Hetmana Koronnego, do Duy Czytania

W drugą radzie gotowiło mi gdańskie Im X Secretarza Wielkiego, ktorym mi oznaymuie za wasza JKM. na dzień 15. tego
Miesiąca Marca raczyła do siebie zwoływać. Jeś mi Panow Xx.
Natorow. Koronnych. A czem przedtym po nie mało razow. dawał
znać, co mi dochodziło o niebezpieczeństwach Xięstwu od Kozaków
zachodzących, wiele y com wzumiał w mey tuteyszey głowie swoiey,
iako temu zabiegać, podawałem zdanie swe. do wiadomości JKM. Jednak
iż sila czasem rzeczy vtrynęło, a teraz czas odkrył, tym lepey
co się zdaleka wypatrowało. Za tą tedy okazią zgromadze-

ma. Jest mci Panow Senatorow, do W. K. M. z powinnosc. y przy-
ległej mey Senatorskiey, przyiacielskiey tenhsc do W. K. M. nasciac.
Jest to w pamięci W. K. M. że mi dopiro powiedano o tym mc
bezpieczeństwie Rzpltey, ktore już doległo teraz Rc. y przedtym
y na Sejmie przeszłym dosc głosno z uwnieniem też opowiada
lem co miało bydz, mc chiało z Conjectur, co widzę, ktore widzę ma co
mnc Senatu mogł łacno widzieć, ale z wiadomości, ktore y cden głos
boko z samego Cesarza Tureckiego Cancellaryi słyszał, mianem
przeszłego, że te nayazdy Swowolnikow, na Wołoszą, Multanską
Ziemię, y te zbrodnie Kozackie, tak się Turkom uprzykrzyły
że tego daley y cierpiec y znosic nie chcą. Aby była nagła mc
zaszła się woyna Rossa, wszystkimi siłami przeby byli nagoto
halezli. A com gorzał, że mi chcą Tatarzy cierpiąc y znosic da
lej tych nayazdow, na dowiadam, że am mogą, bo gospodarz na
bran, mkt się mi dotąd nie oparł. Hetmana Montecu (ktore
go Cesarz Gwarty miedzy Wezyrami) przywiodł, gorty wszy
scy po Cesarzu Gwarty miedzy Wezyrami) przywiodł, gorty wszy
tkie dla mich w uszanowaniu swoim, stracha y w osadzie. Życzyłym
żebyś W. K. M. wskazał do dobra przyiaciela Pana Lembekowi, on
się tego napatrzył, nasłuchał, bo przedtym gotym, iako mi Spraw
dał, gdy Kozacy w Trapezuncie byli, do Trapezuntu przyie
chał, iako gotym z Trapezuntu do Constantinopola od portu ch
gorty się gorzek radzili, stanąwszy towarzy y rzeczy się z okrutno
ścią mowili, a dowiedziawszy się że Kozakow nie masz, gro
zili na ochrzty ladowali, w każdym gorzie tak bardzo strach
obsiedli mieszkańcow, tak przy Europskim y Azyatyckim brzegu
że do

że do Cesarza Supplikę podali wskrzod mc słowa, Sca Kozacy
kom Zoldowac, gorzyki, ktore przedtym z tamtych bogatych Tra
pezu Cesarskiego skarbu dochodziły, wdne zginęły, popsowaniem
czynieniem szkod, mnie zatrudnione, przyłożywszy gospodarstwo
stoszkme, splundrowane dwory Prowincyi, mogąc to Pogaranie
cierpiec, wzmiem samym, kaidy się łacno sprawic może, by mc
Porta woyna, iakom wyżey wspomniał, prawie a prawie już
by wszystkie siły na nas obwrocili Pogaranie, ktore może wiadzieć.
długoli będzie trwała ta woyna. A ktoś łacno W. K. M. raczysz
od Posła swego, ktory świeżo z tamtąd przyiechał, wiedzieć
zawiodą się otym y zwad, w rzeku to Cesarza Tureckiego, kiedy ze
chce pokoy uczynic. Krol Perski tak możny Monarcha odle
głością samą miał bezpieczny, przymnie wdnak condycye
wielkie, żeby tylko pokoy miał, wszystek Monarchowi świata
tego, starania się o pokoy powszechny, kaidy dwie odległy, ktore mo
że mieć przyiaźń, tyczący się dobr. My co będziem czynic
chcieli my do tak blisko samsiedztwa, bardziey mieli ktore obno
szy niebezpieczeństwo. Ma na nas ten Sułtan tuż samsiedztwie
tak wielkie Wojska Tatarskie, ktore łacno zbiorą na kmyczy trzy
ma, nie może żadnemu samsiadowi potężniey y groźniey bydz
nikomu, ani będziem sobie tchnąc ważyć się y potęgę wszystkie
Swiata straszną. Przeto przyczyniy Przodkowie nasi z
wielką gorliwością y ostrożnością starali się tego, żeby z tym
rannem nie zgranic nie zbudzili, gdyż do tąd, ktore wdnego z sąs
siąd. (abyś rzadmieyszy y możnieyszy nie my) to czynił, za

od niey stąd. pocieszy mi odniosł. Zaczym moia wiść sentenska
przez wszytkie sposoby, kto ie wdno bydź mogą, oto się starać,
żeby nam do tego nie przyszło, a blisko bardzo tego, iż się spodziewa.
mądrą a poważną radą nie zabrzeży się temu. Jużem otym
dał znać W. K. M. co y teraz item atq item powtarzam, iż
na conclusie miedzy Wezyrami zawarto, iż nie masz nic tego spo-
sobu zadawania zwodu Kozackiego niemasz, gdyż natą
rzecz miedzy wiedlami nie uczynia im nic, na mocy nie wiedzieć.
gdzie y kiedy idą stredzi, z Limanu bronić im wyścia nam.
że nie można. ~~W samym Limanie wbiią przeciwego. Ale to~~
~~za postawieniu od tych, gdyby im dano powiedzieć, nam tych.~~
~~odtąd Kozacy tamo nie puszczą~~. Zatym tedy, iż niemasz
sposobu nie masz, będąc w tym Turcy informowani o damyckie
Kozakow, ktoryeś wdmych nie miało w wierze nie wyciągnie się
nie powtorzyło, na tym Stanęło w Radzie Cesarskiey, żeby
Dniepr opanowali y miasta Ukrainę, osadzili, gdyż ten wdzię
sposob iest. Kozackich zwodni się nie dwornie. — A żeby Zamki
ktore osadzą, były bespieczne; dwa Tatary. (ktorzy też temu
bardzo radzą). na nasze dzikie Pola na Koczowiska przepowa-
dzili, tak te Kabayce, ktorzy dotąd. po nad Donem koczowali,
y wiosne koczują, iako y Krymie, gorzey Tatary powiększali się
w głąb; Państwo. Rzpltey. splondrowali, Woiowali, spustoszyć.
Tribut na Rp wyliczali. Toć taka iest zawarta Conclusia
w Radzie Cesarza Tureckiego; pewna dowodną mam otym
przestrzegł. Wayną Kisiel zabawiem, że zaraz[em] do Stambu
m. Stami tego nie expedyią, ale pewnie będą. zwłaszcza.

Orshe

orshi. Kozacy nie powściągną, y teraz wdnak co mogą szkodzą
R. Państwu. Kapowiszym Kantymir. Murza wojny dla
przepatrowania, niż dla woiowania przychodził w Ukrainę.
Woyskiem dobrze gotowym, teraz zaś w same Zapustny Sołtan
Hiseltgireiey, Galga, iako. Wołyń zwoiował, raczy do. W. K. M. nie
dzie. Ad ultimam Jan. Nie było wdno. Sedmset Zołnierzow. co.
za powrotną przeciwko tak Wielkiemu Woysku, które Galga
z sobą miał przez Preodziebrat tysięcy Tatar, a ta y kilkaset
koni leżała przy Dnieprze na Podolu, po ratuiąc który, iako powyżej
dział przez Pisarza W. K. M. do Multan przeciwko, a znak.
odmiego samego. raczyłeś. W. K. M. mieć poselstwo. Nato Cesarz
który się pogniewał a Tobą, przyimuio się kilkaset koni, że
teraz wszystkiego Woyska pod dwanaście stuset Kom. y na szwalt o
którym W. K. M. dał znać, co go patrzymy od M. Pasyi, z tym
Woyskiem, za Hetman W. K. M. y R. ide Sabituch Sotem, za
co Pan Bog w tajemnicy swey naznaczył. Dawno za tego
służąc y życzę Miłościwy Nayaśnieyszy Woli P. mey M.
żebym dla służby W. K. M. y Rpltey zywot położył. O mi tu
nic, daj tylko Panie Boże żebym położonem Zywocie W. K. M.
y R. posłużył, ale ostatek W. K. M. y R. idzie, żeby się nasz
dzie niebespieczeństwo y tu[m] dności nie zawiodła. Jako temu za-
dać, może kto mędrszym sprzeczorniey[szym] Rządzeniem co.
zdrowszego wynaleźć, ia w miarkuiąc do wszystkiego swym, mi niego
znaleźć nie mogłem, wdno to com już wiele razow. podał do wa-
żenia W. K. M. gotowi za dobrze zdaią Conclusią wziąć, a tak my
się przestrzeżo Krymu. Że Krolewicz J. M. miał się do Moskwy

y na podatki pozwolono, bo o tych. Poborach mowiąc, mi zeznesz to
pozwolenie, vidno. Woiewodztwo dwa, mnie vidzi, mnie dobra.
ci, ocz. szafunki rozmaite. Przyznam się Panu: Mi kwoli, że
do mysle mach moich, mi iest coby mi czynilo gorszą nadzieią W.K.
że tabaremona, ktora była za Przodkow naszych, ktorzy kupili z.
gromadzali, vidno czyli siły y potęgi, iż teraz tak w wzina vbio
gich ma nad proporcią w nas, gdzie on contentus zgody vidno.
stayniey zaktorą K.M. ad istam amplitudinem przyszło? Sita
rost straż, gorze ktore vdrzemy in principio, ale to rost, co nam ma dać
Vonia, kto tak ich rzecz prowadzi. będzie zato Pan Bog ich
drobę dawał, alemi będzie stato zanadto, a toli pozwolono tako
ludzi te poborzy, powiętszey części na woynę Moskiewską, tego
mi vidzi. albo raczey ni w vidzi, co się tu miało dziać, bo W.K.M.
raczył dawać przestrogi, dawałem y ia ochoć nie bezpieczeństwach,
ktore się teraz y odkryły y otrzały. Quod felix fortunatumq. sit,
niewiem iako będzie radzi Jch.M.M. Panow Senatorow, ktorzy teraz
przy bokv będą W.K.M. obecni. Ja po mea conscientia radzę
Mniemam tey sententiey, aby Moskiewskich vdeczy zamędzić.
Dobry medyk, nie vidno ktoremukolwiek w ciele niemocy, ale affe-
ctuie, ale wszytko ciało, assyduie całemu, maleczy. gdy na palcu
membra, iako serce y mysli na pierwszym miescu ma w całym ciele
rathuie mądry Lekarz. Radzi est rano gdy ieszcze ciało całe Pa-
ńskie, toż maią przed oczyma mieć. Moskiewskiey sprawy nie za
niedbywać, iakom pisz rzekł. Ale Turcy przeciwko nam vradzali
Woynę, gdy iuz rzecz sama, dość tak iakoby niedbale vdzieie spo-

radzą

radzą; ale że kiedy co poczną inicjować, dnio czynią, pretunt cor.
Radzę, abyś W.K.M. miał gotowość mam rathunku tego niebezpie-
czeństwa, tempestive zabiegał mu y iako nayprędzey. Co wiosną
rzeczy zawsze gotowania się, albo wygramy się, albo przegramy nie
będzie lżeiey. Zacney od zapału budowania drogie, niżeli gdy się
zapał zawsze może vdatr. poddać. nie tanio bywa gadzi: Ra-
dziłem dawno, żeby te Kozaki Samowac, gdyż choćby nic to, że
nas z Turki do szranku wprowadzą, ale sami przez się do takiey po-
tentiey dworskiey, do takiey przyszli, że Xięstwy formidabilem. Po-
dobni y uczynili się pierwiey. Podmowy y klipowski trzeby, on
tam pomnią, że się mogą czego mniey spodziewać. Swieży rest
przykład, takiegom tam pracy y trudności z nimi zażył, przez
niemałą krew y koszt K.M. to stanęło, wołałem na pozestytek.
Słyszmy, żeby się zabiegało, wegnid deteng continyat, niemało
to miesca. Zwyczaiem zawsze zażywanym W.K.M. z Jchmcią
miłościwym P. Senatorami na Commissią, podawały się sposoby do-
bre, mianowicie iako nato nie nadbano, że stanąć by rebus, vi-
dząc tak wielką zawziętość tych. Kozakow, że wielkich też sił
y dostatkowey potęgi do samowania tak zaszłey swey woli po-
trzeba. Radziłem W.K.M. abyś na Nowembre o tym nayprzod
list gdyby się mogł Anolewicz Jmć tak przedsięwziąć, żeby
powagą swą do tak gwałtownej sprawy raczył accomodować W.
Mość, iako przed wspomnionem lodzi, mianowicie by Kozacy nam
nie szli, żeby przyszli; tam oni ich zdrzymet ordinem, cato
y z Rosany, iako ia rozumiem, mogliby się do wspomnienia tak ich

przyść, a potym ulższy wszy ten bot. dopiro do Moskwy: ocrzymo się
dowlic, dexideria Swym przestrzego y ocrzeżywaniu. Et. dosyć wierz
mie co tym. Leer, iż to tak prędko mi mogło bydź, iakom ia zyeżt,
a tym czasem odwrocono się, że już Ali Pasza z Woyska nastąpił.
O Skinder Paszy pewne y dowodne są wiadomości, że będzie, iako
rad zostanie, tak będzie postemporował, naydzieli nad dobrze gotu.
wyth, za mie wątpić: że tak wrzymi iako się przed Posłem W. Mci
declarował, y do mnie pisał, będzie tractował, Sni minub. o.
barzyth naszą mię potęgę, zazyie bez pochyby radtey ostrzeżey
będzie wzcerzy w Radzie nambwione exequował, bo też y sam
w tey radzie był, potęgi tedy znacerney potrzeba. Królewica Imci
Dlatym wcisnego nieprzyiacielskiego postrachu y wezdrzenia
się Turkom, y łacniey sze do zbitkich wrzeczy ustatrzemia, bo zaro
dnąż dwoją, za tymże Jawodem. Turkom w oko stanąwszy, y c.
gostwo mi swym dwiyroki Horachiey może Królewic Imć radzić,
Expowiwszy ti, będzie tyle gospodarstwa czasu, ocrzymia się watpić
y dostatkow, wiecy y do spokoyney rzeczy. Ale żeby ta flagrantem
Olimpu opuścił, a Moskiewska sprawa porządku wziąć, mieba
cz, aby to było rahoni consentaneu. Mowi mądry Fabius Q.
porządzić mi dopani cabi. Hoc natura ionib est tua cum defende
rib, alienа oppugnandu. Orcz tu będzie prawey prosby, a po
tym kiedy się tak będzie zdało Aptey, wiec czymi komu mi sto
wpotwy. Pisałem do W. Mci z tymi Posłu Wielkiego ra.
dzi, żeby był kto nato gotow, teraz za wszemi P. Bogdan.
skiego, wyrozumiawszy iakę u Porty wziął odprawkę, tego m

roz

rozumienia, że mi bacz przyczyny na co Posła posyłać, dobrby Do.
set przyiechał, gdzi mu ruszy tey Conclusiey, ziaką Skinder Pasza
odprawion, będą subjecti et erecti Turcy nato, iako się ku Skinder
Pasza rozprawi, y W. Mć M. dopiro z tey wsprawy, iako z Skin.
der Paszą, iako z Kozaki rzeczy stanę, Vrodzi natenia Poselstwa
y lepiey wstnato Posła zabowie. Zdarzyh Pbóg dobrzeby z Skin
der Paszą wsprawił, Kozaki wspolnie, będzie wielka porzeczenia
postać W. Mci vpominać się tego v Porty. Oczym y Pan Italicus. Ge
gdy tam był Posłem od W. Mci Wezer Wielk. Nassuff Pasza nadzie
się czynił, gdy Kozacy będą vstrzymieni, że też on mieli Tatarzy
bez dawania im vpominkow. od sprzodzemia Panstw. Krzeczy zada.
nowali. Honorificentiab będzie kiedy Cara Tatarskiego Cesarz.
Turecki, iako wgo Dziad Wuia Mci Stefana z Mechmet Krzeczem
Carem. W Mci będzie widział, mizli żeby Dalga. iako w listach do.
Imci Krakowskiego, który z tak bolesnymi vrazgami napisał,
co to się wdawać miał. Nie zawadzi wdnak tego mnieyszego zestać,
gorzy niżyć rzeczach, yto Cesarzowi oznaymi, że ledwie osobą Jey
Mci postanowiwszy z Posłem W. Mci, iako od Tatarzy Turkow.
Zaraz się przeciwko temu dzieci. W Spomnialem Cara Tatar..
skiego, żebym rad widział, aby zdaleka zakładały się fundamenta
do wiecznej z mieni reconciliatey. Przodkowie W. Mci dobrze
dzieli consulere Olimpu, a przecia nie mogli mizrego Gospodarstwa na.
leżi do spokoyni Państwom swym, wdno przez te pacta. A Rzp.
Chrześci naszej mieszkaniec gotowszej y Gospodarnieyszy byli do
dania odporu Nieprzyiacielowi, mieli my teraz wiekszy.

Day Boże, abyśmy vcinili, iakom wyżey tknął, tyeż vpomnieli, ale że to nie prędko, zostawa że to y teraz do postanowienia z Panem Mościwszym czasu będzie, tyeba rozmyślał, abyeż vpominał zawczasu, co nie wiem, mogęli to bydź bez Sejmu; iako y dalej ta sprawa W. M. Króla z Posłami, wielmi rzetelney uważić potrzebuie dostatecznie; a przeto Moskiewska sprawa (ieżeli co Boże daj rozpoczną) będzie potrzebowała preparacyi, ktoby to wziął, iak o tym radzić bez Sejmu. Co ter przy pomnianem W. M. Króla y w zbieraniu Woyska na wielkiey przestrodze Rzpltey tuszę, oddali się ludzie w tę bezecną pięć, że choćby radzić wiele nie zdało, dlatego prawa mieć się do tego mogą, aby tu było W. K. M. W. Rządzenie Rzpltey, kiedy potrzeba, zostawa znacznie nieboszczeństwo, iako to teraz vnaoczne, bywało w niektórym wszystkiey się ad arma mieli, y vnaoczne było widzieć Rzpltą tak dla Cretyy, kiedyśmy z Mirzą Sprawę mieli, że wszystkimi, którzy na tę Expedicią szli, sprawy do drugiego Trybunału odkładano, gorsza to sprawa mieli z Mirzą, raczey W. K. M. z Jeymcami Panami Senatorami o tym radzić, a zaby Panowie Dygnitarze tey że dissentiey nie chowali. Zaiste wielka to zawada y przeszkoda służbie Rzpltey. Daley Pana Boga proszę, że by Duchem Swiętym obiaśnił serce W. K. M. dla chwały Bożey y dla powiększenia tey Narodzkiey Korony. A służbę swe W.

Dat. w Barze 20 Lutego 1617. Dayże Boże Bystę.

Omnia naturaliter bonum appetunt. Arist.

Mowa za Panem Hawaleyem do Króla. Jmci. Wołodarskim.

Widzy iżem wielą Prerogatywami, ktorem od Oycow Przodkow naszych. Jrbę Poselską przyiął; wstydno to mi mieysca, że w Sprzeczce obywatele tey Rzpltey a Bracia nasi wenczytkich boyęc potrzebach. do mieysca napżod wiedzą, y lubo to w mi do stathach. ogłodzeni z athenku, lub innego sercem gorliwem pomocy, lubo na sławę cudzą ozdobę prasną. Jednak swe w. chcę Poselskie wnosząc, aby nad nas do W. K. M. iako głowy, potym do Senatu, iako pożądnej drzewa, do tey Rzpltey członkowi opowiadania były. Jest nas. z wielką patrzą, kiedy: wiemy poddani sami się z powszechną do nog Pańskich ścielą, a zeby tym. snadniey przystępu mieli, za przewodnika y przyiaciela biorą sobie tych, ktorych natenczas Starostami swobod swych. y stróżami praw samych poczynili. Przyiemna y to wsi. Senatowi. W. K. M. gdy niektórzy Bracia czego. starszych pochlebstwem służą, ale y niemniey za to Cnotę Poselskiemu. posłuszeństwa, kiedy. W. K. M. łaskawe vchodzorom ich nadchodzą, pokazowali iako wielki Monarcha to rzeczy, ktorych wszystkim dzieci a congressu Princypis tu stem dissedere, daleko roztropniey tych. ktorzy prostym y nie

dno stayym na ten Rl. gło sem łaski W. K. M. zadaią. Pan
Kawaler Nowodworski, ziąła odsłą dobrą na Vczcząwą śmierć,
ziąłą hołowią zasługą swoią pamiątką, a nawdowi swemu na
nieśmiertelną sławę robił, ziałym sercem pozerwanem, mężnie
y wiernego stużył w Oyczyźnie prolitem, a u obcych Narod.
dow sławę dzieła pokazował, z tąłąż cnotą, z tąłym vchło
waniem oko się samo starał, aby wsh wiedy zwyżła y sego
dowiła łaski W. K. M. przeciwko zasłużonym łaską, wsh
prowina. Rl. wdzięczność, ziąłą mu hołowią za takie pszczą
gi nadgrodę przywiść miała, ta aby mu tillko wsmu sanemu
służyła, ale się mu powsh ciągała, z sławą y pożytkiem
Oyczyźnij, tak pobożnego przeciwko Matce swey Kśią yrey
chwiego Pana swemu Synu służył, Boga tobhmawszy intentią
W. K. M. y we pożeszłych. Kśymach. w dzyłkiey Kpley wiadoma
y iuż dobrze. w dobrych ludzi sercach. owłowyłnionia, wzięłaby
była effect swoy, wiedyby były miedzy shnie czasy (ktorych
bodaj tak przykład ziało y pamiątka zoczu y myśli naszey
zginęła) ziało do mszych Consultatij potrzebnych, tak y do
tey iego affectatiey, drogi nie byłyby zagwodziły. Teraz gdy
się plac otworzył o swobodach y Cnotach Oyczyźnij radzić,
Ewnosł P. Kawaler przybył do nas, gdy mi wiara Pana Boga na
tym miey sce za miłosierdziem swoim a wolnemi
głosami ogłosimy W. K. M. Mć pozwolił, z ktorego wsno zbi

ludzie

ludzie surowey łaski obawiać, tak dobrey dzyney nadgrodzy spodzio
wać się maią; y przodkowie nasi. Kwodkom W. K. M. do szczę
śliwi dobr. Rl. dzyney zdziałali, aby Państwa y Koronę wybo
rną cnotą pokazywać y zasłużonym czego nadgradzać mogli. Bo
dzyż oto, aby co w Rdn. Kawaler. zasłużył, to wszystkiey Rzeczy
pospolitey, na co wdzięczna Szlachta Polska pyłnie gardzował, to krwi
Szlacheckiey, to prodkom swoim nadgrodzić ochciał. Za wiadz.
dym. Woiewodztwie Ceremuyskim y W. X. L. grzecznie dzierżawią, ktore
am do Woyewodstwa am do Starostwa należą, te kiedyby J. W. K. M.
bez pospolitego, prawa obelżenia, y bez uymy cudzych zasług na
Commendy obwolić raczył, Vczyniłoby wiele Chrześciańskiey Religiey
godną, a Państwom swoim pożyteczną. Ale trzeba na tym placu
zalecać Maltańską religią, ktora iako dawno temu, tak mężnemi
pogaństwu przeciwko Nieprzyiacielowi dzyłami w Chrześciaństwie słynęła ta
każ była pobożnej y Rycerskiey młodości szkoła, gdzie się mło
dzi z Szlacheckich y z Kradeyskich y Woiewodzkich Stanow, młodzi
ściągała, aby tam Chrześciaństwa y męstwa goniąc hoc oddała, wiadu
mości y Religią zaraz pozyskowała, a dzidzy męstwo y dzielno
ści się przy praktykach, Sztuk ozdobnego. Rycerską y pożytecz
do domow swoich przynosili. Dobrze to Religiey Maltańskiey
stawy, że ztąd dalekich krayow Cnoty nasi, Szlachta zalecnie ze
brawszy. Dostoyne y mężnych Piastow wiele ozdoby, ze onego Kole
gium Sławnego Krzyżowego. Wielkiego Króla y Budowniczego Kościoła
ryia Królestwa Polskiego, umyślnie był postawiony od samey Kapli,
aby się (iako w ich starożytney Polacy zwali) Bożogrobskich Szpi

oney rzeczy Nieśmiertelney, zawrzeć S. Krzyżowe. Nieprzyiacielowi Krzyża S. wrogo zemi Gastawować. Wszythkie Chrześciańskie Narody, iako młode swoie do tamtych Kawalerow. przyszłych, tak też Commendy y Joniorathy fundowali, y w naszey Oyczyźnie dobre ta znali, Zogoskie y Poznańskie Commenda. Dosyć na tym, że nam były y naywyższe przykładem swym, abyśmy y w tym Świątobliwą ich intentią naśladować chcieli, a zwłaszcza w. Cyeczy Śmiertey, ktora iest w szyłkiego Chrześciaństwa murem, tak dla przy Państwa W. M. y w sławę y w potęgę rozmnożyły, że z rozmaitymi Narodami codzień, rozmyślać też ludzi w tym rzeczy Zołnierskim potrzebnemy, y do tego nam potrzebuie, że z cudzoziemcy Woyny. po cudzych ziemiach Judzieniowe y Capitanow Szukamy, esbyśmy doma snadnie mieć mogli. Rozdawasz W. M. zasłużonym te dobra ktore W. M. Rycerstwo pozwoliła, żebyś y Kawalerow W. M. nie mogł, bo tenże Szlachcic Polski, tenże y Kawaler zeznglma cudzych kraiach dwoie y nadworze W. M. mogłby godnie służyć, napo. granicznych Zagonach obcych, na obozach y na Woyskach z dwoimi się za Oyczyznę zastawiać, przeciwko rzadkiey, acz brancz Cnoty, nadziat mi, gorszey kulmi, starszym być. to wszytko nie w profesku. Acco. mie mniejsza, tak się dzieie w Państwach W. K. M. Szlachta Braciá nasza rozwodzili, że często gadet sub paupertate domicilii, a to że tak wiele rodzinie się Szlacheckiem contentować musza. Kawale. rowie zaś, y dobrze rolnie swoiey ośleb mając, vczciwie swoiey rzeczy pospolitey bronić no. gli. Y ad Cwszytko z wielka ozdoba Oyczyzny, nieśmiertelna by

Lubo

dobrá sławę nczynił, y tę gratetam, ktora między Monarchami gwarzytkimi. Swiadczy słynie, ze żebyś tandey obrazał, zelim swoiey pyczeiwo. Krzyżowi. S. y Zołnierzom wiary przestawszy, do kwitecznych Bog. ow. słowa rzeczesz Constantemu. Gdzie dzisio mnies.. Doznałbyś. ze. Chrześciańskiey y do woyskach swoich. Tego zaś starcia służą słuszo. ktory, iako dawno tak piterazi zdrowia się z cudzoby, godnego W. K. M. mnie, tak byś do posług swoich gotował, że cbc to z godnością Cwotki, męznym vrodzeniem y nieprzetłamaną cnotą y sam Oyczyźnie y Panu służyć, y milościwym do Posług K. M. przykładem bydź nie zaniedał.

24

Transakcia Jasne. W. Pana Stanisława Zołkiewskiego. Woiewody Ruskiego. Hetmana Koronnego. z. Sundirbaszą Hetmanem Cesarza Tureckiego. pod Buszą. Vczyniona. 23 Septem. 1617

Jmper. P Lotra Oczyś Stár. Trembowelskiey

7 Septembr. Jlo. Mćr. P Hetman. przyszedł nad Jaruszę, że wszystkim woyskiem. Sundirbasza przyszedł nad Dniestr. z woyskiem swoim, z ktorym gospodá przyiął. Chirzach Murza. Cantymir Murza y Achtymir Murza. z woyskiem Tatarskim. Woiewodowie Wołoscy y Multanski. Tegosz dnia zgodzili się podwięgli, przeprzynawszy, Dniestr. Tatarowie pod swoi Oboz. Vczynili z tymi co byli na posłuchach.

Barce. Dano. znać otym do Obozu, ocbotnika tillo y to Zolnierza
zedwie set, z nimi Barcowali. Ale iako nasi strzegli się tego, tak
też Tatarowie nie śmieli daleko odmyślać się od swoiey fortelu. Straż
rzadka na swoym mieyscu stała, y ta była o sporem nadzieią Barcowania
Zowi. Zwaty te Barce do gestudnia, zabito tillu Tatar, y koni
także tilla. Z naszych zginęło na placu zabit, zginęło bardzo gosci
erowi, do Obozu przywiezionych nazaiutrz zmarło. Jako słowo Ta-
tarowie gosci za Dnestr, w tillo godzin przybyegł z Turczyn
z listem od Skinder Basze, w ktorym dawał znać że iuż przyszedł
nad Dniestr y stanął na brzegu, prozcz tego do Bielemu. Gdy tego
aby Jmć Hetman przysłał do niego ludzi znacznych na Tatarzy
a on ode drugie da zakład. Odpisał Jmć Hetman, że to ochotnie u.
czyni

Przyiechał Ali Aga w tillu naście koni, ktorych umieo znaczny
y dufały. Dał o sobie znać, kazał go Jm. zatrzymać w Jarudze.
Na iassecho.

Przyiechał Ali Aga do Obozu, przyiął prowadzony do osobnego hamio
tu, gotym gdy się zeszli. Jeśli Panowie Hnatowowie y tila ludzi
do namiotu Jmć Hetmana, gdzie przyprowadzony też y Ali Aga
gdy stanowiły stolecznych, na ktorym gdy powitaniu y oddaniu li
stu, dał, powiedział że Skinder Basza przyszedł nad Dniestr, aby
się z Jmć Hetmanem umawiał podług zlecenia Cesarza swe-
dzkiego: słowo gdy stanowienia y uczynienia godzien, y prosił aby

Jmć

Jmć Hetman gwstał posłuchanie dla niego. dla mowy z nim. Ka-
zał mu Jn. vstąpić, aby list przetłumaczony, ktory zaraz czytał
P. Otfinowski, a yż toż w liście było, co ustnie Poseł mowił, z tym
tillo dodatkiem, aby Jmć Hetman zatrzymał w sobie. Ali Aga w.
Zakładzie. Przyiołamy gwtym Turczyn, tak wziął respons ze sie-
bie. Posła posłał do Skinderbasze, a Ali Aga aby wsiadł do Jarugi
y tam się zatrzymał za Przystawą, aż Poseł się od Skinder Baszy
wrócił. Słowo Turczyn odiechał, Pan Stawski Chmielowelski
ex consilio Panow Hnatowow, y mnych wszytkich kazał się Jmć
Hetman gotować, aby nazaiutrz wyiechał

15. Po ranym obiedzie wziąwszy dostateczną informatią od Jmć
Hetmana P Star. Chmiel. wyiechał, prowadzał go aż do Dniestru
Jmć Pan Ruski, P Lwowski. P Star. Landhorodzki w wielkiey
assystencyi ludzi. Gdy do Dniestru przyiechał, zastał na drugiey
stronie dwie Chorągwie Turkow, Chorągiew Wołoszow. y potym mi
nuty Tatarow. Aże żadne tillo powinu było, y to bardzo złey przy
słało się długo zabawić na przeprzewozie, bądź siła koni kazał P. Star
gotować. Gdy się gotym przeprzewoził, witał go imieniem Pańskim
Gdy przyiechał gotym drugi Gdy. Potym przyiechał do niego
Alissach Murza, przywitał się z nimi P Stawski. Więc z Hetma
nem Wołoskim Sanchymir Murza stał, przy Pułku Tatar, a yż P.
Star. nie rozumiał o nim, nie witał go y do niego nie rzekł, czym
się uraził, y zaraz gotował przez zbiegacze kat koni Tatar.
P Star. ze dwiema Chorągwiami z Alissach Murzą y z Hetmane.

Kolosem puscił się w drogę. Gdy przyiechał tu Spalonej od Ta-
tar. Wsi Wołoskiej nazwanej. Krzemieneczek, gdzie Kantymir. Eo.
czował. Tłumacz Ahssack. Murzin powiedział P. Starościc, że V.
raził się pan. Cantymir Murza, że go nie przyiął. Lecz wiedział.
albo tu był? Przyczyna że nie przyiął, niewiadomość. Ale to mniey
sza y powtorzmy rzecz. Miał Łydogan z obu P. Starostą. Gdy do
szła Kantymir Murzy przyiaźń, kazał Ahssay Murza Litwina.
stwo ich Tatar, także Bejowie Turkom, aby woźni pilnowali, a powo.
dnego ich mia P. Starościnego, rostrzazali wieść przed samym P. Staro.
stą, którym postępku wiedział wielu Bejy y Ahssay Murza. y tak
przemiali stanowiska Tatarskie, gdyżby to wiedzieć naywyższą skarg
gdyżby im wyiechali, kazał czekać y sam stanął Ahssay Murza, aby
Woźni wszedł, bo nie vsłat Tatarom, aby woźni nie wyiechali. Wzięli
bowiem to samemu Skindlerszy, przed kilkadni, że mu woźni wyiechali
y koni pobrali. Odbrzał potym Ahssay Murza zagorzę, takie
domniemawam, że rozmawiacz z Kantymirem, bo to iego stanowisko
było. Ztego się mu godzi gordepomnieć. Wracaiąc widłu parokilkerzo
ty P. Nazanowskiego. (którego dzień przedtym przed Tatarowi,
gdy z nimi nad zalaz. P. Hetmana. pod samy obóz Turecki y
Tatarski po kilku wyiechał). obaczywszy P. Starościc, wyiechał z po.
kilku Tatar y vtapiał się strzemena. P. Star., on mu nie kazał
odkoma odebrać, y tak go z koła wyiechał, a potym nakoma.
wiadać kazał, y do obozu swego nazad przyiechał. Była
wtenczas dwoy wielka tuła do Obozu Tureckiego. Wtęc y z dwoy wiel

Trz

kiey pułnocy przewiedziono, a to dlatego. aby przez noc tey obozy pro.
wadzony był P. Starosta, który obóz tak lezał. Nazaiutrz kazał się
wspomniało. Cantymir Murza. z Aytymir. Murzą. bracią Rodem lezę
ki przy Krzemieneczku od naszego obozu na prost półmile. Dalej
w mili dobrey nad tą rzeką także Woiewoda Siedmiogrodzki, za nim
Woiewoda. Wołoski, nie. Woiewoda. Multanski, dopiero obóz Ture
ckizanin. Za nimi obodem szyi Ahssay. Murza. Gdy po.
tym nad tamym wieczorem, przy prowadzonej był P. Starosta w obóz
zastał przedtym hanioty. (które dla tego dwoy bity rzbito).
Litwinapan Czaudrow, który go przyiął. Miał potym przyiść
potym Czaudrow starszy. dobrze obranych, którzy P. Starostę imie
niem. Lady gorodowski. Posłał potym P. Starosta Lotf
nowskiego, pozdrawiaiąc Pasze y oprawiedai, że dla umowy dla.
Spokoiu umowy ospolitym pokoiu przyięcia, takiż iego
przez Ahssay potrzebował a powtał, żeby intwrano mogł
mieć przystęp do niego. Przyiąwszy wdzięcznie, na dzień
drugi odłożył. Rano. zbiedali się Radzowie.
Z assistentiami Salm. do hamiotu Skindlerszyno. potym
Woiewoda Multanski, za nim Wołoski, nastąpił Ahssay
Murza, gdy zasiedli w radzie, przydali Czaudrowi go P. Staro.
ste. Gdy przyszedł do hamiotu, wstał Skindlerszyna. y
drugiey myśliwey y tak iż vstał P. Starosta. Mało potym przy
iechał Cantimir Murza z Bratem. Rzekł Pasza: Lame Canty
mir. P. Poseł wczora mi witał się, a tu go teraz dorta, y tak

76.

przywitali się. Zazął potym Pasza gdy wstawmy y spozdy
rowemi Ceremonialnymi, mowę długą wywodząc, iako Cesarz Ire
chi stateczne trzymie przyiaźń z Nim, iako nigdy, zadney za
rzeczy mie uczynił, ani dał przyczyny zadney do rozerwania przy
mierza. Kwli zaś Ten, iako wielka dała przyczyna, że z wyge
nionemi wyszedszy Kozacy, pala pustoszą Ziemie Cesarskie, y tak
blisko Constantinopola, że z okna Cesarz dymy widzi. Jako to rzecz
ciężka, iako nikomu takowe nie cierpiał Cesarz iako Kwlo.
car Polskiemu, zacdowuiąc z nimi spokoy. Monił o tym długo
gdy wszystko bardzo wymownie. Odpowiedział na to L. Starosta y
woiewodzat, iako Nim przyiaźni dawney y Dnod. Jego Mci state
cznie przyiazni dochowywał. Kriadow. Oglił y danemu Cesa
rzowi y wielkiey aby chciał przymierze rozerwać, ale raczey gdy
był bolgarską wojną wielką. Cesarz spiechi zabawuiąc, nie przy
iachał wcz Wołoch Rozwana, z Multan Mcdala. Litwy iako.
Był cesarskim Państwom Cesarza Tureckiego, y iako wyiechał
Iman Pasza z Multan, sam we Pasza). Wyiechał wiem. Nim
Zmarł, ludzie dobre życzył Cesarza Tureckiego, na tych że
rzeczach odradzał, y bila bardzo wymadowie w tey materiey. Ko.
mu ieden odradzał, y bila bardzo wymadowie w tey materiey. Ko.
Kozacy z Wojnią, gdzieśmem pact mey może zwać z Pasza, bo
Kozacy z wodzem z Dniepru na Czarnym morzu rozbiiaią. Czyniąc
to za Orchon, zakrzymiaią, czyniąc y za przodkom Cesarza Tur
eckiego. Za chciał tego wzno trakty, umowy z przodki Nim
Zrzuca się to za dziada Cyeo dobrego Cesarza, ale on tego nie
mieszaią rozlewami pact, owszem bolem, iako wzeszedł

tym

Kwlem Polskim Kozaki Samowali, ale czyniąc z nich
sprawiedliwość, łapano, siekano ich. Walczyła wielkiemi woy
skmi y przez kilka lat z nich przez Hetmana swego Nim. Ale
w rzeczy to Cesarza Tureckiego że by byli Kozacy, y nie byli. Rzecz
nato prosto. Jako to w rzeczy? a Cesarz radby, żeby z wolnymi
nich. Domyślał nato, ato tak w rzeczy. Kozakow nikt nie nisz
czy iedno Tatarowie, bo gdy Państwa Nim nawzdzięczaią, iego
zostaią prowodzeni, na Kozactwo wąz y tak z zbiorem żyią, a
też nad czymś Cesarz Tatarzy. Kozaki kiedy raz Nim oyglądą,
nigdy ich nie będzie. Dał przykład do Czeczeńskiey Ymienie
kiedy Kazigiery, i derczyłem czołem Nim y Państwo Nim
mi nawiedzał. Jako raz Nalewayka w rzeczy mowę y Kozaki
nie było ich do śmierci. Po iego śmierci, kiedy groźni Tata
rowie nayezdzaią, ato ich znowu Kozakow namnożyło. Pan Po.
sle, rzekł Pasza. O Kozaki nasz takie wymowki, a to co zawsze
mowią, że nie Kozacy, ale ludzie waszy nadzdzrali Wołochy
Polochy z Constantym, Wilnowskich z Kozeckimi z Alexandr.
Panowie to był zalem w wasze Ziemi, u was ich zbierali
Mur Humanizes sprawi. Wasi ludzie na kiedy w zdania Tu
reckie dawali pomocy; Serbanowi do Multanskiey, kiedy chciał ten
mowił aggrawando facta. Dowiedział nato Starosta. Dziw
ne że to wspomina Pasza y kładzie to na Nim, awem
to ze miarey, a zgrzeszył tych sam nie, boy ich ty na tych pogromił.
Chciał Nim w tonych drogo zabawnie im wchodzić do ro.

á Cesar. Jm'ić zadamnie. Powiedział nato P. Starosta y
przykłady za Króla Augusta, Stefana wywodał, że one zgate upomin.
ki dwie rzeczy prowadzą. Pierwsza służyć. Druga nie najeżdżać państw.
K. M. Ozwał się Aliszay Murza. A kiedyż nam służyli? Po-
wiedział P. Star. Nie wspominając dawnieyszych rzeczy. Gdyż
Król Stefana odprawili do Moskwy. Spytał potym Aliszay. Czy
byli tam Carowie? Odpowiedział P. Star. Nie trzeba było Cara
y teraz kiedy niemasz potrzeby, nádobá K. M. abyśmy odprawili Ca-
rowi na służbę, nie abyśmy stali, a nie nawiedzali państw. K. M.
Acz za Król Augusta syn Car odprawił pod Stolicę Moskiewską na
służbę? Ieżeli rozumie Pasza. Mi zaś wy Kozaki
zmieszać! ábo dziwno mowić o Tatarach, gdyż nie Cesarz, mam.
nowy dwie? Odpowiedział P. Star. Tę rzecz czynić trzeba, nie
mowić, ale ten czas kiedy się stanie zgoda, obaczym. Rzekł
na to potym. Zmieszać Kozakow nie może być gruntowne. aż Tatar
ki zmieszać, to wiesz. Bresław, Kamieniec, Kersin, Czehryn, Cerkassy
Białacerkiew: Rzekł P. Star. Ale co za wielkie zatrudnienie:
Rzekł Pasza. dla dwu przyczyn tego trzeba: Aby się tam nie cho-
wali Kozacy; a druga, że na granicach Cesarskich zabiadły. Za
tym potym P. Star: Rzekł Pasza. Czemu mi nie mowisz? Odpowie
dział, a coż potym co mi się dobrze mowić: Dowiedłbym się o tobie
że. Dwiestu granicznych wtey krainie, ale mi granicy tu iestem
przysłany, a o takim zgromadzeniu Kozakow, iako Jmć Hetmá
nie ma informacyi od K. J. M; tak y mnie nie mowić mi gorszego di
ta potym discurował o tym, iakoby tak był dobry pokoy. Rzekł P.
Star. Daremne to mowy. Król. J. M. wiadczy kazał, iaż tym mowić

toch, a gdy zaszli, aby iáh naprzod wyżli. Oni zaś sami w woią
Ziemi będąc. to co za mową zerwali. Rzekł nato, nie iż stamtąd
było wyjeżdżać, ale nie dopuścić wodzić, a potym wyjść. Po-
wiedział nato P. Star. Gdá mię się nie potrzebnemi rzeczami bráć
trawimy, bardziey byśmi był urazał Cesarz, kiedyby byli Woyska
K. M. weszły do Wołoch, bo sila ludzi, sila utraconemá ludzi
czymią, ale wiele o tym na to patrzyć P. Pasza, że to nie miło K. M.
mieszáy odesłać Koreckiego. y tych co pobrano przy nim uwol-
nić. Inaczey K. M. będzie karał za to. Rzekł nato Pasza. O już
to im dobrze uczynili. P. Starosta rzekł. Możnaby to gruntownieyszey
y mi zaniechał tego. a rzekł. Już zaiste możemy te rzeczy u-
jąć. Powiedział P. Starosta. Tak. Wy Vmieiecie Tatarzy
niechcący nam nie przyczyniacie Kozakow. a P. Hetmán za wiel-
kim K. M. Vmie Kozaki, że nie będą chodzili na woyny.
Zatym rzekł: Dayliście dań poprzednia Tatarom. albo kiedy oni na
woymą, nie woiowali wy Państw Cesarskich. ale ich bronicie.
Powiedział na to P. Star. To coś rzekł abyśmy my Woiowali Ta-
tarzy dobrze to przyimuią rato. Kiedy to będzie bez wątpienia przy
rzeczeni Cesarza Jmć, dowiesz tego. że my dobrze honor przed
Jmi uczynimy, że nam nie będą woiowali. Rzekł nato. Ależ
uczyniliście. Powiedział P. Star. Uczyniemy. Posłał K. M.
woyska. Które do ich Ziemi y będzie ich woiowali, a tamtąd nie
skradłem wyjdą będzie ale odkryte. Rzekł Pasza. to będzie
niemile, Ziema to Cesarska, a letak. Dziwuie się y Ka-
załby abyśmy nam mogli nie chodzili, a dopiero to co dawniey Tatarom

wie brnie. Po długich discursach Pasyjnych rzekł P Star. P Pa-
dra, a twmj zgoła mowili z obustron, postrzegli się to że Nim
P tmoj, nie tillo że mi dasie przyczynę do rozlewania, ale i wnisę
dobrzymiwa stateczniè przyjaźni. Tamiecdanszy stan wyiedzie.
ato y teraz, azaś ty sam mi dał przyczynę do zła mania groszy
dzi. natrudzowane vmowy mo groszy, zburzyłeś Rasłow, teraz
ti przyszedszy najonszłeb Satany, ktory nasze gniesnie gro-
brah za naszey Ziemi. grod tmoia groszy!. Na Rasłow po-
wiedział, twierdząc to grod przysięgą, że sami Rasłowiane
przyczynę dali, gdy nie Woysko miało, gromadzi y pozabawać
dwa woiy, gdy moi ludzie ode chcieli ratowali wozow. wypadli za
Sadchi y ubili kilki kilka mord, Batyn Woysko się gromadzy
zdamowić nie mogłem. Tatarzem nad tmą wolą przepadli
byli, bo tmdno tego Kawalerstwa zadamować. Ale bliższe, o to
rzem się dowiedział, odesłałem P Hetmanowi, a przysłał był
Sridm. wiarzmie przez Alikę. gdy go przysłał powiada aby
Jmć Hetman. posłał do mego na Traktaty o pokoy). Rzekł na
to P Star. Wiarzę ia temu, że tmdna rzecz. ludzi kawalerskich za
trzymać, y ty wiesz, że Asm tmdna rzecz zadamować. Kawa-
la Kozacka, wiele tych ty vbrzymać nie mogłeś, ktory na tak na
miety gratna, iako Samowite Kozaki, ktory tak daleko od War.
Krawy mieszkaią, wiecy od Hetmanow. Asm. Gdato nie mogli
czno się wzmacał. Wstał groszyn P. Star y odrzekł do swego
hamiotu, aom w Radzie siedzieli więcey niż trzy godziny. Ali
w Radzie byli:. Skinął Pana groszowey rzeczy, a tu wyiście mey
się, odrzekł. Jmbram Ismaiłowi Pana Swagier Cesarski, po-

dle

dle mego na Ziemi osiadał. Tatarzyn Krymkozaki zgodney sta-
ry. Po prawey stronie. Imbram Pasza Silistryski, Ali Pasza,
Hospodar. Wołoski, podle mego Multańskie na boku. Po zaczęli
nowi wyżsi przeko Kantymir y Aesthymir Murzowie. Tedwego.
Nimie z południa. przy stał po pana Star Pasza. Czekał Skin
der Pasza w gorzey y, namiecie, tamże gdy przyszedł P Star
kazał Pasza. postawić na Stoleczek. blisko siebie y począł mowić
P Posle. Ku czemu wiesz na one rzeczy, ktorem z toba mowił po-
wiedz? Rzekł P Star. Jedne są dobre, sebylania się do groszy, ale dru-
gie, aby mimi groszy stanąć miał niepodobna. Rzekł Pasza. Po-
mierasz ia obiecuię zadamować Tatary, gdy mi o pominiesz dalsze.
awy zadaymuyski Kozaki. Mury tych, ktorzy na Wołoszy, Mul-
tany nazierzaią. Wrzy y ochedmiyworzka Ziemię ocsa się kuchi, da
iąc. groszy Humanyego Synowi. Rzekł P. Star. Boty mi odrzeczy,
a umowy tych Condycyi, nie rzem się zgodzić, ale o Tatanki rzeczy to
niepodobna. Zaczął zatym Pasza mowić, orzia wszy P Star za di-
Emią. P. Posle, kiedy bym za tobą wziął te Sukmą, aby mnie te
mogi, tworzą Stoi Sta Talerow, a moią so y mondbym. Jednay
my się, iąm tobie wziął Sukmą aby mogi wziąłbyś, prawda zeli
byś, że tworzą Sukmą leppa, a tesz y tu tak:. Kozacy tak wiele.
Skład greczynki w Państwach Cesarskich, tak wiele miast groszki.
Czemuż wy aby rzadnego Tatanki. Bliskiey mansyrcie, nie ma ke
Zmesi, bysi Cesarz nhorit. Male to rzeczy, ale mnią to zdaie, że
się nadsłuda stała. Dotego groszmej, a mnożyło się w Węgrzech
Sabbatkiu. groszudowali Tatanki, kiedy się Cesarzowi rzadnali.
Cesarz Niemiecki (ito słowy mowią). zniosł Tatanki. Drugą.

Brat Matthiasza Cesarza, grondzył się o Swoystwo ustroni z.
Wtym tam, wielka woyna wzieli, przyszło do tego, że brat Matk
a zgon zmiosł Gradyszę, gdzie Vszkowie mieszkali. Daley tak
Roku Maenoda Siedmigrodzki dał Lipa z pranią Turkom Cesarzo
wi dla pokoju, a to tam wszystko zawarte Lantu, pokalne, jako
wama Berdata. Lewnczał nati Star. O Polan.
kach. Wtym tych miarey my wiemy, bo dla tego wsiane pokoy
między Cesarzem Panem twoim a Cesarzem Przeciwnym miza
chwarky, że Pan twoy chciał aby Polaki Troszno, a Cesarz Przeciw
nik nie chciał. Druga co powiadasz o Gradyszcze, y to wiemy do
brze czego dzieie. Ten co za wnisz Matthiaszowym Bratem, iest
wdzięczny brat Krolowey JM Panney, który, zaczym się tam
dzieie dobrze wiemy. Woyna trwa y watpię aby rey Polakowie
czynić mogli, ani my że się Woyska na ziemi y na morzu. Ale
co pisz mi aby Woiewoda Siedmigrodzki to o tem że oddał
Cesarzowi te zamki, ale nie ma tego conditia, tego dla czego mu
dali Kolozwar y Belgrod. bo onemu dał Cesar Państwo, ale
JM Pan moy wie Krolem Polskim, który, wojna się zna wiet
czyni. Krolu nadowolny z twoim Panem, ale daremne to my
sli twoie, aby mieli byli Polacy zmeskoni, abo to tego
bardzo Pan rozkazał, tak y JM Hetman to czyni wiadomo
mu JM rozkazał, a o tym nie ma żadnego rozkazania. Rzekł
potym: Odstąpił tak innych Polakow, ordo Berlab, bądź
wyjmiarsze rozkazanie Cesarskie, kto Berlad zmeskał rze
kł mu P. Star. Zdamisię że na ten Berlad gwałtownie się
Hospodar Wołoski, bo tak Król Jegomość był z nim skodem gwał

Dli

Polakiem. z Wołochy, tedy Wołochowie wstawali się na Boskiego
Krolewskiego Berlada mesta, y obiecowali sobie z niego nieżyczyć spra
wiedliwości y teraz tego mogą obiecać że JM Pan nasz u
czynił sprawiedliwość y stanął go z mocy, a tego dobrze tam
gusacy. Wstał potym y z Komanicy wyjął Jchassi modlitwy
swoie y rzekł: Porzę da to Jchassi na Krolowską modlą
gdy wzył palce na nich y rzekł: Przysięgam na niebo y na Zie
mię, y na ten stolek na którym siedzę, że nie skłodar, ale mam to
posłuszeństwo Cesarskie, a tu Muftiy sprawił, złey przyczyny: Do
tąd był Boży Cztenos Turkow, którego potym dał na okup, mo
czy tem ortema, był prawnuk Bliski Mosteo, a drugi także pra
wnuk rodzony Pana prawego Cesarskiego, y tego w statucie nie
stanowią sprawić u Cesarza, a mianowicie o Berlada. Wziął
potym list: pan przedawiał, że to się stało z tych listów które
Cesarz posłał do Pana twego. Kazał go czytać P. Ostrorogowi, który
był trzeci za Tłumacza był, co tey sprzeczki był ta Zamku którego
wspomniał Lewnczał P. Star. Słyszę co pisze Cesarz Pan
twoj, ale co na to rzecze y co wskaże JM Pan moy memu
Panu JM ta list wsze mi dobrze, zaczym też niedałbym
znać JM Hetmanowi, począł potym długo mowić po Węgier
sku do P. Star. perswadując aby nato poszedł, aby Berlada
była zmeskana. y żeby to JM Hetmanowi perswadował.
Lecz nic nie postanowił P. Star. y perswadował (po Węgrzyn
sku mowiąc) aby tego zaniechał, aby mała rzecz abyż z tego
nie rozrzucał. Rzekł zatym Pan nie czyńże tak: nie dri

do P. Hetmana, odnieś mu te oto listy Cesarskie: ymowi Stary
Jeuty do wdrania, ktore ledwie one rednalie sa stemi. csity do
mie z niemi przyiechał, grzwolił y powił, zeby zaraz wsiał.
Rzekł Lasza. Sobyłtwo się tu nowe. Wiey y Werewoda Siedmi gro.
Ogki. gotuo przyiduie zboysko; dobrze że go wyzwyżki.. P. Stano.
sła prowadzał. Verymi to razes. aletepey nie ia dob prawdę.
ale w tym datymi abi Jmć Hetman. mimo wiadomośći y rosta
zanie Jego mał na zmiotanie Palankow. grozwolił. Lotym
rzecdaie. grzwolił, y gostał aby się Turcy gotowali, ktorzy P
Stanisła gorowadzac mieli, y tak gotym nadsamym obozem
wyiechał P. Star z tabem Turechiey. Wyiechawszy. ns.
gosło, gzecsli Turcy namawiac. abi na brzeg grzedł, ktoni był
gie d samym Taborem obozem Turechim nad Dniestrem, a P. Sta
nisła nie był od tee, bo blizka do obozu drzga, nidzie iz mał
Zsobe Rydwagu, abwo był głeboki, tez Sydlrau zadką mia
rą. me przebyt był, a wtedy się Turcy gotowi grzech domasa
pital P. Star. Woza przyiezdzaią, czemu tedy nieodeszli widzi, kto
wtedy P. Star. przyiechał. Powiedział ottym Zły, ktory
był Starszy nad ta Cotragwicą przyczyną, że pizno, przy
dzie się nam. nazad. to nowe, wracać przez hoss Tatarski, obo
wiamy się abyśmy na nas nie zgnili. Rzekł P. Star, ale tee
Turcy, nidzie Pana ludzie, nidzie go Woyska, nidzie nie zrzyska. Rzekł
Turczyn, ześ pi. nie dobrze mato ma. Samemu Panu y tej
drodze Woi rozsiadowali y kone pobrali, poszli przeciw bądz.
Nie radzi w tą drogę. bo Jarudze, gdy przyidą na woss Tatar
skie. Tatarowie na ten czas gotowali się w drogę, iakoś tey nocy

Zaraz

Zaraz grzedł. Hanty mirzlinga z bratem Jego wai. tak go wie
dzie, że to do Wołoskiey Ziemie, grozieli się byli bardzo zalicac Tato.
rowie Rydwanow, ale Turcy go wolo go prawie otoczyli, y P. Stano sła
Zsweremi tiez przy nimi zecdał, y tak przeszedszy koło gro. widen.
dobrym kłosem. przyszli do Dniestru do pgeworu.

17. Rano nazymit P. Star. Rellata tych Traktatow, aiz gdzie była o.
Zmiekiem Blisskiey, miarkami. Sposobem zato Jmć Hetman go zwo
li mecdał, była postym około tego Rada. Taz była przed nieydzies.
ludzi sententia, ieze Jmć. Krzyzey przeszłych, ktore do mettnych
osob posłał (co sam. do obozu nie był) wiecy ustnym wskazanie.
przed Jmć. Hetmanem, ta nazymit declaratia, iz to Blisskie nie
korzysta, y dawno ią miał zmiesc na inse myśle. Jtenaz abyśmi
się posły nie zwał, zaraz posyła, aby ią Hoalono. Aiz się
trudności około Blisskiey zmiosła Jmć. Hetman tego dnia
Zaraz redpranował P. Star. do Skindli. Pasze z temi Conditia.
mi, ktorzeni, gotowy stanął, y dał mie na gotowe

18. Wyiechał P. Star. do Obozu Turechiey, a mi się woi y ich co zimi
ciecdał, przyiscenie, postąpił tam. do Jarus. nadsiedzia Alisza
Ktorego zastał teshkiego, spadniac się na krzesłach, iakoś ottym
dał był znać Skinder Pasze, ale skoro am P. ottsyndzeshi gotowi był
od Jmć. Hetmana, że go sten Talerz vpomnidowai ebe, testimi
ca zaraz odesłał. Krzewiał się gotym P. Star. przez Dniestr.
zastał Chorągiew Smecha Dchynnahow. Bidanskich, drzga.
Wołoscow, ktorzy go aż do Obozu Skinder Pasze prowadzili. Ale
tahy w drzecznosć poznał iako pirwey, a to za gotowiem Alisza.
Przyiechał nazayutr hest od Alisz. do Pasze, w ktorym gował, że

go Przystawowie bardzo dobrze trachtuie, y otym ze nie mie edde
odiachać, ani się wzeyrzy skorzia. Zacym y P. Star ilepsza rodzią
czności gwarał.

19. Dostał P. Olszowskiego. P. Star. do Pana, prosząc o audien
tią, ktorą obiecał Pana, by się redno wniwł od Woiewody ie
dnego drugiego, do ktorego zaraz w tenczas gotowe się wyiechać
ieszcze godzien dwie albo trzy dni miał, ktorego Woiewoda Kiedm
grodzkiej dwa Hospodarowie, gotowe się także przyiąć powin
ni. Zaś ieden z Rady przystał pod Starostą. Spytał
zaraz Pana, coby P. Starosta sprawił. Oddał mu condi the po.
Xięcia od P. Hetmana spisane go polskiu y po Turecku Po.
czął te zaraz czytać y gościwać. Spytał widząc, czemu ta
P. Hetman. Herszady nie wspomniał? Rzekł mu P. Starosta
Rzecz to była niepodobna, aby Pan Hetman miał Herszady
zmiotywać, ale się gniewa rzecz układziła, bo ci co mieszkali
w Herszadzie, nie maiąc tam żadnej. Ochrony, spalili wszystek osadę
gwałtem sami sobie. Rzekł zatym Pana, ktore te napisą.
że się tam więcej budować nie będą. Powiedział na to P. Star.
to być nie może. Pan Hetman tego nie uczyni. Rzekł
Pana. Wiem tak niezimny, kiedy mi te tego w punta kłaść
dam za nasze P. Hetmanowa, iakoż że od Cesarza Tureckiego nie
będą tam tego zabudowywać, a P. Hetman mi to dla mnie prywatną
kartę, że z swoiey strony nie będą tego tam budować. Odrzekł
wiedział P. Star. Że y od Cesarza pisma nie potrzebuie. Pan
Hetman gdyby nie dano, bo Herszada iest daleko od granic
wołoskiej Ziemi. Pan mu gościł gotym go węgierski podwo
dować. P. Stanisław, że tak lepiey. Potym się P. Starosta

godzi

godzi chował za Radą, ale na to gorzałki nie może, y sułtana mowił
o tym. Kazał gotym odyść. Pan Starosta, a sami radę nerzymili.
Skoro P. Starosta posłał do swoich hamietu, przysłał przysłał za
nim. Alibray Murza, gocząl gowirdać. Ze mia to przyiechał Car.
skim imieniem do tyeś Traktatow. Widzę ze z Turki gotowy zawiesz
y o nasze rzecz targnieś, na to Car ani my nie gozwalamy, boć nie
chcie, żeby Car vstąpił za przeszłe lata dani, na to on nie gozwoli.
Ja to za to bym gowirdam. że to będzie darmo stanowienie gotowi
Rzekł na to P. Star. Ciężko mi to od Cara słyszeć, że ten Xiąże
litowy. A Pan za stuby dać, dania żonieś. Ja by to Pan wie
dział, gerwiby. Ostanowi tyeś. a gdy mi how nigdy nie dawał. Po.
tym gocząl Sułtana. Alibray Murza mowił w tey sprawie, a woiewoda.
że to mi rzecz gorowna dawać. Rzekł P. Staro. Inaczey postąpić
gactach, gdy przyiechawszy do domu, żal sobie gniecytać. Ani twierdzić
że z pierwszych Traktatow. za trzy lata gdzieś gdano te gdomi
ni. Nazigrzejowi, tedyby i o tym myślił. Bo kiedy Car Kazi
gierzej gosłał gosła do Pana z pułtonem. gotowerdzenia pa..
cta dawne, y gdzież P. Kanclerza. na ten verzymowe, kazał mu Król.
Jmć dawać na przyszłe lata vgomnki, iako Przyiacielowi. y teraz
kiedy z Cesarzem. przydzie Cesarow. Poseł, a gdzieindzia Han. Pan
tedy Jmć mu będzie od tego, aby niemiał na przyszłe lata żadne
dawać vgomnienia. A co Pan Alibray Murza odpowiadał
wgodzeniu. Mniey na to patrzamy. Kiedy Cesarz nie gosłucha
Cesarza Tureckiego wolą zamą, a Cesarz Turecki, iako teraz mowi.
Pana, gotowi, bez naruszenia pact. Jmć. mości się nawad, nie.

dy raz do nas Woyska. Ktm przyda do Krzymu, Verzyma zwami
Co ieremy gotuy. Wstawszy z tamtą gosrodk do namiotu gdzie
Pana zmyslem w Radzie siedzial, Jako slow niz ochabi sie z
Rady, posłał K. Stan aby sie wdział z Pana. Kiedy mu ta.
-ka tego przekazał, przyszedszy do mie gosmiczial mu rzemowe,
sie z Athaay Murzą, dostadania tego ze to sie daremna ha
-ty chuto gotuie, wiszie lepie mu bedzie gdy nam to nie dane.
a pasta, ze Tatarowie gotuie dwiescie Ktm, nie wpomnawaie sie
za pozste lata, wpomnihom, a za przyszłe one brzegi, nam
zdaie nie bedą, Pan to Ktm y za nim starzy bendą. Po.
-wiedział nato Pana. Zeby mudy gatezny na Athaay Murzę
Mowe, mudra ono to trzymac, co sie gostanowi, a nie slize mowe
Chan Tego trzymac, tedy mu Cesan wezme Pan stwo z ota Mos
-metgrzejow. Odszedł gotym K. Stan odmowiła on zaszedł na
pismie zamu y corrigowanu tych punk

20. Przysłał dwa Exemplarze Krzu Pana Pana Stanisł. wichno
zskie na bydgoskie, ktore Jmc Hetman ma dac aus mu, aden
gru, io sie on ma dac P. Hetmanowi. Je pisma pozetkundezył
P. Olszewski. Przeczytawszy P. Stanisła cwe pismo, ysz mu dosp
wiedział ktoryd słowa mi czytały, poszedł do Lazi y tam sie zmi
-ym vmawiał. Na wiecie przyszedł Lazu. Dowiedzieli ma
ty cokolwiek tradusa. Jedna z bytego dobrzył, ze gdy wezma
Zpomich Tatarowie nie bendą Pana. Ktm maiedzi
y bedą służyć. Chcie służyć dla tysa rzemie, y tak pie
-tym stanęło natym, iako wyżej Pana. Czego sie według

Pana

Pana gotowi trzymie będą. Drugie aby nasz Pan exphiate
ze za pozste lata mi bedą sie wpominał. Tego nie chciał
Pan drugim sposobem napisać, ale zabrał wymyslnie ed stow y dob.
-telmyss, iakoby to wyphiate wyrazil. Ale sie P. Stan tym
nie contentował, razow kilka zdodał sie zmi tego dnia o.
tym bractwie.

21. Zaswiadczenie na Radzie. Przysłał P. Stanisł y
tamtego Pana odprawował, y dał mi pismo ktorem wsze
wpomniał, iakoby przi starym miały pacta. Zwłaszcza
aby nato pismo, co mnie miało bydz dane, przy Jmc Hetma
nie, przedtrzydzi Panow sie zgodzili sie. Powiedzielizu
tym P. Stanisła. Jesz za te pisma wezme, ale zedą mi
napisało exphiate chcie wpomnihom Tatarskich za pozst
-ste lata. Pisma ze sie P. Stanisła tym nie contentuie. Wie
dzieli y te Panow wszytkich Panow przedtrzydzi nie mogą przyd y z da
czego by to bydz miało, gdy z dobre na samym sie zgodzili Jmc
Hetmana. Powiedział nato Pana Starostesp przyszłą
Jmc. Cesarz wie Pan wszytko, a my dudzy rzeczy nie wolmy
Zaczym z nim pomowyć, ale sporow, mogą za dom odprawow bez
tych nieszczęść wszytkich. Wasz mości, bo zawsze z Ktm za.
-czął do Wołoch chodzi y Hmanglinii pojechawszy Wołoch
wodzi sredmigrodzkich pomasał, a pyłek mestu Lahgo
tym, a sie tu Pana wyłe, nie bedzie sie dziwił wszytkim zgo
-dzie, abysmy widzieli, ich polowiest miedzy Cesarzem y Ktm
Jmc. postym szedł Pana. P. Posle. Mabysmy tak

Wiele wczyslia abyscie Rzeczi zwopowali, kiedybym ia
wam pomogl y zwami pomodl? Rzekl P Star. Mamy.
Awyscie sta y te wszythkie co tu byly nie poydą na Rzeczi. Rzekl
Crown Pasza: A iuz dij bym ia zwami pomodl, wszakem
iazyr z Panem Hetmanem Brat. Powiedzial P Star.
Czim z Ablem brata bysi, a pyscie sie po karpiach leyney
Ze wsza pijdzesz. P Hetman Crow Koz. Kurat tez
to powiedzial: Panie P Hetmanowi, isz potrzebuią rzeczy
Panie abyscie mogl ordynacyą z P Hetmanem Narowskiey Sprawy
y Wszelky sprzyiacielskiey gdz zbawienia Krzescianskiego
Sedzi Postal P Star, iakimi sposobem bito miało bydz, po.
wiedzial. Rzecz ia na tobie tym brzesc Kamienczeckim
Pozegnawszy Jarmolc y tam przyiachawszy do Krolewca Sedzi gro.
dzkim y Hetmanskim ad Hetmana mieszkaiącym po
południu. Powiedzial nato P Star. Ze tygodzien to
dwie tu dnia, kto sie dobrego bedzie miał przyiscie tu abo za
to to bedzie. Pomiem P Hetmanowi. Aż zaraz nato
Pochodni nie miał gus stat. Pasza otym samym Pasza 23.
Sept. Wornegd. Sedmigrodzki z chiten y z ustnym rozkazą
niem posłowanie aby Imć Hetman pozwolił do nie.
przedania. że dali ore pertes. Pasza z nimi Posłem na za.
Statek. Rzekł P Hetman. Pasza tego za zaptra
zdekarata, że sie przyscie nie chce nie wiadomo Sapo.
tych. Ostatnia była mowa u P Hetmana: P Pan.
Ale, bedzie ich z drugą stroną chwała. Odpisze umowie.
ne. pokoju, upewniam was o tym, że do sta laty dalez po
koju

Czy nie wiedzą Panowie rasscy, ale wsth Rzeczy z
Dnieprzi beda na ludzi na Czaiki swoie, albo wsth Ze
mie Woloskiey beda nayezdzac na Wołoszcz. Odpowiedzial y Pan.
tomsta Litewska że czy sie ztamuie y pewna wojna bedzie.
Czemuszy sie Pan P Star wyslal odwiesc. Odpowiedzial
do Hamiotu przystal Wojewoda Sedmigrodzki powrocic P Sta.
Osi na obiad. Mieso to za sie Rezabiter czestował bar
dzo. wymowkami pobranemi, Pasza zimi mowil odbel
dzo swoie do stołu Hetm. Oczekiwaiąc sie Rzeczy z Woy
skiem przyszedł do Panow Pasza. Byli na tymze obiedzie
Hospodarowie obadwa. Wołoscki ploski. Po wszemu mo.
dzie Panu Starosta Pasza. Ze tam polscy Starost Lachy
P Starosta Pasza Pan domowi wdzięczne
gnie Panom powiadaiąc.

22 Odszedł Zellate. P Star y P Hetmanowie y ple
nipotent, aż wsze byli oppthek umowione. Pan
Tatarskich y pomirkow. co ieszcze lata Hazat Imć
Hetman nayezdzac stabulab pasiow Ordynia. Odszedł
y tego, że za pierwsze lata Pomirkach pan niemiecki
Tatarowie Pomirkow. napierzchowany pod Kamien
gotował Hetm. pomiat odat P Hetmanowi, aby
ar pomirt Pasza, a Hetm Pasza powiedział że wsth
Pasza mowiły y plate y pomirkach tedy przyiechał
oprzeiz z Rzeczy

3. Powrót Xcia Połtorowskiego: Pasza za tym swoim przysłał
y tamto przyjął. w ktorym wszystko dobrze czego było po
trzeba

6. Dano Paszy ruszyć się ze wszystkim Woyskiem w drogę za
Jachwoją Obóz. k. Jmć. Hetman. 27. Woysko wyprawo
wszy: sam się do Baru ruszył

Sentencja od P. Hetmana koronnego Almidor Paszej dana

Za przykładem nad. Domu Jmć. Stanisława Zołkiewskiego Wojewody Kijowskiego Hetmana Ko
ronnego Woysk Polskich, z Woysk Najaśnieyszego Zygmunta Tego
Tego Polskiego, Szwedzkiego, Gotzkiego, Wandalskiego.
Prola Mellego. Obrzeia Pierskiego, Pruskiego, Dan
skiego, Mazowieckiego, Finlandzkiego, Inflandzkiego y
Cyprskiego. Aby dla zadamowienia wszelkich naiazdow
Tatarskich do Państwa Najaśnieyszego K. M. Pana
nego, także też dla Fortyfikowania Porządku zbodu w
Tegni Woyska było obiaw. Jasne Wielmoży Jan Zam
ski z Zamoia Kanc. Jan z Ostrogu Xiąże Zasławskie
Wołyńskie Wojewoda Kijowski, Marcin Kazanowski Sztarosta Ja
Zamoyski Polny Castellan Kijowski Hieronim
Hieronim Z. Podhradzi Koronny Jerzy Xiąże Zbarazkie

Jmć

Krajczy Koronny, Stanisław Koniecpolski Podskarbi Koronny
Talenty. Alexander. Kalinowski, Kamieniecki, Alexander.
Balaban. Winnicki, Jerzy Sieniawski Halicki, Piotr. Ozga. Tłu
bowelski, Jan Zebrzydowski, Landskronowski. Stanisław Za
briel Boyski Oświęcimski, Marcin Kazanowski, y
inszych Pułkownikow. Roth mistrzow. Tatarskich
nych, Szlacheckich. Gdy gotowi w Polu dnia 8. nastąpił
Drugiey strony Turek na Wołoskim brzegu Jasnie Wielmo
żny Hinder Pasza Beylerbey. Kolwinski Hetman Naia
więtszego Cesarza Tureckiego, gdy się już woyska z sobą ze
szły, y do bitwy się prawie miało, ieden do drugiego Posły
dał dla wtrwożenia przyjaciół Strony swoiey, ktora się od da
wnych dzieł zachowała, między Najaśnieyszym Królem
Polskim y Naiaśnieyszym Cesarzem Tureckiem y państ
wy, stała się Unia y przestanowienie między nami.

Przysięga

Ja N. N. przysięgam na Imię Boże z Troycy abym nie wy
chodził y w Państwach J. K. M. Pana Mego Cesarzkim będących
żadnych schodów abym nie czynił, ani sposobił, ani kim kolwiek sposobem
abym wyglądem był: aby mieszkał ani od Hab ani od Kozakow
schodu żadnego się nie działo, żeby się na potym Cesar
skiej wyiechanie na Imię moie nie było potrzeba y żołnie
rzy Woyska, lub Kozaki ustronne y skarbu obiecanego y
godzin nie mamy się

Druga rzecz

Z stronny Tatarow, według dawnyeh zwyczayow y według umowy y postanowienia z Jasnie Wielmoznym Nayeboszczyk iem Panem Janem Zamoyskim Kanclerzem y Hetmanem Koronnym Ocziemionego y gotowiznami na Rzeczoyze y według nieyd. dane byty, zobustron. Scryptu y postanowienia albo Umowy Pokoiem z Najiaśnieyszym Panem Achmet Padyą, zwyczayne vpominki na przyszłe lata za przeszłym odnawianiem Cesarza wespol y z Posłem Panowym Cesarza Jm. aby wzięli, ony też wi czey w Państwach Koronnych nasz. nayeyszych. Zgod aby nieczynili, abysmy w zobopolney przyiaźni żyli, aby według dawnyeh pact y podług Stanu.

Trzecia rzecz.

Z Siedmigrodzkiey Ziemi aby od nas y ludzi naszych żadney szkody nie było, lub Humanarum Synowi, lub komuż kolwiek mi Rzemu, poyez Ziemi Swoich dwoch nie dawać, ani starbem ani ludzmi pomagać, nebedziemy obiecuiemy. Kupcom według dawnyeh zwyczayow droga wolna, nie nowego, na mie stanowiono ma bydz

Czwarta rzecz.

Do Wołoskiey Ziemie, lub to ex dominacia panowania Rzem, lub dla uczynienia szkody iakiey żadney z naszych strony cokolwiek mena, a tym ktoryby eskich nebodzie, ani woyskiem ani pryiaciołmi pomagać nie mamy, obiecuiemy. Hospodar Wo-

łoski zaki według dawnyeh zwyczayow zachowywać się powinien trzymać ma, żeby miedzy Nayaśnieyszym Cesarzem Otomańskim, a Krolem Jm Polskim będącemi przymierze, aby się nie narusało, starać się ma. Pszczoły Kupcom takie nie nowego nie stanowiąc, według stanych zwyczayow zachowanie ma

Piąta rzecz

Multańskiey Ziemie także znaszey strony nie chcemy nacierzeć nie ma, lub Serbanowi, lub komużkolwiek szkodzić pozwalać, ale przeciwnie ani pomocy nieprzyiacielowi ony pogranicznemu dawać, ani pomagać nie mamy. Kupcom także nie nowego na mie dnie stanowiąc, według stanych zwyczayow zachować się mamy. Pszczoły Wołoskie nad Rzeką Prestem przy Miasteczku Jarudze. Dnia 23 Miesiąca Augusta 1617.

Bethlem Gabor Woiewoda Siedmigrod.

Actum Jest to Kapitulacya podawać obchodzić chcąc. Wyliczyć Same Imć Hetmana na rozmowy z Chrudimia. tamże przy Mieście Imbrami Pasza ant Alipasa, ex his attentior sit sat fidendum. Ex Begris pretendum ent. Begus Thopschiensis aut Cernetzis. Ex Sartaris Begus Albinipolensis aut Cernetzis. Ex Hungaris unus aut duo. Ex Moldavis unus aut duo. Ex Valachis Rabulis Logofet et Stroiez Logofetis duo. Ex Valachis Rabulis Logofet et Stroiez Logofetis

(26.)

Rellatia JmP. Hetmana Coronneo Zolkiewskiego na Seymie 1618

Naiaśnieyszy Miłościwy Krolu

Zawdym za to czynił, żem dawał liczbę powinności moiey W.
KM, iednak radniey to przy Stanach Coronnych uczynię, y to nie
iako Senator sie czasie, ale iako sługa stwóy wedle dawnych zwy
czaiow. Juz WKM wiadomie zaczynasz z listow y pism iako
się to działo, ale lepiey się W.K.M. sprawi będziesz zaczyt zmo
wy mowy y samowie brata będzie mi rozmowim. Zwykła
no. z Stawami y listy o mnie, iakobym to na uboreme Poboro
czynił, y niektorzy z Wewnątrz wspominali się teo, a iam niey
mi to, nie tylko ex lege, ale ex necessitate, bo to Stanom należy
widzieć. Dawałem za zawsze wiadomość W.K.M. dosięga
tem Radzi y wołałem rozkazaniem W.K.M. się sprawować, niz
zdaniem swoim, mało bowiem rozumu mego. A iż cem ze przy
W.K.M. Anioł Boży, iako to Kapłan onegdy wyrzekł, że sercie
W.K.M. w rękach Bożych, miałem zawsze w poszanowaniu ros
kazanie W.K.M. y błogosławił mi P. Bog. Dziewczęty
mała [illegible] przez mię przytoczone. Dinosza Złaków
okalaty y pogubione słopow przydały to tablice niebezpieczeństwo
Rptai, ktorym wielkie się nie zabiey, bo się, nie quod detrimenti
Respub. patiatur. Omija - Reddere rationem, iako się
te tractaty niewiście z Skinder Pasza zawarły. Ledwi
czyna tych kłotni y zaciąga z Turkiem to chadzki naszych
niepozadne do Wołoch y Multan y niewielkie Kozackie na Tampra

Cesar.

Cesarza Tureckiego, ktorym zabiegać potrzeba, aby stąd Rptai
do tego złego nie przyszła. Dawno się na to zanosiło. Przeto
nato: Ale dopiero Anno 1612. Posłany się obiatnych zai
oną chadzkę naszych do Wołoch. Przekhivał nie kiedy Hospodar
Mondzema sweo, przekhiwam iatez dzien niesczęsliwy. Było
przedtym wiele Turkow, ale też nawięszy był po ten dzień
szczęśliwy był expeditie W.K.M., od tego czasu dali zmierzana
głowę. Wielkie Poganie, zamyślili się y lekce zmiewazy
li nas ludzi Rycerskich, iak kamień prawie w piekło wpadli
podstawiem. Zaraz w Silhanahenie pyrzyszedł Mech
met Podle zmarł, nie nadzieiuszy się z wieku onego naszych. Jam
w ten czas z Confederatyką umawiał. Jednak dowiedziawszy
się będziem na Ukrainę do ostatka Woyska, gromadzili my y li
Zolnierztwo. Tu za samowolą dalsze zamysły Nieprzyia
cielskie. Tego Roku znowu Baterka w targnął w Jedno
czgni, odniosł znacznie y sam. Cne od P. Starosty Kamieńskiego
Słusznego. Zatem naimniey się Turcy zamyślili wtedy woyne
wzadzieli z nami. Przy przeszłym Diabeł z. Skorzaiy przeprawi
wszystkie na moie do portu Synopen sławnego, wszystkich ludzi
+ Turkom na Cztery kroć Millionow oprocz ludzi. Skon.
tą wieść w Constantinopoli padła, wszysto nas ludem, wszysto
nas myśle w spokoynym miescie, gdzie iednego zadnego nie śmiał
wolności się nie przypuścił. Zaraz Sinetkarał się dale
na wyschnąłuszy. Ale Będzie na moie Czarne, a Be
zierbetka Chmielskiemu dawniey dołazł. Ale Pasza w
grozie Orzahowskim zasadził się. Strzały o tym nie wiedzieli

Posili [illegible] diebus Augusti. Turcy ipsi w Swiecie zdawali go-
tym sali diminis. Kozacy w nocy na cztery osmi nadeir czolnow dni-
dzy wysadziwszy na brzeg vsili. Turcy zdobycz y czolny w Limne
mu wybrali im zrelui. Ali Basza wrocil sie z Triumphem. Albe
Ulerbey in Septembre, ku Wedin szedl do nas przezdelnay.
Przestrzegl mie Strunza, strach byl wielki. Wskazalem do Schem
pe ze Beglerbey niemi nie miasz tu tras. Beglerbek poczuwszy
to poszedl ku nam ku gorze. potym szlak odwrocil ku Oczakowu
obaczywszy Batallija y Czarlalu robie, ale niepotrzebnie sie wro-
B. cil sie nazad. To sie dzialo Anno 1614. Przeszedl
Rok 1615. Zaraz Kozacy do blizko dzial czolnow wy-
brali sie na morze, uderzyli sie blisko Constantinopola miedzy
Michlimią y Arcodwlim. Cesarz tam blisko byl na myslistwie wi-
dzial z polowy dymy, bo Kozacy te dwa porty spalili.
A Cesarz w srzedzkiej wscieklosci bendzie wyprawil armate. Kozacy
bezprzecznemi bedac nie [illegible] ale tu szli. Dogonili w Dunaju ga-
lery przeciwko ujsciu Dunaja. Kozacy do mnis obwarowawszy po-
bili Turki, samego Wodza poimali rannego, ktory dawal za sie
trzydziesci tysiecy okupu, ale umarl, zatym drugiej w nocy
Kozacy one galery w Limien wprowadziwszy zapalili gdzie
czalowlm. Cesarz rozgniewawszy poslal Cara Tatarskiego Ka-
ntymira, ktory Podole y Wolyn splundrowawszy, iako pa-
nie Poselstwo do W.K.M. poslal, grozac zerwaniem W.K.M.
[illegible] Nastapilo im tu Nowemb. zaraz potym druga
[illegible] do Wolochow, prawie iak oley na ogien. Turcy
w Radzie predko, drugiej rzeczy ich zadamowaly. Druga
[illegible] Wojny poczatek. Druga zes W.K.M. kazal mi do

Doniesz

Doniesz dac znac ze to od privatnych dzieie nie wiedzi W.K.M.
Dziatek Tym y do Ali Baszy, ktory mi byl opportunie przydal
gdy Posłowie od Porty byli, bo z niego Ali Baszę rozradzil y tak
ostrzegal ich przeciwko nam disluadit. Wiec y Posel W.K.M.
P. Koczanski tosz powiedzial, widzial z rebel to mianowicie wd.
Wyprawil Ali Basza wojsko przeciwko Kozakom, a tak
Skinder Basze przeciwko swowolnikom Wołoskim. Szedl Ali
Basza na poczatku roku 1616. Kozacy go poraziwszy
wiemiu [illegible] galer wzieli y dosyc czolnow, ucieki sam
Ali Basza, spalili Kapie y zrujnowali brzegi. Skinder
Basza tez wyszedl do Woloch. Bylby nas w ciele wybil nie-
gdyby tenkrotnie Augustin z gubil ich y tez sami potem bez-
pieczni nas bylby zaciagnieci. Wiec Skinder Basza do
[illegible] za samowal sie ze daley nie szedl.
Wyparl potym na Podolu Tatary. Wszesie Zulkowski z Oczakowa
[illegible] y z Skinderem Zolnierzmi. W tymze roku Commissaij
[illegible] in dignitate Kiepty sie odprawila. Jedli
Wołoskiy od Skinder Basze poslany Semotel arbitrio mowil z
placem, ze wojna wrazwona do nas. Aby naprzod zgromicny
Cesarz Wołoska Ziemie Turkami osadzac chce. Kozacy
mi powiedzial, ze to nie sa ludzie naszy Kozacy, ale z roznych
Narodow zebrani. Powiedzial, Wymowki nie przyimuie cho-
[illegible] o Kozakach. Aleby w Constantinopolu nie zmyslali, iz przez
W.K.M. [illegible] w kamowe Kozakow. Pytaiac sie iako
by sposobem Kozaki wyprzeciec, Ktory z Turkami
Wołoskie Ziemie Turki osadzic. Kamieniec wziac Kaszal

Erant po Kiowo wziat. pod Mestrem iuhesc. Ta cuelustra
we Wołoszy była, a woyna Perska iatez zabawiła. Tegoż roku
Azezer Welki w Persey pogromiony, tlamo to wrduar Ahi tadey
ale mieysce appparatu amast. Do nim Kudlodusay rostarzano
golowai tkinato. Rozaay pyczay do Azey na myel dosim
Lnu eskich, wiatr wumiest do Miner, sch brzegiem az do Ta
pezuntu. Jest Iwichiski Szlachcic, ktory z Korcelim pomarz
tam byt, yuciekt do Rozakow. Potym pomali kilka okretow
owych, że im Imbrami Pasza zastepuyt, indrych
god Bosforu mipaludem Marandim az w Dni wesli. Po
sli od mich dziato, gowno godnisty, a mi cbyto wstyd rowo
y tak posli prisko az do Dnia. Imbrami Pasza na Zapo
roze Bedzay, umost im dawali. Eto byli wesli na wtore w
Dni. Wziat mi dziatek park. y Czolnow kilka nasli. Bo
Coes byto kilka set zostato, nie wyiat sie opuzci moiey Ko
zackiey, ustki. Wynalazowanie tego byto, aleto mo do Sto
zga. Anno 1617 in Marcio. Zalga w kilku tey
sciey w Zapusty wsiadt w Okrami, mebyto sieno 700 Tol
mecza. Kozacy za stapuli im byli, aleus zmusili Tatarowie
Potym Ali Madziar Pasza podiat sie tego, zaraz, zbuyst
Kozacy wsiolsza, zmesi. Gdzie dato sie to widzieu, aleb
tak sie Subpracey nieszarda, poswekli mu tego. Przyiechat w
Gost do Wiednie, iantse wezbrat sie kamieniu do Bara
zamiast onego gorzetke wtucha, a Kozacy pytaia o Szgodzie
sienia na moyse. Kantymir Murza. Nowskiego groimaszy
On premiasze Juny, dowiedziawszy sie o swoyskim ruchu.
Krymu, pozlali tatarzy. Przestrzegalem y kto przyiesie ja.

Jalem

salem. Dlatego uszytkiey Krolewicz Jm. chciat y do Woyska
ale listy od Panow Senatorow. Litewskich radzity, aby z Szgoda woy
ska Krolewicz Jm. sziest do Moskwy. Posliles W.M. drugiego
Pana Woyska tego Krolewicza Jm. woysko Kwartalne gotowity y pro
sicy Woyska tego Krolewicza Jm. woysko Kwartalne gotowity y pro
cety znagne osobnych. Jest tego Regestr mi maty. Naprzod P.
Wojewoda Ruski, zum sta imiesc. ktory w Woyney podat sie na wy
stkie woyskowe usługi chcze odprawowat. P. Wojewoda Wołynski
z wielu Panem znie matym poczetem. ludzi y X Jerzym, Kadzimierzem
y z Panem, ktorzym z Panem Tyszkiewiczem, poddat sie do Oboru tak
ze iako y P. Wojewoda Ruski. P. Lwowski, ktory y na Kozaczky expedi
cia gotowy przysiat. P. Podczaszy y P. Krayczy Koronni ze
tymi pocztami y tamze stanie odprawowali. P. Stawczy Kijowski.
Wojski tez powinnosc odprawowat. Lanowie. Stadniccy. Mozeyscy
Mikolay z dobremi Szlachcicami poczetami. Absentium zabit po.
czty napisac. Jm. P. Kanclerzego maiemy pewnego, gotowego z Kozat
Jeg M. Ostrorudz. mlodzieta. P. Trzebickiego. P. Starosty Kmiczyn
skiego. Slubny. P. Krzysztopa Semenskiego Wojewodzica Podol
skiego y mszystkich Panow Rudnikow. Wiec skoro sie to woysko
skupito napisalem do Skinder Pasze ze gotowi na obor y do
grobuje y do woyny. Przisat sie Skinder Pasza y weiechował wie
cey. Posedł do Kasikowa. Mowiiczalem otym, bym byt wy
dzial nogto by sie byto temu zabrzec y ysłami Kasikowianow mo
gli by sie byli obronic, ale powzymienie byto mu dzyenie; czego by
to Wołoszy, czesc naszych bybyto mo to, a a zebym byl pewnego

Zony, mi odmiotby był gościńcy. A widrak mi bardzo była gotuią
ona. Vczoną iego, wydam był w wiellim on bezpieczeństwie, koni
gwoźdm zabity. A ten woda Wołoski Wołoszą popraktykował, y
tak zemdleli wiedzieć. Szedł zatym z funią ku woysku W. K. M. prze
prawił Tatar przez Dniestr, ktorych było 20000. Zakrzyć w dolec
rozumiał że miał tak ułowić woysko W. K. M., iako ułowił onych pod
Jassowym rogiem. Ja obor dobrze obwarowawszy stałem. Wyiela
część ludzi naszych na żarc do Tatar, stałem, bronowałem, niemogłe
obronować, azem kazał Straży vstąpić pod obor, y tak zwiodłem
ich z darowa. Tatarowie na drugi że nie idą daley naszy, przez Dniestr
przez Dniestr. Potym przyszedł Poseł od Skinderbasze. (mi iam do
niego. W przod stał dla on do mnie, o dramatem w tym dyputatem. W K M
y Rzpltey, prosił abym kogo do niego posłał na vmowy. Zwołałem
Jch M Panow Kuratorow, w kupie Wielkiey Rycerstwa, znosiłem con
silia moie z Jch Mciami, miałem mysli W. K. M. widział radzi
tem ich. Posłał w zastawie Alibeg Wielkiego Cetownika z niemałym
pocztem ludzi zdalochi posłał też do nich. Vczynił Ond Starosty
Lembowskiego. Ja summa, odesłał Skinderbasza Napzod, że
by Vkraiński Zamki zniszczone były. Posłał Kopią listu Cesarza Im.
Rzym. przez P. Obuchowskiego do W. K. M. posłanego, ktory z pro
stu zdał się być prawdziwy, aliboweim gorzey pomiarał wszystkie pun
kta listu W. K. M. ktoregom ia miał kopią od W. K. M. posłaną, ale
iż ku lwowu był groźny bardzo wzięliśmy że to Skinderbasza przy
czynił. Ztąd dałem odpowiedź, że iż nato aby Zamki W. K. M. tana
nego zniszczone, być miały, gwoździ nie mogę. Owszem, iakoś tych

Za to

nato przyszedł abyś ich znosił, tak iż nato zwyczaiem Jch M. Pana mego.
ku stanął, abym ich tego bronił. A przedarowałem Pasza W. o dto.
wegom owiadczał wszystko przez P. Olfinowskiego. Tandem natym sta
nęło com W. K. M. on czasu posłał, a teraz dam oryginał tam part.
tycz. W. K. M. Życzył bym był, aby P. Starosta Lembowski, to
co ustnie Skinderbasze słyszał (zatym P. Star. Lembowski) powia
dał). że była mowa Maiey Nasza. Krolu. Skinderbasze po
Tractatach. Same Posłe, będzieli ich tu polo y trzymać, a przeciw
kozacy nie będą wpadać w Ukrainą (cesarza Pana mego, y do Wołoch
y do Węgier. nie będą nabodzić nasz ludzie, przysięgam wam po
losy do stalat. y daley, a ieżeli nasz ieżeli co nie czynią, owszem ieżeli
y nieście na ostatnią przestrogę. bracia, że pewna woyna małe. (po
kąd Jch M. K. Hetman) zda mi się y to. W. K. M. powiedzieć. Odesłał
Skinderbasza, abych ze mną widział. Mieszkamy się na pewnej rzyce
z sobą rzeczą w rownych pocztach. w tym, w wielka woda przyszła
która nam do tego nie dopuściła. Odesłał potym abym się nawięcej stro
ną przeprawił, odesłał dał w zakładzie kilku Pasow, kilka Mur
zą. przeprawił, odesłał dał w zakładzie kilku Pasow, kilka Mur
zow. dawały Woiewoda Siedmigrodzki dwoch Węgrow zacnych, da
wały Woiewoda Wołoski dwoch Bolarow przedniey y, Woiewoda
Multanski także dwoch Jandzi swoich z tego. Drugim był nie
bro, nie dla kogo ale dla pokoiu W. K. M. y Rzpltey, y abym nie wzru
szył, że powrą opokoiy y aby kto z nie przyiaciol tak nie udawał
Ja am też dawał rzemu w zakładzie, abi był do nabrania nasze się
stronę przeprawił. Ale mysli się nie zgodzili. Kusiył się on pierwey
iąm czekał aż by odszedł, przestrzegaiąc o tym dyrektatem W. K. M.
y Rzpltey. Pierwszym na placu stanął, posledni odszedł.

Niewiadomi mię we dwoch rzeczach ludzie. Jedna, zem P. Koreckiego
nie ratował, lecz nie mogłem bez woli W. K. M. et Sine Senatu et consen.
Rzpltey, bych był do Woyska umknieth, mogłby był bydź cili. Dru-
ga zem mię zawdy y wszędy przeciwił Hinderburgowi. Zmowcze mey
nie bylem nateskapy, oswiadczałem Godność moią w krwawych bi-
twach z Kozaki, z Michałem Wojewodą, pod Kiewem, zwłaszcza bitwę
z Karolem, pogromiłem go, pod Carnym Zamyślem, ze mi y
nowano, zem narzędzia swoie gotował, ocieć y pod Słuszynem. Czwarte
czyoszy Nieprzyiaciela na Szyi. Hetmana Koronnego Brata Swoy
ślego oziałem y do stołicy przeprowadziłem, bom się nebał zero-
wo woysko. Widziałem to, iż wszystkiego był gwałtował, nie mogłem stra-
cić wdzięczności, które nisze było gotowe przy W. K. M. a iżbym był
grał, zem wszystko wygrać miał. Ale tu gdzie było obeśpieczenstwo
Rzpltey, gdy by było woysko W. K. M. zwalczone, ktoż bych mógł
temu się zatrzymać. Kiedy by pod Adrianopolim albo pod Konstantino-
polem w Turcie nieprzyiacielskiey, ważył by woysko, bo nieszło
by wszystko o zgubę woyska, a gdy by P. Bóg posterował, mogłoby się do-
bydź z woyskiem Koronnym y postąpić. Ale kiedy in limitibus Rz.
pltey z woyskiem Koronnym postąpić. Ale kiedy in limitibus Rz.
pltey, gdzie posiłku żadnego, tuszyć tey, na którą się Rzplta obeśpieczyła
mogło być tym daleko niebezpieczniejszym punktem Rzpltey. Wtore y nie było za
co, bo tego dnia był taki wiatr. Wtore woysko W. K. M. gdyby chciało bydź
adversus ventum pugnare, kopyi trudno było złożyć. Wtore woysko
Nieprzyiacielskie było nemałe. Było samych Sz. Turków. Coverta
Secreta to W. K. M. powiedam.) 30000 Węgrow dobrych ginałow.
12000 Wołochy Multan, bo się była moc Wołoszow zebrała, bracia
się Tatar zgotowowali, kilkanaście tysięcy, samych Tatarow dwa

Dru-

dzieścia kilka tysięcy. Widziałem kiedy Cantimir Murza posrzod z.
Oboru, widzieliśmy dymy, zrozumieliśmy że to Wołoszech pali. Aza do.
myślawałem się że to naszych, ale trudno było woysko rozdzielić, trudno.
było y gonić przeciwnego Nieprzyiaciela, który za certey dni siedmdzie.
siąt mil odbiegał aż ku Tydzierowu. Tobył rób fortel, abyśmy byli
woyska rozerwali. Mowił to głosem Hinderburga: Małe rzeczy u
drobne, trzeszcz. Ale widziałem co na tym Rzpltey należało, abyśmy
byli woysko nie rozdwoiało. Wolałem tey czasu Wojewodztwa rozne.
odzielać, niż wszystkę Rzpltę w niebezpieczeństwo podać. Jn O.
ctobre szedłem przeciwko Kozakom z woyskiem wielkim pod Kamieńcem
przeciwko P. Podstolicowney prowadził. Drugi P. Stawicki Kamieniecki
Trzeci P. Stanisł. Winnicki. Ostatni P. Kazanowski. Posłałem do
nich, bom chciał żeby osobno byli, ale mi przeciwili się, nie mogłem za
stawować rób starszy y niedźwiedzia, aż kiedym się przymierzał, ledwo pozd.
grzbiet był od nich, widział siedzieli za do nich. Przybył mi do woyska J.
M. P. Wodá Ruski z pocztem niemałym, studyi X. Jm. P. Krakowskiego
tamże studyi X. Jm. Zbaraskiego Krajczego Koronnego. Wtore y ow O.
bywatele Województwa Kijowskiego, którzy przodkiem czas obrazowanie
nich. Postrzegłszy ich ostatniey postawe woyska W. K. M. Kozacy, a.
Tatarzy starszy, opowiedzieli, że się nie chcą z Hetmanem Koronnym
potykać. Zaczym y dniem tam nie padło, postali na Traktaty, które
copią postałem W. K. M. teraz oryginał sam, oddawam.

(27.)

Mowa P. Jana Ostrowoga Wojewody Poznań.
skiego ex tempore przed samą Coronacyą, P. Rymo.
wą, wzięta, kiedy pod Confederatią Tolmicz
kiego Krotki Rym. 1613 złożony. zawziął się był
na rozlewanie, a za tą mową zgoda stanęła.

Abyśmy to ta Rzpta Mciwi Panowiey Bracia naszy młodszy za
tkwa głowa nasza. JKM. Pan nasz powsc nas raczy, abyśmyiey
o tym ostatnim razie y blizszey, strzec kazc zgrobu, nie odbiegali y ze
byśmy iako cnotliwey Oyczyznie radali. Socto Rzpta y Stan Corony
Bracia Wmciow starszy, a Wm. Panowie Posłowie Ziemscy, kto.
rzy wszytek Stan Rycerski wyrażali, Bracia naszy młodszy, dwa
starszy, widza Rzpta przy Krolu. Panu naszym iako gotowi, y nas za
raz to samemi głowa nasza. Pan nasz powsc, a powsc to abyśmy
z nimi gospodarstwi dotego sie mieli, iakoby śmy zachowiancy y orłabo.
ney Oyczyzny, a wtakowe kazdy siebie, wsze podle mozenia radami y po.
mocami ratowali. Bynas oczywisto JKM. powsc ocalosc iaka do.
stawnitwa y szczescia swego, powinni bysmy dla Pana y głowy naszey
chcieli, y mc rzeczy tym zaraz samemu. JKM. Panu naszemu z nayl
szych radzieb radzili, ale kiedy wsze za Oyczyzne nasza vbra
dzaiąc y gospodarząc; kiedy za Rzecz pospolita tkwo nic nie wpadla
y nas samych zanas, zawstydza calosc powsc. Dla Boga czuymy sie
a wostatnim tym razie ani sie zaspominaymy ani dobiegaymy. Dowin
ni dobrzy gospodarz przy dobrym stanie, przy szczesliwi
Panow swych, wszytkie rzeczy, ale przede wszystkim dobrego imie
nia swego trzymali, wszytkiemu Koncec. Smierc przy
chodzi, y sam J.K.M. wiecznie sobie nie zamierza, contra ordinationem
divinam, ani czego sobie nie zyczy, ma za to nayswietszych szczesliwych
kiedy tedy cadaj tkwo nie zyczy sobie przydac głowy z Korona pos
zyc, ale za Rzpta nas powsc, ktora nie vmiera, ktora dobremi radami
Cnota, gospodarz swoich wspiera, moze byc przemnic, to mowic.
wac lata mi zamierzone. Amy wtym rzeczy prawdziwi Synowie, ame

Nowo.

nowi slawnych Przodkow swoich, ktorzy za nam Jagiellonskich
set Lat (co wiemy) w calosci, w stawie, w ozdobach, bractwem et trium.
phalem, ktora niczyiego jarzma na karku nie miała, zatrzymali y go.
dali, nie raz, nie na czas długi, ale zyczyc mamy, aby tak długo
iako Swiat stała, y z nimi az pospolu sadnego dnia doczekała, y nie
rzec to rzecz mozliwa, nie mieniała Impeta w dobrym rządzie, przy
chylic y miłosci dobrych Synow wrzecz bydz mogąc. Dopuszczy
JKM. Pana naszego, aby y bez tey z samej miłosci Oyczyzny, z samej
strzechy w tapiey zgrobi kazdy swoiey, winnisie tey raz vpaczanej vmi
rzec godzic, isdnak y my bracia Starszy Wmciow. Senat Corony, powin
ni Wmciow braterskie, nie wprzeszaiąc tey w bogiey matki Spokoiney
Rzpty. Dajmy przykład z siebie, czyniąc dla niey bez wzbrzidzenia
rzeczy stow, nieodsylaiąc niczego, odrzytko co rzadko może bydz czynione
gotowi będąc nie tylko wyslugi y misce zalic, rzadko kto na dostatki na
szcz patrzy na poratowanie niey, ale y zdrowie y pozelaniem krwie swoiey
sledzwi głowy, przy całosci niey osobnie kładąc, powinnosc dobrych sług
y miłosnikow niey, obwiadczyc. Sila złych razow, mieszała na kg ta sta
rona sprawa; ale w tych złych, iako teraz wsze nie była nigdy, nie pyck.
ple comparationes y stanjes dawnych wyliczaiąc, czasu, ktory nam
dogodzi traktu nie będzie, ale gwyszczmy rzno na to samo, co kg teraz z
nami dzieje. Przyszedszy do takiego nastania patrzymy, tey stan.
ney sromoty, zwrocnych. Nawczo zlaczenia y wzgrzezenia, wostatnich
tych czasach, do takiey stawy zablogosławionstwem Panskim, zaprzą
y szczesliwi JKM, za dzielnosciąc Rycerstwa naszego, przyszedszy ze
Starszey dziadzicznej Dzi przyiaciela, wziadszy y samego y Stolicę
rzego, czostalicmy do ocrzi wszytkiego Swiata w wielkim podziwie

mi, zadrzał. god kolany. okrutnym Narodom. z takiego gowodze
ma nasze. ij gomnozema. gotk znosc. naszej; alisci rzadna raza odwo.
cil Pan Bug blogosławieństwa swoie, metillo ze sie nam, to cobmy ko.
wo godnieli zymnieli, metillo ze sława nasza w Barbę sie nam ij
godmerstwo obrocila, ale widzac Samisz Brachia naszej, Samisz te.
Cwoysta nasze, z ziemie Meprzyiacielskiej, ktora godiadali do wm.
tznosci Ojczyzny odrzedzij, do takiego rozmieszenia gorzij widzy. c.
ialim nestysdaty. Oczu moie przeszle, iakie mi gadko na ij na myst Bozo.
dom naszym. Toczawszy od A Jch Pana naszego ij głowy naszej
przeszedszij wszytkie Stanij aż do naiwyższego ij nawzgardzewszy
Sułtana, niemasz mnieyszego, non est respectus personae, tegoby nedoleglo.
Wymiserow dostatku, wyrzucona krew. Krzepkij. ostabielismy wszyskij
Hardemu sile, drugim wszytkiego niedostawa. Circumstant nos.
Meprzyiaciele naszij, iako drugiego Daniela wziasnienia wrzuconego
Lwi przemocni, ktorym Bug dał. mocą swoią paszczeki zawiązał, że
go nie wzdrai pali. Rady. doma nie maimy, gotrzności gotrosty nie
gotrzeby zmistad gerowego, nieprzyiaciel zewsząd, gdzie rzadno wsp.
mnie. Cud Boży ze sie na nas nikt nie zrzuci; zawsciągnął K.
Bug. wszechmocnością swoią iako Daniela paszczeki, ręce nieprzyiacio
naszych, dał wysze czas do wyciśnienia ij gotratowania nasze. dał
wysze sposob. do skupienia, dla gorady dogłowij naszej, stanow ato.
Cownych, ale vana, gegardzmy ią no. tuto sie dzieie ij dobrotliwo.
ścia Boska, upuśćmy ieno ten ostatni sposob, ktory nam K Bug
do zatrzymania wysze wtagnionej ij gwałtownej Ojczyzny gotaczał
raczył, zemkniemy sie z tego placu, gubćmy z wrakiem tę godzinę
a ostatnią gelitwi godzinę, w ktorej ato wsze możemy o Ojczyznę

gotobie

ij osobie radzić, sroższmy, gdzi go wszytkim. możemy sie ij z Rytą
ij sami z sobą, ij z dzijmami gozegnać. nawiecz. Jurito Ojczyzny na.
szej gogrzeb. czego nie daij Boże. Mniej idzie o nas, o Senat Cownij
o te stanijch trudy a siłaj cbonjch, krotki nasz wiek ij krom tego nie
trudno. z ludzbij. Rzadcow. Spow. Cownijch. z Stanu Rycerskiego, te.
stolki Senatorskie, ktorzyć trzeba, osadzić, mniej o Krola Imść pana
naszego, siła Wolow zeszło, byli co raz Rzomi, ale o Rzadcow samych.
barziej idzie, aby sie za vstanych ij drugi ten Stan nasz Senatorski
ostawa, aby ktorzij Krole gosadzali ij obierali. Wasz upadek nedowaj
Boże, upadek ij wasz ij Stanu tego ij wszytkiej Ojczyzny. Prosi Imć
iakosie od Imć Kanclerza Cownego słyszeli, prosimy, edzi o nab mnicj
dzie, abysie sami nad sobą ij ubogą Ojczyzną, litość mieli, ktora tak
se smiona, tak gosżylona, że v proszeniu tej ostatniej, po ktorej słowmi
ratunku zej, drazej, gdzi grzmot upadnie, nadaremny dzie mieymy go.
Pana Boga, sami w sobie, z Stronij, metillo nas mit mi ratuie, a.
tej mi zatuie, za drag takich grzechow, ktorzyby wsze (by ręka Boża
nie zawsciągała) ij naszych. bardzo radzi conajtlej gospebrali. Za
Cownie godziny ostatnie, gdzi tę stawną Cownę, albo przyiadzie
gotratowania zostawi; albo na one nadzbron na zgubę wsadzi ij gotkpi
Zawrzenia ten Bożi zgodnie, gostanowienia te, ktore sie obrachowaly
ratunki, namowienia, iaka bydź może nawiecznie przyiaźni, gotowości
Zostanie nam wysze nadzieia, że wsze modlem zmiłuy dozetrzie tak.
dzogo. Cyzanij y miłosciwij, ratować dobre ij ubogiej Ojczyzny, ale ni
skie niezgodnie, w tej Cownej godziny, nedowaij Boże, zemkniemy

o tem vdale Cyeszyme ij dobrze obiwowaċ y regimen zaspiewaċ mo.
Czemy. A nie tilko o rozlewaniu tatim, ktorego nebowa nas Lbg
ale ij umthnieniu hamuiedrzey czesci poraczowanych vratunkow, na
taby do wyzwolenia z tulich ciszarow y nie bespieczenstwo nadaċ
sia zostawali. Doswiadczyli emy nie sama zdecza wszytkey Cosmy
ow przeszły Slym upatrowali nie ktorzy, ze za mniejszym nie dostalnes
ow zaplacili, w mirosza conam. Stwodij. Rytta y my wszytkey przyde
mieli y ow nie bespieczenstwo coraz to wiesze. Lwzna nadzieie w
Traktatach y zmilowaniu, czyli wyowietrzały, dawny sila, ostalo
dluzni sila, przybyło znowu sila, a szkod niegrozelowanych nie
wspominaċ. Ale sila to na nas, by nawiecey, bole to zlotem ow.
Zwadzie bez nie bespieczenstwa Rzeczey, nie zelazka. owbroney
Bozie, krwia braterska splusnaċ obogą Cyeszyzne, y ostawowa ow
silach swoich wystawic na miesie gatki besprzyiacielowi. Kiedy
zaś go us polowniu zaszli te zubozelma y nie dostatki nasze, zaży
wie to ngm. ow caley Cyeszyznie, dali bg a nawiesze rzeczy, szkoda na
grzesznej wiek będzie. Aby były Rady y prozby zaprzod sie.
M Pana naszego starania y onieysze miały, byesmy byli tweszi do
przeszłych rzesza podathow powrocili, tego bysmy wszyscy y3 Cy
eszyzna Volni byli, cosmy ow ten rok Cieszyreli, y tego co sie nam Cie
zawo przyimowzyło, ani v puscili bysmy byli rzeczy Moskiewskich,
Cieszbysmy teraz nie o owwobodzenie Wiesow, y nie o howyes bymesty
cbanych podathach, ale ocrzym smaczniejszym y slawniejszym byli
radzili. Stałoszi a zleki stało, ze wania fnek y grosuchy popularek,

nie daly

nie daly za drom dobre gruntowniejszym. Przemilosierdzie boze
strzezmysie tego dalszey, zesmy kes na przeszłym Slymie nie dolozy
li, rok czeska newola y nie ospalowanie szkody Cieszkiey zno.
ow wojeney stlaczanie nasze, ale przykład ow oczach tkwi. bay ow.
Cabeli. Narodzmysie to prawnie ze y tego ost Slymu do tego przy
dusze, wiszego zle gawzdu, a nie my bardziey obozeni bedziemy, tym
tam wiecey dlugow, stad Cieszaw przybywac bedzie, ktorym nie
zdolamy, a zatym ostatnia zguba, czego nebowaj Bozie. Lwdzmy
przemilosierdzie Cyeszyzmy ow nasze, idzie ow nie solnie do rachunkow swoich
Poradowały sie nieuprzejmej, nie odprzodnim Cieszanj, wolemy wi
przemadrzmy, by znawiesza nie stanowienie, niz krwia znoski, na
mowienie podathi, ktore wystawiczą dali Bogtemu, zgoda mało nie
wszytkich. Ze nie ktorzy ziomkow ogladali sie na nie ktorą, prze.
stała domawiała, na Artykuły, ktore tylko podathow nie przeda.
łaini. Lwdzmy tych abysmy na to patrzyli Naprzod. Ze to Posel. §. 18.
stwo, ktore nam ora Bozie darzyli, nie iest calo pactolka od Pana, ow.
czuyi tu rownie Gothyla non cum mandatis, ale na radę y ob my slanie
dobrego Chrstney Cyeszyzmy, obiwa y wyprawnie, y lubo na gnimie arty
kuły swe y desidenia wyprawnie, nie iuż inshak z drugimi, co do tego wrono.
należy, znaszesie sie zatarzuie, nie iuż przy porwanych swych. Artyku.
tach zazymać sie poczatzuie. Aczkolwiek by po Slymie, by dana Koz de. Wo. VI.
iewodztwo, karda zimia Conclusie w szystkim, z Slymiu dwego pow.
tupienio gwstała. Posyłaią dla gwamieli, dla gwdamą, dla tego, aby
do tego wince drugich, ale Conclusia na Slymie gorzy owszytkich, one mo.

ga, od strzeley wszythkiego wnderzei. Skym to odkrzywa, tuchi wszytko
znoshi. Tam widzey wrozy mey wnderza, dwtrzy wierzyc miechcą, tyeza iod
gorich mi mogą, y wedlug wzumienia swego, chcą sie mylą, tyezą aby
wzecznj stanowrone byly, a wzumiaiąc, że mnegszym ciężarem odporu
cwic to mogą, na wiksszy gwałt zatazni, migdzy wdzech tak
zebj na zgodę stanow sowich, na wzumiane Werwodztwo dwigod
patrzyć mi kazano. Kiedyby tak wszyscy domą pozostali Brada
dobrze o mir bezpiwczeństwach Cyerzbny kefurmowany byli, kiedyby ia
tak do ostatku prawdy tom gorzkie wzumieli, iako ią tu wm wszyscy
zwiklemi wrazlemi y szeremymi odiacy, kiedy by tak obrachowanc
z wielką pilnością, z czego chcą nas nahyn zadadzą, nieuchronne
ich ciężary obaczyli, y pozytym to, że albo zmarzbyć, tem które obra
chowania tego nam owiono da, Godatkam, zatowana bydzie moge. ale
bo Wdowey Bożę, za miedostatkiem, nmóc iakim, do reczmo progrzona,
ktoby był tak zdalony, żeby dla inszego proboszcza nie postąpiwszego.
Cyerzbnic, z sobą sam zgubic sobie obrał, zaczcy nie trzeba dokazyć kto
by tak mogł bydz bezrozumny, żeby rękawem, iako mowią, miedzy za
tkać, kthnąć y z obwma rękawami zholnerzem stanąć, a co gorsza y
sam do mey zgnisc wolał? Nie oglądaylic kę Wm na pozostała
Brattey, ktorzy nie wielgo necessitatem, zakazali Wmciom libertatem
kiedy gwałt wybrzy, kiedy mi to powiadaią y ukazuią, co tu na sto miedzi
cie, czego zchcą kę chcą, nie tylko tego niewdzięcznie nie przyjmą,
ale wmce Wmciom za oszczędność y zdolność grodzą kinią. Aczy tobie
w mnie tu niegodzi, bysty to zbrali doma zostawował, bymy y zaleb
wyludnić mieli. bysto tam y krwią swoią oblać mieli, niżby to przez

mą

omą y głupią gorzy wpoge zakazac, wstręt ratunku mitey a upadaiacey Oyczyzny, stacby miał. Wespoge Wmciom tam opowiedziana autentab
Wm, wespoge opowiedziana powszechna zgoda wszythkiey Cor.
any, chcącemi gwałtu zgwałconego od nim, kilko pozostałe a mnieyszc godza.
tki ratunku. Domowcie chcą pewna dowodzic, nikt tak bezbożny nie
będzie, aby tey był, zrzec Boga, tey złość ango. y nie da mu Wmciom oto
wiadzic. Stanemy gorzy tomciach wszystkich, gorzy znamy ich do radzy y
groźby nasłey, zastąpiemy ochotnie tey pot Wmciom. Lrodzony pos
miłosierdzie Boże, przez miłość Cyerzbny, dla tey wielkiey, nie tylko iako
wiadzącą małey liczby pozostałey Brattey, z ochotą ponosi, ale krew
zlewać, ale głowy położyć powinna. Odwiedzcy Wm, tey stanowey Cor. mc
zachowaniu tey desolucie, na nie chcą mi oglądaiąc, ratować, ktorą widzę.
cto w kilku minut grozbny tu w kupie, całą załaskę Boską, mdzieć
a roznetię, bobowy Boże, namnieyszego z obmyślonych podatkow. ani mnie
szemi, obalony obaczyć możemy. (28)

Legata Posłow Woiewodztwa Krakowskiego do K. J Mci

Skarzysk na Cyzowczyki

Przy oddaniu Wmciom służb naszych y wiernego poddaństwa
Wm Pan nasze Miłościwemu, życzemy y na ten Nowy Rok. y nawie
le innych fortunnego zdrowia y szczęśliwego Panowania życzymy. Wm
K. Mci.

Postawiony artykuł y niżej w swych Cyzarach y tu dnosiach, niżby pra.

ovir nate Koronę y wszythkie Dworskie rzeczy, nie bywałych, ktore w tym
Exercitu razu przez bez wyiątkowienia do wszythkich Panstwa W. K. M.
legaty, bo ledwo podobno należeć by ich mogło takie nomen calamitatis
ktoraby nas Bogu nie miała, gdzieby wszythkie mieysca Domina
bey W. K. M. należące, wielkiego odpoczynku Stanęły Woyny Tureckiey
y cieladziało nas perculeant, Tatarskie fewciskma vicinia Panstwa
Ruskie, Podolskie y Wołyńskie w gospust obracaiąc, Brama ad Inter-
cessionem przyimuiąc. Moskiewska Woyna y sedicio Kolmierskie
stamtąd do nas wymękaią, dostatku nasze wyssały. Korachie moty
nie mniey, Bratia nasze na Ukrainie utrapiły, ktore drummą iakoś ta-
kgabant animos ex Publicis Stanow, Ktymi od W. K. M. na zlecenie
tych trudnosci złożeni, do nateprzym znaken, Znacznieyszym stadm
nas ex wszythkich wiernieyszych poddanych W. K. M. y eventus tych wszythkich
Stymow, ktore fortunnie minęły, iako sny Dziwnami będąc od W. K. M.
y zebrani na to mort majori, o to się solicite starali, nie zemą mi folgni-
cie, żeby Rzadlmi rzeczy ciężarow konice ucznią, y angore animi W. K. M.
ktoniżkolwiek takowym kłopotu et flemitu ciężą, bydź mudał, Vbezpie-
głogosławił zawsze Bog zawrzdy y starami W. K. M. y conatub.
Nadzie, zdała się bydź Rytą omni meta liberata, Nadawcą była flo-
rentissima Imperij y złotych praw Cradow. Populub wszytek kto-
rego salutis cura, gorącipuum munub Kniejskim. Gdyż ta błogosła-
wieństwo czynią zamią szczęśliwe panowanie rządzę, gdyż cały de-
gosto orzeł odlecieć. A kolwiek, nie wiadomo iako nieszczęsnymi
wieder bez przyczyny kes pomieszał, ostatnie calamitatibub napeł
nił, prawa y wolności nasze znieważył. Krzywdzie iako Woysko.

more

ovszedszy zaraz gdzie Miedzie we wszythko Podgorze, saeva et propha-
na milenit, wszytek tamten Kraiu wniwecz obrocił, nao statek y groszy
między Rzeczmi Polskiemi Węgierskim ani sroszą, ktorego nikt według Prawa
na trzeci bez zgody wszythkich Stanow, łamać nie może, tu mieć nie
szczęść złamało, bo Woysko zwłaszcza Kto Węgier, Podgorze z
gosto szczęśliwy, tu Krakowskie gdzie mieszczanowie, w tydzień brzydko
nie znośnych, tamte kąty trzyma. Wostatku tedy tym rozlemi y
brzydkich zalotę Woiewodztwa nasze wszythkie. Krakowskiego o
bywatele będąc, zebrawszy się na pogrzebie trzy Rzeki do miasta
Stołecznego W. K. M. Krakowa, odprawiliśmy między się Jeb.
M. Panom. Senatorow y Urzędnikow koronnych tam na ten czas będą
cych, ta publicam calamitatem, to prawa y wolności spólnych zmowa-
cie Polskiem przetrzych, y coby w co casu czynić, mutua cuncti
a sobie dawali: Przyszło nam tedy spolnym consensem gwałt
do W. K. M. P. N. M. Onych bito mayor y tey reverentiey, ktora nie
W. K. M. powinna, dosyć czynić, odmieść to otrzymane nadzie, y
quo par est cultu, iako rodzice nam. za łaską Boża panuiącego Kro-
la, dochodzić się, dzieciom nas ta niewola natrzymać, y cugub pier-
wszy zabudzić tam nastąpi, prawa y wolności nasze, a w tych
Majestatem W. K. M. debitam et reverentiam Pana y obrońcę nadziei
nie ludzia na zadrzych y lito mi Węgierskim Królestwem tak da-
leko y potrzeby groszy tacessem rozkazał, czym nie Legacie do
W. K. M. ztamtąd były, gdyż o tym Woysku ani wiemy, ani słyszeć
li, ani im mi stypendia Rzpltey dawać, ani in numero Fidelium
Rzpltey były, srodze przy tym uniżenie, abyś W. K. M. iako Supremus

Custos Krzyżey, którego Pan Bóg, z godney Krzyżey, salutem gesturi
ce godała, feroide ij prędko, gdyż ostatni upadek nasz omnem moram
excludit, dobre tam Hrabia, w skarżi racyi, mi do przysłał wier.
nych poddanych swoich, y pułkownika Tatarskiego, mi
tose, et studia ich mię odwracał od tego, które furentium gaudiorum
felicitatis Christianum, mię nie przestał gratulować o felicitach bub rumenich,
nomen Regium, którym Hr. dni publice, życzy, że za wolą y wskaz
waniem W. K. M. z Państwa Cesarskiego, wyszli, y do tey doby wnich
trwaią, iakoż wczorayszego dnia przyiechali do Kola nadeo dwaj
towarzysze z wasyta tamtego z listem od Pułkownika swego Pisma
Alechowskiego, a przy tym obmawiaiąc się że są od W. K. M. zaliczo
nym, y wskazanie tak od W. K. M. iako y od JMci Hetmana Cesarz.
skiego maią, żeby się z tłupy nie wzrochdali, y tego coby z nimi wydarz
nayściślejszego Nieprzyiaciela mieli submittować się, z tąd wolny namniey
wskazanie W. K. M. przystąpiwszy, zaraz do tłupy powracaią, a
przy tym wszystkie te okoliczności co przedtym siebie y nomen Boże, które z
tych rumorów pati w dobrey oczywistey racyi, y Deo Patri Patrio
cognomen meriti. Nie prożnuy więc nieco W. K. M. radno oto
cos nam W. K. M. Panu naszemu, sprawa y zobowiązkow powinien,
czego nie tylko wiarność y życzliwość nasza, zdrowia y własności
nie szanowanie, tak annexum obsequium, ale sama W. K. M. domi
nandi felicitas: sublimi et pronis animis regnimie. Jedna iż do
gdy strach pierwszego wtargnienia zbyszy, mocno na nas woda y trzepiedze
coraz bardziey idzie, zbieranie ludzi przez P. Koreckiego y P. Jana
Hrabiego Potockiego na Cesarza JM. Rzeczypospolitey, stworzenie, iako gdyśmy
mieli z P. Hrabim Potockim, gdy nayiechał do nas, ociemny iest braku
y groźnolenie, którym na nayim Dzielcu powinność, mieli nie: od

Wa

W. K. M., iść do Lwowa y Mozarz za pacto się maią. co
mothlio wszystko Corona zniszczyć, ale tot bellis implicare mihi abyś
gdyż Starey gotowi arma armis W. K. M. indicere, abyś Państwo ia
ko wyst zdrowo z Cesarstwy, W. K. M. rzecz to wiadoma, zaczyni za
raz ad manus przyść by mogło, y do tendrotei mego dawnego
et nulla causa fidem datam, y tak dawny spokoy, z Państwy tam
tem, gorzey wszystkim gniewem, w którym zatrzymani wszystka pań
stwa Cesarskie constabit, gramy Bai. Lwowi oto tedy umrzeć
W. K. M. gdy salutem publicam y Spokoyne W. K. M. panowanie, aby
tym obiema Sereniss. mandatis W. K. M. zostawano było, aby
godności swoiey tego zawrzeć, pomiędzy y tych którzyby na tę po
stąpić zawzięli, zaraz ich przekleli. Fomites tak oratiyes zapa
tow aby ze wsiad od JM. Panow Hetmanow zgadzonych były, et a
nim mieli wysłowiona Krzyża. Co wszystko za wstrzymaniem W. K. M. przez
JM. Hetmana Polnego, który też był od nas dobrych consultatyi pełna.
ny, także y Pułkownika naszego JM. Pana Cześnego Koronnego, którzy oba
na to tylko samo czekaią, y stąd się nam dziwowali, zaraz wyiechać
będzie tamtąd, a w Ruś gorzey JM. P. Conclerza Koronnego. Po
lacy Węgrzy z sobą lubo wiele starganiu y wiele krzywd y atrocitatem
simultatis tamtey wielką część Węgrzy. Ziemie na pełnocy, Oni drżący
to widząc że na ten czas succumbere fortunae, czasowi y swoim bez zazdrości
tym tendrotem będą ustąpili. Ani mothlio. Podgórskiey Ziemi wszy
stkiey, ale y stołecznemu Miastu W. K. M. Krakowowi. stabilitatis y
stałego pokoiu, natym wypłacenia należy, gorliwy abyś W. K. M.
Communis starze nato ludzie gorliwe na znaczyć racyi, żeby stetani
krzywdy. świeże, etenata do orient co przedtey, pokoiu Krzyża

Paragraff z Listu Ho M. P. Kanclerza Ko. vonneo do. J. M. X. Secretarza Wielkiego

Co ośmi Bom powiat, że się Palsgraff connovat, że tak sił
me congruit rationibus, obesto mi me pomału, bez cumtelligentey z
Królem Angielskim tego mi czynić. Statub do Wszdey nicenethirly spra
wyciah na miod Nie będzie bez wielkiego gomsna Nam założy w,
szy sie na to patrzyć, y mu wdawa y niebespieczna. Ato mię to Here.
tyctwo co może zamyślać! zwłaszcza kiedy nas będą widzieć inermes et
opportunos insultare. Dostał mi Bratian Copią listu Mosrwody Siedmi
grodzkiego do Skinderlarze, w którym teszy sobie Wiedeńskiego. Sila
tego ci totowo zamyślają, y będąli mogli czynić, będą Vt pigulent:
Komnab Surgunt de nocte latrones. Trzeba y nam nie spać Amey
skiny, bez Skymu radbym się działo nadluższey obrzedy, de ostenb stato
et rabo rerum postrebuie go, bo bez niego nihil possumub facere. Ja
kiholwiek będzie eventub, starajmy się o to u Boga, żeby było
ge. et communo (Christiano et mra Rzpublicæ) Jakiholwiek będzie, pie
cię patebit, że na JMCM Pana naszym, nie zadbało, gromnub pow.
szechnie: miebespieczeństwom Kościoł Boży y Kpta zachodzącym.
Przetrzymuj Skymi (dolgie co takowego stanu Boże, Kpta)
winowano by nas, że widząc nasho flagrantem vrainą, panietem, nie dbał
o tuiey radzić y zabiegać gdyż zawsze Zalbym rad rozumiał, żeby
czas złey, ani ku temu czasowi, kiedy Heretyctwo gorzmie expegnować
dwierzamuszy, czego się spodziewać gdy Swiatłach. Shepnub armow
metub polenb prencah, aczey tamtey nakazmy y naszych ludzi volun
tates do zdrowey radzy. Pisałem chym y do JMci Pod Kanclerzego, z.

Stan. Janowski Marszałek. Koła zgro.
nadworne w Urahowie.

Za rzeczą wsłuchać, y iżby dano znać y obmieszczono oley Transacti
ey Ziemią Węgierską. Lomeważ widzimy że wdzięczność Pana
Brzezeiańskiego, iest mianowicie Tam. Pańskie y na wiosnę gremie wielkiego
Posłane za wielkie Expectuny y znaki, a Prowincie, które nabardziey z
sobą odnib estimant, należące do Państwa JMCM Turczyn cał
kiem Imperij molitor, patrzy na zysodek, y nam bardzo iest blisko
od Węgier, aniżeli Cesarza JMCo Korona Węgierska, z niego dependent
y fides ich natenczas ambigna. Prosimy, oto umiłemu WM,
bys JMCM Skymi tamtey racyey w Uralowie, gdyż samą zgrzeszą Sam
stey Stronie, zapała ta Skymi potrzebuie, a w tym obytność WM
o tym mieniey stolecznym, gdzie y massnichdim Regia par locub, ybe.
Spraw ciństwo wielkie za zgromadzeniem ludzi do WM, y wszy
stkim onego tym przyiaciołom oraz inmemorii, do zumienia, że dalsze
ktorzy wdalszych, ku y odległszych Prowincias. Oneuraz Skymi
patrząc na successitatem. Czymaż przy tym gwarellib y Gwiborum na
szym honor, y nie wątpiąc, że tak słuszne y zasłużone prozby nasze
Krzyżey potrzebie, a szczęśliwemu Panowaniu WM. expeditissime
gorząco mu y gorącey gorącho służby nasze y wierne poddaństwo WM Panu naszemu Miłość
powinne zteni aby ziemi Summa cum modestione et reverentia, abys W
JM. pokorna Klęska, chciał te dobrą nasze libare, kiedyż Smę
mora Gorzkom naszym et pleb. statui, amalym staraniem, nieżyczc
florentissimu. Swoiey dominatu; y nie narażania, y iżby chebi gerultima
et summa successitatem, nasze Zasługe, którzyśmy w pismach Zmet
amnub, niezabawiy. W Uralowie za Dan 1620

Stan. Janowski Marszałek. Koła zgro.
nadworne w Uralowie.

drarieÿ listu iey o staraniu Jonex P. Starosty Sembowelskiego. Ktore co rozumiem, godzące to ku woli JKM. Otaczni Kijmie, boią się by nabardziey nie pomnożał, mali bydź, ieżeli będzie rozieżdżaiąc Woyskowi deliberationes, nadstuchiwać co się będzie dalej działo. Będzie on potem stale JKM. kiedy na ktorym czas. go zloży.

(30)

Od JMci P. Stan. Zolkiewskiego Hetm: ij Kanclerza Koronnego do P. Stan. Koniecpolskiego Hetmana Polnego Koronnego. 1629

Jakim iest stanu teraźnieyszey sprawy Rzeczy Pospolitey nasze, że rakowm ia się zacznie, nie zmnieyszaią ale przyczyniby trzeba Zołnierza, ale Zawodzie contra mentem według Kontraktu, y zatym żeby do Confederatiey Zołnierskiey nie przyszło, ktore mi bardzo zatrudnowaty, gdyż dziś tak tego czasu myślą goliązać, iako go stanie. Ale y dotąd nie widziałem się z Jmcią P. Podskarbim, pirwey dla zabaw, a potym dla codziennego, lecziakom się z Jmcią rozsyłaią, zrozumiał, zagotowanie, ktora iest, mogłoby się zaliczyć na 2500 koni Zołnierzow, oprocz Jmci towych. Już podobno raczyła JM. wiedzieć od Jmci P. Krajczego, że za postaniem do mnie P. Starosty Czerkaskiego od Mci, radzim nato przypadł, żeby tam co nayprędzey Woyska obrocił, a po gotowmi gdyż się stanęły nastąpiły, że nie y Tatarzy li z Węgier wyjechało, tym bardziey potrzebuią tamtędy krayę solicitam curam, żeby im Status secunitas. Nazalem tego wszystkim tym Rotom po tym tamtędy krayu postoiącym iść dotąd: Nic tylko tedy z dwoma rotami, ktorym JM. co potrzebuiąc, ale iest tam potrzeba z Roty P. Nazanowskiego, ktory mieszka, raczy JM. z Jmcią Krajczym (ktory słyszą na samey granicy iest) zrozumiewaiąc się, czyniąc y zaraz tych.

Rot

Rot, secundum quod magis expedient. Teraz mieyszy do prawdziwszego. Jeżeli się nie woremy, ale nato się nie spuszczać, trzeba gotowości, tamtego może się przyiaciela od zawziętego Cmyslu zadamowaić y odwieść, tak nadrugą stronę, gdyby iey nie było, samo to mogłoby do szkodzenia Rzpltey przyść niewstrzymane. Trzeba pomnieyszać JM. po tamtym krainie resty, tu vigiles tam, ne quid detrimenti Respublica capiat. Jdą tam Roty P. Dymosa, P. Stroynowskiego, P. Matyaszewicza, P. Wrzesza, P. Potockiego, P. Fileia, P. Makowieckiego, y tamtym z Ukrainy, bazalem rey. same tilko Roty P. Starzenskiego zostawiwszy, bo tam ia mnie, albo pod stanie Koszy na Ukrainie. Jeżeli Car Tatarski postrzega Porta Ottomańskiego znaczne posiłki do JKM. być ieżeno wspomnieli swoie dawane były, co tam gdzie y stało się, odprawiwszy zimy, przyszłyby P. Olesnicki. Jeżeli tamte Roty na Ukrainie mają czynić, niech zaraz gdzie ich Rzplita potrzebuie. Ja tam pisze z Roty P. Starzenskiego, P. Wojewodzica Belskiego, P. Woiewodzica Bracławskiego, ktore przyszłym danym przechodzić mają, a nie się ociągnąć wyprawić tam ich trzeba, abyż daleko y tych potrzeba, nie dano wiedzieć, kazaiąc im Co się tycze Cżerkaskich, nie wiem że mam onę kłaść winność, a niewinnej iako się wyzwolić. By było na tym stanęło, iakoby była y ich ad tentata, gdyby się znami wrocili, gdzie mi y teraz że tak się chciwie czynią, gdyby byśmy byli wcześnie tey kupy, exponere videbatur się była adunej Corpus. Ale czy P. Hetmanowi, kiedy ich czasu tym, albo co mu się ich potrzebuie, że ato na wczasie tego pisma, pisze mi że do Kijowa postali, odprawiwszy co JM.

X

Gaze, tosz mij Ludzichi o wielkiej słuszney obserwantiey ich przeciwko mnie powieda. Postalem do nich znowu Komorowskiego, otrzymawszy ich wolnosć, ieżby wstrzymali JKM. stukali, a tym czasem, zaczym im wstrzymanie JKM. nie będzie przyimowano, ieżby się z Wnlami albo z. JKomd. Krajczym znosili, y wiedzieli by nagłego co przypadło, gdzieby mieli stanąć, ieżby bezpieczeństwo krzywdy służyli. Powiada Ludzichi, ze się y do tym gotowali, gdyż nic czynić takich zbytkow, iakie się przedtym ludzie na nie skarzyli. Ale iż tam Wm. bliżey, lepiey mogą wasze Mciwie wiedzieć. Taiey rzeczy się zdrowia JMć. Woiewody Krakowskiego bardzo mi żal, poredkę zednak zaraz się Wm. zrozumiewać z JMć. Starostą Landzkorońskim, ieżby Zamek Krakowski, skąd gwałtu, ieśliby się, albo by się Krakowskie, gdzieindziey uszyć, obrazić tam podobno gdzieś iest. P. Fox, zaraz mu Wm. dostrzegł ieżby ich zwodził żadnego niebezpieczeństwa mi godzi się tego ważyć, a głowę gospodarską napilniey dbaruiąc. Lecz mniemam, y sam, gdzieby się zaczęło to wnet uważyć. Z Zołkwi 28. Decem. 1619

(31)

Od. JEo Mci Pana Cancelerza Koronnego do Krola Jmci

Juz przedtym nie dawno postawiłem na contentacią tego listu, który mi wczora od Wm. przyniesiony, posłałem do W. K M, tak iż teraz powtarzać to co się działo, y rozmowie z dłuższym listem rozumiem, że nie trzeba. Posłałem do W. K M, gdy tego będzie potrzeba, gdy W K M rozkaże, że mnie nie będzie czasu stawić się dla stroby W. M. Pan zakładaniem, gdzieindziey się mnie Względnem W K M. nie będzie, ex dignitate W. K M. y za mię bydź nie powinna rzecz

Cos

Cos. Jmć. Hetmana Polnego z Jego Mć. Krajczym, którzy tam
dla, postrzeżenia tego, że osobna od mieszkań przeciwstawa tamtych krajow
Co bilo, co się z Jednemi z mowiło do egzekucyi trzeba przyszło.
dzi, ieżby z Wolnego do Jednego się kupili. Wczym ia tu mieszam ieżby
dwom ich stimulowali, bron Boże. Prawda że do Jednego się kupili.
Taniey zaś gotowalnych, którzy się gotowali w obronie, y tam
przy Krakowie zostawili Jmć. Hetman Polny, wedle tego, iako czas
y potrzeba uchazi. Taksze y stroiu Jego Mci. Krzyżtopor, na ktorym tenże
czyć na Jmć. Hetmana Polnego, także na Jmć. Krajczego, będąc ich w.
Zimie co nie potrzebnieyszy, ieżby się mi kazali rozyechać, odezego, iakim
przedtym Jw Wm. pisał, y sam mię bytu. Jeszcze mi się od mnie
Oddał. sługa moy Komorowski, którego mi ich Mci gotował, rozumiem
za zwolnieniem się iego, iakby tam będzie Sabitab animowy między mną,
y zatym będzie li potrzeba, wtedy tym gotowiey napisznie, ieżby czym
prędzej tegoż koloru rozkazano. Ale Woysko W Wm pisze tak
dzisz, nie może bydź, iżby widząc, że Jmć Hetman Polny auto
ritate W Wm im rozkazuie, a mianowicie Pisek do poparcia W Wm
obrażania, mieli to bydź u nich do powątpienia. Za to taniey odez
głosi będzie, iako y gorzey, y ktora z dwoie wstem in ambigue, ciżby
im kazał się rozjechać albo nie. Jeśli Mci Pan Hetman Polny y P.
Krzysztof Opaliński, gotowali gotowych, mogą tym czasem otym za
dzić, gdy nagły ex gredient.

Co się tycze P. Stembarda,
gdy tey mieysce odiąć na pomnienie iest, ieżby nie mieszał Rot
W Wm. Zawsze się na wielkie zgrzy, czemu wedle tego, iako

ia rozumieć mogę, mieć czym dobrze, dodałby tak iako może stawić się do służby Cesarza Jmci. Lecz żeby miał tak wielki orszak ludzi, ile godzi się Rebrecie, iako obiecał Panu Rozbrow. ab Altari, iako za mogę baczyć, ciężko mi się dobrze, y gorzeto go ią napominam, aby się tak stawił, iako może, gdyż nie wart tak, iako chce, temu czego nie spodobna.

32.

Drugi List od P. Canclera Koronnego do Krola Jmci.

Wyrozumiałem z pismá W. K. M. że raczysz wyday Pana Krzysztofa Ossmowskiego do Porty Cesarza Tureckiego. Dziwuię się czemu, ztąd mi się rozwodzą o liście, gdy mi się stanie, że tak nagle Pan Ossmowski w tę drogę gotuie. Bo mi innego tego nie dało, tylko że W. K. M. gdyż raz postanowił, że się ma Ossmowski contentować, y z drugiej strony, co należało, z strony zabezpieczenia dostatecznie od cudzych nastawne może, że się temu przez W. K. M. gdy stało dosyć, y iż by też z tamtey strony zachowano się wedle pact y postanowienia gorzymienego. Przeszła dawnie y teraz żadnego stamtąd niebezpieczeństwa do Care Jegomości zatrudnionej iest od Hadym Gereia, omieman, że drugie czemu gorzymu Pana Olesika Posła W. K. M. A w Porty tandem do szczęścia się miały dla Klęski mieday Węgry, osobliwie słychać, że miały Krzysztof Pasza, który iest Mohyłskim, to iest Alexandryiskim Paszą, tumulty takie wszędzie. Co daj Panie Boże, aby tak nabardziey zatrudniało się Hospodarstwo Wołoszek, które się było wszelki zmiesł y wygnał Hospodar Wołoski.

List

List Jegomości o Draktyach przeciwko niemu, ktorym mu był posłał, a prozby tym y ofiarowanie dania Jemuż, bardzo mu gromyło do nieszczęścia tey letnie, y bardzo zatrudnienie, odradzaiąc zmiasera otym W. K. M. woli, y na potym będzie miał na pieczy, żeby go w tak dworzanie wielkie łaski Jegomości wpaść, gdyż zaiste Cudzoziemcy rzadko się tak Wielmoc y rzyzbrze się przeciwko W. K. M. y Panstwom Krzyżowym stoim. Zatym odemny zmin Cyprzan, niżli zorzemi totky. Dom. szami Pieczynami. Drogie y rzeczy tego, żeby te szczęściu y nagrody, które się ab. vtrinq w granicach dzieią, mogły bydź Jegomości y zdrowie stroney bardzo to on prędko zaraz się gniewał, y Hospodarski gotował, ale z drugiey strony mi tak łacno do tego może przyść. Bo cobyś W. K. M. Commissarze wysłał, mi będzie nie tak wolności Szlachcie mi będzie na sądy cudzoziemcy stawać przed Commissarze, ani poddanych swoich, ktorym Wołoszowie winig dać onajazdy przed sąd Commissarski stawić. Na tym mi będzie potrzeba co tako rzeczy gotowanie, zaczym bydź mogło to nieuwolenstwo zawdziękuiąc y podamowai. Do Cesarzych Jegomości z pilnością napisałem wszy list do mich obszerny, żeby mi wnetki zniszy y zebrzemi radzy Jego y Narodu Polskiego stanie. Nagalem Jegomości temi gorsto rzeczy ku Sanctis, ani słuby stami mi mogł przeby, dalem znać do Jm P. Krayczego Koronnego, żeby mu dodał rady, albo raczey żeby go kazał gorzeprowadzić do Jej Mci.

Przedmowa Rzeczy Sejmowych Koronacyi 1621

Scienniam esse Regimam mundi. et gdy ci ilii sapientes gerebant. et nos Rzeczy dictitamus: Unde verum esse illud verbum, quod est in ore vulgi: Laudatur nummus, gdy Król. Imper. summus magistra rerum ex experientia docemur. Atqui Reges, ut in gme nro referuntur, a recte agendo vocati sunt et dei sicut recte faciendo, Regium nomen obtinetur; ita peccando amittitur. Pro gribus verbis, tum Dnum Król. esse censendus est, gum recte ab gi ordine et formatus et actus. Quod ubi defert, amittit nomen Rz gius. Ity illegitimus et adulterinus, cui non magis obediendum est gram Rgi legitime et in iuste obtento. Quod et in Imperij nostri Constitutionibus est sanctum. et legitur in antiqua Iuris prudentia Ji cautum. Nam ij qui Religionem in Deum nullum esse gemma fri mis aut rebus suis Humanae solicitatis vinculum, in confesso est, cujus gi stum et aequum practicum inde ab vltima aet. Humanae memoria gi dentibus nostris, semper cura cordi fuit. Quinam illi, gorum erat in manu gomnibus studiis in quietionem incubuissent; omnino agrabilius et constantius sese res Humana habere haberent. Sed dum communem salutem negligimus, dum Deesto utile antegerimus et 13. privatum gus. Ity contectatur sacramentum, non gotuimus non incidere mala in dere, gribus tota orbe Germano Imperium Rom medocribus et vicinis gonter affligimur. Quâ dere non parva extant. Imperatores, Regum, et Ordinum Generalium in Dietis Comitialibus gravamina

Fundamentum

fundamentum stabilire, bellorum nervos firmare, palis subsidia tueri, Jan. gorum animam mortalium curare, verum Omnipotens omnium vires augere gopta dissent. At dum luem pestis gribusdam Dominibus stare gorum oculos. jubet, gnominus optimi Sanctissimique Consilia tuta colerentur, eo paulatim. scelerib profectum est, ut et ipsa Comitialia Decreta, et prudentissimorum antigum Iuris prudentia autoritas tradita gorum adeque aestimarentur. Nec dum tne stetit malum, sed eo tandem (gnos dolor!) devenit, ut everso fundamento, succisis nervis, debilitatis subsidiis, sanguine mortalium corrupto, et regendi viribus minutis, extrema gndq; nobis subeundum sit, nisi in tempore succurrit, gui ceu Λύτο τής (πανδαμάτωρ sub veniant, grassanti Jui malo obviam ire celeb pergant. Animadvertit Deus optimus gnondam Sanctissimus Imperator. Ferdinandus, dum pie vixit (saeculo huic et Sanctorum Patribus felicissime) relictis negotiis omnibus, de moneta reformanda, et in melius redigenda; ab ordinibus deliberari. Quod nobis etiam in hoc perturbatissimo et confusissimo rerum statu, ab optimo itidem Imperatore Ferdinando II Augusto. Feliciter gerendum esse confidimus. cui deum optamus et vovemus.

Rada ziemska Rzeczy pospolitey mianowicie Monetarna Obrana

przez Zydy a Cudzoziemce. imianowicie Holandy &c.

Votum X. Pn Zbaraskiego Pana Krakowskiego na Sejmik do Lwowa posłane, przed Sejmem Walnym w Roku 1623

(cf. listy Zbaraskiego pers. pag. 68 nr 38)

Vzem za to Aleiwi Plinowi, że albo umie umie rzetnych, albo a. gendo mię exemplos naytrudnieysza rzecz bywa mowa, czoładzca, gdy kto złe albo vsłuie, co skadłe, y gotne godzieiemia, gotne wzmacnienia, albo rozsądku bywaią takowe mowy, nim albo ratia da mieysce słuszności, albo samo doświadczenie, które na pewnieysze ma swoie argumenta, tylko z chciwości vbiere pożytek tego, co się zgrzeszi albo trudno albo też pechem bydź zdało. Ale tych, którzy przez tak wiele lat in continua serie calamitatu Ojczyzny, długiego wnijścia kleczą krotkimi mowami zdaniem, potrzeba mowić: Czyrzytem naprzod tego sobie, aby y Ojczyznie nabrzey społecznej, y mnie osobnie ea suadendi necessitas nie przyszła, a iesli więc macierzy bydź nie mogło, żebym przedtym raczey mąż gotym, com dobrze dawniey czynał, y godzien czas pożegnał Oyczyznę; y chciał tak wiele od mych rzetnych, gdy ie- gnid factum erat, vbłagiwał, monendo raczey niżeli profundatrunk gemitibus seruilem statum Reipub. opłakiwał. widzi dotego Vom mych M. Plinow, do czego niżey więcey będę. Jednak zechcy Sami Polacy na bardziey mesta. co sydzie nati, żeby nas albo cudze nieszczęscie ostrzegło, albo żebyśmy iminentem Scieli intelligere, lubo ty cudzym y niegodzey drzanym monitorzy parere. Boże dai to, aby

Smy

smy przynamniey secundum felicitatem y ostatnią cześci amplecti, inter tot arumnas ostatniemu zabiegać vpadku y z niego się wyrwikler z padku y z niewoli. Iiedyby kto zebranszy nawietszy acervu małey, wzgat go w[illegible]u na dno, gdzie wszytkich głuchu na ostatnieysze calamitates z ie dnym by mieyscu byty, nie watpliwie, że iedni ducti commiseratione, za len by gabzali nato, drudzy mniey uważni, dziwowali by się iako (oma diey zabiey, a trzeci rem mortalium miserias tandines uważaiąc, gorzko by Boga, abyśmy ingdy takowe utrapienia non contingerent; y polno tym bedac cauti, zabiegaliby cashub swoim. Wszakoż lubo by ta miłe xanda facies rzeczy cudzych, metali efficaciter kozdego uszyka, mniey by dziwu było, bo wzdka felicitas taka gmdentibus trafia się komu, aby na rzecz pożenia, która pewnie roznes, conjectura y przykłady do wzgmu godzące, będzie miał temu wierzyć, że niebyło więc wielu ludzi mniey gorzkich, czego minor cura, czego nadzieia, iż się to nie trafi, a nawiecey fiducia takich o sobie do tym zmodrzi, że nola czekać czasu, niżeli zdaleka, aby nie był zabiegał. Czyż sam kto w tym utrapieniu, gotyka przez tak wiele lat tey ognistey grotu co raz w gardle cierpi, a nieszczęscie wymiść z niego, nie mogłoby się macierzy onim rozumieć, że nie tylko civis sweey Ojczyzny, ale cudzemu nie może bydź słusznie nazwanym. Quanquet et fere doctissimis nie mogłby mereri nomen. Mnimy tedy sią, którzy do tym utrapienia tak wielu Ojczyzny, albo raczey ledwo dyszamy; tylko my za tym do drzytkich gentium ogłoprobrią, servilis patientia exemplum y takowey nieszczęsney nędzy y niewoli do wszytkiego świata śmiesznia

Do pytam, co iest takiego extrema omnium, czegobi takiego Krytą
meodmiota y mie ciersała? Nie wspominam tryduestu y tullia-
+ Cat continua hibuta, nie propagandi Imperii, ale exercendæ seruitu-
tis causa dawane gdysz miesmy mi porzyeszli, owszem tak wiele
Panstwo mała administratione w mniey obroczli, ze odiedney grani
cy ostatniey, ktora Duestr terminat, az do Oswiecima nadrugą stro
ną, wsdne mieprzyiacielskiemi, dugiemi nadziemi rekami et armis
owniey obroconą, Florentissimam me dawno. Nempe codzien
ex achomby naiordam, na szyebie o broncow o rzeczy, tak na pietnie,
ze pyli sneli iuz mi raz arbita omne giebi et fab zostawia krzywdą.
Upadkiem y skomota nasza, co ieszi libido tarala. Tributa drom egzekcim
Krzyży. Superbissime y miernotne impetnie, Quiesli wszystkie do
stathi ad ultimam exterminativa, nayostatek mentem legum odrzuci
li. Prodkowie nasi tak prowadzą y wiela krwie swoiey ofiarą, co.
ktorą Prodkowie nassi tak prowadzą y wiela krwie swoiey ofiarą, co.
stawili. Wojska tyle ziadle, iako Lethbus albo mauritius, w szelakie
fas wkraczaiąc, impunitatem wszystkiego wyiskuszli, obligare volume ca
go tatim, co ieszi obrabi: rostarali y silentu gergethu Polnemu Narodu.
Ani zato za prowadzie mich ielicznieyszi, emigrauerunt. Nadto, mo.
ze ieszi byde co ostatni ezyscio, uwaziie Pan w sercu swoim, y stwod stwo
rzewasi, ne beziprzeiacielstwa y wrodzeństwa swego, memoria recenti
simą gorzkie pomnicie sobie, ktora w tardzi Blachetnim sercu Cwisli
go rzeke ciała w nasz rzeka rostanie). na bydz validior, nisli tarda
Vaysfreundor inova. Oszli na wiatszy lepor et gwałta, toto tilho ad
commodenda sa nalezione; ale kosa experimentu, mewasa Homo.
+ ta Onerola, grabet odarty, dostathi zniszenie ne rubią y o. ce b zwioda

gwałtnie

y wskrzesza wszythie wymowy ludzkie, nie to nie gnowde, owstydz zmewa
ga, gnoski pectoib, sa nawiatsze accendoreb. Jednak iz to tam ni fos
kia stocalo juz tradno mi ferowcb animos, silnidy, bil, wtapieme, wszelakie
extrema passib, porzyramnej naturaliter ruszą, gdyz y bydlo tym ex
citatur ad defensionem sui y zywot ow takim zyciu niegodnym porzkroj
est. Metaf iako liberi Cweb, iako Prodkowie nassy valde pobili
et reverentią legum, ale iako vilissima swarli pra y stwarza, zgubia swych
ze servoy, bo takich gnilszma part byla, precanian vitam ducenti
um zyc mushnij. A za y to mi straszne exemplu, zmewasi sie
gnicy miedzy wiela innych w osobie Mr. Biskupa Kratowskiego, ktore Szyd
iako iest ors mi tentata, iuz to nam wiadoma. Juzci eciam saeva sors oda. skie
nata, iuz mo cien, ale corpub samo ostatnich gwałtow opanowana. Kr
gnicy nad nami za pirwsza charcy, gdz mi odmienne, giz przez to fide
Violatores et iur gentiu, stanadem nassym, federatib prowincjb, ktorym
tak dawno y Plinowie y Prodkowie nassi przykrzli, y me nasz pod
stonem, tam ingravam et barbaram gentem, ktorej bychmy przyiaznami
bydz mogli. Nie rozumiem tego, zeby przyiaznieyszej sue ultimo dis,
crimine y owszkiow owszythich samych y gostentatib sakb mała bydz
invita. Byly nam ijby stwarzne Confederatia, foedere miedzy soba
związkami, consensu, sacramento, a zamy me mamy w Regardb opa
sanych prawdawnych na gwałt nieszmiennych, co ze Klapiwami nassy
mi, eadrow et exemplo. et disciplina podzimy. Wprawdzie
to nam na bostem exterum wymyslow, ale kiedy sue secula mieszk.
skine tak mieszcą, tam gdzie gwałt, gdzie vltima necessitab. (bo.

wszytkie gin[ą] Lekarstwa zámie[ć]. tę zmiąsli, tę arma obrońi potrzebą, dobyć się ulicznemi, dobyć się rzucemi, tę za fremissimum fochdium ocżemi. Ale[ż] Jeśm[ć] Panom Posłom, ktoryćh, wsi[ą]d wiedzi, tedy teraz, circumstancyi terćh et decretos et fremi pretend obrońi potrzebą, aby bez tey statecznej nadowey ze wszytkiemi stanowi żadna miara dłużnu mieć conkludowali, bom będzie gotow[ą]i, ktoreźbe temu przeczyć, quid sibi vult rozrzywanie tego nabezpieczeństwa, bez ktorego żyć nie w Polszcze żadna miara nie może. Sposob zaś tego spokoynie się da Bog na dłużnie namowi, ay ten wzgląd[ą]m bydź zostawi[ć] naturzch naszy, ay ostatnie za Ogerzydnie Zbawienie, na to ut ten tum, za ktorym stoymy gospodarz dłużny

Drugie iest Horacha sprawodla. Nie masz żadnego złudzenia, by ktorzy się na Rzpltey zabrem[ą], dobrze byli, coby nie gdomniał, iakby wzdy dania y stanu, iakiegokolwiek, dziatek Ojczystych, gorzkie rzeczy się może, od wszytkich domkliwy był, gdy Woyna Turecka nastempuje. przestrzegam abyśmy Pana Boga ku memu, ktorym tak wiele zgrzeszyło Królestwo wyzwolił. Ale dał Pan Bog gorzkich takich dobrych Obywatelow y gospodarzow, iż go ocalerat od wszytkiego przez nad brzegi Sklaustwa intentu[ą] piekielnego, że sam Oyciec swo opiekę, męczyni on Syn za tak krotkim czasie, tak tanie zaslużył ten skarb, ktorego nikt znowu nikt repetere, nikt wrocić go nam nie może nigdy, nullo & curriculo Vocabulo nazad. Tu wszytkie conatus trzeba położyć, żeby ich zabezpieczyć, Ame będzie mogło bydź, ani[ż] żadne largitione, ktorzy zechcą bydź gospodarzmi, opowiedzieć takiej siły, Bo chcieć się to do tey doby tu. chcieć zatrzymali, nie dobyć natym, że Oyczyzny przewagi z nimi zaszkodzi[ć] przewagi cześć, gospodarskiego. Ale iż ten prawo, ktory[ć] się da wiedzieć, słowa dlatego znaki, ktory z zdobyczy czynić trzyma;

Nawet

nawet teraz gospodarstwo, co oni Cerkwią zowią, starszym swoim iest bardzo gra. ciż, y trzymać się nie da, trudno inaczey, ani[ż] żadno inaczey agere, y tym Panowaći. Ale trzebaby dać Panom Posłom protestatem, aby się z Senatem znieśli y coby nabardziey expedient Respub: uczynili. Jedzał moy brat do Turek iako W[ć] nasi Nowi Panowie wiecie, ktory iuż od czterech nie dziel na mniey iest od Constantinopolu, iako odprawiony, odesłała się tego manifestacią do Jeśm[ć] Panow Senatorow przednieyszych, ktora posłał z Jassi iuż wyiechawszy, takie listy wszytkich Wereendariu napisane, ktoryćh aeden Wielmożnym moim Panom prosztam, tym wyemuiaiąc że należie ay staraniu iego nie zeydzie, ale y zdrowiu odważyć resencią y honor tak wielki swoy władzy, iako iego przedtym żadni Posłowie nie czynili, ale y to gan[ą] Jego precho emitur od wszytkich narodow, wiszby dla vnikniemia tych kiedyś vprzimiow. Pozwom Tureckim od Panow Commissarzow Krzyżowych przy Transactiey Pokoiowey naznaczonych, nie mogł się groszda. my grosza otrzymać; nie przyimi Woyna to staie

Turcy intentus nasz potentissimus et famosus, Memica. Ciey za trudno mowić będą y to tylko co każdemu. Szlachcicowi może bydź wiadomo, powiem: że prawo iest stara dawnych y za Jagiellonow[ą]i Ze im wszytkim wiadomo: Ze Król Polski Myncie trzymać nie może, bo to publices exhibitati datur, a tego Majestatu to tylko, że myncza do szelaka subesse gnie rego zostaie. Drugie prawo. Jesz myncza nie ma bydź tylko w iednym albo w Krakowie albo w Olkuszu, wszytko secundum się dzieie Menice Rzpltey metrzyna, do czyim prawa tak wiele gospodarzono, że nice nie ma gospodarskiej Polszcze y bydź nie może, bo menice do wielkie NB. grzeszą gotowa, onera menice sustentowaić muszą, y dobrze zyski mieć a dobrej Myncey nie myśli. Bo dla tego do wielkie grzeszą gotowa, aby

podla Nemiec kowali, y tym suppleat Woyska te Ciężary, że mu
skrobią, gdyż przedtym Nemasz temu lat dwanaście a nawięcej gro
szami, naltrnaście tolarow srebra grzywna dudlow bito. Teraz ledwo
czterey złoty grzywna ma w sobie. Przed lat obma podobno metu
szą żeby było dawniey byt effectus Denarius. Otworzył zacny y Wielki
Imć Marszałek Koronny, teraz żadnego Nemasz, tilko ten
cy Jemi Myncarze. Wten czas tilko dwadzieścia złotych Honorarij
z Nemiec dawno do skarbu, teraz kilkanaście złotych z tysięcy złotych daią.
Dlatego iż monetą bić bardzo godzą. Skąd mimo mirę mężnobie
calnistałeb Koronę ta sama. Sufficiens est do zguby, bo y commercia
Woyskie bardzo trudne y nie będą ssły, gdzie ta zła Nemica u ba
Siadow naszych rano y u nas, y Dei subsidia ad ultimam necessita
tem przedziwnie przyszły; bo srebro y złoto z Myniey zostanie,
a u nas między tilko szczera. Otym Woyskim expostulowałem z
Jmć pomnąc na przyszłość mey, ktorey za pomocą Boga, krzywdy
żadney nie uczynię, nicem nie sprawił. Jw tym, aza nie mały
Jmć experiment ucha premia Boego. Jeśli tedy nie nie mieć się
Jmć pow Woyskich. Woiewodztwach. ale trzy trzecie, ktorem nie po
mienił, żeby bez mieć Seymu niebył consultowany, bo co powiem. Ja
Panow y Seymy y Seymy y. Woluose regnum y Sanctissime
Synodo, godzą mi to Seymy y przysięgą, ktorą rem est obowiązany,
że Swey Seymy y gratum stwo Woyskie. A iakom zawdy Wmiom
mosc Panow powił, abyśmie Instructiey Swey nie onerowali pow
nemi Artykułami, y ktore effectu nie mogą, tak y teraz singulanter
prosze, a zemną gospodarstwu y czas sam y Ultima Salus, abyśmie Wá
te trzy kasty zlecali Panom Posłom y nie oddalowali się. Co wsth
effectu, tam dlmum będą się spodziewał dalszego dostrzeż

Siemy

112

siemy y zatrzymamy ons felicitatem et ornamenta wsyadle, ktore nam
Porodowie nasi zostawili. Sin minus y prawom wolnościom y bes.
pieczeństwom, za ultimum amplexum dati

O Inflanskiey Woyne co radzić nie umiem, ale z tractatow tamecznych
mi, czemu cognitu difficile. Woyna wiem że nie lubi retinetur, a nie bes.
stipendio, stipendium zaś nie może bydź wolno spiemedzy. Niemi
dze w Polsce wolno z Poborow, bosmy iuż dawno przyzwyczaieni ani
mi do przyjęcia Tributa damnati. Poborow zaś iż nie maią gdzie ich
skąd wziąć (wierzę iż to y Szwedom wiadomo) ktorych tedy ani wspo.
mnę; ale nieb Nemica Koronę będzie wrocona, a ten czas y prawo
wiąże, w ktorym wzięta minus libertatis, wzwli się, y ci Myncarze to
będą dawać na Polnierza Inflantskiego z Nemiec, co teraz gdzie indziey
dają.

(34.)

Sejm Walny Warszawski 1626.

Za Syreina.

Jeo M. P. Jakub Sobieski Woiewodzic Lubel.
ski Marszałek Koła Poselskiego Koła Jmć

Witatem słowy.

Przy wyiątkowym na teraźnieyszym pospolitym consultacyi, spra
wowaniu rzeczy. W. K. M. Pana naszego Miłościwego za co. Nayprzyiaz
nieyszym Woysk. y Zastępowym Panu, gotowym sercem mi się po
lecenia oddaie, że nam oraz y W. K. M. P. nM. y tę zacną Rz.
pitą w Starach. Swoich na tym tu placu zgromadzoną, a miłą Oy
czyznę nasz. wrócić przyiechali. Ieśli to y mi względowany

od wiekow związek, wolnozdyim dwobodnym Narodu zawse bÿ
wał Pan: ÿ powierzonego temu Państwa. Temu bowiem na
tak doyśoiu Pan wÿsadzeni do Monarchowie, abÿ wÿzdra w
sze nad sobą Panow władza vznawali, a nad ludem Zwierzch.
ność maiąc, wolno bÿ z nimi kładli, ÿ pospolite dobro zawse
wolne pocÿtali. Poddani zaś, na to wolnem głosem ÿ kr.
wią swoią Panow często szukaią, abÿ ich do stogeństwo ÿ całość
gorzdszej wolności swej fundament: pozÿskami ostatecznemi zasta
wiali. Gdÿ szczęśliwÿ Pan, a takowa maią bÿ dzi mi szczęśliwi gdz.
dami: gdÿ poddanym kr dobrze dzieie, a takowa mabydź ile kr.
to Pana? nie pożądliwym sposobem pasc tak na Pana niebe.
spiecznego nie mogł, czegobÿ począć ÿ Państwo iego nie miało?
żadna klęska Pana nie gnębi, cobÿ ÿ Państwa nie dotknęła;
gdzieżt to ciało czerstwe, gdÿ głowa boleć? gdzie głowa nie
słaba, gdÿ wszytko mdłe ciało? Wywodzono nam obsło tes
ani od dawnieyszych czasiech, ani od odległeyszych narodzich. Zna.
czÿ nie treba, teraz ÿ pozÿtek świeży na sobie czuiemy: Za.
chowały kr bÿty wszytkie Krzyżu Sc. ani, a słowÿ dnigre stró
wiÿ zadużały, ÿ Koronaki naglonie W. K M zatÿgła, kiedÿ
Chrześcianstwu wszÿtkiemu straszny nieprzyiaciel, Otman Cesar
wiecki, getÿczas Grzec. świata, z tak wielką Krolestwo goten
ską swoią, niespodzewana gorączkością z Cesarem Tatarskim,
nad samą Państwa W. K M granicą podkoyskiem. W K M
stanął. Słowte ho winy onsze Chrześciańskie Narody usły

Szły

szały, zaraz Oyczyznÿ naszej obwarowali, a tÿdeh litowÿ Sam Bóg
tak wielkiemu ÿ nieprzezwanemu W. K M. szczęściu gorÿ dzał, ten pr
bÿł niewdzięczno Commissarzą obrocił. A toli Król nad Królmi,
litowÿ opatrzności swoiej Swiata przez wszÿtkie dni szczęśliwego Pa.
nowania W. K M nad W K M czuwał, ÿ na takie sta drwnym pla
obroncÿł, zmełmiertelna W K M sławą, na wieczną domu Otto.
mańskiego zgubę, a z nowym, (że tak rzekę) dziwowiskiem Swiata
wszÿtkiego. przÿ W. K M. Panie naszym Mił. poboiu ÿ triumph.
ostawił, wstydem ÿ zalem natarmit mowię to, ktore na Państwo
W K M iako na potwor czuwało. Dzieią to za rak Pań
skich Miłosciwe Nam ÿ Bliskiey Krolu, ktore po wszÿtkich cześciach
Swiata, wszną jeziki, wÿsławiaią, wszną gorÿ opiewaią nie zamiecha.
ią, wiek wiekowi podawaią ich nie przestanie, a nastą inpuiące cza
sÿ, bardziej się temu W. K M szczęściu dziwowaią, aniż wiekÿ ben.
dą, ktorego dawnych wiekow zastawała pamięć, nie tylko Antecÿ
sorom W. K M Panom naszÿm, ale ÿ niższym wszÿtkim Chrześci.
anskim Monarchom po dziś dzień zaÿdzała. Nie mogę pow.
żnego candoru Koło nasze, widzę umiarzenie W. K M. Pamię. tnie dzięko waią
cze ÿ sąm osoba Boga rusÿlcs się pożądliwego tak nawałnym Państwo
tÿch nie bespieczeństwom ÿ stawi ratuiąc ÿ. Krolewicza JM.
Władysława, pirworodnego Syna swego, ktoremu za tę odwagę Koło
nasze odda dzięki, za Oyczyznę naszą. a Państwo swe w przód od
ważyłes się ratuiąc. Ale to w sobie nadto szczęśliwe koide prawo
dzemi, że się ludzie, ludźmi bawią, zwÿkli nieco nimi uwodzić

y dla tego sz mi nayn̄y. wyiść iąłuś, natalie ieś naraza czaty, ktore
nasz retney fortunie, iakoby mu is rzuk y wdzdło przybieraią, kto
stoy do triumphow mieszaiąc, a pomyślne im porzędzie nagłem prze-
glataiąc trudnościami, y poprzedzaiąc na Swoie Potentaty, z tego,
ledwie mi przywodzonego wszytkich czasow brzegu trudno wylamać
się maią, iowszem chrześcyan zmieś go nawięcszym dziele y go nayzla-
wnieyszym zwyczaystwie bespiecznie vzieć może: Finere gnid potest,
gnod non timet. Padles y W M'sza ten wss. ztakimi się mie
tillo swoimi, ale wszytkiego Krześciaństwa triumphem zwyciescy.
Zastales. W. M' clandestinie posrzod pana tey Nowey Sciany, In-
flandzka sciana, odrywaney od dawnego Poddaństwa Krzyż, nisz
domu miasto odprawczynku y z takiego razu iakiego kolwiek wytchnie
nia, gdzie złych nastąpiło w Cierzmie od Swoiskie przykładow
gdzie mestrzuych protestacy, gdzie zalu, zmszenia, oppressyi,
blisko było ostatniey zgnuby. Juz się było zaiętrzeniem W M'
rozpaliło, ale choć ten ogień zagaszono, przecie się tamowe wnim za
taity iskry, ktore nie ieszcze go sobie owe wszytkiey Corone in eman-
cie zostawiły, widno wszyć zaczęty krzewić Schizmatyckiey, obelgę ka
żdego stanu y wielu zelzywości, ubogich ludzi lżywanie trzy, tak
dobr W M', iako y Duchownych Xżąt, dziedzicznych Schizmatyckich,
zalowanie godne aniż od Pogan. Spustoszenie. Nie oparłaby się tych
bezecnych kup. gwałtowne Swawola, aż ostatecznie Lwowskie, kto
że partami starodawnemi, tak od Rzpltey W. X. M', iako od W M'
go poprzysiężonemi obeszpieczone, stawszy tney przyiaźni ab amicis
et hostib wyglądali, a nie takiego pozdu, a nie złupienia, nayakie

swych patrzali, y nie bez zalosnego do nieba westchnienia, aby z
tamtąd od Boga zemsta przyszła, kiedy kazda przykrego zgroz
cona wołaiąc zwyciła. Lubo to rozpiszczysty Xż: Chorągwie do wod.
ne, (day Boże aby ewentus exemplis abhorrentibus były) Jrzestyten z.
przeciw, co nas wszytkich oraz teraz, gotuią przed wzietelnym Korabiow
zatrzymaniem, gruntownie z. Cesarzem Tureckim utwierdzony gotowy nie
będzie, przyległeyszę temu niebespieczeństwu, kraie z gospodarstw
swoich ostatniey zgnuby wyglądaią będą, a wszytka Corona stracze
się mufi łzami, a bodaj tillo strudem, a nie skorą (strzeż Boże)
przyplaci, tak zaiszłych nad sobą niebespieczeństwo, w ktorey teraz
tom, gorzkym rezpetrowana krwią naszą Jnflandzką Ziemia z Xię
stwem Litewskim oraz była, a ktoż to nie widzi? Wegrzy W M'ci
z tey strazniey swey, na ktorego od hayduckiego rzadce przez wolnego
go naydzieś. sta upadłow, widzi od nieprzyiaciela mieczem y ogniem zwoio
wani, o ostatnią prawie stukę obiła, to na druh. Xżąt, dziatek powinnych
brat swej, to na Rzpltey potrzeby przedaią, dnidzy powodziami, niezdro
dziami, drogościami, y plagą teraznieyszą morową, zubożeni, ledwie
od ciężkiey biedy zżeraiąc, swoiskie swawolą y łupiestwa swoiey
opiekuńą, nedzne wszytkey zakładaią, owies y defektem drobnej monety
daniata cenę premierzey, y ni stąd rerum poprawie zmszenie, napręz
sile dostatki swoie zaboszenie wzdyechaią. Bez wątpienia, Mciwy
Panie. Vroli, że Fata, ktore z postronnych nieprzyiaciół, tak wiele

Tw pana W. M. wystawiti to tem dolegliwosciami przeplatnia Dr
nowami W M, abys zwykla czuloscia y rostropnoscia swoia, z tych
tradnosci y vpadlow wolnowszy Oyczyzny nasz, na wszytkie wieki y
na wszytkie stawdy, rowna irsli meirsza, nad wszytkie triumphy
swoie stanq otrzymac raczysz. Niewymowna to rest goliebna nadra
zes nam W. M. ow. Instrucktiey dotego na sejmach procedowac raczys
Jo. Ktoreby w wolnym narodzie, w Szlacheckim vrodzeniu, nie rzeczq.
tak lekie, ale tak bezecne manejnium znalesc by sie mialo, ktoreby te
W. M. taskawq, milosciwq y prawie Oyczowskq declaratia, swoy
ltey Oyczowskiey dobrotliwosci powodzacq, nietilko zawodzeme, y na
der wodrzeme przyjsc mialo? Lecz naiasnieyszy Krolu Wolni:
wolnie inwij Oyczyzny nasrey, ktorq Pan Bog tak planam regionem
miec chciat, plana et aperta spectora wolnych ludzi, powinna wiara,
ku tenu powinna milosc ku Oyczyznie: Jac to kiedys Swieta Ze
sia tak narowie Confederia Tanerem omnibyta, ktorym sie rzeczpo narodu zgine
amiusze do iednej Oyczyzny nasrey spolecty: Toc sam kazdego
naywyszego Majestatu, naywarownieysze stopnie, te Wielkich Monar.
chow zrobwnyes y podestyes lat naypewnieysze fulcra, wiecne pod
+ danyes serca. Wejrzawszy na W. M. Pana nasrego Mowego, o
calosci bynaymniey Rzpltey nie desperuiemy. A zaz to nasta szczes
cia olicsa, Salus Populi Suprema lex? cale y dufale o Jes M Panow Senatorow
ozgruiemy, ze tyteraz nie desunt Alipubi? Katosmy sa od Brac
kaszey zestali, abysmy nie zapowodzili W. M. iako Pana nasrego
Milosciwego y glowy, za zdrowa Jes M. PP Senatorow rada, iako Braci

nabyte

nasrych Starszych, y przeymieyszych Rzpltey calosciow, y postron.
ne y domowe odwahli od Rzpltey niebespieczeństwa, abysmy pra.
wa y dostoyn y wolnosci y swobody nasze, tak od Przodkow nam W. M.
iako y samego W M swiatobliwie postrzeganych, w klubie swo
wolnowym, y nam samym y Braci domu postatnym, przymieso
mogli. Czym wszytkim tu natym placu, mowe nastepuiqcq mapey
iako z naywyszym y powinnym od poddanych Majestatu W M
poszanowaniem, vniawiac zechcemy. A zebysmy czasu nie trawiqc
do consultatiey calosci Rzpltey zaszlo drogich, przystapuiqc tym pre.
dzey mogli, vnizenie y poslornie W. M prosimy, abys nas W.
M ch do spelnowania woli swoiey Panskiey, milosciwie przyjmowac
raczyl.

(35)

Zegosc: przemowa do Krola Jmci przy Exorbitantiach

Nato w sobie swoboda. Naiasnieyszy Milosciwy Krolu
Panie nasz Milosciwy, ze wolnym animuszom odnie gtosz do. 12.
dzie, wolni te animusze rowie od simulatiey y podleglosci powsze
dzie, tak w sercu iako y w uscich, y dnalnie zo pana et libertate de
dzia: Wolne zas grzychi te sa: ktore non petulantia wyuzda.
ne, ale z powinnym Trzymaniem poszanowaniem to powmunt, to mo.
wia, co wiara, co cnota, co powinnosc kazdego dzielnie. Przeszly sl
owe to, y nadzwyczaynie bylly Monarchowie, kedy poddanymi Krola

Zawiązano, kędy wżdy co mi wdmiał widzieli albo czuli, mowę, nędznie
li, kędy wszytkie boiey Vrzędy doc, tillo lacrymis et subpinjs leczyli,
arcyski ij tego, przywodzeniu samemu gwałt czyniąc, ostatnia Dziewola
Zabraniała, goubliços luctus, ani applausus obracać mudeli, Jeżeli
też kiedy gdzieindzie. Iż z sobą przyszło, zaraz się do machinatiey, do
Conjuratiey mi capita Panow swych wdali. Pełne za tego one Rzymi
skie Historie, kiedy ona Zacna Szlachta; onyć zaemyć Przodkow, go-
towemi, Tanta na wszytek świat humana ij wdolność wolny
głos straciwszy, już nie secessionibus, iako przedtym wolność się swoię
domagali, ale ni fraude fraudem sobie za zemstę obierali. Jest się
czego zaprawdę Wolnemu Narodowi cieszyć, z tak Fala, nie tak opła
canij Krzty statum mieć chciały. Słowo bowiem Przodkowie nasi
swobodij ij wolność, za wierne ij krwawe służby swe u Panow swych
nabyli; zaraz sobie ozatrzymanie rzeczy publicum Collegiu ozawa-
li. Poddanym, co mogło bydź ogłoszono, iako ospolnej całości, tak
swej, iako o Panskiej z nimi samemi rozmawiali, ij Panom, co mo-
gło być felicius, iako od wdasnych poddanych, cobij od nich potrebo
wali, dufale słyszeć? Stąd one walne w polach bywały Sejmy, kie
dy się Woiewodztwa, ij Powiaty do Obozow zjeżdżały, iako Przymierze
Wolności naszych mi Casus, et ex Casibus pisane świadczy. Stawa-
li o postronkach rzeczy swoie Panowie nasi, miłością ij wiarą
poddanych swych, a recti regimini Conscientią obesłani. Co sejm
to mi Maiestatu, a nam Wolność przybywało. Wastąpiła po-
tym restrictor Custilioy, iako, że przez Posły swe affectate swe do,
wnij Panskich Przodkowie naszy odnosili. Zastałeś ij WMć

Pan

Pan nasz. Miłościwy to Majesty Jrchitatum. przez trzydzieści
Sześć lat szczęśliwie nam panuiąc. na tronie. Słyszmy, słyszałeś
W. M. rzeczy wiele postrzegata po Krepu, która iako zasła
rzała, po prawiy zawsze potrzebowała. Doznałeś W. M.
po wszytkie dni Panowania swego, znaczne przeciwko sobie affe-
cti oboyga tyeś. Narodow, skrzętny swoią przed stopmi
Brzuchtego, na którym. W. M. zawsze szczęście krzyżu
raczyło, nie raz przy ciężkim W. M. zdrowia y kosztu mi sałuiąc.
przy W. M. wszelkiej Cesarskiej Cesarskiej wiary nieprzyiaciołij, do Ty
tułu, wodzili ~~wiarę nieprzyiaciołij~~ do stołu Monarchij, inne ij sta
re W. M. y. państwa W. M. po obcych Państwach na szcza
tek swych spraszowali, gdzieindziey wodzowie tegi, a mianowi
cie W. M. Cesarskiej, obrocili się animo et vultu in tempore, do
kiedy mieszczeństwa, iako w ogień się zelami na stronę, co
raz to nowsze, a na piorunne czasy stawnieysze. W. M. po
trzebia Rzpltey. Tyś tedy Nayaszczęśliwszy Maiey Wolni obcy
ga. narodow. Rycerski stan mi dwie theatro, wiązowe przy boy dwo
do W. M. Pana naszego M. pro avita libertate ozwoli, abyś
W. M. według Mowey obietnice swey, na tym Sejmie, to cobij
z Ruby swej, ~~[illegible]~~ ipsa iniquitate temporu oczyszczało, na pra
wo teraz z stanami raczył. Lecz miey tego miłościwy Nasi
szczęśliwszy Maiey Wolni, że W. M. z wdzięczności obrotliwości
swey ij z affektu przeszłego czerstwo, którey dawno W. M. ter

Dwie

wią ex stirpe materna, protym Panem naszym zostawszy, y przydaią złączony wyżey, w ktorey dalk Bog nasze y tyeż lat y domu Krole-
wskiego fulcra. Powinnij, że z tego affectu y nas, y Bracią nasz, wodo-
wać powinna postawa y cnotliwych. Zaczym y gorętsze w mieć Bogu modlitwy
odnieść, y tym bardziey serca ich, niżeli y powinność osobie swey, aleyi przeciwko.
Krolowstwu memu gotowemu swey woli, zmowolić będzieß raczył: Powinnij y
Wielkiey Matki, ktorey wstrzymać niżeli w Wocathey swey aleyi w.
powinność przeciwko Cyeżyźnie Antichrista. Powinnij y Wielkiey M.
Pánowie Senatorowie, abyßcie oni iako medius ordo, y Brahia na-
szy Starszy, autoritate y powagą swoią. Respexi do Imć
postawata naßze raczyli. Sa tacie tey Cyeżyźnej Synowie, y lubo ti
gradu superiores. ale affectu powinność niżey, gdy pacis pareb bendą,
ani teraz za dobro Rzpltey tym powinni więcey, gdy do wodzonej powinność
Cyeżyźnie gorętszey, przykłady Oyców obowiązała. Sali Bog
dział tą Rzpltą nasze, schłonią miei stanij, że indrego, otrzesz Bożę
ruina, nad wszytkich krzywdy, od drugiego felicitet, ouszytką tę Koronę
zdobi. Amij iako Bracia młodszy, seymem autoritate y zgo-
dą Senatu, powinni, gwydrzeniu zgodne za nim, średki cel maiąc, aby
przy odwiecznej y całości dostoieństwa Imć, iako głowy y Pana na-
szego to prowidowali: Negnod detrimenti Respb capiat.

(36)

Tegosz po Dotach. Lina Iorskich.

Wyßoka ta zawsze bywała, y iest u wszytkich wielkich y u Rzpltey

thich

narodow. ta Cnota do dziś czasow. Nayiaśnieyszy Dn. Ioseph Krol
litwa rozmaitych Stanow y Conditey ludzi serca dowiadać tak zwy
kła, że y nam wyżey y nayuiększemu natrudnieyszey rzeczy, pracy y od-
wadze, naßmaemieyszey wtey rzeczy zdadza, kiedyż honora dodzięko-
wią. Ore damo ona antiquitab Rzymska, Rządcom, Hetmanom
y Bohatyrom swoim rozmaite wieńce wieńcia, statuy wyta, wystawia
ta Swpdza, triumphalne gotowała pompy. Pogrzebu gaszcb stego
zwiata, gamięcb Szańcowa, grobowce y mauzoleа ich, iako oltia
rze y Koscioły bogicia, miedzy Bogi sie mieysce mi naznaczała.
Owa zgoła rzymska y Grecka pióra, do wystawienia Cnoto-
wcb, nieżałowała. Male: Iż to w prawdzie pomiarkuią zdały zatak
szczodre Krolestwa z Gotdowanie, za tak gorące Monarchowo do tey
bij do Cyeżyzny swey przyniesione: dlaki że dla takiey magnanimi
tab zbierała y ouiemierzeney, rodu owdzięczności dbali: y Krpta
Rzymska zrozumiała, że im dosyć dała, kiedy ni Senior dała. Bes.
pieczeństwo, troskę stow odmienionej, honorowego onego Senatora boczen,
o honorach, blisko przeszłych czasow Cyeżyzna nasza dat moremij:
Incatenatos natos fatimus: quibus expedirebat animos constą
tibus formare exemplis. Po — tabre Panskiey, o nas samych
nadzieia była, że rad, że rat ad salutem publicam dla przymieszała,
tyle ni Rzpltey publicam dowdzemość y gotowość gamier za niesmier-
telna dzieła, ouiecznej powinna starey. Niechcemy ny Nayiaśnieyszy
szy Dn. Ioseph Krolu, maiąc dobry gruntod Jcb Panow Senatorow

Brat naszey starszych ustawicznie o prozimności naszey, abysmy zawsze
w fale Klipeb. po Dobrnicach, iako Secundus [illegible] tey Korpey ordy.
nie mieli też Krolewiczowi Jm. Wladyslawowi, amzonadziel oddać.
Przydaią się to mnie, o czym y gistomne czaky nie zamilcza, że przez
ten wszytek czas zlaty Krolewicza Jm. ubiegaty się merita przeciwko
Oyczyznie naszey, w ktorey Krolewicz Jm. urodzony y wyciskowany Kro-
low Panow naszych Jagiellonskiey przezacney krwie, a Praodziadow.
y Naddziadow swoich wyzszey cnoty zniemu, y swiezemi przy-
kladami w raz wyraża. Milo nam w Kronikach naszych czytać,
iako Bolestaw nazwany groźny Krzywousty, Wladyslawa Oyca swego
grobem y zrobiwszy tak wczesna praca y odwaga wspierał Mi-
ley nam w sercu, przez trudy konne y pod drzodzien stydzeń: tako za Da
nowania Praodziadow W.K.M. Kazimirza, Synowie rzeczy ow Kazimirzo
wie, Wladyslawowie obrachowie, Piotrkowie Kijowie stanę Nam.
dy nabrzeg [illegible] wszczęli. Ale nam ley nam. Jabrzac sa
tymi iako. Uxlewicz Jmcy w przeciwko Morkowskiey, y w teni
emeydzey Swiadkiey Expedycyey, pietatem swoią przeciwko Oyczyznie
naszey okazuiąc. Sam dla niey zostoke fortunie swoiey, ktorą mi
wyszła, tym tabom szą bydz mnie, uczynił. Tu zaś za nieg głowę
swoią niosł y zdrowie y u Monarchow, że za smiertelnemi nie mi szcze
być nie może, znacznie odrazyst. Ale za zdarzeniem Panskim, za
szczęściem W.K.M. zabystrosci Krolewicza Jm. stana narodu naszego
przeciwko klęskami zdeptana, ostatnie się odzywiła, y to samo Wła
dysławia imię, ozdobiła Warna groźna. Pogaństwa zelżone zymi w.

Josephus.

pow straco. y nam w nieśmiertelna. stanę było obrocone. Tako że
Xiążęcie Jm. ofiarowai się za byczyznę naszę wiecznie ofiarnemu
krolewiczowi Jm. prawdziwy y szczery affekt nasz, przykładem y zwyczaiem
Przodkow naszych, ktorzy przez prawdziwey szczerey ku Panom wierze, po-
winna zawsze. protestuiąc się oświadczaią w dzięczności
W mdrzemu W.K.M. Panu nadrzemu. Mciwemu, abys. W.K.M.
podługo fortunnym panowaniu y życiu swym, kiedy tako śmiertel-
nemu głowę y z Koronę protezyć będzie, nieprzewey oczy swe zawar
ażbyś się. Wielkiem. Krolewicza. Jm. przeciwko nam. nasyłił, ktorych
Pogaństwo się lęka, a Chrześciaństwo wyglada, Oyczyzna nasza ozdr
liwa. affekt. W.K.M. Oyczowski życzy.

Życzliwszy Nayaszczęśliwszey Miłościwey Krolu, abyś Swiey Mciwości.
telnej pamięci. Jmć. Woiewodę Wileńskiego. W Oyczyźnie naszey
naywiętszą podporę y ozdobę widząc, ktora w Senacie patrząc nam.
mogli, ale że go Niebu zayszło. tu dno, gdzie go bez watpienia
Swiete. przyimie y stanie Cnoty iego postawiły. Przydaie nam się
Swiadectwo. Regni zgałowanym. Testamentem, ktami bub rego. Ultimo
Vale. Prowidencyalney, Braterskie cześci, y usługi nasze ofiarowai
postentati y prozectatemu Sacremu Domowi rego, ktory wszystkie
Zwycięstwa y Triumphy. Swoie, natak Wielkim. Xięstwu Swiata wi.
dok z Consternata iakab. Pogaństwa swego czułem naszym a nie
śmiertelna starą Swoią skończył.

Wcemnieyszey Dzięknemu Jmć. Podczaszemu Koronnemu, ktory y
za życia Wielkiey pamięci. Jmć. Woiewody Wileńskiego, z wielkiey

to swią, pracą, kosztem y odwagą swoią Regimentu woiennego Jmć
do pomagat y pozezeni tego confecti belli gloriam, nadtorą wszytek
Swiat oko miał, obrzymał, starał się y oto gorącem affectem ochremy a
bysmy Jm zate, które, pozez wsiytkie czasy Oyczyźnie oświadczył za
sługi, braterską wdzięczność pokazali. Przełożył starożswa do
Stola naszego, że pozwalamy tak ims od P Pozeń baczą. iest pozwalamy w
którym idzie o władzą Hetmańską, a w władzy Hetmańskiey y starę
prawą y swiatobliwe tey Krzpteę wzyzenie, zawisły. Ale persona
tu tilko widzą. Jmć Pod czaszło, którego służby do Oyczyzny, komu
one się wiadome? ale wzrusza się Mtść W. K. M. autoritas legum: a
co dalsza prowadzi się exemplum samo: które iest tako Vas. ni Mi
litari disciplina, tak do dobrego, tako y dorzeczo. Powtórny tego W K
M. Pana naszeo M. abyta sprawa sadzona była
Do zeszłego swiata Jmć. Wdy Wileńskiego. Jmć Starosta
Orszańskie starszym był nad woiskiem W X L. tk którym godną za
cnego Vrodzenia swego, godną zasług swoich, natamtym placu dzielności
y ochotę oświadczył. Jako Jmć Duchowny, tak uniżenie W K M
Pana N M cznego powtórny, abyś W K M ymia przeszłe y na teraz
niezbędne zasług iego, miłościwe baczenie mieć raczył.
Słuszna nam mi fatać Mistrz nieżamierzey, felicem memoriá
Jmć Polocicy, którym Pola tamte Polockie, krwią swoią oblanszy
głoniose occubuit, za Swiatą Wiarą, za Spolną Oyczyznę, za dostoieństwo
W K M, za stan ał obcyzgo narodu. Niewątpliwy że W K M Pan nasz
miłościwy, y na przyszłe gospodarstwo iego miłościwe oko, y Opiekę
Swoią do służb swoich y Krzpteę ochotę wzbudzi będzieß raczył.

Podkl

Godne iest wielkiego Jwdrzitwania Woysko Tatarskie na
expedicyey Tureckiey. Zaciągnione, które zasłużoną Czeladz
cią wiedna Donativą wziąwszy contentowali się, do tych się
Zwiąstwo nie przyznawali, ale lubo pod tali cbze odwagach, stra
tach y pracach, ni contaminata ani Rzmpub fide. Incolumi
Oyczyzny swey ostałszy, bez krwawych też ubogich ludzi, zkup.
się swoich rozsiebali. Wielkiey Zaprawdę. w tak wy uzdanej
Cnotach a potomnych ozdobie modestiey swoiey przykład zo
stawili. Ibit in posterum, że commune zdrowie ini gloria
mają, wdzięczne mentá, tilko od samego upadku Oyczyzny
odłączyć się chcieli
Do tuteyszy Jmć Biskupowi Krakowskiemu, którey w
tym niematym z ludźmi swemi trzymał Custodiam Miasta
Stołecznego W K M, gdzie Regni insignia y dwora Oyczyzny
nasze za zachowanie Także y tym Jch M. Duchownym, którzy
Jch dzietami na Wilnie byli
Zalecamy przytym W K M P n. Mciwemu Pana Ja
kuba Zelenskiego, którym się w przyszłe to mogę obyjął y
przetrwał nam do Traktatow długą. On był, że tak rzekę,
primia Societatis Krzpteę tak szczęśliwego, Powiem do Wł.
Zyr abyszy. Uniżenie W K M powtórny, abyś W K M za
te zasługi iego miłościwe baczenie nam mieć raczył

(37)

Tygor. o. Warmią.

Mamy zawsze Jozed oczymia Naiaśnieyszy M. Krolu. od Przodkow naszych Jorawnie zrak do rak. podane przy powinnej czci Panom naszym wierze, powinnąteż y Jozeciwstwu Jotomstwu ich oddaleznosć. Czytamy otym w. Kronikach. Naczas przykłady, a dalszą Jomnieszawszy pamięć, iuż y sama Sgł. Slawnego Panowania. W. K. M. pierwowdrednie. W. K. M. Synowi y Domowi Krolewskiemu, w Jodawaiącej się okazyi, od. wiadczyliśmy affect serdeczny nasz. Wielka nam. wiernymi W. K. M. Jodданym, Jozniera się stąd radość, że Jozmaitą nam Jozyczliwe fatu, piastuje to Oyczyzny naszey, natę oney Swiętey: y Jolita Krzyża stan będzie, nieustawaiącey pamięci Jagiellow stirpis suscitos, y widzieć się nam. Jotomstwo. W. K. M. dostaie, czego stirszym naszym, Jozez tak wielelat Serzesz nasze zaiszrzało; Skądy W. K. M. my y Krzyża swiętá wielkich Jozlicz Serdecznie uwidzieniy. A tako Jo Kr. Mci Panu Wladysławie, wielkich Sercznie życzymy Jozczestwo Oyczyzny naszey doświadczyli; także y Jo drugich. Krolewicach. Jestu. zatały się ich Jowdziewaniy, wielkich da Pan Bog. zdob w tey Krzyży naszey z nich wyglądaiąc: Nie zaśmy tak bezrodnimi, abyśmy w nadziei niemieli, że w Sgłubie Krole

(38)

Votum Xiążęcia Jmci Zbaraskie Castellana Krako. w Sklep na tym że Sejmie o Confederatiach. (cf. Listy Warsz. p. 71 n. 39)

wskie. Krodzemi amplab fortunas Jotrzebuie. Jowtey Kro. lewicza Jm. Abrahta na Bishupstwo Warmińskie Nomi. nacyey, nie uwodzi nas żadna Jerwicalia przyrodzemu ij zwy. czaiom naszym przeciwna: ale że Naiaśnieyszy Miłościwy Krol. Pan nasz Mciwy u wolnego Narodu Wolności wiel. kiego zyczenia w tym, gdzie choć czasem y Jotrzebna tenąć się choć ortowieć, bez strachu ij wzdrygnienia iakiegoś mie. nia. Jmzemi ij Jokornie W. K. M. Pana N. Miłościwe. Jowodzimij, abyś nam zagłe miec mie raczył, że się nam Jostał Jozyczodzi: Jus respectu Nominacia tego Bishupstwa Warmińskiego, Jozedniego Stolica w Senacie Krolewiczowi Jm. mowrem, Kto consensu Regni ieśt conferowane? Panowa. W. K. M. oto szczęśliwie z łaski Bożey temu Narodo. wi raczyła, ktory salvis legibus et immunitatibus suis między mie zwyczaiu z Panu swemi certare consuevit; ale naczey. Wiarą ij Jokornością

Nie bierzę się tej Xięgi, które z słabej gorliwości y łaycyi
da curã rem y zamiłowania iakiegoś tych Państw poczęłam;
Oimie, że nigdy z płaczow, lamentow, boiaźni, bezyjrzod ostatnich
Awyrillai się mi nie może; bo ktoż by abstrahować mogł że być tak ieśmy
byśmy go sobą nie reprezentowali! Która żenie się rozumnay, tak dla
ga, żebyśmy o niey nie żyli? dla czego znaią iawnie, że my ad Deum
gubos seruilib gratiantia gorliwością, y u siebie y u wszytkich Boga
ta większemi omnia Christiany sferma. Zacnym ktoby się stał sentien.
tiam ostatniey załoczywszy rece supplex orare, życiu prawie nie es,
bem et pudendis calamitatibus, y tak detestanda exempla na so
bie odmierzyć, niechby Cnotę iakiegokolwiek, ale cokolwiekolwiek miey,
dzien by nazwiska. Gdyż, wzeli animalia cætibus detenenty
y łaycos tych że ktoryś byli strzegą się, tedyż gorliwością mniey, ta
kiego baczemu niemaiąc, da nie ferioreb omnibus animalibus. Tda,
to się, że go okrutnym spustoszeniu od nieprzyiaciela tych Czesa
skich, Państw Cronnych, gest innumerabilia tributa, gro darcmi
niezgodnym tyle razow od Węgier Banj gleneb. goyer lat kilkanaście
goyer dzieiech. go wszytkich Państwach prowodzi, nawet go osła
tnim stracha wojny Tureckiey, która przez Transylwanią Polskę, Ci
rino opere samymi własnie dotey doby stawała, miała, tandem a
by trochę gnioskere, ta ogłahana Ojczyzna nasza, y rozmiar się
zakotwiczy wyżrzedzi. stałego nayprzod, abisci, kiedyż wstały
wszytkie te bestie bestiarum, Saimiri defensores nasi, graviora gnie
wowy z sobą gorzywszy, niżli ten Stach Węgry, który nayprzytrzmiey

Szy

szy na Słowian nieprzyiaciel zaczął być znam, y tak miasto ulgi, mia
sto śmierci, płacze nie gorzkie krwawym y ostatnim singultibus wszy
tkie stany wszytką sowną nagrodzić. Egregiam laudem za prawdę
tego dzieła y wielką drzekatym tym nie bezpieczeństwem, które gestant
y słusznie conservatae patriae debetur decus, bo gastawszy gło
wę o Ojczyznę, tak uno ictu wszytko opus defendarunt, że czego nie
przyiaciel mi zgrzeszył, to samiesz na się arma, odładnieszy na się ma.
ce per libidinem z Ziemią tak pomieszali, że omni Leuitha superio.
res daleko dzioi, niż nieprzyiaciel. Kiedyż była Pannonica Gedi;
nis bardzo straszna do Woyski Rzymskim, abyło się tam czego bać,
bo Żołnierz summa disciplina militari exactus, kilka zwycięstw
tot difficillimis casibus gienb, zbuntował się był; radził Cæsarb
Krakowi, gdyż tylko na ten czas Vmbra była Wolności Rzymskiej co.
by czynić? Trudna rzecz była, nie było się czym tanto robur, tamie
Rzymie zostawało, Baczni ludzie tak powiadali, że siroka pię
cioro, bo acz im było grzebe et patribus, tribunicis ustoq z nim się
żetrzeć, ale zaś largitio largitiosa, gdyż raz to Żołnierza odwy
cięzcy, raz go nauczyło, zawsze obłupiony głowy potrzeba, a tak casy
postym, to iest, luna defectio, na ten czas Żołnierzowi mierzia domy et ru
portentu versa, a potym bliskości Zimy, na ten czas te sedicie, flagi
tosa tamen largitione, która ten error tak ubrała, lubo Imperato.
rowie potym gorzporzic tilla, non universa salutis głowią mieli, że
ród samiesz y Rzym zgubił. Bo co raz Żołnierz sedicios czyj

mi (Qmyślnie, oni largitionibus głosy odkupowali; ieszcze y dostatkow
nie stało, y postym za Cesarzostwem Herale Imperiu było. Naosta
tek z miedzy siebie, Maximus Drusy, Thraces, ledwie go Imperato
rem czynili. Piąta to iest za mego wieku. (Lubom się nie pyta
ł). Siedma Zolnierska. Pierwszey nie wspomina Tacitus, bom
był dzieckiem za Zamoyskiego Hetmana Coronnego. Druga
za tego, ktorey Lazniewski acerbiam furem gdzieś, stimulatus
odio nieboraka Klina. Trzecia za nieboszczyka Stod Kiewicza na
ten czas Starosty Zmudzkiego. Czwarta Mostowska godzie
linskim. Piąta teraznieysza felice praside Komornickiego.
Wszystkich, iako wiele sobie pozwolili, troiako mowiem Ty
rozza Tyburnalem, obrzydły, ktoryś był gwałt wielki, gdzie
się nie dała, owszem wszedszy tumultuatim do niego, gotowali zel
zyla, aż drugim biegaią drzwiami, bo zdania się y ognia stawiać
poczęli. Druga, za rzeczem Hetmana uczyniona była. Ale
iż ten tak wsze corrupti byli mores, ludzie Szlacheccy w Wystawach
było gwałtowno, bo in actionibus stroiły rzeczy były krwawe, co się ten z onych
snać ex opposito; drzewi, y ten też, ktorego głowę siekł, czuł etsi
gnentius zabiegał, nie dowiodła swej złości. Trzecia Civile.
Wszelkie wszystkie zdupiła, y ta, gdy na panowanie gorszego Subsegrentis
dała. Czwarta wszystkie części Corony zaiachawszy, gotowali
sobie, to co ich było [illegible] miasta, klasztory, do dwudziestu milionow.
gotowemi pieniądzmi y exactiami wyżęła. Piąta teraznieysza
za dwor Cesarski y to wielką darowną, przy na Rzpltey, ultra omne
ius et fas, zdarła, na dwoch części Corony wszystkiey, to iest do.

Brach

braci Duchownych y Rzpltey, dwanaście poboron. Si et arrogantis
imperio oczyściła. Strat y szkod, ktoryś tyle krwi y czwonaczy
nila, nie wspominaiąc. Superbissima iura W. K. M. y wszystkim
Stanom dawała. Liniiey bub Heratub, ktoryś sobie obrali, prawie
capita obligare kazała, przywileiu Klientii, nijakiey, Wolnemu Stan.
dowi, o iakich Heretach, nie w Hiszpanii słychano, że Xiążęta
gwałtownie generibus pieniędzy zapisowali, wiązkie. Nastą
tek mlub nastania y swarola ancerta, gdy zapłacono, iako obiecano, bez
wiedzy się kazano; domowną rozumieiąc być tym, co do pieniędzy Ich
Mciem W. K. M. y Rzpltey były, absolute wszystkiey Polsce zostawo
wali, studzy nie obiecki, continuiąc dworu asservationę, do Slązka
foederatam Provinciam wesli, aby ich odprawić obiecki, gdy temu parę
nie niedziano, bez żadney przyczyny, iakoby divini et humani iuris
experteb, ferro et igne, gdzie kolwiek mogli zabiadz, do skutku grze
chi, pacta złamali, porzyczki tak dawne Krolow Polskich y
Rzpltey, zgwałcili, z tamtąd się zrowiawszy, na większą zelżywość
Rzpltey, nie bacząc, zuchwali. Tak wszystkie Exempla y we wszyt
kim umieiąc; na przod Tramteb rzeczy szukaiąc, ktore skorey nayda, sze
dzi late diffundunt, y kto imminentem nie zgoła intelligit, albo exempla
rum nie obeymie gruntu, nie obaczy się aż z małey szkody, ktorą no
ga zadeptać mogła, gdzie nie wiele wrosła, y wszystkę gnie Diam
magistram Segnuntur, drugą szkodą coraz czyniąc. Tym wszy
stkim sedukcyom tyleż sposobom do tey doby zabiegali: Flagitosa
largitione, continuâ indulgentiâ delicti, bez żadney executicy, przy
wa, za samem tylko ustawicznym tychże praw; ktore iż były nieglig

prze luchbną gorsane, zdało się y samym Faliniowsib, iakoby Crimina
by tu prze mssa, bo metillo zadnu razmi y nikt mé odniost, me sred
ni exemplum, ale am prozwam; nec compellatus. Coż to zatowało?
Coż to pomogło? że coraz większe rosło prosmewisko, wiatsza zmowa
ga, bo longâ morâ nivalnére mala, aż do tego przydło, że zakma
howawszy Ostrow zdobyer Krzyżey, krainum zadney nie mayąc, bi adhibi
tâ prawo abrogare kazano, legibus patére méchciano; y podeptano
świeta legem, tillo mi tarem na Szabli ukazuiąc. Krzyża osobna do
bre czyniąc; y wzgard Baciąc Ojcowskie Statuta; iakoby dlugim Woyną
memorabilibus bellorum curâ za pomnione. Że sąsiadowe głody, kto
rzyciem się nasycaią, vdaiąc, iż inny prawa nie mamy, rzadko rozabli
wszy tabuli Pandektarum, które papież rozesłano, Universały po wszy
tkiey prowincyi rozesłano, tributa, stałe, wszytkie absolutis impetij evadé
tissima documenta zaraz dawaią kazano; atyeż tak prędko stu dabi
my, że dicto quam facto, profundissimos gemitus czymiąc, opem.
gdzie stądsono implorando, iakobysmy od postrzeptiey zguby, upodda.
ani naszej kowarey płacz leiąc, ostatnią skorę z siebie zdarli. Coż
powietrza wrzetsza nas była od głodu gorszeyszha. Tu tedy iest de
fectus tabowey Medycyney, tabowey flegmatos lavgthonis Exodus, bo.
nonnullis parvus error infinite magnimus. Nazywali kiedyś
Rzymianie sparcubowych Polmierzow, ktorych on wielkiem praca.
mi Woiennemi onerabat, ani Cymbrus, Stenlet Mercanas, my nab
słuszne multos. Carnificanos nazwać możemy. Wszystkyt Spar.
tanski woln oczaiowszy. At Lemy trzy dziesci Tyranow, namniey Ro.
weniche, Lithuanskich tychcey Tyranow unigenuit, et falsum deus

nobis

nasze, ktorym powiadamy bez rostyden: Król Polski dignatus
tanto honore, nie może tributa włożyć, prochi o nie trzeba, acz iuż nie ma
o co, y potrzeby wiellue wiązować Krzyżey. Nowemiesti Confedera
tia clarus; człowiek, co w Epistole. Dyamy Moscit, dlatego abyśmy lu.
dziom obiawił, Spatił, tak Superba gwa, że Polska z Panem swoim po.
strzi prawom supplices modlić się y pozdrowić nikt bus iego mu dzieli,
ale nie sam ego tillo fastuosa mandata, lecz y iego Exactorow takoby
by, ovem documentis przyiąć. Toraby to mogł naviętszy ne
przyiaciel rozsądzać postam, y gwsobno by leviub iego postawanie
było, bo kazdy Madry o panowanie Państwa satis confidit, a na
sze obroniy pentus exterminant; y może się rzec, że nierowno aenior
Medicina morbo, y on Wirz, ktorym Virgilius opisał ostatnie bo.
gaistwe bitwy, nam dzisiaie należy: Tuyanab ntopes, ale niy mą
my mowić: Polonas ntopes. et lamentabile regnum emerunt Polo
Patrzmy, iako ludzi baczniych fides exigat tolios. Ta mogła, y dla
niey czynili Rzymianie propter solicitatem, ktorą cum Saguntinis
omni, woyną zagarszy z Carthaginenczyki Kami; wiarę zachowuiąc do
ostatniego upadku przyszli byli. My dla siebie, dla całości oso.
ney, dla praw y wolności, dla dostatkow, contra Violatores rat nierzkie
tośmy podnieść do tey doby: poty bacz tillo gorzkie amentitiones, czy
szkie łamiąc w sercach nosząc, a zbzedziy się widen zdrugim, iakoby
ultima fortuna Viti, narzekaiąc na extremam sortem suam. Po.
mnię ziem tu w tey Izbie na przeszłym Sejmie powiedział: Jest Kro.
lowi Polskiemu conceptum Solonowe wiedzieć y pomnieć trzeba. A

Omni cum legibus, et leges cum omnibus conjunctae. bo inaczey Egzystencya
bydz niemoszliwe, gdyz prawo wostrzeze mayetnosa, iaka to krzywda Re
gestey, iaka prawa, iaka sobie y dworzey szluti, ukazaly teraznieyssze czá
sy. Kiedy Catilina o nowa Conjuracya Cato praecipuus Orator Rpp.
Sententiam rogatus, dlugo y facunde o tey Conjuracyey mowiąc, te przy
czyny tey zmiatosa y strzechy takiego Imperij Romani, ut Conjuratorej
Vacuam Krzesłá nalezli, dlatego to okrzywdzac obawali, czego sobie Ro
mani odbierzato, y a uno latrone nati Vacuam Krzesłá nalezli. Ba.
bisz o mey myssli, kto ney powiedzi, gdy wathum Cupidine bez wstydu
paratur, gdy bonum ex alterius Incommodo negligitur, y tak obrzy za.
dla wypada, gdyz gorzey mysli obcey o Rzeczey y Egzystencyi swey radzi
my, aliud mi przestroge mamy. Co mi drugi vsty powiedzą, co mi drugi za
dumach, y gospodarz swoich przed sobą mowimy y rozumiemy. Co mi drugi
ratuje mowiąc, a tego wszystkiego te mi drugie Beneficia rzadzi my
Beneficia sa przyszłością. Inter publicum malum et peccatum tanta est
contentio, ze widzimy drugiego. stac nie mogą, a przed oczyma ge
nerentha mieli Competitia. Wiele teraz publicznie zgrzeszy, a todla
tego, iz Dzieci publice, gesze te spisane wzgledem, bo kazdemu hoz zda,
iz po actum. moze dobrze pomoc, to powzbami, to munuscułi, to blandi
mentis, a ono trafia sie widzimy dwoch wymiesi co mogą, z tad y
Reverentha Zwierzchności, Magistratuu, ktore publica mitte faciunt,
a gdy ktos siebie, y swoich gotz munus y grzeczności zamodla. y wzgar
dzi, wszystcy ig zaraz despect, miedzy, czesc tamowyes, iako wietrzna
bysta, na co sepe bolesne wspomnicie wczytko, ktorzy nec Larem nec for
mi. A stąd tez nawiętszy strach y naiwiętsza zgroza, ani

Dni

Dni gwargamenta nasze wtasne Drozmie Maiętalerdo, chłopi, rzemi
eszy, chłopięta godne, drugie pierzynarz gentium dorzeczy. Węgrowie
Serbowie, Moskwa, Niemcy, et omne genus gwarzyniarz, a przy tych
etiam Oniżeb nasz, ktoryeb minutissima pars byla y ktorzy scelere
contaminati, gromiąc na ono antiguu, czego nab arisere w Szkole uczo
no: Dum vitia prosunt; et quae sequuntur. Krzyczemy, strzemy y
obracamy domowe. te mita Egzystencye, gdyz w tego oto nie tarza,
wszędzie sie oto nie gniewa milut, nie brom, a impunito iakoby loco
dementis, od iakiegos mieszczania nowego wynaleziona. Co zgarene.
dziu, gdzie Gotho. W Pe M'y Krzyżey prawa reverentia, miłosc
Bozey czystey, Sortatus et Sua sub, ratio ad przestrogo, porzoby, gwałt
lamenty, gtasz, trzy krzywde mieysca nie maią, W szytek nastatek
sapiu, wszystkie desideria przestone dnium. Swey, Swoich a Gnosere
stupic, zedrzeć zepsować, a tego mi dosc. porofundzie, aby mi w mu
dzu nie było, czego y do stub mieczym, ktory Panstwa obiada, czegos
y W. M'. Swiadom, czekamy, absit omen verbo, ongo strzegbo
wszytkim Principibus, a niy prima Concordia onusti, zebysmy na tá
tarz Sroczb, bo to unicum restat, Roma nie gorzy tłady odniesti. Da.
wnoz to było, ze dobrego zacnego, ktory przyrzekał, ani on ani iego dom.
y dostatek iego był powpijenb, ale alienis, triastom exadia mina.
bantur, głowy odtupować, co poreto iako tazano, muchich, arzelico utar,
gowali, wielkie szczescie było, zaleda luczeika sie miewszy, tak strzegł
nandaty jndali, ze zal y wspominać. Nawstatek tak saera gospodarzb
Mi. seuerunt, ze przednego Senatora, gorzednego Biskupa nasze dni, bez

in tentârunt, aż Xi im ledwo odstrzelał. Ustam gdzieś głod tak bar-
bara, ktoraby to wytrwała, nie Polacy, albo które dominium mogę bydź
tristius y miedzy słowy. Coż za levamentu in futuru casum, bo nie w
drogę tillo cechać trzeba, widno kiedy go nemo reseretur; nikt Xi nie
obawia, skąd angor animi y ciężkość in divinis et firmo spectore być
może, iako stąd rozumiem że subliminia animo etiam salub powoną in
dita. Natakowej urgencyi przeto salub super, mollibus aż na
zbyt sententiis et impunitate, która między nami czyni wielka ab-
duktą czyjś peccatu, wielki mi firmum et generosum peccatu, wielkie
Cwstydy postępowisko u wszystkich narodow, przyjaźni tej subeat nos.
miserachi tak afflictos extremorei y tej, którą my dopiero nędzo ciężk.
greki, seu tutis memoria, powiem widno paradoxon, alego dowiodę
gaważ, że est prawdziwe teraz w Polsce.: Sola inopia tuta est
Teraz, kto w niey nie miał nic, wszystko ma, kto miał co, nic nie ma
bo zdobywszy Xi nasz kapis, nasajdak, doc strzelał nigdy nie umiał,
przywiązał Xi do tych, zaraz wszystko ma, w wodzyni rozkazanie, cudzy
Tyrę, cudzym bogatyj, tribula misprit, cudze nie tylko dostatki, nie
tylko domostwa: ale y gardło mi protestuie onego. Sajdak, y tego wszy
stkiego zbędzie, co do przyszłego miał, y patrzy kiedy ieno rapiunt za-
wielki zysk maią; wielkim życiem zelżony zostawa, bo obcemu nie masz
Orzchąd, a singulariter odrzyć Xi takim groźbom, nie est dobra rzecz.
Ergo, kto nie ma nic, ma wszystko, a kto ma tego nic nie ma, a gubsta-
tus rest Państwa tego? Tak felicitas Regnib Sacris, taka nieszczę-
zamnożyła Xi, że y dobremu, nikt ktory zostat. Voluntab peccan-

Di

di zostawa, albo necessitas takowemu, każe być w tej mierze y wierze
jakim maiąc co czuią, że nie dalekow Panow naszych sub regim. sentite,
rarnieyszym całkiem naszym, które tak florentem Imperii odmienity
y nasze pozdrowie niemniej, tak degenerem gloriositatem wszystkich
wszystkie wątrobie, że przemiana w tam nabytow y niewolnikow swo
ich dusze widzimy. Wiem ia to, że ta Corona est exempta od
darniejch cradow, wiem że od niemałego czasu dla tej administrati
ej, znać gwałtu, a zrada w przyjaźni, powiemy wszystkich ca-
stellow grobowaią rathunku, gdy inam, fatalis, aerebitat, którey nikt
bitare nie może, pozwala. Jedna tylko groźba grivandet być może.
miem, ame tridny, które ią nam y dawne prawa y swobody ca violato-
rowie Xięży ukazuią. Romani tak mądrzy, circumspecti te no-
gdzy powiesili mowi: Romanum est, etiam ex hoste virtutem
sumere. Ustam czyni nam byli y mistrz bydź strasznemi, ale nie
nie długo tego strachu, nikt mu zabiegamy. Confederatiey, one nie ze
Xięża iakiey, widzi kupa ale małuczka, y poruszy Cemem tanti corpus.
którymi propter ignaviam dominati, consensu, gotowością, voluntas
coniuratione, bo widzi drugiego adigunt sacramento, y to za nasza
tszą gleriatudinem maią. Widzą teraz Oczy Syna, brat brata,
Stryj Synowca, et per consequens, dla czegoż to, a za tym nie waszą
gdzieś widzi, a drudzy, którzyś naywyższey, naszey ferui, nowolniey
dopiuszczo vita et necessitatib protestatem mieli Xięża nad nimi, a o,
ni w kupę zbiedzi Xi, zaraz maią nad nami. Zatym Xi to drugie
czyli iakimi zamatamena, że Xi ich boimy, tein corpora, tein ora,
którymi pozedłym mieli, mnichi tak odpowiedzieć, jako w dawnych

czyj wst. Jze to strach czyni, że wo łupieską, gotowi, spoczydzeigh się
mi od stempowanie ciodeń drugiego. Wzieli Rzymiane a Justus militem,
a Sarmathog arma. Wezmij my ter tą artem od nieb, spoczydzemyską,
Związmij się, iako oni na nasą krzywdę, mowią, tak my na obronę
wolności, praw, stob y dostatkow naszych. Mamij Kapitanij, mamij pra
wo dawno, uczymowie, oprawdzie na hostes extenso, ale isz bracia
tas miszczstwa na tales noves postulat, tam w obwar, gdzie gwałt po
tzebuie, lubo to nam się, wierobiesmu czyscia, y które czy grobudza mi
mszy grobudza, że do tego Polakom przyscie muchy. Quisquis de
minum Stata exercet, ten wsz nieprzyiacielem, patricida penia
lis extinguuntur, venena gravioris pellantur venenis. Kto
by sobie nie życzył, broni bezpiecznej, na nieprzyiaciela ley tilko użyć, ale
kiedy drugi ruszek, muchą nam drzeć. Ktoby to iuż wąs, iako się
am wstydzą, am się boią execranda na nas gnąg wylewać,
gy wlasnie bella Civilia exercere, a my servili patientia addicti
wszystko przymuszmy. Bo co za documenta belli Civilis, to
gwobono, kiedy Civis Civem nairdzo, gwemit, wszystkie sacra po
gwałcone, gwałci, armis et a non jure agit, porządku wzgardza
dostatki brzeg, ad extremam egestatem przywodzi, bo co trwoni cześć
radney słuszności nie maiąc, przed oczyma wsdzierza, jak porządku
nie ubiegaią obrazą, to wszystko oni czynili, a my iako nieświadomi, iako
manejaci, porobra, wszystkie dziwności gotychaiąc, ostatnią słabość
z siebie rozdzierając, flagrosa largitione odlupowaliśmy się.
Azaż w Rzymian niebyła Conjuracia Catilinowa? w ktorey iuż
gwałcone sacra. Civis było, niebyło bellum Civile, niebyło servile. V.

Carthagi

Carthagi w czyliwie w onej swojey siedmiey zolnierskiey: czyjsze
to zbywało? manus mambus arma armis depelluntur. Jeszcze
to nie tilko a ratione, ale a natura, a necessitate sumptum, y iako
może być, aby miał armato inermis resistere? iako mi ema od niego
adigi do wszystkich mocności, czego smy tak dziendzi exemplo na
sobie doświadczyli; czego wsch nie uczynimy, ia zeznam to Krzyta
y zeznę, że kardy Lacio albo tedrei aueus, albo stolidi sergt.
albo decor, ktoryby czekawie swobodnego interitum, a nie mogąc
ratunku żadnego mieć, albo cychim swoestim zaczęy się non ma
poneret (iako w szyscy mi tegni y swoi thiw ludzie czynili, kiedy
giejer pawł gwałcił) albo takowe.

Przyszło tedy do tego Krzyta, przynoszą te
wszystkie stany, które przez obliczenie sciąg swą nie racyi, y frenzy
populus extremis calamitatibus zdarty y zaprzowany, przyniosł nam
stateł samo niebespieczeństwo y dignitas do tego stanu, ktora
niktedy nidna ubogo Polka, przymiotła była przed Mieciąa.
Troia W. Ilion y flebili ac lamentabili voce przymuszła do tego
Troia, iż wystudzał. Za ktą starzyła się maior nidna troia
owiec, za ktorey wszystkie opes iey były, porzeczyła ani Synowi, ten
decus curam y zawiedzywanie gastwom, grasthey zgubiwszy
sze abi od tego zaplacona była, ktoby był przyczyną szkody... Krz.
dziad z Hektorem na badanie, stanął syn, stanął y gasthey, kto..
ry gwarndaret, że nie ani przyczyną zguby były, ale Kasiebiey bo.
ry niebył Synem, gdyż ten miał zlaym li zle et nidomitob, ktoryż się
tzna egere troiey sami siebi, ostatek wspadzimy willem mi

porredam godali: Dicebat sententiam Stratib: Tamze Sedeon.
meiali Bskup. Krakowski natenczas, wielliey znáć cnoty y mi-
łości przeciwo Oyczyznie, explicowawszy Krolowi sententią oney skargi
gorzkiey zá nią. Jako y za uniżenie W. K. M. prozą, iebyś tey
trudy, ktora na przod wsi Borzey, ktora w srzythie Empená dáie,
gostym za wolnem głosowaniem, y ktora nie tylko ad legitimé, iako obyczaiu Krzyżey za Pana sobie
Oblatywo wzięła, ale y to solum, ten Dwor, na ktorym Stradza
krwawy dobrze obławszy, utworzyła, Spojdzaiąc tu rego z multum
gospoty y zmia bronił, nie dopuścił zadnym złoyciłom, zadnym
wielkim zabiiać, y Septa chłopow tey Krzyżey prawie Dromotnych, kto.
ze rezerwad tylko tedrzie wiezy; Dodrapiowáć, albo za cieży, aby
tey Oyczyzną tak florentem, tak integram, iakáś wziął od Krzo.
Stwo naszych, zaby nam wrocił... Tak odprawiwszy ten pir.
wszy nuntium, ze ktorym nie prawie prozby stolenny y dawszy
nam ostatnie venedum, mym zdaniem, gdyż wszythkie nize, ktore
aridno giż et fas kazały, et actib paces dáwebant, są zgwałcone
y gospodarstwa, idą do ktorego non inferiorem germinę... Wiest
Swey woli Rozachiey. Wyrazył się nam straszb wojny Turechiey
ktory od wielu lat tuszem ludzie przepowiedali, ze nas ab przypadł
małą da Rozachiey insultow przeciw Turkom, ten ato dotey do.
by złasti Bozey nie ile nam wyszedł. Wszakoż się nie instesmy
ommino od tiego wolni, gdyż Bog złasti swoiey nie da zwrocić ba
ta mego z dzeszlisa odprawa widzieć, teraz ommi calle conatib
in cumbere potrzeba, abysmy znowu w tenże error nie wpadli y teo
smoka nie wzdradzili, ktoremu tak wiele Krolestw Sprzeczki wyść

mo-

może y ktory czego summá vi nie mogł zaraz gotowáć; dlatego
tate belloy, ktora on nabardziey gotuie, zwykł mordowáć y Pań
stwa godbiáć. Ktoż bedzie documento ona Swieża nasza chro.
nna tegmidata, y nie tilko zaraz Woyny Turechiey, ale co mieiąc
nie na Swiecie gravinb, ale względem naszego własnego do mowco.
stwa, ktory od dworzé. własnych obywatelow circumjacentij. Odyszł
predko na nab tatem pestis eiruptura est, nomine Delijrey, y
rozdáia wielkiego tych ludzi nie samowoli, ale omnino woyskowi
się nam od tey biedy potrzeba, kiedyby Sunij od obcyzna tego stracbu
granto nie wolni byc chcieli, futuri mali meti, co raz o nie się nie
tropiąc. Przy nim stem był dworu Cudzia moim zdaniem tahone,
ktorebyj nab od tego cwiczeni wyzwolić mogły, w prawdzie nie adpo
tem rzeczbitatem naszą służące, y ktore zaradem expedirii nie mogą
zda mi się efficaciter, wiáro że zamiechaną ieszcze teraz, bedzieciotym
dalsza deliberatia, a. miałaby bydź słuszną, na ten czab się powiem.

Teraz tyleż przynosę, ktore aczteraznieyszey rzeczbitati słu
szą, wiáro w ktorej może byc w swojej delabre. Potrzeba, aby W.
K. M. ze wszythkiemi stanmi gotowi racyi do nich razem list swoy K.
M. nat drugi, Panowie Posłowie tyleż, a te wszythkie aby w cel wiedli
bity, slozonissima mandata dawac, to znać, iż gdzieby ochoti starą,
przyszłą swoią złamáć y na morze czestnie wyjechać, a W. M.
y Rzpta z nimi wczesnie na tranbactią trzymać będziecie, takie
stipendia nieb na czab płacone nie będą, Że mianb, iż rzecz prawą
byś: tak y teraz mu kchi by bydź przyszłą na woyny Turechiey, że wszy
tka Rzpta armis nieb possegnetur ad interessationem, gdyż ten straszb

Sila u mieb mozie, porzytym gustac Komornika, ctowieka takó
dextem et sinistrum. y tymże Kozakom rozkazać porzytym, aby
Zaraz zmin gospodu. gustali ludzi tak wiele na Zaporoze, iako
oni będą rozumieli, żeby co spiesznie, tych ktoreżby z tamtąd na
Moze isć chcieli, nie puszczano, y zaraz kazano, a żeby insdn
strach segneretur drugiego, kazać Quartianemu Woysku sta
nąć na Granicy, za Principem in instanti Kommissye nazna
czyć woyskom, y kazać im wolno ruszyć się, żeby się z Quar.
Cianemi złączyli, tillo oto idzie, kogo stym wszytkim gustać, bo
gdzi mi będzie takiego, coby gustaret autoritate u mieb y w Zolnie
rza. y mi stanęli tamte rozpytuie remedia na mieysce, niż się lud
poddać poczyna; tedy te conatus immobiles będą. Stanowszyte.
dy teraz co tey materiey pisty, powinna gtęsza deliberata ad
sidem nó datur, o ktorey by tyeba co mieyszej kapie mowić. Jak
do tych ego interitum, iż sese familiarem ac Hostem, y kto.
vy za takim grzechem zapatrzy, to wiesz do tymże y innych praw,
Do munus nasze, ktore na obie nothmy in Succedine, y co ktory
Smy się obrani, dwiema przysięgami abardzo twardemi wiaz.
Zapieczętowany, pierwsza, miłością wodzową, przeciwko prawo
y wolnościom naszym, ktorym y zdrowie debemus, druga ostatá
Dna y drugą, in dobrym y pewnym sercu y Sumnieniu przykł
gą. Quicquid, nocivum scivero, novero, vel sentiero, aversam
et pro posse meo opprimam. Bo ex ta Krzta wolną na sechcie

Dana

Pana, zaraz między sobą limitet z mini czyni, to też prawo za.
razem custodiam apponit tym granicom, y rotę przybięży, y sodem
drogey straży zawiera. Kiedyin brał to munus nasze z takim W.
K M non rygarth dane, długo deliberowawszy pierwey, powiedzia.
ten to zaraz, że mimi pierwey vita deseret, niż libertas. powol.
nosć dzieci y prawo Krzty, toż y teraz przyimie co stan, y
gdy ż żywot trwać będzie, ufam Panu Bogu, że mi nie odbierzy, ale.
conjuncta fide przeciwko W. M, bo zawdym to powiedał, ani inse.
nori mieysce ordine, za temi Granicami stoiąc. Jest divisum
gnit, quod se parari contra test toż y teraz affirmuię, y co się
z całości praw mowi; że to się zaraz in claudue całości y felicitab
prawowania W. K M, ktore ni studiis poddanych conservit, gdyż
te za pierwsze czasy y firmamenta szczęśliwego panowania,
powinna flagrantissimo amore exactat, niechy to całe postan,
co z sercem et cum Cordibus ludzi wrono kładą. Kym miał
tego oszukiwać, y mebydz Deus Bycia z nim Boocień, co ktorem się
wrodzał, prawu, wolności y przykładzie, y sobie samemu, stu
szneby się mi W. K M y mi kt ufać nie miał. Bo frustra fides ser
vitur, w tym, kto sobie fidei nie cześć, y ktokolwiek niaczej czyni, nie
trzeba mu wierzyć. Trzy prawa te chcę sa, że ie teraz wspomnie
Dwie do tey doby zepsowane, trzecie volentes ruinam minatur, kto
re, lubo wrocić się nam maią, o ktorych czułsmy żawdy y przy
gwinali W. K M, coby mi bardzo succedebat, w rzecz dla ostatnich.

prawiċe czasow Rzpltey vtadac. Lzrosze de incompatibilibus. Drugi o Mymicy, te ſą do tyċh czab amiċdiłowane. Trzeċi o Vacantiach, co ſię teraz iuż bardzo nabyło. O Mymicy iako wiele ieſt prawo y dawnyċh y W. K.M. uczynionyċh, że Mymicy publicznie tu tu tay tey Rzpltey iako wolney dano. Iż lowanie niemoże byċ bez consensu Ordinu, a bez Mennca. nie może byċ żadna, w Krakowie albo w Olkuszu, y iako tot ſzkodliċ comp Catur, iż to wszytko wiadomo, in volumine legum zaraz nowy Dziś, y gwałtem to byłe W.K.M. Co wszytko ſzcod teraz ſię dzie dzi, y wtakie ċ contrario prawu. Teraz zatedy uniżenie proſzę W. K.M. y W.M.ow M.PP Senatorowie collegowie moi ſłodcy. appello, ktorzy ſzcie powinni wespot że mną, rownemi ſzczkami gromazdz prawom ſpolnym, abyſmy iako wſzytkie prawa z taſki y obowiązku W. K.M. nam były wſzczime, ta mianowicie Mymicze ktora iuż contabuit: wſzytkiey Rzpltey była owocna; y ieżeli Commissyi Skymowey, iako to prawo oſtawało, reſtituta w priſtinum. Co gdy ſię ſtanie, doſzło ſię ſtanie prawnie, co ktorym ſam, Onym wſzyſtkim ina wolnoſċi. Bo acoſi nam po wſzytkim, kiedyby Skmj prawa mieċ niemiecki, dlaktorego Przodkowie nasi tyle krwi, ſwe wylali, y my tot ſkarb fatinowa odbierniby, gdyż to nie ma prawa, niema wolnoſċi; tatwia conſequentia, co z niego ſzedzie, a tey wolnoſċi, kto niema cura, ani ieſt Civis Polski, nie ieſt Senator, ale peregrinus, y nie watpię, że W. K. M. gromiąc na obowiązek Swoy tak wielki, ktory mieċ raczyło z Rzpltą, y na dowod platum,

Finis

(39)

Exorbitantie od. Panow Poſłow oddane J. K. Mci. w. Warſzawie.

1623

Łaſkawiey gwałtem W. K.M. Pana naſzego Miłoſċiwego, o naprawie exorbitantiy prawa y wolnoſċi naſzyċh, tak na Skymiech wego, o naprawie exorbitantiy prawa y wolnoſċi naſzyċh, tak na Skymiech Koronatowe, iako też y w powſzechney W. K.M. na Skymie teraźnieyſzy, Exorbitantiach y uwarzy prawy y wolnoſċi naſzyċh, ktore ſię ſtały tak od. Przodkow W. K.M. iako od W. K.M., donoſimy do Maieſtatu W. K.M. unżenie proſząc, abyſmy w tyċh rzeczach, ktore z Ułoby Swey wyſzły, ſkutecznie y rzetelną daną vſpokoieni byli:

1 Gdzie PP Senatorowie, według prawa, y Senatus Conſult; na Przodku Skymu mieſzczą, y Senatus Conſulta z podpiſem rąk ſwoiċh nie chcą?

2 Gdzie Biſkupſtwo Warmińſkie nad prawa oby w Gorzanie Mſcie wigorem Jm. Conferowano?

3 Gdzie Vacantiy z wielkim zatrudnieniem ſpraw Skymowyċh nie dawaią na poczatku Skymu według prawa, o co pilnuiy, abyto Vacantie były zaraz oddane, y drudzy ustem powali

4 Czemu Dignitates Duchowne y Swieckie przeciw prawu wydrzemu da
ią, y mieszaią strzybiskupstwo Lwowskie z Opactwem Sieciechowskim,
Biskupstwo Wileńskie z Opactwem Lubińskim, Przemyskie z Mo
gilnickim, Chełmskie z Swiętokrzyskim, Kamienieckie z Pozgment.
skim, Woiewodztwo Mazowieckie z Starostwem Warszawskim, Wo
iewodztwo Kaliskie z Starostwem Sochaczewskim, Woiewodztwo Podla
skie z Starostwem Mielnickim, Castellanią Lwowską z Starostwem
Przemyskim, Castellanią Sochaczewską z Starostwem Podlyskim?

5. Czemu Duchowney wolney Rzeczy nie wsi postanowią do Podat. ne.
dług prawa pospolitego, woli Rzeczy Summy Episcopalis Cracoviensis
Cracoviensis?

6. Czemu W. K. M. ronie pactow Conventow w Woiewodztwie Kiiowskim
y innych Woiewodztwach zamkow nie budował?

7 Czemu compositio inter Statum do effectu nie przyszła?

8 Czemu Oekonomij nad prawa obwarowań 1621 przyczyniono, Murz. Sa
letra nie trzymią?

9. Czemu W. K. M. Dworu ad tiendam dignitatem Regiam, et componi
motum de pertinos, doważ nie radzą?

10 Czemu Moneta dwie Corony, lekką y nie ważną, pozwolono Ordinatiey Ka
ca Stephana na kilku mieyscach bita, stąd się przyczyna do wielkiego.
Nieszczęścia dała?

11. Czemu tak szkodliwych exorbitantij w kowaniu Monety Panowie Kod
skarbowych, z powinności Urzędu swego nie doglądaią?

12. Czemu Soli Stanowi Szlacheckiemu według prawa nie przedaią?

13. Czemu Barylce Mieszczanowi Warszawskiemu przywileiu na Kod.
Czupmieczstwo przeciw prawu dano?

14 Czemu

Czemu Torunianom wolność dana, aby Soli Zamorskiey Szlachec. 14
nie przepuszczali, którzy ią przeciw według woli swey przedaią?

Czemu Cupmistrom nie osiadłym daią Przywileie? 15

Czemu Ordinatiey o Soli uczynionej nie dosyć się dzieie? 16

Czemu Upominkom Tatarom zaraz po Śmierci Stanisławowey Jeanielli 17.
Canclerza y Hetmana Coronnego Jana Zamoyskiego nie dawano, stąd
powstrzymania takiego spustoszenia krayow Ruskich y Podolskich?

Czemu Listow przyiętych na zaciąg nie Tolmacza do Inflant 18.
zaraz nie dano, przez co Inflanty stracono?

Czemu Roty Cwarciane przeciw postanowieniu nie chcą?

Czemu Czerwone złote do skarbu po cztery złote brano, a Tolmaczom 19.
po sześć złotych udawano, czyta aneta gdzie się podziała? 20.

Czemu według Constytucyey 1619 de stipendiis Kozacy nie są w 21.
tę naprawieni?

Czemu Post literas Deliberatorias Sym złożono pozwu prawu na 22
Sie mu?

Czemu Konowrata do Turek. przez Commissarze Expedycyey Tureckiey 23.
postanowiono, Plan Konwencyey Posłowi nie są dane?

Czemu teraz spokoiwamy o pospolite ruszenie, abo w effectu nie było? 24.

Czemu Religiey Greckiey nie vspokoiono? 25.

Czemu Metrika nadobra Szlacheckie przeciwko prawom denodza? 26.

Czemu nad prawa cudze dobra Szlacheckie duchowne przez Lustra 27.
tie przywłaszczą?

Czemu Commissye legitime przewidziane wzruszaią przeciw
prawu 28

29. Czemu tak w. Xięstwie iako y w W.X.L. porzecze porawa Stanu Szla
checki za Dworem a dobra takie Szlacheckie gorzywaią?
30 Czy Commissiey z Cancellaryey nie wydaią, aż z konsensem Starostin?
31 Czy sprawa debonis nullo iure sexcentis nie sądzą na Sejmie?
32 Czy. Deliberatyy nitra triduu nie expedyuią?
33 Czy. Szlacheckie Stan. w Podolu y Ruś. porzecze zawarcia exekucyy o do
bra drugie, sądzą?
34 Czemu Myta y Czwarty grosz. Zydowie porzecze to prawo trzymaią?
35. Czy Banity z Cancellaryey W.X.L. ludziom potrzebuiącym nie wy
daią?
36. Czemu Grody, a mianowicie Warszawskie protestacyy na Constytucie
uczynione nie porzymuią?
37. Czemu w Listach Sejmikowych, Sejmow Generalnych.
38 Czemu Cudrzeniom Kamienniemu y Radulowi grzywdowo w Kow.
ow. Woyska zaciągaią, ztąd ku. przyczyna stała takiego Spustoszenia
Kowny?
39. Czemu według Constitucyy 1550 Panowie Podstarościowie nie de
fensią tych, ktorzy Zamkow nie poprawuią?
40 Czy Summy kilku Tysięcy złotych od polomkow P. Stadnickiego Woiew.
dy Bełskiego, na poprawienie Zamku Lwowskiego nie obrocono?
41 Czy Extraterritates według prawa nie zniechcono?
42 Czemu Constitucyey 1613 y 1620 o Sądach y Ordinacyey Smolenskiey
do effectu nie porzywiedziono?
43. Czy. Sanuikiey Smolenskiey nie poprawuią?
44 Czy Cwarty z kwart dwu Conseruat. P. Poslow dawano?
45. Czemu Starostwa Sądowe w tak wielkich dochodach zostawuią rezyn.

a.6

nych duchowey y exekucyey bracky delegatis odprawować zmogą nie mogą?

(40.)

Rzemowa Poslow od Woyska Kwarciane do K.J.M. na Sejmie Warszawskim 1625.

Jozef P. Samuela Nadolskiego

Naiaśnieyszy Miłościwy Krolu. Pan
Pan nasz Miłościwy

Kotwmostrze y wszytko woysko Rycerstwa W.K.M. Pana naszego. Nasze powolne gotowanie y uniżone służby swoie oddaiąc gotowemi do maiestatu W.K.M. ktorzy nie z Poselstwem zadnym, ale z uniżoną suppliką y prozbą gotowi nas do W.K.M. Przy dobrym zdrowiu Stego szczęsliwego panowania, ku powmnożeniu chwały naywyższego Boga, ku nieśmiertelney sławie woyskiego imienia W.K.M., ku wiecznej ozdobie Krolestwa tego y wszytkiey Rzpltey, a na upad wszystkich nieprzyiacioł W.K.M, tak iako y gotowi y słudzy Wierni W.K.M. Trzymaią. Ktore to dobrze wiadomo W.K.M y wszytkiemu temu, tayno światu, iako za szczęsliwym y bogobojnym Panowaniem W.K.M, za cnotliwym regimentem y mocną Rycerstwa Jm P. Hetmana Woyska W.K.M dał P. Bog Rycerstwu W.K.M. ciąg łaski swoiey, to ze przedtym potrzebie Ordy Tatarskiey, małym woyskiem W.K.M. nie stawszy Sie na prawdzie, ale do zasadzki y przekłamania bardzo trudne były

iakosz wcześnie to fortel w Tatarow, kiedy iuż sto nayduiego Zołnierza by-
wa: i to teraz zatasią Bzra y za tegoż serem W. K. M. pozebrany. Ko-
munik. z Cartimir. Pasza wspaniałym Rossiiskim Rotom dwa troc, potrzebie
rozgromiwszy, straciwszy natarczywego wielkiego Wezyrowstwa y Muzgow Tra-
cyey tak wiele, straciwszy na gościńcu gliny ludzi, stad, bydeł
y do statkow rozmaitych, chciał iuż tym razem probować szczęścia, y
zebrawszy Orde niemałą, starał się być na granicach Państwa W. K. M.
ale iako prędko zawietrzył o stupionym Woysku przy boku J. M. Pana Het-
mana, tak Zołnierza, iako y zwierzchność, Jego M. ostrzegł, stracił zwyczay
nebespieczeństwo, mieszkał gdzie w oczach przyiaźnych, ale zdaleka słuchał
do Wołoch, y tam na Multańską Ziemię funią swą uszedł. Zacnym
iakowa iest osoba Woyska tak Cześnikowi Koronnego do dalszey służby
W. K. M., iakia szczęść iest, gdy widzą nie tylko na Rycerstwo, ale
czni mienał obozy, które trudnieysze za mieli zagranicznę, gdzie po-
spolicie z tupu nieprzyiacielskiego Zołnierz żyie, a tu w Oyczyźnie z
targu, nie tylko kosztu, pracy y odwagi wielkie, mile, koledzy razy
kwitnie pożelaną, y rozmaite na zdrowiu szkody, nieraz, choć na
dla cnotliwe y chciwe oszczędzenia y chowu pogardzone, niestrasznie
ostatek krwawa śmierć, która Rycerstwo dla dostoyności swoiey. W.
K. M. y dla całości Rzpltey codziennie godzi mią. Ale ieśli miło
szczęść Miłosierny Nayduzszy Krolu, która nad pomienione cię
zary, nierownie insze cięższe Woyska W. K. M. y która takowa codzien-
tę w animuszach. Rycerstwa oziębia, a ledwie nie zmarza, za-
czym y służbę Woienną W. K. M. znosi, Hetmanom W. K. M. iuż
dzą rodzi, a zatym y Rzpltą wszystkę o ostateczne niemal niebez-
pieczeństwo pozzy prawuie. Bo widzą to y Zołnierze, chcąc

Jowstawy

prostacy. Nayaśnieyszy M. Krolu, że kiedy dzielne Rycerstwo
albo Militia upada, tam y Monarchia wielkie upadaie musza, za-
którą kwitnącą one powstaią y kwitną. Nie darmo, Dzieie
to bliscy Przodkowie W. K. M. chcąc mieć szkołę Rycerską do
tym Zacnym Krolestwie, wiedzac etym dobrze, iako wiele kosz
dey Rzpltey na dobrym y Auicronym Zołnierzu należy, iakoż
miała tę zawsze starą, przed niemi Narody, zacna Nobilitab
Polska, że wiek dawnych rzeki rzemiosło. Rycerskie kwitnęło, pole-
bieżbowem stym się nie rozumieli; ani ieś do tego przyiuszczano, te,
raz ledwie nie nayduią się tacy (zal się Boże) co tę sztukę od Bra-
cia swoiey do stołu pogłoszonego chcą przełożyć, którzy
turtivum (że nie rzekę furtum) lepiey, aniżeli apertum rodzaie
ią Martem, skrytszy widzą fawor znaczą, bo onym nowiey przy-
znaią, a Zołnierza W. K. M. deprimuią; że za nowe przysłu-
gi miasto wdzięczności nowemi starzią Statutami, Laczym
wiele znamienitego Rycerstwa z Woyska W. K. M. wyięzdżaią
się Zołnierzkiey, ciężkiey conditij służby szukaią, tylko dayne.
mi u Panow zostaią. Dziwuiąc się tego Kochanie W.
K. M. y Sam Jmć Hetman, iako obowarzyską a ile porządno
bardzo trudno. A kogo takowa oppressa nie odstrzyie od Zoł
nierzkiey? iako to można rzec. Zołnierzowi oraz y służbę.
W. K. M. odprawować, chorągwie chcemy pilnować, potrzeby
gwałciwych nie omieszkać, ottoż teraz nie trudno, oraz y
na Trybunał gwałciwych także peremptorie stawać? Cożą

słuszność Miłość N. Wolni, kiedy Żołnierz. W. K. M. szlachectwa
cnyj. Polski, który dla sławy ij dobrego pożytku rzeczypospolitey
á, ana Trybunale zlecta niektórej o iedną brzydną kobiesz. znacznego
stanu pewny zostaie, iakoż nie bym wiedzieć mogł mianować, ieżeli
W. K. M. którejś stan. w Rzpltey iest tak ultra piony, aby opowiedzia
łej Jmćci Jurydicznej do gwałtownych y odległych kroków był proclamowany.
Na ioż Jurydyka Hetmańska, który dzieł. W. K. M. dzieł mieć bę
dzie et necnon absolutam protestatem, gdyżby nie Constytucja
z Jurydyki żołnierza wydzierała y onego autoritatem znosiła. Jeżeli
się kto kiedy na sądy Hetmanow. K. M. uskarzał, kiedy daleko
słuszniey dla ij przykrości sprawiedliwości, bo tam żadnych wytrzebo
wań, ani sagrestow nie przyimuią, kiedy ani subtelne praktyki, ani zło
ste słowa, ani prozenn respekty nie pogwałcą, tylko w dniu terminu dzie
cię respondę, a exekucja bez appellacyey nad dzieć. Jakoż na ni
ofiaro stanąć żołnierz, któremu tu mi aliem a owdzie na trybunał
przyiechać się rozdzierać? takim sposobem może kto z mieyscowej stro
ny siła złego na swoie rodzi. gwałtownika Hetmanowi odwrócić na
Trybunał, kiedy ma tego nayswiętsza potrzeba będzie. Jakoż stąd
pericula y wszelkie y Rzpta popaść może? Co naostatek czynić przy
stoyny żołnierz ij wierny sługa W. K. M. że go takąż siłą iako
barbarzyńcy Rzpltey, złowolników. y łupieżców natrzymać? Tamci słusznie ma
ią stawać nad trybunałami exemptowi, bo nie gdzieindziey pod rozumy
łupież się nadzwyczaią, grzeszą gdzieindziey. Maiestatowi W. K. M. grzę
szą przeciwi prawu gospodarstwa, zatym y przeciw Bogu, bo żadnej
gwarancyey żołnierskie nie podlegaią, aniey nad Boga znaią, ale wo
lą W. K. M. za świątobliwą radą W. K. M. dat L. Dg tahowa Pfiz.

cdmfp

cdwfp y takiego Hetmana, którego ustawicznej ociężałości
łeka się nieprzyiaciel, którego surowej sprawiedliwości
żołnierz, którego nastatek dzielności y męstwa cnota się y nasladu
ie cnyj żołnierz. Uniżenie tedy proszę abyś Constytucją na oppressyą
żołnierza uczyniona świątobliwym wyrokiem W. K. M. relaxowanie by
ty. Co ieżeli by czego trudna, tedy przynamniey, aby na cztery niedziele
sądom Jlom. Hetmana uroczyste były, kiedy ieżeli by albo mieyscowe
ową sprawę dziać był sąd Hetmański, albo żeby się uczynionemu
contentował satysfactią, dopiero by mógł w Trybunale sprawiedliwość ie
gniewać. Nic co dyme Maias. M. Wolni swowolnej szarpaniny
wa na żołnierza stanowią, a na to żadnego respektu nie masz, że co
rok surowsze następuią czasy, że wszystkie awszystkie rzeczy co mie
rzą wyższą godnością się cenią, żaden nayprodszy Maiestat albo
służba, żaden nauboższy rzemieślnik nie iest tak uciemiężony, iako
żołnierz, bo się tym wszystkim y służba ich y rzemiosło trzyma y krzyw
dą świętością gdzieindziey, względem gościnnej gościnności, żołnierz.
tak męczeńskiey, że niemal dnie gdzieindziey słyszeć w tak nieprzytomnej
drogości żołnierz gościnności, y rzadkiego w tak surowey dyscyplinie żoł
nierskiey żyiącego. Nie trzeba teraz K. M. Wolni prawa na
żołnierza gniewać, aby go srebrem nie kładali na koń, bo więcey ta
kich na Wyżnie, którzy y prostego rzemyślu nie mają, tako kupni. Za
czym wiele tamtemu o dobrego koma nie trudno, snadnie się domyślić,
bo tym co przedtym był za trzydzieści, teraz go trzema złotymi, albo dwo
dobrym siedzieć tysiącem gotowi potrzeba. A iakoż rzecz godzona
aby się takim żołdem żołnierz miał contentować y sustentować, y
dlatego wielu ubogich braci do ostatecznej przychodzi nędze
przez ustawienie nieforthuny wieczne, a nie mając na co wrócić do slu

cdwfp

-zby W. M. radzi mé radź wzchodłać mukę, á płatać natoż ieść
dy Żołnierzowáli. Dźiwnie tedy á połorznie W. M. Panu swe M.
gowi Rycerstwo, abyś W. M. natak znędznialego Żołnierza miło
śćiwy Pżełożony respekt mieć raczył, álubo to żołdem przystoyniey szym
lubo żywnośći podwoleniem, onyeś nędzę weszpżeć y o służbie swey
Zatrzymáć raczył, tak iáłoby ubodzy Żołnierze, ktorym się am'odw.
bni z stołu Páńskiego dostáć nie mogą, głodem nie umierali. Nie
dáć otym Żołnierze M. P. Krolu, żeby im nie mięsko dano na
miłośćiwey łaśce W. M.; gnieważ W. M. co dzień prawie dwią
tobliwie obnoszą y prawem to z pżebiśćietnym Statutem utwie
dzáć raczysz, aby Żołnierz ktory dzieśćiát służbę W. M. odprawi
máł o pátrzenie z miłośćiwey łaśki W. M., a widzą y to że W.
M. Pan nasz M., co dzień podobno conferowáć. Czymże teraz
czysz Żołnierzom, iżno że my tyeż Rycerzom. W wayśki W. M.
nie zważáią ani widzą, a pżyeżdżáią oni ośćiągáć się w służbę Żoł
nierzą, bo im gorzą Mágnátowie, ktorzy na to tylko intenti, aby ich
do Vacantiy obrigáli, Żołnierz zaś ustáwicznie obozuiąc
nie czuie otym, raczey nástawia uszá, kiedy w bębeń uderzą, kie
dy na Szańc albo na godziná łażą, áż kiedy co do d. Spżáwy W
M. pżychodzi. Zaczym gorzkie a uczciwe gowk. Woyska
W. M., aby á zarłoczni Pżędnik Woyskowy instancią czynił
będzie, miłośćiwą łaśkę W. M. uznáwáć mogli. Jeśli Żoł
nierz, ktoż ma mierzy Cnoty y zasługi swe, wydźiáderzyć mimo tego, ży
wyrest Wodzem Rycerstwa, y oczywistym dozorcą bardzo służy W.
K. M. Nie zazrzy mi komu Woysko Polskie, a szczodrobliwej ła
śki W. M., bo wiádzą że W. M. rozmaitych służy nadworze

Swym

swym mieć raczysz, alej to wiadzą że ten pżedniey szy sługa máłey
ktory koszlowniey służy, áłoś stowniey zadku służyć nie może nad te
ktory herwią służy. Ktoż rzetelniey nad tego, ktory zdrowiem y dni
ową rzetelność gnieździetnią. Niemiy że otym za dawne wyroki świą
tobliwych Pżodkow W. M., y od W. M. gnieździetnie postáwione
drowe, aby Żołnierze W. M. zastáremi mieli nagrody swoie, nie pżyj
dzie widnak żadna do effectu swego. Confiduciey, ktora wszystko Żoł
nierzu, a ktora zaś pżeciw Żołnierzowi, co wam się bardziey ostrzy, y
bardzo gnie Szlachcie Żołnierzy mieć zazdrość, ktorzy Synow swych, áłbo da
lekich Cyzowic, raczey do sługa albo do Cancellaryi pożyczáią, aniżeli
mężny Stan Rycerski, boć niewdzięczna to rzecz mu: praca bywa, za
ktora żadna inna następnie nagroda, a dalecko niewdzięczniejsza, kto
za pewny upad y zniszenie za sobą niesie, áłbo wsi nasza Szlachecka
Żołnierska. Dźiwnie tedy á połornie pisze W. M. Rycerstwo, abyś wszelkie ktory Szesć lat, przyiaźniey, ktorzy dwiema y
trzey Szesćiat służą W. M. służebną, á miłośćiwą łaśkę W. M
uznáć mogli. Służą się wsze Rotmistrze W. M., iż gdy
z Chorągwiami lub do Obozu na służbę W. M., lub z obozu do
na Stanowiska naznáczoné, do wielu miáseczek y mieśćiech bro
mią mi gośćiniec, y methlo nocleg on ale pżezdża domego nie dopu
szczą, bramy zamykáią, strzelaią, dostáteczney prawie postrzymie
Zaczym much częścim Żołnierz kilka mil krzywie, a szukaiąc pżepra
wy, stąd wiele omieszkáni na pżekłosć Pospolitą bywa, á pod
czas też nie áżeby prawdziwy obelżenia. Chorągwie W. M. Żołnierz, nie
dáią się o gośćiniec y per extrema radzi, stąd pżychodzi do runie

do zabeystwa, do protestatij y dalszych progressow prawnych Ew.
Krz. uniżenie W. M. abyy w tym według starożytnych zwyczajow
Rzpltey był zachowany. Powinnaby to podobno, dlatego się
zamyślaią przed Rzpltą, że nie sobie wiele dawaią y czeladzi y
ludziom. Prawda iest, ludzie się y pragną też y łakną, ale tego
się ma inszego zrzego. Gdy ciągnąc, zuiske tę trudność, y co się teraz za-
myślaią, będą vtrw otwierać im bramy, kiedy Rzpltey będzie
miał czym płacić. Bog iż łaskaw na Xięstwo Polskie M.
Krlą W. Mść, dawszy mi obfite małey garści y serce y siłę nasze
gościnne Ordy Poganskie W. K. M. ktory w zadney sprawie do
Boh. Bozey rzeczy się nie waczyły. Albowiem pobożne serce K.
M. iest w rzeczy wiary S. nader y w tym z naywyższym Contentem Ma
iestatem, aby w tak słusznej sprawie, na to siła taka W. K.
Mci mogło. Xięstwo. Wdzięczną uniżenie y powolnego Kra
ia W. K. M. Com Casu twoią troi M. Panowie Stworzenie, abyście
W. M. Cg. z wiadomej pyecinko krwi Bozej miłosci, wiary y Bozej gw
dzinności, ktorą z Bog y Jezu Xm. Com Casu cudzoziemowie nacyn
przyczynić się do Jezu racyły. Więc y do Jes Mci Panow Posłow
authoritatem suam literis ponere celeb, iakoby wszystko w tych pe
tiach Boskich, chrześcijańskich. K. M. odnosiło. Jest iest
Bog y krotka skuteczna, ktora nam Rycerstwo pogetowie pokoi
one rzeczy pyed Maiestatem W. K. M. uniżenie prosząc abyśmy
nigdy nie byli odsuzeni od Maiestatu W. K. M. bez miłosierdzia
łaski W. K. M. Ktora gdy będzie zasparte y do dalszej służby
W. K. M. pohotowie. Boga na pomoc wzywaiąc, pozo-

Jam.

stanę. Gdy mi na to robić będą, y nayuyższego Maiestatu prochu nie pozo-
stanę. abym W. K. M. iako nayglębiey po Swiat y za Swiat Dunaiu
Jezę słowie rozwiodszy granice Xięstwa swoich, długo w dobrym
zdrowiu ku pomnożeniu chwały nayuyższego Boga, z nieśmiertelną
sławą doyskiego imienia W. K. M. y pożytecznieyszego postępowania
W. K. M. z wieczną ozdobą zacnego Xięstwa tego y Rzpltey
stwa uspokoiwszy, z nadzieią podданiey. Wiernych W. K. M. a ich upa-
dowi pospieszyć nieprzyiaciół W. K. M. tey Koronie starożytnej pra-
wa racyły.

(41)

Intrata albo Dochod. Krzpltey
Ao. 1625

Dwarka Xięcia.	— —	ℛ 210000
Pobor gedlin	— —	ℛ 287283
Rogowe jedno.	— —	ℛ 244682
Pobor Xięstwa	— —	ℛ 30000.
Jordan y z nim Jego Mci Panowie Posłowie		
Zydowskim.	— —	ℛ 102482
Summa.		ℛ 824447

Tractaty Xcia Krzysztopha Radzi wiła Hetmana W. Polnego W X L. z Pontusem Hetmanem Szwedzkim o po. łoj pod Rygą 20 July 1622

Zwrocał się P Hetman z Pontusem o polu ku Dobliniu gostinowni, co się takim sposobem działo.

Poranu rozbito Panu Hetmanowi dwa namioty Turskie. W tym Pontus przysłał, powiadaiąc aby mu przewodnika na tanto miejsce dano. Posłano mu zaraz P Brzostowica. Słowo osma minęła wyiechał P Hetman, wiedało pięcdziesiąt towarzyszow zupełnych kirysarzow, z strzelcami, z dzydami Turskimi, z szyszakami stroyno y świetno ubranych. Przy Panu Hetmanie były te osoby, ktore bez zbroi:

P Prazmowski Pisarz Polny W X L.
P Mathias Ermist Dinoff. Starosta Dorpatski
P Abramowicz Wernodaie Smolenski
P Samuel Bar. Kotz. Ritm.
P Rozen Lertenampt. Oberster
P Fyrenskous. Starosta Dynamuntski
P Carol Sey Kotz. Ritm.
P Henrik Smeling Kotz Ritm.
P Hepenbach. Strażnik P Korowo.

P Jan Dinoff.
P Daniel Jakowowsky
P Janusz Zaba.
P Vot.
P Piotr Kwaslensky

Gdy

Gdy przyiechał do namiotow P Hetman, postawił Kirysznikow, z dwiema strzelcami na temu miejscu, gdzie miały bydź Szwedzkie namioty, a Chorągwie Konne Polskie na strzelenie z muszkietu od namiotow. Znowu wobec Chorągwie Polskiej, wiadomo że przyiechał dalej od namiotow, stały trzy Chorągwie pieszie Hetmanskie, dwie P Sterzkiewiczowe, a iedna Irlandzka P Butlerowa.

Z gontgodziny czekaliśmy na Szwedow. W tym przyiechał P Bjeda. wiedaiąc znać że idą, za nimi przyszły dwa Szarbne wozy Pontusowe, na ktorych dwa Szwedzkie namioty, przy nich cztery Chorągwie w kolo, przy ktorych Rajtarowie w kolo. Co wanyes dowiedz się Muszkietynow w Szydrabach trzydziestu kilka. Nadtym był Komissy Pontusow Wasbi się zaraz wokoł namiotow blisko stawiaią, bo mieli rozkazanie aby w daleko od naszych nie bili. A ieden przyiechał krocie wyiechał P Hetman do Pontusa, ktoremu conspecta nostro w lewo stał P Krzyształowskie z tym rozkazaniem aby gromadzkiej Ceremonij nie czekał nayz. ale prosto do gotowych Hetmanskich przyiechał. Nato tak też powiedał Pontus. Dziękuie za to bardzo. Nie czekał nayz. Hetmanowi, ale yżem też Hetmanem. Wysłał do wiadomość X. Mci Panu Hetmanowi, ale yżem też Hetmanem. Wysłał do giego, nieś mi nie ma za złe, iż stregąc swoiey ekstymacyey nayz. zbiera swych namiotow goscinnego, i dwie wyiechał: kazał gotym swemu Komunie aby blisko naszych namiotow rozbił, iakoż tak się stało.

Przyiechał gotym Pontus z Trembaczami: było godzien dnym Cerem. tem, że czterey stanęły, osobno miasto naszych Kirysznikow, postawił ow bok od swey Swity kilkadziesiąt Rajtarow, przy ktorych miał kilka.

nasecis officierow bez zbroi. Za Raytarami było pod lasem y na
zadzie po chrostach bo ich nayiechało bardzo bali, zetmy tysiące prze
Nothy bez Szwagrow, tamże snadz y Gustawus był utrzymy Szpeculandi
causa.

Gdy gin Pontus wtoro namiotki stanął, posłał na koniec S. Woranyla
Domiemiła Szwagrow Swoiey Gustawowey Rayterskiey z Pomiemkie
oberstera Radwana, do P. Hetmana, pytaiąc się iaka wola iego, wsth
prze sto, czy na homek schodzić ma będą. Xiąże odpowiedział, iż się
gniewa ale schodzić, ale dlatego nie czynił, iżby był musiał swoich hitlom
Krohom na hin wiadrii, do tego zmiermey tą Ceremonią przestrzegać
chcio. Zkąd tedy Pontus złomaia do swoiey Cwelichowey Kopy, gotuią
go małey eswiti, ouiadz dwoie posłał pocztu, dowiaduiąc się, wsth wo
la Hetmańska, gdzie się z sobą schodzić. Kazał mu P. Hetman do Szwe
gonsaie, go przyiechaniu powiedział, iż chce obaczyć, że Hetman wsp.
z swego namiotki na naszemu wyiedzie, tedy go godłam .. Letym ze
Szwedzi zaraz wyiechał Pontus. P. Hetman też obaczywszy, że iuż
idzie, gotuie się mu mimo .. Oba sobie subpere gradu y coraz zastanawiaią
się. Tandem Pontus wzięte spatiu od swe namiotu odiechał, co przed
czuiąc zdaly, przywitawszy P. Hetmana oddał pozdrowione osoby, kto
ieden był P. Hetman sobie przyiął. P. Hetman owszem witał tych
officierow, co przy Pontusie byli. Po witaniu stanął Pontus y iął
tak do Niemiechu mowić: Hoshige bone Juet Enerfirthiede o
Lert be ras bai, Enc godrah ntebatur, drugi raz. Hier firsthiede
gnadt, wiesu dobrze bez pochyby otym, iako der durch Landtgie Ee
geberne fürst und Her der Suetuo. Adolph, von gottes gneden
Szwedzin Wndin, Vand y otrzi Kemny. Tu Xiąże P. Hetman nie

cepit enarrationem. Nihil y rzekł do Zalime: Dicat Dominus Comes, eu
esse DVcem Sudermanie.

Pontus animo (ut apparebat) turbato et temito do Niemiechu w ten sens
mowił: Me natalien ratii przyiechał Tractaty, iebyśmy się dobrze wyeer
wdzięczali, y wdu drugiemu Honor tytuł mieli, bo lepiey wszystkiemu dać
głowy, niżli takimi potrzebami zgnawerbować. P. Hetman tako
go rozumiał:

Nec ego ea mente mecum pono discedi, ut minus collegio titulos Regiet
Dno meo clementissimo Hereditarios admittere debeam, nec tanquam Comitis
sanj, sed tanquam Compactores. conveninus, idco omissis Cerimonijs ipsis
dei nucleum aggrediamur. Dnus Comes sermonem expediat, gnem coepit.

Pontus nato: Wcześ bez pochyby WM. Mć iakieś occasiy tak wczyna v.
rosła, iako z naszey strony tilhahroe głowie szukano, a nigdy go ulem
Polskiego y ustawo Krzyżey zadney mi nie rozumiano otrzymać. Co zatym na
stąpiło, ato memoryae. być WM. Pan nasz bespiecznie, muchał y.
Gdy te słowa mowił, a mowiąc z sobą detecto capithub, Dzier. począł pa.
dać. Rzekł P. Hetman, Commodius esta ni tentorio expedientur sig,
dem głowia nos sub dio. Verani non patiti. Descendat ergo meum Dnus
Comes. ni tentum. Pontus nato: Albo na dzier nie dbaymy, albo rozrz.
draymy się ab ustinge, aż się wypogodzi nieb., bo aer nie gaydzie ladzho.
Sciu WXM, ale iżem Hetmanem przeciwnego wojska, dlatego ubXM
gościem bydź nie mogę, ile iż tu nigdy woe namiotij. P. Hetmen: Quod
si tota die pluet, tunc infecta rebus dredendum nobis esset, profecto nos
sunt hic ceremonie stricte observanda.

Pontus. Jżabym WXM do swego invitował, ale nas nemasz ta.
kiego ochędostwa, y przyznam że ceremonije do tego WXM namiotij
tillo to obstał, że tu publicus actus, a zteij Ceremonij zwyklnie bedzie

cepit

rozmaite rzeczy do sprawiedliwości rozbierać y praktykować. P. Stan Dzierżki:
Panie Hetmanie miłościwy, nie masz się w nic nad rzeczy zadawać, wiesz X. M. Pan Het.
manowi nasze fidem do Lubek, tedy gwarancją swoią oddalnie od nas.
tow, ale możesz być bezpieczen, że w tym żadnego oszukania nie masz, wszak
my W M zmłodych lat znasz, nie trzeba nic wątpić o Cudzoziemskiej
słowie.

Pontus. Mości Panie Dyiuszu, prawda że znam W M y tenże cześć
Bóg stego, że ani tu przy tych Tractatach widzę. Bo ze nadewszystko abym
miał wątpić de fide X M a, niedaj gwarancją stoi, nie każe się odrzu-
dzić, bo mi tylko o to idzie, abym do Excellencyi Pana mego y Oyca
ojczystej nie utracił. P. Dionys Carthusian. Intergrotia protestatione
Domino Comiti nihil in nocebit. P. Hetman. Jam rzekł tempestate
verbo certamina nie admittit; omnino tentoria sibi ruunt. Dubitowali
Legaci nie, mili też Panowie, cubitod ceremonii ansbik praelectede
bent. Wreszcie obwarł się P. Hetman nazad y postąpił do swe-
go namiotu. Pontus tweck zaczęli za nim y tak
Oterg do namiotu weszli z gwarancją, która pierwej była. Wkrótce po-
namiot odciął Pontus zaraz mowę swoią, ale P. Hetman na uprzejme zdiał,
aby go też prosił, aby na stołu egzemplarz położył. Co uczynił. Carten turbatus
Stołowi w namiocie bardzo gęsto attentis animis stała. Continuował
tedy swoią mowę. : Że Pan ich zawarszy z dwiema protekta-
tami. Panem Duńskim swoim z Królem Duńskim y W. Xięciem Mo-
skiem, zyczył też sobie przymierza z Królem Polskim y z Państwy
ich, wychodząc tu z tych dwóch ich tej dwie powinności. o pokoj prosił y
Deputaty do Inflant posłał, między innemi o pokoj prosił y
nie mógł, ale tak zawsze życzył zawsze sobie bydź gotów, iakoby na nas

we

138

vderzyć mogli, byle się nisere swoie uprzątnęli trudności. Wkrótce mi
tajno, ziem za niebosczykowi Panu. Podkanclerzemu cudzie posłał y
prosby zawrzeć chciał, ale to wszystko odprawiono y inne mi dano respon.
sa. Co zatym prosto, musiał Pan nasz, nie dla zdania krwie Chrze.
ścianskiej, ale dla bezpieczeństwa swego, wrodzone przedsięwzięcia za
mysły, które nie się rok miedzy nami prowadzą; ale zaraz y ludzie
swedzi sobą gubieniu, iż czas czasowi nie równy, co wiedzieć, że się
teraz modernij ab vtrinq do pokoiu skłonni. Jakoż Król. Mść.
mój gorzwolił dać nam Swedzkim, że do Senatorow W X M. przy.
szumiewaiąc się z nimi o tractatach gorących. Potym gdy od Poysza-
ustygnął, iż W X M miał przed nimi o pokoju dziwo, zrodził się.
bo W X M bye do prosby nie ociężnym, zaraz wtedy do W X M
gorące. Stanęło na tym przyszło nam gorące do siebie, a zatym
wrosła occasja do dalszych zjazdu. Daj tedy Boże, abyśmy się zgo
dzili tu zjachali y co dobrego zawrzeć mogli. Daj Boże, abyśmy byli
instrumentami do zdania krwie, a do uspokoienia obudwu Oyczyzn
naszych. Ja naprzod proszę W X M, abyś mi uchował gleni gosten.
tia odbiego y iata, nie masz do zawarcia tych rzeczy. Co wszyt.
ko mogę na wiarę moią słubować, że nam nie pochodzi zwaltu albo z
gorzymudzenia zadnego. Ma zdaniu Króley Król. Mci nasz. Państwo
całe, na pokoj z temi Państwy, ma zednostajnie gotowanie dami
myśle. Niema żadnych Heretykow. ani buntownikow, którzyby mi zgodę
zerwać mogli. Dotego gotowość mu Król. Mść tę wojnę, bo damno.
y ziemie mu nic nie gotowi. Cokolwiek tedy czynimy, z samej krwi
gorącej Krześciańskiemu miłości czynimy

P. Hetman. Optandum sane fuisset, ut Dominationes vre matutinj tales pacis consilia suscepissent. Quae enim antea de Indutijs prout Dominatio vra nemini, a parte vra agitabantur; spectata magis fuerunt, nullus vo vtilis, honestus, tutus, et non suspitiosus pacis modus inerat. Nunc pacis media, seu nimis a nobis grauentur. Post grauem enim inimicum tempore et inimicissimis armis lacessentibus. (P. Pontus.
wyrwał krl. powszac. aby stow spodobnych. do zadnych tychmia nie zazywano, gdzi yon tego nie czynił, ale potym gwestał krl wszystki y był attentior). imposita nobis necessitas, ut iustae defensioni incumbere mus. Quae cum semel a nobis summa animorum alacritate et contentione sint susceptae, nesatis vtrinque facile desinere queat. Sed tum eo spectare nos tenuis gloriati sumus, quod contra vos iusta arma tractemus, ideo ut coram Deo et hominibus eadem causa nra maneat aequitas, tot vrae regni litteras noluimus expendere, per quas cum vra illustr. Dne Somers Dominatio me interpellasset, descendi in hunc locum, nō tanquam commissarius cum Commissario, sed tanquam Campiductor cum Campiductore acturus. Non pacem sanctiendi, sed ea, quae poterit debent ex vra mente intellecturus. Ac Commissionis protestatis mea nullus semp̄ motus debet. Commissio enim tunc regnitur, cum pars ad conclusionem rei deuenit, sed adhuc in limine negotij sumus. Dominatio vra conditiones declarauerit, nosq; eas gustas et honestas esse videmus, tum nō ambigat, vel me vel quemquam alium suppeditem plenipotentiam habituru. Quod autem Dnatio vra obtestatur, nos ad. la necessitate ordines fractos ad pacem inclinasse, id nos mentio diuersa possumus, potentissimo anno, cum res nrae ad magnitudinem belli Turcici destructae essent; nō tamen extremis viribus Regni Poloniae cessimus, Deus a

vobis pacem exoraremus, et de summa rey. unius alcis cauti loco aperto decertatum eramus. Nunc multo minus rebus nris dispositis. Si enim hoc vlis delatio est, quod cum Duno et Moscho pacifice vixerit, multo magis eum nobis animi tollendi caedem praebet, quod et Moschum. Sac Rlis Ontas Dnus. Nr clementissimis compescuerit, et potentissimus Turcarum Imperatorem ad pacem adegerit. Cum vtraq; Sac R. Mtas habeat ab exercitus periculis secum, tum habeat subditos fideles, milites ad bellum aptissima quaeq; prouinciae mtis fore et dignitate. Sint parati, non dubitabit Dno vra nras facultatis telo nos compulsos. Sed sola misericordia nū sanguinem modicationi ad pacis consilia deductos esse. Erepta fortuna minoris momenti esse ducimus, quia enim vos casu virtuti occupastis, ea nos Deo juuante, virtute recuperabimus.

Pontus. Na czynienie nasze budowanie krl. bedzie, wiesz tu P. Hempotenti ej słow ab vtiniu nie potrzemij. Ja w prawdzie swoiej nie mam, ale ci liej po mnie potrzebowac bedzieta, takiej dostanę. Bo Vrol. Mci ośc pstem w obozie

P. Hetman. Non est hoc nobis mos, at quidquam conficiemus aut concludamus. Quam saltem ulterius negotio sternere debemus et preparatoria tractatibus in medium proferre.

Pontus. Wszytkie tak tractaty idą, że wprzod Plenipotentia strony potrzebuie, takij to w Inflantach z Commissariami nadremi przed tym bywało. Takij za Moskwie odprawowatychcz przez mi tractatij z Commissariami Almana Moskiewskiego.

P. Hetman. Ne Moschovitica nec Livonica prima exempla allegan. Ego enim non conficiabo, absq; plenipotentia nil statui concludive potest, quemquam enim statuti nullam haberet efficaciam

imó hoc supponendo, si nos ijs dam tractatonem gratis nigre difficultatis, sufficiet hobit plenipotentiam ostendim iri. Sed cum nunc saltem nisi de proposito conditionum regnitur, ideo plenipotentia nó est ostendenda. Praeterea illa, quae D.V. protulit exempla: nihil habebant simile cum hodierno actu, ibi enim soli tractabant pace a gente communi, hic hoc bello ferente duces convenerunt. Temporib ergo lucrandi cau, figuere et inglenni reservant mentem suam. DV, gnibus conditionibus pax ista conficiri debeat.

Pontus. Jako ia mam conditie gotowe dać, niemasz tego zlecenia de tego co powiedzieć, czy przypadną Senatores Mag. D.L. do gotowej treba nam odpowiedzi od nich czekać.

P. Hetman. A Senatorby MDL. czy ullum responsum habitum estis, antequam commissarii facti fuerint, quomodo colloquium hoc finitum esse debuisse. Litaj, celere responsum habere cupitis animos. Powiedzcie, ut sciant mi hodiernb, quae sit vra de pace stabilienda intentio. Lantea laudatissima memoria Edwardus meus Dns Stus Kiewicko conditiones in scripto quarzerwatb, cur nunc id ydem re cusatis?

Pontus. Nie mowię ia tego żeby Król Jm z temi conditiami otwo rzyć się nie miał, bo co powiedzieć, że to ucinam, ale w tym czemu cam, iż ia teraz o żadnych nie wiem, bo mi ich w zleceniu nie dano, y musze naprzód tą deklaratą WXM Królowi Panu moiemu gnemu, a potym zabiorę Wola dalsza nastąpi, będzie WXM miał wiadomość. Do Czasu P. Stadlinowi rzeczonych obadwóch czas słowiany będzie inne, bo nie wiedzieli terminato byty rzeczy, do ten czas byt gotowy na Inflanckich, a teraz Wojna. Więc żadno non czas conditie od nas wczorayszy, nie nap-

me

nie odpisano, tak y teraz obawiamy się, aby tósz nebyło. Gesta nam interest, abysmy wiedzieli, iakim z nami porządku zachować chcecie.

T. Czy tilko z. rotę. belli Livonici, czy też simul cum negotio Svetico agetur.

Z. Czy z Janym Krolem Litewskim, czy też z Koroną Polską, gotowy onicz będziem, bo inaksze conditie będą, gdy de universo negotio agetur, inaksze, gdy o same Inflanty, inakszе gdy z samą Litwą, inakszе, gdy z Koroną y z Polską.

Hetman. Nos ea sumus mi Reg. Mtis Dni nostri obser. vantia, ut etiam mi solo Livonico negotio, relatum gnidem Vngvelm. a voluntate Reg. Mtis recedere, nic consultum. Reg. Mte vobiscum agere velimus, multo minus decet gonicipale negotium totius Lit. Reg. Mtis absq; ipsius authoritate pertractare, sed negotia sortis hoc esse, secundum tractari debere.

Pontus. Jakoż sobie rozumię to, że sprawa na negotia, jakie ta Wojna Inflancka z Szwedzka, sprawą miała się kiedy skończyć y dokąd służyć będzie. Mamy oprawdzie w pogotowiu conditie y dokąd służyć ale podobno nie będą się tam godziły, bo fama nam wieść, iż za Inflanty ziemie y zamki nie wracają, chyba za wieczny pokój.

Hetman. Ipsamet DV. indicat, tales conditiones vos nisi promptas habere, nobis nas tales placituras. Ergo si proponendae sint, nie czy wie to cu tales pro ponendae, quibus aby się Reg. Mtis et Reputat. acquiescere posse nobis.

Pontus. Jeszcze raz gotowi dział, niech się nie spodziewał, aby to na plac tu przyść miało, y nie zadaglem na to woli Króla Jmci Pana mego.

Hetmã Larcat mi dñi D O, sicut intentionem meã, cum nos potenti colloqo obtul. Ex.presse enim in literis meis ad D V. Hæc verba extant: Si mus Ordines Polecie cum Senatoribus M D L. literis nuper p Fabricium missis de pacis vtilem negotio egerũt, ideo præstat in ipsis ex vtrisq; istam rem colligere, quam ulla arte condictionem modũq; in eundo pacis dissimulare. Quo enim citius mentem suam, omnibꝰ ambasiatoribus remotis, si certum candidũ ni parem esse suspitionẽ; nobis aperuerit, eo celerius ab ordinibus Reipub ad illa, quæ essentialia putabit, responsa declarationẽ superseneat, quæ aut pacem finem temporis dilationis certam afferret, aut utriq; parti manus ad arma cæ. gressanda daturabit.

Huiusmodi litteræ: Nonne Sr Domino Comiti Sathlariensi mentem meam aperui, minus ergo illũ tam simplices literas nolle intelligere et tot verbis ambasiatoribus conditiones pacis dissimulare. Ego me adhuc simplicius DO. declarabo, me nullam iactantiã tempori esse potiorem, aut vtrũq; inter nos nullã mentionẽ pacis fiat, aut candidè eam promoveamus, Dominos subditos nros celare possumus, Dum regnaynam, non a vobis graves posceremus, cum eam possimus acquirere armis

Pontus. W Imię Boże, myślimy do wszystkiego gotowi, oszrak medaleko Lebin oboz stoi, na ktoł Pan moj potężnie sto, y stamie go nadalsze tey woyny prowadzemi

Hetman Quem est diuitiis temporis, ut vires nras ostentemus, sic placebat Rex M. D nro ad propulsanda Turcica pericula, et ad subiugandos Moscos, multis magnis ad vindicandas minutissimas Ucrainas iniurias, Suffectum est, cum ipsa gibbitia stet a portis nostris.

Pontus

141

Pontus. My się z potęgą swoią nie popasniemy. Nie mamy do prawdzie takiey iazdy, ale Pan moj, ma tu hasset tatarow, ktorzymi nechcio do Inflant albo Curlandzey, ale y gdzie indzie teraz mode, a iest między nimi sta tat duzych, że tu hasset zbroynych y sześć y trzydzieste Cartonow na swoim grzbiecie nosi mogą. Racz nam oznaymować iakoby W X M zawymowionego, że condithey proponować nie mogą. Wtenczas, gdy actum W X M wowey Oyczyźnie względem Rzeczy Hetmańskiey, wtem tamtey zaiechania czynił, gdyż dem wrodzeni swego y cnotą że chciałeś żadney nie utrzymieć potencyey, przeczby teo Król. M y Rpta nie gamiła, tobyś tu zemną zawarł, ale godzibno nie iest tobie ceme przyiąć, cobyś tu zemną zawarł, ale godzibno nie iest W X M. wiadomo, że ia mam restrictorem protestatem, ale gdy tu iest sama głowa y Król nasz w obozie. Gdy Pontus domowił, godzi się nasza ostrzyc y obaczyć go chcemy, że nas straszy obretnicą naszy ostrzyc y obaczyć go chcemy, że nas straszy obretnicą mi y fortunami. Lecz Hetman zabiega iż wszystkie, a respectami y fortunami. Lecz Hetman zabiega iż wszystkie, a respectami iak nato, iż Pontus powiedział, że do namiotu iego po iak nato, iż Pontus powiedział, że do namiotu iego po szedł, umyślnie to powiedział, aby tamtey rzeczy odpowiedział.

Hetman. Te verba inaniter consumanti, breviter me Dñi declarabo, adeat nunc ad Principalem suum, det ipsi optionem pacis vel belli, si ad pacem inclinat, non differat conditionẽ, mittat satisfactores mittere; si ad posteriora, det mi diffidentiæ. Hactenus enim mihi tres meos continebam, ne cessationi armorum, quæ per duodecim inter nos erat, præiudicaretur.

Pontus. Alexiałue condithey pokazać, czy adamy tillo Inflantskie tzayne, czy o wszystkie. Spraw Swedzką y czy z Tamym W X M, czy y z stroną Polską?

Hetman. Litwam cum Polonis ut unus in diversum corpus cõaluere, ita negotia Livonica separari non debent nec possunt. Salutem enim nec Lithuanos absq; Polonis, nec Polonos absq; illis quicquã vobis cum tractatus. Oportet ergo magis vos, ni voluisse, quam scisse. Sapientem, quod destruxisse consilium subministravit. A vobis consulere multis, mittatis. V. tratij conditiones, tam eas, quae ad pacem temporaneã vos, vel Livoniã sanciendam, quam aeternã vos totius negotij scitis sunt accomodatae. Nullo enim vobis erit in documento, quod scire antem aliqua ex parte poterit

Pontus: Więc to wszytko Krolowi JM Panu moiemu odnioszę a WM dzis albo iutro dam znać, wtedy przez listy, czy per sonam znowu się mamy. Interim gwarthyr mieć tak długo trzeba, aż go iedna strona drugiej stronie przez Trembacza wyjgrzie.

Tu wstał Pontus, y oddawszy P Hetmana pożegnał, Hetman też wstał mu competentem honorem, y za namiot swoy wyprowadził, gdzie zostawszy z namiotu przyszłu Pontusowi ize go prawiey stronie albo, nie, bo P. Hetman umyślnie darował go tym honorem, iako godzą swego z namiotu wyiechawszego, a też on Hetmanowi ccdował we wszystkim.

Wyszedszy za namiot P Starosta Dzopski począł mowic z Pontusem, przypominaiąc y tłumacząc słowa Hetmańskie, wiele by Pontus chciał tego nie rozumiał. Dalszey rozmowy stał Pontus długo z odkrytą głową, a P. Hetman kazał sobie, tam gdzie był Pontus, swoią przynieść,

a poże

pożegnawszy się zrim y z iego Companią odiechał na stronę ku swoiemu obozowi. Pontus poszedł ku swoiym gdzie P. Hetman namiotow, a potym wszedszy na swoią [wieżę] do swoich.

Ta rozmowa odprawowała się głosem, tak iż wszystkie assistentes słyszeli, ktorzy cała się wyszey mieniła.

Conditiones Inducias Z. Gusta owem 1622

Jacobus de Lagardie Comes de Leerho Baro de Mielsel Dominus in Koluba Rida, et Komza, Eques Auratus Regni Galliae Equator et Marescalcus, Exercituq; Dux Gnalis, literis hisce ow. Stis notum testatumq; facimus omnibus et singulis, quos interest: Quod cum multis ex gravibus animadversionibus mihi constare nõ exigua, gravatus gerendi bellum Livoniã extinguendi, et fida ac desiderata pacis, et tranquillitatis Regionibus restituendi gratia Deo nostro dirimendae tam gravandae causae occasionem quovis modo se offerentur. et contrariã quovis ortam Christiani sanguinis effusione sollicitudine Deo ordine testaremur. Universos, quorum cõsilium nobis fuisse visum est. et armorum sequentibus 1622 Iunii. Regno internos. ab una et Illustr. Principem ac Dnum D Christoforum Radzivil. Ducem Olyczae. et Dubinecor Capitaneum ac Dnum D Christoforum Radzivil. Ducem Olyczae. et Nesvisii Palatinum Trocensem Exercituq; M.D.L. Ducem Campestre ab altera parte Belgica convenit:

1 Commissarij ab vtraq parte deputabuntur. Sufficienti et omnimo-
da facultate ad transactionem de pace. vel indutijs stabilibus inter hec
duo Regna Provincijasq ipsis adjectas, sanciendis instructi.

2 Postea venient Commissarij Regni Sueciæ, vt quam primum Commissarij
ab ordinibus Regni Poloniæ Magnique D.L. supervenerint, cum ijs
concordi et vnanimi loci et temporis inter ipsos assignatione sta
tim et absq; mora anominata tractatus inchoabuntur, et omnes hos
tes agendi bella incendij rapinæ prohibeantur.

3 Si inter vtraq Regna Commissio ante primam Maij remotis
omnibus aliquibus impedimentis et obstaculis vel de stabilitatibus Indutijs vel
de firma pace conventum fuerit, extunc ad expectato Maij termino con-
tinue segnentur et executioni tradentur, id quod constitutum fuerit.

4 Si Commissarij (quod Deus auertat) rebus infectis discesserint,
tunc presenti sub pignoribus armorum nil id derogabit, manebitq ea in suo
robore, donec terminus vna cum armis ad finem adueniet.

5 Omnis restitutio cessionis cum pertinentijs per alteram nec ne gicgnam vel accedit, vel
decedere debet; sed in eo quo nunc sunt statu res vtriusq permanebunt
atq altera vtra pars nunc quod debet ea absq alterius impedimento,
injurijs, incursionibus, pacifice et quiete tenebit, et ab omni bellico
hostilij impressionis vel aperta vel clandestina cui Reg Poloniæ Mag
D.L. ejusq ciuitates, Arces, portus, subditi ac pertinentes ejus existen.
a nra parte cessabunt.

6 Omnibus Regni Poloniæ Magnique D.L. subditis cujuscunq nationis
et conditionis libera cum nostratibus conversatio et negotiandi per li
omnia et Regnum, ijsdemq adjacentium Provinciarum, terra marique libera
itinera erunt; nullaq vis et injuria aut hostilitas, quod ne nra pote-

State

state stum est, in ipsos committetur.

7 Super rijsijs, tam personalibus, quam realibus sub statu cessionis
manentibus quotitia indubitata ab vtriusq administrabitur.

8 Captiui ab vtriusq alij per mutationem, alij mercenario solario red
dentur et libertati restituentur. Intuitu ergo talium rationum
et medijs armorum cessationem, protestatione, quam in plenum foueimus, pro
ad duraverint prorogatis Indutijs, absq ulla fraude dolore ma
lo a nobis nostratibusq seruatum. bona fide promittimus. In cu-
jus rei fidem plenis manibus Nris subscriptione sigillorumq impres
sione munimus. Datum &c. Castris ad Fretam 31 Julij 1622

(43)

Xiąże Radziwił P. Hetman Pol

nij Lit. daie znać Krolowi Mci o pokoiu zawartym

Czy Nieprzyiaciel szczęścia iakoby na Słymie Szkotdmskim wszy-
stkiey Corony Swiedzkiey obligowat, gotowi pragnie: czy tez Krym
Dufal rainy stom, że obie iuz pierwsze nasze Vmowy Krzyża się byly
Spisały, przecie do nowe wkroczyć Traktaty, y to kes gotowi Swoią do
wypłacenia gotowości opowiadat. Aluboż y z naszey strony mi enniey
sza do wiecia zachęcenia. Wciennieyś była ochota, wszakże wszystkie ros
ceptatie na pomienione Cessacione armorum. Dluzo trzymać tamaty. Po-
nieprzyiaciel postrzegszy, ze nam ia do szczętu, ani o conditiach ani
o plenipotencyey declarowac nie mogł, poczynał bydź tego o mnie ro-
zumiema, że on iakiemi traktatami na przemowę czas, gdzie, y tey

dyssidentiey maiętnym mieć zdał sobie iaką sposobem, aby z nim do Woyn armatą spendowali, a interim tractowali o pokoy, ktorąkolwiek wielką szkodę zgubę, gdzieby y proputer incertam spem, tako (ktore z nimi do woyowania służy) na Tractatach vtracić miał. Przyznam za to miękkie z przyiacielem nie mieć sobie nektore inconvenientia, lecz gorszeby tymi poczebnych, gdyby się ta occasia do pokoiu vpuścić miała. Boy do Tractatow mieszam takoby tuy potym vczuiy się, text byli malezki, y teraz memu Xięciu Gustawa woiowaniu, mowiem grossetti et commodo Regni w naszey niegotowości nie dostatku gwałtu y gustnieb Woiennych odpor bystry byli dawali. Dla go tedy te gnaski agitowawszy, y wszystkich Starszych Woyskowych zebrawszy Radę, tak za conoludowali przyszło, abysmy ad ponam. mowy cessationem armow z nie przyiacielem zawarli, tym sposobem zato W. K. M. rzeczy copiey obaczyć. Tako drugi despot Portusowi odmnie dany. Dla dni oto był spoc, abym za tę cessationem imie ovem W. K. M. zawrzeć, y abym tytuły Xięcia Gustawa w Pontu. sko despt. gdzwolił wtrzyc, wkazuiąc mi Acta przeszłych Tractuiey antenhea, że nasi Commissarze non repugnabant, choć Commissarze Szwedzcy pod tytułem X. Gustawa tractaty zawierali y wszystkich ziementij dokładali. Lecz muszki tego vstąpić, zaczym w przyszłey Commissiey, takowey się będą mogły takowęż rzecz plenke odkrzyć, gdzieby się ieszcze. Mirdzy innemi condicjami ta musi być była podata, aby Xiążę Swoiskiem nazad vstąpił, ktorey dziś zarazem dopuścić, y że wszystkiemi insz przedimentami gotowe ku Rydze od dzieć. Potęga nigo taka mnie ocrzyma kwemi wiedzieli. Dziat wellieb Karłanow y putrartanow &c., a mrzyes małych bardzo siła. Lecz toby

do bon. 10000 Kwnetow Kayżarskich 24 Hopacrow, Flamiłow, co. na Galerach y małych okrętach (ktoryeś po rusznim obozu to należy) robili, co armaty pilnowali, co prowiantem szafowali, mogło być więcey niż dwa tysiące. Zgoła wyesdrac. gdy przyszło gy twierdzili, że w swym obozie mieli ludzi ad tractanda ar., na zgodnych gdy 15000. Wczora przyszło mi do Ręki, kedy natio Swagri pierszych. Maubfelt z Niemieckim Regimentem także Sterenfelt y Fleming wrzesz był nie przybył, ale się go leda odzwu spodziewano. Jest tu tedy czemu dziwować, że nie przyiaciel o ludziach y w regimencie Woiennie tak gotą zimo mistrzu, obo o wszystkich naszych mi dostatkach, dobrze ex transfugis wiedział, gdzie ta occasia miejsca tutecanev, nad ktorą teyska gwałtu go nie może vpuścić y nazad vstąpić. A-żebyś W. K. M. Pan moy M. widział, że nó praeca. con. tako zawarłem istan armow cessatio nem, jże się to nie ku szkodzie, ale ku dobremu W. K. M. y Rzpltey stało, gwsiąm na karzie wszystkie, ktore mi do tego przyszło. dły przyczyny, onęs przed wszystką Rzpltą, będzieli tego potrzeba, y wtedy W. K. M. rozkażesz, producowac gotowi sum. Jeżeli pragniemy pokoiu z spokojem, regnitur gdy dlug Jest na. nasz Commissarzow gorzey było, bo nieprzyiaciel obligował się, że wo Commissarze w Rydze na to samo czekać maią. Jeżeli nam woyna bardziey smakuie, na mnie czas do gotowości woyprawy y do cor. rekturey wielu errorow, ktore się w expedicjach naszych całe przeszło temu nieprzyiacielowi zawdzięczy. Bo ile tylekroć tą przestroga W. K. M. sdebiter domoc, obronimyli X. Gustawa spokojnie, ma czey nie do tego trzeba nam. się na mego przygotowac. Da Bog nieb

nas, nie jedne aemulatio praeteritorum temporum, bo w dziszeyszym woiowaniu nie maią rownego. Te narody nad ktoremi W. K. M. szczesliwie panuiesz, á zaś przedtym takimi, iako my teraz sposoby woyne wiedli? Niemcy swoie wielkie successy y acztum od pior czynili nieprzyiacielom. Ale przecie postrzec stąd nie rosty dała się ad patrios ritus insyczte z cudzoziemskich przemysłow przydać, taranow na działa, tarcze na zbroie, inszych apparatow, a nie się odmienić. Nic bardziey Gustawa na nas nie wsadza, tylko tą rozumie, że my się tylko na samo pole spuszczamy, że swoyczaiow dawnych poprawić nie możemy. A zatym taeną bardzo w Inflanciech woynę, morzey lądu po swey myśli maiąc, sobie obiecuie. Jakosz y tu w Litwie, by nie zaszła cessatio armor, co za nadzieia była sei bene gerendae. Alesz chocbyśmy zadney szkody nie odnieśli, te przecie wszytko lato musielibysmy byli summo cum onere Rzeczypospolitej z wszytkim woyskiem przebawić czyć. Teraz nie mała folga Rzptey być może, bo kilka konnych chorągwi y pieszych do dalszey W. K. M. wiadomości ~~[illegible]~~ rozpuszczę, cztoto tylo woyska zostawię y tam się zimie pomknę, gdziebym commodissime temu czasowi, pod ktory tractaty odprawowane będą, usłużyć mogł. Bo nie wadzi terrorem incutere nieprzyiacielowi, y pokazować to, że bellum recrudesceret, iesli do słusznych nie przystąpi conditiy. Zgoła y woyna y pokoy należy na przedłużnie się ziechaniu obuiey strony commissarzow, skorzey teraz wszytko przydzie, bo sam Krol Gustaw na morzu zaraz odiedzie, iako rozpusza, a precz tę po zamęczkach ~~rozpuszcz~~ rozłożyć. Insze do tey sprawy należące przyie ktorzy prędko W. K. M. oznaymię. Oddaię zatym wierne poddanstwo z naniższemi służbami memi do miłościwey łaski W. K. M. Pana mego Miłościwego. Z obozu d. 11 Aug. 1622

Krol Jego Mć

Krol Jego Msć odpisuie X. Radziwiłowi niewdzięcznie przyimuiąc to zawarcie pokoiu z Szwedami.

Wielmożny uprzey nam miły. Wyrozumieliśmy z pisania uprzey W. res uprzey W. pewne z nieprzyiacielem zastanowienie, za ktorym obie woyska tak nasze iako y nieprzyiacielskie arma między sobą suspendować maią ad primam Maij w roku przyszłym .1623. Co w obstantibus rebus, ktore nam uprzey W. na osobliwym scripto posłał, z podziwieniem widział nie małym u nas być musi, iż nie tylko bez dołożenia się nas nadzwyczayną w tak polityczną tranzaktią statadze, ale też z małym respectem na dobro pospolite, a racrey z podsythem y sławą na stronę nieprzyiacielską. Upatrowałeś to sam uprzey W. przedtym, gdy affectacię iemu zradziłey suspensiey armor odmowił nieprzyiacielowi wielkiemi y uważnemi racyami (ktoreś nam wypisał) ukazuiąc, co za zysk stąd nieprzyiaciel, a iaką Rzpta szkodę odnieść by mogła. Teraz od ~~niem~~ niem wszy zdanie się dałeś się uprzey W. do tego przywieść, coś sam przedtym constanter ganił, y przypadłeś na te conditie, iakich sobie życzył nieprzyiaciel, gwałtu zadnego na sobie nie maiąc. Bo iesliż to uprzey W. dla niedostatku piechoty, prochow, kul, uczynić musiał, to prawdzie nad wolą naszą temi potrzebami sufficienter opatrzny nie był, gdyż od nas roskazanie Wielmożny Podskarbi, aby z tey miary nie deesset naszemu woysku. Na piechotę też wydano zaczątki tak

wiele listow przypowiednych, iakoby ich dosyć było na tę Woynę, kiedyby Rotmistrze powinności swey pilnieyszy byli, a na włości się nie bawiąc, do obozu pospieszali. Ale wszkiż mieysce, piechotą, armatą, y inszą munitią superior był, iako WPrz W pisze, nieprzyjaciel, miałeś to nadeń WPrz W, żeś miał pole, ktorego on bronić nie mogł wszdhemu, a zwłaszcza tak dobremu y gromadnemu woysku, tak, żeś mogł zawsze obóz na mieysce sobie sposobnieysze przenieść, ku Inflantom daley się pomykając, a na fortele cudzoziemskie, domowymi sposobami zwyczaiami, ktore się wielom przedtym szczęśliwie nadawały, iść sposobami, aniby miałby był nieprzyjaciel za woyskiem naszym ruszać się, y nie zawsze by mu te commoditates loci, były służyły. A zatym albo do zniesienia go bitwą polna, albo do tractowania, z szkodą woyska nadrażonym, opportunior ex dignitate et commodo Reipublicae podałaby się była okazia. Tą transactią wygodziło się, iako lepiey być nie mogło, nieprzyjacielowi. Obligował się on był na Sapiehę mir Sztokholmskim, pokoy z nami uczynić y ledwie nie trakcie, a gdy to w długą szło, nie mało pod ten odiazd swego we Szwecyi były rozruchy, tak, że iuż snadź ad apertam rebellionem uczynić oktamaty się, y nie mogł on dłużey sine summo o Szwecyi nie stracenia Państwa na tey Woynie bawić się. Teraz wszystko mu się ad nutum stało, dał na się czas obligatcey, dosyć credit sobie uczynić apud Ordines swe. Dwa wszy przyjechawszy do siebie, a zatym do morze uprzątnąć tu dności, zabieżeć niedostatkom swoim, zamki ufortificowaić, zyono, suią ie opatrzyć, aby potym reparatio swiby instructior był do dalszey Woyny y z nami prowadzenia. U nas tym czasem służba żołnierzom pójdzie, długi do długu rość nie będzie. Jeżli też w nadziei

92

ię, nieprzyiaciel ze pewnego pokoju Żołnierza teraz rospuścić, a potym znowu go zaciągać, z ciężkim spustoszeniem dobr Rzpltey y Szlacheckich uciążeniem ubogich ludzi to być musi, kto tego nie widzi. Za prawdę zaciąg ten tak wielki kosztem Rzpltey uczyniony, mogł być i każdy mieć swoy koniec. Tak iako y to widzieć się WPrz W z Ganiałem dla wielkich inconvenientiy, ktore w tym społnie z PP. Radami upatrzemy, a nie potrzebne było. Ale niech to iuż tak zostanie. My iako o tey Transactiey nie wiedzieliśmy, tak też approbować iey nie możemy, zwłaszcza w onym punkcie, z strony wolnych commercia y handlow Państwo naszych z Inflanty. Dawno sobie tego życzy nieprzyiaciel, widząc bez pochyby, iako bez zabronienie tey negotiatiey szkodę ponosi. Lecz dla niepewnego przymierza, pewny ukazać mu pożytek, y tuczyć go na swe złe, niebyłaby to dobra rada. Dlatego roskazaliśmy wydać Uniwersały nasze, aby pod srzytem tey sub gosz. roskazaliśmy wydać Uniwersały nasze, aby pod ... tey strony przymierza zobopólney armoy, poki co gruntownieyszego z strony przymierza zgody stron namowiono nie będzie, nikt żywności y ... potrzeb tak lądem iako y wodą do Inflant prowadzić pod utraceniem tego wszystkiego, nie ważył się. Coteż WPrz W. staraniu porucżamy, abyś tego z pilnością dopilnować roskazał. Co się Tractatow dotycze, ato smy nowy sprawili do WPrz W. y drugich PP. Commissarzow z dostateczną Instructią y Plenipotentią do tey sprawy. Podaliśmy signal condi konchow Induciarum, patrząc będziemy iako ten, ktory ad tmidiam wie udaie to; iż zerwania krwie nie życzy, a pokoju pragnie, acceptować te conditie będzie. Stadże się da widzieć, wszli rozumieme o szczyrości nieprzyiacielskiey w Transactiey z nim uczynioney, daley aniżeli było

potrzeba mię zawiodło. Oprze Wyż collegami swemi do tego praes. swoy obrocić, abyście zrobawszy się z sobą o czasie y miejscu z stroną przeciwną porozumiawszy się, wdali się sędzio w Traktaty y podług Instrukcyey sobie gestanej o przydanie Państwo y Rzpltą przez przymierze stało się uspokojenie. Czego my życzemy, abyśmy szczęśliwie skutek tey Commissyey, y ten teraz naszy stan pokoyny gospodarstwo mogli. A iżby to z mniemaną ciężarem skarbu bijć musiało, gdzieby Woysko wszystko odjęnam May w służbie trwało, dobrze rzeby Oprz W. cześliwey służby wyjrzeli, oczyli nam dasz znać, ktoryeś rospuścił, albo ktorzy zostaną ni effect zatrzymasz, żeby tężem skarbu ludzi niepotrzebnie na wsi nie trzymać, ale gotowe na wsi na ostatnicy zgubie gotowe dać. Na tyeś wdnak na przód wielkiey ani nadziei pokoju, ktory na wyciecz czasu z nieprzyjacielem nie byli, ktorego tak ma dla godni na przykład drugich, abyśmy tego nie ważyli na gotowe

W Warszawie xxx Grycina 1622

(45)

Confederacia z Expeditiey Tureckiey dzięki za zapłatę Królowi Jmci przez P. Kruszinskiego w Warszawie 1622

Rycerstwo WMM w przeszłey Confederacyey będąc wiernie gotowe państwo y nayrzetelnie służby swoie gotowe na każdy stan WMM Pana na naszego M. przeciwnie odprawiać, wzniosły przy tym WMM Pana Miłość. Ma w długi wiek dobrego zdrowia y szczęśliwego panowania. Ludziom Narodowi nasz.

Cesar

Cesar Octavianus, ktory był potym Augustem nazwany, Nayaśnieyszy Ap. Królu zwycięzywszy Mieczem y Wojną nieprzyjacioły postronne, gdy się do domu na consulatu triumphans wrócił, znalazł tam wielkie buntrzy y mięszkoie domowe, mieli postronnie byli, bo się między sobą domowa gotowali lata, ktora cesar Viae y Rzpltą vspokoiwszy. 13
dlo, zaraz swoy miecz ze krwie nieprzyiacielskiey ostarszy dopuścił, a na vspokoienie domowe rozumu dobył, y zawarzywszy dwie rzeczy rzadzące, iednę rękę serdecznośći, a drugą łaskawośći, iakoby dwie broni wzięwszy, tak niemi między rozgromionemi zgromować y hamować. Cioty boiu nabierać począł, gdy podło et emulos. Impenij, y roszyrzić mieć. Nieprzyiacioły swoie, za przyiacioły sobie obrocił, mu tak zacnyeh. Królewskich broni nie przystoiących. Za co gdy mu Krzymia mi dziękować mieli, że im odmienił lat stu corny, a długo pożądany pokoy przywrócił, zacny Senat Krzymski zmiękczy się cum plebe, długo radził o tym, iakiby tak wielkiemu Dobrodzieiowi y grobom dawcy dobrodzieiowanie uczynić mogli, mu zacnieyszego nad to wynaleść nie mogli, iako że mu dali Augusti nomen, a vtwierdzaiąc tym wiecey ich szczęśliwą humanią vdzięczność, dwanasty Mesiąc do iedennastu przydawszy, titulując go tymże imieniem Augustem, na takim vdzięczności przykładzie, kiedy Ziemia Narodowi ludzkiemu nayważnieyszych grzybow wydaie, czcząc aby za miłość Oyczyzny, sława nieśmiertelna nie na gotowane czasy z pamięci ludzkiey nigdy nie wygasła. To takie Cesarz Augustus od Krzymian za godney gdzierzawanie odnosił.

A iż teraz y nąm W. K. M. Pan naſze M. iáko zá niſze wszytkie M. toſciwe łáſki Krolewſkie, tak też odrobliwiſz y zátę teraz mey drą y za. płacie naſzey odprawą od Woyſka dźiękowáć przyſzedł, nie máiąc na to ſłow Krasomowney ich. Mitości W. K. M. Pana n. M. godnych, áni gło ſney ſpotemn. bezpiecznéy, abym mógł Wielkiego Krola decantare laudes, przyydzie námnieyſ czasu y zácznieyſ náſladowáć Krzyżaki, a imieniem Woyſka wſzytkiego dáć W. K. M. Panu naſze M. Auguſti namil. wſzego zwłaſzcza przyſtoyną comparatią W. K. M. Wielkiego Krola z. Wielkim y Rzymſkim nádzwierzá Cesarzem, ktory rozumem y mieczem ma ſłowik y domá głoſnoy wſzyńie vmiał. Jakimże álborem Bgo. ſobem W. K. M. Pan naſz M. zwoiowawſzy mieczem y Woyną wſzy. ſtkie circumcirca Nieprzyiacioły Coronę, a naoſtatek rogą ſwoią Jednoz. roż. ſtrzeſzy Olbrzymá y Bardzkie Goliatowi głowę, odrzazawſzy krzyż umyſłnie do domu, znaleźliſmy W. K. M. raczył, ſtrzemyczne buzdy y zawieruchy domowe, mieli głoſnice były, y zaraz mieć ſwoy krwią Nieprzyiacielską zafarbowamy, ſedrowiuſzy, nas ſpokoyne domowe rozumu dobyć raczył, y w rękę ſzczodrobliwoſci, a w drugą łaſkawoſci dwie bronie Krolewſkie dzierżąc, takieś W. K. M. znimi przy dłuhſzemi głoſnicami wſtąpować raczył. Czemuż Krolewſkich mi nie przy tępiwſzy bronią; że za krotki czás wſzytkie Stany Coronne, aż tak że lec, omnib. generib. et conditionib. ludzie pożądamy obłapili głoſnoy O záſłoną to zacne oręża Naſz. M. Krolu, ktoryeś W. K. M. na W. ſtokroć domowe zdzierżáć raczył, łáſkawoſci ſzczodrobliwoſci Krolew. ſkie, ale ſamym tylko Krolomy Monarchom należą. Bo azaż to nie wielka ſzczodrobliwoſć Krolewſka, tak Wielkiemu Woyſku trzy Kwiecią

Dare

wać? Azaż to nie wielka ſzczodrobliwoſć Krolewſka, tak wielcy y wiel 13.
kich Vacantij bene meritis nie Kapnąć o wiele raz rozdać? Azaż to nie wielka ſzczodrobliwoſć Krolewſka, zosobna z ſkarbu ſwego y z Statutu ſwoiey, tak wiele Rycerſkich ludzi contentować raſſem? Wielkiego Krolá to ſprawa, ktorey nikt, oprocz ſamych Krolow. á nie zmiech wydołáć nie może. A zaſz to nie wielka łáſkawoſć Krolewſka, wſzytko condono, wáć, oraz do łáſki przyiąć y zaraz ony potwierdzować znáczmi. Ma dzieo to Krola dzieło, łáſka ſwoią godnych ſwoich ſercá rozyglić, a gorzeią ta ſzczodrobliwoſć nie wmieyſzyła do ſtathow. Krolewſkich, y łáſkawoſć Marſzałk Panſkiego nie naruſzyła nam, niey, nie krzywdy broni Krolewſkich nieſzczerzebło, cale z łáſki Bożey, ha nieprzyiacioły Coronę zoſtały. Tu krzywdy Monar. cha od W. K. M. Pana nie My nauczyć może, że na Nieprzyiacioły złotego miecza gotowego żelazne, a na domowe złotego miecza potrzeba krzywdy, na tę ſzczodrobliwoſć. Nieprzyiacielom dawać, ale nie ſzczodrobliwoſć na tę ſzczodrobliwoſć Nieprzyiacielom dawać, ale nie ſzczodrobliwoſć ſzczelnieć będą. Nie tę gorzeią krzywdy broni Krolewſkie ingdy, á choćby ią przytępiły krzywdy, ſamą ią dołáć, złożywſzy pobo ią y drugą, y wieleby ią potrzeba uhazała, obroniła ią dołáć. Nie hańba by wſzem W. K. M. Panu N. M. iáko Auguſtowi na wierzchu gramicy potrzeba, ale że ſmy Katholicy godſpoſtwem Krola Krzyżowego, nie trzeba nam Kalendarza przyimować y ni. Boż, gdyż nie Mechiar. iáko Pogánom, ale Szczepkowy y into ſtrzel W. K. M. panowaniu, ſtarey krzemiennéy krwi zacnemu narodu. wi naſzemu da P. Bog zoſtáwi, ktora w gramicy naſzey y po.

tomkow nasręcb na polomne czáby mędy nię zgabnie. Jednak
przecię na znak mesiąca to mamy, że się nam skutecna zaplata
dma 5 Aug. stała. Zaltora W. M. Pana naszemu Mo
imenem dzięki wszytkie, pokorne y unizone dzięki mię y
Pana Boga prosi będąc emy, aby długo zdrowym W M nam
Szczęśliwość y milosciwie panuiącego, go spoda z pozdrowieny mi po
tomstwem dobrego zdrowego chowac raczył, abysmy o sercu za szczę
scie W. M, ktorego smy przez wszytek czas, szczęśliwego pa
nowania W. M, gdziesmy się tylko dowiedzieli, doznawali wdzię
czni, y po Constantinopolu nabuciwszy się z Hetmanem W
M, Cesarza Tureckiego y całej Moskiewskiej niedawno sława,
co pisała W M da P Bog wloży. Per me Alges regnant.
mami P Bog do ludzi o Kwiatek kwiatek. A iż W M wszytkie
sprawy od P Boga, zaczynać y odprawować raczysz, nie treba
się tego zażywać, że P Bog mi przyjaciela Krzysa S. Scabellum
jednum tworzy głosem. Czego daj nam Boże z W M Panem
wszystkim się dowcipać. (46)

Zjechanie się Xcia Radziwiła Hetmana Polnego W. X. Lit. z Gustawem Xięciem Szwedzkim.

Ten by się mi tak ludzkim nie traktował, wyjrzeć mu z twarzy
ter wszytkie okoliczności dziwnego mego z Gustawem zwie

ma

mia: Obaczywszy że Nieprzyiaciel Woysko zaraz ku pozno
gdzie nasz był Blokaus, przyiechałem tam ostrzegaiąc ho
mi, czego się przypatrzyć, gdzie się pociągnie. W tym Wrangel
Marszałek przyiechawszy, prosił mię solenniter, abym bliżej po
stąpił, y swoie Woysko widział. Wiedząc że mi tak ludzkość mię
grzeczy, a poznawszy tym rozumieiąc. mnie by Hetmano wi nie tillo bez
wą ale y potrzebną, abym widział, co za ludzie, co za porządek,
co za orzęże w Woysku Nieprzyiacielskim, godziłem się bliżej
y stanąłem na pagorku, gdzie po stuchy nasze stawały. Zaraz
do mnie dam Pontus poszedł, prosząc abym bliżej podiechał,
powoliłem na to. A zatym Xiąże Gustaw ostrzeżony
gęstym dworni mimo to mieysce gdziem za Pontusem stał pojecha
dzie y Woysko się ukazał. Interea moia Drużyna y tam y sami
poszeredzaiąc się po pontach Szwedzkich nabrnęli na Samego Xię
stawa. On wyleciał Ceremonije, poszedł witać się z nimi y samcha
niter rozmawiał, że wsze y cztre być dobrym Narodowi naszemu
poszyiacielem. Ale tego tak wiele było, że ten od witania mało
nie vstał, bo ten wdno skiał, nalegał na niego. Między innemi
z Panem Waldem Starostą Trzedańskim odezwał się w rozmowę, y
zdawno mię odpytać zaczął. Podobno daymu wiasz Hetman wszędy,
iżcdyby nie ambitna Polska, bardzo radobym się z nimi oddał.
Nasz Pan Wald: Ciężkiem mu to, odpowiedział. Gustaw odpo
wiedział: Ty się dowiedz do mnie, ale y to prędko, abym tego do

rowi, ktoryj od L Boga nam, mi ujmował. Gdyj mi to Pan Waldrod
rodi osobno Gustaw do Pontusa przyslał, abyj mię do witania in
witował. Wzdrygałem się długo, y powiadałem, że za mię mogę.
mu dać tytułu, ktory by Królowi Pann memu sądzicowac miał. Gu-
staw na to: Nie potrzebuie tego po nim, byle mię witał bez mego
dishonoru. A wdrakesmyj się powinali, y iuż nadalszą przyjaźń
zaniechto się miedzy nami. Wtedy Pontus w swym zgadaniu mię v.
stawał, w brod mi wrzekł: A to iuż L. moj odłączył się nastronę y
gwstępuie ti abyś witał. Nam Rusticitatis fuit Bet wzdąć
z Gustawowym Adiutantem, a samego Gustawa odrzuci. Zboczywszy
się tedy na lewicę przywitałem się z nim. Po przywitaniu tem
mu capitę mowiłem do niego te słowa: Cum alignotes ab illu-
D. Comite invitatus ad salutan Statem V, non me precatum egisti
mavi, si me ipsi mi ex aequo modarem. Cum autem per nuncios sta
mavi, si me ipsi mi ex aequo modarem. Cum autem per nuncios sta
armow inter nos sit initia, spem habeo pacem quoq; fiam fir.
mam. Xiąże Gustawie: Erecta fronte temi słowy dam cr.
gowi żal: Illus Princeps. Optarem ego, vt istud bellum in ten.
dziu maturę go dem stetis. Nam testor Deum me nationi Vrae
no esse inimicu. Non me habendi libido impulit, vt hanc arma
capessierem, nec ideo ut Regem Vrum ab expeditione Turcica
impedirem. Multis enim an illam expeditionem armis me acca
leram, et Vram Reipub deco pmoueram. Cum itaq; Rex,
Vester pater et repudiasset, et statui suo nō posset, ego bo.
nis, non tenebar. Statui ipsius pponere. Verum est, quod mi
hi et sanguine iunctus, sed quid faciendum erat; cum ipsius ani-
mi

nullis

nullis rationibus dissimulare potuerim. Gdenim enim ita animo et re
gionem meam odium ipse ejecerunt, vt nullis medijs se deleniri pa
tiatur. Semper a Rege Vro contemptus fui, ego autem nihil a
liud quaesiui, quam honorem meum et Reipub, omnia vtique, licet
me fortuna promouerit ad istud culmen, ti gno me videtis, eam ta
men ita reuerenter habeo, vt omnia dimittam, quae circa ad pace
cum Rege Vro et Reipub pertinebunt. Dominationis Vrae pa
clara mi pater voluntas, bene mihi est nota. Rogo itaq; Dnationē
Vram, et vos ceteros Illres Duces Polonos et Lituanos, qui hu
ic latus, et ista ad Dnationem et quietem Poloniae fideliter refe
ratis, et patrem omni conatu promouentis Vram patrem si
nea mirentis, nullu fidelioré amicu et subditum: si bellum habe
ritis, nullum promptiorē hostem habituri estis. Odpowie.
działem nato: Si quae errores antea ab altera parte sunt
commissi, y nunc corrigi nō possunt, nec tempus ferunt Illre
mitatis Vrae ad omnia respondeam. Multa enim pro causa Sae
R.M. Domini mei Clementissimi et Reipub dicenda essent.
si Deus parem largitus fuerit, coleniub eam constanter, si bel.
lum reuixerit, gremiub nos ut fideles subditos et bonos Patri
tabdecet. Xiąże Gustawie nowi. Doleo ego Illmi Dne
Princeps, te mihi hostem obiectum esse, qui et Religionis quidam mo.
do meae conjunctus, et fratris meus in una domo tecum nupsit.
Oderwałem się iuż to. Cum Sae Officialis et seruitor S.R.M.
et Reipub libenter omnia subeo, quae mihi Illmi pronuntiet, mi et a
me fidelter et candide gesta, prout bonum virum decet. Sed nō mora.

bor. ani stitutu iter S.tis V. Edym murski dawał, rzekł: Do.
mine Princeps, cum nullo Domine in Polonia particularitatem ha.
beo, ni si cum Rege Dño et teen, sic tnam autoritatem Valere,
efficiab, ut bellum interpositum sinatur, Babelitis talem pacem, ut me.
liorem aurigram optare possitis: Omnia enim gesta media admit
tam, grecaq; diremptionem possunt. Potym że grazias IMP Wo.
iewodze Polockiego rzekł. Illustris Dne Ksżża; Tugno gra
ni Xpus multum gestes, da operam, ut sicut nunc animi by nia
cem jungimur, ita et animis conjungamur, ut alicgando istu
diis et copiis meas, quos cernitis, pro Dña Salute cum Dñis
cam offerre queam. Tabyt Komes: Ta rozmowa iest Słowiń
skim bardzo naturalnie nas obudwu wyrażona. X. Instanto. bar.
do głośno mowił, y rożnych gestow. osobliwie. biia w piersi. do.
tcstantis ergo zazywał. Edym za odiachał, znowu wszytkich
Konsylie witał, naypodleyszym webratniqc. Polmerzem, filio.
pitat, wsth Solarski. Wzen, iż ten moy postępek. przy favo.
rze Babelit interpretes, ale godnych starcunkow Cebie sobie
waża. Bo quid committendu Commik, nie ogonditem mi ex.
de et obedientia. ku Krolowi Im Panu mcy. Medalem też
Gustawowi zadnych Ktitor Gnidicalnych, w skak Arcyd. Dukis
et Electoriby. ten tytuł Heremitskich należy. Czy mało przy tla
dzie; że z Xiżętami, Wezyrami, Baszami, Murzami, Hetma
ni Serwmi rozmowę mieli, y w nim zadatkami przyiazni zmini
strowiedali, a pozegli im za złe mey mowy. A mnie dlaczeo
Cimowali, zem affectatiey kiwi Głowa mea barbarie odszedł,

Zim

151

tem tak. Konsylio sermonr odmiego pozrzuty, zem doterazmey
szey sprawy, takiemi rzeczy declaratiam gonblice czynio my. Pe.
wienem, że, Gdyby się to kazyło komu zdało, tedy Ill Ni. gaiuc
mi bedzie.

47

Discurs albo Zdanie X. Jm. Krzysztofa Radziwiła Hetmana Polnego W. X. Lit. o Jednoczeniu Wojny Inflan tskiey

Gdyby do tych Cnoty, y rzetych wysłu pri, iako same do.
bre są, ludziom się pokazowały, watpić nie trzeba, iż one dla tej
szczerości, prostoty y ozrobiy, w sredzieby sila znalazły milosni.
ki, te zaś, iako iuż sama bytność, do czasu ludzkich oczu ukryć nie mogły.
Lecz iż się nie pokazują, a z osoby iaka przyrodzoney, zgoła z woy
stępki tak wiele nad gospodarstwa mierzą, iako nad mierzoną osobą, która
się nie dotata, y cnoty tak tayne y pochwały godnego, ile iey ma
ludzie ten, w którym się znayduią. Czy tedy można rzec, żadby
człowiek ludzkie ku sobie gorętszą skłonić affekty, niż się tym czynie
co w sprawach Xiąt, potrzebnego było wiary. Bo to pewna, że
nowa cnoty od samej Cnoty, prawdy y szczerości przedrzeca, nie trzeby

będzie przyięta, wdno iako Autorowi tey Legacyi w ludzkiey prastwie: Ale iż to trudna y rozumem naszym nie dosięgła y nie dosięga owosia, do ktorych to rzecz, kto wie? mu ma albo mieć będzie serce sile, ziako mszyscy rzeczy, tak y tey ludzkiey zgrzadem odmiana bywaią. Przeto czekać dobrey Fortuny milcząc, nie służy się. Z dwoiakim sposobem, iakoby rady tego przyiąć będąc, do tego czasu vstawicznie vzbroić na wszystko, aby w dobrey głowie o pieniądz potrzebnego, nie zatrudnić się. Bo kto wie? co sprawuie Krzyżowi prawdę albo tak, tam dworu oblubicy y Panny Cyeżyńskiey zawodzi? A przeto, byłoby to rzecz Panu zamiłowaniem godnie nosić y wrazy owey Panu y Krzyżowi, do ktorey, iako względem urzędu Woiennego zdaie się na mię ordynans, tak y dla mszych nieprzyiacioł Krzyża świętego obrażany, gdyby na oppressorów Inflantskich, dlatego milczeć miał, iż godzien rzadzić mowi, cżoby narodowe było mi wszystkim inszym godzić się będzie. W drugiey części tego listu mego, gdzie ieden kto co lepszego, mnieyszy osoby podrzucić y rozumieć będzie, tego vstąpuię, o wszem za nielitościwy przyimę, modlitwom swoim mego zdrowiem gorliwie się kto zgłowy wydrzyć y na wyższe miey stacą podźwignąć, aby przyiąć dla grzechow ludzkich, które chan Demota pieniądz chciwy rozwodzi ponosi za cradzieże przestrzega y onym zabiega, aby mowił, prawdziwa dy słowo do gromady znosił, iakoby z całym Pánem dostoyeństwem, y Cyeżyńskiey nadrey dobrem, rządzeniu gminney Inflantskiey zabiegał prawa. Bo kto wiadomością y rozumem cżadow gospodarzić, onych ku prożytkowi swemu nacigać nie chce, ten umieć godnym nie chcąc bywa, y twardość nieustatku Impetu radzie rad przyimować umie. W drugiey części lat pamięć, nie każe y nam niewiedzieć, iako wiele

drazger y szkodliwa, co ten czas dopiro rady szukać, kiedy niebezpieczeństwo nad szyią wisi.

Zabiąg tedy Woyny Inflantskiey, o tyle stanął terminach: Jeżeli Krolu Jego Mci Panowie Commissarzy Krzyżey Traktaty o pokoy odprawiwszy być mieli. Leczi ci Commissarzy, iak Radwan Cymier Wołoski + rzecz krol. Jego Mci, a dwa krolestwa zadrą, chodzila. Przeto mała miedzy dwiema radzicy, o dobrym iey skończeniu. Co się gotym skutkiem samym beneficowało. Bo naszym Panom Commissarzom, nie tylko z Jego Mci strony, ale ani samym sobie nie dowierzyć się, iż tego Rok ziadzi.

Jest tedy Jeg Mci Panowie Commissarze rzekła, o Inflantach, czego nie sprawią; albo do Woyny na ten Rok dowolić muszą albo zwoli niże cum omni autoritate złożyć sobie z tym Mocnym zakiełen Traktaty.

Co się Woyny tycze. Tak się to przy wolnym nadziei obchodzi y wszystko nie zostawia, więc prospera, czy zamieszanie tey Woyny. Bo ciż wrogowie Krzyżowi, tak na ten rok ono włożyli zdanie na o Zbawcę Pana y wyjdzie to Krzyż prawdę, nie tak nagle ieden rok, ale ich będzie dzieiał, Jego Mci, dla wszystkiego y zatym Jego Mci Pana w pokoiu cały cras. Cżuią mi się co mniey nie zaydzie Jego Mci Panu mego testatowego bez obrony być mogącemu. O Starszych Krzyżowych y o mnieyszych Państwach Krzyżowych, nie chcę dziś gadać, drugie za mieszkanie wyiolenie, y odwrócenie gwałtowne Krzyżowania odłożywszy. W drabiu tak gwałtownie ad perpulsandum, sat ad niszczenia. Scutibus arma mieszkać mieli. Bo każdy dzień szczęśliwym y złey wszystko między

ghym wdrmich, ktorego kolwiek przyimował rób Nieprzyiaciel,
gwbroią ku oyczyźnie obronie przyszłey zbroią.

Aby zaś względem dni zadnego nie życzemy brakn, odrazkę na
miejscu tey Expedycyey bywała częste nisze semptay, ktore bi
publicznych Consultacyy albo zaś Sciągaią, albo obalaią, kto
ryćh gdybysmy w teraźnieyszey Inflantskiey Sprawie, nieh do wey
my przydzie, zażywali cześci, czyniłbysmy to pytanie Zdarzo
nemu Natury Zakonowi, ktora żadnego wkrzywdzenia, ku edyda
go zemście mode, krzywdzić nie każe.

Jeszcze w Przodkach naszych na ratunek tylko granic wezwanych
było sto Serca bracia o Inflanty pytanie Straszney Moskiew
skiey potędze, y nie oglądaiąc się na nie, y nieprzyiacielem
Państwa Rzymskiego, ktore tę Prowincią za swoią poczytało,
całe samo tylko granic rozszerzenie, pytanie tą Expedycyą Sam kaz
te stanąć nasz y potrzebowali. Pogotowiu nie godzi się na nas tey Ex
cutacyi na lupy y korzyść Nieprzyiacielowi postawać, ktora nie
tylko pytanie tak wiele lat optimo gine trzymali smy, ale ter mno
strzem głow Srdzistych. tam postrzelonych, y nie policzoną publi
czney cześci y gotowizny do statkow skarbu, obficie zapłaciły. Wzdy
mie Triumfalney Pompy ambitią, ani wsławienia na rozlane krwie
ludzkiey chciwość, ale nagłe od krzywdy JMci Pana naszego, ani
tym całości y sławie Xięstwa, nabrania się Nieprzyiaciel targnął, y po
litowanie wopiekę naszą obrałych, a drzewnie zbolałych
Inflantczykow, każe nam bronić dobyć, y serca mocnobu
cześciach, rozdrażnionie ku sprawiedliwey zemście zaostrzyć.

Jeśli

Jest tedy gruntem rad naszych to mieć będzie, abysmy, (wiel
czas ią) gwałtem (gwałtownie) y gwałtownie Inflantskiey Wojny
O Wojnie mowiąc: Dwojakie do niey są rzeczy, ktore
ktorych O wojnie myśleć należy gwałtownie się nam nie tyczą
Dwoje, ktore niebezpieczeństwo być mogą, albo czy ich w
Lorze Sprzętowego prac y kosztow naszych skutek stanie
Przykład Regimentu Wszystkich Politycznych.
Zdawnych wszystkich wiekow, mężnych Panstw przykładem
zwyczajem należy, do Przymądrych, do ludzkich, do cywilnych
cywilnych dowodzić. Ktore wielkiego ogłądania się o potrzebny
na wojnę trzeba, ten znaczny koszt gwałtownie, ktory się odsłoni
nia Dług: cześć y stanu nieprzyiacielskiego Siłom y pędzeniu tuszy
Do nabywania Woiennego Kompletu.
Gdy się zaś w nieyszych Panstwach gotowemu Mężstwie, nad
tallio, wiedną drogą skarbowey napełnić się może nie dostatek, bo
wiem, gwałtem Lobory. Ta gwałtem przed zaczęciem wojny, gwałtownie mężno.
cześć bowiem po nieyszych Xięstwach wiadomo rzecz taką
gowgwałtać, gdy nie Wojna. Na scruptacyą skarbowey (jako nie
vnab bycia.) refundowała się, ale żeby Wojnie dostatek comes.
gwałtownie być gwałtownie. Bo stąd Zolnierzki w obozie rozru
chy, stąd Conspiracye, stąd Woiennych Oficerzy stratą, stąd mi
sie bledzi. (ktorych gwałtownie Państwa nagłych Pasmiutego
Jasia) Gwałtownie maty, iż coalnato drwania do Woyny przy
stąpmienia. Aż gwałtownie wziąć, tak Ordinaryjnych podatkow
wdwoiać trzeba, żeby nakładem (ktorych będzie mniey) do.

trzech lat przyjnamniey mogły rozdolać. Bo acz, iako insze rzeczy
mi z nadziey wiedzie, ale z niebieskiego ramienia zawisły; tak ostatni
kres y skończenie woyny u niego samego w ręku iest. Wszakże według
ludzkiego podobieństwa mowiąc y na przykładu Moskiewskiey
woyny przeciw ociemu maiąc, wszystkim Nieprzyiacielem dleć zebagelt
dadzący Bog, że mi dwie albo trzech lat, możemy tę woyną albo się z Ksi
ążęciem skończyć, albo przynamniey ulgowienie w lubey potrzebie
Ale podobno ten termin, zdaie się będzie komu dalekim bardzo wzgle
dem położenia, może być, trzech dalekim bardzo, ale względem skoncze
nia woyny dosyć krotkim. Jeśliśmy nie stu słuchali na chillą dwa
dzieścia lat przeszłych, które nam na woynie szczęśliwey bez
wzgledu żyznie zeszły. Czemuż i tych trzech lat, w nadziei
gruntownie° zwycięstwa mamy żałować? Wzdyć to z naszymi
lepszymi, gdy na wodzie Rzymie, nie inszemi się czystemi dosta
nie y Sumptami, które wielką część naszych prowincyi do sta
tku. I do statecznej y główney wszelkiey Nieprzyiacielskiey
wey obrony. A będzieli tak Wojowali, iako przeszłych lat, wat
pić, żebyśmy albo y drugiey y Wuchowie naszey konca woynie Ja
ńskiey dokonać mogli. Wierzę, że gdyby wszystkie Rzeczy
pospolitey naszey zawodzy przeciw Ludzmanowi czymoże do gromadzy ge
brau, zdumiewać się y lękać tako żałowali bynam potrzeba. Ze
dney strony wielkości sumptow y krwie ludzkiey nieprzemierną
stratę. Z drugiey podobno wszyscy tanto przeko nabytych V.
wazanie. Bo choć nie raz robur Nieprzyiacielskiey sławnie
wato, choć za szczęściem Jana y dzielnością odważnych Wodzow
wodno skwitnęy rzycięstwa, przecie iest mu było czym prze płacić, ale
gawsze na przyszłe tamu trzeba przyszło. A czymże się to in

Szym

szym dziać, widno iż ondzie Nieprzyiaciel, wszytka swoią na
rab rozkaz gotuie. Tu zas u nas y rada y gotowość słaba była,
y stadnie ich przeciw nam obrona, bo tego skapo nie ve
dług cradu y nie według powszechney wszytko czynno. Ze
la dawna przyjęte znaczenie się u nas ochocze nalazły
skapey dwa razy gitali. Wprawdzie bardzo wszytkim obmie
rzyć gwoli, bo dawaiąc się tak często, am skarb za gwoli
ani w zgodzie ich publicznych vcontento ama przy siać nie
mogą. Dopiero teraz nie będzie się zbiegać, gdzie
przez moc, dwojaką, ordinaryą, czyli rzetwą y lupestwa kup
Szlachcic zadziwiona, awiem czas się przyciwon nasze
Zamowszy się, nie trzeba mowić, nie wagę. Albo ile się uderze
zewsią się u nas dostatkow, wszytkim ku pobożnym, wszelko
tey woyny potrzebie; mianowicie gdy gotowe ornamentom. Bo godne
Inflanty kilku Zołnierzow. Tegoż pieniędzy et reportato publica.
do obrony Inflant obowiązana, tegoż nauczyć Litwie Litwy
tegoż gdzie WXL. bez pieniędzy ziemie gotowe. Ale y dzieży
Rzymowa nacdych nad do Zołnierzow, nie bywa tu tym sczęściem
sprawić mogło. Ale, wiele Ordynacyi do gospodarstwa ammunicyi
ludzkich skłonić się, a do Ordinaryjnych Skarbu Zołnierzow, ani
sze extraordinaryjne przychody, dostawy y drogi dwoy, y z
cich dobrem z siebie przykładem, gorzyłoby się dzieć rzeczy
wiście tez drogi potrzeby była ciecha z dobr, nadatkow prawa
w Rzeczypospolitey obwarowych, a przeciwym gdyby płacenie Mytnych

bieraniem pogłownego Żydowskiego y Tatarskiego, obwodem. do skarbu towarow leśnych (ktore w naszych krainach za dobrą amissdinę stoią) y Myticarskiemi dochodami publiczną mi dzę tu ratowano.

(O tey tyeże woyskowania vchwalonych dzę między Mnie byłoby oczym mowić. Iuż by one discursy Politycznę, ktore się na każdym kroku zawiarą de arcanis regendi, mądrego iakiego dolona radzy, były do skutku przyprowadzone. Lecz tu to wrodzonych Narodow, że nienawidzą. Publicznego skarbu y pieniędzy swoich składu, nie tylko się tego nie wstydzą, ale się tym chełpią. Przeto gdy zastarzałych nadużyć, przywiązanow, przyszłoby grabarzy. Boć na pewne Rady rozdzielone pogotowiu one, y one na tę samą część przychodzą woyskowanie.

Drugie zeymowanie Woyny: Polnier.

Ten według czasu, miejsc, occasiey y Nieprzyiaciela zbiera. ny bywa. Szczęśliwych Wodzow. nadzieia powszechności, y za nią idące gesti klęski, były dotąd Wodzem naszey opinay, iakoby ten Nieprzyiaciel. samą do Polnego grodzenia woyska. wą, zawdy mogł być zwoiowany: Bywało to za Stanowstwach. wiekow, że ta y owa strona, godziną y miejsce sobie przyszłego, do swey chęci swoią na plon wyniosła gotowość; y tak się długo biła, aż ostatnia z nich do szczętu stracona była, a gdzieś tych przykładow, nigdy teraz nie nastąpuie: Bo dzisieysze czasy dla przedstawienia Tymności, dowcipow w sprawach. Wielkich. maią. Lotaczy nie na Carolickowe occasyanie nie mamy się spodziewać. Bo on, byle

się

się był o Woysku naszym dowiedział, zaraz. y zaczęte Zamkow. oblężenie y dobrze inne occasie zrzucał, a oślepiciele z pola wrodził. Jego zaś gołomeki, wish gdzie czatą albo gorętszą się ey im powiodło gorszy dybanij y skarpany być może. tedy się gdzieś od Morza, Zamkow, Jaskow, błot, rzek, chorąstw. cum summa rei nie dawnych dat. Zgoła, ile w onym do starania y stworzystych bo. row zapalczywości było; tyle actym gorszy swoich fortelach y pyg. mysłach, nie zawsze ewentuy. Jeśli tedy blada experientia mo. ia, y woiska do skuteczney się rzeczy zdanie (ktorego zwyczaiem Nasprzod. Rozumiem iż ber (16 takiego) y cokolwiek może. pułtrzecia tysiąca koni Vngrzow, Dwoch tysięcy koni Raytarow. tysiąca koni Kozakow, piąć tysięcy piechoty Cudzoziemskiey y z dwoma działami, czterech tysięcy piechoty Polskiey, ktokolwiek by się nawagnie Inflantskę porwał, ten mogłby oprzeć wdzie Litewy y Curlandiey ogamiac, y czas iakowolwiek trzymać, ale amissa reco. gerować, Nieprzyiaciela przyszłego, y gruntownymi gorące swoiey Koronowac skutkiem, nie mogłby żadną miarą. Przyczyn tego onego rozumieią mi oczywistą, bo iż u nas wszędzie rzecz milczeniem te dy ytoż tu przeszłego Nieprzyiacielskiey, gdyż dobrze się rozsiało. Prawda, iż przeszłych lat, mniey dla potęgi woiowano, alej to prawda, iż wiele woiowano. Jto prawda, iż Woyny nie uczy. niono, oziębli tu rzecz tłumacz. Ale na oncz, nasz był Nieprzy iaciel, inne occasie, oczym iuż wyżey. Nuż sama Rzesa, ktora. Wodzow y Woysko nasze do rozsądzenia potrzeb za prawą rękę, drugą mi rzecz, za Matkę stawała? Nuż gdy Dziś mi opanowaniu

a przytym w dzyttuie na Morskim brzegu gorzpoznalula, iż Curlandrią ludzmi Nieprzyiacielskiemi ztadzona, komu dopuszcza, czyli teraz meydzy z przestrzeniu wonu klasc?

Jeśliby tych ludzi miał być Vsub y taka partita, to obowne iest consilium. Hetmanowi należące, które też wprzod do stuttin przy wiedzieniu, niż ogłoszone maby. Ależ czas y okazie, ktore za Mistrzami Woia Woennego, do siebie to odnosi kazą. Dalegoż Punctu należą dybrany. Bo gdy mienia kroba ma być rozumiei o gnącz mężnym tillo Woysku, wyprawa iey bramierka sita bo. drowai zwyczaiu, względem Rynsztunków, bazwy, niżyli rzeczy iako teraz na barwy, tak y na Rynsztunek mogłoby się mi przestadzać to co by na Sukmie Obozie miał, mierz wagi na żywności, aby mu rey w obozie dłuzey stało. Co przedtym na Rynsztunek teraz mu będzie dobre na szable y Kiuchy. Bo wielka y dalekoległa niż gdzieś ztąd, zmieś gdzsługa, kiedy się ieś do hospamá y inszych robot (kiedyeś z tym Nieprzyiacielem potrzebuie vżyć) obrocić. A iż sobie ieś nie stało nadługa woyny, tedy wszystko do Compant, wiele ieś być może, kiedyby ieś nadmoc rozdzielić, żeby iedni swoy czas odsłużywszy, odiechali do domu, drudzy nacz succedowali mogli.

Trzecie Generalne Regimentum Żywności.

Bywa ziemie Nieprzyiacielskiey dwoiaka była, albo tam dwiela by gab ta gmiętta. Leżąc na swoiey Granicach bywa może, tedy albo kontaktem u Cudzoziemcow zwyczaiuie, Prowiantorow Armowat, albo rabunek gwałtowny. Commeatus, ucbrania gdzieniu postanowi

trzeba.

trzeba. Albo Inflant. Curlandczyk, Zmudzi y Litwy na szarpanie y swawolne żywności zadzieranie Zołnierzom naszemu do Zalewai. A iż to postrzedne natoby y ostatnie wydało, iż gdyby kto zbolałemu ciału śmiertelny razy do gorzkiego skonania zadawał. Zdreto bodayby mogł być ten wnętrzny wżywaiący, a nato miejsce Prowiantowy, poza del. namowzrokiem, ktorego do stuttin gorzywodzi natatchey, o ratuy Bóg mowi exgendrey, iż sli Bog vrodzaynie lata daie raczy, nie iest rzecz mi godobna. Bo gdy chcesz, iż kogoś impedimentow y creladzi mieć nie może y do zabiegow iest niezgodna, tedy konieczne skupowanie żywności albo na branie iey gdzieindziey tamą z obcym swemu coreb gonduiącym. gorzmiadzaiąc zaciągnąć bydź musiała. Prowadzenie też żywności mie. dzy ciężkie. Stoi Dwiema za dobrego furmana: y maiąc gotowe Zamki, iako Dynemborg, Selborg y Kolowand, do ktorych by skład mógł być. Zaś by z obu stron, Niemnem y Wilią, y innemi rzekami do. wodą podawaiącemi do Kowna, y stamtąd godwodami do Obozu, albo. gdzieindziey gotowe gorzy granicy Inflantskiey. Opatrzone, mogłaby się cza. su potrzeby zrobić. Alez gorzyległe Akonomie wielką do tego by były pomocą.

Odsiąd zaś Woyska Koronnego tyczące.

Co by się gdzieindziey gorzykładało, gdzieżadna miara bez statky obyść się nie może, dla wielkiey creladzi y koni, ktorey tu dno zabrakło, co by tez, iako drudzy rozumieią, gocity zmnieyszona być miały, dla nowstawienia B. borzu, y dlatamo odesłali Obozowego prowiantu. Bo nie gdzie dobra rzecz, aby tak żywności gotowey mięso. Zdreto modlnijąc rzeczy tzeba by zołdu, godtaką wszystkich rzeczy drogość godrzyrzyć, co by

tabr, iako porzędnego Rohu Cudzoziemcom płacono: Trzebaby
też zaraz przystarstwa na Woragow rozdać, żeby Tolmież w Pro-
mieniu wszedszy, samo pasmych zabiegow nie czynił, ale do czasu z woz-
zu zyt: a potym by zywnosci z przystarstwa potrzebnego Sub-
tentował sie, ostater kupitby sobie.

Czwarte Regimentum: Armata gotezna.

Nie tylko do polnych potreb, ale więcej do dobywania Miast y
Zamkow: przez Armaty rozumieią sie moździerze, ogniste y proste
kule, prochy, dow, knoty, łancuchy, siekiery, vydle, linie, Petrarze, fur-
many y inne regimenta, y osobny tego wszystkiego dozorca. Artilleri
sta, wiadomy na to gotowi, quowieni. Ale wiele z poniższych rzeczy
o przyszłym czasie wrożyć sobie nie dadzą, y prawie mądrym, tedy bezta
kiej gotowości, nic niższego nie byłaby na ta wóyna, czysta Obozowa
kita: albo Czatowa drabgania, ktora ten Mopyt wielą sposobow
mogłby eludere.

Pod tym zie Regimentum, zamieraią sie Inżynierze.

Wowie podkopow y ognistych kul Mistrowie. Petardnicy: ktorym
w cudzych krainach, nie tylko wielki Zoldzie, ale też opatrzenie mi ca
łym obłiczenia, bywa dla nich gotowe. Jesli tedy w swey Ojczyźnie
mają taką conditią, pewnie do nas na mniejszą nie dadzą sie wa-
ciągnąć.

Na ostatek. do tego Cumotu należą niżsi Woyskowi Rze-
mieślnicy, iako Kowale, Ślosarze, Kusle. ż Swoimi instrumentami, ktorych
w Bytnich publicznym simptem zdabyć trzeba.

W tych czterech Regimentach: acz sie wszystkie mate-
rye potrzeby zamykaią; w Skarbie dla rzetelniejszego obradzenia

Kilka

Kilka innych rzeczy położę po articularnych, nie żeby ich nadto nie miało
być więcej, ale dosyćby pro ratione status było, kiedyby wiedz, o takich
czasow naszych Expedycyach, tey trochy dowiesć sie mogło.

I Czas, ktory od Mądrych Politikow naleposzym spraw Wojennych Con-
silliarzom nazwany bywa, bo wszystkie rady, koszty, zabiegi nasze sprzę
tamy, wiele według czasu będą. Mamy w tym iakieś pozegnanie fata, kto
że wie sie to P. Bog, wiele kiedy odmianę wezmą. Jest nie według czasu
nie czynimy, a osobliwie do Woyennych rzeczach, raz po raz pozegnisko Cza-
sowi grzeszymy. Czego tile przykładow, ile zadni naszych Woyen było.
A osobliwie porzeszła Inflantska expeditia, a wielkie dowody naszej Cun-
ctatiey y tępości na oczy wyrzuca. By nie przyiaciel za czasu wziął
rakę nazupełnieyszą mogł mieć, nastąpił potadze, a zgoła nie ledwie
wedwoy nabo, nie tu postrzegło, a nie osrzyło. To iest dwadzieścia y sił
kątydzieci, wyiazdzie hopacze y dzięcioł ludzie, ktorych też było niema-
ło. A nam dobrze po nim tak tumultuanie wyiadać przyszło, że czasem
domu na zwierzynie lowiey, wybieranych sie po radniey. Tegoż wiele
na tego miserabilnego Zołnia w siedzieniu, nie nie będzie po wszystkich
naszych apparatach: a nie przyiaciel rano zwykł, po pogodzie wszystkich
y niegotowych zastawszy (strzeż Boże) aby ostatka Inflant (bo iuż
aby iuż opowiedziano) nie postradał, Dziwiny nam nie odiął, w Kurlandzie
Zamku sie nie wplątał, Litwy stracbu nie nabawił, y nie tylko tego nie
dokazał co myśli, ale y te occasie, żeby nam same do ręku nie przyszły, o
ktorych w naszej gotowości, nikt by był nie pomyślił. Nie stym mamy
sprawę, cobyśmy ową porzymiorzka detardo mobili, na niego służyła &.
czasu y ostatecznieyszej cessatiey nie było in armis. czasu nie było ex-
peditus! tym zawsze, kto pierwszy w polu stanie, ten drugiemu sztu-
ki zadawać będzie, kto omieszka, ten wszystkiem człowieka, czasem.

fortunie, fortglom do moc y w mie wolą podanego zostanie.

2 Confidentia J. K. M. Jesli sam Pleus na woynie nie będzie, pozwolo Hetmanom, o tako. ale w tempore, mie dufnosci miedzy Panem a sługami Rzpltey zawiązą się, czasem mie dostatek, zadna rzecz bardziey stugy y poddaney. ku Panowi, pilnemi, odważnem, y to kazdym razie mie strzytelnemi mie czym: tako kiedy widzą. że im dowierzaią, o cwoich y gwsudze ich dobrze rozumieią, a rzetelnie w pocztebstwie albo w zarządzie vtopionym, gdzie ich natura swey mie daią. E contra: od. wiekuich stanow do wszelkiey conditey ludzi, aż do ostatnich niewolnikow. oczy obracaiąc, nie znajdzie nikt annuszu tak w dobrze obfitego y w cierpliwosci uzbroionego, zeby mu to mie miało koscią w gardle stanąć, gdy Pan cwoich tego mu dufa, y więcey stzytym y plennym radom ouosciom dowierza, zatkore ich Autorowie, gdyby nadarzyła wyższey potrzeba, daleby się mocno, mie o kogo swego sługi, ktoreś on zawsze dowiescie go. tow, radom y przestrogom. Acz tego Panowie mie mieli z siebie, kiedy by się mie znaydowali ludzie, co sobie za miłą Babarskę mają gdzieniemi wieściami Sandomirz. A co gorsza, kiedyby swoich in medio na dworach instrumentow, ktorzy słowy, wizerunk segreo pozwiązała malunkami, Hetmanow przewinnych, y Horan Woyskowych powtorną na się wziąwszy, gewaltnich rzek subgarcicy, zawodom y cwo. ton Hetmańskim srodkiem, na stoł kola wodę ciągnąc, a zatym stanie sprow. publicznych. wywracaią. Bo Pan ku Urzędnikowi swemu raz zły affect zawziąwszy, zadnemi iego posługami contentować się mie będzie Mc macrey, mowią, tako ono mowią: że każda ofiara Dis mingi powinna zdać się albo pozerawcona albo mie dowarzona, ocześnikes tey swoią błagać, ta będzie mie dwiecza. Co rzecz samą tilko tasha Bożą, ktoż serce Pomazańca swego w rękach maiąc, onymi według woli Swej

Swey kierować, naprawować się może, doszatkie mie byłby to dozabrzemia mieszczanom, aby przy boku Jm. Pana był ich przewoy Hetmanom. naznaczony Urzędnik, ktoryby mistrz dici Intellamb. liczby Jm. do Hetmanow, et viceversa dirigował, y sprawy cwoiey Kr. godney, w oporze miał. Bo często się trafia, że ten ktory w polu gardzie, mienia y mowie do tego się vdaie, y przez tego w sprawach Rzpltey Jm. dufnie w conferuie.

3 Aby między Hetmany a Podskarbiemi y insemi do pieniędzy, Armaty, zywności należącemi Urzędnikowi była dostoyna correspondencia. Jesli P. Jm. y Rzpta potęgi y sławy mie będzie przeczestwa swego zawierzyć Hetmanowi, tedy y rationes operacyi swoich im być będą communicowane. Dam na przykład: Pod. Hetman. z oboza do Podskarbiego powraca o pieniądze, kule, prochy, chy ie. y tym podobne potrzeby. Odpisze Podskarbi. albo się wymowiąc, że tego mie ma, albo że bardzo mało ma, chociby zaden mogło być, iuno że iako prowidus dis pensator na przyszłe czasy o. szczędza. Coż tu czyni Hetmanowi widno nie w wielkiey nadziei o ratunku stracie, y confundowaci się w zamysłach. Woienney? A kiedyby y Hetmanowi skarbowe. y Podskarbiemu Woyskowe rationes rzetelnie były odkryte, y kiedyby bez zwłoki dodawano, czego wojsko potrzebuie, nie przychodziłoby do dalszych błędow.

4 Aby Zołnierzom pewne nagrody naznaczone, aber Commendatiey Hetmańskiey onych mie dawano, za odyn prawa, ale obiasnić ich y do słuchu gorzkiemi mie radzi.

Coż Commendatey tycze. Przeztąd Hetmanom
ponoati mi sentur am mętitur, o dobrym tillo vząd. w. Woysku vdzi,
ktory mi samym Karaniem. (bo bytak Hetmani mało cobyli odka
toro rozm) ale y dobrocznościami tyebu zatrzymywać. Ale na.
szych do gostus rzeństwa zelazne oratury, mczym gręzdzey Hetmano
zwirzchności się mi dadzą, tako datkiem. a porzystrzey promothy na
dzieią. Ze promotha show kto Hetmanom wyodze. zaraz miłość
Rycerstwa ku mu y stanowanie prawo Woiennych watkie, zaraz.
Horagroin w. Woysku Zbrane, rostazy, porzady, napominama Het.
manskie oartne, gostugi Zołnierzkie mękzenie y mocchotne bywaią
Coż zas tycze samych Zołnierzow. Jusz ludzi
experiment biorą, iż w rzytkie nisze powsechne mogą cztetą po por..
cie dobrego mienia porzędko stawić, sama tillo Zołnierza, na mieydl.
strawnego zdrowia y dostatkow, ubostwo y kalistwo porzynosi. Da.
czym Patnicy, albo miarcy Rycerskie zabawy, albo twoch shostowanych
porzuczaią, y za plusiem, dworska służbą albo w czemi occasiam
dą. Może się tedy co pyżdd porzodkiem, czego się cztch czesto na
patrzy y nasłucha. Ze dwoc czasem Horagroin w obodz pełne y na
thanie dą; tedy god mieni albo ci służą, ktorzy go dan sey uwatrz, al
bo ci, ktorzy z miłosci ku Hetmanowi, ku Rotmistrom dwpni, albo też
zabitym oczym dali się z domu wyrolei: Bo mieć ktozakaga.
cz głos Rycerstwo mowi: Nie dla Krola to czynię, bo w niem ziemi
cnoty. Nie dla stanu; bo cy mam dosc. Nie dla bogactwa; bo czemu za
mi głow nie zastawuią ci, ktorzy w dostatkach y Dignitat stoią xo.
służą. Ale czynię to z miłosci kuttemu albo cnotmu, że czynię

cdle

cdleben, datkiem tego albo owe°. z mieyscowy będzie

Stąd tm dnie zaciągi. stąd niesprawiedliwo cło.
ząg roi oddawanie. (bo mi widok straty dwe latwiey rozmatem: pyłmy.
slami; compendia dumptom nie czyni), aniscze tri dniegdze. Woysta
rospornay bywaią. Bo miasto tego, coby miał drugi do Cyeszyć się
dać, nie ciąma, nie chcą, ze dalby do gwarmego, albo by się dzier.
ską zabawił, nagrody czekaiąc: to on woli zawdy być ni armib, leda
gdatek swowolnie godniczey. Boy Conditiey, nakterey by cleb
Zołnierzki trzymaczył; y nadzieie o nagrodach mienia, a mędzy dwano.
leż stołu, mętillo Kotsmistrzostwa y listow przy przewodnych jędzo
się dopomi, alej dobra za zdobyście sobie kupi.

Takie spowstanowanie służby Rycerskiey, sam tillo.
Jlm zapewnie może, dwie doczesne prawo, aby powpochone mni
tey duota, nagrody pewne, za bohadectwem Wodzow. bitny Zołnierzom.
dawano. Taey studzy, taey dobra Rytter Chrześcianey, gdyby rayskey
Znalem będą dzielnego Pana y Rycerską powazaiącego sobie Cnotą.
Zacnieyszy zatym hardy Kotsmistrz dozna zachęcenia, Hetmani bes.
pieczniey y duchowiey niemi cali z weystkiem porządnie będą, y dogrza
słowo Zołnierskie nie będzie porzychodziło. Ostatek. dawnymi y dro
gim Militari disciplina prawom, ktore z klubi wyssły, wyedley się
rzeż nowego porządku

Tuteż należy, aby w rozdawaniu listow Jlm porządnych.
porozumiewano się z Hetmanami. Bo widzieny, iakie stąd bywaią ni
conwenienta; kiedy ludzie swowolni, iuż gdzieindy y niebywałych sprawuią
się dolistwo porządnych.

V. Abij Zamki Inflantskie, ile Kokenhausen, Selburg, Dyrenburg, Dirpt, Rumbork, Nowogrodek, Lucerm, Izborskiego, Mu-
ienhof, armatą, były dobre opatrzone, także i Kurlandskie, gdyż Xiąże
Fryderyk zatrzymał się tym, iż dla słabości sił swoich nie może on ich tak
rządzić, żeby się nieprzyjacielowi oprzeć mogli. To opatrzenie ma być
osobnemi ludźmi, nie sprzężanymi się na wyżmienione potrzebne woyska. Ko-
by się to naocznie pokazało, że tamte czternaście tysięcy ich przeciwko pół
mierza, będą z sobą mieć co czynić, gdyż oblężeniu Zamków. Woy-
skie nie mal, które swoich nieprzyjaciel pobrał fortece, tak były prze-
dni ~~[illegible]~~ zostawione, że nie tylko przed gotowym nieprzyjacielem, ale przed nowemi zbiegami obronić się nie mogły. Abij te
które zostały miserabiliter spustoszone i zaniedbane są. Nie tylko że
by blankowania poprawić, rowy przeczyścić, wały zatarte, które po
rosły pod Działa robić gdzie miano, ale deski i gonta, żeby wszy-
stkie nie gniły, zatrzymano przybić. Jeśli gruntowne opatrzo-
nie będzie nie mogą, tedy przynamniey, żeby czas taki nieprzyjacielowi
opaty, a z Sanba i Głoda Krzyżey na przyszły rego roku nie obro-
ty, gospodarze swym poddaniem, by nareszcie odbiec. Jakie na-
stępnie Zamki zeszłoby się nie do necessitate potrzebne, to ad secretum Con-
silium należy, o którym swe loco, datoby się sprawa Dnā.

6. Possessya Dzwiny. Na której nie tylko obrona
ich zatrzymanie Inflant, ale też bezpieczeństwo, co należy zatrzymywa-
nie przeciw Kokenhausen i Zelborskiemu Zamkowi nadrzędnie bez
gn. Dźwiny i na niżyey tu tak Miejsca forty postawować i one osa-
dzić trzeba. Czym i bezpieczeństwo tych Zamków wielce się utwierdzi,

i przeprawa przez Dźwinę, tak z Inflant do Litwy, jako z Litwy do
Inflant zawdy na ten będzie wolna. Jeśliby nas dostychczas fort (jako się
pod Rygą stało) uprzedził nieprzyjaciel, tedy w ocrais naszych, mogł
by tą Zamki brać, i przeprawy woyskom naszym przez Dźwinę do In-
flant bronić

7 Panowie Starostowie abyby z Hetmanij zno-
sili, i nie przez swe libertu, ale według ich dyspozycyi pobiera na Zam-
kach chować i one opatrowali. A przytym, żeby albo sami na Zam-
kach residowali, albo na swoym mieyscu ludzi vmieiętnych, Rycerskich,
one Arendarzow albo Urzędników tylko o dochodach przemysławaiących
chować.

8 Sumptu na extraordinaryne wydatki trzeba:
Bo te dwie rzeczy Złoto a zdaro Kto na woynę mogą, i mamy wiele
domowych i postronnych przykładow, że się czasem przez maiętno-
ści na woynę kupi, nie potęga przełoni: a Dziwna rzecz że nad
mało na to respectuią. Co rzecze Hetmanu, kiedy nadwa, nabrzy
albo cztery razy niemałą summę pieniędzy dać trzeba? Bo wo czasie
wojny sługach, o osobach rzeczy rozmaite, wiele teraz być tego zapłacić. Apo-
mawa unaby fides publica nikogo nie ubogaciła, pomiewać Hetmani
stim wydatkom nie dowierzaiąc, niewdzięczne przyjmuią, i płacić im
nie zawsze chcą. Przeto nie sprzeciwiaiąc się na mieyscu Hetmańskim, należy
mieć w obozie osobnego skarbowego sługę z pieniądzmi, żeby te ex
traordinaria stąd przez niego szły, rzeia domowa Hetmańską.

9 Pruskie, Inflandzkie, i Kurlandzkie porty

iako naлepiey opatrzyć, a Stanisław tey Prowincyey, karać bydź pogotowim. Ludowemis Woyeb brzegow Tatrze y prowincyom przyległym gębybydź nie mogł, nie mowiąc, ale z directiey Hetmanskiey postempować A zwłaszcza respectow, trzeba mi będzie przydać co kolwiek słusznego Zołnierza. Bo gdzie widzi nieprzyiaciel ogotowość niebędzie chciał, tedy y tam y stamtąd woyska JMci powtaczać może, abyby tłumaczyć zagle ostentował, zwłaszcza iż zewsząd stronę od granice Estowskiey aż do samey Lowarskiey ziemi, z drugą od granice Moskiewskiey aż do samey Lowarskiey ziemi, z drugą od granice Moskiewskiey ku Brastawowi y Połocku ma do nas wolny przystęp, y co. wrzyć Dwiną, iako głoszą iż, zamyślawa; aż bydź z państwem Moskiewskim zlączył; y z nimi Unitab brzeg, na nas obwarł

10 O zbieraniu Rzeczoty Niemieckiey będzie miał ha trudność, względem zaciągow Woennych, ktorym wszytko stopnia y zamorskie trwanie wypłacane. Jestliby Jmć. ex-tenet Ducem Curlandiæ Wilhelmu, za ktorym wiri. Rzpltey bywały intercessia, do taiski przyiąć, y dignitati zestrzymować raczył: mogłbym, wiśnie mu dać przezbrę (bo podobno dostatniego mu znoszą) tedy przez Xiędzta zdoła skrzywnio. ne dogodnie usłużyć JMci do gospodarstwa Zołnierza. Cudzoziemskiego. Bo iż ludzie prospicat supplicat et afflictos commiserationes dueritur, tedy ta dobrotliwość JMci w szczędzi by siła, Nomini, Cudzej Ale. gdy favorem, sławy y miłość mdnała. Nie dictowała mi tego zadna priwata, bo mi ta pozycyonuj zarobiono affect: ale bom publica causa, czyga abym JMci nowym dobrodzieystwem nowego sobie sługę u. czynił. A z drugiey strony niewiadę żeby ta prowincya, tak do expe. dicyi Inflantskiey, iako w przyszły czas na mnieyszą odbiorę pocżęcby gotowszą miała.

XI

11. Aby nad Inflancczykami przez woynę dło. gotrwałego upadłi przywrócionemi było postrzegane. Na czym Krzymane. szczęściwey y sławy y państwa swego nie wzpyszczenali, iako tym, że swoiey afflictey rahonem mieli. Wielkie nieboszta cierpią gremią, że nieprzyiaciel, ogień ciągłey y krwawey ambicyi swoiey, gdzie widzi, tylko nakiele tey Prowincyey tak długi czas mieli, ktory go dziś dzień zdrowia y dostatkow pozbyła. Gdyżby im JMci. iako kolwiek chciał racyą subtentata (ile tym ktorzy zewszystkiego stopniem żadnego niemaią pozytkowania) pozyskałby sobie umysł stateczną wiarę, ktora im tot martyrios, nie dziw, żeby czasem fluctuaret y do odwarzonych gosligy ochotę, a u postronnych miałby admirationem y gruchała dobroci swoiey Krolewskiey, ktorey sam nieprzyiaciel uchałby niewdzięczne

12 Nie z pozytkiem Prowincyey Inflant skiey, że teraz Ordinaryiego Magistratu nie ma. Jestli Commissarskiego albo Gubernatorskiego Titułu w odyd przybrał, wiele było iakim mianem na wzwyższem chrzcie tę władzą y one Bat. Hetmanowi, przy naszey durante ex. peditione bel Inducis. Bo teraz niema kto na stym nieprzyiacielskie dochodzi sprawiedliwości; et vicevers, a iako sami Szwedowie mowią Nemo est qui paret, nemo est qui imperet. Teraz byt crab w Inflant. skiey Alstorskich majątkow y ~~Ta~~ Iam hab dufale obstalowali sprzęgi wszystkich. Indzinierow incognito, nadelineowanie Miast, zamkow, bloc hau, gow nieprzyiacielskich, żeby się wiedom do nich przystępowało. Wy bytaie ludzi nieprzyiacielowi obowiązanych na stronę. Dam przezabiać, rui ny Zamkow tatarskich, mosty y Proiny locis opportunis budowac na szlakach

drogi y mieysca nie pozebyte, ktore woyskom naszym wielkim impedimentē
bywaią, naprawiać y inne futim belli praparatona czynić. Ale że się to
nie stało, wydrzemy, iako będzie spore teizecy pod czas koney gory woien.
ney, rectificować. Wtenczie y teraz to uczynić trzeba, ebreli Pan. micdzy
tamecznemi obywatelami, mieć zgodę, posłuszeństwo y zgodę.

VI3. Dla zabieżenia wielkim nieządom swoiey wo.
li y Żołnierzkiemu lenistwu, ktorego się wszytkowatym do oboru ciężkie
cien doprześć zwykli, mieliby się między sobą Hetmani, ieśli poydą ko
nne woyska, powtumieć, ktora Chorągiew ktorym mieysce należy, dążąc się
na dobor. Bo gdyby kazdy pas sie mieć, ogłodziłoby y siebie y
li wszytko Państwo, y omnes pbalibyś do oboru. Toż o Cudzoziemskim Żoł
nierzu, ieśli zaciągniony będzie, rozumieć trzeba.

VI4. Naostatek, wiel. woyny, ale słuszną woyny pragnemy,
ciężką będzie Hetmanom powierzona belli pacibus facultas, z takiemi iako
Pan my Krzyża mieć będzie obrońcą, cum tutami. Bo czasem nad nadzieią
okazia przyiść może, ktorey tu dno niegotowemu zazyć. Atum się nasz.
towanie z dobrodzieiem, y inni z dworu nieboszczyka przyidzie, ale cuncta opportunitas
tylem się obroni. Wtenczie wiel. Hetmanom tantum non desit, tedy mogą
bydź Commissarze. propter sine solum Actum. Do woyskowych zedrzeć
porządku aby nie należeli, y rownie się nie mięszali.

Regimenta zaś, bez ktorych woyna za
częta wprawdzie być może, ale według
potrzeby prowadzona y skończona szczęśli
wie bydź nie może.

Finis.

Finis. 162

I Classem mieć na morzu. Ktora obcemu occu.
pandæ Szwecia wydołać nie mogła, wszakże będąc w correspondēn.
cyi Hetmanow Polnych Woysk, na rozerwanie sił nieprzyiacielskich,
na inflammowanie Szwecyey, na zatrwożenie obywatelow tameczny.
ch na zabezpieczenie incursyom, ktore hiperatt z morza czynić może, na odda
cie commeatu, y wszelakich pociechow, y na powaszenie zwycięstwa swe
go ich w Inflantach P. Bog dał otrzymać, y tylu by potrzeba. bo
co może, ebocby kiedy fortuna y potęga nieprzyiacielska w Inflantach.
szwankowała, wtenczas ieden nendam occasionem na morzu gotowości
nie będzie. Co nam pozytku przyimiesz, ebysmy stolat męczyli się
bello defensivo, wtenczas offensivo prowadzi, nie będziemy y do Szwecyey
Woyny nie pylnie kazemy

Natura sama Ojczyznę nadaie w Państwie z Morzem mieć zdia
la, a przecie taka unab iest niebezpieczeństwu, że tantum natura benefi
cium, wszystkich do tego potrzeb obfitość domu maiąc, y onych in rebus dodaiąc.
Państwom, nierownemu zazywać. Nieraz kto dla przykładu Krzyżacy,
ktorabym w sławie, potędze y bogactwach gorzy nie wyniosła, kiedy w rem
nautica byla imperita? Nieraz przeciwny w tym przykład, żeby się
wydrzeć mogła, nietylko odpotrzebnych Państw, ale ter odleda Mor.
skich zbytków, gotowych na gotowe się nie obmurowała. Ale co.
wiedzieć, że Pan Bog ebrego gorzey tego nieprzyiaciela ony polenwac
zachwiania nadaie, abysmy się wzbili do zamysłow stanu y bez.
pieczeństwa Narodu naszego potrzebnych, ktore nam w polowie będzie
cym, nigdyby podobno na przyszłe nie przyszły.

2 Starać się aby y sam nad iaki na mię przyiaćiela mogł bydź wsadzo-
wij; pełno tego zadawnych y dzisieyszych wzorow; zekogo kto nadwoc
smiey błądzić może, tego na mię przyiaćiela swego zmyka. Alej tu-
dno. przywiesć do skutku y mowić ohym niebespiecznо. X Gustaw
chciał się Dunskiemu. Krolowi, nie żeby mu na nab pomogł, ale żeby
mu głowy dał; Wprawdzie zignominią, ale necessitas nie ma prawa,
sama dobrze prawem iest. Albo wolał salutem status sui consistati
offerre. Nam w oczach Moskwicin, ktory mię tylko, dalby się godzić
przywiesć, żeby nam był przyiaćielem, ale do tego; żeby mu pontor. te
mu był nieprzyiaćielem. Lepiey czasem skłonić się do pospolitego do-
bra niżeli zawziąwszy, nie przy twardyeh affektach zostawać. Sły
szemy ze się Gustaw nie boi ma tego strzyżdla, przyiaźni y swayier
stwa ku nasze złemu zimi stanowiąc, ktore wsi dojdą, gdy na zeer
ze zalata occasiią nie zapomni się Moskwicin w dzisieyszey obiedzie
sei. Jeśli że nie dojdą, tedy nie dziwmy nie mu łatwie będzie odiąć ac-
ere za occasią ze pułky

3. Electora Jm Brandeburskiego dlonicować sobie, do czego ciż
sam z swey osoby. bezpłcia Mtj et Rei. jest uważać, skłonnij
rzst.

Z Xiążęty tiż Pomorskiemi y Anhaltyckiemi dla tychże conferować
aby nasze Cautie były przyczynnemi

Polozywszy za fundament: Jże Wcyny popierać, wcyną woy-
ennych kroiow dwoch zemsci się trzeba, godzi się przytym kilka gło
wnieyszych regimentow, tak do zagrzania, iako też slnego Wcynny prowa-
dzenia należących; teraz godzi się uważyć.

Jeśliż

1 Jeśliż to, co się wyżey pisało, będzie y być może?

2. Jeśliż krom Wcyny, nie masz mieć sposobu do uspokoienia Rzy-
pltey?

W Pierwszey Quaestyi. na pozod occidit: Jeśliż pokoy
dzie być mogą? Trzeba tu dziwactwem. albo kilkanasta głosowo.
bzgaczać, y zaraz na wdzięk słowie przed zagrzaniem Wcyny nie wstać.
Bo nieb kto chce nad rozumem zadrzeć, naydzie to, iż szczęście kla
dąc. sumnienie na portowa expedycią, kilku. Milionow, na morską tyle
drugich ryzyku dow. Jeśli radem nabywalono takie gwałty nie będą wsty
tho zamie kładc trzeba, Bo nad y Pobony y Conclusie słowne tak
pądaią, iako wiec ludzi y czasow szczęścia albo nieszczęścia miotą. Ja-
kosz tedy tak wielką sprawę na wątpliwość fortuny będzienny? Kto
by się nie cerał, coby z tym szło. Wiec żeby nie zdrad nie dostatek nie
dostatki, confusia wojskiey Woiennej. Exprezyi, z confuszey gwał
damie Inflant, Polnierzka confederacka, skłonej taka Hydra uwsta
by zdrowey miłosierney, iakiej by żaden Hercules nie podołał. Same
Bóg, raczey gawrzey oczy moie, nie zlubyin tego doczekać miał. Aleby się
by w takowey publicznych urazow dozwalo się wylegla się wiesze raz Pol.
ncrzka Confederacia; tedy by wszelakie nieszczęścia Surmem czekała
na każdey conditiey potrzebuiąca. A co stroch y żal wymowić; iako
u Rzymian niegdy Żołnierz. licentiebat. Imperia. Jako y teraz Janicza.
owie u Turkow; tak y tu do stowarzystwa. Mtj całość. prawy Stro-
bod. y Wojczaiow nasych, ledwie by ostatnich Torenow nie pozyskło
zadzierzewać.

Ale dajmy tho; iż wszelm y tak wiele iako trzeba do walemy Po-

borow. Czy gdy dzieci zatymzir że od Confederatey wolni będziemy?
Przeszła Wołoska expedycia (gdzie Skarbowy mi był nie wmien nie
dostatecznj) y przeszłe w Zołnierzach animusach zawarzy, y mnostwo nas.
ciporzy iii possessionem armey porzy pouderowiecz, a w skarpaniu nas
comiecz, niczym inszym, wiedno swawolnemi groźiastami, y swym Rzpltey
zatrasuiemem grozą. Bo nieszli dzis do tego przyszło dzi, czego za bro.
dowo naszych stycznie nie było, nieczeli się z Hetmanami potykać, zołd
zwyczaiowy przestali nie stawić, gwoyska wkradkiem wyiezdzać, slubu nie
trzymać, na trąbę y infamią woyskową nie mi dbać. A coż sobie da.
lej obiecować mamy?

Leer ytego wsere vstawnemy, że Confederata nie będzie. Czy
zda się to mała klęska, ktoraby nbogich ludzi, gdyż wydanie wielu Pobo.
row przyidzie. Mieszczi nie będzie tak wiele, mieszczi będzie gotowi,
niczi będzie z tycia część, przecię krami ludzkiemi oblac nadzią, czy
brana część od tatarzyna, część od Sułtaństwa domowego: część
gdyż ustawiczne woyny, wielka część dostatkow Rzpltey, wiele myt
nych. Komor odeszło: stąd Prowincyi zesło y zmieszało. A iako. VM
w Instructiach nam gorzeczyć raczył: Trzecia część Korony. Mieszczi
Pogarskimi Państwo stroną, wsie y gorzyłki gospodarskie za nieuwadzaiem
y dowodzeniu vstały. Krolko mowiąc: vbostwem, głodem, powietrzem,
y woyską vstały. Krolko mowiąc: vbostwem, głodem, powietrzem,
y wszelakim vtrapieniem obeszło to Państwo, a na ostatek pustkowia.
liey odymarła. Powinszan tedy dochodow Rzpltey y gospodarstwu
Ze tak znacznie ubyło, toć się nie tydzień rozchodow przyczyniać, które
ż mędrych ludzi, non nisi credentibus credibile, creszere zwykły

Ale rzecze. było nieśmiertelna, kiedy by to na samych Poborach
stanęło. Ale to bieda nad biedami, że zgoła u nas, przyczynianiu woy.

ny

ny, wszytki iuż razem concurrunt: Dac Pobor, dać Zołnierzom sta
cią, dać podwody, dać stanowisko, dać wybranowo... Nie wspominą
gnienia y noclegow Zołnierzkich nad Poborcy y Stacą ciężkich, nie wsz.
gdominam niszych nasamy, wdzie widzi y czuią to wszyscy, gdzie intole.
rabilis dzisieyszych czasow u nas militia. Jest tedy w ludzi abrest
odrobna gotowania nad damym sobą y nad gospolitym czterem, zalos
się im będzie cudzy, ściągnąć ręk do Poborow?

Słowny Ludzi: Coż Polskiego Zołnierza tycze, ten iuż
dawcibit, zato. P. M. na Rotmistrze snadno się będzie mogł zdobyć
takiego Rotmistrze w zaciąganiu towarzystwa szczęścia zażyć, dano
tym milcze.

O Rzeczone zas Niemieckiey, bez ktorey żadna mayer być
nie możemy, bo experimb longior. Ji gdzieś w Woysku nie będzie wielka
liczba, zawsze bydź musi: tedy procowo, kul, knotow. Czym oni nie czym nie
szafuią) dodawanie, czywnosci dla nich obmyslawaiąc, rozniecom z nay.
dym naszym zabiegaiąc, spiegrzisko, defectatey, mutinacyey, ile gdzie bo.
lwem tego dnia przyszłego strzegąc się, nigdy bez ciężam et metu periculo.
ber nie będzie. Dnedze tey głodu y chorob, ktore nas obecnie gnaią,
zapewnienie oboru być może. Wiec iako w ciągnieniu za Cudzoziemcy za
chowac się zwykli, ubogich chłopow albo stanu Szlacheckiego, pytać gdzieś
Considerathy, bez vsilney naszego Polskiego Zołnierza. Szczęśliwie nie
mam, bo wyższej przytoczone.

Rzecze kto: Nie rada to, żebysmy gwoyter illos abusus Woyny bra
li mieli. Prawda to: Lecz kto się na moye pisarza, nie chillo wymiesle sta
ty, ale y szczerza w wodzie ostawowie, radnia, gdy może być

151 Dl Commeatu. Co się zasało, opatrowania magiś, gnam strerandu owsem przedrzey zginęmia Litwy y Liflandzkiego natey Woyne głodu, niż tego porządku, oczekiwać mamy, niższy podobno expectatorami byli tych nieszczasow. Lecz Litwa pewnij może sobie nayprędzey vpadek, gdy sie podtakie nieurodzaie y mistrzy cudzey drogosci, gdy teraz vbodzy ludzie chleb tak drogo płacić muszą, iako za nayostrzeysze głody nie płacili. Cmentarze Woyska przeciwko nieprzyiacielowi zbieray, aleteż cudzey nayprzednieysze pożywienia vstentowaie y do obrony życzności dodawaią cudzi. Bo w Kurlandzkiey zaś Inflanciech żadney nie masz radzicie, gdy woyska nasze vstępuią, zaraz tam głod będzie

4 Osi tamę Armaty: tey mowicy, aby miano przez ten czas co porzeczyć nie. Ale wsi razem y na poczatku wszystkiego, co do nieprzyiaciele przygotowani nie będziemy, prawie y początkow y successow nie spodziewaiąc się gorszych

5 Naczasie, iak na iakiś zawiedzenie, wszystka ta impreza należy, ktorego iuż tilko resztą mamy. Jedno cbysmy wszystkie rozumy zgromadzili, tedy radną miarą we czasie gorzą dnie nie ruszyć bieżemy. Bo mimo Jmanuela wyiechadze, a nadzia wyprawy wolałaby się nam mieć ad Augustum.

6 Stroiny Zamkow. Podobieństwa nie masz, aby opatrzenie ich skutek wziąć miało; bo dawney koło tego było chodzić trzeba, mało ludzi do obleżenia tych y prędzey zdobywanych murow, mało armatą potrzeba, owszem na jednam niepriiacielowi przodu przyść może, do samey tilko odbieczy nadzieia, ale y na ten czas woysko stamie, kiedy o wodzie z Rygi. Nepozzi kilka tysięcy woyska pod Kokenaus, albo pod Kurlandzki, ktory Zamek nayprzod zwyciężą; owdzie zaś pod Dlent, ktory tilko kilka mil od granic Estoń-

skiey leży; osobną potęgę nayprawi, taką dziwią snadnie teraz szczodrobom przyidzie, ale naszym do nieiakiey odległości miejsca, bardzo się obrona zatrudni

VII Morska expedicia Ta także bez gromadzenia ludzi żywności, Armaty, a nadewszystko bez okrętow być nie może; przeto ten trudny difficultatibus, taniej dla nas zamierzyć, niż udarzyć. Ale cbysmy też wszystko pogotowiu było, szkodaby jednak nim zdaniem Morskiey gotowości zaraz nie. Abysmy Krola Duńskiego et Ordinum Belgii dobrze rozumiały affecty, bo tych wielka iest na morzu potęga, y mogliby nam bardzo ergotkum facessere

Insze poledniejsze regimenta. Ale pokoiu ex eventu. Jak dependent y mniejsza mogły by być do skutku przyiaźni. na morzu nie będzie, tedy o drugich regimentach daremna gadka. Jeszcze dy wszystkie gotowości, apparatum bellicum Szwedzkie nastoią tego odbiią, a da rądzy y sposob, iako bez urazy Krzptey pod ten czas woyną Szwedzka zaczęta być może, ten żeby nam uchwalił, iako tey może być skończona. Inszak rady gorliwszey nie do iutra tilko, alecy do przyszłych czasow potrzebuiąc być maią. Jeśli tedy ten komes w czasie tym pokoiu y zupełnym Inflant reasumowanim (iako temu rzeczemy, y rzeczone Jego Jmć Pan) stanie, tedy niech sobie pomni, że przedtym nie dawno do Inflanciech niemiecki, a przecię arte inter personas de skutku do siebie do nas należy. Tedy skutkiem pokoiu zawarcia, pokoiowe rozłamanie woyny Inflanckiey konca nie będzie, pokoiu też ostatniey kres woyny

na opanowanie Szwecyey należy, tedy ia o tym nie sądząc, oyczyźnie
bacznie. J.K.M. powdaię. Co iako Pan Dziedziczny, tamtego Krole-
stwa wiadczeć raczy, iakie od samey natury ma Szwecia ouantle. Jako
Krolowie Duńscy nie raz, nie daimo się onej kusili; albo o poprzednitab
tempore, y nowe tytuły rozsądy, postrzeżone Krolestwa Szwedzkiego, na wiel
kiey bywało im gromocy, albo na morzu są tak potężni, iako nyni pronunc
oni wstępniy, albo nie tylko morzem, ale per Continentem Państwo z
Szwecią mieli. Polityka nowa z samey natury taki Canon bierze: Że pod
dani temu Panu tadzi służą, pod którego panowaniem gorsze stro-
ią albo stanie oglądali. Pomiarza tedy wszytko nie nal. teraznieyszey
roboty. Krolestwa Szwedzkiego urodziło się pod cudzym Panowaniem, a odz.
bycz y krzywdy Krola Pana naszego. nie się one pamiętnemi ukazuią być, tak
albo gorszey części: bezbaby dzielne głowy, albo Circumstancye tego
Woyny y Stolicy swoiey umaleiał, a pozycyą głowom y Konca Cizarom (bo o
ten gra idzie J. mybyśmy one mieli

A za tym, iż żadney nie masz nadziei, abyśmy gorzey Woyny Krol
Vgrowie mieli: zdrie druga Quaestia. Jeszcze o gorzey Woyny rest
iaka droga? Wprawdzie to droga odleglieyszych y tym dnyeż impedimentow.
Zawalona; bo zaraz. czuiesz się do Woyny mniey gotowemi y widzisz. że.
cwmey, choćby się nam nadeszłszey prowadziło pieniędzy komu; progo-
cwmie wiele grozyło; tillo ordinem zmiesznemi Państwa dwoo odmiene
ony. Przeto, nie widzieć, iako trudne gorzeczody, melibysmy się do głowy go-
żądanego cisnąć; do czego tillo inden zostaie sposob.

Aby do Roln'zednego Assistencyi armuy. gromadzonych Com-
sarzow. słusznem. Quadriiam y z mocą ostatecznę. wyprawiono, y onym de
principali negotio, albo nieli tego J.K.M. na compositia gorsze nie raczy, te
dy o przyprowadzeniu Zamkow. Inflanckich. za pokoy słusznego czasu z pod

gorsze

gorsze. J.K.M. bez którego nieprzyiaciel, iako y teraz do naszego gor
sza, przyiąć niechce, warowaniu, tractowaniu łacznego, a nie dlomini Exper
omnes casus, natynie Stymie gruntowna obrona uradzono, o którym ge
nerey powinnienii, tzebaby gerunne: Szweda zrodzonemi, bo insze
pozwolą, tedy Tractaty bez Woyska, z strony nadziei powodzenitate
Regnb assistentią, odprawowane być mogą.

Prawdziwy y nie watpliwy każdego człeka doradca, iest rzecz wła
sne sumienie. Tym się tu teraz przed Bogiem otwiadczam, że inne,
gnatemu Hetmanem będąc, byłaby bardzo miła Woyna,
y przyiemna. rzecz. zmey bywa, niż z postoju, ale stałey Woyny, ile
z stałey Woyny, która prawdziwey nazwie wdzięczna Krola Pana.
mego na czele woiny, y w której każda posługa, każda ochota Majestatu
towi. J.K.M. y potomstwu. Krolewskiemu grzeczna y pożyteczna
być musi; alegatenus. widzieć Wiernym J.K.M. poddanym, y do
brym Ojczyzny mey Synom; tedy nie dość więcey gorzeczy, niż publice.
oyczyzny. Abaczay z dobrey rzeczy strony, y tu, ta woyna Inflant.
ska zgubę do Ojczyzny. Oyczyzny do zguby wprowadzić by mogła, iak
onych woyek Hetmanow torem, którey y w tym żywo widzieć Pan. stwach
y Sąsiadach Consilia gubi z wrzętem. Panow dwoch y z Krzyżey przyiętem być mi
dzieli, nie dzieli bydź autorami tey Sententiey, któraby na woyną wyższey
kata, a gdy do dzieła przyszło, zawzdy z odwagą. odwagę przed
Autorami przodowali y rozkazowali...

Zwykła o tym bezpiecznie dobrze poczynać mowa ludzka, co kro
lom y Panom gorzeczy dobrze się może. Bo maią to w szybkiey ludzkiey zgorzy rodzę.
nia, że radzi słuchaią, gdy kto szczerze y z pilnością chcąc woyny. Szcze

Wątpię tedy, że y w tey sprawie, mogłby kto mayoi fidelia, niż ia czynię, pyłem wiego bronić zdamą, y powiedz się mową swoią wprzód nayiaśnieyszego Hosta, Dobrodzieystwo y mentorow JKM. w tey Rzpltey, a przytym na przyszłe ceremonie y obostrzenie animuszow ludzkich. Ku wczesnemu swey dobrey. Ale rowdzieć trzeba, że w tey sprawie, na czworo drucia się wszythkich ludzi rozumienia.

Jedni: Do powstu do nog. JKM upadszy o pokoy proszą. a Woynie, ktora wszythkim tym Rzeczypltey naszey grozi, chardzey maią zabiegaią.

Drudzy: Abych naywiększey części, chociaż słowy pokoiu mi promowią, wszakże woynę animâ detestantur,

Trzeci: Popieraią Woynę, y lubo to boią się przed JKM, y Rzpltey czynią, ale sposobu szemaią y mowią. Kraiowe Litewskich, albo sposobow Inflantskiey Woynie, mi za wiadomi.

Ostatni: Nadzieią tylko y opinią co dzień Inflanty y Swedzią pocieszaiąc, wszythkie swoie myśli y mowy na tym zabawiaią, aby Woyna nowemi coraz podniecała się zawodami, ktoby to ciężkim Rzpltey ustawom, znayważnieyszym JKM. onewczasem, zostatnimi wiernych poddanych nazekaniem być miało.

Z wyżey trzech powszych. zdania, łacno mogą być Conchary, ale w ostatnim względzie, gdzie zapamiętałym boiu publica z prywatnemi zadrami rzeczy wodzi, bodaj nie było. Doświadczy nam oczym Starożytność że to nayubielniejszy był Carnolodzinicy, ktorzy kilka samym słowem, oniem człowieka oczarowali mogli. Takież, ktokolwiek mi zdadzą mieć w pamiętaniu, nikogo szczęście, sławę, triumphy, dobrodzieystwa, pobożność,

kurzy

krzywdę nayotatek. Wola Pańska. pyleć tą przyszłą prawną tworzą ciała. serce JKM (ktorym ieszcze Boże mościen) opuść, a stracić JKM. dobrodzieystwa, starożytnej JKM. Rzpltey. Rozdarte ku swoyim poddanym dobrotliwości, y więtsze przeciwnym rozumienie; gdyby JKM. miał co czasowi y Rzpltey. darować, niż kiedyby miał secepta swoie in cuore bellico zamierzyć, a Korona trzech postronnego cesarza, y sprowadzić rozmaitego niepogodzia. Jakowyż na odkrytą do przeszłych czasow, mieć powodzą albo raczey mieć przyiaźń, z przeszłych triumphow, a miłość, ani kiedy. JKM. tillo się po Dworach cudzoziemskich krew lała, confederacie, iak poczęła woia z obozow wyjechawszy, a causa JKM. u mieprzyiaciela, a raz to więcze odnieść y u swoich w ostatnim pogrzebie dzieci. Tak rozumiem, ysz to JKM. odmowi. Wiernie dabog poddanego swego y sługi swego tym się nie obrazi. Kiedyby po pierwsze zaczyna nie Woyny Inflantskiey. Amol iako powiedział był. JKM. Jan. Sobieski Polska zdrada, gwałtowna Korona Szwedzka, wiernie, a stara JKM. lat tylko dwadzieścia. czynić będzie. Zaczym całe Prowincye ani Cześć Jmć, Woyska mizdrowe zginą, Miasta, Zamki, Kozacy, Pałace, Familie Szlacheckie ani wieczne obracaią, tylko nasienie, wszelkie wieczey Miłowano gorzkiey w pogrzebisku iako ozydzina, Confederatow tyrzestwa, mordy, głody, zdrady, grzechnellia y defacie do niepoznania. Ciała, y poddanych uwoła, zatrudnieniu Słowo, rozgłoszenie animuszow Szlacheckich, strwik, narzekania, lamenty, trwogi pospolstwa. Et tandem gdy tot dzieciminna rzecz, ochrzci JKM. swe dziedzictwo Xięstwo y poddanie postentati suae. Trzymam to o Swiatobliwej hatuge JKM. że powinność Pana Chrześciańskiego

wolałby był rzeczy krzywdę swoiey Bogu y cnotom poruczyć, niż o-
brecanie Krolestwa tam immani et barbaro dostawać preho, ile jenze
dzie tych narodow, ktorym gratuita electione panuie. Teraz pogo-
dzi, gdy nadobey słuteh za drugo memamy krzywdem, gdy mętillow
certa spe, ale certo exitio laboramus, Czemu bysmy nie mieli cnotliwo
wać do grobu? grobu ten nie nam, ale sam dobrze zawarłby I. M.
y stałby mu za zwycięstwo, owdzem wszythie pyszne pogrzebałyby
wycięstwa. Bo ich omnia humana sunt incerta, zadne lepszey aby I.
M. za zywota swego nie poniewczasu uczynił z Xięcia Duxtaw
compostha, niżby miał swoie sprawę fortunie y czasowi na dzieseta
gorszać? Albo wiec nieprzyiacielowi tanto przestrzeli, do stawo
czenia pactow successionis, z Wolem Dunskim (kogo ezego ten pul
nuie y pilnie chodzi, albo sam officialistowie Szwedzcy przyznaią)
occasią dawać. Bo mieli tego kto albo nie lepiey me wazy, a teraz
o X. Gustawie powiadaią ze wcześnie tale imminentis belli przymusto.
my, kilkanaście kroć sto tysięcy u Dnistrzu Wisłą przeszedł. Boy
Gustaw niebędzie chciał bydź immemor tey uczynności; y Dnieprzu ma.
iąc tahe we Swoiey prowincyi, musiałby cum eo periculo inuyste
Co przytym milcze gdzie I. M. może, względem tutecznych
poddanych. I. M. iako gdy wszystkey, mi pozor czasy wcienne, a
le pozor ozdoby pokoyowe I. M. nad sobą czuiąc, oczu ziemną miło
ści, ozdobą y ustawicznym bogomodlstwem wyiednacie się będą. I. M.
y pobożności swoiey, tamecznym wystawianiu podadzą, aby dobrze y bo
cznie nad Rzytą Krolewskiego, nie śmiertelnym było confectem
nastatek posrzedzy I. M. swobodnym uczynić ma, iako gdy stey

Swoy

stronny myslom y złym gustom swym lomieć golowy. Bo dla Inflant.
skiey Woyny, ktora premitur. Sameo I. K. M. osoby y poranego zabo.
dzi, y ktora iuz mi wyliczonemi gorzkościami ludziom obmierzła, mu.
siałby I. K. M. to temu to owemu obowiązany być, tak z swoim rá
dem Rycerey niewczasem.

Ale nexe kto: Jest sprawiedliwey inszym godzi się odbiegać.
Cudzy. Tak iest; iż pozor dadzim nagłowniejszych Inprzyiacioł swoich
w sprawiedliwosc. I. K. M. zwyciężać nie może, y nie godzi się iey odbie
gać, wsłuch za takie gruntowne radowania. Gdyby. Leez trudno te
raz na poprawę, co się w tych zeszłych Siwerskich pozyczkach
stało zepsowało. Bo wsłuch z takimi Rycerey Xięzarem, iako się wyżej
wspominało, wetować tey sprawy, niebyło miesczanie było. ani dno.
dzie do żytka na wesołe gonshi

Zatoma iest wprawdzie krzywda I. K. M., ale patrzmy ieno
co się na świecie działo, kiedyby kto odmianę Panstwa, odrzucanie
Prowincyi, odpadanie Krolestwa, za mępowietrzem sadami Bożymi dopu
szczone, ratować y onych summo gnie dochodzić chciał; ten by wpasie
kurzawą y Rzeczą na pełnomocnego ciągnął wszytek świat.

Jesce kto rzecze. Że iakie odosobnienstwo y stawę I. K.
M.? Naprzod wzumiem, że dostoieństwo I. K. M. bez całości R.
czypsp. na tey stan nie może, ale ma pewien pasth chodzić ma. Na.
czet, wsłuch to prawda, że on Principium iest Reipub et Principes sunt
Reipub; tedy raczey Pan do pożytku tego dobra accomodować się ma,
y ktoż Pan tego pozytku zaszkodzi, doznał, iż dobrodzieystwo iakiekol
wiek polazał poddanym, wracało się y do niego y ad prosletitatem
rzeczy zlicha stokrotna. Czego tu domu pozyklady mamy.

Druga. Rozumiem ią sławą Xiążęcą Pana mieć tym się mię
gromadzą, widno Poraz Królestwu onemu pożytecznych porządkiem
czasem; albyby kto sławę tłumaczył, iakąkolwiek maią dwoiaką
czasy, grzmieniem, gradem y błyskawicą trzy skarabe, które w
długiey wprawdzie, ale skutecznieyszey ludzkich bywaią. Tym
to gdy P. N. M. wodzi stanki ludu swego złeczy, groddanych zbola
łych głosem ociąga, y pospolitey rzeczy do wytchnienia, nie chl
ubo prawdziwey nabędzie sławy, ale y łzy skrzywdzonych z Xięstey z
swym y państwa swego szczęściem złączoną, ciężyć się długo
będzie. Nie chcę bowiem Panem Prawnym, ale y wielką czcią
serc animuszów y skłonności ludzkich.

E contra. Gdyby nas w Swoiey obcy zapędzonych to
gami (skłonnymi nam mocą, a nie obiecowaniem sobie możemy pewnego
grobu) zdybał. Albo (czego Panie Boże wstrzymay) gdyby nas
do zalotów, trwóg, woien, zbóstwa, y skarpawiny Saturnalicznych,
uwillamych P. N. M. zastawił: Jeżliżby to triumfów P. N. M
y odsyłanych landtis Xięstwa nie pomnieiszało? Jeżliżby
Jmiona P. N. M. od narzekania ludzkiego obronić mogło?
Miałby bardzo twarzy. Bo kto w ten czas non contemneret obitą
tem Pana? Wtym, ażeby P. N. M. nie winien był, w takie
Sobie Wielkich Stanów wnijść, ci tak pożądliwe rzeczy, ubłamuiąc
sportunio przysposabiać bywaią; iako też szczęśliwe panowa
nie, od samych głosborności, rozumowi y szczęściu. A prawdziwego
szczęścia tego gruntu; Domagaią się y zgoła z pospolitym
hoc zachowań

Lecz dopytam, kto Xięstey na tym Anno 1606 ore

cupe

cuperowaniu Swoiey wrzymowey, dospomniy mienia P. N. M. ktorych
ingratitudine mię godzi się gniewać. Tu spamiętaj tyeba się poradz
wać, iaka racyczab mieć była legibatowy. Naprzod otrzymano dow
mięć na postrach Xięstw Swecia. Co iż Gustaw wprzod mebyt Ko
rowowany, rozumiano, zedlatego nabrzo zamierzania, albo ma Korony de
negowań, albo przynamniey gwałc. ordinieb Swecia wratyć. Co obrzec nie mi
nelo. Druga. Gdyby P. N. M. zaczął był recuperatią, tedy ten Xię
stwa nie wiele skad, y to aż ze wszech Stanow zgoda (ktore teraz opozy
prosza) miała dopomagać. Trzecia. Jaintą obcętnica wzfermie się
do godania occasiey. Aleteraz dla Boga commoditas de gerendo, lue
dzi yzecy nasze loco detenioni stoią, nie przedtym. Wszakże może wzyczta
Constytucia stanow swoiey zdrożyć, kiedyby sab dyspo Xięstwo odwa hrzy
sobę P. N. M. z nieprzyiacielem compromitować vacyą. Co się zaś tyczę do
brodrzystwa tu nam P. N. M. te wielkie są, ale biedna Oyczyzna, wtak in
dyym sposobem dobrodrestwo P. N. M. nie może agnoscere, zarzatm dla
zdrowia y całości swoiey. Tak madrzy ludzie wzumieią, iż gent bene
ficia grata, ktoreby nas aligna necessitate obowiązać miały.

Ale też idzie ostatek Xięstey. Aza się to nie sto
suie Xięstey nazwać może, wtak nieprzyiaciel erepta restituet, zato
żebytmu godzi dać? Lecz podobno nie dość na tym amissa recupe
rować, ale mieć rem stanowi y protegi nabrzey granice wzpieczętnie tre
ba. Prawda to że Xięstwa mieczem y wogną wzięte, aleteż zatym
od mieczow bardzo są podległe. Tak Athenij dobrowolnie się Persom
Spartanczykom, Macedonom, Mithridatesowi, na ostatek
Rzymianom tupem, y do triumfow oddanie były. Takowe wcześnie

Nawałności emieć wyglądzone wszystkiego Swiata, wyglądstwo Rzymian
do ostatniey gorzepatey mierzy gregorzaty, aż naostatek dima z na.
Siemia Woren gostowanie emieć unisły emierzami, z potym wderwanie
Panstwa y vpadek. Wstan gonnych w dno do trebie samych, a bawcy
na ziahu sie tei zchowa Oyczyzne na niey, y hazalną zgrzey ostrych
Cuntaha z woren od wiemalego czas zanok.

Może tu wesze bydz ten zawut: Jest Xiąże Duslaw
stan ostabil, gresh mu hi nie da odwcyny wytedzenia, tedy albo
głową swoią upadnie, albo goddanyeb gest woienne mu Cazarami
tow straż.

Jesh tu wiele ma ziahu wąsp, bo ią tei Szwedowie tak zgeli
wolę nasz, iako mij zgezdzio sie mi, mogą se tongnąc

Pilnuc Nieprzyiacielskich miedzy sudicau fere, ale mi sebidzi
godobno na narodach gostowanych, ktory mogl by mu ziahoc zepsuc
fawrizowanie y hity nie ostrzegac

Jesh X. Dustaw wojna Inflantską upadnie, tak wiemta tak sie
Bogu wiadoma. Leer doznac bemy, ze Inflanty Szwedzy zgezi
tak dlugi czas stawic nie mogą, ktorzy Pan ma atą altem clade
Godu, albo Parisbus hue, ile gdy za granicą odległa y za morzem
wojna, ani mniemam gusczyc? Dai Boże, aby tak ostrzeha y
bizgo wolna miepraworki gromoty odniosła, ale chciby bo tu głowę
swoią zgubił, mowią otym Szwedowie iż gorzyła dem Hyderlandow
wolną Krolą sobie uczynic chcą, Krolewstwego imieniu, gdzie ub
stawic, nie gasny gonderacie. Oczym kto chce wiedzieć czyla rozmo.
wę Jmć Starosty Smudzkiego, z Szwedzkim Cancelarem na zgezdzie
Commissyey

Jesh

4. Jesli X. Dustaw uwoyeb goddanyeb milosc tym wojnami stab?
trudno owiescyc. Carolus Mebo scenb y. Dustawus Szwedzką zaczyna.
iąc rebellią, dat rey nazwisko: Obrona wolnosci. W tym bizelo zycia
w tym rodzą sie teraz w tysiącu Szwedowie. Poniewaz stąd sobie nie
gorzygorduią żadnego mentum, iż Xciu Dustawowi Koronę głowę wo
tych, nie tilko tego nie czuią, że ondla swej ambitney chęci rozgutnie dza.
tuie, winu winnemi sie bydz do wselakiey cci y posłuszeństwa zoz.
mieia.

Loki tedy ten stan, (ktore w ludziach, gdzie wore czyni gorzymienie,)
wroch sercach mieszka, gdy mi wojna agresia nie będzie, gdzi stracb na
swej dostatkach nad nim wisi, gdy gozcow Dustawow owierzgac nie
gromysla. Wstrach ij głow owarczyeb nie gwedzej nie gwiedna, iako
gdy wilka obacza.

Podob nie ysza rzecz ieszcze wygladam Rudzac gdzi wiatr, z zas...
calibi starowyeb razmo gdzie wiatrow ego, albo samiemedzy Lobą
wnetrzniemi zamieszkiwszy, nie zgodam.

Sila rzeb tei gdzie wiatrow nie wiem. Ale Wyska Dustawowe
Smierci są zebrane, zarzym taeno w gdzie albo w polu starte, taeno z
Zamkow Krytey za gołąznym nastaw gowaniem, gdzie one bycmogą
Cobi gdzie dotycze, w prawdzie nie rzadnego do thniemai zawisło.
Ale ia tak trzymam, że gdzie ngm. Nieprzyiaciel gdzie gwy Stadem
Oyca swego stawi: (czego budaie smyslę dozelam) tam go zgesza. Lecz
aza nie ma miast, Zamkow, ani tow, do ktorychby y zbitwy uchy
dzic, y znowu sie na nab gdzie wrocic mogł? O tyeb Zamkach gdzie wiey
telko rodumiemy, ale dakis tu znac na Rydze. Lacney ia byt swe
dom, y ladem y woda zewszythnib stron gdzie wstęp maiacemu, Ze wszey

niegotowość opanować, niż nam tak mocno Szwedami uforthyfikowaną y ludźmi osadzoną, reassumować. Łacno było podłożem ustrzedz, gdzie podobno niebyło wcześniey thych Szwedzkiey stały. Teraz zaś niechby Szwedowie, ale y sami Szwedowie Moscowie, będą sobie dobrze dobrowolnie wydrzeć, niż bez pewnych warunków wrócony

Krótko mówiąc: Ato my tych Szwedów przez kilka dwadzieścia lat z granic naszych wyimieść nie mogemy: A podobno to było za Karola tego imienia, który był nowym prawem Panem, który tyrańskim sposobem często się podłamym przysłużył. Który miał sobie przeciwnych ze Szwedzkiey wielu wielkich ludzi, Króla Pana nadzieo stronę dzierżących, który nawet z Duńczykami y Moskwicinem wojnami był rozerwany, nie teraz Gustawa, który y domu tranquillo nie był, tur, y w Inflanty mocniey niż przedtym swoią wstawił, y sobie tych dzisiey wszystkiemi potrzebami pewnie dostarczył.

Jeszcze y to mogłby kto nie tak nadzieią, że Gustaw w Inflanty ciężkie wojnie, lada zato Szwecyi odsiedzie. Boże daj by tak było, Lecz bardzo by na owego groszek wszystkie granice osadzonego, nie dosyć nie potrzebnieyszej, nawet nieprzyjacielowi zostawił y otworem mu zostawił.

A lubo tych nie wyższey difficultatem Morskiey expedycyey, tym mniey, wszakże za ta occasyą, wrócić przyjdą. Jeżeli się na Moskwę sposobić, tedy to contra adversarye. Bo nie sprzyjąc Dantiskowi Commoditatem, nie sprzyja też morza Baltyckiego. Tam finitimi excudi Sroneb, ale tu straż na morzu zawrzeć potrzeba. Tam wiadomością

[illegible]

171

mieyscu siła nie zabiorą, tu nie wiadomością potrzeba by zginęli; tam przystępom brzegi niedogodne. Tu porty Szwedzkie dobrze obwarowane, a sama Szwecia naturaliter skałami opasana. Lecz gdzie Zaporscy? gdzie Inflanty? gdzie Szwecia, gdzie chrety, gdzie armata? gdzie Tyrańskie? niechby mówił, ale myśl nad tak potrzebną radzieć schodzi bawić. Więc y na Litwie skora zadzie bydlęcia, gdy bobrów przyszło Kozackie zasieki przypomni, a niechby na Litwie, ale y na dalszych Prowincyach, którędyby przeciwnik. Y Prusaka wtedy z mistrzem wielekroć obwiona, nie wiem esby nato rzekła. A wreszcie by ten ladem przez Flandrią powiadom (ciało niektórzy inniemacy) Szwedzi, tedy y do teraz tego trudno. y nie przeciwnie z Moskwicinem, którego granice ciągnąć się trzeba, zwadziłby nas. Owo to pewna, że Kozacha z Jedlina, gorzymiotaby siła tego y to watpliwa, wreszcie by do Szwecyi do siła, albo tam co sprawić mogła:

Jeżeli też cudzoziemskiego Doktorza do morskiey expedycyey zażyć bo w mistrzu ludzi, takowego nie mieć tych y nie potrzebnych, radzej nie mają nadziei. Tedy to poważam na uważenie tych, co głębiey w rzeczy wyglądają, iżby to zbezpieczeństwem Rzpltey conservet; Colludem Cudzoziemcow w wiosłach swoich do posługi, dostatkowac, groszy tkiey fortuny ludzi na, które tam in victoria, gnani w clade za Cudzoziemskiemi idą postrachami, na głowę Srogie zalążą.

Na to: Będzie kto zadawał: Że niemamy Flotty eam ne cessitatem imponere, żeby przeciwko groźbom swoim, gdyż dosyć na tym nie zna Constytucja grozi, może się tym nieprzyjaciel contemnować, wiele szczęście groźbom zyczy, wiernem. Flotty będąc gwałtownemi, niechby, żeby mu te necessitatem na niego kładli, ale owszem

żeby do niey nie przychodziło, ale krwiey dostatkow naszych odrabiaiąc, y teraz, wsi możemy, odbatuiemy. Ale gdzie res ipsa tę necessitatem na JKM kładzie, tedy wszemu gruntownemu inwidia one nie ma być exponowana. W krátce nie wszystko pisze się Bracie. Ut leges dominibus, ita res legibus imperant

Nalewnie. Będzie to tak smiały, iż nas upewnia że JKM ma pewne swoie sposoby, ale ich nie chce mi mowić obawiaiąc się iż teraz kilku nieprzyiacioł swoich Ordynkow, y gubernatorow y swoie rady ogłasza, byleśmy JKM tym Rymem nie do rezerwowania nie wiązali, a tak in totum prawie grunt tym postawiwszy prze JKM subsidium odeszli

Nie radbym za byt tey Rzeczy szkodliwy, ale iż to iest Zdanie które nasze JM pana vota y teraz y zawsze zrazone bywaią, tedy mi się libere odpowiedzieć

Nie przód. Polityknie ostrzegaią nabyć mi Cancti Stati

Contentuby nayleppsze iest pokarmiąc, nie wiedzieć, ile tam gdzie

Emissera nie maią: y dany być niemoże

Inna. Kazmy się przykładem Woyny Moskiewskiey, ten ipse mowi że prywatna skarbula powiadaią te woyny, że JKM przed Smoleńskiem dwiema chluczami godzić miano, że zgadnąć można się zemsty studium zastać miano. Jakoś się nam te rzeczy teraz zgodzą, nikt dotąd nie zapomniał. Tak y teraz, daymy iedno Polacy, zaczną woyną, do Pruszcza gniewaią się, zaraz duże Xięstwa albo cum vocata ad Sine, Solum actum dla Polaków mieć będziem Do. tym bezeł, potym, czwarty, a o nagrodzie praw naszych, gorszlże czterno mothe, trzeba będzie zawsze mieć. A Polacy tak się one mocno gwałtownie, iako dotąd nigdy nie bywały. Bo teraz Polacy

rowe Prowenta pewne na terra parte od dawnych czasow gniewaią się, wiele się też opalemy, y nie będziemy ich rad chcieli gwałtem gnić, to albo Confederat albo Szwed w gałęzie do nas przyiedzie

Trzecia Mieć tak będzie, że terestris et navalis expeditio uno impetu z Inflant y z Szwecyi dostawia się przyiąć. Stołem opanuie, insignia Regni zabierze, y wszystkiego, co na victoria bywa dokade: Kwatery swoie, że na tak rzecz euentu, miałby zaraz do Szwecyi sam. JKM radzi. Bo ta sprawa żadnym nie może być odprowadzona substitute. Nie chce, o którym kolwiek z Ordynkow, o którym inszym, między Szyld Vicarios wynaydzie, y gwałtu nowego, iż tey sprawy felicem Coronę żadne substitut nie może imponere. Bo tam tego trzeba, którego teraz my Szwedowie y Polacy ich przysięgali, tego który Corona Szwedzka na swey głowie nosił, który się z Szwecyi rodził, który insititit paternis wychowany iest. Skrobię tedy ad Summum quietum rzeczy przyszły, aby Deus Opt. Max. ea omnia, ea valetudine, eo patrocinio Status, miał swoie y nasze respect, stan y bespieczeństwo in tot periculosa czasy, a nad ten głowy, bez zadnego przykrego?

Czego niechcy się tego odiąć Krolowi JM gwałtu, czym się stáby zaraz były res Krolestwa Szwedzkiego gwałtowne? coby czynił exul. Status? co gwałtu bello subiecti? tak szczęść Boże nie dopuść na tym, iż JKM dominabitur regnis, wolnis non dominabitur corebus. et animis subditis. Co za comparata może być między naszemi Radami, a subtylnością Hiszpańską? a gdzieś nie pomogło to mi Krolowi Hiszpańskiemu, abym opanował Niderlandy, kiedy nie opanował serc swoich poddanych, którzy chcieli exules, maiąc go temu Wodza: Gulielma Auraycensis Principis, znowu mnie się wybili. Nasze interesa Szwedzkie, iakoż przyiąć to by się miały? Ale na przód, per mare, per terras, trzeba by JKM gw..

silki dawać, y wmiwcer samyeś siebie obrócić.

Druga. Bog to wie, wiesz by ebmy uszli ciwilek dissensionek do ktoryeś laida Rzpta wolna, bez Pana będzara inclinat.

Naostatek obowiązałby się kto, aby się stąd zamysły ia. kie onowym Panu, uchylowszy liberam Electionem, nie wyległy?

Sym tedy zawarciam. Naprzod, iż Sac rey statu, tak Je. Mci y Rzpter nie szkodliwszego być nie może nad wszyst. kowa, nadgrodzi, nie może nie znacznieyszey y pożyteczniejszego.

Druga. Rozumiem, iż expedit Reipub, aby iuż tey Inflan tskiey sprawy stego Sejmu nie ponawiano, alebądź potwi, bądź wojna stanie, żeby wdno discrete aperte na tym Sejmie, nie po Sejmie, ani też do drugiego odkładaiąc Sejmu, wszystko czymenowy zawarto. Jeśli co dowodem być może zdrowia Rzpter do zegrowania nacyleniem, iako to, że u nas Sejmu na Sejmie nie bywa, y gdy się wszystkie Stany Rzpter do Warszawy ziadą, gdzieś tam Rzpter nie maią. Zaprawdę ta tarcza wolności, bezpieczeństwa y wszystkich ordob naszych, ta świątobliwe sprawiedliwości Parlamenta, miechybyśmy sobie nie wyginęli, nie wtedy, gdyż to wyst dusza, ktora y głowa y wszystkie członki Rzpter dotąd stały. Sejmem bowiem twierdza się y umacnia, Pan, Majestat, y dostoieństwo JMci. Sejmem stoią brogi, wolności y ordoby Szlacheckie. Sejmem Prerogatywy Obeszwszech Sejmem Religiey Catholickiey Rzymskiey Prerogatywy. Sejmem dis

Lista.

sidentum nie religiowne wolności y bezpieczeństwo. Sejmem naosta tek. on na poprzedniejszy, nizszym Narodom zawsze ten klejnot liberi Electionis. Nawet, gdzie to ciężko wyjmowie, wymowie wdnak muszą, że nie czym nam się nie respektuie reverentia Regum et Principum, ktora odnosi legibus et Statutis debetur, zadno na Sejmie. Gdzie tedy jest abusum vel neglectu, zniesie się ponaga Sejmow, gdzie te sprawy, dla ktoryeś Rzpta nadsyłem zachowana bywa, po Sejmie zadawam będą; tam naprzod dygnitarz Majestatu Krolewskiego potym wszystkie wszystkich Stanow, ktorem się chełpią ornamenta Senatorskie mudrą: Z tatym miedzy sprawlm a bez prawem ledzie bycia zostawała rozmica. Co wiesz tak rzec, nie czy ten Sejm, y ta sprawa Inflantska, dla ktorej ten Sejm extraordinarie zwołany, godzi się mieć na przody, aby tu iuż nato albo na owe sprawy dlatego onej Stanęła. Bo gdzie zwłoka ciała zawsze się, nigdy tego one od zalecamy

Instans. Abym się nie zdał cudzoziemego y modlitwą pomieszał, to prostey szczere moie zdanie. Naprzod. Krolowi JMci Panu memu Mł., potym wszystkiey Rzpter, godzi się godzi się Iterum atq iterum oświadczaiąc się Panem Bogiem, abym tak o moich wszystkich sprawach był przekonany, iako w tey mierze Inter bonum gonbicia mi tey. Czego zmie mocy mię wspatrował. Znayda się bez pochyby tacy, co podadzą inclinacyą ktorą, szczyrość moią na invidią podawać będą, albo mi wszechtego za do stark JMci. albo dilipendiu tey sprawy przyganiać. Może y to być, że iakiś Anonymus będzie odemnie existimacyey mocy przyczerpnięty szczyptem

detrahere; ale ia czuiąc się dobrze w Cnocie mocnej Radziwiłowskiej,
o rzeczliwości Iu. J. M. naiwiernieyszego poddanego należą
cey, nil prawa miglia mowić. A rab deboris conscribus to rozu-
miem, iż kto alter de Reput sentit, nie taiąc imienia w bliższej po-
dzie. A to co mi bije lepszego i cnotliwi temu zgodnieyszego. Rz
pltey poradzi. Prawym zawżdy stoią, że JKM. bomtute cunctę, ale
nie przyiaciel commodetate reigerendę postor. Zacrym cnotliwy i
stały Rzpltey naszej, y difficultatib tey Woyny miarkuiąc, nie godziło
mi się nic conscientiam et conscientiam pisać. Ale wszak czas
przed nami: ten może pro Repub sollicitudinem zopacznego woy
owiesz mniemaną. Ten sprawi, że poremedze, albo invidia Cnotli
palmę da inszej. Bo, iż słyszę do zdrowia ij prozytecznie się.
A czym mi Cnotliwi, zam gotow dworzego ustąpić, a przyszłych do.
Woyny, woleć ich Mistrzownie y prodymacze do. woien, po cześnie od
Marsowych rzyrzyść daleko siedzieć będą. A ia egonec wawszy
teraz, chuć mi łagodnym, ale szczerym scriptem summiemi mowić, temu
coby JKM y Rzpltą na mię roborzyła ochotnie podlegać, y to da P
Bog za dostoieństwo JKM. ij całość Rzpltey czynić będę, co
poczciwemu człowiekowi, a wiernemu y cnotliwemu Hetmanowi należy.
O czym eventus dabit fidem.
Ale chcebym się, na tę recuperatą Królestwa Szwedzkiego zgodzili,
trzebaby to ordinate, nie tak tumultuanie czynić. Bo prędzej a dolicz
niby operanij do hawańskich Monarchow, kto się prace, odwagi, stra
ty, kosztow godzi, żebym raz stąd odwłoki groźnych. Hasło nam
niemiała?
Odpowiedz tedy: JKM. prosi trzeba abym nań Cæsar. Nazad

Jer

Jer, wielki Bog imprezę publicznego stanu, da obrom Cesarskiej, y obró
tego, co ex pactis Conventis tenetur, słuszną Rzpltey recompensę.
Druga, iż Narodow nasz[ych] nie dogonie defraudare gloria rei
gestæ, cudzoziem[c]ow, którzy mi admiratorem nie ingerunt, od tego
excludowawszy. Trzecia, iż subsidia Reput, bądź premiów, bądź
żołnierzowi nie nawidzego, rzadko na Szwedzką wojnę obrócił.

48.

Tegoż. Xięcia Radziwiłła
w Kole Poselskim na Seymie Warszawskim mowa 1625 14 Febr.

Zacz te gonitor adma. Mowi PR. siedząc między Domowiczami, Sprze
datorem tylko a nie Auditorem bytem, przyiąć się gnie rozmowom. JKM. y słuchaiąc wiele głosow, które widzę mię conclud[e]uią
y nie w sobie maią, tylko słowa rzekłeś bezrzeczy[ą] fundowane, y nie
osobę słyszę rozmow. żadnego przyczyn, tylko same controwersie w rzeczy,
które na nie się mię przydadzą, a to co iest basis et fundamentu[m] prawa
opuszczamy. Dnia wczorayszego słyszałem bardzo dobrze, że w
tey izbie nie tak materią agitowana była, nie ozym rzecz y mowa
JKM. mocna była, rzeczy prawnie dobrze, to sam JM. raczyli
concludować, znowu do JKM. gustari o rozdaniu Vacanty, co iż
JM. przemiarą, a nie[ż] przedtym broni materią, nie mogę tylko
zato wać, że to raz postawnieyszy y ozym namowić się maiąc, prze

Do iakos vprzeiazmy, a inszego się obroytamy. Sto iáce za przy-
szłey naszey Consultacyey y od niey od Stem powiat nie będzie, żadną miarą mię gro-
zuiąc, abyscie Wm to grożnieyszy, niżra pozedsię materią brali; y stym
się Wm Mcm Panom deklaruię, iżeli Wmć tego Puncti vacanty w.
zdawaią ustąpią, ia z mieysca mego tymże Woiewodztwa mk. do-
czego mię przystąpię, ani się dosyć temu prawu DUm stanie. Wielka
to mściwość Panowie, że Prawu Pan y poddanym dosyć nieście czynić. Gdy to
Miedzi Ustey, iako Wm Sejmuiecie, atey wdrey rzeczy prawem obwarowa
ney na Pánie nie możecie. Nie widzę ia co by w tym było, chcąc mieszcz.
wość y nieyszczyrość Pańską lub poddanym, a iako my do mszy będziemy consulta.
bij przystąpić mamy, iako do obrony granic od Pogan, iako do obrony od mo.
rza. y iako co dla Pana czynić mamy, gdyż Pan dla nas nie będzie wczynił?
Proponowano. na wojnę Szwedzką, na Sejmiech przed oney Propositia była, ta
na czele za pierwsze caput y potrzebnie widziano, oney Rady Senatorskiey były,
ta rzecz rozmowach, bez tych. bankietów być nie mogą. Tuć iuż ta woyna Sz.
wedzka bardzo potrzebna, bez ktorey być nie może, a nie v patrzmy y len
tes calamitates, iako to powietrze, głod, nieurodzaie w ojczyźnie naszey,
ale czyto wszystkie by nas nie odciągało, wszystkie by na zapamiętanie poszło wszy-
stko, gdyby iakie zawdzięczenie po Panu spodziewało się. Krolowie Pol
scy Panowie nasi zawsze, gdy co na poddanych swych wyciągnąć chcieli,
Rzeczypta też o co poddani prosili, czynili. Teraz macie Wdzięczny, że
Pan. o szczęście constytucyey z poddanemi chce rzeczy zachodzi, ani
to co prawo obwarowało, y przysięga sama po Panu wszystka, czynić, stad
nie będzie. lub Panu y nieprzyiaciołom pogodzą. Jakoś y teraz Wsmć
subsidia od Rzpltey na wojnę Inflancką Szwedzką potrzebuie, a poz.
cie wdzięczny postulatów nie będą, y prawi dosyć czynić nie chce; słuszna też aby
smy dla Pana nie uczynili. Bo rzekłby Wsmć dziś to mogą gar

gro-

nas, nie mamy tu temerarie się z nami, ale candide, iako z przyiacielem sobie
poddanemi. A ten Mcm zadnego nie ma za periculum od woyska, ten
hoboziech tu macie y zdania, y mnie iako Hetmanowi Wielkiemu. Wiem to
dobrze, że nieprzyaciel gorzymierza y pokoiu nam nie czyni, gdy
go sam trzymać będziemy, a mimo zdaniem potrzeba by go trzymać, nie
zaczepiać na wojnę, bo nie dosyć zaczać, ale koniecznie ią potrzeba, należy.
Tegoż Pan po nas potrzebuie, abyśmy rano zaczęli, a potym wszystka
moc belli na karku nasze zwaliłaby się, y iuż nie chcielibyśmy gazowsz
konieczne, abyśmy zebyśmy ni dignitatem etgnominia odnieśli ale ieli macie
czynić. Nie rest tayna Wm moim Mcm, że za pozwoleniem DU.
my Convocatia walna do Wilna odprawowała się, na ktorą P. Woiewoda
Mścisławski, iako Commissarz przybył, też ysto powiedział, że pokoy z
Szwedem aż do Martia jest zastanowiony, a Anno 1625 idąc tu Ser
Coatib conditiomby: Aby, w ślubiy się ktorey stronie wojny odkazło, ma do
cyatus dwiema przedtym Mcm. zrai, a dwa miesiące wolne posz
Martia do gotowania się zostaią. Ktori powiadaią go nam. Nie pozdz mi
czyporu, tedy y my stanąć, ile tych czasu ścisłych, może go trzymać, gdy
go w rzeku swoiey mamy. Nie widzę tedy aby mogły rzeczy te prędzej wo
gotmeby mieli, dosyć na tym będzie, gdy obwarą Ukraina od Pogan obmy
ślimy, czego ia Wmciom moim Mcm do pomocy bo, ile że to nam od.
radzi pomierzon. Wmciami namawiam, y gruntowną obmyślić trzeba
tamtym obronę. W czasie będzie się to komu zdało namawiam woyna przy-
ciwko Pustawom, tedy ia na to z mieysca mego powodu nie mogę, raczej
tego życzyłbym tego. Wm moim Mcm powiem, abyśmy tym czasem, to co ma.
gis afficit Olympo, tractowali, afficit wolność y swoboda Szlachecka.
prawu nie dosyć czynienie. Jest to wiele Xięstwo odprawowaniu mu.

niczego, cośmy vpuścili, od W. JM. nie vprosilismy, nie rzkąc żebyśmy
prawo iakie nowe vprosić mieli. Vacantiae, a zaś nie dawne prawo iest
oddać wszytkie w tydzień Seymu, a przecię tego nie widziemy, ślemy do Pa-
na, przykrzemy się, a tylko same responsa przez pieczętarze bardzo odnosi-
my, co zwłoka iest consultatiey naszych, rozumiem że nie dla czego innego
sisce actibus utuntur, tylko, żeby czas temi przechadzkami na górę, zwłokł się,
a potym obronę na sam koniec zachowawszy, postulatom naszym, żeby się
dosyć nie działo. Jeśli to takie Seymy bydź maią, tylko dla exactiy y Pobo-
rów, nie masz się po co zieżdżać, bo to wszystkie odniesiemy, Pobory do Bra-
dlastego nic. Przeto M. Panowie, słym się WM. moim M. Panom declaruię
wszelkich Vacantiy się znowu u K. JM. nie vpomnicie za daniczego
przystąpić nie chcę, bo nie zdami się tego prawa vpuszczać tak potrzebnie
za którym potym wiele absurda poydzie, życzę tego, aby raz y drugi iescze
posłać na górę spośrodka siebie, tam obaczemy, iaki respons odniesiemy,
wszlitaki, którymbyśmy się nie contentowali, tedy vprosiemy u WM.
Marszałka tey izby, że z nami poydzie, a tam będzie się upominał u WW.
M. tych Vacantiy, włożywszy wszcze y Brodnicę y Gołub Starostwa dwoie
które Rzplta na wyżywienie Szwedzkiey Królewnie pozwoliła, a wszelki W.
JM. y prozbie tey naszey wygodzić nie zechce, tedy ia Protestatią uczyni-
wszy, stąd poiadę nic nie sprawiwszy, y rozumiem że mi tego siła JchMM.
do pomogą. A zatym Panu Bogu y Rzpltey wiadomo będzie, w co się
to obroci. Proszę tedy WMciów moich M. PP. abyście tego nie odstępowa-
li, a to co pindiciale chcieli się tego dopomagać, boć wierę źle, gdyż dziś
prawo wdno zgubiem, iutro drugie, przynamniey, żeśmy iuż tak wiele
zgubili, ostatka z rąk sobie wydzierać nie dajmy

Kolosz Glimański 1379.

Albo Pospolite Ruszenie wszytkich Braci Korony Polskiey.

W Roku Pańskim 1379 po śmierci Kazimirza Wiel-
kiego Króla Polskiego Syna Łokietkowego przyszła Korona Pol-
ska po kądzieli na Regiment Cudzoziemski przyięlismy Kró-
la Węgierskiego Ludwika Siestrzeńca Kazimirzowego, który w
takowym nieszczęściu Rzptey panował. Kronikarze Polscy o tym pi-
sali nie dokładnie dla inwidiey. Albowiem skoro po Ko-
ronatiey swey Krakowskiey mało co pomieszkawszy, wchodził do
Wielkiey Polski do Gniezna, gdzie mu Arcybiskup Gnieznień-
ski Stanisław Bogunia przygotował był Maiestat Koronny
ku Izdobie Królewskiey, z którego on śmiechowisko czyniąc, u-
sieść na nim, mowiąc: Raz mię w Krakowie Koronowano na Krole-
stwo Polskie, drugi raz, nie trzeba mieć Korony w Gnieźnie, bo
snadź rozumiał, że dla Koronatiey przyprawione było na Pań-
stwo Wielko Polskie. Z Gniezna wchodził do Poznania
gdzie krótki czas pomieszkawszy, pospieszył się do Krako-
wa dla wesela Kazimirzowey Żony Jadwigi, która przez Ma-
tkę Ludwikowę Elżbietę zmowiona była w stan Małżeński za
Wacława X. Leśnickie, którą Król Ludwik według Testamen-
tu Wuia swego Kazimirza Króla odprowadzał z Krakowa do Leśni-
ce. Potym weselu Wnienki swey Kazimirzowey Żony

Król Ludwik, zmierzywszy sobie sprawy y obyczaie Polskie,
ktorym przyyść nie mogł, a Polacy także obyczaiow Węgier
skich zrozumieć nie mogli, wrocił y do wielkiey wzwsci z sobą te
dar, przez Tłumacza z Królem sprawy swoie odprawowali; nie
mogąc serdecznie więcey przewłoki mieszkania swego w Polsce
Król Ludwik, wydał do Węgier, gubernatora Krowny Polskiey
Elżbiecie Matce swoiey Królowey Węgierskiey y Xięz
ciu Opolskiemu Władysławowi, ktorym dał gubernatorem re
gendi, gubernandy. Po wyiściu Króla Ludwika z Pol.
ski do Węgier, Matka Królewska Pany Radne Koronne odmie
niła, a wprowadziła swoie miłośnik Polskie; a onych mieysca w Ra
dzie przyiaciołami swoimi osadziła. Wrocił też, ktoryż mowił o
krzywdę Polskę, iż mu słusznie należy, iako Polakowi, Vrząd Polski
Krowny, Cudzoziemcom rozdawano osobliwie Królewski, tym gw.
townie groziono. Skąd Węgrzyn wzrzuciwszy na Polaki, śmiałość, mia
dłym czasem człowieka zacnego Jana Komesa Starostę Krako.
wskiego męstwem zabili. Ktorego zabicia gorzewni Komi
ni, acz się nad Węgrzyn mścili, gorzeiż nie stało za nabyte. Bydło
Xiążę Opolskie Władysław, baczące w tak wielkim razie y zmiewole
nia być Korony Polskiey, aby więcey nieszczęść y krzywd ponie
sczyć Krownie strapionej; Miasta y Zamki Krowny Pol
skiey, prędko dał, y brał gdzie chciał. Zakterem mężnymi
takowemi, co Polskę bez Króla, iżby był dzierżyć, ten był lepszy,
aborem sprawiedliwości nie było, dla ktorej Polacy do Króla
mieli, aż do Budzyma wrzdzili. Wrocił w tym razie y mieszk.

Lem

szkiem Kyiey, w Wielkiey Polsce, dwie Familie zacne y prze
ine, zwaśniwszy się na ki. Domarat Starosta Wielkopolski z.
Nałęczany, wnetrznym borem wiele przyiaciół między sobą prze
ich, maiętności skladnie gonstoszyli. Czego się dowiedziaw
szy Król Ludwik, za skargą Pana Wielkopolskich, ztrzyt
z urzędu Starostę Poznańskiego Domarata, a na przyczynę Obry
watelow Wielkopolskich, dał Generalstwo Poznańskie Pano
skiemu Wincentemu. A to tym czasie rozumiey. Polskie Litwa
z Tatary, z Pruską, mieszaiącelskim sposobem, ogniem y mieczem
Państwa Korony Polskiey gonstoszyli. Za ktorym niebezpie
czeństwem Krolowa Stara Matka Ludwikowa do Węgier zie
chała, y Króla Ludwika Syna swego do tego przywiodła, że pie
nędzy tyskiey ludzi zbroiney ieb stawił z Węgier do Polski na
pomoc. Ktorego Hetman Polski Kapsał Granowski Starost
sta Sędomirski wrocił z Maiu z zaciągnionym Polskim Woyskiem,
ktore Król Ludwik na dworu rozdzielnszy, Polskie obrocił na Tata
ry, a sam groszedł gorzewo Litwie z Węgry, gdzie gorazd Litwę
Czternaście tysięcy; A Hetman Polski Granowski gdy Bracia
Orem podiął się z Tatary, ktorzy z Polakami tak dobrze się bili,
że na placu Dwie sześć tysięcy Pogaństwa legło, a naszych do
dwoch tysięcy. Acz Hetman Polski bitwę wygrał, ale dwiema
postrzały był obrażony, Pruscie zaś Gdańscy wrocili Kuja
wy, uszli cało do ziemie swoiey. Postanowiwszy Król Lu
dwik Kyiey w inszym zadrze, przeciw Xiążęcia Opolskiemu

w. Gubernatia Spraw y Sadow Polskich, przydawszy do niego Do-
bka z Kurowa, Krakowskiego Castellana, a Toporczyka z Ter-
czyna Woiewode Kaliskiego, Starostę Krakowskiego. Zatym wyiechał
do Węgier z Polski, gdzie zastał Elzbietę Matkę swoię umarła
w Budzynie. A gdy z tych Gubernatorow Rzpta Polska była
nie pomału obrazona, ktorzy więcey pozytkow swych przestrzegali niz
li pozytkow Rzptey; a uboga Szlachte krzywdząc, ciemiezeli
gdzie mogli. Nie mogac dalej iarzma na sobie znieść Mech-
tałowły, posłała Szlachta Polska do Węgier ludzie zacne, Rot-
wańskiego z Maszkowskim, uniżenie prosząc, aby na urzędy oso-
bliwie na sady nie dawał Cudzoziemca, ktory prawa pospolite-
nie umie, ani go iest świadom, iakoby miał nas sprawiedliwie
sadzić. Ktorym posełstwem wprzód, aż był niego obrazony
Krol Ludwik, wdzięcznie, aby zatym iaki rozruch nie nastapił w
Polsce, odłozył tę rzecz do Seymu pospolitego. A tym czasem
pilny stawał o tym, iakoby Halicki, Kamieniecki, Kołomyski,
Sanocki, Powiaty do Korony Węgierskiey przyłaczył, o odr-
wawszy one od Korony Polskiey, dlaczego posłał o Consens
do Papieża na Arcybiskupa Halickiego, nowo od Krola Lud-
wika creowanego, y w Rzymie wysłuchanego. Ktore dał był
Krol Piotrowi Krzesowskiemu, z dobrym opatrzeniem Maietno-
ściy. Przemyskie Biskupstwo przedtym nie bywało przez
Władysław Drechoś, y dał Kurmaniechiemu Obieranowi Kra-
kowskiemu, także z dobrem dochody do niego. Do tego Kami-

niecki dał Bogusławowi Krismianowi nie bez pewnego nadania
pewney Intraty. A gdy iuż tak Krol Ludwik sporządził Do-
stoieństwo Polskie w Rusi, potym złozył Seym na Pany Polskie
w Budzyniu na Święto Wniebowzięcia Panny Mariey, co zgrze-
była nowa nie wszczęta, nie powinna Panom Polskim iechać
do Budzyna na Seym tak daleko do innego Krolestwa, na co
Panowie Polscy nie pozwolili. Jednak niektorzy się zna-
lezli, ktorzy dla prywaty swoiey iechali na Seym do Budzyna, a
mianowicie Weytek Strzelecki: na ten czas Podskarbi Koronny, +
ktory potaiemnie był Korone Polską z Skarbu Coronnego El- AB
zbiecie Krolowey Starey do Węgier wydał, o czym Rada Coronna
Polska nie wiedziała. Aż Biskup Włocławski wyiechał Du-
brański. Brat swoiey, a osobliwie Marszałkowi Krakowskie
z Węgier oznaymił, drugi Senator iechał na Seym do Budzy-
na Szczesny Kraś Woiewoda Lubelski, Jan Starowski
Woiewoda Sieradzki, Grzegorz Lasota Woiewoda Bełski,
Stanisław z Kurzęci Castellan Sandomirski, Hieronim
Szpot Kasztellan Brzeski, Jan Dembicki Castellan Sera-
dzki, Andrzey Zebrowski Biskup Włocławski. Ali mia-
nowani Senatorowie gdy na Seym do Budzyna przyiechali,
Krol Ludwik z przyiazdu ich był bardzo content. Na Ko-
[illegible] tedy tego Seymu Budzyńskiego, Janicki [illegible] Dwo-
rzanin y Secretarz [illegible] Panom Polskim wola y przed-
sięwzięcie Krolewskie, ktory na tym wszystko powiedział, iż prze-
strzegaiąc dobra Rzptey y Stanom Krolestwa Polskiego, że pe-

owne Powiaty; Halicki Kamieniecki, Premyski Sanocki do
Węgierskiego Xięstwa przyłączyć chce, a dać zato Prowincią
Xięstwo nasze. Jest tuż od Xięstwa Węgierskiego oddzielony, wam
bardzo przyległe, y do potrzeb. Waszych. Polskich pożyteczne, gorzy
czyć powiedział. Jeszcze Jm' mając w Małżeństwie Swoim
Dwoie Xięstwa, nie mogą obcemu w Xięstwie Polskim zaiść
mieszkać osoba swoią. Ale gdy osadzi Xcia Swego Zygmunta Xię
cia Brandeburskiego na Halicz, ktoremu y Wołoszczyzna
gotowi, a u Papieża o Koronę Halicką postarać się, ten nabędzie od
Węgrzyna nieprzyjaciela. Ustawicznego zastąpienia; bo nie Xię
stwa Polskiego będzie korzystem. Vacat. Rada
Polska respons dała Królowi: Że nie tylko się tu przesłać, a
by Swoy stanowić mieli z Królem Jm. Cesarskim, z Stolicą Papiey
Polskiey Koronę, ale tak, aby Swoią Królą Jm' upowiedzieli o lepszy
zjazd w Polszcze, tak w obronie, iako y w. Sprawie Duchowney,
ktorey y prawie nie mamy, ale też bez Collegow Brak bowiem. Xięa
towne wyższe Polskie, nie możemy na tym Sejmie Budzyńskim
nic wyiść nie stanowić. Król Ludwik bacząc, że na pobliżu
nie mogł na nich nic wyiednać, uczuł się do prywaty, uczyniwszy
niedzy nich ztoły Swoiey, ktore pożegnawszy wszystko co działa
A Król. gotowy potym wypełnić. Ktoryby ten do tego consensu dany
Ale miał przyrzec, naczym się bardzo omylił y z gorszatnią;
Bo Lubrański Biskup Wrocławski, ktorego Prawowita między
ten się medal zadney gotowości nie wziął, a gorzey tu dnia
Swych w Budzinie, postarać mnie dał znać gorzeiszy. o wszystkim, co
się z nimi y z Xięstwy działo; Kapelanowi Prawdziwemu. Marszał

Król.

lnow Lwowy Polskiey, ale nie mogąc z tym z Węgrzyn zgodzić,
do Vincentego Stawiey Wielkopolskiego, z ktorym zgodzi do Krzy
biszupa Smigrodzkiego, o powiedzenie tey rzeczy Węgierskiey spra
wy. Ale Senatorowie nie mogąc z tych Rym na Senatorzy
Polskie z Krakowy. na ktorey Conwocatey te prace zamknęli
aby wyiść. Posły do Króla powiedzieli aby zjechał do stolicy
Krakowskiey Polskiey pod Rym nad Lwowem, na dzień S.
Bartłomieia, gdzie ten Senatowie Polscy będą, ktore
Posłestwa Król Ludwik bardzo contens był, bowiem rozumiał
że mu na tych Radzie Budzyńskich wszystkie Senatorowie za pozy
skali mogą. Przy Posłach Polskich, miał ten
marszałek Pawonszk Lwowianin Swoie, ktorzy mu zawsze wiadom
ości z Węgier dawali, iako tedy do Polski z Budzyna
Król się ruszył y wszystkie noclegi Królewskie na tym sklepie miał
A gdy się Król do granic przybliżał za posłem tym Kra
owca napisał. Marszałek Koronny Xcie do wszystkich Panow
tow, tak do Senatorow, iako ten do Rycerstwa Polskiego, aby
Sejmiki, ktory się winno mianowicie Szlacheckiem być stawił się
Rod Rymanow, naty dzień gorzey S. Bartłomieiem wyjechawszy
tegoż miesiąca przyiazd Królewski. A gdy Król na granicach
stanął Polskich, wyiechali Senatorowie wyiechał w tysiącu koni
witać Króla, od Senatu y od Rycerstwa Polskiego, ktorego z
granic aż do Sołogoń gorzey powiadali, gdzie nie Szlachty
Polskiey, stanęło się pieć set chat tyskiey. Tego dnia
gorzey Królewskiego do Sołogoń, gościł Senat Polski y

Rycerstwo do Krola, powracaiąc o Colleg: drugie Senatorij Polskiey, kto-
rzy z Węgier z Krulem przyiechali, aby do Siedlic Koronnych Rad
Spolney Rady, o dobrym a pożytecznym Rzpltey, iako to powinni,
radzili pomogli. A gdyż starzih do Krola Wielkiego Senatorii
skiego, ebrat rady Koronne vitae, tedy żadnemu im żadney ucieczki
nie pokazał, ani z Rycerstwa mikt się nie wazył, ebyby bytne
rzuy, cuiedrzitać, ale rospitch gmin Szlachcie z bami zgrzytał.
W tym Marszałek Koronny w kole Wielkim Senatorskim gdzie
też pozostał z Rycerstwem był, ukazał list z Budzima p
Sawy, pozor Xiędza Biskupa Wrocławskiego, który list Cancel
Koronny Dzierzki czytał w Kole Wielkim pozor wszytkiemi,
y pozstał Xiędza Lubrańskiego X. Arcybiskup Gnieznieński
Gdyż by się zrał do tey rzeki pisania listu, o takowyć pomie
niony pozrach y upadku Rzpltey Polskiey? Powiedział X.
Biskup; com gesał, prawdziwem się tego gestał, a nie za
wodlem co tym się mieniła mego. Roszazano Koronnego
jako niegodnym z Koła Senatorskiego wstąpić na stronę, pod
gerowną Marszałkowską. Lubrańskiemu roszazano na Ewangelią
Rzpltey, po pozrzyszłe w godzinę byli posłuchani, y pod Pla
rzestał pod drożka Królewskiego, który na pozrzyszłe Królewskie
Zgotowany był, a ta zlitych gołębiow po obu drugu stronach
prawey y lewey, które sukmem czerwonym hostowymi Szkar-
latnym pozrybrało. Pozrazajutz Senat y Rycerstwo do Gołogor
do Krola wiedli, pozwzar go umyślnie, aby do Kola Wielkiego Se

natu

natu przybydz raczył dla nagowey pilney Rzpltey, a gdy przyby-
dł, Krola na Marszałku pod sadzili, który wsze o śmierci Senato-
row pobitych nie wiedział, kogo Senatorow swoich, bo w nocy pod stanami
byli. Marszałek Koronny Stanowszy pozednowze od wszystkich
Stanow Koronny Polskiey do Krola taki emi słowy uczynił: Miło
ściwy Krolu Panie nasz. Narod nasz Polski zawsze wiernym Pa-
nom swoim był gotowe, a po dusznym zbawieniu y łasce Bozey, nic
u siebie poiszey nie pozwazał, nad wolność imtą, pozyiaciel dobro R
pltey, a pozotym łaski Panow swoich, teraz my widzimy wielką nie
dobrą. W. K. Krolewskiej M. Pana naszego, do której żadnej pozy-
czyny nie dawszy, pozerdowiciele a nieprzyiaciele Rzpltey pozy-
czynili to mowimy. Albowiem, iż ta Matka W. K. M. wzrost
szey dzieci, tu napozod zywota gesc W. K. M. Pana Boga pozy-
wzięła, słuszna tedy, aby W. K. M. z temi wiernemi poddanemi
swoimi Narodu Polskiego, ludzkim, łaskawym, Miłosciwym P.
Krolem y Dobrodziejem postanowić raczył, gdyżeś wzst od Exercitu
Bożego. Więc za takim zgromadzeniem pozwolenia nam Rzpltey
nie pozwala. Respub wzst zalem dociekami stropiona, że W. K. M.
iakoby ku wzgardzie onej, rzadzenie nieboki pozdzierzać raczyły. Je-
dnakże my o tym żale, nie tracąc nadzieie w łasce W. K. M.
Pana naszego Miłościwego, powtarzamy, iż do tego czasu Cudzozem-
ca Cirurgyanem w Regimencie którego abyś W. K. M. z koronow.
naszych, zlezyć raczył, umyślnie a pozwolenie pozwalamy. Także y o
pozyiaciołach, pozez zdrajce pozyiaciele Podstarbiego, y pozyiaciele
Nowey Polskiey do Węgier, a niemniey Sprawa Siwoosa Starszy

prawo Statutowe, porządki, które my zowiemy libros. Vrtes, które za
oczyma Filarem Rzpltey, aby nam w dobrej całości zachowana, y
do exercitiey swoiey przyść mogła. Albowiem Justitia et
gorąca Królestwo każde, w całe zachowane bywa. Skarżemy się
tedy zatym przed W. M. na Bracią naszą, którzy nad wolą y radą
Starow. Koronnych, do Budzyma gwałtownie byli, y tam z W M.
o Pany Rady Koronnych, dla ich zabicia Contract homine omnium hostium
cum, stanowili. Co przeciwko sumnieniu y stanowi Rzpltey, uczynili,
zato też słuszną zapłatę odnieśli od Rycerstwa Polskiego, przy
dała authoritate; abyśmy na potym nikt nie ważył takich fortuar..
how czynić za dobra Rzpltey. (Ktu. Ciała odkryto y Królowi
potrzebno). A iż W. M. bona Religio promovere, ne
minuere, powinny tedy W. M., abyś nam W M. tego nie brał
czegoś W M. Koronie Polskiey nie dał. A wtym biegunowie
nasz y prywatnicy, w Budzynie na takich contractach W. M. już
gorszali się, powtarzamy, że tym mieszkemy do rzeczy. Jawchi
Polak. Secretarz. W S M uczynił zgodę od Króla polskiego z
bratem. Acz. Król. M nie pomału wstydzimy z powinności tych
Senatorów Polskich, którzy z Królem M z Węgier do Polski,
Grzeczny swoj przyiechali, gościnnie nie mogło być inaczej, W M
niema zagłe. Co się tknie Szymarkowo, Węgierskich dobr za-
Polskie, tedy Król. M odstępuje takiego trzymania y mieszk.
Wiedzieć ainin. Słowny. Nadzieleniem na Rzeczach, iż to wstyd z.
obrazliwem Narodu Polskiego, tedy dziwuje W M dobrym słowie
Amicis. Nadzieleniem, a Polaka da na sądy Polskie. Albowiem

cży

181

my. Sprawiedliwości Polskiey, o które Obywatele Polscy narzekaią, że
iey statecznie w Polsce nie maią, tedy J. K M. wiat natym, aby w Kraiu
nie nasadach Polskich, cały Wieku wiadł, a przy tych sądach coby
było potrzebnego y pożytecznego do wolności Szlacheckiey, obie K.
J M. takie dwa Zamki, y Dobrodziejstwo. Koronie Polskiey potrzebne
y wspólnemu Rycerstwu oboiadczyć. A wszakże gdy tak wiara umowa i.
Powiedzieli, że K M. dziedzica syna nie ma, wdrugo Dziewki, abyśmy po.
wego Śmierci Panowie Polscy z mniejszego narodu nie obierali Pana, ja
duo z Córek. J K M. Nasz. Rycerstwo y Panowie Polscy pozwolili
A. Król. dat Rycerstwu Polskiemu takie wolności y swobody, które
zyieli aż do tego czasu siedzieniu. Żaden Król w Polsce nie ieszcze
od nie dał, gdy Śmierci tego Króla, obrali sobie za Pana córkę Ja.
dwigę, która była za Jagiełłem Królem Polskim, y dał to Pan Bog
błogosławieństwo racyi, miasto w Krzyżu ostatek.

Mowa na Pogrzebie P. Bartłomie ia Nowodworskieo Kawalera Maltańskieo Commendora Poznańskieo Capitana J. K. M. w Warszawie

Ktoby tu pod słońcem żyiąc, tak częstym odmianom y ustawicz-
ney rzeczy humanae vicissitudini dziwować się chciał; tenby, mym zda-
niem niebu samemu wielką krzywdę czynił, od ktorego on przedwieczny
prawie y niepochybny decret wyszedł: Nihil sub sole stabile. Codzien-
ne zaś, ale dwie nie z każdym życia naszeo momentem rownaiące
się przykłady, już nam tę lectią tak dobrze w pamięć wbiły, że
iedni dalszych wiekow dzieie czytaiąc; młodszy od starszych sły-
sząc, kożdy raz widząc, tosz na sobie czuiąc, bez przestanku się
uczemy, iako na świecie wszytkie secula, wszytkie stany, wszyscy
szczegulnie ludzie, odmianie podlegaią. Skąd Poganin iedno obj-
czayniey podobno wyrzec mogł, prawdziwiey nie mogł: Dij nos
homines, ut pilas ludunt. O ktorym Pogaństwie śmiertelny ie-
żyk rzec może, aby zawsze w iedney poyze trwało? Ktorego
Monarchy Tron, w trumnę się naostatek nie obrocił? Budowne
miasta y grody na to właśnie są, abyś kiedyszkolwiek nie były.
tasz ręka, ktora ie budnie y podnosi; ta iewali y niszczy. Rozumy
y dowcipy ludzkie, ktore często tak wysoko wylatuią, przydzie ten
czas, kiedy skrzydła opuszczą, iednasz godzina y naywiększe ty

tuły, Sonszy, rowno zlemi, co w morza, wezmie, pozerwzine nawet
ludzi Rycerskich dzieła, sławne Waleczných y Bogu sługących Hetma
now zwyklé słowa, nato pozeia pozyda, żeby ich nie stawe, coby im kto
albo dziwować, albo o nich mowić y pozdać mogł. Sama nawet sła
wa, ktora abiy była nieśmiertelna, ledwo się z ziemią nie pozerwa
ła, gdy wrono z Bohatem konia swego czeka. Wrozgłá tuzdzej
rzeczy imminet pzeniodub y ostatni termin. A ktoraż może bydź
wroga na świecie odmiana? Jako tedy temu Rycerskiemu dzi
wować się nie iest rzecz. (Jakom wyżey powiedział) potrzebna,
tak zaś nato, kiedy niesamowitą, niebyłaby rzecz człowieka, kie
dyby się człowiekowi to mieni, czego bydź dobrze jako nayduższey zpiecżł,
kiedy się to traci, czego zgubić żal. Które się tak Bohaterskie ser
ce najduie, ktore stąd do dobrey, innych nie rządzą, chwały pozdy nammiey
jakiey nie odmowią, y ten teraźniejszy Akt oddania Ziemi zaene°
ciała Wielkiey Jrami Zki Jlmi P. Commendora, nie może bydź, w
dno w oczach Rycerskich bardzo żałosny. Bo dospominaiąc się do
bie, jako z nimi, gdy ich było y Cyeryźnie do obcych krain, y ob
cych krajom do Cyeryżnie, jako na dworze J. W. Pani, dosyć
nie y potrzebnie, jako przyiaciołom wyżdżać mile, że tego roku
tego iuż nie stało, ateń ktory inć dawno po rożnych Rzeczach
jewić zdawał, po rożnych Krowim sławą zaiadrzanymi słynął.
teraz się w proch obrocił. Wielka tey gorzka odmiana. Stale
cnotliwe cnoty y dzieła nie po rynsztach y Jramiczkach ulicznych słynąć Kro.
nikom Matenj dodawać będą, owich duchowi nie godzi nie
przestanie, a gotowane cnoty od zazdrości y gnuśności y gnuśności pro

Finis

Finis, też dospiło mi tego mniemanie judicium o mich uczynkach. Ktoby, co mnie
go znał, przyznać musiemy, że co mulat, to większych do sławy
y przysługi stopniow przybywało. Młodość swoią iako godnie
zacne°. Vrodzenia swego, tak nabożnie y do kadmigrodzkiej Zie,
mi prowadził, nie do pieszczotach, nie w gnuśnych gustach wpłacił,
ale w pracach y trudach, wiadomo to rozdelmu. Vdał się na dwor
J. W. Stępdana, y na Moskiewskich dwojnach. Tymczasem swoim
Rycerstwu dogodził: (zasłu potym rzadki (iako to według przysło
wiu, po ludziach porzygody obudza, był mu przyczyną, że się zaś
niemały z Polski absentować musiał: ta iż duał adversitab obroci
ła mu się w sławę, y do wiadomości Rycerskiego stanu. Wi
działa Szlewazim dacia in° Francia y Sabaudia, coridrały mediterra
nei Jonij Aegei Mari Insuły, a mianowicie Europie nakij patrzał do
stał, patrzyła pod Leparetem y Macedonią Africa, gdzie między albo
rzadko bardzo noga Polska postała, tam Szlachcica nadnego Polskiego
mężna ręka, wielkie homen Cyeryźnie swoiey zjednała. Jeszcżab
Principibus viris placuisse iest magno laudi, po
on miał Cześć wielkich mężow swego. Bo cudzoziemiec, Turczyna y Cesar
tego Jlmich dwoch Krolow Francuskich, toż zawsze mu
poczynał nie dawno zgoła Wielki Mistr Maltański, y miał
go sobie zawdzięczyć in septentione ozdobę tey Crey Religiey swoiey
gdzie ustawiczna ludzi Rycerskich odprawuie się officina.
Wróciwszy się do Cyeryźnej po tak długiey peregrinatiey, y po
tarczach trudach y raziach, po różnych nie Francuzkich potrzebach, godzi

tych, mię na odpoczynek do domu trafił. Otworzyła się Jego Mci Panu naszemu M. pod Smolensk. expedycią, y tey mię omieszkał oraz dobrze zdrowie. P. W. M. powinszow. y Capitanem Guardey J. K. M. będąc, gratis służył? w Rzeczey ubiorn. mowi Mci. Pan. pow. pamięci, znaczne na wszytek świat są, y godzi on stać będzie, mię zginia pytaiąc o monumenta, trophea, bramy Smoleńskie y Stolice Moskiewskiey. Mury, gdzie naywiększey resolucyey potrzeba było, gdzie się naywiększe niebezpieczeństwo okazowało, tam mu fata drogę pokazowały, y osobnie samego ieneuła do siebie inuitabant. A zaś. pod Mozayskiem z. Krolewiczem Jego Mcią. Władysławem, zdrowemy swoiemi pracami Starzey y naymłodszemu Żołnierzowi wielkiego męstwa przykładu medal, w rzadkiey znaczney Moskwy oyczyźnie, gdzie y postrach nie ią odmost, y potym umurow. Stołecznych ranek do rany odho. dzą? Zaprawdę godne są y godziwiema y pochwały. Lubo się to nie ciało w proch obraca, tetak wielkie ciężkich cnot decora te, którem się ciało naydroższem Relejwotami zdobią. Ty cnotą y sławą swoią ludzie. Nie dosyć inu było w boiu stawy Krakaw. Ale dostąpić rzeczy y wygrawić z wielkim Oyczyzny swoiey pożytkiem. Tak. sławna wrzo fundacia Collegii Nowo. dworskiemu, emulatrone nieśmiertelną pamięć wielkich Biskupow; co ieszcze rozmnożę nadalej Academiey Krakowskiey która nam tak wiele Synow. Koronnych na wszelkie Urzędy y Stolice Senatorskie, na rożne prace et belli munia szczęśliwie wychowała, y teraz. wychowywa.

Jużbym tu starał, ale do tak wielkich y wysokich cnot nie godzi się porzyszyć y obyczaiów. A komu nie była miła, owa iego tak poważna, tak wesoła zawsze complexia, owa wrodzona szczerość, owa w poważaniu integritas, ow w mowie, w gestach, we wszystkich postępkach wielki candor.? Tego wszystkiego mi Mari. Pano. wie, nie godzi się nam. ziemi powinszuie, dobrze ona ma, kiedy ciało ma. Które ato ad sua principia redyt, ziemia do Ziemi: Ale wiel kie Cnoty, sławne Dzieła Bohatyra tego, nie ześ gnoty zyię, polskiey Cnoty, ta oyczyzna nasza, po swey ozdobie Ewitnye, gdzie w niey Cnoty rzadkich y zasłużonych ludzi pamięć słynąć będzie. Pozostaie tey pogrzebney. W. M. mych M. M. Panow, zawsze to znać, że y po śmierci, manes iego cokolwiek, y nieszczęścia w dół ten wszelkie w. gasnęły, Za co, wszystek Religią Maltańską, a potym Jm. P. Horodeńskim. Domu moim M. Panom. dziękuie. To sobie. po tym Domu obiecować możecie, że starać się usilnie obe. tabo by w usługowaniu, gorzeiszego kaźdemu z Domu, mogł zostać hiperbol zachowamia między ludźmi Strzyża dwego.

(51.)

Mowa za Panem Alexandrem Ho.. niecpolskim, na Seymie Warszawskim 1625

o restytucya do cźci.

Zwalebne to y nadzwyczaiące Prodzice W. Le M a Krolow Panow naszych. nie stitutu, że przy tym, stanow. tych.

tkich zgromadzeniu, porzą starozrzemiu y zachowaniu prawa, swo-
bod y wolności naszych, oraz y sprawiedliwości. S. na tym tu mie-
scu domaluiu zasadzili. Przez 38. lat szczęśliwie na tym stanie
W. K. M. siedząc, poznał tak wiele klęsk, niżeli wiele mie-
czami swego, wtrzymał wdzięczych ludzi gemitus słuchać, tey ich spra-
wiedliwym sądom swym oddawać, występnych karać, co czyni ojciec
bardziey poważanie, y w oddanym od P. Boga sobie powinszonym
szczęściu ustawicznie. Ale ta sama ciężkość korony, ta sama
sei fameij. Furore często wyciągnęła od W. K. M. decreta, z których
ney widział W. K. M. dobrotliwości. Która bodaj wszystkiey Monar-
chowie naśladowali chcieli. Y. pochodzi, y wielkie elementa exempla.
Bedąc bowiem W. K. M. pomazańcem tego, y mieysce tego tu
na Ziemi zasiadaiąc, które nie raz czasów złości naszych, a zapal-
czywości swey zapomniawszy, słowa one Boże tym odpowiada.
Dum irati fuero, misericordiæ recordabor: naśladuiąc go y
tym W. K. M., a rzuciwszy ustępki upotrzebnymi poddanymi
swymi odprawiaią. Wpada y teraz do nog Maiestatu W. K. M.
Pan Alexander Koniecpolski, gorzkie łzy y żywioł z oczyma
swoiey starany. Przebaw Maiestatu W. K. M. ten grzech
ciężki poprzysiągł, przed W. K. M. dama stanie, y tanta nomina onych
onych Koniecpolskich, miecz się w oczach W. K. M. y wszystkich
Senatu rezydencia ani Cancelarzowi, ani Woisk Koron. Woie-
wodzi, ani tak godni Senatorowi, iakoby teraz z gro-
bow swoich powstawszy, to porządki, to bitawy, to rożne Legatą,

tak

tak wielkich Senatorskich stołow, tak wiele zgromadzonych za-
sług, ante faciem Rycerzy teraz przyimiesz. A zabr. Bom. Het-
mana Polnego Coronnego, na baczeniu swym Duńskim. W. K. M. mie-
one racyi? Latwie tedy nabożny, tkmy, odwagi, słowy, y boiaźni
zaś triumphy iego, racz W. K. M. miłosierdzie swe nad tym opadłym
podźwignąć, a tego wczesnego bliznika swego do dalszych postług swych.
tak przychylić, iakoby ob seruatum mu Lipsem abrata swego, tak wie
lebrowi Koronnych od Szabli nieprzyiacielskiey ochronił, a co daley
to wiecey. pogaństwich głow podwoi W. K. M. nawzaiem. Już
N. M. Krolu stroia taintri wiek ułożona, zaszła compositia, między
stanami tego na ostatku wieku. Mieysce W. K. M. constanti, ostoy koło
nasze pokorne y umiłowane. W. K. M. Pana naszego Miłościwego
Jezu.

(52.)

List od P. Jakuba Sobieskiego. Kraiczego Koronnego do P. Prokopa Siemiańskiego Horążego Koronnego, kiedy P. Adam Kalino. Woiski Star. Bracławski, wziął córkę P. Stm. Sowi. Kasztellanowi Kamieńskiemu. Starosci Halickiemu w Halczu

Przebaczże zacny. z Nieboszczykiem Ciceronem: Nouú ci
men et inaudita, oznaimiłeś mi W. M. Pan nasz: Eto

rego gwzalować się godzi, a wezdrygnąć się nań muchi. O labile
gemb ~~Cumi~~ biały cbglow! ktore cbce pani z mężczyznami libi
dine; á pozcią naiwiętsze stemmata maią, y reb gestab naiwię
kszych bohatyrow dzieci. P. Bog nullum sexum vacuu chciał
mieć bicia swego. Męscyzna chciwáctwie, rozbiu, zfałszmie, zpo
tzeby nierzadz; to gorszam domu, to wstyd grzechu mnie, á pozcią
Nulla comparatio stym, kiedy iedna białagłowa porzuciwszy kase
cią, podrapie oraz, wszystkie ozdoby domu swego. Bohatyro
wie z światem, y są y będą incesti amorebi, y furta Veneris, nie
tylko szlacheckie domy, ale pałace y loża Monarchow uznawały
dedicora. Ale, że wszy ciałkowicie gdzieszcie zostawał, acca
te libidinis, pełnien summe etiam et extreme petulantis, czy
tuj. Zazib rzecz tak iawna, tak prawdziwa grzechu, y hańba
od Corki, y Wnuki ledwo nie wdowie od krzyżyca, nad ktorego za
drego ciałem nie miał nie do wiary. Dedicat tellus in aliqua
owemu, że nie mnemor wpozod boga, gestym vocatey swoiey, tak
ski Expetunys postemptuien zmazał, tey zab, że contemptuy, y
Bozego y porządzenia porawa, nad stanowieniu Rodzicami,
joannis duu popetnioszy, tak impudico austu wiecznej śmierby
y nie winnym nationom gorzkiego ad somnem dała. Jest to
tak, iem się ia był Imienu M. Lam y Bratu zwierzył (to
rego mam iako a minas dimidiu meae) że mi się w moiey głowie y
fortuna podobała, byśtho się między, teraz bym rad ią esede ble
nień (gdziem ią porzuciwszy) kiedy, gostał ad Orcum wdziy
thus Videm, et ad funab infernales. To prawda, Cicam

zal

żal, człowieka gorszeć mogą y wielkiej cnoty, amego wielkiego
przyiaciela. Niech się wiera Rodzice exemplarnego, tak slabe
nacziuia wolepszym mieć obwaniu, y do saskiey strzey. Niech.
że iuż będzie ze złym y z hańbą naszego przyiaciela portentu
wystempku tego, iako expiatha naiwiętsza dotychczas złego.
ktoregoby nadta Rubią naszą tego roku wiekiej miała.. Jeż
li natey materyey, nowe sine sowie pioro stanąć madi.

Jacobus Sobiesky Palatinus Lu.
blinensis, Joanni Fratri amantissimo
extra Regnum proficiscenti, faustum pe
regrinationem, prosperos successus, felicem
salvâ Patriâ et integrâ libertate, ad pro
pios parentes reditum ex animo precatur
Ao. 1620. Febr. 1.

Cum Frater dari sine longinquo nigetenab rationeb.
thinen accinglis, id unicu optare, ut Caj Trasea. Senatorib
Romani ultima voluntatib, verba nomine Romano. et avitâ
libertate digna, mentis tuae firmiter impressa, loco fidissi
mi peregrinationis tuae socij, abijs te comitari possint. Ille a.
dalahomby, sordido, virtutis vero sterili saeculo, inter nefanda
crudelitatis, libidinis, et omnium sceler certamina, tranas sibi

adferend, etiam extremu spiritum tradend, Sac vere Senatoria, et grauj cygnea voce, Quæstorem est adortus:

Specta juvenis, Dij quidem omen prosibeant, certe. rum in ea tempora natus es, quibus animum. expedit constantibus firmare exemplis.

In corruptissimos. Reipue mores et calamitosissima tempora istam ætatis tuæ florem. tibi dixe, cum dolendum sit tum certe gerendam, ma gorem se laudis et gloriæ segetem offere, laborem, patere campu exercendæ virtutis, quæ et per arduæ tendit, et in adversis maxime ela. cescit. Nec deerunt tibi toto vitæ cursu magna ad clara facinora. incitamenta, quorum in animo a natura generositatis genitali, quæ tua ætera majoru, ac reverentia in oculis Domini. Parentis tui exemplar. rimu tamen juvabit. ex solida artiu liberaliu cognitione acquisita sa. pientiæ, et prudentia, quæ a diligenti per varias urbes. et Regiones, legum morumq; perlustratione. Quid, utrumq; ut cum singulari expediat fructu, tam studiorum, quam peregrinationis, rationem paterno affecti et fida oratione. describendum tibi censui. Dum Opt. tuæ. simplex. deneror, ut hoc meum de cligna tua educatione ab intimo pectore profe. ctum consilium, cedat, in ejus Sanctissimi Nominis laudem, Patriæ emo. lumentu, et Communis Familiæ generose deditum.

Non adumbratilem aut obscuram vitam nec ad Scholasticum pulverem, sed ad forum, ad Curiam et militare sudore, quæ pacis et belli. Quamobrem ijs maximis studiis, sedulo ita incumbes, quæ ad actio rem et civilem gerendam dignitatem pertinent. Et sic eloquentiæ gra mum tribuo locum, quæ ab avo in libertate Reipublicæ floruit, et in ius Oratores, alij lingua et animo promptiores. principem semper obti

me

merunt locum. Cum quoq; maxime in publicis et privatis mi. Patria esse videam, vel ipse sæpius observasti. Cum igitur noui. tos Ciceronis libros et præcipuas ejus Orationes in Gymnasiis illu. tarum Scientiarum audiveris, relignum est Rhetoricam Aristotelis in mendis affectibus. (quod est præcipuum Oratoris munus) unica Magistram, curæ tibi ab ipso Puteano in politiori literatura versati simo viro, privatim perlegi, una cum Panegyrico Trajano, quem. Plinius conscripsit, non modo cum aliis privis Scriptoribus, sed cum ipse certando, magis ut posteri admirentur, quam imitentur, quod fere verba, tot memorabilis sententias; tot arcana regendi. Imi. mi Imperij, et ubiq; veram Principis effigiem. Certe in ipso ora. tionis contextu, apparet genus dicendi supra humanu ingeniu sub. limi, miru acumen. et elaborata summa artis mysteria. Inter Poë tas Senecam Tragicum. et Lucanu familiares habebis, memoria eti am eos mandare exercuerit, quos tibi Eloquentiæ Præceptor. accuratio lucubrationibus illustret. Delectabantur Cæsar Heroicis carminibus Or. bis quondam Domitores, nec gaudebat Alexandru Magnu Iliadum. Homeri inter pulveriana ac Regiu stratu ponere. Singulum enim libros tanquam intimos amicos interdiu ac noctu. postulo tibi adesse. gaudeat. Stylus, cum sit optimus dicendi et scribendi, Magister. unam quidlibet die horam in illo exercendo, summa cura ac diligentia impendes. Logices præceptis, tanquam aliqua adminis scientiæ clavi, uti debes, subtilitates et ingenij vafros illos recessus, quibus in pe. plexitatibus contemplationibus, tanquam in aliquo negotio solent versari sat erit, ut jam ex te cognovi, delibasse Dialectica institutia: Phy. sica quoq; Jacobi Carpentarij, compendiu rerum naturalium, quarum

Professor tibi explicet, ne omnino primaria et secreta communib⁹ omn⁹ Parentib⁹ natura, rustica quadam simplicitate, ignorare videantib⁹, metaphysicam illi tractent, qui ad Theologiam aspirant; tibi ad ea possandam. Tempus studia diligenti, moralib⁹ Philosophia utiq⁹ manu est arripienda, cujus praecepta, ut ab aligno summo doctore, et non vulgaris judicij viro, sauniab⁹, maxime opto. Ab Ethica Aristotelis initijs, quam sequitur Oeconomica, cui Xenophontis libros de re Oeconomica subijces, quam ab Aristotele scriptos adjunges, tandem in ipsam Politicam venies. Haec tamen a Praeceptore tuo doctissimo; ut nudum Aristotelis textum explicet, et ad eum solum suos commentarios referendo, in alienos discentes falcem no immittat. Ipse Mathematica doctrinam negligendam esse putet, non Astrologum aut Astrologum te esse cupio, sed virum omni doctrinae instructu. Spharam coelestis globi, Astrolabij — Ademendi usum successivis horis decernendi animi, et jucundae curiositatis causa, primis aliquot mensibus, facillimo negotio, et cum nigenti tua voluptate brevissimo temporis spatio, poterit tibi demonstrare. Geographiam alteram Historiam, oculis omni studio ac opere amplectere. Eiusdem Mathematici munera sunt, globi terrestris, et Fabularum, quas vulgo mappas vocant, usum indicare. Ex veteribus Ptolemaei, Pomponium Molcam, Ptolomaei, ex recentioribus, Ortelium, Mercatorem fusiores, Maginum et Botem, breviores Germanicis sabendos, studio Geometriam nobili, et arma tractaturo viro apprime esse necessariam experientia in duras nos edocet. Hinc primi pars Castrorum metandorum, aciebus instruendis, urbes oppugnandi, ferendi, protegendi, fossae, agger, vineae et multae machinae. Euclides

plurimum temporis consumeret, sed ab aligno Geometra perito summa diligentia regendus, ut nonnullas tantum Euclidis propositiones ad belli usum necessarias in compendium redigat, et statim Architecturae Militarem modernis temporibus accomodatam adjungat, nihil omittendo, quod vel ad bellicas Machinas, vel ad bombardas, globosque ac ignium artificium usum pertineat. Quae omnia praeceptoris diligentis ac dexteritas cum suae functi, nec sine magna delectatione, aliquot mensium circulo demonstrare tibi possit. Turis prudentiam, tanquam ultimam manu et hiemem studijs tuis impones, sane, quibus quam ipsa in practica experientia et humanis juris ac nostrae legum cognitione gentibus addi sces. Justiniani Institutiones explicandas tibi sint una cum titulo de Regulis Juris ex pandectis extracto, et usta fateor obscuris. Sine alijs Magistris in sua professione versatis, a cujus. Verum tum demum gloriscere te scitus, cum privata opera et domestico studio ac te ipso Magistro uteris. Ejusmodi Lectiones, si optima in ijs methodo, adhibita diligentia observabis, magis te quam celebrima illarum Regionum Gymnasia erudient. Ad Historiam, totius orbis Romanae Magistram, ut animum omnemq; conatu applicare velis, non modo ut mihi dicis, sed te fraterne, oro ac obsecro. Illa tibi omnium aetate fidelissima suggeret consilia, cum non sine causa sapientissimus quidam REX, Historicos mortuos suos amicos appellarit, ita ad servandas leges, tuendam libertatem, defendendam Patriam, ac edendas fortia et Heroica facinora, animum extollet, et ingentes erigit spiritus, illa ortus omnium ac scelerum semina, si odium et horrore convertit, in illa tanquam in speculo teipsum cognosces, laudan-

beris sine adulatione, argutens sine invidia et rancore. Prolixa et eleganti oratione Doctissimus Vir Isaacus Casaubonus, quo Praecepto re biennio Lutetiae Parisiorum versus sum, in sua ad Aemilium 1111 Dedicatoria Epistola, in Polybii laudes. et fructus legendae Historiae, expressit, illuc te remitto, quaedam tantum de modo et ordine istius Studij attingam.

Duo praecipua Historiae lumina esse scias, Geographiam, cujus mentionem feci, et Chronologiam, quam Historici semper conjunges, posteritatem Scaligeri. Heroica Theatri Historici, sive Chronologia Systemmatum Orbis à Christo nato ad Annum MDCVII omnium temporum exacte constant rationes, summa fide et insigni labore ac industria Scaligeri. Herodoti omnium Historicorum antiquissimi, inde a nonnullis Patrem emendatj appellati, in quorum constituit classe, eo perfecto, iterum Justinum revolvet cum Xenophontis Cyropedia, et Curtio atj Arrio, qui vitam Alexandri Magni in se continent; Graecorum Aeschinem, qui res gestas Thucydidis descripsit, praestantissimus autor, nec quo tranquillitate citius perlegendus. Romana Republ origines et fere infantiam, felicissime tractat Dionysius Halicarnassensis Graecus Scriptor. Ex Latinis Scriptoribus Historicis, quos nunc tibi occurret Florus, qui summa elegantia, quae in comprendit Livi edidit. Livius, quanto quondam Annales Romanos describebat, cum Fastis Caroli Sigonii esse legendus, nonnullos ejus libros, quos mit tempus, antiquitas, rem tamen scriptis exhibuit, Sigonii fastis colligetur, et alij Historici, qui non scriptoribus vetustissimi, sed ipsius saeculi vitium, supplebunt; Polybius, Aspianus, Alexandrinus, qui Punica, Syriaca, Hispanica, Macedonica, Asiatica bella tractat. Sallustius Catilinae conjurationem et Jugurtinum bellum, quo scientiae, succincto ac nervoso stylo mandavit, Julius Caesar in commentarijs et libris de bellis civilibus, bella à se gesta Imperatorio calamo descripsit. Extant et Velej. Paterculi elegantissimi Historici interrupti de rebus Romanis tractatus. Plutarchus praecipua Romanae nobilitatis Dictatorum, Consulum, atq; aduersa bella designatorum, insigni quoque Imperatorum vitas, additâ Herodum Graecorum comparatione, memoriae prodidit; eos omnes autores suo tempore, ut fasta Sygonij docebunt, singillatim legeb. Extrema quoq; Populi Romani tempora Dionis cassius descripsit; nec Xyphilini et Eutropij Epitome omittendi; Augustam, hoc est Imperatorum Historiam, ex Suetonio, Spartiano, Julio Capitolino, Aelio Lampridio, Cornelio Tacito, Aelio Spartiano Julio Capitolino, Aelio Lampridio, Valerio Vopisco, Gallicano, Trebellio, Pollione, Flavio Vopisco, Joanne Zonara cognoscet, et orientis Constantinopolitanorum Imperatorum vitas ex eodem Zonara, Nicephoro Callisto, Niceta Choniate, Nicephoro Gregora, legeb. Sacram quoq; Historiam, maxime de Judaeorum Republ dictis, praesertim festis, ex Josepho Flavio cognoscet. Inter Neotericos. Autores summopere commendatos. hic esse cuperem. Paulum Jovium, quamvis ex aliqua ex parte mendacij suspectum notatum, plurimi tamen laudatum in scribendi ratione et stylo, Jacobum Thuanum, Philippum Cominaeum, Paulum Diaconensem, Francorum res gestas describentes, Mapheum, Ozorium, Sardinarum; Hispanica Marianae Historiam, Guicciardinum in Italia, Campanum in Belgio, Jelio nate Italico in lucem traditum bella, vitas Pontificum Romanorum, a Latina aetate, Dlugossium Historiam ab olao Magno, Hungaricas Bonfinius, Polonicas Cromerus, Callimachus, Da-

promio, Turcarum a Laonico, Chalcondilla, et Leondavio, conte
xtam. Magnam non modo rex, sed etiam Auctor gnabi aligna spl
am oculis tuis gorospo dni, ne existimes unius dei, aut loci Historiæ
esse lectionem, gnocunq; te verteris, et gnandiu gper fata licebit, tractan.
dam tibi ent hoc studiu, et in summis etiam relignæ vitæ occupatiom
bus, revolvendis Historicis, aligna temgnis semper dandam.
Lingnarum gnotitia, gnanto opere. Vitos nobiles, ni foro et sua ætate huma
na degentes deceat, gnotidiana nostri conversatio evidentissimo est
argumento. Extollitur a Græcis scriptoribus ni hunc usq; diem. Ma
tri dates Pontici Rgis, gnod gnadraginta diversar gentium lingnas
calleret, nec solum Peregrinis, sed etiam ipsis in litibus in gravis
simis periculis, et extremis casibus saspius gorofuit, vanæ idiomatis
cognitio, nec te in religna vita gnigebit, sanctam gnivemlem ætatem
ni memoria, maxime tam nobili exercitio impendisse. Germanica lin
gna obysiam vanitatem et segnitiem maxime in Aula et Secretho
rib. Regij Palatij genetralibus etiam, a gnventute gleruq; mal. sum.
mo studio et magnia æmulatione gnerdisatur. In Belgio, gnod ch
am a Geographis inferior Germania appellatur; idem origine idioma,
sed accentu, gnarah, et ipsis vocabulis longe diversum, et gnasi inter
Gallicam, Anglicam, Germanicamq; lingnam medium esse videtur.
Regnerantur tamen Lovanij multi Germani, gni te suo gnuo et gemino
sermone, gnarum conversatione, gnarum nonnullis gner compendium ab
gnulis, gnasi aliud agendo, instituent. Gallicæ nosse, vel ipsa suadet
curiositas ni Monarchis vigentib laudabilis, gnis enim æstimet, scire
gnidam esse? Italicam lingnam, tam ni Castris, gnam in Aulis

omnib

omnib Christianor Principum, adeo communem reperies; ut nativa ni
versa Christianitatis censeatur, ipsa vero, tum ni voce, tum ni stylo elegã
tia ac festivitas, facile animu illectabit tuum, et sponte nea occupa.
bit opera. Olim vero mentem. Nobiliorem. tui gnartem studijs paseet,
et corporis ratio habenda, gnod non solum moderato victu valetudi,
nis cauendum, sed etiam robore et agilitate, ni vetum Relignis fir.
mandum. Certis igitur arte grandium. et carnam, solis exercitabenis
ni armor tractandorum, et equitandi arte, gna ni Italia singnlari.
ter viget. Indulgebis etiam gorospio genio, et natura manu adhibe.
bis, gnam ni te observavi, Musicæ gnlurimum deditum, tempore nem.
pe recreationi assignato, tangere lyram, gna nunc vulgo testudo voca
tur, ab aligno ni hac arte insigni magistro discees, non ut Musicum aut
Cytharœdum agas. gnod nomine tuo esset ni dignissimu, sed ut hoc
gnasi aligno laborũ et curarũ vitam humanam semper comitantiũ
levamento detanis.

Jam in ipsa peregrinatione observabis, nõ solum regionũ amœnita.
tem, Urbium situm, et structurã, tam publicorũ gnam privatorum ædi
ficior magnificentiam, gnæ gleruq; oculos delectant, et a nostratib
bus diligentia cunctis; perlustrari solent, verum ea hic occurrent
diligentius perpendenda, gnæ mentem ipsam instruant, et civilem
gnudentiam juvent ni Reipub versatione gignant; ubi igitur gle.
riũ naturam, mores, consuetudines, leges imperioq; ac rerũ pub.
licarũ, Constitutiones, Militiæ ordinem, Belligerendi rationes cũ
summo delectu considerabis, apes etiam Sacri gnarte imitando, gnæ
ex venenatis saspius herbis dulcissimũ mellis extrahunt suecum;
Belgium, accolunt omnes candidi, gnisquis ad hæc morem et veterem

simplicitatem retinent, ingenio excellunt, omnia fere artificia, mira in-
uentione et stupenda manub dexteritate tractant, rei Oeconomicæ stu-
diosissimi student, inter domesticos parietes singularem elegantiam seruant
Nauigationem summâ arte exercent: Flandrij tamen Brabanti, Attreba-
tes, et Burgundiæ populi, aliquid à vicina Gallia trahunt leuitatis, Hol-
landrij, Geldrij, Frisij, nonnihil arguuntur rusticitatis, Isabellæ infan-
tis Hispaniæ et Alberti Archi-Ducis Austriæ Bruxellis, in Christiano
orbe, præcipua moratur Aula, proceris illuc sæpius Louanio excurrere,
ubi gentium morum et linguæ texturam grandem animo et oculis pru-
dentissimam reperies. Proxima Belgio est Gallia, cuius Metropolis Pari-
sios Lutetia, octauum meo iudicio orbis miraculum, siue Urbis magni-
tudine spectes, aut Auium ac omnis generis Hominum frequentiam, aut
uictus deniq; abundantiam. Francos animaduertes naturâ leues, in ami-
citia retinenda lubricos, ac proinde à familiaritate nimiâ arcendos, ve-
rum auari cupidos, auri et pecuniæ auidos, præcipuè tamen apertum gerem
tes, à fuco et fallacijs ut plurimum alienos, ad arma natos, rei militari
deditos, animo impauidos, et sæpius malis audaces quam fortes,
in conuersatione affabiles, et suaues, in uictu blandos, in facetijs ac sæpe ab-
surdos. Ad Reges cum facilis est aditus, nulli obicies, nulli contumelia-
rum gradus. Iudicium præsertim in septem Parlamentis ratio, et ordo
singularem meretur cognitionem, quas et Lamoyscius Regni Cancella-
rium plurimum juuit in Constituendis in Regno nostro Tribunalibus Iudi-
cijs, Lutetiæ Peniatis a studijs et aliis occupationibus, mensibus Julio
nempe et Augusto, ob commodiorem nauigationem, Angliam præter-
uare potenti, amœnitate ac perhibitus Regum illius, et fama ac celebri-

Enim

rum Londinensis emporij elegantia, mirum in modum delectabens. Ex-
tremum uolatus Catholicæ Sanctissimæ ac pijssimæ Religionis, undiq; abomi
natarum uestigia, commiserationem expressis lachrymis mouebunt, plurimi
mum displicebit genti ejus familiaritas cum stolido fastu asiatico. Haud
ita consultum erit, diuersis temporis rationes permittent. Hispaniam pere-
currere. Primo intuitu in culta et multis in locis deserta uidetur. Regio,
plurimas tamen egregias opibus et splendore refertas continet Urbes.
cum Emporijs ac Prouincijs, bonitate soli fructuumq; exoticorum copia a-
bundantibus. Aulam Hispanicæ Regis uidendam, ibiq; aliquot men-
sibus commorandum censerem, ut grauissimi alicujus uiri ex Regnorum co
uersatione intima consuetudo, ac familiaritas arcana illius Aulæ, et
per uarias Urbis partes dissiti Imperij, tam regendi, quam conseruan
di admirabilem modum et ordinem patefacere tibi uelit. Floret ni
Hispania summo opere Catholica Religio, singulari magnificentia ope
rum. Templa, Monasteria, Xenodochia, quibus ipsa grauis, animi ingenui, bellicosa, ex-
traneis suos. Innocuos plus quam fidelibus, in cibo et potu frugalibus, in ami-
citijs splendida, labori, æstui, inediæ, tolerantissima, omnium tamen
artificum deliciosorum superstitiosa, barbara, et aliarum gentium contem-
ptrix. In tota hac peregrinatione ultima se offert Italia, ceu elegan-
tiæ extrema, et uirtu supra omnes, quas nominari Provinciarum di
gnissima. In hac, tanquam in totius orbis compendio, quicquid in
aliis diuinctissimis Regionibus, vel ad suauitatem delicium, vel ad Majes
tatem, vel ad voluptatem, atq; ad ipsam Deum administrationem re-
quiritur, id simul in ipsa Urbe Italiæ, quamvis arcuitu ab aliis Regio

exigna, abundè cernitur. Observabis Italorum igneum ingenium, acutum
judicium, generosum animum, vehementioresq; spiritus, et inter Gallos
et Hispanos moderatam grandem gravitatem, conversationem suavissimam, morum elegantiam, vivendi et fabendi civilitatem, leges severas, scelerum poenas atrocissimas, justitiae ubique regnantis, in regnum flo-
rem, et inviolatam Majestatem. Tantas quidem habent, ingenita vitia adjuvant, ut videantur Itali laborare extremis, quocunq; enim prospexerint, fashgium facile obtinent, seu recte factis animum applicant, ipsum san-
ctitatis culmen attingunt, seu sceleribus et vitiis se coinquinant, infe-
rius ipsis viscerius demergantur. Dominantur illic clandestinae caedes,
tecta et internocturna editio, falsae blanditiae, blandae fallaciae, osculis et
amplexibus positae insidiae, creberrima inter hospitales mensas vereno-
rum multitudo, ashus, doli, consuetudines invectum, cubus, immensi cibo,
potu, somno, luxu, effeminatae delitiae, fedae libidines, et ad abomi-
nandas voluptates, ex elongingno terris invectae illecebrae, atq; ipsa
generosita elementa. Errant tamen plurimum, qui propter eiusmodi
scelera Virtutum immemores, ab Italica peregrinatione omnino juventu-
tem nostram arcere cupiunt. Recta sui mens, cum integro judicio
cognoscitur, quae inter prava, optima sibi libet exemplaria. O Deus im-
mortalis, quantam eorum turbam, non sine doloris sensu in dies, ex
nunquam Patriae finem egressi, inter suos et domesticos generales nidi-
dant, tanquam teterrimae belluae, et nefanda omnia scelerum monstra
stra ac portenta? Tu igitur amantissime Frater, eo animo Italiam
ingredere, ut inde doctior, et melior, nec corruptior, aut ingentior in Pa-
triam redeas. Si Urbium regnantium et elegantiam cognoveris, ma-
gnos ad pietatem et civilitatem reperies stimulos. Si adibis Urbes

ipses, gnorum gelares. Italiae Dominium sunt sortiti, nec illinc in
docilis discedes. Ac gerimus Roma orbis gnondam caput et nunc Pon-
tifices maxim Vicarij Christi Sanctissima sedes. Varijs usum et
mentem considerationibus detinebit, apparebunt subinde in mixtae spi-
ne inter summas devotiones, summa libidines, et inter sacro san-
cta gotatis exempla, scelerum a majoribus inceptа scandala, sed
tuae erit integritatis, ut pessima vitare, ita optima segni consilia
Hispani in sub dihomibus eandem, gnam in gropria Regno, retinent
formam, id gorecipuè a te peterem, ut Venetam Rempublicam flo-
rentissim status, vetustate, antigna habitatis claritudine, rerum ge
star gloriâ legum observatione, et sacro sanctae per tot annos seriem
servatâ libertate, in omnem gostentatis memoriam celeberrimè, mihi
et in cute (ut ajunt) cognoscere studeas. Ea est enim auctor libertas
tis anima, talisq; rigor, ut remotos etiam gospites, mutuo sui vinculo ac
nexu conjungat, similesq; gemio et ingenio efficiat; atq; magis nomina De-
orum censeo, si Cognites in Reput libera nati et educati, Vene-
tam institutа perdiscant; gram aliae gentium vili et indigno servitio
obsessae debeant.

Volvi sub forte, mi Joannes, gram in animo gropositam, studio
et peregrinationis tuae rationes enucleari; tribues id tenerrimo meo
in te affectui, gui es in tractati, largius se effudit, verum enimvero
tum res ipse versus, tum in dies aetas provectior, et in litens progressg.
major, gravem tibi ad praeclarissimas gui virtutes, gobebunt. Ego
illa
desinio Fratres verba inculcare nec desistam:

Ingrea tempora te natum esse, gribus animum expedit,
constantibus firmare exemplis.

In exteras hatouras gnosia scenis, Latiâ bellorum æstu fluctuante,
et jam adverso in Moldavia casu gravissimè attinta: Quis spousor
eũt?. cui fata ni occulto sint, si eadem Reput fages reduci hbi.
observabitur, gratem nunc discessum intuen: licet? Ego fraterna fide
curâ, operâ, rebus tuis consulam ac promdebo, et in istis ob recentes
calamitatem angustiis rei nrae familiaris, quæ ob imminentes Mo-
tum licentiæ, et belloy tempestatem adeo prorsum riteritum inclinare vi-
detur. Interim tamen bene omnor. et confido, omnia me de tuo suc-
cessu gnospera auditaru et hac in gabiris arumnis solatia sum-
pturu. Si me Reput, cui superstes esse nolim et belli fortuna
servabit, effusissimo gaudio atq; expansis ulnis, ad desideratissi-
mos tuos amplexus et fida oscula properabo. Si vero Latio calam-
tati et ruinæ, me quoq; fata involvent, tuus felix reditus ent extremus,
funeris ornamentum. Nunc jam, meo sorore, et totus nra familia nos-
tre, amantissimu. Vale, tibi dico:

Si deus, si nostrum, fashibus utere fatis.

---

193 (53.) 182

Dziękowanie na Pogrzebie P. Andrze. ia Bobole. z Piasków Podkomorze° Koronne. go. przez P. Jarnba Sobieskie°. Krayczeo Korone°. w. Warszawie. 1616

Nie dziwo Mciwi Panowie, że człowiek umiera, bo też nie dziwo
że się rodzi. W niebie zaś tak uradzono, co się tu poczne, skończy
się ma, a że ciała nasze śmiertelne, śmierci ere sem, że z prochu ielne
prochu y gliny ziemia dobijtkiem być omi. Nie nowina y Wm
Panowie na tej ziemi naszeo comedieiy, częste takowe (ialosciwe do-
wo przed oczyma mamy) teatra widywać, barwai ozpardzie spe-
tna, act dosyć żalosny; iednak każdemu, nie tillo dobremu (krześci-
anowi, ale nawet y samemu rozumnemu człowiekowi za osobliwą
stanie szlachtę ziynota ludzkiego, który zagasa łatwo, powracać do
boże trudno, a skoncziyć naitrudniey. Trudna nam na ziemi umie-
rać z mądrością wiy latyniki, y dowcipami naszemi mieba krzątać,
w krzyżu ieduako rozumieć własne dzieci, co się rzadko czaso-
kiem rzadko bawi, a sam czeo się chyżo ma mowić, gorzko się prosi
tuie, y chorzowi gorzkawie, nie ryc słodko się potym otrzymia. Loyszey
my, nasz krzyżu życia naszeo conditie, każdy w swoym stanie ma z do-
brą co czynić, ubostwo, że między ludźmi gesto, z dasi być dozyiia
śnadne, matą się też zgrzeszą kontentuie, co mało ma, aleć y tam kto
potm dobrze, albo go nie dostatek trapić, albo niezbyty gosć, pozekleta
zazdrość kogoś mieni. A zaś Bogaty nasczęśliwszy ludzmi sza

że u niego wszytko w domu, iák wranki wit. Otworzy ie rano do śerca
dźiełko, porządku by obaczył szczetną nędzę. Co mowi nędza? bá ieśli
śka męka. od dwoch swoich katow, zbytku y ospałości. Jest śli
nacz wzdrygnąć, grozzą wszy na Monarchy y Monarze świátá tego.
gorąco, że wyszło śiedzą, ale strzeż Boże noga raz powinąć, mocno
spaść musza. A co memal. nakażdy dzień widzimy, na dworach y
Pałacach Państich, wyszłe stopnie y Vrzędy, iako sa do szczęśliwego y
spokojnego żyćia zawada! y Pánu oraz usługi y wszytkim śli po-
dobać, nie podobna. Cudze kłopoty, ciężary, prace, na ramionach swoich
dzwigáć ciężka, z szczęśćiem ustawicznie zapasy codzień straszne,
temu powtorzyć, tego drugi raz przełożyć potrzeba, dáś ludzie y
rożne ich animusze, rożno tractować trudna. Od trzewiczey ośmiu śli
ciężka wobec śli ośćał. Lecz, rzeczi ludzi takowych żyćie na
świecie trudne, trudniejsza daleko dobra y. Chwilowa śmierci. O
iako tam wiele rozerwania! Ludzie sny wszystkey, komu śli to,
przeż bog, dwie zie dno stay nym dzień szczęśćiem grożegnać? Sonny,
tytuły, rządy, nuzdzy inne prożnieyszy, tam z sobą wszędzie idą
Co Rula do trumny położy? Ale to inaczey wszytko rozumieć
śie ma, otym zaemyśl y. wielkim złotowiekiem Jo M. Pan Podlo-
morzym Sowinskim, ktorego sny ciało ziemi oddali... Miał, śmiele
rzec mogę, ten starzec święty, to szczęście obrzeć, dobrze żyć, bo ma
tobliwie umarł, świątobliwie umarł. bo dobrze żyć, a żyć od mło-
ści, ze dosiedziwości swoiey nienagannemi obyczaymi, cnotą moią

ruszoną, cała u ludzi reputacją, przydam iżto, a żyć nadworach
Państich, trzeb Krolow Polskich. Jedni do Dworu powszechnie po-
dobne obyczaie, drudzy, tanze w oczach saim trawow. On ziałemi
to wżył dwalebnemi przyiechał, z takiemi tak długi wiek żył,
z takiemi y dokonał. Niektorzy o zbawieniu myślą, y na osta
tnią godzinę śię gotuiąc, od ludzi precz, na dzikie gorzkymi, na
głuche gonsere uciekaią. On zaś trawą memal. wszytkie lata
swe, ostał wielkiey ludzi wzmaiętych kupie, na tym Rzpltey wo-
dołu, to wżył Dworze Państkim domu, na tak zaemyn y zabawnym.
Vrzędzie, poznał śię y na takiey śmierci, iaka go przez lata, gotował,
y takie, do iakiego śię dostał, mieszkanie budował sobie. Zostawi
wszy po sobie w tey mierze, z podziwieniem porzykład, że kto ieno ma
rozumu, ten przyzna, co y potomnych na potym wrzekow pamięć
przyznać musi: Że był człowiek w życiu poważne. S. na Vrzę
dzie skromny, w szczęściu swym przyiaciel zawsze rodzaiu, w sta
rzbach Państich y pilny y wierny, mito nam patrzeć było, y bar-
śią młodszym y starszym cnotliwy y uczciwy, iako Panu służyć trze-
ba, alej samemu Panu naszemu Miłemu, przyiemnym
mim było, mieć człowieka takiego w domu, ktorego by y sąsia
dowie y zdrowa rada, y mily drudzy dobrych wszytkich cnot
przykład brać ciężko mogli. Nie mogł tedy ten wielki człowiek
wiek jedno tak umrzeć, iako śię gotował, poznę przez wszy lata
swe w łaskę Bożey, w łaskę Państkiey, w sławie dobrey, w mi-
łości ludzkiey, szczęśliwy śię nie owey zgrzybiałey, albo tęgiey

owey wiec stárości, pełen cnot, pełen ozdob, pełen Chrześciańskiego życia
swego dni zgiął w oczach naszych, nie trzeba nam było śmierci dłu
gi, dawno na nię gotow. Czekał iey ochotnie, wzywał iey śmiele,
kiedy czas przyszedł, Bogu cześć, dług oddał przyrodzeniu.
Jomć. Zaś moi M. Panowie, zeście powinnego tego Ziemi oddali, o
czymście to z powinności Chrześciańskiey, y zwyczaynej cześci swoiey
która się żywemu ofiaruie, ato y hoścom więc teraz pokazu
iecie. Zaco Jćm. PP. powinni z Jćm Mcią Panią Expecto
rami, bedar Wmciom obowiązani, uniżenie poprzeć mię chcia
ią. Tamże (śmiele rzekę) duszą Swiętą, która za cnoty swe
do Troycy się dworu dostała, nie dawaj gorące przed Maiestatem
Pańskim modły czynić, aby tę powinność przyiacielską, tę Vczyn
ność pobożną, obsztemi prośbami Wmciom nagrodził, aby, kie
dy nabliższego zwątpienia ostatnie gradnie bedzie, tabaz rato y
temu ostatnia szczęśliwa dat godzina. Dixi.

(54)

Tenże dziękuie nazalosnym po
grzebie S. Pamięci Jms. Stanisła
wa Zołkiewskiego Kanclerza y Het
mana Wielkiego. Koronnego, Barskiego
Jaworowskiego, Kałuskiego, Ka
mionackiego Starosty, w Zoł
kwi 1621. Lutego 16.

Zginął mężnie od Tatarzyn Turkow. w Wołoszech nad Dnestrem w mih. od Mohilowa. 1 Bro. 6. Octobr.

O żyby to godziną, Rytá Cyeryzyna inda nasza ze
wszytkich srzewlichszey gramie oraz zgromadzoszy, na dzi
siejszy żałosny Act zapowsze, onaby żałosney Ceremoniey pier
wszy ostatnia groupa, a dzielnego Hetmana swego na ramie
samemi słusznie bydź miała, aby zbrodzone krwią kości iego
na ramiona własne wziąwszy, iako sławny wszytkiemu Swiatu
cnoty y męstwa widok, wy stawiwszy, nie gnuśnem ie przy kry
ta, ale raczey w sercach y vmysłach nas wszytkich, wspaniały
mi grob zbudowawszy, miasto ziemi, w wieczney gotowniey
szą pamięci, tak raczey klejnot godowała. Zdałeby
się w prawdzie umarłego iakiś obchod, ale tey y żywego nie wy
czayne. czyny awiellie dzieła, wiellie zasługa ciągną przy
kłady y wyiątkie cnoty. cćia nie bá sięgaią. Iuż by nam nie
trzeba po Grecich ani po Rzymskich sławnych dzieiach, iako
oni Scypiony Katonowie. Mauzolea za ołtarze y kościoły mieli,
iako Hetmanom swoim publico tucta wcześnie czynić, gdy zob
serwali, często więc nie tylko wszytkie stany y Vrzędy wszy
tkie albo raczey w siellie, ale woyska, Narody, Państwa y ludne
Prowincyą za iedna się trumną ściśnęli. Nie ia nie wątpię

że, lubo my tu w tey porze być nie mogli, gdzie waszy on dawszy
tuli żywot położył, y ci co doma pozostali, y co my się tu sta-
wili, iedno stajnym głosem mowić możem, że Hectora flemus, ni
żeli tak ieden płakać godzi stoi, a nie raczej im Swieta że tak się
ich z zazdrością zażrzeć y w niebie wiecznej chwały, y tu na
Ziemi, gdzie świat będzie, nieśmiertelnej sławy. Tych gdzie
gdzie zatować dobrze, którzy umierając sami siebie zatują, al
bo przez wszytek wiek swoy w prezerocie y w gnuśności vmie-
rają, tych płakać, którzy tego świata schodząc nie nam ale mi
łym wszym, ani do przysługi, ani do sławy: ale którzy dla
Ojczyzny, prace, trudy, nebezpieczeństwa, koszty y bezsen-
ne nocy, za iedne rostwarz sobie przeżywali; którzy razy na
ciele, za krwawe oraz strzała swego wspomnienia odnosili, którzy gdy
stemi przewagami, iako wabieni takimi śmierć samą wabili, nie
w seruc, nie w ustach, wielno sławną śmierć przeżywali, y ta
lącz z świata zeszli, tym yzaz y wota się dziwować, y po-
śmierć nietakiemi tami opłakiwać, iako Encomijs Ceri y
wynosić przynależy. Mowmy tedy nie bezpiecznie; Sahs
Hector Sabet, dosyć y Ojczyzna y Pan y w tey dobrej się
wes zatuią, nietego że ten tak wielu człowiek vmarł. Dosyć
y w tym, że Kronika dzieami, wiek laty, dom swoy ozdobami,
y przednieyszemi w tym Państwie tytułami napełniwszy, na
tak sławnym y wielkich onych Bohatyrow y Hetmanow tozu
Za wiarą Swieta y Ojczyzny poległ. Mało natym długo y

dzy

szczęśliwie żyli; ale z cnotą y nie postednemi zabawami, czasy
swoie mierzyć, to napzednieysze szczęście. Pader tedy szczęśliwy
ten zacny Kanclerz y Hetman Koronny, że nie mieszczanin ani
tatry, iako to bywa, liczył dni wieku swego, ale prawie sudoreet
sanguine, co raz w szytka robotą, co raz nową pracą, wzniemi, to
doma Ojczyzny usługami, to zasługami Xięcy expedicjami,
wiodł iakoś spor, młodszy wiek swego z podeszłym, że prędzey
wdy na cerstwości, ochotę y trudy iego, z dał się bydź w stare
się młodym. A kiedy koidy rzec pospolicie sprzecowaną iuż
głowę do domowych kątow nawczas y odpocznąć kuli, ono te
czasy naibardziey ią sowrawszy, w Prusy wyiechał, y tamza
nas w żywych sławnie ią położył. Owo zgoła przez wszy
stek żywot w cnotach, to wszystko zamyślonym orężem Xięcia
działa go Ojczyzna, y iey się w drugiey, iey, idąc torem przodkow swo
ich zacnych, oddał y młodość swoią, którą mieszkał w sądzey ziemi na
Croxeremi y w naukach grzecznieyszy, udał się nadwór S. pamięci Kro
la Stepana. Jeżeli w dnie stąd nieladaiaka chwała, Primi pribus
gratum esse viris, toć on wiele stąd chwały, że oraz wielkiemi
dwiema rozumi y animuszami do smaku przypadł, tak w
stwornemu Krolowi y tak biegłemu studze y Urzędnikowi ies sła
wnej pamięci Krolowi M. Pannie Thebiser Zamoyskiemu. Przyiął go
Krol Stepan na dwór swoy za Secretarza do Moskiewskich Ex
peditiach, zażywał go do wielkich posług, y co w Państwach radzą,
gorzey poznał go do penetralia Aulae et Imperij arcana. Nastą
pił nam drugi panowanie Krol Zygmunt nasz, tego iako nowego Pana

o cło tmie powyższać usiłował. Nie mogł mu powyż oddanu prosta
drzeństwa prozniejszej damy dworskes upomnku ofiarować, nadkrew
swoią własną, którą za dostoieństwo iego w potnebie Byczyńskiej
Kresyńskiej
Łożnie wylał. Zaczym nastąpiły dalsze zasługi, a za zasługami
Wysługi Honory et dignitatum: Dana mu potrabatawa, abyż stan
nej pamięci Nebo Seryikowi Panu Zamoyskiemu Hetmanowi W.
Koronnemu pomagał, a zaż nie dopomagał? Świadkiem
są, Czerwińska, Multańska, Inflantska Expedithe. Ale iuż z Regi
mentu wrgóz samego, iakie zwycięstwa, łupy y triumphy odnosiła Ci
czyzna, zadremu nie tayno. Nie mała to przysługa była, zniechę
cić Hozaków tabory, y do Działa gorzkowanie, on mężnemu Cesyzny
Swey własney łupu, y niewinney zacney szlachty krwi, menaży
conej Nalewaiko. Wielka Cesyzmie gwiazda Tatarskie na Vkr
daiąc polaków liczyć mogiły. Nie Kłuszynie, nie Kłuszyn, liczba d
zewięnka porażeń tak dalece wszlachcionka, iako wszystka Rzpta
ozdobiona. Onem tak znacznym z mała garstką ludzi naszych
nad kwiecistemi Moskiewskiemi y Cudzoziemskiemi ogromnemi Wo
skami zwycięstwo. Kiedy zaś potężne niemal wszystkie kraie
naraz Króla Pana W. Władysława czołem mu uderzyły, kiedy
butnego narodu, drzewem murem y trzema rzekoma obłoczona Stolica
skarby swe od dawnych zbiorów nieco jak splesnałe otworzyć
niemu się potrwoniła. Kiedy Car Moskiewski Szwedy na Swoie
Monarcha z plemieniem swym wydany, y porażeni na theatro
wstydu Kłuszyn oddany, iakieto były dzieła? Już y Cudzo
ziemskich prawdom postronne porwa od nienawiści y prostebstwa
gorzkie gorzkości, y u nas samych nie przerzyła następniejszych wieków

pamięci

pamięci w nieśmiertelnej chwale, albo raczej sławie, iako w twar
dym iakim kamieniu żyć, tak zacne triumphy, nie przestanie. W
Zaiaraszu zaś porzeskiej domowej, gdzie o Confidentia naitrudniey
sze IWM zdrowie y pomnożenie prawie w rękach piastował y Ko.
ronę. tuż zgłowy nadbyłoną utwierdził, że y w Radach y w Senten
cyach, iako Swoich porzez te czasy nie inszego nie wypatrował, iedno ono.
Parce civibus, ma mu być za co Pan z Cesyzną powinien.
Jakoż oświadczył IWM potym łaskę Swoią, z Castellaniey Lwo
wskiey, pomnażaiąc na wyższy Stolek Woiewodztwa Kiiowskie.
go, a potym zemknąwszy Szydrowa y zrobioną głowę iego wpora.
dził do Summam dignitatem, ale do wielkiey porazy, gdy mu
z Sułtanem Wielką porażkę Wielka Koronną conferować raczył.
Wzbraniał się on długo, mu ten Vrząd przyiął, porzuciwszy przyia
ciół rady zasięgaiąc, sam się z sobą tworzył, aż potym zdaiąc za
wolą Bożą, y tego w ręku są Serca Pomazańcow. y hamest.
mowi na ziemi iego. Wziął na się Vrząd ten, w którym iako się
sprawował po świeżej wyżej. Wam małe pamięci. A to się
natrzy. różnych iego ukraińskich co rok expedycyj? to za Koza.
ki? co z Dobanej transsekcyj? W tey ostatniej Imprezie swey, ia
ko się nie bilo dzielnym Hetmanem, ale y niewystraszonym mężem
y niepożytrowanym w głodzie, niepogodzie, pracy, Polmiszem być po.
kazał, tych wszystkich trzykroć wrzykł wdnostajne Doradczy, którychkol.
wiek stamtąd duszę wyciągnął. Odprowadził cyganią voce
w liście swym do IWM następujące niebespieczeństwa, po.

czegnał Oyczyznę y Pana, y stym się ammuszem do Wołoch poiechał, aby był, iako fata chciały, tim swym drogą do ostatniey Oyczyzny zguby. Pobancom zawdzięczył. Żal się Boże, że tak wielkie Dmestrowe y gorą iuż Oyczyzny naszey, które na bowiem tego bezwiedliwych affectow postrzegali, gorzemowić się mogą, aby one same iuż wielkiey mey Hetmana, dzielnego męża y Bohatyra, tak mężne stegy świata rzeczie nam opowiadały! Życzę znowu Oyczyznie moiey, abyś się teraz nareszcie gdzie tak zacnym gościom podziękowaniu, samaś w przód Hetmanowi swemu podziękowała, że zdrowie twoie przez tak długi czas w cudzych rękach trwoże przestował, zatrwoże ersdcie y obeszłe, creństwo, a potym się mieszkaniem zastanowił, abyś w polskim limitach tak ozdrowiał, abyś nayspokoyniey długo fortunnie żyła, on przeżył y tak cię przeżegnał: Sed dii talem Patriae mortalem, tacby Oyczyźnie przyrzekało. Ta zaś Jl Mć Pani Kanclerzyna ta zacna vtrapiona Matrona, przyrodzoność swoią pokazuie, aby uniżenie naprzód J. Kr Mć Pani swemu Miłościwemu podziękowała, że pomnąc na krwawe przez wszystkie szczęśliwe J Kr Mć Panowanie y wierne przysługi męża iey, tę ciemną żałobę y grob wielkiego sługi swego łaską swą Pańską obaczeni prawie raczył. A że przez Oyca J. W. Wojewodę Kijowskiego do dom żałosny Szlacheckiey obydwoch się mieszkania, Pana Boga oko Swoiem modlami swemi (które u niego ważne swą mieć zwykły) oprosić mi przestanie, aby J Kr Mć na pomyślne tak kwitnącey Pani swoiey, iako y w domu Królewskim

przez

przez długo patrzyć raczył. J. Kr Mć Pani Hetmanowo stalsi uniżenie duchem że J. Kr Mć mi tilko życzeniey, aley Pańskiey dobrotliwości do pomagać raczy y J. Kr Mć Pani naszemu w tym obiorodzeniu przez moią tiż swoią służbę, vprzeimie życzy iako u mi żona. J. Kr Mć służebnica, aby wszytkie zale y smutki, tak od Pana J. Kr Mć iako y od świata bliskiego postronnego Jey Kr Mć oddalone były. J Exc Xiądz Arcybiskup Gnieznieński. Mayąc Pani Hetmanowa nieboszczka iako ono mowią, soli Koronie radzey, y w dobrych y wesołych sprawach sławney pamięci Małżonkiem Jey Mć, raz mi pokazuie że mu bytności ziwota przyiacielem bliskim umarłego towarzyszka oddaie vczciwość. Teraz Jl Mć Pani Kanclerzyna w cudze ręce [illegible] wniżenie abym iako przedtym y teraz y na przyszły Oyczyzny naszey stan, żył długo fortunnie na vbodzenie Pana y gwałtowne [illegible] Kapley dalszey. Dziękuie Jl Mć Pani Kanclerzynie, że Przyiacielowi y Kolledze Swemu y po śmierci tak wiernie czci oświadcza. Racz y Jl Mć tego prosić Boga, gdy to tak trudne Kapley czasy sam z Pany zdrowiem Dobrym et spiritu Consilij posilał. Także y Jl Mć moią Mć Panią, którey sąc bliskim sercu Wołoszczyzna, Przyiacielka y Krzesnica [illegible] przez mię dziękuie. Kłaniam się Jl Mć Panowie, wzaiemnie gotuiąc co w ludziach może, wzaiemne serce Przyiaciela, wiernego Pana w przywodzonym affekcie. Bywa y Pan Jl Mć Stanisław Herburt

Zołkiewski podkanclerzy

bieszowski ciężkim więzieniem y razami na placu poczciwości a posłudze Oyczyzny odniesionemi, strapiony gdzieś tam z Turmy swey na niebo pogladaiąc tylko, czuie w sercu swym ten załosny dzisieyszy Akt, y nieraz gorzkiemi łzami y z daleka, trumę Oyca y Dobrodzieia swego obliwa (że do tey ostatniey posługi przybydź według powinności swey Synowskiey niemogł) z Pogańskiey Ziemie, zatę Chrześciańską vczynność, nie iednym westchnieniem WM MM PP. dziękuie, toż czyniąc y to żałobne wszytko domostwo, życzą aby w pocieszniejszych da Bog okaziach tę łaskę WM odsługować mogli.

(55)

Tegosz na Pogrzebie JM P. Jana Karola Chodkiewicza Woiewody Wilenskiego Hetmana W. X. Lith. w Ostrogu. Roku 1622 dnia 16 Listopada.

Umarł w obozie pod Chocimem nad Dniestrem 1621. Stanąwszy murem Rzpltey y dawszy małym woiskiem odpor Osmanowi Cesarzowi Tureckiemu.

Dawne

Dawne to bywa, y wszytkich wiekow pospolite, y wszytkich stanow naśmierć narzekanie. A nie dziw. Bo iż ona bez braku, bez czasu, bez miłosierdzia według vpodobania swego nikomu folgować nie zwykła, odiąć się iey zaś niepodobna, zemsty przynamniey nadnią iakiey szukać chcemy, w płaczach y lamentach naszych zdrowiu y baczeniu podczas przeciwnych. A zaś nie ciężka wielkim Monarchom z Thronu w dol, z Maiestatu w proch? od becla do brety ziemie? A zaś nie przykra Hetmanom y sławnym na wszytek Swiat zwycięzcom tu swoie statuy, tu trophea, tu triumphy, tu łupy nieprzyiacielskie, na dziw pozostałym ludziom zostawiwszy, samym zaś w ziemię wpaść na łup robactwa brzydkiego. A zaś nie załosna wysoko postanowionym Vrzędom, to z buławą, to z pieczęcią, to z laską, to z stołkiem Senatorskim wiedzie się wcisnąć trumę? A zaś nie bolesna ludziom w skarby, w zbiory, w bogactwa y szerokie włości możnym, ktorych za żywota czasem chciwości, tak szeroki swiat, maluchim się zdał kącikiem. A ono po śmierci to ich wszytko Państwo, kiedy im garść piasku na oczy nasypią? Młodym, kiedy im owo przydzie żywot kończyć, w te czasy kiedy go iedno zaczynaią, a zaś się serce nie puka? Toż się dzieie czerstwym y zdrowym, co sobie pospolicie wieki przeżyć zamierzaią, a sami niebożęta ani zwiedzą, kiedy się obalić muszą. Często się nawet trafia że się iakoś niechce y naistarszemu od marnego kosturka, y naychorszemu od biednego łoszka. Owo zgoła wszędzie y każdemu

niemal śmierć gorzyła, ow tey wdnak pozeyś na dworzaś odmianę ś
omeßaniu bywa taka śmierć, ktora mię straśem, mię teśkmicą alesze
śeiem śię bydź pokazuię, ludźi umieraiących. Kzadkać taka w pomordźie
ale im rzędza, tym w oczach ludzkich ma bydź dziwnieysza. Widzimy
co godzina dobrze sami, że mię pod słońcem nie maß stałeo: Nihil ś
grechu, poena diuturna sunt. To szczęśćie nasze, ktoś szczęśeim przyiaro.
nał, dum splendet frangitur, kiedy śię z nami naibardziey świeci, to nay.
ciężey pogrzebia, kiedy nas naylepiey gościńie, dopiro krzyżuie
żebyśmy gorzyli, iako mię upuścito. Wielki on Krol, trzy nowemi wesołe
rzędzie po drugiey widnego śi dnia doznawßy, że muśi to nazbyt szczęśli.
wy ten dzień zdał, zawar osobie zwątpił, kiedy sam że zawołał: Ofo
tuna, exigua hac compensa incommoda! Ktoś. porzy powieści o Cesa..
rzach Krzyżackich, że ich tak było mało dobrych, że ich wszystkich imiona
na iednym pozrzeniu spisać mogł. Mym zdaniem, dobrze śię ośpie
tych mniey znayduie, ktorych by śmierć bez iakiey odmiany szczęścia za
stać miała. Optował czasem wßin w Grecyi, iżby tak wielkim
szczęściem, że do brzy pozyiaćele ego, bogi śię aby muśi pozy nammey
śmierći w zpak nieobrocito, gdzie ieno śię ruszył, ustawicznie za nim
wołali: Morere tam Draśra, non enim coelum ascendere es.
A cześ gdzie tedy u wielkich Hetmanow, wielka nowina, widzo
stayne pozez ich cztery wieki aż do ostatniego cześi powodzenie!
Dostawało śię nawzięci mey śćiach pozedać y wielkiemu Alexandro.
wi. Hannibal pozez śiedmnaście lat, w cudzym Państwie zwyciężył,
do swoiey ziemi na starość, w iednej bitwie oraz, y pozez tak wiele
lat nabyta sławę, y Oyczyznę wßystką stracił. Mial zabor ad

Dyzrad

Dyzrad, ow co śię nierwyiaśnionym bydź oziamiał. Julius Cesar,
Annas doma, nayzrzyście wielki stawiy. Pan nayś. Boleslaw Krzy
wousty. Czterdzieści śiedm bitew wdna po drugiey wygrawszy, osta
tnią pod Kalichem z wielką naszą klęską przegrał, y ztąd zalem
y wstydem zdięty, gorzko pożyn zszedł stego świata. A ktoryby śi
tym podobnych pozykładow nabrzył, iako śię rzecz rzadko trafuie
mianom gorzey wzrzytelnych oczu szczęście gorzeszało. Pyader stey mia.
ny y w zyciu y w szczęściu swym, szczęśliwy byt ten wielki zwycięzca,
ktoregośmy ciało ziemi oddali. Swiętey pamięci Pana L Warsz..
dla Wileńskich. Mozemy bespieczne o nim one słowa mowić, że
stantem ad hoc fortuna reliquit. Lata bowiem niemal zbiumpby
zwoiowawßy, wieczną nieśmiertelnych Dzieł swoich sławą, godno
cne y wsobodne życia, Dzisiey, Dniestr, Baltyckie oceany y czarne
morze zlacrymowszy, natak wielkim trzeb czesia świata widoku, ostateczny
szczęśćie dni swoich dokończył, godnieć zaprawdę za pyszne czyny
y znaczne sługby w orezyznę swoiey, aby na tym mieyscu, gdyby to
bydź mogło, mieć go pozrzyszły kamień, ale daleey rządza takowych
rzeczych Zamkow y twierdz dziełem rzeczy dobrych. Jako rzadka
Panska wzięta go, tak go y natalie Vrzędy, zahoscie Vm. sami w
oczach, y natalia sławę, nayaka świat gatrzył, owym sta, y wtey
go pozze, aż do ostatniego cześi dotrzymała. W dzieciństwie ś. leciech
ego, a zaraz to małe było pierwsze szczęście ego, gdziem omni Rzel
kiego Krola świętey pamięci Stepana, ktory y zmiłością pas
nogi dwa gwozdzmi, a gdy mu śię dobrze pozyglądzył, rzekł śiaś
omnia te słowa. Evadet śię ni wierzę, y mię omylił śię natym Pogrze

stynu z stanu dworu, Panstwa iego grotnym. Przeszła młodość swo
ię gorętszey na peregrinatiey, udał się oraz do długiey służby Rycer
skiey, każdemu Szlacheckiemu y do stanu y do powołania należytego
trzebnej, miał wielu gościnnych y cześć przyiaciół y z zacnych Domów
Domów, Familiey Jestm. P. Sołudzieńczon, która zawsze przednieyszemi za
dobami, Urzędy, tytułami w Rzpltey naszey odznaczona, widno go dłużsim
mie odwodziło od siebie w mieście y w stanie grotomkow, przez tak
wielelat Rzeczypte wydawała. Chciał przyiaciół się nadrozrzem
stym Woyskom, y w Węgrzech, ay consensu fatorum, zawczasu się zapra
wić, nad tymi głownym Chrześciaństwa Wrzytliwego Nieprzyiaciełi, poże
dnia którego on grotny marsem stanąć miał za Rzeczypte Domu Stan
tąd pozwolenia swego, bawił się nadworze Panskim, y zostawszy Podcza
szym W.X.L. obcenej Jeti służby incomensuiwał. Trafiło
się okazia służyć Rzeczypte na Węgrzech gorzecznie Beglerbegowi, y jego
tym gorzecznie Wezirom, niemałym kosztem gorwadził Rotę Pasztu
ietą grotną expedicią Machienskiego gorzecznie Mikołowi do Mul
tan, lubo do tych krayow odległy, y rożnemi zabawami domowemi za
trudniony, nie dał się tutecznym Panstwom na gorwinności gorzecznie
Spolney Rzeczypte wyprzedzić, stawił się do woyska Jti ochotnie
y z którymże dobrze zludzeniem swem wespoł y z bratem Domym teraz
mieszkaiącym Komt. Wdr. Smoleńskim. Ktorowzięta się wojna Inflantska,
y tam on zwykłą Domu do obrony grania Chrześciaństwa ochotę okazuiąc.
Przyiechali się Hetmani na intrady tych lecieth nieledaiacej gorwagi
y dzielności iego, z lecia na mutanecznę Schedrin, zlecono Administra

Ziemie

Ziemie Inflantskiey, ktorey się on niethlko Administratorem, ale Con
servatorem bespiecznie zwać mogł. Dano gotnym. W Wdztwie Smoleńskim
dla tam gniedmaszych zamkow, tyle arcub triumphalek iego. Te by
ły, się y rowno z woiskiem będą własne hopbowania iego, Rystuie, Dri
gostuie, Dynamontstuie, Białokamienstuie. Wolmirstuie, Ikrnawskie
mury, z ktorych on, wiele gorodka odbiecza ratował, drugie to Potardami
gorestadzał y gorelamał, te odrazniemi sztuczny, to dowięzniemi forte
lami dostawał. Brał wiele razy czatami Inflantską Ziemię gorze
bieżał! Ktorem mutami błota, ktore lasy, bity nieprzebyte! Jako wo
dzieli bitwach krwią Nieprzyiacielską tamtę Prowincią gorosopał?
Niedosyć mu było zludzmi wojować, owojował y zniemebem tameczmych
y z zimą y z głodem, niedosyć mu było mieczem y ogniem na ziemi
strasznie nieprzyiaciela, strasznie y na morzu, y własnie widzac ogniem
gorzut, kiedy one Carolinowe okręty gospalił. Bitwa zaś sama Kir
holska, dzieło wprzod rąk Panskich, a potym męstwa, dzielności
starey iego, dla wszystkie narody, y na wszystkie wieki dziwowisko
iakieś, y komu ieszcze w tey Rzpltey tayna. Dziwuią się iey y gro dziś
dzien cudzoziemcy, Hetmani, gdzie ieszcze za Zamorskie Kroniki,
tak nadzieie tylkiey ludzi zbroinych zniesć od nieprzeciwnego tak mała
garść ludzi, stąd mała Domu szlachty. Bardziey się temu gwto
mnie wielu dziwować, aniż wierzyć będą. A nie tylko zmęstwa, ale
też y łaskawości zdarzyło się mu triumphy odnosić, tak wiele zacnych
Turczmow łaskawie od niego gorzyiących, ludzko traktowanych, szczodro
bliwie wyprawionych. A zaś gotrzech stanow imię iego mi wzmiesz?
A ktoż mu y znaiomi onych dwoch Xiązat Lunsborskich, ktorych na pobo

[illegible] ziowstw znalezionych, po Xiążęciu porawie do relli ś. Hetma-
now. powzyiął, pocżować dał, przewinęgo mię za zwyczaiem. Hetma-
mana mieprzyiacielskie, ale za dictus Talntare. mieli, y. winą że y tam
drugim poważonym do mię serdecznie, serdecznia tak iego zaiszczeli. Mogł
się on zwać szczęśliwym, że dostał srebrn bit tam, iakoby gnazdo sławy,
ale y Inflantska Ziemia, daleko szczęśliwsza, że natalu iego. trafiło
obronić do zawarcia pokoiu domowego, y tam pozyc bohu P. BM, zdrowia
y hoztu mię zatracić. Obwiadczył y stateczną porzeczkę Pann mowa
że, y bingla w dziele Rycerskim poprawę, do Moskiewskich expe-
dytiach tudy y odwagi iego. w Rycerskim są dobrze wiadome, iako
Oprawda bez rzeczy na). do nieporządku na ziym, w niepoczciwości
do wstargnionych y wznalezionych nie Amunitach, tak matą krzyc
tak wielkim Woiskom. Moskiewskim. odpor dawać. Ale y srebrn
Sanigo. y tamto Rycerstwo, co z nim było, całe raczował, mym zda-
niem, tak wiele sprawił, iakoby był Woyska tam te. niepoczciwie
skie zmorzył. Dobrze powiem mówi Hetman Wielki powie-
dział: Melius est unum civem servare, quam mille hostes
occidere. Po tey ostatniey z Królewiczem Jmć. Władysławe
expedycyey, gdzie wielkich kosztów, zadrey chwiey do działa, nie-
gospodarności, nie ani słabemu zdrowiu, ani w czasowi swemu nie po-
zwalaiąc, trwał na gospodarstwie Wiejskim. Słowo się gotym ta Woina za-
wiła Rzpltey dla mieszczących poczciwych, słonecznych, szczęśliwie y sła.
wnie z Królewiczem Jmć, spokojem y z rozszerzonem granic
Rzeczypltych, do Ojczyzny się wrócił. Sławnie iuż y on po tak wiel
kich Obiawiey zamkow. kilkanaście y krwi kilku, trwał tak

dalej

kich dzielach swoich na różnych posługach Rzpltey, z pokornemu
odwagom swemu folgować miał, y Ojczyzna dyscretniey mogła nad
nim zażyć, na odpoczynek go mieć. z sług swych ovij gospodyni
Jakoby mi opowiadać da dziś, ale fata inaczej. Jakie były na ko-
niec powiedzieć trzeba, że iey ono poczęło słowić służyło. Ad Triarios
deb devent. Słowo iuż Osman Cesarz. Turecki Wojnę gorzeć wiło
Panstwom Jmć. godność, tu dno było inaczej, widno go. Jmć
y wszytkiej Rzpltey na tak dwuletnim Xięstwie, y odwadze, y do
latanego zdrowia, pocować, aby sławą y całości Ojczyznę, na ręce
swe wziąwszy, dawnym serdecznym y zwyklą biegłością swoią, ze
bitnat rem. Wzdychy zachwościa ku Bogu, wziąwszy Pana, mi
łościa ku Ojczyźnie, y do słabym zdrowiu, miasto odpoczynku a.
ciem bellum, fit vict, stawić się iako mógł naprzeciw do woiska na-
szego, do Jmć Podczaszego Hetmana na ten czas Polnego, którego. Anbon
sobie był przybrał, y tak sławnej Expedycyey gromadzenia, y sł.
tak wielkiej sławy nie stracił, gorzeszedł Dniestr, tam się godzi
zył, iako mąż Ojczyzny swoiey. Gdy potym Cesarz Turec
chiz Chanem Tatarskim, że wszytka tak wielka trzeba orszak swoia
dowództwo.
ła gotować, tu się nadzieią obadwa upili, że y Woysko nasze do
pytanymi koniskiemi rozdzytać, y Bracia nasze grozostała w ty
leach wodzić mieli. Prawdziwa strony Wielki Zabatyr y Hetman
nasz, ani fama, ani liczba ich, gorzeszedł dnia owym wodzi. Woi-
skom po pole, spotkował Tatarcami y Nogaiczkami gorzeszedł szczę-
ścia swego, szedł za taborami Boża Sprzta, skim wojczas Nieprzyia
ciel. Rozdrażniwszy się y zakrzewawszy się dobrze to Woysko

[illegible]

udał się do okopow. y fortelow swoich Coiako sie przykro y nie dobrze dało Poganom, łacno baczyć było. Narzekał kiedys Annibal na dwa Hetmany Rzymskie, że mu obadwa wzime dokuczali; Marcellum nazywał Szostem, Fabium Pedagogum. Mogł bespiecznie O... Hetman obowe porządziska te Hetmanowi naszemu dać, boy nakazał na woysko iego mężnie, kiedy się z liczką Chorągwi o pozedniey y celniey się woysko w Susce, tak serce słowi uderzył, że ich prędko rozproszył. Kiedy zas chciał, to w Fortelach swoich stał, y iakoby starszy młodszego uczowac uczył, ale y tam serce sed mu Bog, padali co dzien gęste w bron y okopow naszych. Pogańskie trupy, walały się na pobocisku przedniejszych Paszow głowy, umczył nie uniesiony w młodosci y potędze swey Tyran przedziwiącey, skłonił serce do pokoiu, y za zwrocenim sie gonia na beczcyc; już się była do tractatow droga usłała. Tu skryte sądy Pańskie, w samym goracie serce sci y sławy biegu, do większey sławy zacnego Hetmana powołały, chorobami strapiony, ustawiczny trudem y onym czasem zrobiony, wyłknał ono co ktos powiedział: że stando Imperatorem mori oportet. W iedno stayney bozem pracy y roboci. uczennej, miesco odpoczynku nad samą smierc nie ~~miał~~ czuł, ktora go ledwie nie z konia zwaliła. Slusnie sunt mortes Imperatoru, Philosophi in suis lectulis moriuntur, bez senne nocy, stronami, kiedy ledwo nie kwawe poty, to iego własnie tosiko było, na ktorym za Oyczyzne swoię poległ, a znai zom swoy wszytek nieutulonym żalem napełnił. Widywany

Często

często, że choc się kiedys woyskowe y wspaniałe budynki obalą, prze cie sie ludzie do ich Ruin cisną, y tak się własnie dziwuia, iakoby w oney swoiey dawney ozdobie stali. Możemy otym zacnym teraz przez nas przedowanym ciele mowić bespiecznie Qui magnus cecidit, magnus jacet. Godzien był sam za życia, za one smiertelne dzieła swoie, wielkie od nas poszanowania, te goż godney teraz po smierci kości iego, od ktorych by pewnie stego tu miesca bez poklonu nie odeszli Poganey sami, aby nie mieli, imieniu y procesu zwyciężcy swego czołobitna iaką oddai boc od wieku bywała virtus et in hoste admirabilis. Tak wiel kim żalem złożona ta zacna y ustrapiona Matrona Jej M. Pani Woiewodzina Wilenska, wielgą ulgę w smutku swoym czuie, gdy oglądamy na to. W kościele moich MM Panow zgromadzenie Ahapzwod Jeo M. Pani Mścinemu uniżenie y pokornie dziekuie, że łaskę swą Panską Domowi temu, y ostatnią odwzdzięczenia wdzięcznosci, załobney tego pamięci raczy, ktory nie raz zwyciestwy y triumphami swemi imię JKM nieśmiertelnym potomnych wiekow pamięci podarował. Drogi to klejnot, tak potężny Pani sługa, tak potrzebny u wielkiego Monarchy Urzędnik Alexander Wielki, kiedys wierne poddane y sługi pozyiacioł mi ~~...~~ zwał, przyiacioły zas nieoszacowanemi Panstwa swoich skarbami mianował. Pana Boga prosi Jej M. szczerymi tra mi swemi biednie, aby JKM nie smiertelnego odomu swego Urzędnikom nie widział, ale publice y priwatim pociech pełen, Pan.

stwa odnaiwyższey Zwierzchności sobie gotowizonę, długo fortunnie gotowanować raczył. Za takowąż Miłościwą taskę y gotowości Pańskiey latości dziękuie Jeg. M. y vprzeimie życzy, aby Jeg. M. w błogosławieństwie ~~Bożym~~ Pańskim ozdrowiała, a wo święt bliwym gotomstwie swoim dowodu y gotowanie liczac, na ilowanie głowy ich gotrzyła. Ieg mmiey dziękuie Królewiczowi Jeg. M. Władysławowi, że się odwdzięczyłm gotowego swoim bydź gotowie, ktory żyiąc, zdrowie Jeg. M. stawę y gotowa tey gotowania za zgodą swoich gotowarował, y teraz na gotowidze tey Rzeczy, w ktorey się wydrił y wyćwiczył, owocach tego, mienał. dni swoich dołożył. Życzy sobie Jeg. M. Bogomodstwo, aby we wszytkich zamysłach Krwi Królewskiey y wszytkie animuszowi wiernych, gotowadny odniost skutek. Wiadoma iest Królewny Jeg. M. Szwedzkiey wszytkim obywatelom tey Corony wielka ludzkość, ktorą ze sobą wzięła okazować, znaczna ona gotowszytkie czasy, za życzotą Wielkiey pamięci Jeg. M. Pana Woiewodzi Wileńskiemu gotrzymała taskę, ktorą ze się y teraz gotowmierci oczywa, umiemę Jeg. M. dziękuiąc, gotowa. Jeg. M. na każdą usługę, gotowolność swoią ofiaruię. Dziękuię y Wm wszytkim mowi. M. Panom, ktorzy się się tu stawili, albo też gotrzez Przyiacioły cżęści swoie obwiadczyli, że toy gotowmierci a Małżonkowi Jeg. M. obwiadczacie, co Cm Synowcowi Koronnemu, Oyczyznej swoiey obronney, co ludzie Rycerskiey Hetmanowi, co Przyiaciele gotrzyiaciełowi, co krewni krewnemu, Pana Boga gotrosi, aby

wszytkie

wszytkie gotowolnym tym żalu oddalał, a racz Chrześciańską y gotrzyiaciełską ludzkość gotomyślnemi gotościami. Domy. Dom. Clow. oczekuiąc

(56.)

Tegoż. dzień gotowáme na Pogrze. Gie Jm. P. Jana Zołkiewskiego Rubieszowskiego Kałuskiego Staro stę. w. Zołkwi. 1623.

29 Maij

Ecce diedys antigmitas, iakoby zabamowáć y otrzeźwić zbytecznie szczęście ie dwego dawnieyszego czasow zwyczaiem, wyrzy ta na dwoch columnach one trzy słowa: Ne plus ultra. Ktoż by mi życzył, abym też gotrzeźwionym gotrobem słowa na bramach Jezu tego zacnego y żałobnego domu, na ostrzeżenie żałow y opłakanych. w nim czasow, napisane były, aby śmierć gotrzestrzegła, żałoba gotrzestała, a rana gotrawienie się nie odnawiała, aby się wzdy kiedy komu stał tak żałosnym Actem. Koncząc. w prawdzie zadać tego niegotrobna, co się ze Światem kończyć ma, wyiść tu niemá rzeczą za żałob y ostrzeżenia też, mogłby iuż był ten gotrzestrzegaiący. Takes. my w prawdzie sądzili, ale miarszym z mroba Decretem Sentrie nadzie scaffowano. Owo dobrze ktoś (lubo rzadko Poganin) wyrzekł: Dij nos Dominus, ut pilas ludunt. A co mi rzeczy zewszytkim. Swią

tem odwszytkich się wrzekło dziwić? godzeiż Bezta z motykami,
gurpowey z Hiermięgami, azaż się mi mieszaią? na tego lubiey tho.
narzędzi gtowie. Kowna bez Czemi była? Czato wiele razy. Bezesaie
stało się mi serce bie! tu widna. Rzpta upadnie, ozdzie drugie gro.
ozstanie, widnego Państwa lumen, drugiego bywa początkiem, Pru
ssnicie, widne krwawą, drugie gmstodzieią, widnych miast ruiny się wa.
ią, drugie gmstodzieią ozdobne mury y wyniosłe budynki się dzieią, w
wtych familiach strages, nowych nierementa, co ludzkich nawet sa.
mych, tertych ciężki upadek. co onych wysokie Bezesaie baczenie, gdzie
gorzey że wino, zgoła się wszędzie zemi humana. ludzkiego. ciągnie.
karzą. Całowe a żałobne miełismy gorzed oczyma Hecatacaulum,
Czene to ciało, ktoremu Ziemi oddali. Stanowey Pamięci. J.M.P. Sta.
rosty Rubieszowskiego, naiukochańszego prawie Cze tak nazowią) zgrzy
skiego wyiścia wolny go dobrze bytu fata, czasnym z brzegu tey y Malborgu
skiey krwi ozdobionego, osłabiwszy, gotym duszę wyboiem do.
Ozcipu y rozsadki darami, do wielkiego cnoty, do sławnie przy
miotu gorzybrawszy, z Ozczyzny y przezacney gorzyprowadzi
go: nawiętą ozdobę Ozczyzny, godpore Rodziców, gościec się przyia.
ciół, a co większa, iuż tu w Ozczyźnie, nasyłali się do wielkiego Cia o.
czy, Rycerstwem, widnego Syna, gdzieśkolwiek się przymie, go w.
ozyś. expedituś obracał gwstępkami. Wtey ostatniey Ceczer.
skiey expedycyey, a co mu wrzeczey uczynić mogli, widno że go zrazu
tak sławnym, stanu nabawionego, żywego z potrzeby wyniosły?
Ciała zaś gotym też fata kwoli się odmiennie, godzali go przez mo

ozym żesein. stego. świata, co wielkiey sławie. Bica wigo wrzekło
gorzyiaciołu, tey widnak gościecby grozwoliwszy, że się przez to żyw
grozostał, stanuy y niesmiertelnych Brzewskich duch dziedzic. Co.
oszytko zupełnia nadzieią growetowały, gdy go zmiłości tamtey
do Ozczyzny gorzywodziły. Gdy tak bezpiecznie mogliśmy zawsze
w Rzytkie wyiścia ozczyścać. Non plus ultra. Czas nie było
w tym młodzieńcu domowe calamitates uśmierzyć, dziedziczną
stanę wskrzesić, y nadzieią oszytkie Rzpte ucieszyć. Aleten, kto.
ry sam czasy rozdaie, czas swoy wypatrzył, dosponował mi użytey śmierci;
kosa śmierć godziąc, tak słicznie krwiącey w oczach tey Ozczyzny na.
szey, ktos, zniknęły wszytkie cnoty y ozczekiwania nadzie, umknęło.
mięgo sledmey Rzpte, godpory, obalono gorzednie w tym domu zadny
Filar, tych oprzeszłych kraiu naszego nieladaiąca godziada co.
gorocb się obwiata. Nabawiła ter okrutna śmierć wzmi wzinych straty
gostradała Ozczyzna gorzygodnego Ojca, gostradał J.M. Pnasz
M. potrzebnego sługę, straciła widzącego y matkę Syna, y siostra bra.
ta, straciła brata tak ukochanego, straciła gorzyiaciele gorzyiaciela tak miłego. A cóżeż wżcze W.M. moi
M.P. powiem, co te fata więcey zmierzą: Ciało niesmiertelnej pa.
mięci Hetm. Kanclerza y Hetmana W. tejże ziemi, temuż grobo.
wi oddaiąc. O ralo smy zyciech, abyś był do tey ostatniey gwsługi.
Syn gorzytomny! [te głowę z Constantinopola gorzyniesiono na P. Sta.
nisław Zamoyskiego Woiewodzi Ruskiego mieszt do grobu wten czas.]
Wraz. oraz ciało Syna y głowa Ojca tego obwarcia nam gorzyodnieś

Podnia ta głowaj po śmierći od nas. wielmożnego. pożrzanowania, kto
za zarzywota, y natarł wielu Woiuach. zamieszkanie czeństwo nasze, to
raz się zastawiała, y w polowie pożcżęła radą Ciężyzny naszey była Pa
Cyprianus omen, że zaloona, lubo odzalowana od Pogan, wżst do Ciężyzny
swoiey przyięsiona, tak da Bog głowy pożcżęcie Nieprzyiacioł po
ciężyzny naszey, ta swoiey pogrzeb zrayda. Podzi się tedy, widząc po
bożą mogiłą, Synowskie łzy y krwawą głowę, one wzdy na Ciężyz
zny czcobę, ta zaś zabeśpieczeństwo pożległa. Wielmożny to gło
wno obadwa skarby po ten dół włożyli, które nam mieli, w
dno z pod ziemi, na sercach y nadziyach naszych. tak wysoko wy
nieśli, iako sobie nieśmiertelna sława gmachu zadawała. Że się
tedy W.M. moi Panowie dożyć śmiertnow. Ie. M. Panicy Karole
ziney y do tak żałosnego Aktu przybyli: wielce Ie. M. Pani
Dziedzicznie y z zaeny Domostwem w Ziytrim swoim, Pana Boga po
się zecdre, aby tym podobne żale od wnętrzu oddalił, atę uczyn nos
wnętrzu wszystkich, a daj Boże w procie śmiertnych okaziach, od
służować powinna będzie

(57)

Tegoż. mowa na Pogrzebie Ie. M.
Pani. Herbultowny Tolkiewskiey.
Kanclerzyney y Hetmanowey Ko.
ronney w Tolkur. 1625.
16 Dec.

Przyiaciel

Przyiaciel się ludzkim pożrzypadkom. y pożrzygodom, ktoreży
sam świat, y ktokolwiek na nim żyie, podlega, wżst też to widno do.
pożądnego na świecie życia. bardzo potrzebne zwierciadło. Tak.
abowiem nikt w naiwiętszym szczęściu nazbyt sobie nie podyfa, każ
dy y w naiwiętszym szczęściu głowę pożcżęcie podnieść, y ci, ktorzy
do Ciężyzney ~~pożyczdzą~~ się zdaią, pożrzy nadziei się zostaią, y ci
ktorzy nadzieią pospolicie żyią, boiaźni nie wyda, aniż co dni śmie
rtnych lamentach y gorzkości też pożwadzą, lepszey doli y weselszey chwi
li wyglądaią będą: a co wesoły y szczęśliwy wiek wżdy, przyduie
się im oglądać, ne extrema gaudy occupet luctus. Owo zgoła anten.
platią takową, każdy życiem swemu manżetuie y wydziela pożrzybie
ra. Jeśli gdzie w tych czasiech więtsze żałości tragedyey theatr
się otworzyło, tedy w tym zaeny a śmiertny domu, tyczą się wżst woni
czy, trzeci się też pogrzeb odprawuie, żal się do żalu, rana do rany
otwiera, odnawia, a żałoba żałobę z scian do mowych zdzierа.
Wżdawno w tenże dół Mężnierzelnej pamięci Wielmożnego Karole
rzay Hetmana całe położono. A długoż samo leżało? Wżdy
go potym wmiłego Syna, a teraz tamże dopiero zapowiadaiąc
y do małżonka żonę, y do Syna matkę, że hordy widząc to żałosne
spectaculum, y swoy, y obcy, y przyiaciel, y nawet nieprzyiaciel, wżst
by był cały, westchnąwszy, bezpiecznie wzięć może. Eccl. gnam.
magnifici vastati sunt! Tym rzedniey y pozostałego potomka
y powinnych y pożrzyiaciół w tym theb odzywaią się łzy, że nie w tym

mistim grobie, wyſokich cnot tey zacney Matronÿ gramiçza
myſlać ſię będzie. Wyſokich mowçi cnot godnych urodzenia. Mat
cześtwa y prowolamaiey: A chocby mi mierzego nie było, ſam r.
zum y wſpaniałe serce zdobiçą y. po śmierći imo ſzytkich mistrz
ktorzyſcie mno ſzom moi Mcznowie naznali, ia wiem że ſcie wſzyſcy
co ſcie ſię tu ſtawić raczyli, dobrze znali, porzyznalie, że to wſzyſtko
porzyrodzoną rostropnoſcią swoią wſzystko działa y reprezentowała, one
Awellin Herborty ſtrzyż, Dziadoy y Pradziadoy swoie, ktorzyż razem
kiedyś Rzeczą ſtołowo zakładaiąc, w Radzie porzy bokuPanskim,
wymiastem wzumach w tey Krypcy naszey ſtrzyżą; iako zaś w tak
ciężkich razach, y wzellich porzypadłach mieniaią stron, a nie tylko
niebiatogłowſkie, ale y męſkie, nietylko męſkie, ale rzekłbym więcey
bohatyrſkie serce prawie charzowała, wſzytkich w godzinnemu
to ręce y będzie. Naywyższa mądrość mężnym brały głowom dzi
wuiąc ſię iakoś mowi: Mulierem fortem quis inveniet? Longe
est ab ultimis finibus. pretium eius. O iako. Dziwowie kilka bie
tych głow Boyeś mężne animuie, porzorem swym w rzeczney pamię
ci zdali. O iako Krzyżanie to Achis, to onej Corneliá Hasta.
tego serca godnie niebiosa w dzierżach swoich wyżnieśli! Ta zacna
(że ią tak nazowię) Hewina, słusznie y ubych y u potomnych dzie
kow wſpaniałey domyſłu, wzelom ze pełą męſkiey znaczny porzey
kład zoſtawiła. Nie ią porztakim serdem, nayłe nieserdecie mi
łośći zatrwożyło, nie porzywiodło do żadney desperatiey y mowy ſwego
małżonka, mężnodm domowe żale, gdy orazy zabitego na porzo
dze

Oyczyzny, męża ciało porzywrzucono, y od iedynego a mobes przez.
nie dworzanego Syná z ciężkiey Porazkiey niewoli, żałoſną rękoto do
mathi, Supplikuie oddano. Mężnie y ſtrzomnie te dotkliwemu Panſkie
mu ſrodła, dobrze rozdzrąc, że bez woli rządzącego ſwiatey y włos z głowy mie
nie spaść nie może. Nie dała żadnego upadłey przemowy, po sobie znaku
godna zaprawdę tytułu tego, że kiedy była Żoną Hetmanską, godna
y tego, aby była Hetmanową Oyczyznie swoiey narodziła, gdyby potom
stoiącey Boy rzeczy porzedłużyć chciał. Tąż stałością bieżdzitaką y
zdrowiem swym, iuż oſtatniemu mężkiego nie pozwała maniemu wywło
wi głową swą skłonita. Iak przez niemały czaś męża swego Korona
bytności, naprzatrzywszyśię triumphow iego, w pomyślnym ſzczęściu długo
trwaiącą wydy, y kochaney Corki swoiey z dziatkami oczy nasyliwszy, bło
gosławieństwa Pańskiego pełną, dni swoich dokonała, Sercątobliwie te
dy umarła, bo dobrze żyła, dobrze umarła, bo dobrze żyła. Znaci Mą.
że. Domu polskiego Celmskie. JO: W: M: Pani zyła, dobrością cnotom y
porzymiotom porzystrzyła, doiadoma będąc, y zacnych przodkow, y mężą
ciey zasług, ktorzy ato na gościńcu W: M: natym ſławy y groźnie woſci
położył łożu. Że tedy przez woń miłościwą łaską y dobrotliwoſci
Boga Pańskiego, y gwiazdy porzy tym zaślubnym Akcie, kosztem ich
obwarowaczy racyą, uniżenie Pan. Jmć Z. W. Ruskie y Je. M. Pa.
mią Woiewodzią dzielnie, Pana Boga porosić będą, aby wſzytkie za
le od domu J. W: M: oddalał. Dzielnie Mć Pane Romanowski Kos.
gorski y X. JM. Ostrogskiey Woiewodziney Wileńskiey, że ratuie ma
drzy Pana Pani, a stateczna Krzyżacka y postrzeżą porzyjazn.
Bog oświadcza. Tyczą y całe domowią aby dom X. JMć wſzytkie.

mi pocałebam byt nayielubiony. Dziekuia Jeśmć: Pan Bog wam moim Mi-
łym Panom, ktorzyście się tu z prawnimości Przyiacielskiey y Woz-
ścianskiey do tey ostatniey posługi Dobrodzieyki Jeśmciow, stawić za-
częli, y przyimie zyczą, aby w pocie szczęśliwszyeś dal Bog otaziać odsta-
wowić to w mieście mogli.

58.

Tenże dziękuie na Pogrzebie Jśmć P. Prokopa Sieniawskiego Chorążego Koronnego w Brzezanech 1627. 16 Mar.

Rzeczy zgon dziwny nato w mnogich. Mi Panowie, przy tym żałośnie acz-
zgromadzeniu, nie rozumiem, żeby się kto w nim znaydował, coby go
trwalki oraz, aż den od drugiego ciężki zal, słuszniey y srodze jorze-
zalił
wał: nie miał: Zal Ojczyzny; zal tey, ktorąsmy dopiero ziemi oddali,
osoby; zal gwozstałego Domu iego. Dobze ktoś powiedział, że to są
najpotężniejsze murzy, to tarcie narwanowmiejsze każdego Pań-
stwa; ludzie w nim gorzygo dni. Kiedy się to jest że dnia po drugiey
w pocie rozsypuią, wiele mocnieyszych Państw tego Narodu niezadziewszy
y zemi się za nim obalić prędko przydzie. Nie darmo rzekł Rzy-
mianin zawrzednego Cesarza tłuszcze rzecznego rze-
kli y stąd ludzi, powszechney straty, powszechnemi opłakiwali łzami.
łzami. Widzieć y podziś dzień w grubym Państwie, gdy wodnego
człowieka, byleby był sławny, zesłem y na mch samych, y nawet y na ko-
marach gonchią ludno, iakoby znaki. A iakoś te Rzymskie cnoty

cnoty

cnie miena? kiedy tak często Cni Koronni Synowie schodzą? kiedy
w niey zacnych Radzicadow y nad Dziadow swoich mędrca posła-
nitas gaśnie, a wtedy czasy gaśnie, gdy cna iakonarzędzey radzą dnych,
odważnych serc, mężnych rad potrzebuie. Wrzekł że
gdzieś sedmiodzalu, a tłacząc mi raz one słowa prowadzą: Absti-
net magnificos meos. Duos de medio mei, id circo eos plorare. Mało rzey
y osobne zawsze stym było, gdy na tak rzetelnych zacnych osobach głowę
swoie rozpierała. Zatośnie teraz y szczególnie stym rzey bydź musi, gdy
nagorszą pamiątkę rzetelni wyszedszy domow, tylko nomina et cineres.
u siebie ma, a rozgestemi ich grobowcami, zda się sobie y sama longu
ducere funus. Wspomni Ojczyzno nasza, iakoś razem tylka onych za-
cnych Synow swoich dobrowolney rzey meinazamionu, y w prawdziwey daw-
dosci emulatia bezecki. A teraz do tego rzey przyszło, że tylko imionym
w rzeczy samey, a dowcipa w nadrzecie się rzy. Porzrzey na fortunę fata,
stawney zamięki. Jśmć Chorążego, a ono w tak mie się rzey tak dzieie
iako godzi się matkom, ktore dobrodzieiow swych dzieci nie rodzą, a nie urodzonych
wychowawszy do swej gwałtownych ozdoby y podpory gorzy sposobnieyszy. za-
raz w stracie, albo iako wiele Przyiacioł, ktorzy często woleli
by przyiaciela nie znać, a nie gorzko rzy y ulubionych przedłużać o.
tracić. Jeśli dla tak znacznej straty, żałosnieyszy Ojczyzny, rzeczy y
dla Ojczyzny y dla nas żałośnieyszy tey samey straty, tak wielkiego czło-
wieka, cnot y postępków człowieka, ktorego. Dziwimy się tonęą fal
ce, gdy ciała nie uzyta śmierć, że bezpieczne osobie mogł wiedz: Pro
ca est, velut a tergente orta mea, dum addor ordiver: Succedit me.

Bywała ta miedzy gołobrzemi, mądremi, gnaszta, wzeh też śmierc
na dworzai krzywdk czym, gdy ludzie o rzeh, y w stanie kwitnące, bi
czyźnie y gorwatnym potrzebne zbiera? Osądzaś Bożyeś rzeh, że
cum timore et tremore mowić trzeba, alecże mię żal uwodzi, ktoremu cza
sem bezpieczniejsza mowa stuży, mieś rzekę, iako człowiek miedzy ludz
mi południu: Trudno zgoła Ma PP mię sadzaiąc, gdy by boh, tu dno
za pozrzydre nie mieć, a natego umarłego patrzyć, ktoregoby każdy z was
mi śmiertelnyi (by to bydź mogło) radby widział. Wtedy ten
Kościoł, a poizrzawszy na te otwyeś zacnyeh. y imrzmyeś Siemiaszkich na
grobk, zaraz mi na myśl przyszło, że mamy rok, gdzieś do wieczney
ktorey zarzywaiąc chwały, więcey się radość przyczynić co może, y w
trebie się steżo weselić mubreli, iż w animuszu, w cnotach dosta
tny, w ochotach y w odwadze, na służbach Oyczyzny, go tak długim ada
mi południu: Trudno zgoła Ma PP mię sadzaiąc, gdy by boh, tu dno
za pozrzydre nie mieć, a natego umarłego patrzyć, ktoregoby każdy z was
mi śmiertelnyi (by to bydź mogło) radby widział. Wtedy ten
Kościoł, a poizrzawszy na te otwyeś zacnyeh. y imrzmyeś Siemiaszkich na
grobk, zaraz mi na myśl przyszło, że mamy rok, gdzieś do wieczney
ktorey zarzywaiąc chwały, więcey się radość przyczynić co może, y w
trebie się steżo weselić mubreli, iż w animuszu, w cnotach dosta
tny, w ochotach y w odwadze, na służbach Oyczyzny, go tak długim ada
mi południu: Trudno zgoła Ma PP mię sadzaiąc, gdy by boh, tu dno
za pozrzydre nie mieć, a natego umarłego patrzyć, ktoregoby każdy z was
mi śmiertelnyi (by to bydź mogło) radby widział. Wtedy ten
Kościoł, a poizrzawszy na te otwyeś zacnyeh. y imrzmyeś Siemiaszkich na
grobk, zaraz mi na myśl przyszło, że mamy rok, gdzieś do wieczney
ktorey zarzywaiąc chwały, więcey się radość przyczynić co może, y w
trebie się steżo weselić mubreli, iż w animuszu, w cnotach dosta
tny, w ochotach y w odwadze, na służbach Oyczyzny, go tak długim ada
mi południu: Trudno zgoła Ma PP mię sadzaiąc, gdy by boh, tu dno
za pozrzydre nie mieć, a natego umarłego patrzyć, ktoregoby każdy z was
mi śmiertelnyi (by to bydź mogło) radby widział. Wtedy ten
Kościoł, a poizrzawszy na te otwyeś zacnyeh. y imrzmyeś Siemiaszkich na
grobk, zaraz mi na myśl przyszło, że mamy rok, gdzieś do wieczney
ktorey zarzywaiąc chwały, więcey się radość przyczynić co może, y w
trebie się steżo weselić mubreli, iż w animuszu, w cnotach dosta
tny, w ochotach y w odwadze, na służbach Oyczyzny, go tak długim ada

wellnego. w Rythiego Ivgsta miłością y zachowaniem? Dziwować
się będzie. gotowemy wiek, iako prędko za nagłym w Państwa Koronne
ostrzegnieniem Xantymira na on czas. Łaski Xiążęcey, prawie wy
tch. Ruskiey Nobilitatis ples. do JKMci Hetmana y. Woyska JKM
przybywał, a ktoś tam prędzey nadbiegł stanął? Nie dała mu wzgled.
nąć: owodzona nigdy do sławy y służby Oyczyzny ochota, prędko potym
przez całe lato y Jesień, na Zadnieprskich y Porczyzarskich Kozaków,
aż aż. mię pomagał JMci Hetmanowi Obozowe dowodzenia? Pod.
czas mi curzey tatarczmey Mahometgirzeia Cana samego, a nie bie
zatrze między Tatarskiemi Zagonami do JMci Hetmana y z Prawta.
ną Swoią, iako do nardzwyczaych iakich Kroplu? Co owo drudzy upi.
sanem krwi zwykli zbywać gorących, to on był gotowe na tamtym
placu kiedy gotow gorącą Swoią, pragnieniem krwie Swoiey zastawić
S. za Oyczyznę zadana. Teraz zaś że czasu Sławnieyszy, a w mało
myśl. Panom. Wszystkim dobrze wiadomych Boyan Swoich, czasu
ob invalescentem morbum. przybyć do JM na Ruskie wojnę, y
tam z powinności Urzędu Swego Dworską Chorągiew rozwinąć nie mógł.
a iakoż on nabo. y przed Śmiercią wszego ustawicznie armował, y
trzymam to obacznemu JM, iako Pomazańcu tego, ktory od nas do
bra wolą często kroć za sam uczynek przyimuie, że tak wdzięcznie tę
ochotę y zchęta iego gorzyiąc ważył, iakoby tego sam osobnie gorzy
bolu Swym przyłożonego uydział. Kaźdyż zaś JM dobrze przyiwieść
na pamięć one iego Cretak zdaią. w Swoich członkach, angielską
dobroć, on dojrzały rozsądek, one w mowie y w obyczaiach, w spamiętą
dałaś skromność, przeciwko każdemu uczciwości, w dobrzy mamy gorzy

Mod.

ia zni stałość, musiało by to być w człowieku nie człowieczę serce, żeby
się gorzkością nie pełnić nie miało, y stan wzlicznych cnot zadno compendi
um z oczu naszych oraz zniknęło. Zamilczę ia o tym mowie, żałuią
dla Ruskiey Ruski, co mowią Ruski, bawiących tuteyszych Cesarzy y WXL. zna
womitych wigo y nieznaiomych zadnostaynie kosztowną. Zadno mię wzięcie
Lwowa, gdy ciało wigo dwa gorowadzał, żałował go [illegible] owor Jum
y dał o marteniu żyda wo y ust Pańskich, godnie testimoniu y dzam.
Pan. Zelno było, za miszczebna o zesłaniu tego wiadomością, gdy ac za
do Badurich Hetmanskich, pełno go obozach Pruskich, owo w tu
ry hat. tey orężnemy gorzeczych, tam własnie oczeb. w stężych, które
on tu dzieciństwo go Krzyżaki za Smrzecia Germania, latali: Obrzeb et
nifanglos gospoli amores. Ale gromważ twoi Mtciwowie zacedali
chmyche tu do tego zacnego Hemanskich gniazdo, ad domu luctus,
Orzeł y do mowych zdatnych: Leconę od matki Jk. M. Podcza-
szyney, mey M Panney, iako Rodziciellki wigo, ta nie tuyere nó widok
is, w tak częstych domu swoim grzebach, oto odnawia y teraz za
my Swoie, a tak ieo żywi groby dlkie lezące grobi zmarłego miłować,
a miłować go, grobi sama żyć będzie. Vtrą grona małzonka Jk. M.
Otrzymuią na kobiet uznana, co biorąc zobłuda zamiana swoią zmie
które tak krotkie rey gwałtu, w tak długi y wielki żal wonet prze
szymawczył. Brat Jk. M. Vrazony, weirzchowny nawaszym tatem
Domu swego, drogie gdzieś łamatub. w sercu swym mieć, a wiernego
sławy y [illegible] w oiczyźnie promocia, żałoby też ammo dimittu
stracimy, contabescere nas mucha. Nie Potomstwo wielkiey kadze

ge

ze latorośla, w sercu te małe, co oyca mię znali, żałować go teraz mię bę
dą, ale rozumu za laty zabiegły, kiedy o nim czytaią albo słyszeć bę
dą, gdy drugim, iako to wiadomie trzy osobną, tu do gorzo rzewnie zoczą
pozdrzą. Słudzy go zacney krwi Polskiey, Rycerstwie grono, lubo się z
Panem y z tak Panem gorzer śmierć rozłaki, rozstawać wdzięk przymieć
wono a zywotem będzie za odwdzięczenstwo wdzięczności, Bożo wdzięczstwo
za dzięki, a na sercu żadnego żal niezmierny Jmy Przyiaciele, cokol
wiek w życiu ex publiczne nalib, y miłościwym z domowych żałow. te ri
sce zostało, słuszniey by ie, rzucimy w mia to bryły Ziemie na grob mo
im loco Sabellaho niż Suá, do serc zaś y do vstaw y do pamięci naszey
wystawiaymy co raz, nowe tak wysokim cnotom wigo Mausoleum. Że
wzenem rześć tego, że żałosny dom ten śmierci swoie oddawszy, do rąk
Pańskich, z wigoru woli S. y pocieszy wyglada. Otrzymy ią teraz. Boże tą
z łaski swoiey. Dziękuie tedy naprzód Jk. M. P. Otrzymuią Jk.
M. P. Woiewodzinney Ruskiey X. Ostrogskiey Podkanclerzance, że
y z pobożności swoiey y stan świętego krewności sławney pamięci Małżonka
Jk. M. z wiązki żal swoi przy tym Alkie przez vm mes m Dzina Ka.
nie Kaznu Lwowskie obchodzić racz. Dziękuie Jk. M. Woie. Piotr
wodzie Ilyowskiemu, który przyiaźni bliskiey prawmate y przyiazni
wielkiey zadatki maiąc z sławnej pamięci Jk. M. P. Otrzymuią, y
hoscom wigo zawziętey affect swoy przez vm mes m Pana. m Dzie
Pisarzu Belskie, gotowy zdać racz. Dziękuie Jk. M. Hetmanowi Polnemu w XL. który iako za zyciu Matki Boskiey chowa, co wielki przy
iacioł. Przyiacielowi, co krewny krewnemu, gotowien, oprzadczył, tak y teraz.

na tym placu, lubo w tym mieyscu odległości, po śmierci iego zacnemu cia-
łu, toż przez Wm mos P. Mirski oświadczyć nie zaniechał. Dziękuie JchM.
P. Podczaszemu Koronnemu, że pomniąc na tak zawartą przyiaźń, ktorą
przez wszytek czas wiodł, z godnej pamięci JmP Chorążym, pomniąc y
na tak ścisłe swoie z nim spowinowacenie y żal swoy y affect powinny
przez Wm Mci P. Wasiczyński zacnie pokazować raczył. A Wm
ciom zaś moim MPP wszytkim, ktorzyście prace swey do oddania tey osta-
tniey usługi zacnemu temu ciału litować nie raczyli, niechay sama tawszy
tka cnota, pobożność Chrześciańska winna zostanie, a z nią JchM Chora-
żyna Koronna, wielce Wmciom moim MPP podziękowawszy, uprzeymie
życzy, aby ta uczynność Przyiacielska od niey cała uprzejmością z nieba
pomyślnemi pociechami każdemu się z Wmciow moich MPP na-
grodzić mogła

(59.)

Tegosz mowa na wyprowadzeniu ciała P. Woiewody Ruskiego ze Lwowa 15 Maij 1628.

Danyłowicza

Dwa są czasy mym zdaniem, w ktorym słow namniey zażywać trze-
ba, w żalu a w uczynności: Żal ten, ma swego krasomowcę, samo serce,
ktore, gdy siła czuie, w ten czas naiwięcey mowi: W uczynności zaś, gdy
przyiaciel co dla przyiaciela czyni, złyby to był nazbyt frymarek, nie
sprawiedliwa zaprawdę zamiana, za rzecz słowa oddawać. Obcigni
temu, z nawiedzenia y dotknienia P. Boga swego podlega Jci MPani

Woie

Woiewodzina Ruska, moia M. Pani Matka y Dobrodziejka. Nie może być
iedno srogim żalem przyciśniona, pozbywszy z oczu swoich miłego Chowa-
rzysza Dobrodzieia swego, s ktorym przeżywszy te, ktore był wszechmocny Bog
przy ślubie polecił im lata, nacieszywszy serce swe, przy wysokim Uro-
szeniu wielkiemi ozdobami, cnemi postępkami y sławnemi w Oyczyźnie
służbami, znacznym między ludźmi zachowaniem Małżonka swego,
rzewnie tę nieszczęsną dolą swoią opłakywać musi. Ktorą takich życie
z towarzyszem swym w przysmakow miła, nie dawno w pamięci srogą,
teraz w gorzkość y w nieszczęsne sieroctwo iey obrociło. Gdy zaś poyrzy
na tę Chrześciańską Przyiacielską Wmciow moich MPanow chęć y uczyn-
ność, ktorąście przy wyprowadzeniu ciała tego zacnego oświadczyć raczy-
li: Widzi dobrze, iż mała to nagroda, kilka słow za tak wielkie prace. Nie-
chże tedy tąż Wmciow ludzkość, sama sobą zapłatą Wmciom MMPP
będzie, a przy Jey M zostawać powinna wdzięczność, s ktorey przezemnie
nainiższego y dożywotniego sługę swego. Jci M. moia MPani y Dobrodziej-
ka Wmciom Moim MPP podziękowawszy, Pana Boga prosić będzie
aby tę łaskę Wmciom mym MPP w pocieszniejszych okazyach z potom-
stwem swym odsługować mogła.

(60.)

Tenże dziękuie na Pogrzebie tegosz w Olesku 15 Junij 1628.

Między niszemi wiela, zabobonami ona w Pogaństwie superstitiosa
antiquitas miała też sobie za Bożka iakiego. Dlum terminum, wzu-

miała, że ten sercem y
granic Państwa ich stredz miał. Nie
bacnąc
ale na rzeczy samey, iakoby y nam gwyrzczawszy na
tey oplakarze Oyczyzny cza
sy, trzeba z mieba dobrze upowsi terminu, y wrzucić
stey wrzelkich y potrzebnych ludzi straty; zebysmy wrzedy ludzy
gorzestali ozdoby, filary tey Rzpltey, tak gruntem
magistratu
zabezpieczali.
Lecz nieograniczony Bog nasz, takie hozdzimu rzyla hopre z poczetku
zwykł Decretow swoich uchylał, iakiemu mu gdzy odpowiano: Constitui
shi terminos eius, qui potentiu non possessant. Jaki tego granicze y napa.
lec rzeka ludzka nie może, nie może żadna potęga y magnificencia, nie
mogą dziadow y naddziadow stawne imagines, nie zasza tego granicz.
nego arbitrii lepszem, ani publica rola, ani priuatne powinnosci lu.
dzi, ani gorliwe domu rzyttwrtey, Sluh cuiq; suum metet dolo, w
dziemu groznej, Drugiemu rzamey, dosyć że w rzyttkim wolu a powin
ności. Dosyć go y la zacna osoba, ktora zeglesmy ciało dopiro ziemi oddała
li, a dosta tak że brega swego y Boga y Oyczyznę y Pana y Przyiaciol
ka; nie nagamiony tu po sobie zaiscinek zostawiła. Katolickim rzge
stianiem się urodziwszy, po krześciansku zyła y umarła. Z zacnego sta
nu rzytney Familiey swoiey gmazda. wyszedszy, to w polskim, to na wło
skach, Oyczyznę oddawał. Coy przy stadnim Przodkow swoich, y z.
nowdrowey Cesarskiey hoscinności, był gotowien. Krasił był w szpiek wiek
prawie rzyge, na takie iednak gwoli długimi czasy, kiedy ociotnemu ciał
on był). Ciż, nie rzadko rozbiodlywał koma: przy chodziło. Oszczędzaj ktore
tu zyttkie za Panowania Jeo M. Pana swego M. expedycya polskiey,
gościńcu przyzwoite to musiy y potrzebna zazdrość, że on zadney; lub sam

osobą swoią, lub wiz na nadwerze dzonym rzecku y zdrowiu swoym pozera.
cne ludzie swoich kupuy mu ogłosił. Nadwoyne zaś Panstwi y pozed
tym y rzeczypospolitym Zdrajectwa Koronnego Vrzad, assiduus bywał
Senatorski stolecz, mało co, chyba dla niezgodnego zdrowia, Slymow.
Slimkow żadnego nie omieszkał, z przyiaciolmi otkarz swó
tak certabat, że nie mial go żadn do usługi swoiey tak pozadliwa.
powsi, iako go on ochotą swoią nabiezał. Nie może rzadno bydz po
powszednym stego swiata ześcia straty. Powszednij bydz też lu.
dzmi. Nayrzetszej rzadnak y po osierociałey pozostałey małzonce, kto
rą tak cirstkim pozycia Bożna od Boga swego kurzyzem, stała ma w nim
pospolitej, gwarzawszy nata Wm mors. M.P. zgromadzenie. Vrze.
mie. M. Clime Lwowski. Jeo W. Pana swemu Ch. dzięknie, że
tak wiernego sługi y Senatora swego. Act ten pogrzebowy, przez.
wm. M. Pucci, a osierociałe tego domu chaty ozdobi rzazył. Zy
czm. M. Pucci, a osierociałe tego domu chaty ozdobi rzazył. Zy
ze Bog na niebie, siroty wszytkich opiekun nayrzyszy, ktoryz wrzelkie
mi w domu. Krolewskim pocieszami, za Bo pomodlstwem. Jeo M.
te Dobrzeczynno sci Jeo W. nagrodzi. Dziękuie uniżenie Jey
W. Pamięci swey M., że przez pomie. m. m. M. P. Star Lwowski
o tym łaskę Jey W. admulatur. przeciwko domowi temu, ynie
ustaie przeciwko umarłemu w tey Dobrotliwosci, ktora y rzywemu
Jey W. pokazowała. Dziękuie Krolewiczowi. Jeo M., że
po mniar na służby, ktore na dworze Jeo W. y Jey W. Mci. mat.
ce Krolewnie. Jeo M. Spaimięci oddawał małzonek Jey M.
y rzego nazgli swoich porastował, oddaie tez przez W. X. M. M.
P. Starosta Czerlaski, powdrowną ladrhość swoią y ho scion rzego.

Dziękuie wy

Oddawanie Xiężney Jey Mći Heleny Wiśniowieckiey, za JO M. Pana Stanisława Warszyckiego

w Lublinie 12. Junij 1631

Rzetka rzecz na świecie postanowienie człowieka każdego, gdyż zawsze bywaią rozmaitości, ze wszech czasów rozmyślaią y obracaią się res mortalium, ze wzięci czasu błąkania się rozstrzelone myśli nasze, fluctuantur. God czasu y fame nadzieie, opalę daią się to tam, to sam za myśly ludzkie, kiedy tenąc. prowidit człowiek, nedzny! się kresi y gorzki swego stanu zaprawdę gratulari sobie może. A wiele w którey gorzkości słuszne zaprawdę gratulari sobie może. A wiele w związku. Małżeństwá S. do którego, kto się bierze, a bierze się tak, żeby bezsamych stron swoich y ozdob y gwałt godne wał, upatrować te dwie rzeczy zdaniem mym kochanym na: Spo-
+ winowacenie y Przyiaciela. A zaś nie czytamy, a zaś samina o kim nie widziemy? ze spowinowacenia z domu wielkie
ani; za godny tronow najwiekszych Monarchow, za twierdze
kazdey Krolestwy, za ognisko serc y animuszow wolnych? Stąd po
chodzą godnie Oyczyzne swoiey cives, stąd odwagi dzielnieysze,
stąd cnoty y dzieie. Dziadow y nad dziadow swoich exempla postępi-

Co

Co za wielkiey domowe nie bywa? co zaiątrzone animusze zleczyć? co za starganą miłość confidentią zbyć prędzey może, iako ich same cognationes? Przyiaciela, ktoby zab w tym stanie nie v. patrował, tenby się z samym męstwem ziemi oddał. Jeśli w drogę się puszczaiąc po naydalszą y naymniebespieczniejszą, po spokoiney
kamnij po verticalo comitem itinerib. Jeśli weselo bez companiey
mnie weselo nam bywa, wżdy męstwa po nocy zapomnieniu kiedy
na panarium solos patrzymy. A iakoż to sobie mieszczyć według
myśli y serca swoiey vitam? z którą (iako przodkowie nasi mawiali)
nie południową chwilę przetrwać, która na bycie każdy dobie naszey
towarzyszem nierozdzielnym, serdecznym y męstwem, prawdziwie
dela, Bo wzgoła dobrego y złego pewną nadzieią mieć. Jeśli się o
przyiaciela starayny, coby dmy o nim bezpiecznie nadz. mogli ono
kryterium. Amicus alter ego: Ten kto sobie dobrego towarzy
szą obiera, wtakież siebie samego do siebie przybiera. Znać, że
ona moi Mdme w tym przedsięwzięciu swoim spowinowacenia
y przyiaciela uważaiąc. szczęść. bos to obcie serdecznie nalazł:
Dom Xiążąt Jelmań: Wiśniowieckich splendor, nikomu nie iest
tey Oyczyzne tayny, stawne dzieła przodkow ich, od zastarza-
tey antiquitatum pamięci: przez Polskie y Litewskie Kroniki. Za
cno się tam doczytać za cnotą tey od Xiążąt Wielkich Litewskich
porządney powagi tey gestab; iako za Dogarstwa wiecznie sły
nęli męzkiemi dynami; iako oraz wiara S. y krzyż w herb swoy
przyięty, zato powszechne Christianstwa wszystkiego, y Domu

swego / czegulne. Stemma, poyecziwszy Mo przyiaciołom tegoż Krzy
zá, mężnie y odważnie stawali. Przemogł tu za pomnienie sławnie
mego. Korybuta, od ktorego Xiążęta. Ros M. originem swoią prowadzą,
temu szabla y sława Koronę nagłowę włożyła, y ktorego Xiążęta Jeb
M. między Prodkami, tegosz Cesarowie, między Krolami swemi liczą.
Storią Domowi temu za naypoczciwszye Analages. y niewczesną zaią
cie tak hoystwowe Przywileie, swobody Panni nadanyeb od Krolow
Panow naszych, ktorzy Sułtany, Dmiprami, tak sławnemi ziękami,
obrzesłali odważnych sług swych Cmei. Ane dziw
osadzili bowiem wprzod. Wśmiowreczey. tripami y mogiłami. Mepry
iacielskiemi, aniżeli włościami tamte poboyne. swi sangwinis gdzie
Tameczne rzeki y pola, to Tatarską, to Moskiewską, Cyeszymy swoią Mi
przyiaciol, krwią nie raz farbowali. Owszem sła bez podstępstwa bespo
czmie mogą to o tey Famie iey rzec, co między Zaredemowymi narodu po
dziwiano. Ad Sabit Scatum Satbe, Dallia Dallie, Brivbii. Ja
kże tak w tym domu sława, tak odwaga dziedzicznie, że mąż po
mężu, Bohatyr po Bohatyrze, zwykł do rąk wdzięczną drugiemu, to obie
sobie podawali. Opuszczą mi to cnych mężnych y walecznych. Wśmio
rzeckich manes, że czasow folgnąc, zaniedbam teraz dalszą ich pa
mięć, ktora. wenątrzni zostawiwszy, pojdę do dalszego. Fradziada X.
Jeo M, ktorego Xię Dymitr. Wśmiowrecki, słynął zawsze y podziwien
stymie. Fragico, ale glorioso exitu w zamięszaniu swoim. Vderzyła
mu cnotą Wołoska Ziemia, za Hospodara go przyięła, Szukałego po
Ruś, dzwonieniem samym iego, straszyć nieprzyiacioły. Swoie. Do
zna-

znawała też męstwa y szczęścia iego, y dalej by była doznała, gdyby go.
była sama nie odbrzezała, przędzey zednak Wśmiowreckiego odbrzezał zy
wot, aniżeli wspaniały animusz iego. Wydany Tur-Com na katowanie
Pogańskie, iako im był w polu nakomu strachem, tak po tod Cam.
Grodu samego, y na baltu stał się im podziwieniem, gdy iako bicki
mała, nie przeraziło zednak duo animo, że krwie swey Bogu Cyey
mie sławę, sławnej nieśmiertelne ofiarował Holocaustum. Ważną
y teraz swey, zwiellką iakąś observancią, mieysce, dosyć fechtowała.
mo, tego w długie wieki godnemu Bohatyra, sprawy y śmierci opi
suią Cudzoziemscy Historycy. Przeydał się codzień do dzieła Rycer
skiego. brata swego rodzonego brat. Jędrzey Wśmiowiecki. Woiewoda
Wołyński, ktory umiał dziedzictwy po dziadach y wspaniałe Hodowa
nych, umiał y powagę Senatorską, na kożdym gdzie godnie etpri
obatim zatrzymać. Poblogosławił P Bog y Michała Kasztellana
Iljowskiego. grotowstrzeli. Jerzem Kasztellanem Iljowskim, Alexan
drem. Starostą Czerkaskim, Michałem Starostą Owruckim. Ktorzy
oneraz. w kroczmiskach swoich od Starosty Czerkaskiego Tatarzyn, czut
czutego. Starosta Ukraińskiego. Osadzała się w te czasy Ukraina bespie
cznie, gdy on całe iuniuś y w Zimnie nieczasom exponuiąc gospo
dnich golasb kroczował, y zobłowu szczęśliwego owocami Kozaczkiemi
często. Ukraińskich Starostow swoich, ktorych miał kilka, Zamki Pała
ce Krolewskie napełniał. Michał Brat iego gorzey wiele lat Cora
gwie go w rożnych expedicziach. powodzący, nie dawnemu czasy Ochri
cia Signa Polskie go. Wołoskiey Ziemi cześnie strebał. Zstąpił.

z Stolice Wołoskiey Tamsze, iako ono kiedyś Annibal Rzymianom przy
sięgłego nam. Nieprzyiaciela y zdradliwego sąsiada: Wiele sobie
y daley obiecować gwałtu Oyczyzna mogła, gdyby go był expe-
victoriay curzu gorącego fata mię gorwały. Wspomn. Przodk.
Jeg. M. mię godzi się zamilczeć y Oyca. X. JM. P. Starostę Czerkaskiego,
ktory lubo to posłuh teraz przedemną stoi, nie mię da mi rzednąć ustrom
X. JM. widno co sobie sama prawda oyczyznie winne. Wiadomo Sz.
Wrodkowi X. JM. z mtodych lat, w ktorych go Constanty wielkiey
sławy y wielkiego między ludźmi zachowania Pan Bacingo za-
stawił, to na Dworze Tureckim, to na różnych Multańskich, Kozackich y
expedicyach grosługi, wiadome czyni. Ludzi swoich do woysk JM.
posyłamą, siłami y pieniędzmi przyznawa butnego Moskwicz-
kiego Narodu gwałtownej Monarchiey Stolica, patrzyła nato krwa-
wiącą zawiścią, iako ten zacny Krainę sławę narodu swego, y Wolności
Polską, w ktorey się urodził, odwagą swoią piastował, gdy mu pisała
pisać gospodu zabić, y potęgę wszytkę Moskiewską nabobie, małym ale
odważnego Rycerstwa Polskiego gronem, trzymał, y lubo się do wrzenia
dostał, nie uwrzył tam rzednąć Wolnego y wspaniałego animuszu Pola
w pleni tych samych, co go wzięli, zawilszama manucyia uchybić mat
Wrzesła y teraz w Oyczyznie swoiey w dostatkach, ktorych mu Pan Bog
hoyną ręką udzielił; oprzeć samey zazdrości, niemu nie przykry, ani
ciężki. Datum tamże Bog y Syna gorzedocznj X. JM. P. Starosta Kra
mienieckiego, mąż nabub Sub nondedecora, ktory nie raz Oyczyznę
y Domowi memu na kilku expedicyach, znaczne dał cnotliwej do

Sług

służby y do krzętey documenta. Ale mi tu Xiężna JeG. M. szczęś
ścia może przodkami swemi męskiey płci, znaydzie iey własny sexus co
naśladować w tak zacnych domowego Matronach, ktore foelicissima
fecunditate zdobiły Xięstwa y WXX. napełniły prawnemi dzieć
cami. Domy Xiążąt Radziwiłłow, Czartoryskich, Zamoyskich, Sa
gubow, Lacow, Tyszkiewiczow, napełnili Senat wyborowemi Senator
skiemi Stołkami, napełniły Wojska JM. męznemi Wodzami.
Gdyby mi mi sło o czas, byłbym tu plac szeroki się rozwiesił, tak sasie
z domem. Wrzymiwiechach y one DEspoty y Krewniaczki, ktorzy iak
wybornie genus swoie prowadzą. pełno tego y po Historiach, one Szan
guszki, ktorzy iako zacnosią, męstwem, potęgą zawsze w tey Oyczyźnie
naszey słynęli, y to wsrzod wszystkich żyjących wielu pamięta. Korzystay
czas na Macierzyńską linią Xięstwo JeG. M. y tam wielkie dzieła.
Swoie, Matka Domu zacnego Starozytnego, Magnab cognahombus unabłozki
Matka Domu zacnego Starozytnego, Magnab cognahombus unabłozki
tego. Jos M. Pinow Taborowskich, Kasztellana Kracławskiego Corka Ba
ba Xiężna Zbarazka, Siostra Xiążęcia Janusza z Barazskiego Wo
iewody Kracławskiego. Ktorego osoba nie dawno bardzo z oczu na
szych zgasła. Ale pamięć y sława nigdy nie zgaśnie, ktorzym mało
mowiąc. Sia podobno rzecz, gdy o nim to przypomnię. Wielkie wiel
kiego onego Krola Judicium, raz discurrując nie familiari colloquio.
Czemu Polacy obcych Panow na Krolestwo szukaią? Mam smaczny pal
cem pokazawszy rzekł: Azaby ten Krolem Polskim bydź mogł.
Kien. Sławny ten cny Wojewoda był dziełami swoiemi. Ale ia
wzumiem że nie sławniejszy y nayszczęśliwszy potentatem żadnego

Cyrj. Cieszyć mię dwoch Synow takich, iakich nam potomne wieki dla
go zayrzeć będą. Już rzadki Koruszy Rozonnj (mieć memoria ieo
będzie in benedictione et in sorte pistoy). cesarz Fatis, y iakie go
dow dochodzić zostawił, gwiazdy Polska publico gemitu. Jusky po
lu y stać będzie. Ze y z taski Bozey. Xiąże Jmć Pkrakowski w.
Oczach nie tylko Cyeszyć swey, alez Krześciaństwa wszystkiey y bodzy
iako naydłuższey zyć, bo też onerare mebo słusznie ma Cyczyzna nasza.
Zyć mowię, iako w dna stulecia Swiatu ozdoba, iako przedmi Cyczyzny
Filar, iako wiecznie y znaczne. Slnatu wszystkiego ornamentu, ocean.
tá podobno fatorain dispositione w domu swym ostatnim, że natura
y fortuna ostatni iuż prawiey wyścionj kunszt swoy na nim dowyp.
wiedzj, w potomkach silić się wiekey nie smiała. Z takiey ob.
rzey swoie y z takiego gniazda brorac dom moi mć Panie towarzy.
sza, snadnie y wyiechowanie uwdzięczy takiego godne collegować
raczyć może. Lubo to był w dzieciństwie. Pan Bog wziął Xię
cie Jmć matkę, supplebat orbos. Macierzyńskiego affectu, y
staraniá około cwiczenia y wyiechowania Babka Xiężna Jmć Ma
cney pámięci Jmć Pani Bractawska, po zeszłey w domu Xię
cia Jmć Oica swego mieszkaiąc. Napatrzyła się zaiste, z obi Ma
tek Xięcia Jmć y zprzywiey y steraz mey cnotliwey Pani Jmć w.
Cumu y przykładow, wielkich cnót y obyczaiow, ktorey tak wyso.
kie wdzięczney y stan Pamięci zdobiło. Jako teraz Xiąże Jmć
Pan Starosta Czerkaski, nie tylko mu memu Kochanemu Panu. Ma Da.

Xiąże Zbarazkie Pkrakowski y mant we trzy
cnedziele gotowy w Krakowie nagle 29 July 1631

me

216

nie Warszyc w domu swoim nad corką swą miłego dać, tak ani Wm
mć od Xięcia Jmć dwiesego nadto rozsądzić nie mogł, samo to ukazuie ba.
czenie Wmć mego M Pana, ktorym Pan Bog Dom przez in szych znali
tatek obdarzył, że sam ukrobie tacno się gorzkiemu, za lwi Xiąże.
cia Jmć Głowy gorzkiem zatarg taski y effect obserwantia, z ktorey Mat
ka Jmć Pani swey tak zacney Vrodzonej y swiatobliwie wyćwiczonej, przez mi
łe małżeńskiey przestawanie. Co iuż Xiąże Jmć błogosławieni
stwem swym. Ociowskim zrzekł swoich oddanie przyimuie, to tak drogie
y miłe pogrzebu, corki swoiey, Pani mi Medanu, vprzyimie znami wy
thiemi życzące. Vmarłi fortunnego, y na wszem gromnistego w długi wiek
etym, ktoregoć Pan Bog z domu Xiążęcia Jmć przezyzrzał towarzi
stwa, gospodzenia.

(62.)

Tegoż mowa w Krakowie na po.
grzebie Xiążęcia Jmć Jerzego Zbara.
skiego Kasztellana Krakowskiego, Pin
skiego, Sokalskiego, Zarnowieckie.
Rishickie Starostij. 1631
w Sklep.

(v Listy Zbaraskiego, pag. 163)

Jako Swiat, Swiatem, zawsze on to vimiał, co y teraz okazał, mi
ni PP. rzego dzieło napogrzebnyske, zabawa namilsza, comicos actus
nad ludzmi wyprawowali. Napozyczaw szy miedzy mi majoru Imagi
nes, tytułow y wyiskolich fortun, wystawiaiąc na teatrum świeci

217

w stanie, w honorj, w bogactwa hostilnie y ozdobnie przybrane.
czy długosz tego? słow pocznie, zaraz zimną, nie wiedzieć gdzie y,
persony, on to wszytko czym był [illegible] odbiera sobie samemu,
ad plausum, spectatorom swoim zal czyni. Sławny y podał dale
Cesarz niebo Rzymski, zakrytego Panowania swiatu gości, godow i gln.
ralny, w krytej swiat przywitał. Nie wytrzymał się gorzej śmierć przy
znać, że on też w tej (że ią tak nazowę) Comedyj, persona
agebat, żegnaiąc, gdy miał umierać, przyiacioły, obwarzyć się do
nich pytał: Et quid vis videtur vita mihi? commode transegisse
Boy w tej dopiro, a nie mi bydz, zdrow a umrzeć długo kocecie, a pok
oto zgasnąć, drzis wysoko siedzieć, a iutro w proch się rozsypać, mawi
by a nie mieć, tu wszytko zostawić, ani z sobą nie wziąć, tak na
gle odmiany, za to właśnie rzec Sumanax Tudzina, które, że je ranie
w dzienne między nami się wadzą, boc dobrze ktoś napisał, medes
mi boras, gnam mihi sumus: docemur, żyiąc tu na ziemi, znowu ziemi
śmy, gratuje na nie zadnak: bez gorzkich też nie możemy. Insze
y nie krzyżow wyżłobow nam nato nie trzeba, dla tej tey epitafium
dzień y ten żałosny Akt oddany, od nabożnej posługi ostatniej
żonie ciału nieśmiertelnej pamięci. Rzecz Sło nie Pisa
kowskiego, nie bay świadectwo stare wydaie, iako widok, w oczach, w
sercach, y w animuszach naszych, pokazały. Dobrze mi dac lugentia
turba Rzeczy[illegible] nasze, a ona wyidzie się mi[illegible] portes dobrze,
y słusznie, gorzbyła bowiem rzadkiego Cnem y drugiego Pana swego,
którego ze nie ma, dopiro żarzasem gorzna, postradała przednia
Korą y Senatu wszytkiego ozdobę, pogrzebła dziś obalonę columnę.

na

nastorzej się zawsze y bespiecznie wspierała, gwedrowała wtejże trun
nie, nie tillo zadnego Senatora Swieckiego pierwszego a ostatniego.
zuż Zbaraskiego; ale znim oraz dom y imie Zbaraskich, ktorzy
longâ serie od tak wielu lat stawę y bespieczeństwo ziey pilnowali
Widzę ią prawa, swobody, wolności nasze, a one iedną conservatrice że
stracony głos ieden nie ilit, głos on wolny, ktory się zawsze ocalość ich oczy
wal, ktory na każdym gdzieś sacrosancte tego strzegł, aby mi cnym mena
wał, ktory na każdym gdzieś sacrosancte tego strzegł, aby mi cnym mena
dzę Krzyżowi, a omitat mi ozbawana stroże y mi poświęcona Bogu.
Swoią oplakiwaią. Gdzie mi tillo prawdziwy serdecznie przyiaciel on.
terfet z oczu zginął, ale ledwie iuż y mi sama przyiaźni stąd ustą
pita. Widzę nawet y nieprzyiacioły (bez którychże a kto kiedy żył
na swiecie) a ci dwie osobę ergo w mieniawszy, ale że cnotą godnością
przeciwko Krzyżowi miłość y życzliwość w[illegible] berezahone mieli, upadłego
Krytey swey sfery za to wiarę mądrą. Widzę nawet stateh. y ziębi bezc.
ona zazdrość, ktora mi mierzy reno iako cień za człekiem, tak za iego
cnotą y sławą ziemie dybiesz, a ono y tey sobie teraz od żalu, że iuż mu
żadzej więcej mi będziesz. Dziwuie się y zaś na widzy the strony y ku
tey tey Koronę, a zaś z wysad zadno stoiącego nie stycznie narzekania?
Cecidit columen Patriæ, moza fatoz. Tak żałosne po swey threy
Polsce wzdech, storią mym zdaniem na tym pogrzebie za mierzem iakie
pfiab, ktore więc dzisiaj dla pobudzenia w ludziach płacze do
takowych Aktow przyszłych bili zwykli. Lecz iż gwo słońcem
nie masz nic trwałego, wszytko się mięka, iakoż to [illegible] to po
czas mie damy, znaidzie nasz wielki żal słuszne stolatia swoie, ktore

się teraz y nas podłać mogą. Rospomnąwszy bowiem sobie, że
lubośmy ciało taki wielkiego człowieka ziemi oddali, mniemy-
gośmy wdrażaiąc ieymu powinności, co unaś w lubościach y w pożarowa-
niu było. Zostat po nim dyspozit trwalszego y warowniey-
szego mżelitego grobu, sobowtąż godzien, któremu nigdy nie nieuczyni
szkodliwości, ani dąb. Szkodzą wżdy tego czasu, nie nie przyia-
ciel ani przyiaźń, nie nieuczyni szkodliwość żadna, nie ręka a
nie zazdrość y złość ludzka. A taki to iest nieumieraiąca pamięć
cnot, sprawą postępu przodków. Rzeczono iemu w prawdzie o
tym bohaterskim znaku człowiekowi: Pulvis es, et in pulverem revertis.
Lecz cnoty wzięły posadzonę, która et post funera vivit, y
nie czołga się po ziemi, ale się o niebo sama opiera. Niech to
sobie uważy życie tego to Xiążęcia y Senatora zacnego, zaraz przy
dna, że prezesem swym on życie, y życ gotuy bądź dzieci, gotuy bądź
dzieci, co mu się dziwowali, godziyte do wiązki, którego powszemnym od
gwałtownika y nienawiści, gorzeią duchownymi nawałnościami y gotu-
nnymi oręziami gwałtu, wzięła daley, gotuy panienki sama, która a
z światem zginie. Drudzy młodości zaigrzyska sobie maią przy-
taią. Omnia ad tempus et magna obmutescunt. Po odprawieniu nad
multos Dominus zadrt mores et urbes, gorzypatrzywszy się Oy-
czyźnie dzielnymi y sławnymi rzęy Aktom, także obcym swoim,
a nawet Woyskom (gdy Mechmet Trzeci Cesarz Turecki gwał-
gremi erat Węgrzechom Pogaństwu, udał się do Domu nas.
bożnej służby JKM, gdzie tak wiele lat trawił, z wielkim Domu

Swego

swego ozdobą, coraz sobie większych honorów przyimuiąc porzeźwo Oy-
czyźnie y Panu powstugi. Podała się okazya do Szwecyey, gdy się
JKM do Oyczystego Państwa brał, y onęż miedzy inszemi bez Pana
o Oyczyźnie swey zostać, siedzieć zamorze, a tam mu powinna
Oyczyzna y czerstwości oświadczał. Podała się okazya do Multan,
gdy porzeźwko Białowi z wielkiey pamięci Janem Zamoyskim
Canclerzem y Hetmanem Koronnym Prawo flos młodzi Rycerst
Polskich, na tę się był expedycią wybrały on z bratem swym
o kilku set człowieka od oyca swego Sobatyra onego, y Senatora
wielkiego wyprawowaną, z zawziętey, od Przodków swych do sta
wy, ochoty, stawił się tam do usługi y ratunku Oyczyzny. W owey Pole
czas mieszkaiąc zawsze bez domowey, nie tylko gorzy JKM
niemałym kosztem y zdrowiem stanął, ale też o mordowaniu
aduersa partis, a nie mniey siła, autoritate na ongaś wysze estate
Superante, siła zachowaniem y rozmową swoią robił. Przewspo-
minam tu, iako po zabitey nayszych nad Dniestrem klęsce przybył
sam na Tatarzyszę do woyska JKM, y na onę sommissią Wo-
łoszą zdrową radą, y dobrymi ludźmi swoich posiłkiem. Nie wspo-
minam tu na Buszy porzeźwko Skindlerbaszy iątmy dat dow-
ment, że mu dla całości y sławy Oyczyzny, zadne niebezpieczeństwa
straszne, żadne koszty, niewczasy y trudy ani strzymić były. Nie
wspominam, iako niepozerwane aż do ostatniego tchnienia trwało
swym do usługi Oyczyzny studium, y Światobliwie to obserwował
Kiedy kolwiek rzeczono woyska JKM y Rzpltey porzeźwko Nieprzyia

colom. Koronnym stawał, y zawsze obroznie posyłał znaczne
ludzi Woyeß gutki. Tego zamierzeń mię mogł, słow go cnoty y
zasług iego, na naywyższe wtki Cerzyznie naszey Krocheij Boca-
theij. mieyßce postawiły, zaraz przy tak wielkiej godności, wielkoß
gorzar wyglądał, ktorego minęły. Niewiem dotąd zaprawdę, któ
komu więcej honor czynił, czy ten stolek temu, czy on stolkowi.
Widziałem ię raz Mor. M. L. iako ię z niego nawalnieyß wcię-
ßeymarß zmżał, między inßodrą bracią chodząc, a powagą ca-
ßi Kuha, gorzdząc, gorzbą swoią rzß gorzywodząc, do szczeßli-
wego y gorzßądanego gubliczneyßego consultacyi skutku. Gwarzę, że
ten sam iego tak gorącą, ktorą rzeczną do nim Wyższey znak, do
bro gorzednie Gospodney Cerzyzny, zelus, ktorę na onym. Straßnym
ostatnim sądzie gorzed Panem mieć będą y rzeczę (niepraworząmi
iego, bez ktorych żadne człowiek mieć nie może) ublagaiącem. Wielkim
Wielkaż żalu dożalu gorzydawaią, mieć będą ię z szczyrą gorzyiaźnią
naßienia złudnemi zyłkami iego. Vrcat on według czaßu Senato-
riam gravitatem zachowuiąc, umiał y ludzkoßci obowiązki, umiał
gorzyiaźni kozdemu (aż do tego, ktorego znamy rozłączyła, śmierć)
ßate cześć dochowuiąc. Żył z gorzyiaciely gorzyiacielßkim, tonął
szczęßcie, dufałe, było zawßze u niego co w sercu to w uście, candor,
integritas, tam dworu gwarnie domicilium mieli, brzydził ię rozpol-
ną gorzyiaźnią simulatią, ktora gorzebrzeć pięknie odio bywa. Mniał
ten drzewem gorzyiaciely, całuć sobie gardło umiał, y bez przestanku
mogł mi każdy rzec, co wßudnemu (Cesarzowi kiedyś gorzyrzeczano. Ami-

ami

cus es. et ipse amicus es. Prozgoła moi M. Panowie, rola mię ro-
bię z nimi tak gostąpili, natura y fortuna, iako wiele sławny Apelle
tes, ktory model oczyszczonowßey gorzedtheij iakiey fabryki, y skon-
czonej rzeczy, mowi sam do siebie, Manum et tabula, tabze y one
rozstawiwßey do swoiey gruntowney, nietylko Cerzyznie naszey, ale
Swiata wßystkiemu to tak zacne opus, kunßt ten tak foremny P.
Vrakowskies. Rozmieli o tey robocie y poraz swoiey, że y swey
samey na gosdzie y patrzaiącym na wizerunek odżadney rzeczy mieni
zußona. trwać długo wiecznie miała Alizą (nieistotney) niezbędna
śmierć, ktora y naturę gosuie y fortuną naywyższą, kiedy chce pal-
dopce, gumele rzucaiącey ią natak ogromnaty rzecz budynek, oba-
liła go, y nayzacnieyßey nieszcz zal, gorzywahila y gorzytłukła im
Wyższą Familią Zbaraskich, gorzytrzyła wiedną do tymże Kosaci
le mogiłą, drzoch gorzedtwórnego gorzodzicow bracią, Ci
cnymi dworu lumina, dworu dwora Wielu nayßego.

Lucuną regno fidit, et magna potenß
Dominatur aula, nec leves metuit Deos.
Aminumq; rebus credulum lethi dedit
Ne videat, et te tuja. S.

Tak kiedyś ona Krolowa Trojańska nad zburzoną Troią lamentuiąc
do rodzica Cerzyzny swoiey na gorzałowanie y gorlitowanie rzeczy, ludzi
ią rodzica Cerzyzny swoiey na gorzałowanie y gorlitowanie rzeczy, ludzi
zwotywała. Patrz teraz na ten grob, rzecz, y ią też coś gorobnego, któ
holwiek wßyßes, co szczęścia nazbyt dafasz, y do mnie wßawicznie cały
waż, co nadzieią do nadziei gorzkładasz, a nie myßlisz, gnid śmierć bez-
pieczeństwa, na ostatnie ią kota, (iako mowią) mię ogładasz, gorzystąp

tii, y pozrzy nadtrze trumnie dworu ostatnich Zbarazkich, omi ta
Zbarazey, ktorzyebesmy ku napatrzyc nie mogli; omi to Zbarazky,
ktorzy nie dawno, w oczach naszych iako robora iakie skały, ktorych po
kazuiąc sobie, nie rzadkiemy owoc mawiali, Stant glemin scabro so
cundi glonie fratres, A gdzieżi są? Dere nunc mi pulvere dorm.
unt, et sic mane eo signu suis, non subsistent. O Sezyfowe
ludzkie, iako bijwam często mieszkanie! Swiecie nie swietny, toć
głonne nadzieie, omylne obietnice, krotkie pociechy, zdradliwe
gnie serotiny twoie! Vzal się drib nad tak zalosnym spektaklu,
ktoż wdno nie kamienne serce w sobie czuie, obejrzy się w nim, ża
lu. nie dowiercidle, a pozuay, gnam fragili loco y ty sam stoiąc.
Nie dziś tillo, ale pozer wszystkie dni zycia swego, gotow opłakiw
ać będzie Xiąże Jm. P. Stanisł Jeremiemocki ze stanu stego.
swiata Xiążęcia Jm. P. Krakowskiego. Wuia y Dobrodzieia swego
Zal ten, ktory serce iego pozeraia, zawsze zmin rewno z dobr.
odzieystw od Nieboszczyka wzięthych, pomnięci, zostawać będzie.
A teraz ta w zalu ulga, iż patrzy nato zacne gorzy tym zalo
snym Akcie Jom myeś M.M. PP. zgromadzone.
Ktogoby M. Xiąże Kanclerzu Koronny nie uweselił, y teraz
dzik omi zmiłowała dobrotliwosć y miłosierna łaska Jeom. Pana
N. M. ktory o swiadczenia, iż y ten zalosny akt Jm. M. znalesc
aw sercu swym Krolewskim, tak wielkim y szczerym nad swoią
sług domu swego smutkiem stroniony, aniżeli też dać raczył, iż
lowi Smierci Wiernego Senatora y sługi swego, umiłowanie Jm. Pana
swemu Panu. Xiąże Jeom. P. Stanisł drogie. Drogie y ten

ktory

ktory tam wiż przed Woła nad Krolmi, pouzistwiam mentem przy
miosł owiany swey yzyczliwosci przeciwko J. M. ktorey zawsze
doznawał Jeok M., y czas sam lepszą wszcze pozażę nazlosc zło.
sci, ludzi zawistnych. Jest Urodzenie Jeom. Wlady slaw. przy ni dzy
ch. wielu cnotach liczy się urodzenia Krolewskiego godnych, fortuną
tak wielką swoią, co raz to większą, mondrosią ludzkosci swoią czy
nicz oddawać to teraz przez nom. mesm P. Pamięci, maiby. Zowiel
całego stanu swego, co on Jeo M. za zywotu zasługował, unizenie
Jem Xiąże Jm. P. Stanisł drogie, zdrowiem swoim, y ta iakaż
mi P. Bog przeciwzał substantią. Krolowi Jm. P. swemu M. y
gołomyślą Krolewskiemu, taską tą odsługować zawsze winien zo.
staie. Ludzkosc to wyszła M. Xięzi Kanonikii, y zawzięty af
fect porzeciwko slawnej pamięci Xiążęcia Jm. P. Krakowskiego. Jż
Jm. Xiądz Arcybiskup. Gnieznienski Xiążęcia przyiacielowi ze. Wiery
mu swemu y colledze, nie tillo w Senatoria dignitate, ale wob.
yczaiu swoim, w ustawicznym slawieniu y pielęgnowaniu o dobro Spolney Oyczyzny. y posła.
nia iego o swiadcza gorzey Wm. M. Panią na tym zalosnym Akcie
uprzeymość swoią nieodmienną, za co Xiąże Jm. P. Stanisł. Jo.
M. swemu M. wiele dziękuie. Dziękuie Jm. P. Stanisł memmay
Jm. X. Biskupowi Kuiawskiemu, Jeom. P. Woiewodzie Swieckiemu Lubo
Jm. P. Woiewodzie Ruskiemu, Jmć P. Podkanclerzemu Koronnemu Tyszki
Xiążęcia Jm. P. Starosc Czyrlańskiemu Oyca y Dobrodzieia swe Lubomir
go, Xiążęcia Jm. P. Dominikowi Ostrogskiemu, Jeom. P. Lodzańskiemu Constan
Koronnemu. Jszcze dni Jeo M. memogszy się stawić dla mezyzno. Wisnio
wego zdrowia, dłudzy dla publicznyeh y prywatnyeh zabaw swoich, wski
dłudzy dla mieysca odległosci, przez Przyiacioły. swoie odsene swoią

nieodmienną y na tym zatosmym gdaek, gdzieśwsław zawrzy pamię-
ć Xiążęcia Jm P Kiraliowskiemu pochwali. Dalsze owoce y Wm
owym M PP, ktorzyscie się sami stawniey, raczyli scie gdstare to Rze-
czypltę, Przyiacielstwe y ostatnie offerium, tak wielkiemu w Bozey
mu y przyiacielowi, starać się oto raże Jm P Starosta
chce, abyś tardemu z Wmciow. myeh M Panow. Sacrosanctę clotrzy
mając ewiadectwo woią swego, na wyżey tych Wmciow. chęć y tasker
do gdzieśmie żyeh da Bog okazować, zarabiać mogł.

(63)

Mowá tegosz przy witaniu K.J. M. kiedy był Marszałkiem Posel. Sein na Sejmie Warszawskim 1626 dn. Jan.

Mądrze y świątobliwie Prodkowie nasi, dobrych wszelkich
ostrey Krzyżey Sejmow, przed się auspicia od pocżątku ich dawali
dawali Królom Panom swym, gdstanowie obiecki: zatym boże-
go ratuszu zawsze na nie odmienną, kwitnącą w stanie y w wolności
Oyczyznę swoię. Jeśli kiedy tedy teraz w Swiętego Xpena, nasze
go Króla nad Królmi słuszne mieć oddani mamy, że usta y sumienia
nasze do pocżęcia obiecali: a z tąd swey Swiętey zdarzył nam gdny
dwoch stanach. Oyczyznie naszey osobę W K M, iako naprzednieyszy
y naprzednieyszy stan, Pana y głowę w dobrey Krzyżey: w dobry

dzbrowin oglądać, gratym gdowszechnym y obchodzącym Krzyżey się
gdłagi Panskiey niebespieczeństwie, ktoremu y Monarchowie, że się
tak ludzi śmiertelnemi rodzą, zawsze y z drugiemi gdpoległości Ale
bydlowiek W K M. panowania, ledwo mi dni gdrachować się podlymo-
wał, tłuby gdrzyznać musiał że własnie sama dextera excelsi, iako raz
to dzieciną, ktore na głowie W K M za wolnemi głosami naszemi, wło-
żyła, tak dotąd nigdy actum, ona ten ciężar, na ktorym W K M gdsadza,
czyła, tak przez ten wszystek czas trzyma y utrzeżdza, że ani rozmaite pozdrzne
partyny in Sultab, ani wszelkie gdwstrzymne niebespieczeństwa, ani bunge domo-
metthu gdjdowskie go mogły, ale gdzy dzie niesmiały. Był ten któ-
ry o Koronę od wiekow W K M. to trzeciemu ich sądow y wyniosło bo-
ski ciężar starożytnej zgotowaną, drabią się z wielkiej pamięci godnym Ol
tmanem W K M wspierał. Nieraz długo gdtym Bezpieczeństwa Kro-
melski. Dla tego W K M armia ostentabat. Gdaleczyło bezecnej
skrytości bellis. Chrześcijaństwo W K M wzniosł. Kazy gro-
zy Car. Tatarskiemu na to zgubnym ordami swemi ~~nad Cesk~~ dobra
tość na stępt, aby był Ojczyzny naszey nie dał im pokoiu: Szczęśliwe-
mu nad Carki Zwycięstwy Michał Woiewoda Multanski zawdzięczy
tego szczęścia y nad Wojskiem W K M zarzucił, Woiewodzy
gdsadał Ziemi Inflantskiej Carolus, Moskiewski nieprzyiacioł zgu-
bna nam narod. Chrześcijański Wegry wzwarł się był z Rycią ha-
sog. A zcią odtąd w dzikich nieprzyiaciół, za szczęściem y gdobo-
rzaią W K M, bronił ten, bez ktorego woli y wszystkiemu człowie
kowi, włos z głowy spaść nie może. Dopiero gdzieżby Orzeł Swiata
dzikiego gdtentąd Swoią nabożeństwo y granice gdo K M nawrocił, Otman.

Cesan. Turecki. Nie dosyć natym z Kozactwa mężnosta swawola,
za ustawicznego ij domowego Nieprzyiaciela stała. A przeciw wszytkiej
te Woyny obwarowały się. W. M. w triumphy, oyczyste mebes precezen.
stwa w twardze. Lubo te teraz szczęsna fortuna, mogła tu teraz co
kiedy mestatkiem swym nad Panowaniem W. K. M. dotrzeć, Ja
że mi raz po grobie rozrawszy mieć się wszytkiej nadziei adversarze
ciwo. W. K. M. molii. A zaż nie byłe annales Regni W. K.
M. w oczu? Azaż Beglerbey Rumelski od mey wszytkiej zapo
dow swoich przedsię się nie cofnął? Azaż Nalewaiko do Dnia przy
bowawszy ich przyzwoicie nie czas pomarł w szytkiej Cesarz. słusznej
tamj zazdrości swoie nie odniosł? Azaż grey co podawać chciał nie mat,
przyiaciół sam ni creeiego miał: Miał co się Turkom trebat. Do
tahow się złąkszy zwoyskiem gwrażonym, Krymowie z głową swoią nad
hat. Carolus gotbane Tamli gostnoał, trzi tysiąc walezne,
Cudzoziemskie y Wielkim kosztem zaciągnione Woyska. Podiął się
gostnocna stolica byłe tu natym miejscu cesarz, on wolnikiem Wilm
Splemieniem swoim wstawszy Car. Moskiewski. Otman. Cesan. Turec
ki, ktory ze mnie no Konjm. Wielku, w serce sem ij amunicyu swoyn, cur
zdał się być swoi gwizdki. Państwo W. K. M. zmiemata domu Ot
manskiego Sauby, a wieczyny ala potomne wieku, Swiata wszytkiego
dziwowiskiem, zawsze tyes zamyslow bezwstydnie odbiegł. Ochet
Zmow teraz, Swiżo wyszedsana gorzedtym Swawolą, Kozacką, lubo też nie
ter upuszczona, krwie, ale tak Auge czesta frenaticos. et pertinaces
morbos leczą. Doma zaś ta, ktora była gowstała, Zawierucha, upo
korzenie, ciężkie Oyczyzne Confoederatie, gonetrwane tak wtey Rz

Jtey

ptey cnocie, aco insego znaczy, iedno nie wymowna ratuy. ustawicz.
na zmeba nad W. K. M. opatrzność? Tyle tenże Bog. nawiszy W.
K. dowiu Panie nasz M. Sprawuj zemscicel bardzo krzywo przysługe
a naubardziej gwddanych poczciwo Panu bordzij zdrady, a naibardziej
literatah, ktorzy krwi zwiazku, iakoby ten sam gorzywdzone prawo
rzucz. y targa; gotowa on zemstę nad tym W. K. M. y wszytkiej Rzpltey
nieprzyiacielem, stanąć hadzij rest, do tytuley Sprawiedliwosci ludzkiej
Zemstę rzesle, a successu tego, znacznemi nad him zwycięstwy W.
K. M. nagrodzi. Kaiże W. K. M. Pan nasz. M. obrocz to
sobie, po obudwu tych nayprodach, co Examinuj Antecessorowie W.K.
M. doznawali po prodkach naszych, zwiazj, zyczliwosc, z affectu pro.
ciwko Krolom Swym, nigdy w tey Oyczyznie naszej nie było, zeby
się w niey rodzą, albo obierali krolowie. Zawsze tyż dla tey mocne
rzeczy Rzpta nasza y starodawny, krolowie dziedziczni wstrzymuj Pan.
stwo Monarchowie. Cwalit się ludovs. odwaly wiecznej y nieś.
miertelnej Joannicyi godny Jmci. Zygmunt. Wzad. W. K. M. tę godno.
nych Confoederatą, a odwalił się przed Kilką Chrześciańskich Panow,
nych obrzędow wszelu wiecznych nadzieo. Tamci się bogactwy, dochodu
mi starbami y Wyprawą swoią potentią celuyą, on swoią Oziarczyzną
Zbytnością gwddanych. Wiedział bowiem tak madry Pan, doświadczył
y dziurnum Dominatus experientią, że to się namocniey się tacidey Pani
stwa pyszą, to Monarchowo naszemu się Swardzić, to stary Polskie
y Starowiecznie. Oczyzny naszej Muryj, dufale, nadrostanie, miłosci
Jozeczko Panom swym tak wielkiey gnadzi animuskie. Takież y W.

JeM. Pan nasz M. za powdawaiącem się ucieczkam doznawał ra-
czył, ile rostrzącania W. KM. bywało, tyle odwag poddanych W. KM.
na służbach ich W. KM. a kiedyż folgował rozkazom swoim? kiedy ofia-
rali dostatków? kiedy rolaskiej krwie zalewali? Powżdem tych dzia
tego wszytkiego znacznie do gustuią W. KM. z ochoty swej przykłady
następniejszym wiekom tak wiele razy powdawali. Ktoż ymię
wiat pięmij. Nadzieiey M. Krolu, że W. K. M. Pan nasz M. z rowe-
dzonej dobrowolności swoiey, z zwyczaiey y obmyślawania y starania
przyszłej naszej (zaltoż teraz umiłowane W. KM. dziedzicznej) tak
dar specula, naktorej kiedyż raczysz, oże wszytkie katy, et impenetralia
Rzpltey naszey weyrzeć raczysz, iakoby ona od powszechnych nieprzyiaciół
zewsząd obwarowana, od domowym zrądzę, y swoich y obcych obwa-
lenia, od starodawnych prawach, wolnościach y swobodach swoich bin-
dzie zostawała. Ktoż może nam bydź dostatecznemu Narodowi, iedno
nadto miłą wolność, bo wolność przez krwawe. Cnych Przodkow naszych
Zasługi u Krolow Panow swoich nabyta, bo possessionatis verę ad verę pos-
sidemus. Salvo Jure. Tą gdyż w klubie swoiey będzie zgoła Artykuły
które od porostałych w domach Braci naszey gorzey macie stat. W. KM
P. Krolu M. Smy przyimesli, odmiennem im da Pbog, nie tak dalece
napaproie drukowane Conclusie, iako wyżta w sercach onych samych
confederatią y serdeczną przeciwko Panu zyczliwość, ktora za naiwyż
trzymuią. Stoi. Zda się to affectus wolny, bo o nim powiedaią, że
nie cogitur, a przecię widzimy, że miłości poddanych ku Panom, czę-
sto w dobrowolną niewolą się oddaie. Doświadczył się W. KM, że
w rycerskie hoście, tudzy odwagi, niebesporczeństwa (ktore się po-
takiey rzadzy zanosi) y nam z miłości w powinności się obrocą.

trzy-

trzymasz. W. K. M. za miłościwem Panskim, niechlio nadzieiey
zielem swym zwyciestwo, ale stamtąd ostawszy Dzieci. Dictam też de-
num obaczysz, a zniewolonych dobrotliwością swoią sercy poddanych. Swo-
ich, nowe sobie triumphy nowe trophea nieustawaiący odrzeczy ich pier
ludzkich, gdim się zgotuiesz. Powiadaią, że zawsze serdzne conclusia do-
kończyć teraz zaraz W. K. M. y stanami porzyciągnie zrobisz, a niezemey
powrocą W. KM. Pana K. M. prosimy, abyś nas W. K. M. y do-
całowania ręki swey Panskiey miłościwie porzypuścić raczył

(64)

Słowa tegoż przy Exorbitantiach.

Dworzenia, iako naimocniey szemi filarami wspierała się dotąd tak
ieta Cnerzyzna nasza: Mężnemi y nawyżtych Swiat sławnemi Dźiełami 16
Przodkow swych; a całością Prawy y wolności. To obacz, gdy nawa-
giego wszystkiego, ktorą ta baśń, wchodzi to sobie zawsze firmamentu ma
tą, a niedziwuy. Co bowiem do Spraw Rycerskich przy Szlacheckim urodz.
nim Cnierzey serca y animusza dodać miało, iako swoboda? A zaś się mi-
ło żadne przeciwko hordom the przyiacielowi do bronienia gotowości, kiedy
było cni Polacy powrzy swe zaszłowiali, nie tak dalece dla dostatków, bo
w frasobliwościach pożarła nam zbiera tu, nie tak dalece dla cam pożytku,
bo te y manuskrypt zawrzeć bydź mogą, nie tak dalece dla cnotliwej
zdrowia y życzenia ochoty, bo dobrze wiedzieli, że się pożegli. Smierć wy-
brać nie mogli, ale wolny Narod wolność, za wolność, to więc za serce Oy
czyzny swoiey, z mężnem the przyiacielem, mężnie się potykaiąc, oddać ią
mieli za ktorą zrąk do rąk tak godzi, iakoby y na ten czas żywym wiellue
gościeby y oznaymenta przyniosła, y potym Umarłych mi Sen possessionate

nomina. przez tak wiele wiekow y prodkow dzien stycia zdobita. Krolowie nasi nawet Panowie nasi a S. pamięci Przodkowie W. M. Pana naszego M. mi nam więcey prawa y wolności tym sobie więcey triumfow y sławy przyimowali. &c. &c. Insuto est wyzey

(65)

Xiąże JO M. Krzysztof Radziwił Hetman Polny Litewski Bata wsz do czaski oddanie Krolowi JO M. tymi słowy przy Conclusey Seymu Warsza. w roku 1626. 10 Marty

Poczawszy iuż od tych lat moich, ktore iuż mogły bydź zgodne do usług W. M. Pana mego M. y Rzpltey, kwielirzec mogę, iżem mego pustał żadney okazyey, ktora się podała, tam in tuga, gram in armis do usług W. M. y Rzpltey, nayostatek y teraz, chociem był infelix: licz nieszczęśliwy, obwinę adversam fortunam że w tych rzeczach moich omylona; pozwala zdrowie moie, y to co rok ex naufragio supererat, ważyłem na służbę W. M. y Rzpltey. Jto co wierzytelnie podaney Krakowu y Ojczyznie moie, czynię. Świadkiem tego, przyległe granicom Inflantskim powiaty; Świadkiem same granice W. X. L. odtorych granicula moim staraniem odwiedzone, Świadkiem nayostatek to, iż z łaski Bożey nigdy nieprzyiaciel W. M. granic tamtego y Woyska ziemia służącego nie widział, ani y do tąd we mnie tak bez odwłoki, ale nie tak we złym, bo y zdrowie y substancja moia przez

z tem

pracami tak nadwerężona, iż bez iakiegokolwiek wyiątku mam, czynić się nie może, bez y inszych impedimenta, ktore mi zagradzaią drogę do służb W. M. y Rzpltey. Te impedimenta y W. M. y wszytkim są wiadome; ia propter invidiam, mi amowac nie tu nie będę. Ale się nie godzi contra virtutem et fortunam niti, przeto uniżeniem prosząc W. M. Pana mego M. niech raczy mi mieć zaległe, że ia z pola zdrowia y tym ktorzy do rzeczy sejmowych y woiskich W. M. optymatia obligowania, gotowa będę, ale im miejsca do rzetelney przysługi W. M. ustąpić nie będę, ale im miejsca do rzetelney przysługi W. M. ustąpić. Smakuie mnie łaska W. M., smakuie y ten Urząd Woienny, ktorym od W. M. cumulatywnie iest, y zachowuię go sobie do szczęśliwych czasow, oddaiąc nimi aż do śmierci służyć W. M. y Rzpltey. Teraz wdawać się nie chcę osoba swoia od służby woiennej do czasu mądrzeyszego; odstąpić storagowie moie w służbie samego W. M. y Rzpltey zostaią, y będzieli wola W. M., tamto moie Woysko zaciągaiąc, ile można rzecz, porządzić o tym będę. A iżem od Boga dobrego Boga, że on na ocznie prostemu sercu moie prawe; powiedział to kiedy do serca W. M., że mię W. M. y od domu kochano nie zapomni się, ale do prostego sługi swoiego znaydzie się, do ktorego się ia zawsze gotow; gdyby kiedy potrzeby nayiąć się y nasiyć. A teraz uniżenie W. M. Pana mego M. y JMci PP. Senatorow, także JMci PP. Braci Kola Poselskiego prosząc, abym moie dolara tą nadobrą stroną porządzić raczyli.

(66)

Resignacya XIM. przez X. Radziwiła Kanclerza W X L.

W mayętnościach Przodkow swoich dziedzicznych, oprocz rzeczy, ale wiatrow dziedzicznych w Cnotach y sławie Przodkow swoich. Przyznawa Jm Pan nasz M. że Vm Mci Pani Hetmanie Przodkow swoich Zacnych nie vstępuiesz. Znał zawsze JKM ochotę Vm do służb swoich y Rzpltey, doznał y teraz mi y szym razie, że na rom mieszkodzilo. Albowiem Vm Nieprzyiaciel. maiętności Vm y gusto przeciw Nieprzyiacielowi, et oppositi muru pro patria. Tu ie tedy mentia Vm, iako wyskoliemu uwodzeniu Vm za rowne, tak Jm Pan nasz M. odbieranie one przymuie y łaskę swą opowiada Vm. A iż Vm do czasu obrzędu vlecie, a potym na hazd Vm. A iż Vm do czasu obrzędu vlecie, a potym na hazardem Jm obrzędu bydź gotowym, tedy JKM nato pozwalaiąc wiary, prowien będąc. że Vm w sobie nie dasz gasnąć. odbiorąc do służb JKM y że się na wszelkim miejscu zachowasz do posłuszeństwa wiernego poddanego J. K. M. Rzpltey.

(67.)

List od X. J. M. Zbaraskiego. Koniuszego Koronnego do Krola JM. Ktorym dziękuie za nawiedzenie w chorobie historyczne. 1627 29 Jan. Roiskiey woli.

Quia

Vis ego dum. że W. M. Pan mey Miłosciwy iako zrazu, tak y teraz sollicitus wstęp. o zdrowiu moim. (iako mi daie znać M. P. Stawita Loyoli.) Kozdy człowiek z iakiegoś affectu ku sobie samemu, sądzi się wyiętko w zasługach swoich, ale to rest o. dEmmie daleko, iowszem poznawam, że z żadney zasługi ami miary, takiey łaski W. M. Pani memu M. mi zasłużyłem y zasłużyć nie mogę. Za czym attonitus y zconfundowany łaską M. Krolewską. Ale też to naywyższy Monarcha wszech Monarchom Ziemskim. Vos dy estis, w ktorych nie tylko arbitrium poz. tu naz w rzeki, ale consolatio utrumq; nostrum gwałtowne niebieskim, kiedy z Throno. tak wysokich na niższe patrzą, oblicza to wyższe. z łaski swoiey nieomylney, gdzie tych Krolow serca y myśli, w rękach Swiątych swoich dzieła zawiera. A tem bardziey W. M. Pani to oy nie tylko uznawam, że ten rest uczuć, ale żeć człowiek, y według ich S. zakonu opera misericordiæ exercet, które inies wyższy est, tym bardziey y w niebie poszyrnieyszy bydź musza, y tu cum admiratione et exemplo zostaną. Ja mam nadzieię, iż przez łaskę Boską gwałtowney tey choroby, bede mogł przyiąć mniey. Vida dobr. W. M. Pani memu M. zato dobrodzieystwo gwałtować, tym wiekszą uniżonością y uprzeymością w służbach moich powinnych zostaiąc, Pana Boga mego prosząc, abyon W. M. w dłym tym gosc. swym dobro oddał. A na ten czas nischa za nogi W. M. Pana y Dobrodzieia mego obłapiaiąc y. est W. M. całuię.

Wdzięczności znák na przeciw Wgo zmárłemu Xiążęciu Jm. Kiey stopbowi Zbaraskiemu Koniuszemu Koronnemu.

Bonum enim aut Reipub amantem viru, aut diu tollunt, aut boyżeb occidunt, aut pericula pertimunt, aut laborеb enecant

Tak zawsze zwyżło bywáć, że ludzie w Rzpltey potrzebni, lubo pobożnością słynący, lubo też około rządow domowych dozorni y służący tym, zwłaszcza tym zalem y szkodą naszą, porzedzey y nad zwyżły czás tego świata schodzą. Theodozyo bo wtemy: Bonos amovet, Gralli da et crudeli; cito circumvenit; malis diu vitam protogat, też mądrzeyszy y subtelnieyszy była sententia Philosophow, że ludzi wielkich albo dla cnoty ich sprawdzonej, Bogowie do siebie biorą, gdy ich widzą być sobie za służonych, albo niesprzyiacielskiey zmowie, ktora do tych ludzi mieć się nienawistnych znayduie, zazdrości tak godnych ludzi (bo widzą że się im wdunym człowiekiem y gorzy będzie y więcey) prosią y często to czynią: A zaś to się znayduie, wielmy tak wiele nam ubyło onym świątobliwym spamiętaią godnym Królem Stępanem. Aza mało od niosła szkodę przez ze stan tego świata walecznego, ouco Fletina

na Zamoyskiego, Rzpta nasza? Wracam się dotąd, skądem zaczął: Bonum enim et Reipub amantem viru, aut diu tollunt, aut boyżeb occidunt (aut pericula pertimant, aut laborеb enecant. Z żalem przyidzie przyść pomnieć człowiekom, żałuią y na zdrą tą, tego żalu w sobie zatrzeć nie mogę, gdyż powiadam, że żal a miłość w sercu zatrzeć się nie może, tak się mnie o raz Joannę, miłość y żal pobudzaią mię do tego, że pozezacnę. w zeczy głębokiego gatunku, groźnemi y gorkimi około potrzeb Rzpltey, słodkiego Xiążęcia Jm. dia Zbarazkiego, Koniuszego Koronnego, zapomnieć nie mogę, y przy pomnieć mnie, za dawaiąc, tu wiem podobno z miedostatku Krasomowstwa mego zacz. godności onego (gdyż z wielkiey w. posługi, zyczliwości y starania, zawdy się około Rzpltey znaydowało) mżli niedostatek wymowy mey odyimać mogł y umiał. Obwiadcza się przy pomnieć to, co się przy pomnieć godzi, gdyż ta sama maią nagrodę mieć od nas ludzie, nam dobrze zasłużeni, wdzięczność, ktora tak wiele rzeczy naprawia, aza mi się pozdaie do mowienia odrazia: Ten to iest gorzey mile dnie pozeczonego Rzpltey, ktorego ola Boża tobie wyiść jego sprawy, na posługę swoią wziął Bog przed oczyma, ktorego, gdy sobie dzieie y sprawy jego gorzy przypominamy. Nie mogę rzadno się zadziwić, a zwłaszcza sławą że w tebie uważaią przed tym wszystkim przed się od początku w. aż do sławnego zeszłego rozmyślać postępki pozezacnego Jm. oczu mieli początek od uw.

ozema; to wiellu, bo zwiellu ich pośrzod ludzi, przy wnidzieli na
pamięć młode latanige, te na nautach y nayo wnegladaniu obyczaiow cudzoziemskich przystoynie się bawił. Co za przyczyną miała
zwnego Rzyzyna, iż przy kredyt do dosho nalego wiekú swego,
służył Orzyzyni, re, fortuna et pde, że mu Bog dał ten dostatek
że scrupulego zażywał na posługę Rzpltey, bacznmy to iako Fyler
dość stawał w expedicyey onej Tureckiey, tak że expensa swoią,
które mu była Rzpltá nagrodzić miała, dawnał, nie bez enorwo.
waż. do stathow. Koronny, ktorą zawdy miłował, służył et pde,
nastudał się go kazdy, a on rzadnie na dzymach, o wolności, oprawa
o swobody nasze opierał się, nie respectuiąc na gardaty, albo na
iakie posługi swoich wiecznych nagrody, nie patrząc na grozytki, ale
bo naiakie inne, niemu y zaleno się nigo nieprzystoyne sposoby. Ale
ongo przyrodzona choroba do ostatniey zguby nam go przyprowadza
ale żal, ktory miał ten prawdziwy, czab Koronny naszey rozdzierać, że
siahm ultra ogrom, ad tarim zamierzamiu y kto poczcie ten postano.
wina terazniejsza Orzyzyna nasza. A żebym tacniey dowiódł,
że to go raczey, niżeli mysleo przyrodzono od takiey zguby, przypomi
nam go w tym, że iuż będąc tą chorobą złożony, prosił czuł się
dosyć na cokolwiek siły w sobie na usługę Rzpltey, aiedał zmie
małym trudem do Ruskiego obozu, y sam się obecnie prezentował,
odbierając rowny żaley wzgardę, ktora na ten czas Orzyzyna odnosiła,
tu drabs Oprawił go y on mało do czego potrzebny Hym Tozum
ski, ad rzeczy dyski odpadł, codzień żalu przybywało, a progressy

ktora

ktora była stanęła za naywiększe Xięstwo, nigdy żadnej mieć
nie mogł. Potrzebny Rzpltey Filar upadł, ozdoba onej Koronny
zgasła, słońce, ktore iasno wszędy świeciło, zaćmienie odniosło
ato wszystko dlatego, abyśmy y nadzieie Pelosopsow, y insych nie
ła ludzi mieć mamię przyszło, że potrzebni w Rzpltey przedto,
a mniey potrzebni, długo natym świecie zawadzaią. Nieboże ia
przyzwyczaić onych Alexandrow, Wellich, Pompeiuszow y innych.
siłu dawnych. Rzymskich przyiąciół, iako nie długo żyli ludzie
wzięci w Krolestwach; gdyż ma mądrość swoią, a prawie świa
tych za dostatki. Wzbudzę dwa przykłady ludzi wielkich, ktore
tych za dostatki, Wzbudzę dwa przykłady ludzi wielkich, ktore
tych wielu consilio, a drugi armis, za mocni byli tey zacney Koro.
ny, Marsli Lo Hanckiey Koronny consilio, także Kodzierow B.
ow głowy wskrzesić, ktore zamierzane były, to byli nieżyli, na
Oyczyzny się zdać chcieli. W mniey ich nie mało radach, iak bezpiecz.
nie mogą rzecz to wszystko przypomnieć. Kodzierska armis, kto
ry za Kircholmskiey potrzebie iako stanął, y z Szwedami co.
robił. Gdyby był do tego czas Bog go chował, nigdy podobno
albo przezpodobno, nie przyszłoby to było do takiey zguby
żalu y szkody Rzpltey. Przeczący Koronny Koronny, zwie
że zmarły nasz Tribunus plebis, ktory y armis, bo wielkie
subsidia miała Ukraina zmiec, y consilio, bo sta robił dobrze.
W Oyczyznie. Jako nie długo bawił się znami, iako gorzko od
nas ustąpuie. Co cię umorzyło, rzadno zabrzeg, starania y zamy

Kwota explicata. podatkow ko-
ronnych, iako wiele Podymne, a ia-
ko wiele Poborowe uczynić
mogą.

W. Woiewodztwach y Ziemiach

Ziąnowe zedno.		Podymne in Simplo.
Krakowskim	℔. 21.840.	℔. 32335.
Ziem Zatorskiej	℔. 1896.	℔. 3521.
Poznańskim	℔. 16080.	℔. 21025.
Kudomirskim	℔. 13165.	℔. 21953.
Ziem Radomskiej	℔. 8562.	℔. 15940.
Kaliskim	℔. 13980.	℔. 18940.
Siradzkim	℔. 6110.	℔. 12370.
Ziem Wieluńskiej	℔. 1770.	℔. 3900.
Łęczyckim	℔. 5705.	℔. 5636.
Brzeskim	℔. 3973.	℔. 3544.
Rawskim	℔. 4580.	℔. 4105.
Inowłodzkim	℔. 2727.	℔. 2658.
Dobrzyńskiej	℔. 2082.	Na podymne stamtąd nic mi oddano.

sty. Stolo Rzpltey. Przyszła ná ludzie mnieyszą potrzebnieyszą rzeczą
Omieszczyłbyś się tey byłe tey Oyczyźnie, nieustępuiąc Stołu
tamtego, ktoryż zawadzaią, a pożytku żadnego z nich nie ma Oczy
zna. Ależ ktoryżby był potrzebnyy Oyczyźnie? gdyż Oyczyzny
stawáło, gdyż y ciebie tey tu ustudze potrzeba było. Archol.
Oyciec Ocean. chce wdzięczać, gdy hardą zosobna godność za stu
gą, pilność na przeciwko Oyczyźnie (y gdyż Oyczyzny stawało)
X. Bm, wiele zamięszkam. A któż Ocean połknąć, ktoby ma
stkowiązgo Oyczyzno godności może. Nowowno iest tak wielkieo (sto
Oyciecz chwała zwyczaiowa moią, w tym y zapalam się, że nie wspo
miatym, ale ioyzem godnym a pomieszanym rzeczą, tak przy
drzewnev tey Corony Syna, tak godnego y wdzięczną ozdobę Oyczyzny
chce przyozdobić. Tyś był, na ktorego obce kraie ziaią przy
wagą patrzali dla zacności twoiey, ciebie do morzy wszędzie
wiele accentowali: ciebie Scanduł ordo Rzpltey nadzieią miał do
bie za wielką pomoc. Tobie nawet y ta Oyczyzna, zyczliwości
Synow swoich zawsze przyznawała. Lubo to umarł, iako powiadaią
żyiesz nam dobrym gorzkładkim, gdyż tam godnej pamięci, gdyż tam
dobrey imienia, nadobrzyś pamiątka twoia nigdy nie zginie. O to
bie nigdy dobre rozumienie nie ustanie. Bog nagrodą twoią y
na onym. świecie w świętej swoiey chwale y na ziemi chwałę za
tu ozdobę domu twoiego. Do spiżowey stawie będzie y tak dzie
dzicznos, nomenq tuum, laudes manebunt.

W ziemiach Woiewodztwa Ruskiego

Zań		Podp:
Lwowskiey	fl. 5925	fl. 21244
Przemyskiey	fl. 9600	fl. 19730
Sanockiey	fl. 3729	fl. 6741
Chełmskiey	fl. 4268	fl. 10360
Halickiey	fl. 1725	fl. 14127
Wołynskim	fl. 14533	fl. 54489
Podolskim	fl. 4080	fl. 25502
Lubelskim	fl. 8402	fl. 15942
Bełskim	fl. 4379	fl. 12600
Płockim	fl. 4877	fl. 5832

W Ziemiach Woiewodztwa Mazowieckie°

Zań		Pod:
Czerskiey	fl. 3543	fl. 6568
Warszawskiey	fl. 2700	fl. 5234
Wiskiey	fl. 1500	fl. 1107
Wyszogrodzkiey	fl. 1166	fl. 1000 Cititer
Zakroczymskiey	fl. 1696	fl. 1891
Ciechanowskiey	fl. 2100	fl. 3110
Łomzinskiey	fl. 2840	fl. 2508
Rożańskiey y Makowskiey	fl. 834	fl. 1112
Liwskiey	fl. 1020	fl. 1648
Nurskiey	fl. 2575	fl. 3935

Z Podlaskieo y Rawskiego Woiewodztw y Ziem

Drohobyckiey	fl. 3888	fl. 5560
Mielnickiey	fl. 2148	fl. 3593
Bielskiey	fl. 7280	fl. 8008
Rawskiey	fl. 1948	fl. 3318
Sochaczewskiey	fl. 2010	fl. 2967
Gostynskiey	fl. 2360	fl. 1896
Bracławskieo	fl. 2525	fl. 31288

Z Prus. Poboru simple, ktorey fl. 28000 przed tym bywało nie przeniesie fl. 5000

Z Xięstwa Siewierskieo tylko raz podymnego fl. 4888. wybrano.

Czeo summa vczyni Poboru fl. 206371 bez Prus. bez Siewierskiey Ziem. — Podymneo fl. 454233.

Diariusz Seymu Warszawskiego Trzyniedziel. ostatniego za Panowania Zygmunta III

11° Martii Odprawiła się Votiva przy bytności Krolewiczow JchM, y Marszałkiem Poselskim obrany P. Marcin Zegocki Casztellan Przemecki

12. Witał P. Marszałek, dziękował JmP. Podcanclerzy Zamoyski, Propositią czynił JmX. Jakub Zadzik Canclerz Koronny

13. Votowali JchM X. Maciey Lubinski, Biskup Kuiawski X. Adam Nowodworski Poznanski, y Stanisław Lubinski Płocki.

14 Niedziela.

15 Votowali JmX. Henryk Firley Biskup. Przemyski JM. X. Canclerz. P. Leo Sapieha Woiewoda Wilenski

16. P. Woiewoda Brzeski Sczawinski, Chełminski, Mścisławski, Dzierzski Woiewodowie, y Gembicki Casztellan Rogozinski, Kołaczkowski Krzywinski, Votowali

17 JM P. Marszałek W. Koronny Łukasz Opalinski, Pan. Canclerz Litewski Radziwił, P. Podcanclerzy Litewski Sapieha. P. Podskarbi Litewski. Sap Pac. P. Marszałek Litewski Nadwor.

my Wieszczonskie Vota Exorbitancye.

Tych wszystkich Sententie mi rem Rzpltey y opatrzenia stron
Bliskich zamaiowacil dania Biskupstwa Krakowskiego Xwa
lerzowi. Albym stem byly

18. Po Votach Krakowskich Posłowie do swey Expedycyi zaiechali
gdzie P. Marszałek proponował duo capita deliberanda o Mo
dzie y ordo modo electionis, perswadując aby modus electionis
wprzod był agitowany, gdyż o możliwość gorszy ordo rathio
nes ex calculo essentiales, będzie dosc erabi mowni. Agitatu to
maią contentione, od Moskwy obiecano grocze, zastawiaią się
Artykułami, drudzy in contrariu pokazowali, że maiąc impendia
na ten electionis modus, o ktorey zadney nie mamy securitatem,
Exuo gorszy longab contentionem stanęło na tym, aby P. Marsza
lek nie wdawaiąc się in ea parte w zadne Expentatie, czego wszy
scy bamus, nie modu ale securitatem electionis, gorzyckiego Xcia
Kijowskiego subjecta, ubiebie w gospodzie spisał y hasłami in truthina
Jestli gorzymiosł

19. Nil actum gdzie, prywatim pisał ten kcept P. Marszałek
Dnia Woiewodztwo Krakowskie

20. Czytał P. Marszałek drugie obszerne pismo zebrano miesta
nie z Kapturow y z Ziazdow stanow, ale dispiicunt Czytało y Woie
wodztwo Krakowskie Swoy concept ten bardziey kwadał, y wszelky
ezt gni trutinam na generalstatt. W tym do Moskiewskiey sprawy
przystąpiło, coby się zabiedz expedim mogło. Expentatie ad tem

tum negotium naznaczeni. Godzono nagorę abytez Xiąże ze
natu naznaczyli, Naznaczeni Hetmani, Urzędnicy y Woiewodowie
Bracławski Stanisław Potocki y Gąsiowski Smoleński. Była
ter contenta miedzy Wielgopolaki a Posły Ruskiemi o obronę
Ukrainy, do ktorey Wielgopolanie nie chcieli ciągnąć

21. Jedzono bankietami ciesta

22. Jestli się Posłowie na Expentatią do Imć Arcybiskupa.
Wczyska, gdzie pozimum capunt grzeczki. Moskwa, agitowana była
P. Hetman Lits. postrzegał na samą woyska 20000 Ł. Arcy
biskup. discurrował, że to woyna nie prawna, tak prędko nie będzie
Wielgopolska nie wie o tym, y mierzyła też godatkow takich, aby
ich tylko do assistentiey commissarzow. Jestli tam worować, to same
mi Kozakami. In contrariu ukazano, że to prawna woyna, że nie
przyiaciel obrzytku narodu Chrześcijańskiego, cudzoziemce zabiiaią, y nie
inczkie czynili od Putiwla, Kozaki ex communione Rzpltey. Woy
nować nebes pieczna, bo za niemi nawarta obrzytka vkrania wsta
nie, obiecuie się w protegę, y takaż Rzplta będzie z niemi mieła
chwałę, ale per communiam mogą się tam takie godzić, żeby
nie mieli stretum gretere a Regnb nasrodzi. Potrzi potym do
Izby, gdzie gdalent nie reflexowali tego, aż się obrzytkiem skończy
Expentatia. Jstamtąd poszli do Senatu, gdzie Poseł Cesarski Ba
dziby ukazał afflictum statum Germanie, prowadzał że statum
a Baltico mari, Brandeburg, Pomeraniq, Holsatią. Ab Raven
Moguntią, y stamtąd aż po Strasburg wziął. Zacrym prosił

o subsidia validè rationibus stantąd znowu do Izby gdzie conclu-
dowany Scrypt de Securitate Sub Interregno. Zbiała to Litwa, con-
tentia ab vtroq; wrzawa wielka y tak to skarało się rzeczoł

Za Na Dalszey Instancyey X. Arcybiskupa, o obwod Ukrainy namowa
była, zkazała się nieprzystała tego, że z tey strony y na Moskwę y na
Kozaki, y na Turki, Tatary potrzebno mieć potrzeba. Potym mitht
JMć Hetman Koronny Koronie polski że się ieszcze tytkiey Woyska
Contentował się, bo tego teraz mi nie staje, iedno dwa tysiąca. Aktu-
tum: Żeby Tolmaczowie Hiberńscy obmyślili nad Kramem, aż-
by Koronie nie mieszał, pozwadzaiąc się z Swiadkami, a żeby im
Prowiant był obmyślony, ktoryby kupował Prowiant magister
wedle targu, a wyżsha wedle taxy pozwalał. Mieysce zaś Hiber-
now niechcieli, za które, albo tu dać JKMowi commutacyą al
bo im co. dacabit, arenda gdzieby się Sredi ex preuniá publica
To wszytko magis laudatum, gdzie confirmatu, bo Panowie po-
widzieli Górni, że mi mogą in commissis auchey Woyska, Ukra-
Kozaki ociągali. Co zyskawszy posłowie do Izby, gdzie długo
pozwalaniem gadkami było zabawione. Potym Auscultata liczba
Litwy y Obit Podskarbiemu Lit. przełożony. Koronnemu
Danilowiczowi acta gratiæ, że Woysko Quartanowe we Lwowie,
Nieświeckie w Poznaniu rozpuścił. Potym skończonej czytać się
Scriptum Securitatis Sub Interregno Litwa srodze zbiała, że nie mogą
Oni contrariá Swoich Artykułow, ktore mówią de Interregno tra
ctować. Ja ustawny gravaminá rationibus y contentionibus, y niż ob
alterowąc, zniszczyli wreszcie się.

24

24. Zeszli się do X. Arcybiskupa na religium Obserationib. Była
gadka o Kralowie de spoliis Zamkow y krajow Pruskich. Wielgopola
cy rozięli do zmieszania się Spolnego od Scianny Swoiey. Verba postub
miż res, bo wżdy bey potrzebowali do obrony, nemo spolia afferebat
nec bellica. Stym poszli do Kola: gdzie Seffonib była czyniona
bellata: audita agrauationez; nic widuali o wszytkim non est af-
fellata: audita agrauationez; nic widuali o wszytkim non est af-
tata. Przyszło Marszałkowi Poselskiemu porozmawiać, abyśmy con
scripta de Securitate Sub Interregno przeczytana była, co negatum od
Litwy: tandem consessum, ale abyśmy tym czasem odeszli y z sobą
o wszytkim communicowali. Koronni bronili im odchodzić, chcąc ią
to insolitu et in conclusionib Izbie naszey. Zostali tandem do przeczy
tania y czytany ten był Scrypt.

Po przeczytaniu Litwa uderzyła na to pismo, bronili Koronni. Tan.
dem Marszałek proponował, aby się naten Scrypt przez Pallatinatus
gotowało y dał Sententią Woiewodztwu Krakowskiemu. Litwa potym
Sine imposturis, chcąc, że to nie może być przez Pallatinatus, nie con
traria bronno, była Sententia, aby dissuadować tak komu by się zdało
Bo Litwa dlugiąc, aby to była Securitas, ruszyć modam electionis na
zywała: nie chciała tractować, by vakowanationes, insygnia, ziazdy
ni Sac contentione delinante sole, porzuciło się rozsić

25. Święto Annunciationis. Był JKM po Wotywie pierwszy raz,
Krakus Regnum, Biskupow sila, Banchety uwzmiesz.

26. Sesia Izby Woiewodztw. u P Hetmana Koronnego, gdzie mowiąc
de Hiberńs Woyska Quartanego, uwarowali Dietaliá y czas onych, żeby
Tolmacze in Hiberńs correspondenter według roku swego mogli u Do.

Variant Mayestra zasiągać zyznosci. Stamtąd do Poselskiey izby
powyzszey liczba Skarbu Koronnego referowana byla. Acta gra.
tias Pana Podskarbiemu, ze porządnie opisytho. y skrzetr am ancho.
ne odprawił, Wayski pozwał y kredytowm. Rzpltey satisfecit

27. W Izbie Poselskiey Kozacka sprawa byla agitowana. Ze pro.
siła, aby iey Religia byla vprzywiliowana, y zeby na dwa tysiąca, ktore
co dawniey z Szlachtyckiey porzybrali, zoldu dwudziestowtyckiey byl
grzwolony. Reatus consensu, multis ab utinq; nimby, do Religio.
nis, ze mi nalezą, ale status Egrestus, gotowa to nasamione, ze
mi ma bydz vrzad Szesciotyckiey, o tyes dwoch niechce dziedzicz Rzpta.
Illatum, a kiedy invita Respub będą milionow, a kiedy sie zbuntu
ią? Co jak tuby est potki, ale tali tempore, czy szlosek dwudziestu
kiey, czy buntu ich, albo do Moskwy przeciwiemi rob, albo apertu
ey, czy buntu ich, albo do Moskwy przeciwiemi rob, albo apertu
tow tempus: iako pirwey, in cendra? Swar byl około tego mianey
Coroluchey zadney. Potym agitatum de lege secumtatis sub Co.
ronis. Protestacyi. Jam Xiąże Radziwił Hetman ex lege przeciwiey
iakoby byla przeciw Artykułom wiego y porzeciw prawu, zlotta pro.
testor. Puncta rzecz porzez Woiewodztwa, fortissima pars lesse
uszanowic chciała, bilka Woiewodztw negabant, misse do Braci brak
miter summam contentio nes rozeyszły.

28. Wczoraymnie ten dzien strawiony: iako y nisze przeszłe, bo mi
lius altercationibus Litewskiey, aley do zaletku nata mi przy
szło z Litwy, ktorzy maximo conati zbiciu, aby lex tak secumtatis, nie
była czytana. Dzien na tym zszedł, a ze tak się nato uparli, a to
znowu na pozno chciała wziąć się uwagi tego skrzętu. Proposito

o Mos.

o Moskwie y to repulsum: porwpoltym o porwnikey Woiewodztwo y
to repulsum, agitatum o podporach, gwoździach obwodzy Kiiow, in
ouantibus sententiis rozeszliśmy, tak iż status Kiiow tempestatis zeza
dac nie mogły porwalere conclia. Tegoż dnia po Seymie rzeczonej
liczby stuchał Xiąże M. Litewskiemu Podskarbiemu grzwolił na Cut.
porwski, aby Xiąże M. Litewskiemu Podskarbiemu Wielkiemu w Izbie na gmach nie pozwo
lono.

29. Wszytek dzien w Izbie Poselskiey porzeciągnion na deliberati
ey o Wayney Moskiewskiey, gdzie rzemiachub poanib y Tractatami
porzy Woysku, radaby ij tey Woyney succurere, drudzy zwatpili, aby ten
Nieporzyiaciel porzy stapie miał do tractatow, zaczym aperto bello of.
fendo adorii go rozumieli. Nato ze trzeba Woyska to Tydzien ad
pleno rozumieli sufficere. A nato Gora rzadno podymne obiecowała
Rub tak wiele Poborow, iakoby rzy starczyło podymnemu. Drudzy
zaredli, ze by rozszyszey albo Poborzy albo Podymne dla mieszaniny skarbowey
tozyli. Rus. zpatrząc na zgodę, w szystkich obiecata consensu nie pozye
zrzie, ale calego, aby supplement Woyska, zyberna y Komiant. chrzanie
obmyslone byly

Illatum, o tym, ze Poseł Pustarow porzyrzekał, wszi go stuchać. Czy
tamy y list od niego do Mazbatha Poselskiego, creolus bardziey Poslowi
rzilizeb expressa. Pudar agitatione: wszi go admittere albo nie, w
czesli się

Nazaiutrz, do nawiali się Woiewodztwa modum subsidiorum na Mos.
kiewskę y inne Vkrainy, affectu gniewna mowili, effectu mało porzwala.

li, vidm Pobor, drudzy dwa, gmbg pow gemio. Potym inducta abij
lex. Securitatis gwer duodecim ex. Dspntatis spisana bysla. Contradi
ctum od Kalisza od Litwy od Wolynia. Wtym wstrącona mowa, gosli
dać audiencią Justawowemu Posłowi. Ocym stano do Krola M. do.
kładaiąc się. Responsum. Z wyższznotéi, że tak amamus Dnia
Mayestatem wigo, dignitatem Rzpltey gorzestrzegamy, wy słuchać będ
no, ale odpowiedzieć ex conclusis wrole Instructiey. Ktoraniacey ma.
bye przysta od Rosselicia, niacey od Gustawa. Tego Posła gowa.
tne legatia, że Moskwa gwrmie nam. ni Julio da wayne, że z tow nor.
stwa Wayska Cudzoziemskie gwrmie do nas wpadaią; że rezdat
do Moskwy, aby car mu dawał responsu Cesarskiemu Posłowi; aż
się powrwey z Justawem zniesie

30. Czytany Scrypt Securitatis od Dspntowanych oncz porami: dro
cursami o rolo tego in przeciwnissimi bawili się. Agitatum o wayni
Moskiewskiey. Tandem słuchamy Tabellionis od Rosselicia, ktory
inwitabat ad solitatem Vnionis z Justawem, y rezgniwał, aby Krz
gita do niego do Niemiez gosłała y z nim zawierała. Jnchgmissimo
tolatum do krola. Czytano mu, iako mi Himli takie Posły do nadeo Da
ne gosłane do Szwecyi, Karolowe szaly y Crowerswał, c Tobys y ty
mi jusbon causa zasłużył, że concilio statum Rlipnt. Ale barba
rios mores mi zachowuiąc, Snie noxa te dimittimus, a wiecrey tu
nie bywaiąc

31. Dies conclusionis cudownemi Swarami ku nocy protractus, że
dna tillo lex. Securitatis stanęła. A że pozno było, Sejm do iutra prorz
gowaniy. Stamtąd gosli do Senatu, gdzie za czytaniem Scrypta, zaraz

Brosk

Biskupi impugnarunt go, iako contrariu immunitati suae. Dpsom.
miano się Vacantiey, powiedziano, że wzdano. Exagitatis X Po
miano Znanskie de incompatibili Opactwa Trzemeszneńskiego. Tak głęboko
w noc, gosli wszyscy do iatra wstąpiwszy odłożono.

1 Aprilis. Impugnantibus Dyssydis in Senatu lex securita.
tis stanęła, cassata lex o Wayni Moskiewskiey stanęła. Po.
dobis się starała, cassata lex o Wayni Moskiewskiey stanęła. Po.
cisi Królewiczowi maiąc mowę agitata, concessa y lege wyrazo
na. Biskupstwo Krakowskie Królewiczowi Obojętnym pozwolone,
ale scriptem, nie lege. Względem Crex Krol III. postawiony Ey si.
bi ad fata Myśliwcy, post fata prawa do niey uczynił. Znowu
że było głęboko w noc ad Crastinum odłożono. Od Króla y Królem
Crowy solemnes actae gratiae

2 Apr. Supplementu Wayskiu Ruskiemu nie pozwolono. Dc
by bezmiar inowie niezgodno, względem utraty w Skarbie, ktoreby
się mu miała dawać na Dworiańce. Conclusum nie ktore Litewskie
stanęły. Tandem o Pułnocy Posłowie gorzegnali, Summo omnium fa
stidio, et ultimo ich bole dyxere. bo Dim 29. Aprilis ze.
Crwartku na Piątek, tamże do Warszawie Corona z głową gosłoży.

(71.)

List do J.M. P. Krajczego Koronnego

M. Pana Stolnika Podolskiego

Na tym krotkim seymie zazyliśmy dosyć długiego ~~seymu~~ kłopotu, ociężmy go ledwie zbliżeli, tyż aż w sobotę kwietnią, o północy, zwieczeniu y medytacyi ostatnim utrudzeniem J.M. Pana nadzieo starego y jednego

Biskupstwo Krakowskie dano Królewiczowi Jmci Stowi Biskupowi Warmińskiemu, do czego mu zwolenie J.K.M. zalem naibardziey przeszkadzali sami Biskupi. Condition tam włożono tey, aby puscił Biskupstwo Warmińskie, aby przyszedł do stanu pierwszego Seymu, y aby Xięciem został gealiter. Co wszystko przyjął. Królewicz Jmć Swedzkiemu y Królewiczowi dano Starostwa go Królowey Jmci a Król Jmć za cesarza gratificuiąc za to Rzpltey y ustąpił y dawat wiecznemi czasy pro se et successorib. Memice Rzpltey y przemadze Myślnicze do stołu iego przyjeżdżające. A Rzpltą przyrzekła mu ad vitae tempora to trzymać, a potym iuż się do Rzpltey wrocić. Na Mo skwę nedwabno unab & Poborów trzy natolymu, gorzey w Kiiowie a po Polszcze godzinne rzadne potrzebowne. Cropowne także zadno. De modo electionis, ani seemitatis. Sub interregno conagrowanej Ustawy dosiarcześmy nie mogli, bo Xięza na confederacią pozwolili, a Litwinie też bez tego na nię nie pozwalali.

Ustawowego Posła, takesmy od Izby Poselskiej tractowali y od Posłów Senatorskich. go rozsiedli, iako tego był godzien, ktoryż śmiał unab ambrę Królestwu

Dzisiente Dnieiące, ktoryż rego, ktoniejś do Tykocina przesłał między nab Listy Gu
na Rynku gregalow. Zadawaią rozrzawa do tąd nesłychana była stawcow
co Izbie naszey, y małośmy się nie pozabiiali marnie. z Litwą Ko popabie
rona. P Bog sam rozsądził, a myśmy też rozwadzali iakeśmy byli co
siebie słuszyli. Occasio była. Han Perekopski Podstoli Koronny
gorącej (mieć mi odpuszcza). porwał się na wolnego Litwina, Posła
y Podkomorzego Mińskiego, miiącego Kalinowicza, a porwał się zaraz
y z słowy y z sporą się. Oto że mieli Litwini coś przymówić in diesam.
się famitami nie in sententia. Litwa się porwała za swymi, a nasi
Koronni za swymi, zaś między nie słuszył zlasky, bo Mars. Przed
miechi. Marszałek elongował, y takem z tasku Bozey tę burzą
uspokoił, bo daj tego więcej nie bywało, bo to była rzecz burzliwa
et pessimi exempli. P. Radziwił ten Hetman Polny Litewski
już Xięstwo liter pogłagodził z. J.K.M. Toć summa się
mu hasło. Ne Tuczowow. Maiy ią do natali meo dzień na
bitny oto zaraz. do mnie rzecz Xiąże Jmć stary z Tatarzec z Xię
żną y z Xiężmiczkami, wesoło za Bog ten ~~Bog~~ Maiy zaczniemy
y Wm przezimuiąc nie będziemy pewnie.

Jakub Sobieski
Jerajczy Koronny

Puncta Supliki do maiestatu Jeo Krolewskiey Mci oy =
Rzpltey Wojska JKMci Zaporowskiego.

Zale nasze Krwawe iuż nas do tego przyrodzą zesmy ob:
czyśc Panow Szukać mieli, y Krwawe z Rzeczoli wypłacić się
mogli. Zatrzymawszy się iednak za wezwaniem Jeo Mci
Pana Wojewody Bracławskiego zostaiemy przyiemnymi.

Poddanstwie naßym gdy te puncta bedą nam zysczone
Naprzod Niewola, ktorą cierpi Narod nasz Ruski gorzei
Tureckiei przez Vniią w wierze Swietey Greckiei aby by
ła zniesiona prosimy, to iest aby iako od wieku bywała
tak y teraz iedna Rus Starozytna Greckiego Zakonu
Władyctwa y wszytkie Cerkwie w Narodzie Ruskim, a
by wszedzie w Koronie y Litwie zostawały, Imienia Vniey
aby niebyło tylko Rzymski a Grecki Zakon, tak iako
się iednoczyła Rus z Polską, A Ich MM X Władykowie
ktorzy chcą zostawać przy Zakonie Rzymskim niech zo
staną Soborne Cerkwie Greckie y starozytne fundacie
oddawszy Rusi, a ktorzy zostawać chcą przy Greckim Za
konie ci zeby przy Rusi zostawali, a wrociwszy co czyie
iest, kiedy tylko dwa Zakony zostaną Rzymski a Gre
cki, nie dręcząc Ludzi Krześciańskich Braci naszych Vnią
bez ktorey wszedzie zyć słuszna bedzie

2 Iz pierwsza wszytka Woina przez Czaplickiego iest wznie
cona, ktory przeciwko Przywileiom IKM odiąwszy Futor
na Zdrowie nastepował mnie Chmielnickiego, y z niego ten
wszytek ogień zapalił się, ten na przyszłą dałąm Bog
Commißią aby był wydany.

3 Drugiei zas Woiny wiekßei iz Xiąze Im Wisniowie
cki iest przyczyną, nastąpiwszy mimo postanowiony
pokoi, y nie czekaiąc Commißiei, tedy gdyby miał bydz
Hetmanem Koronnym, my zadną miarą z nim zyć y
w kraie te puscic niechcemy, y woina bydz musi.

4 Woiewoda Kiiowski prosimy aby był Narodu Ruskiego
y Zakonu Greckiego, aby nienastepował na Cerkwie

Boze

Boze, iako teraznieißy, ktory wyrzuca z Zamku Cerkiew
y niedopuscza budować. A my teß Woiewoctwa wyzßego
Ieo Mu zyczemy, a do Kiiowa o Woiewodę naszei wiary
prosimy.

5 Metropolit nasz Kiiowski zeby miał mieisce w Senacie
K Im, zebysmy przynamniei trzech Senatorow, mię
dzy Duchownemi Metropolitę, miedzy Swieckimi Woiewo
dę y Kasztellana Kiiowskich Rus mieli w Senacie, dla
przestrzegania wiary naszei, y praw Narodu Ruskiego.

6 W tymze Kiiowie wszytkie Klasztory y Kosciołу niech
wcale zostaią, tylko Oicowie Iezuici, aby nigdy nieby
li, ktorych na złosci Ruskim szkołom, wprowadził
Im P. Woiewoda Kiiowski, a ztąd niemnieisze zamie:
szanie stało się.

Te wszytkie Puncta aby nam z łaski IKM wszytkie
y wszytkiei Rptei pozwolone y stwierdzone były pro
simy a my Konczyć Kommißią bedziemy.

Comput Woiska Quarcianego z Ordynaciey Rzeczypospolitey Anno 1649

Vsarze

Chorągiew Krola Jeo mci	Koni 200
JmP Krakonskiego Warszyckiego	Koni 100
JmP Wdy Czerniechowskieo Kalinowskieo	Koni 100
JmP Podczaszego Koronneo [Ostroroga]	Koni 100
JmP Koniuszego Koronneo Lubomirskieo	Koni 100
JmP Chorążego Koronneo, Koniecpolskieo	Koni 100
JmP Oboznego Koronnego, Kalinowskieo	Koni 100
JmP Starosty Krakow Genego Lubomirs	Koni 100
JmP Starosty Lwowskieo Sieniawskieo	Koni 100
JmP Starosty Łomzinskiego Radzieiow.	Koni 100
In Summa Vsarza Quarcianego	Koni 1100.

Kozacy

Pana Starosty Kamienieckiego	Koni 100.
P Starosty Grodeckiego Myszko	Koni 100
P Chorążego Sendomirsk	Koni 100.
P Zbroskiego	Koni 100
P Alexandra Koniecpolskiego	Koni 100
P Zacwilichowskiego	Koni 100
P Gdeszynskiego	Koni 100
P Holuba	Koni 100
P Kalinskiego	Koni 100
P. Kisiela Chorąż Nowogrodzk	Koni 100
P Sokota	Koni 100
P Duszynskiego	Koni 100
P Vieiskiego	Koni 100

In summa Chorągwi Kozackich 13 Koni 1300

Daragani.

Im P. Pisarza Polnego V Koni 400
Im P. Teodora Dynhoffa Koni 400
Im P. Starosty Sokalskiego Koni 400
In summa wszytkich Daraganow Koni 1200

Piechota Polska

Przy Im Panu Hetmanie wielkim 200
Przy Panu Hetmanie Polnym 200
Praesidium Kamienieckie 200
Praesidium Spiskie 200
In summa piechoty wszytkiei 800.

Comput woiska Supplementowego z Ordynatiei Seimu Coronnego Anno 1649.

Im Pana Kasztellana Bełskiego Firleia Koni 100
Im P. Kasztellana kamienieckiego Lanckoronsk Koni 100
Im P. miecznika koronneo Zebrzydowskiego Koni 100
P. Starosty Sądeckiego Constantego Lubomirs Koni 100
P. Starosty Krasnostawsk Sobieskiego. Koni 100
Xcia Imu Koreckiego Koni 100
P. Starosty Stobnickiego Koni 100
P. Starosty Brzezinskiego Koni 100
In summa Chorągwi Vsarskich osm Koni 800.

Chorągwie Raitarskie

Auxiliares od Xcia Im Brandeburskiego pod Regimentem Pana Ostana Koni 800
P. Sierakowskiego Straznika Woiskowego Koni 200

P. Korfa Koni 100
P. Krzysztofa Ornaka Koni 100
P. Smoguleckiego Koni 100
In summa Chorągwi Raitarsk 5 Koni 1300

Arkabuzerowie

P. Konstantego Opalinskiego Koni 100
P. Stanisława Debinskiego Koni 100
P. Kobierzyckiego Koni 100
P. Jastrzebskiego Koni 100
P. Pogurskiego Koni 100
P. Franciszka Micielskiego Koni 100
P. Tomickiego Koni 100
P. Pigłowskiego seu Pogurskiego Koni 100
P. Skorzenskiego Koni 100
P. Krzystofa Pigłowskiego Koni 100
In summa Chorągwi Arkabuzerskich 10 Koni 1000

Kozacy

P. Straznika Koronnego Koni 200
P. Starosty Halickiego Koni 100
P. Firleia Starosty Trebowelskiego Koni 100
P. Starosty Jaworowskiego Koni 100
P. Starosty Ostrskiego Koni 100
P. Przerebskiego. Kuczyckiego Koni 100
P. Romana Zaborowskiego Koni 100
P. Stolnika Czerniehowskiego Koni 100
P. Czetwertynskiego Starosty Raciborskieo Koni 100

P Adryana Okunia	Koni	100
P Bielechiego	Koni	100
P Jana Nieznabiorskiego	Koni	100
P Łukasza Hulewicza Stolnika Zmiogrodzkiego	Koni	100
P Michała Pułaskiego	Koni	100
P Alexandra Zyzakowskiego	Koni	100
P Stefana Komorowskiego	Koni	100
P Zyborskiego	Koni	100
P Jaska Woszuciñskiego	Koni	100
P Kiowskiego	Koni	100
P Franciszka Wrzyska	Koni	100
P Broniowskiego	Koni	100
P Proskury	Koni	100
P Stratkowskiego	Koni	100
P Piaseckiego	Koni	100
P Chocimirskiego	Koni	100
In summa Chorągwi Kozackich 25	Koni	2500

Piechota Cudzoziemska

Gwardiey Krola Jeo Mci		1000
Auxiliares z Prus pod Regimentem PVbalda		1200
Pana Oremba		600

Copia Listu do Jm Pana Starosty Grabowskiego. odemnie de data 27 Decembris 1673.

Mu Panie Starosto Grabowski moy mile M Pan Brat
Że vm mM. Panu Janowi Vrbanskiemu, tak blyskiej Kwi Jmci
y moiey fauorabilem w Promotii pomysl dexteram Magnum
opus chomtabis, Stamy y reputacyey u wszytkich ab extra, unas
zas ab intra Domowych y zobopolnych Krewnych, a tym bar:
dziey uniego Samego pominnej wdzięczności z Codziennym od
Stugowaniem vm mM Pan sobie tezaurizas Recompense
Poda PBog y dalej vm mM. tyle snadnych sposobow, że y iego
vm mM Pan godnym usługi Rpti uczynisz, y Siebie nieuszko
dzisz. Ja patencyas ex meo interesse chocbym radnie mogł
czym Supplementować, bo zostaie na Samym Szlaku teraznieyszy
szy wojny, bo Oyczyzna zniesiony Spalony y zruinowany ia:
Ko Krs przez Nieurodzaie y codzienne expensa całe exhaus
stus iestem Że vix ad vlcium necessaria obmyslic się mogą
Wiec że in tanto feruore & strepitu armorum Niemogąc mieć
Sine molestia Stusac quaquauersum codziennych domiekow A
maiąc vm mP. in hac Palestra Veteranum animum mielką
mię ochota bierze do traktowania Reassumptiei usługi Rpta.
do czego abys vm mM. y mnie raczył bydź Consilio & fauorabili
auxilio mielce prosze Nieobydz tym rozumiem Regestra y
Szeregi maiąc po troszę Wojennych Koni y dawnego apparat
mentu In religuo zaś staszym u Kontentowaniem a promotia
vm mPana, latwie by Supplere defectum. Że tedy ochotę my z
Smiadczywszy vm mm Panu, mielce prosze abys vm mM. y pa
mietać raczył obym y mnie cobysie wtey mierze vm mm Panu
zdato Suasorie vel dissuasorie albo też Saformatorie prze
Pewną okazyą Certificować raczył Ponom vm mm Pan tym
Samym dawną swoią przeciwko mnie Braterską gryzarin okaz
zyą y natencyas dobrze sobie zawsze cenimię y mnie vm mM za
Całey obligui 3 że zawsze będę iako y iestem vm mM życzliwy
Bratem y Sługą Jkmci.

Forma Membranu

Membran odemnie nizey podpisanego dany, pokazicielo
ni tey membrany moiey na Summe złotych Polskich
Piecset, ktorą to Summę obliguie się oddać y za-
płacić da Pan Bog na Swieto Swietego Jana Krzci-
ciela, bez wszelakich zwłok prawnych y niepra-
wnych. Astnesz Boze abym nieoddał na ten czas
determinowany, tedy pozwalam na wzwyz opisane
Condicie Puncta Ligamenta Prawne y nieprawne
ktore są zawiadomoscią moią opisane Naco się re
ką moią przyswiadkach podpisuię Działo się etc.

239a

List do JmX Biskupa Chełmińskiego Podkanclerzego Koronnego

Jasnie Wielmożny Mu Xiężę Biskupie Chełmiński 241 229

Moy wielce Mu Panie y Dobrodzieiu.

Powziąwszy wiadomość iż WmmmPanu całe cessit opactwo Je
dzieiowskie, wielce się ztąd cieszę, y winszuię WmmmPanu y
Dobrodzieiowi lauream hanc ex inuidiosis deportatam. A że
maiąc wielką nadzieię w łasce y obietnicy WmmPana y do
brodzieia że mi WmmPan per Arendam puscić będziesz na
czył iaką wioskę od opactwa uniżenie tedy upraszam abym
wiedział Cathegoryczną declaratią, iesli się mam tego całe
spodziewać, y o iakiey summie, y od ktorego czasu termin
possessiey przypadałby, żebym się pro eo tempore sposabiał
na pieniądze, gdyż iesli nie o więcey zapomocą Bożą tedy
przynamniey o Dwa Tysiąca radbym się postarał nai
daley za Trzy Krole przyszłe. Abyłaliby wola WmmmP y
Dobrodzieia, żebym kogo do siebie przybrał, żeby na większą
summę się sposobić, y co słusznego trzymać, gdyż na ma
łey maiętności trudno się rospostrzec, y o takim bym po
myslił. Uniżenie tedy WmmP y Dobrd prosze, abyś WmmP
w tey mierze nie oddalał mię od siebie, gdyż radbym się sensu
z owych Kraiow w tamte Kraie przenosił. Rozumiem żeby
mi wszytko tam łatwiey poszło się powiodło zwłaszcza maiąc
tam Rodzonego swego, a sam w owych Kraiach żadną miarą
przyść do siebie niemogę zostaiąc zawsze iak wół pod obu
chem, gdyż y teraz za tą woiną całe spalony y nawszy
tkim zruinowany zostałem, że choćbym sam teraz swo
ie kawałki lubo zastawić, lubo przedać chciał, żebym się
na większą summę mogł sposobić, niemożna rzecz gdyż
by mi teraz mało co dano, zwłaszcza że ieszcze niewiem

cale będzie działo To też po sobie WMMPanu y Dobro
dzieiom obiecuię Ze maiętności niespustoszę y owszem
napromię, y w tym mam nadzieię ze WMP y Dobrodz
iey uniżoności zawsze kontent zostaniesz, z własną go
nie tak odległy od usług WMP y Dobr będę iako
teraz z kaznemi się y na ten czas iako naipilniey wła
sne WMP y Dobr oddaię Zostaiąc na Zamku
WMMPana y Dobrodz całe życzliwym y uniżony sługą

	długi Zubkowskie
Mniszkom	10000
Xięży Dominikanom Lub	8000
Moy dług	4300
P Piwom	5000
P Zawackiey	1000
P Zawiszyney	1000
P Pogroszowskiemu	1000
P Szaniawskiemu	2000

[illegible]ski stawił na pomoc ktorego Hetman Polski Rachu[illegible]
[illegible] Starosta ~~Krakowski~~ Sendomirski czekał v Marzaca
z niemałym Polskim Woyskiem ktore Krol Ludwik na dwoie
podzielił. Polskie obrocił na Tatary a sam szedł pod Bzule prze-
ciwko Litwie z Węgry gdzie poraził Litwy dwanascie Tysięcy, a He-
tman Polski Granowski pod Bracławem potkał sie z Tatary
ktorzy z Polaki tak sie dobrze bili, ze na placu siedm tysięcy
legło, a Naszych tez zginęło do dwoch tysięcy, acz Polski He-
tman bitwę wygrał, ale na niey trzema postrzały był obrazony
Prussowie zas splondrowawszy Kujawy, Vszli cale do Ziemie swey
postanowiwszy Krol Ludwik Rzeczpospolitą Polską w inaksy
rządzie przecię Xiążęciu Opolskiemu Gubernacyą wszela-
kich spraw y sądow Polskich przydawszy do niego Dobka
z Kurozwas. Kasztellana Krakowskiego. Zatym Vjechał
do Węgier z Polski gdzie zastał Krolową Matkę swoię
iuz Vmarłą w Budzyniu a gdy z tych Gubernatorow rzecz
Polska była nie pomału obrazona ktorzy więcey pozy-
tkow swych przestrzegali nizeli dobra pospolitego
Vbogą szlachtę krzywdzili cisnęli gdzie mogli. Nie mo-
gąc na sobie więcey znosić iarzma niewoli takowey po-
słali do Krola do Węgier Posły zacne Rytwinskiego z
Naskowskim Vnizenie prosząc aby JKMć na Vrzędy
Koronne a mianowicie na sądy cudzoziemcow nie dawał
ktorzy Prawa Polskiego nie Vmieią ani go będąc swiadomi
iako maią sprawiedliwie sądzić ktorym sposobem y
Poselstwem Krol L. acz był z przodku nie co Vrazony
iednakze aby na potym iaki rozruch nie nastąpił w
Polszcze odłozył tę rzecz do przyszłego Seymu a tym cza-
sem przemysliwał o tym iakoby Przemyski, Kamieniecki
Halicki Sanocki Powiaty do Korony Węgierskiey przyłą-
czył odiąwszy one od Krolestwa Polskiego dla czego

posłał o Consens do Papieża na Arcybiskupstwo [illegible]
wo od Króla sprowane w Rzymie przedtym Niesłychane
ve Król dał był już przedtym Ostrowi Rzeszowskiemu
brym Opatrzeniem Maiestności Biskupstwo Przemyskie
że też przedtym Niebywało przez Władyków Greckich dan
Filipowi Karmanickiemu Dziekanowi Krakowskiemu
z dobrymi do niego dochodami do tego Kamieńieckie dał
gustowi Dzierzkowi Nie bez pewnego Nadania intra
y tak Król z sporządził Duchowieństwo Przemyskie Rzym
skie w Rusi złożył potym Seym na Pany Polskie w Budzyni
na w Niebowzięcie Panny Marijey była to rzecz Nowa Niezw
czajna Nie powinna Panom Polskim do Budzynia na Seym e
chać, tak daleko do Obcego Królestwa Na co aż wszyscy Naj
mal nie pozwalali, Wszakże znaleźli się tacy Nie którzy ze
dla Prywaty swey iechali a Mianowicie Woyciech Strzelecki Ka
ten Czas Podskarbi Koronny, który potaiemnie Koronę Polsk
z Skarbu Koronnego wydać był Exbicie Królowey Starey do Ne
gier O czym rada Korony Polskiey Niewiedziała aż Biskup Wro
clawski Andrzey Lubranski Brat swey a Osobliwie Granowsk
mu z Węgier Oznaymił. Drugi Senator na Seym do Budzynia
iechał Szczony Siecich Woiewoda Lubelski y Jan Stanewski Ka
sztelan Sieradzki Grzegorz Lipski Woiewoda Bełzki Stanisław Skrzyn
ski Kasztellan Sandomirski Hieronim Spot Kasztellan Bielski
Jan Gomoliński Kasztellan Sieradzki Andrzey Lubranski Bi
skup Wrocławski a ci Mianowicie Senatorowie gdy na Seym do
Budzynia przyiechali Król Ludwik był z przyiaźni ich barzo
pontent na Reprositiey Seymu tego Budzinskiego Jarocki Po
lak Dworzanin y Sekretarz Królewski Panom Polskim Vodą Kró
lewską który na tym iest powiechiał iż Jkmć przestrzegaiąc
dobrego Rzeczypospolitey [illegible] zantowanego dom tych Narodów
Krzyżmi z Woli Bożey pomoże chce za dla tym Consensem

przez

[illegible] mark oddzielić od Królestwa Polskiego pewne Powia
ty iako Halicki, Kamieniecki Przemyski, Sanocki dla Króle
stwa Węgierskiego przyłączyć a zatę Prowincye Xięstwo Ruskie
Koronie Polskiey przyległe y pożyteczne od Królestwa oderwa
wszym przyczynić. Okazował przytym iż Krolewic Maioc
dziectwo Królestwa pod swoią Władzą nie może zawsze w Koronie
Polskiey dla iey Obrony Obecnie mieszkać. Zaczym gdy Ociec
Życia Swego Xiąże Brandeburskie Zygmunta na Halicz Kro
lestwo y Ziemie Wołoską puścić chce a przytym Starać się chce
o Koronę u Cyca Jo na Królestwo Halickie Snadno od Wszela
kiego Nieprzyiaciela Wschodniego bronić Królestwo Polskie może
Na co Rada Polska respons dała Królowi. Nienatrudnym się bydź
chali żebyś my Stanowili z Krolem Jmcią Frymarki z Szkodą Rze
czypospolitey Korony Polskiey, ale Na to abyś my się prozili Krolo
wi Jmci o lepszy rząd to Rzecz tak w Obronie y Sprawiedliwo
ści Swiętey, którey prawie Nie mamy ani też bez Collegow Brac
Naszych Senatorów Wolnych y Wyższych Nie na tym Seymie Bu
dzinskim Narodowi Naszemu Niezwykłym Stanowie możemy.
Król barzo ze in publico Nie na Nich Wymoc nie mogł udać się
do Prywatnej rozmowy między Nich które Rzeczy Krzyże
przemogł z upewnieniem za wszelkie bespieczeństwo od Brac
Polskiey, Których też do tego Consensu wszystkie miał przyiacielu
Czym się potym barzo omylił y z Prymatem Lubranski Biskup
Wrocławski Którego Granowska Wycieczka ten się nie dał żadney
Prywacie uwieść a przestrzegaiąc się Collegow swoich w Budzynia
potaiemnie dał znać o Wszystkim przez list co się z nimi y Rze
czypospolita działo. Jachwatowi Granowskiemu Marszałkowi
K. P. a tam nie mieszkaiąc iechał z Onym bisem do Brata Winien
tego Starosty Wielko Polskiego z którym iechał do Arcybiskupa
Gnieznenskiego Opowiedaiąc mu Cud Sprawę Węgierską złożył
Arcybiskup nie mieszkaiąc Convocatio na Senatory Polskich
Zgromadzenie. Na którey poselstwo to [illegible] Kneśi aby Wypracieni

byli Posłowie do Krola do Węgier z Unizoną prosbą zeby dla spo-
ney rady Polskiey pod Gliniany pod Lwow Na dzien Swiętego Bar-
tłomieia ziechac raczył gdzie sie tez y Senatorowie Polscy ziech-
maią z tym Poselstwem gdy do Węgier przyiechali Czyzowski Sta-
nik Krakowski y Cikowski Miecznik Koronnij był z tego Posel-
stwa Krol Ludwik barzo Kontent albowiem rozumiał ze mu
Na Consens Budzinskiey Sprawy wszyscy Senatorowie pozwo-
lic mieli. Granowski Marszałek miał tez Komorniki swoie
Ktorzy mu zawsze Wiadomosc z Węgier dawali kiedy y iako
z Budzynia do Polski Krol sie ruszyc miał. Wszytkie Noclegi
KJMci maiąc spisane a gdy sie Krol Ludwik do Granic przybli-
zał dwiescie tysiąc Koni Człowieka rospisał Marszałek Koronnij
z Listy do Wszytkich Powiatow tak Senatu iako y Rycerstwa
Polskiego aby Kazdy Kto sie ieno mianuie Szlachcicem Polskim
Stawił sie na Rokosz pod Glinianij na tydzien przed Swiętym
Bartłomieiem Uprzedzaiąc tygodniem przyiazdu Krolewskiego
a gdy Krol Ludwik na Granicach Polskich Stanął Wyiezdzało
Senatorow tez w Tysiącu Koni Witaiąc Krola od Senatorow
y Rycerstwa Polskiego Ktorego z Granic az do Gołogor przyprow-
adziwszy Nie daleko Glinian gdzie iuz Na ten Czas Szlachty Pol-
skiey Skupiło sie na pięcdziesiąt tysięcij dnia trzeciego Przyiazdu
Krol do Gołogor posłał Senat Polski y Rycerstwo do Krola Ludwika
proszący o Collegi swoie Senatory Polskie Ktorzy z Węgier z Kro-
lem przyiechali aby do srzodka Koronnych rad o Spolnym y po-
zytecznym Rzeczypospolitey iako to powinni radzic, przybyli
do Koła Wielkiego, a gdy sie Stawili do Koła Wielkiego Sena-
torskiego chcąc rady Koronne wlac tedy rada zdrad Koron-
nych zadney Uczciwosci onym Nie pokazała ani z Rycerstwa Pol-
skiego choc był y Krewnych onych Witac ale zebami na Nie Wszy-
tek gmin Szlachecki zgrzytał a w tym Marszałek Koronnij
Granowski w Kole Wielkim Senatorskim gdzie tez Przednieysi
z Rycerstwa byli pokazał [illegible] do siebie z Budzynia pisanij

przez

przez Biskupa Wrocławskiego Lubranskiego Ktory Kanclerz
Koronny Drzewiecki Czytał w Senacie Spytał Xiązecia Lu-
branskiego Arcybiskup Gnieznenski ieslibyście przyznał
do ręki pisania o takowych pomienionych Sprawach w Bu-
dzyniu przez Senatory zawartych z Szkodą Wielką Rzeczy-
pospolitey powiedział Xiąze Biskup Com to swoią ręką pisał
Niezawiodłem Sumnienia swoiego roskazano Winowaycom iako Nie-
godnym z Koła Senatorskiego pod pewną Marszałkową Strazą
a w tym Xiązeciu Lubranskiemu na Ewangelią Kazano przy-
siądz Zdrayce Rzeczypospolitey w godzinie byli poscinani po
przysiędze Ciała ich pod podnozek Majestatu Krolewskiego były
położone po obudwuch Stronach prawey y lewey ręki Ktore Su-
knem Szarłatnym były przykryte. Nazaiutrz Senat y Rycerstwo
do Gołogor iechali do Krola prosząc go aby do Koła Generalnego
Senatu Polskiego dla Namowy w Spolnych potrzebach Rzeczypo-
spolitey a gdy Krola posadzono na Maiestacie Ktory iescze Nie-
wiedział o Smierci pobitych Senatorow Kochankow swoich bo
w Nocy poscinani byli. Granowski Marszałek Koronny Uczy-
nił przemowę do Wszytkich Stanow Korony Polskiey tymi słowy.
Miłosciwy Krolu Panie Nasz Narod Polski zawsze był Wiernym
y iest Panom swoim po łasce Bozej a po dusznym zbawieniu
Nic u siebie barziey Nie powazał Nad Wolnosc miłą pozytek
dobra Rzeczypospolitey a potym Nad łaskę Krolow Panow swoich
do Ktorey Niechęci y Niełaski WKMci zes my z siebie zadney przy-
czyny Nie dali grzechowi iakiemus Naszemu y Niesczęsciu tey Rze-
czypospolitey przypisac musiemy. ze Matka WKMci Wziąwszy
tu w Polscze Zywot swoij z Ktorego dał nam Pan Bog Owoc
WKM Pana Naszego słuszna była aby WKM Nam Wiernym
Poddanym swoim Narodu Polskiego ludziom łaskawym a
Osobliwym Panem bydz raczył poniewaz iestes Os ex Ossibus
Nostris. Więc za takowym powinnowactwem Związku takiego
Cum Zelo Nie pomału R.P. Polska ie[illegible] Wielkim Zalem Strapiona

ze WKM. Nami y Sprawami R.P. pogardziwszy oddalicies sie raczy
poddawszy Nasz Regiment Cudzoziemcowi ktorego do tego Czasu Wie
ką szkodą praw y Sprawiedliwosci Cierpiemy ktorego abys Na
sza Krolewska Miłosc z Karkow Naszych złozyc raczył Uniżenie y
pokornie prosiemy takze y o przywrocenie przez Podskarbiego
Zdraycę Rptey Wydaney Koronij do Węgier Niemniey y o Sprawie
dliwosc Swiętą według Praw y Statutow Polskich prosiemy ktore
my zowiemy Libros Vitae ktore są mocnym filarem Rzeczypospolitą
aby nam w swey Całosci Zachowana y do Executiey swey przywie
dziona była albowiem pro Justitia et pœna Krolestwo każde
w Całosci y Ozdobie swey sie zatrzymawa. Skarzemy sie załosnie
przed WKMcią Na Bracią Nasze ktorzy nad Wolą y Radę wszech
Stanow Koronnych do Budzynia zaiachawszy Kontrakty iakies
z W.K.M. o punktach Koronnych Nomine Omnium Nrum sta
nowili co y przeciwko Sumnieniu ku Skazie Rzeczypospolitey czy
nili za to tez słuszną zapłatę odniesli od Rycerstwa Polskiego
co izby prawda była a to tu Ciała leżą pod Nogami W.K.M. za zda
niem Rzeczypospolitey aby sie na potym Nieważył frymarkow
Na dobrach Rptey privata authoritate odprawowac (a w tym Ciała
poscinanych odkryte przed Krolem pokazane były.) Więc zes W.K.M.
przysiągł bonum Reip: promovere non minuere prosiem abys W.K.M.
Niebrał czegos Koronie Polskiey Nigdy nie dał a iesli ci biegunowie
Nasi prywatni w Budzyniu podpisali sie protestamur ze o tym
wiedziec Niechcemy:

Jarocki Połocki Sekretarz Krolewski tłumaczył od Krola ięzy
kiem Polskim.

Acz Krol JMć Nie pomału iest załosny z pobicia tych Senatorow
Polskich ktorzy z JKMcią z Węgier do Polski Oyczyzny swey
przyiechali iednak iesli Nie mogło bydz inaczey Krol JMć Niema
za złe: był tez bowiem sam Krol pod strachem patrząc na Ciała
pobitych co sie tycze Frymarkow Węgierskich dobr na Polskie
Krol JMć odstępuie takowego Frymarka y Niechce o tym wiedziec
Swoy

Strony Cudzoziemcow na Urzędach poniewaz to iest z Obrazeniem
Narodu Polskiego obiecuie Krol JMć dobrym słowem zniesc Cudzoziem
ca a dac Polaka na Polskie to obiecuie. Co sie tchnie Sprawiedliwo
sci o ktorą Obywatele Polscy Narzekaią ze iey Stateczney Nie
maią tedy Krol JMć iest Na tym aby w Krakowie cały miesiąc na
Sądach Polskich usiadł a przy tych Sądach co by było potrzebnego
y pozytecznego do Wolnosci Szlacheckich chce Krol JMć łaskę swą
y Dobrodzieystwo pokazac wszakze pod takową umową. Poniewaz
Krol JMć Syna Nie ma iedno Corkę płec Białogłowską po smierci ie
go aby sobie innego Panowie Polacy nie obierali iedno ktorą z co
rek JKMci. Na co Rzeczpospolita y Rycerstwo Polskie zezwolili
A Krol Ludwik dał Rycerstwu Polskiemu takie Wolnosci y swo
body ze żaden Krol w Polscze Nie dał większych. Po smierci tego
Krola Ludwika Węgierskiego wzięli sobie Panowie Polacy dzie
wkę iego młodszą Jadwigę za Pana ktorą z Mężem iey Jagie
łem Xiążęciem Litewskim iako Pan Bog Szczęscił y błogosławił
Kronikarze o tym Polscy wszyscy dosyc o tym pisali. Tenze
Krol Jagieło po smierci Zony swey Jadwigi Węgierki poiął dru
gą Zonę Annę a trzecią Wdowę Granatowską Zonę Syna Ge
nerała Wielkopolskiego Wincentego Granowskiego Marszał
ka y Hetmana od ktorego Panowie Pileccy idą, od drugie
go Rafała Granatowskiego idą Panowie Tarnawscy od
trzeciego rodzone ich Danetriusza idą Panowie Sieniawscy
od Kasztellana Halickiego.

Oraculum Apollina Delfickiego Concurren
tiey Buławy Polney

Sława Stousta iak iey Prawo Nosi
Dziś zatrąbiła y po swiecie głosi

Że Pan Krakowski oraz Hetman Polnij
Otrzymał paszport na tam ten Swiat wolnij
Wszytka kraina Polska tym zagrzmiała
Ta nie iednego nowina zagrzała.
Że sześcia Panow w Konkurs sie zagrzegło
Nieustąpić swego poprzysięgło.
Lecz komu szczęściem to Sablko Parysa
Grzma Aiaxa y sztuki Ulissa
Dostać sie miały poszły do Inpoda
W Delfach gdzie Pheba Proroctwa gospoda
Aby zagrzawszy Jowisza Pandore
Ogłaskać żądze ktorą serce gore.
Pan Wojski Rekt tam Naypierwszy zławszy Ołtarz winem
Poniżył głowy przed Latony synem
Jam syn Hetmański y Brat Nieboszczyka
Czem Sukcessija ta mnie nie potyka.
Choć sie Samemu chwalic nie należy
Odartem Marsa z Pallada z Odzieży
Jemu służyłem za Polach Cudnowskich
Tey zaś na Seymach Wtutni Michałowskich.
Przez moie taskę siadł Michał na Throne
A miałem Koca Magistra w Ogonie
Lecz ieslim ieszcze nie dał z siebie probij
Jeśli pozytku mało z mey osobij
Zwiodł Potockich przyiwiodł Bohaniy
Starym Krolowi y wadzic sie z Panij
Chcę nie rozumnie przecz sie odważę
Jeśli mi moia Krzyssa nie zakaże.
Piękna Potockim bydź Apollin rzeże
Gdy sie w zasługi domu przyiesłeże.
Ale z tym Frodem potrzeba sie sztuk
Zbyć Matezyńskim Godlewskim y Szuk
Znowu kto także chce łapać Wakanse
Drac nie od krzyssa trzeba Ordinanse.

Da Pryc: Drugi

Drugi powiedział że z Dział Strzelgn mierne
Alle sa w mieszek znam bardzo mizerne.
Mam iednak Cnoty co robią Hetmanem
A nie mam Szczęścia które czyni Panem.
Zły to Adwersarz Apollin odpowie.
Fortuna z Cnotą rownać sie gotowi
Jeśli z Fortuną twoia Cnota Stanie
Będziesz Hetmanem y Spuszczay sie na nie.
Strażnik Koron: Trzeci sie wziąwszy za Sable powiedział
Gdy by mnie ten Pan nieznał y niewiedział
Com czynił z Sablą dla niego z ięzykiem
Fortuną Chlebem Chuczkiem y Okrzykiem
Niestawałbym tu teczieslı za przeszłym
Mało y teraz w mym wieku podeszłym
Służyć mu będę co mam ij mieć mogę
Wszak nie mam dzieci y w Grobie mam nogę
Nie zatrzymia mnie Zona bo ta cudza
Ani mnie także pobożność nie wzbudza
Żebym Kościołom przepuszczał dla Pana
Wszakiest Kaplica Zieterska zabrana.
I co Obozny w Łukanie zapomni
Co Strażnik robi y pewnie nie skromni
Wszytko Uczynię Nawet te rzecz drogo
Wezmę w Depozyt żyć nie będę długo.
Odpowie Bożek że dla Krola Sita.
Mało dla Cnotij twa geba robita.
Jeśli tak teraz toć nic nie pomoże
Zwieszony Nosek odiedziesz Nieboże.
Marsz Koron: Czwarty sie skłonił Kawaler Maltanski
Słusznie dziś Siega Bulawij Hetmanski
Ja na Turczyna Węgrowem Hetmanił.
I Jesanowi gdziem sie był poganił.
Ale sie teraz we Wszytkim sprawię
Tu krew pocniwość w Swoy Statek dostawię
Krzyżes porzucił wziąłes sobie Zonę
Okpiłes ty Rzym Okpiłbys Koronę.

Pisty Podskarbi Wielki zostat z Wzedu
Pod: Kan: i Koron: Ow Autor pijszmij Krolewskiego Wzedu.
Jam Cztek podziwy brzijdzie Sie tym Mysz
Kto wiele mnostwem Szpeci Swoie duszę
Takze pijanstwem y z Niego Sie Smieie
Choc do poduszki Co dzien Sie zaleie
Siwowo trzymac Chorogwie y znaki
Czarnocki Nie byt ani zaden taki
Zaiac y fukac y poprawic Stawij
Zechcy zazyc iak Karol Butawij
Chociaz by byta Sybilla Krolowa
Jego fakcija Swoia Nie prekowa
Niechcemy Cie miec nad Sobą Hetmanem
Semenow twoia rzecz bijdz Kaymakanem
Pod: K Kor: Posty Migrzynski chodz na Ostatku
Ufundowany przijszedt do dostatku.
Ohton y Wernyc dwadziescia Tysięcij
Czerwonych złotych Maiętnosci wiecej
Nowe y Stawe prosta z Nymi Latij
Niosł to Wszytko przez Trybut do Kratij
Zakrwawiłem Dniestr w potrzebie Chocimski
Dał mi Lwowsk Srodze Starosta Olsztynski
Urynat Nosic Nie chwijcac Butawe
Chłopca Nie dawno na Hetmanską Stawę
Wstać Nie podobna y brac Ciezar Na Się
Panie Migrzijnski poznay Sie a za Sie
Kto to usłyszy y to wszytko zkleij
Niech zgadnie Bozek Komu dobre Swieci.

Kespons Marsa Apollinowi

Suwny Borysze głupi Apollinie
Czym to Duchem Mowisz Skurwijsijnie
Ktoz to tak zdrzeszat Kto respons Swoie
Tak Smiele rzucat na Rycerstwo Moie.
Miedzy Muzami te pieknu wychowanij
Ostrą Censurę rzucasz na Hetmanij

Nie on to

Nie on to Krolij ani Szczi Mi Wianij
Apollinowym Skrzijpałes bez Mianij
Gorem Jonakow y dzielne Kyrzestwo
Ktorych Wiadome Całey Polsce Mestwo
Lepiey by w Rawskim rozbiiac z Skrijami
Nizli potrzasac Memi Hetmanami
Zgarsz, Jebinze, Matuszu Zatuski
Radziwiłowey Koncept to poduszki
Miedzy Bishupey Chłystek y chołota
Direktorez Rady y Salone Vota
Paszkwile piszesz Krolowey Dworowi
Pisz na koniec y Memu eNarowi
Wspomnij Co było Napisano Na Cię
Ze Scierwo głodzisz choc przij Starym gnacie
Radziwiłowey Mąż Czy Maior Domo
Machus Adulter Sacrilegus pono
Syna cey na Tron Wsadzic dementuiesz
Tak gruba Stuzba Błazna dewinkuiesz
Wielki Kiep ze Ci nie odepnie dzwonkow
Kijem Nie stłucze Wszystkich twoich Szłonkow
Lecz Mars poprawi w krotce Radziwiła
Odepnie Gałki y Spretnie Sapsiła
I tak z tą Strata spoydziesz do Trypeda
Powiedz Apollo Czy wrocona Szkoda
Skarzyc Nie będziesz Mars mi odpiął Stroie
Za Cudze iedno Straciłem Swe troie.
Kzeczec Cudzego Nie rusz ani Stawij
Kiedyś Sam Chłystek sie takuij Butawij.

Copia Listu w Ktorym Sie ieden Duchowny wyraza Matce ze kiedy exorbitował dla miłosci iednej Damij.

Juz to Niewczas zapierac Sie tego co ludzkie Napełniło
Oczij y ztąd ci Nie dziwuię Sie że Wenerę maluią nago
bo Hiszpanski zła Służba Nie ma Korszyj, a sobowiem co Sie.
tylko w Krystosii dzieie to Swiatu Wiadome y Widomo.
bydź Musi iako y mnie w Nierozerwane zapędzita trudnosci

przez co Na Wieczną pewnie WMMPaniey zarobił bym nie taskę
gdyby Mankamenta Moie Nie były pospolite ludziom y z takiey
Nie pochodziły rzadkey, Ktora przed Światem y Bogiem wymowić
może. Prawda zem zbłądził ponieważ Woalia Slepego miałem wzgl
że Miłość zawsze Na Oczy chora Ktora mnie w taką wwiodła do
tine trzeba Sie tedy nademną uzalić Nie pastwić taske nie pomste
pokazać Ktory od Slepego Katuza wiedziony ij Sam od Niego
zarazonym Ociemniał, Rozum Nie wzrok, zmysły mie Oczy Stracił
byłoby to Okrucieństwo Wielkie pastwić Sie nad Niewidomym, y
w iego upadku litości Niemiec, ale daleko ten większą Nie ludz
kość pokazał by. Kto by mnie za Moy Występek Karać chciał, Ktory
Ciemnemu iest rowny, gdy ten tak Nie widzi komu Oczy, iako
ten komu rozum Falszie, bo ieżeli płomieniem oko pewnie Nieszcz
Sliwym Miłości Ogniem rozum Wygorywa w głowie. do Ktorego
y ia przyznać Sie Muszę tak dalece że to Sukno Czarne Ktore
na Sobie Nosze Nie Suknem ale węglem Czarnym nazwać Musze
od Ognia Zyczliwych affektow Spalone. Zkąd WMPani y Dobrz
dzieyka Nie miey mi zatto wszak Widzisz z iakiey Ociemniałem
racney Sądzisz Mnie podobno Winnym z tey Miarey że do Serca
przypuściłem Ogień tak Wielki ale iak że Sie zbronić temu
przystępu mogło Ktorego wprzod witałem Nizeli Widziałem wo
przed Jzedł Nizelim Otworzył Nie trąbi przed Sobą ten gosc pier
wey przybywa Nizeli Sie go kto Spodziewa Nie kołace y Nie
prosi by mu Otworzono Sam Wchodzi y roskazuie do Serca prze
oko iako przez Kwatery wchodzi Nie zbytym czyni Sie gosciem
przedki do Wiazdu do Wyiazdu albo Nie wychty albo nie podobny.
Trudno zbronić Sercu aby Nie miało pragnąć pięknego, Ktore
że w Ciemności zawarte Siedzi. Na Swiecie ponęte Cuzą Vstawi-
cznym kołataniem prosi Sie na Swiat. a że gdyby oko albo okno
miało, a Vrody Sadzkiey doyzrec mogło dopiekor by Sie u Kraty
Ktory iest Ogrodzone darto; pięknosc Sadzkiego Ciała komu da
w Ocij iednym ze razem Vdrzerzywszij y to Serce Skoczy. Zgoła
Kto Chory z tego razu Wstaie polutowania godzien nad Sobą
nieka.

Nie Karania. Kto mnie potępi, albo Sam o Krucieństwa pełen, albo
Nigdy Nie Wiadom Miłości, bogdyby był na próbę Nie na mękę
Wziętym Musiał bij Sie Nademną uzalić Nie pastwić. Ciężka to
iest y Sroga rana bo Niewidoma dla Czego do Vleczenia trudna
Ktora często na Roznych ludzi Mieczą nie lekarstwa woła. Razij
tym Są Niebezpieczniejsze. im Są Skrytsze tym gorze im dłuzey
Męczące z Ktorych zawsze Konać a Nie Umierać Musze Nieszczli
wy: Ani Sie ia ztąd Niestawuj boię że Kochałem Duchownym bydz
prawdą że Xiędzem ale y Człowiekiem, y lubo Umarłą bo Czarną
Suknię na Sobie Nosze Mam iednak Zywe w Sobie Serce Ktore
w Klauzurze Xiędzkich Sukien Zostaiące we Mnie Vczy Mnie że
iest to Człowieku Nie w Xiędzu. Wiem że mi Nie tak przystoij:
na Miłość iako insziym, ale mi takież iako y innym Wchodzonaij
głupi Kazdy Ktory rozumie że Suknia Duchowna Vtrzyma Na-
turę ludzką, co Nie dziw bo gdyby Serce ludzkie Czarną Suknią
Vtrzymane bych Mogło, głęboko by Sie w Człowieku, y to za Kratą
Skryło, y tak w Ciało Vtrzymane Nie w Sukno Suknią Czarną Na
Vtrzymanie bez Kości y Ciało dosiężone bych Nie może. Zkąd co
za dziw zem Kochał odzienie od ludzi odmienne. maiąc ponieważ
Serce z Nimi iednakie, Miałem Ktoremu za złe Mieć Iż Kocha gdy
Sie dobrym affektem do płci białey wznosi bo Ciało iż w Swoiey Kla
zurze Ziobra iednego Nie ma Szukać Sie iako własney rzeczy Na-
pierw. Prawda że Serce rozumem rządzone bydz ma ale iatru-
dno w Roskazaniu Miłości, Ktora tak bywa gwałtowna w ludziach
że Naprzod Rozum Celebrawszy Wszystkie Aspekty odeymie ani
Pamiętać dopuszcza Cnij Swiętemu Cnij Starym tylko zes Ko-
chaniem; gwałtowne Roskazanie Miłości boiey Sie ani Żołnierz
Orężem ani Xiąże Zbrewiarzem ani Starzec Siwym Włosem Swym
Wymowić Nie może. Zkąd gdyby to w Aniołach było mogło by bydz
w podziwieniu u ludzi, ale to za dziw że Człowiek lubo nie w
takim Stroiu iako Oni, ale w takim Sercu, Nie w takiey Sukni
ale w takim iako oni Siele Zostaiąc Kochał. Słońce nawet Samo
Między Swoiemi Znakami ma Damę Ktorą Co rok Nawiedza-
iąc (ieżeli prawdą) że Planetow influentie Według Owego

Homo et Sol generat Homines toc nie dziw ze y ludzie w Damach
Swoimi musią sie Kochac Operatiami. ponieważ to maią z nie-
ba nie z siebie. Co za dziw mowię ze sie czasem ludzkie serce
iako ptak lepu, pięknego chwyci ciała toc dokąd iesteśmy ży-
wi dotąd od miłości nie iesteśmy bespieczni Nawet ani takiey
Swięconey Wody w żadnym nie znaydziesz Kościele Ktoraby ca-
le upały w Ludziach zagasić y zalac mogła. Dobrze Kościół
Czyni ze na Wielką Noc zabitego nie żywego Swięci Baranka
bo gdyby y on po poswięceniu był żywy, kto wie iezeliby nie
pomniawszy Swięcenia Cinszym ofiarowaniu nie pomyślał.
Mam dwie Nature z sobą Kapłańską y ludzką z ktorych sie ie-
dna Kochać napiera a druga broni. Ludzie mnie uczynili Xiędzą
a Bog człowiekiem niechże sie tedy nie dziwuie żaden ze Na-
tura ludzka Kapłańską zwycięzyła. ponieważ ta musi bydź
Mężnieysza ktora od Boga nie ta ktora od ludzi. Bis Kupa
iest na mnie wołana. Niechże tedy ludzie na mnie gadaią
iako chcą wszakże ich zwyczaynia mowić a potym przestać. Na
tego o moich Exorbitantiach mowią aby te między ludzie pusz-
czyli o swoich Excesach ludziom gadaiącym gębę zatkaliśli
ludzie dla tego dobrzy ze tego co dobrego nie radzi widzą czego
sami mieć nie mogą. Jezelim grzeszył grzeszyłem nie bardzo bom
bardzo piękną Kochał wszakże winę wielkości Urodą wymowię mo-
że osoby. Jezeli sie dziwuią zem Kochał, a ia to mowię zeby
mi sie barziey dziwowali. Maią okazya zem tak pięknego nie
Kochał ciała y serca skłonnego nie łubił do miłości. Zatuie
wprawdzie ale sie tego nie wstydzę bo sie też wrona między
wronami nie wstydzi nigdy. A ia iuż więcey nie pisze tylko
prosze aby mi w łasce W mm Pani to obmieszenie nie tylko
Mankamentu godzien odpuszczenia Kto sie kroy y prosi y
samo wyznanie winy powinno znosić karanie. Dosyć tego zna-
czną uczynił poprawę Kto znaczną uczynił pokutę. Nie tylko
łzami ale ich nie mam bo iuż miłości bynem wygorzały pa-
lącym do nog twoich abo mnie zdepcesz lubo podźwigniesz obu

pryjmę bom na iedno zasłużył gdym zgrzeszył na drugie gdym
sie poprawił. Zostaie przytym W mm Pani Niegodnym Sługą
Pleb. Kochanowski Kommendar Dubicki Dobro Każdowce
pod Gdańskiem.

Controverzya w Małżeńskiey Sprawie Pars Actorea.

Wielki kryminał zniewaga Bożkiego
Prawa y Kontempt Statutu ludzkiego
Śluby Małżeńskie zgwałcone bez miary
Złamany Index miłości przez czary
Chociaż kilka lat Actori nie stoi
Swiekę porek sie w Perezyiey stroi.
Reddite quod est Cæsaris Cæsari
Nie moy to obraz stępla nie znym miany.
Zugm sie, zem nie Mistrz Kunsztu tak dobrego
Odwagą Przodka zrobiła zacnego
Przeto sie prosze Sędzio Sprawiedliwiy
Niechay przez Dekret Słuszności prawdziwy.
To co iest czyie temu przysądzone
Czym sie za Prawa sobie pogardzone.

Respons Partis Citatæ.

Swiat sie zadziwic zalic przyrodzenie
Na tak Swornotne musi obwinienie.
Ktorym pozwana bez winy winnie
Aktor, y wielkim zbrodniem ią mianuie.
Sam Większy zbrodzień niewiekaz to wina
Niesłusznie swego wydziedziczyć sina.
Honor z nim żywot brat Przyiacielowi
Jadowitemu zrownasz Tygrysowi.
Wrzumie sicha przeydzie lic Starzyna
Ktorey swe gniazdo pomazał Nowina
Smie mowić ze mu kilka lat nie stoi
Że to żona Taranu mu broi
Co wozdy za korzyść prosze brzydzie zenie
Morzyć Taranu swoie pocieszenie

Pierwszy Artykuł w Służbie obserwowie
Żeią miłować mąż zawsze Małżonkę.
Ty Że Ja Sędzisz zes pryseżgat Krzywo
Bos Nie miłował Żony iako Żywo.
Mowisz że to iest Nie twoia Robota
Oiakos Wielki w Rozumie Sierota
Za Bogu dziękuy ze przez twoiey prace
Tak smaczne Żywych pociech masz Kolacze
Mowisz zes Nie Mistr Kunsztu tak dobrego
Rzemieślnika w tym Sławisz Zacnieyszego
Twoia to Sława ze na twym Warsztacie
Mistrze Robili znaczni pid Partacie
I Urodziwego Wiesz dobrze Dzianeta
Gładkie y bitne Klacza ma Zrębietа
A ty Niezatuy choc na twoie Klacze
Że ty Nie mozesz Chorzey Dryzant Skacze.

Dekret.

Judicium Controversij Partium exaudito

Sąd Wysłuchawszy powodowey Stroniy
Skargi y Słuszne Pozwaney Obroniy
Inquisitie Na to Wywiedzione
Dokumenta Wszystkie położone
Wziąwszy na Wagę Uważney baczności
Widzi że z Samey tylko zawziętości.
A Autor na Honor niewinny prywodzi
On zruinować y podeptać godzi.
Bezwstydny rękopor płonne ma dowody
Sam Się dla Cudzey Nie zatuie Szkody
Hanbi y Skryte Małżeńskie Zoznice
Otwiera na Swą wrzawę taiemnice
Nawet y Same złe Szacuie sławę
Kiedy mu Własne Honory nie prawe
Zdarte Spolia zdobytey Czystości
Że Świadkami Damy Niewinności
Że farby Świadczą ze ten Obraz Żywy.
Nie Czyi tylko Twoy Konterfekt prawdziwy

Chociby tak

Chociby tak było iako Ja m Udawasz
I co dest Własnym twoim Nie uznawasz
Daigc przyczyne Słabosc Swey Natury
Ktora Nie tylko Krwawe Żywe Mury
Nie umie, lecz u Wybitey Sciany
Poznuie, wielkiey nie prozna Nagany
Nie na tarany Miłosci zrobiona
Ale na Kanat lezy ulepiona
Te Same na Cię Skargi instygują
Same Cie Srodze Winnym dekretują
Ktoc Kazał wchodzic w te miłosci boie
Gdys Niespossobne znał rynsztunki Swoie
Kiedy. Glot z Wosku znales ulepionij
Szłych w Cbaranek Krpcił Się plecionij
Dac bysto pokoy Damij nie zawodzic
A z Kupidynem w Utarczki nie wchodzic.
Wiedziales Na Co Bog Się zemic Kazał
By Się Swiat w Zadzie Szerzyły rozmnażał.
Dał Instrumenta cło tego pieszczone
Ogniem Miłosci charfuiąc zemdlone
A Kogo Zimne opasały lody
Że do Małzenskiey nie Idzie wygody
Niech Mnichom Służy Niech forte Otwiera
A do Dam grzecznych Niech Się nie napiera
Alec to płonne Są twoie Zawody
Vmiales mogles Ja na to dowody
Syn Twoy lub z potu lub z Wiatru Się liczy
Sąd Każe Niechay po tobie dziedziczy.
By go też (Cię fałsz) Herkules budował
Dobre, to bedzie Monstra Krymskie prował
A nie Nikczemny pieniacką Zabawą
Bawić Się będziesz lecz Marsową Sprawą
Ciebie lub Wieksze Karanie Czekało
Które Na takich Prawo Opisało.
Co Honor Vrony z pozyciem w Zacunku
W tak ladaiakich Miewaią Szacunku
Zaskawie iednak Sąd Cię dekretuie
Wieczne Milczenie o tym Nakazuie.

Niech Honor Nigdy Nie będzie dotknioney
Domu, y Damy Niewinnie Zelżoney
A żeby koszty prozne twe Nie bijty
Co w Wtodzimirzu Wieżą Wystawiły.
Sam posiedź Sobie a wspomnij ze iszczey
Autor Worego Wot Miedziany drzczy
A co Wieczności Pioro Wyjuzdane
Podłato do eAkt, to będzie zmazane
Wszytko to dekret Ninieyszy Kapucie
Że Nie ma Schodzic Stawic deklarucie.

Nagrobek Kusiowi.

Vide Nagrobek Pisi Folio 226

Kus Umarł Kpi w Sierocinie a co będą Cżynic
Ktorego o te Smierc będą z Bogow Winic
Parki Nie litosciwe Okrutne Boginie.
Czy Niewiecie że z Kusiem Oraz y Swiat ginie.
Mogliście go Zwyczaiem Starego Zakonu
Obrzezać Ciemnego Nam Niepny wodzcę Skonu
Mogliście Swiata taką Nie Smucic Załobą
Niesmiertelną choc Ciężką złożyc go Chorobą.
Albo z Skwosskami Wyjsc albo Skrzywic Nietą
Albo Francą Zarazic Suchą y zawitą.
Ale zescie się z Ostrą Nan rzuscły Kosą
Jednez Marij gospodu Nas y z Kusiem Wozą.
Rynape Lapsertynski Czys Spat Czys pijany
Że Nie widział iakie Swiat spręż to odnosi rany
Że Swoiemu Kumowi Nie dodat pomocij
Nie wyrwałes Oyca Wszytkich z Wiecznej Nocij
Leżysz Kusin Niebożę y Zmrożone Zioła
Zwieszonego pewnie by Niepodniosły Czoła
Nu cie Wyprawney ręki nie Wuszą pieszotij
Leżysz Pan twoy Wiecznej pełen ztąd Swomotij
Sawna Swiata Na Swiecie on Kus Umarł Ktory
Cokolwiek Ziemie depce y powietrze piorij
Albo Wode Skrzelami porze y co Zybie
I Samego Człowieka on Oycem prawdziwie

On Ociec

On Ociec Wszytkowrodnij co przez Sztychy Swoie
Wszytkie Otwiera ludziom do Zycia podwoie.
Bez Niego płodnosc Swoie Vtraci Stworzenie
I Swiat na Obrzydliwe pnyscie Spustoszenie.
Bez Niego żadny Nie masz z Białogłową Zgody
Bez Niego y w Małzenstwie Nie pytay o Płodij
On dwie Rożne Osoby w iedno Ciało łączy
Gdy go gdzie Ciasno Wepchną aż się z Niego Skrzy
Albo tym gwozdzikiem Obie tak Skłamruią Rzyci
Że y Szwedzkiey Miedzy Nie Nieprzewlokłby Nici
On Wstydliwe Rozrywką przeciwicza prawice
On mieni Wdzięczne Panny w Niewiasty na Nice.
Acchoć Krew pierszym Razem Odniesie na broni
Drzecie Żadna Napotym Od Niego nie Stroni
I Sama się na takie Sztych Narazic spieszij
Sama się z Swey przegranej Krainy cieszij.
Dla Niego Dach całą Noc Na Mrozie przestoi
Dla Niego się biała płeć Maluie y Stroi
Acchociaż Sita tych Płci Każdy przyznać Musi
Darmo Stworzona Która Kusia nie ukusi.
On się na Żadną przepasc Nie Nie wzdryga Ani
Smrodliwey żąk Curtius uważa Otchłani
Dozrzy Odwagi iego bo y w tyle Czuie
Dwa Pechyne Skoczy tam gdzie y Niezgruntuie
Rycerz to znamienity a Kedy Wymieni
Sztychem Kole, Czasem też y płaza Odnieśi
A iak mu Wrodzona chęć Zatrąbi do Koni
Charce z Wodzi y z grotem do Zaiąca goni
I lubo poden Wbity Niepnijiaciel Krzyczij
Nie ma Miłościwcha Wetnę drze na pieczy
Chociaż też Czasem pnegra powstaie na Nogi
A odpoczywszy Sobie będzie bardziey Srogi
Na dwoch Kotkach Wyćwiczone zaboczywszy działo.
Tam do Szturmu pnypuści gdzie się będzie zdało.
A y w tym Męstwo Swoie Oswiadcza że Mnij
Woli Sam Krwawe Niżsc do gotowey Oktawij

Ani go od tey Walki Nie odwiodą razy
Ani od Seydwastru obliczne Obrazy
Ani to z tey bitwy y z tego połowu
Więcey bywa łamania w kosciach niż Obłowu.
Dla Niego dziesięcletnia w Troiey Woyna była
Dla Niego Rzesza Rzymska Wolnosci Nabyła.
Dla Niego Nie Cierpliwa Dido Sie zabiła
Dla Niego Bratnie dzieci Medea dusiła.
Dla Niego Dedal Krowę w Tessaliy robił
Dla Niego Alexander Perskich Posłow pobił.
Dla Niego Kleopatra została Krolową
Dla Niego Utraciła Zywot z Smiercią Nową.
Dla Niego Messalina byle Wyiezdzoną
Wolała Kurwą zostac Niż Cesarską Zoną
Przezen przemyslny Cesarz chcąc doysc taiemnice
Poddanych Swoich Cudze Nawiedzał łaznice
Nawet zeby Kto Kusia ze Czci tey nie złupił
I Krol Dawid za Tysiąc Kusiow Zonę kupił.
Coz za dziw iz z takich Cnot on Zyc godzien w lata
Nieskonczone łzy wszego Kus odnosi Swiata
Nie tak więc Krzyczy Zoraw gdy za Morze leci
Albo Czayka Kiedy psa odwodzi od Dzieci
Nie z takim Szumem z Sniezmych gor rzeki Spadaią
Nie z takim Sie okrzykiem Woyska potykaią.
Ani tyle bywa gwiazd Na pogodnym Niebie
Jak wiele przy Kusiowym łez Krzyku pogrzebie.
Płaczą Dziewczęta, Panny, Mężatki, y Wdowy
Płacze Wszytka Spodnia płeć, płaczą Białegłowy
Płacze Pani Sluzbista y Kucharka Kusia
Płacze Marysia, Dosia, Zosia y Jagusia
Płacze Jorna Hiszpanka Co Sobie Kiepgoli
I Francuzka Co pewnie Kusia Niż Chleb woli
Płacze Włoszka u Ktorey miewał dwie piwnice
I Angielka do Ktorey Nie trzeba Zwodnice
Płacze leniwa w łozku Polka, y Co taie
Z Lubosci Niemka iakiey Męskie doymie Jaie

Płacze Zy

Płacze Zydowka Co go bez Kapturka znała
I Ruska Co go Sobie Czarami iednała.
I iebliwa Litewka Rostarchana bieży
A łamiąc ręce Krzyczy tu Korol Kus leży
Biiąc Sie w łono Woła iak by Nas powarzył
Ktoz mi tu Kto w tych pustkach będzie gospodarzył
Ale Nad Wszytkich płacze y łzami Sie dusi
Zona iego ze Wdową do Smierci bydz musi.
I z Martemu Miłosci pokazuie tyle
Zeby go rada w Własney pogrzebła mogile
Płacze y iey Sąsiadka zawziętey niezgody
Zapomniawszy załosney Oboygu przygody.
Więc y Ci Co Sie z Kusiem radzi zabawiali
I pobozną po piąciu od Sta lichwę brali
Sami Sie tylko Cieszą Ktorych on za Bogi
Lesne Stroił do głowy przyprawiwszy rogi
Bogday Sie Mowią z grobu ten Złodziey Nie dobył
Bo y w Cudzey Komorze na Zywnosc Sie zdobył
Ale Niech Sie Swiat Smieie y Osierocony
Slyszę zes Między gwiazdy Kusiu policzony
Nie mogł zniesc Krzyku Jowisz y mysląc iakoby
Umnieyszyc Ziemskim Kraiom gwałtowney załoby
Przeniosł Cie na Firmament zkąd na Swiat Szeroki
Miłosny daiesz Aspekt iebliwe wyroki
Gdzies za Dyszel posadzon u Woza Beota
Bos tego dobrze Wiadom iak wiezdzac we Wrota
A ztąd Cie posadzono Wysoko przy Smoku
Zebys Sie Nie piął Pannie Niebieskiey do Kroku.
Inaczey ieslibyscie Siedli blisko Siebie
Wnet by była y Kurwa y Bękarci w Niebie.
A tak iuz będziesz Pollux tym Wszytkim łaskawy
Co po Brzuchu bespiecznie odprawuią pławy
Zas za Nagrobek Wierszyk odniesiesz maluski
Zębata Pica Słabey dokonała Kuski

Instrukcya Posłowi od Dam Koronnych Do Boga Iowisza.

Bierąc z Zwierząt lekkiego rodzenia przykłady
Damy Koronne z sobą uczyniły radij.
Jakoby w ich Oyczyznie Krolestwo pieszczone
Tak szacownym Kleynotem było obdarzone
Do Iowisza Supplikę podać uradziły
I z nią iednego Pana Posła wyprawiły.
Bog Iowisz w Niebie siedział na wysokim Thronie
A Indyiskie z Nosami stały przed nim słonie.
Były tam Zanie płoche Sarny y Daniele
Było y innych Zwierząt w liczney trzodzie wiele
Wszyscy dawali Bogu Nieśmiertelne dzięki
Że ich Samice rodzą Potomstwo bez męki.
Tu Poseł Dam Koronnych Supplikę podaie
I do niey te poważne ratie przydaie.
Iże Jelonka rodzay bez boleści Zanie
Słuszna aby w tym szczęściu były Polskie Panie.
Odpowie Iowisz w ten czas Uskromnię bolenie
Iak raz Męża zażyią na iedno rodzenie
Wszak tak Powietrzne ptaki, iak Ziemskie Zwierzęta
Raz tylko Samca znaią chociaż na Bliznięta
Gdy się wrocił spytaią coby w Niebie sprawił
On gdy wolą Iowisza tym Paniom obiawił
Wszytkie się zgodnym głosem na iedno zgodziły
Chociażby w cięższym bolu Potomstwa rodziły.
A Bogu Iowiszowi nie pozwalać na to
Żeby nie miano kosić Łąki całe lato.

O Annie

Chwali się stara Anna że choć iuż nie młodą
Nigdy nie szafowała darmo swą urodą
Kto się o to założy prawdy nie utraci
Bo gdy ią obłapiaią ona zawsze płaci.

Instantia do Zosi

Instantia do Zosi.

Boday ten zginął moi Zosiu droga
Kto z tobą żyie w iakiey nieszczerości
Boday go szabla nie minęła sroga
Kto znaiąc ciebie nie gore w miłości
Przyznam się że iuż ma dusza uboga
Wysmażyła się aż do samych kości
Mieyże dość na tym, albo ieśli w grobie
Chcesz mię mieć niechże będę wprzod na tobie.

Na Głupiego.

Kiedyć powiedziec to na coś zasłużył
Przy ludziach trudno żebym się nie dłużył
Jeśli masz dowcip domyślny y żartki
Exorcism czytay po kraiu tey kartki.

Panu Kazmierskiemu.

Kazmierski ten wynalazł dobry fortel, aby
Namniey sobie nie miłey nie miłował Baby
France dostał maiąc ią iuż przed tym dwa razy
Baba bzdzi przed miłością boiąc się zarazy.

Na Wdowę.

Niech kto chce chwali poiąc z dostatkami
Choć młodą wdowę chociaż nie z Dziatkami.
Wonnieyszy przecię kwiat ze krza urwanij
Niż gdy w Rowniance bywa darowanij
I Pomorancza z drzewa utrącona
Zgoła smacznieysza niżli przywieziona.

Na List

Pisałem do swey Pani odpisu nie dała
Podobno o com pisał będzie dać wolała.

Smaczny Kąsek.

Nadobna stopka piękne y kolano
Ale kiedyby wyżey ukazano
Jest tam coś pewnie w pośrodku trzeciego
Nad co na świecie nic foremnieyszego.

Ale chuc ten kęs smaczny Krygią Panny
Przeciąm ia się go napatrzyć u Anny
Iak so oczom baią y rękom było
Przy tym się bawić baią y pieścić miło.
A so u Dupy siada ta Bestya
Musiałem się też w niey zakochać y ia
Żeby był czara ponobym pił z niego.
By towarzystem nie puszczałbym się niego
Respons. Tak Przyiaciela ma Ciebie dobrego
Bos też sam bardzo podobny do niego.

Młodzieniec z Mniszką

Mniszka. Rowny gładkością laty, Urodzeniem Tobie
Pewnie się mogem kochać ty we mnie ia w Tobie.
Młodzian. Czarna mnie Sukienka mierzi zasłony się wstydzę
Ciemnej, w bieli się kocham y białe nad widzę.
Mniszka. Rowne śniegom pod Czarną Suknią Cyzyrz Ciało
Mięy się do nog bieluchnych podnioszy cięy mało.
Młodzian. Ślubitaś Chrystusowi Czukać Ktorego
Prędno ten Obior świadczy zes iest Ślubu Jego
Mniszka Czarne zawiie, Czarne zrzuć Szaty Swoie
Biała noga wemknie się cicho w łoszko twoie.
Młodzian. Ciebie to nie wymowi a Mnie nie wspomoże
Raz dana Bogu wiara złamać się nie może.
Mniszka Przech ale grzech powszechny Sam mi przyznać musisz
Iżtosc mniejszy, gdy o panie Nago się pokusisz
Młodzian. Zgwałcić żonę mężowi Swoią winą więtszą
Zwłaszcza gdy z Boską Żoną ten grzech popełniony.
Mniszka Wściekły Zapał wywody Zagasiłes Swymi
Zwyciężonam iest słowy iuż tak poważnymi
Rada nie rada będę mieszkać w tym więzieniu
Choć często serce mi mdleie w Ciężkim dręczeniu.

Do Ursulam

Niedarmo cię Ursule imieniem Nazwano
Że się nie dawno z łapą Niedźwiedzią widziano

Choć tym

Choć bym twego Imienia Niewiedział Ursule
Zaraz poznam tylko ci podniesę koszule.

Kiep

Nie ten ktory w pończoice lub bez szable chodzi
A w łazni się gorątką prespalaną chłodzi.
Nie to ktory w Kapturze piora się Ustroi
Lub sobie na łeb Zołty Kapture Kwoy Kroi
Nie. to co się zna. na nim Nie to co on prosi.
Ani ten ktory darmo fartuszka podnosi.
Ale ten iest Kiep własny co u Dupy siada
Ten większy na ktorego Żona gdy chce wsiada.

Nagrobek Alexandrowi Niewiarowskiemu.

Bacche Memor Nostri fu Sis mos Claudere Vivos
Fysit Sat (morior) erata bibere Vale
Amfora dum Vixi Vitam vigabat Virentem
Dum morior Vitam, Sciat en Urna meam
Fœcundi Calices Vitæ mihi Munera tollunt
Hi mihi dum Vixi Munera dabant Ossa.
Ossa merum Sitiunt Unum Conspergе Sepulchrum
Deposito Cahice, hoc Viator abi

Nagrobek Temuż.

Tu leży Alexander Niewiarowski, temu
Śmierć wydarła kieliszek z ręku pijanemu
Prawda to że on bywał w potrzebie z Tatarzy
A przecie tam nie zginął Kufel go na Marzy
Wrzył, a winny Wupon pozbawił go świata
Ktory dla Suchot płacił Swoie młode lata
Nie łutościwe Parki pono nie piiące
Że tak mało litości nad pijanym macie
Boy Bacchus y Bogini Venus pono spała
Kiedy się Oleszowych dni Nitka Urwała

Ktorad piia Na grobie Niech mi sie Ozowie
Iesli pragnie Olesiu deyci Boze zdrowie.

Temuz.

Olesiu Kedys teraz iesli nie na suszy
Jako Ciału bez Wina tak skonac y duszy
Nie w Grobie lec w piwnicy lezec było sobie
A Miasto Trunny w Beczce Odpoczywac sobie.

Temuz.

Co tu Czynisz Olesiu w tym podziemnym Grobie
Juz tu pono nie Wolno podpic z tobą sobie.
Roskosz twa była bijwac gdzie dobrze piiano
Dziwna ze Cie pod Wiechą gdzie nie pochowano.
Ale y tu w Kosciele Coz Ci mi sie stało
Naczco nad twoim grobem pic mi sie zachciało
I niedziw ze pragnienie w Ustach iakies Czuie
Bo mnie Wonnosc z twych Kosci Wina zalatuie.
Bodayzes z tey podziemney Wyszedszy piwnice
Prosto sie do Niebieskiey obrocił Winnice.

Xiądz Piczek.

Nasmieiecie sie z Sztuczney Odpowiedzi
Rzekł Ktos słucha tam Xiądz Piczek spowiedzi
A drugi iako! a Diabał to Wiedział
Zeby w Formie tey Xiądz dla Piczek siedział.

Temuz.

Tenze Xiądz ze Ktos zwerezył Dziewczynę
Twardą mu za to Nadał disciplinę.
I Kazał suszyc iedne Czy dwie Srzodzie
Mszcząc sie zniewagi w swoim własnym rodzie
Co Niechay dziwno Nie będzie Nikomu
Gniewał sie słusznie ze go Naszło w domu.

Temuz.

To tak Xiądz a Brat chciałby Ochmistrzowac
I w tymby Wiarę radził Panu chowac

Od Frącymeru

Od Frącymeru będzie Kazdy Stronił
Gdy Samiec Piczek będzie Piczek bronił.

Pięknosc Damy

Biały Alabastr przywiezion z Kararij
Białe mleko w Sitowiu zniesione z Kosarij
Biały Łabęc y białym pokrywa sie piorem
Biała perła iedwabnym przewleczona Sznurem.
Biały Snieg z drzewa spadły Nogą Niezdeptanij
Biały Kwiat Liliowij za swieza Urwanij
Lec pieknieysza mey Damy płci białosc y szyie
Niz Marmur, Mleko, Łabęc, Perła, Snieg, Lilie.

Nieuzytosc Damij.

Twardy Dyament zadnym Nieuzyty młotem.
Twarde Zelazo z wielkim topnieie Kłopotem.
Twardy Dąb Starij długim Wiekiem zakamiały.
Twarde na Morskie fale Niedbaiące skały.
Twardszas ty Damo Ktorey łzy me nie złomały
Nad Dyament, Zelazo, Stary Dąb y Skały.

Wydanie za mąz.

Uboga Matka w domu trzy Coreczki miała
Jedna sie z Nich przed drugą za mąz Napierała.
Matka zeby ich zgodzic, Natychmiast Kazała
Powiedziec, Ktoraby z Nich Większy Ogien miała.
Naystarsza rzecze, Matko mnie tak Ognia staie
Ze w swym łonie Upiekę prędziusinko Iaie.
Młodsza zas Pani Matko iam Wodę puszczała
W Ogrodku Na tym mieyscu trawa wygorzała.
Naymłodsza Pani Matko mnie Parobek wczora
Twardy gnat między Nogi włozył był zwieczora
Wierę Nie długo było Matusinku tego
Takem go uwarzyła ze spik wyszedł z niego
Matka słysząc rosprawę Niedługo Czekała
I młodszą przed Starszymi zaraz za mąz dała.

Na Zbyteczną.

" Wieres Zbyteczna iuz Czynię Co Mogę
I rozumiałem zec Osadnię Nogę
A ty mi przecię chcesz rzec dobra Zono
Wytrwasz by z Ciebie Nigdy nie złazono
Chcesz zeby Stało iak Kiia Kawalec
Podzze do Diabła Kaskac to nie palec.

Recepta.

Kiedy na Krwawą Niemoc chorowała
U Starszych Sobie porady Szukała
Sktorych Naymędrsza tak odpowiedziała
Kraiem tych Wierszy ta litera Stoi
A ta Recepta iest Choroby twoiey.

Na Damy

Damy powiadaią ze Męszczyzni maią
Wielkie Wolnosci
Pletą głupie Wrony Większe maią Ony
Prawa Miłosci
Maią y Szerokie Nietylko głębokie
Mowy w diskursach.
Boci powiadali Ktorzy Sprobowali
Ichze Skrytosci
Razem dac Niemogą Szacuie ie drogo
Progres w affektach
Ale przecię dadzą Kiedy Sie usadzą
Czas do rozmowy
Lubo Sie Krotkimi takzey małymi
Brzydzą diskursy
Gdy tylko Czas maią Same odkrywaią
Serca Skrytosci
I podnoszą Obie chcąc Wygodzic Sobie
Oczy ku Niebu
Gdy iescze postrzegą Ktory iest Wielkiego
W rzeczach rozsądku
Samago Se wprawi y Nic Nie zabawi
W Służbę z początku.

Fastus inest pulchris &c.

Niedziwiz harde Urodziwe Panie.
Im gładsze drzewo tym trudniey wlesc na Nie
A Naygładsze Kto Umie moze drzewo złazic
Tylko drzewa Samego Ktemu trzeba zazyc
Dostawszy Bartnik liny z drzewem Sie Krępuie
I tym Zwiąskiem Na drzewo y z drzewa złazuie
Bądzze Bartnikiem iesli ze mnie pragniesz drzewa
W ten Czas po Miod poleziesz gdy Sie powiązewa.

" Muzyka Niepospolita.

Graij ty przecię na Kobzie choc Cie ludzie ganią
Snadniey temu o dziesięc Kto ma grzeczną Panią
Ma Kobza Melodyą chociaz trochę głucha
A Coz Kiedy przyłoze Swoy brzuch do iey brzucha
Wnet tam grzmot Szelest łoskot wnet tysiąc Stron graią
Jednym Kołkiem Nakręcę dwie dece brzdąkaią.

Descriptio Mulieris

Mulier Hominis Confusio est, Continua Sollicitudo, Indeficiens pugna, quotidianum damnum, Solitudinis Impedimentum Adolescentiae Naufragium, Animal pessimum, Aspis insanabilis, humanum Mancipium. Et ut ait Divus Chrisostomus Amicitiae inimica, inaevitabilis paena, Malum Necessarium, Naturalis tentatio, desiderabilis Calamitas, domesticum periculum, delectabile detrimentum, Sagitta Daemonis, insatiabile Chaos, Janua inferni, Mali Natura boni Corpore depicta, Si iniuriam patitur insanit, Si honorem accipit extollitur. Mulierem turpem Si duxeris tormentum habebis et Vim patieris; Si pulchram habebis Communem Omnibus quia Amicorum Sunt Omnia Communia praeter uxor et pecunia.

W Bononiey za Bramą Maraschalka Nazwaną iest iednego Szlachcica Dwor gdzie Na Murze Kosciola Stoi Cudowne Napisane Enigma Ktorą tłumacząc Nie ieden Sie z Sobą biedował a to takie.

D: M.

Aelia, Laelia, Crispis, nec Vir, nec Mulier, Nec Androgina, Nec puella, Nec Juvenis, Nec Anus, Nec casta, Nec Meretrix, Nec pudica, Sed Omnia. Sublata, Neq; fame, Neq; ferro, neq; Veneno, Sed Omnibus. Nec Caelo, Nec Agois, Nec terris, Sed Virq; iacet. Lucius Agatus Priscius, Nec Mavitus, nec Amator Nec Necessarius, Neq; Merens, Neq; gaudens, Neq; flens, hanc Neq; molem, Nec Pyramidem, Nec Sepulchrum Sed Omnia Scivet Nesit Cui possit.

Lament pewnego Kawalera po Odiedzie Jey.

Dziewna Cyprydo Niewiernę bys była,
Słowna Niewierne bys z Bogami Zyła
Juz to rok Czwarty iak dotrzymywała
Faworow Jey.M. dziś zazartowała.
Ani ia Wdowiec ani Miłodzian prawij
Ani Zonaty, ani Moie Sprawij
Myślonem trybem, iak miały Nie idą
Zgamiętną ludziom potomnym Bendą
Niewiem gdzie Mieszkam y iako iuż Zyię
Ludzie Mnie Mierzą Ustawnie się Kryję
Chodzę dzień Caly po Cyzowskim polu
Zadne wzrok tylko czym Moge w Nym Mylu
Serce trawiący, Cotabiat Alboli
Okrutnik przestał Nademną Swey woli
Tam zamyślony Nie raz Widzę Zonę
Widzę twarz Wsrod Dyanne y Onę
Wdzięczność lubioną, Ktorą Mnie Cieszyła
Była w domu iakoby Nie była
Potym gdy Febus zkierował do Morza
Za Nim Swietna Nastąpiła Zorza
Kładę Sierotą przysięgom Oddane
Kosci, tey z ktorym Zycie mam Zabrane
A znicwolony ni oko Sen Ścinie
Nie sto tez gorzkich na Materac przyimie

Nieiedno

Nie iedno Thanie Nie iedno Westchnienie
Chłopiec Ustyszy leżący przy Sienie.
We Snie zas potym W prawdziwym drzymaniu
Gdzie Nie przytomney często Mam w trzymaniu
Widzi mi się iakoby m za Rękę
Chytał Kochankę Na przeietrzoną Mękę
Często mi się Snią głębokie Rustyżnie
Snią się Klasztory po Ciepłey Pierzynie
Ey w Czym Ci była Niewygoda W mnie
Ja przyznam że Mnie było z toba Sumnie
Nadstawiałem się ile mogł Nieboras
Dla twey Wygody a przecięż ty oraz
Jak pogardziła mą Nieudolnością
I Domem Całym Cyca Maiętnością
Żal mi Urody ale iaszcze Więcey
Powagi Onej pięknej y Pamięcey
Żal mi Tysiąców Które gdyby były.
Dzioski by zechcieł Nam były Stanęły.
Niewątpię iednak iedwabne Siateczki
Po Które się łowią pierzchliwe Dziewczki
Zarzucą zaraz a za w rękę Mianij
Obłow odbiorę potym bez Odmianij
Affekt Otrzymam Nim się cieszyć będę
Poki Żywota z laty Nie pozbędę
Kończę lecz daię przestrogę Każdemu
Day Pokoy w Służbach Fortunie Wiekszemu.

Solda Suprema potestatis Judiciorum Monarchiæ Militaris Provinciæ Regni Omnium Ordinum interveniente Consensu hoc in loco Sedem Collocavit Suam et Suis Insignijs Capitulorum Palatinatuum, et Terrarum ex quibus Judices deputantur ad Memoriam perennaturam Ordine procedentia Legibus firmata Illustravit Ao 1692.

Capitulum Gnesnense

Woyciech Swięty w polu Ciemnym pod drzewem dwie Włocznie w prawey ręce w lewey Krzyż trzymaiący Spodem Napis taki. Navigat remis in Cælum.

Capitulum Leopoliense

Swięta Marya w iasnych Obłokach Na prawey ręce Pana Jezusa w Koszulce piastuiąca w lewey berło Spodem Napis taki. Feritatem domat Crudelem.

Capitulum Cracoviense

Trzy Korony w polu Czerwonym Spodem Napis taki.
Veni Coronaberis

Capitulum Vladislaviense

Panna Marya w Obłokach iasnych Na lewey ręce Synaczka Swego w Koszulce piastuie w prawey berło Miesiąc pod Nogami Spodem Napis taki. Orbis Cum Christo lumen.

Capitulum Posnaniense

Piotr Swięty w Czerwonym polu Klucze w prawey ręce do gory trzyma pod Ktorą ręką w Jasnosci drzewko widać Napis taki. Terris dominatur et Astris.

Capitulum Plocense

Panna Marya w Jasnosci Na lewey ręce Pan Jezus Nagi w prawey lilia spodem Napis taki.
Nativitate Christi Nascitur Ipsa.

Capitulum Lucoviense

Bog Ociec nad Nim Duch Swięty trzymaiąc na Krzyżu Syna Bozego w polu Ognistym Spodem Napis taki.
Suprema hic est Potestas.

Capitulum Præmysliense

Swięty Jan Krzciciel w polu Niebieskim w lewey ręce Krzyż z Kartką pod drzewem ta ręka Spodem Napis taki.
Vitam quam Verum perdere præstat.

Cap: Culmen:

Capitulum Culmense.

Bog Ociec w polu iasnym bez Ducha Swiętego trzymaiący Syna Swego na Krzyżu Spodem Napis taki.
Testimonium dant in Cælo.

Capitulum Chelmense

Zesłanie Ducha Swiętego w Jasnosci Spodem Napis taki.
Consensus indivisus Semper.

Capitulum Kijoviense

Zofia Swięta z trzema Corkami w polu błękitnym Spodem Napis taki. Sine discrimine Omnes.

Capitulum Camenecense

Swięci Piotr w prawo w lewo Swięty Paweł w lewey ręce Klucz w prawey Miecz trzymaiący w polu błękitnym zgory iasnosc z Obłokow Spodem. Napis: Docuerunt Legem.

Palatinatus Cracoviensis.

Orzeł biały Koronowany Nos na lewo w polu Czerwonym Spodem Napis taki. Lechico Candescit in Orbe

Ducatus Osvetimensis

Orzeł Czarny bez Koronij w piersiach iego Oko Nos na prawo w polu błękitnym Spodem Napis taki.
In Oculis et pectore Lumen.

Palatinatus Posnaniensis

Orzeł biały bez Koronij Nos na prawo w polu Czerwonym Spodem Napis taki. Justus dat præmia Candor

Palatinatus Sandomiriensis

Szachownica y gwiazd dziewięc w polu błękitnym Napis taki. Stellati Clypei Fulgor.

Palatinatus Calissiensis

Głowa Bawola z Kolcem u gęby na Ktorey Korona w polu mienionym w Szachownicę białą y Czerwoną Napis taki.
Gentes frenantur Superbæ.

Palatinatus Syradiensis

Puł Lwa Czerwonego puł Orła Czarnego Koronę maiące w polu Zołtym Napis taki: Virtus Nescia dividi.

Terra Vielunensis.

Baran biały z Chorągiewką białą przed Nim Kielich do którego z piersi barankowych Krew płynie w polu Czerwonym Napis taki: Hoc Numina Sacra precamur.

Palatinatus Zanciciensis

Puł Lwa Czerwonego puł Orła białego Koronij maiące we dwoch polach złączonych pod puł Lwem białe pod puł Orłem gwoździkowe Napis taki Sanxit Concordia Legem.

Palatinatus Brestensis

Puł Lwa Czarnego puł Orła białego Korony maiące w polu zołtym Napis taki Vulneribus pretiosa Suis.

Palatinatus Kijoviensis

Przeciwko Zubrowi Anioł z Mieczem dobytym w prawey ręce w gorę, w lewey z pochwami na doł w polu Czerwonym y białym pod tymi polami pole zielone się łączy Spodem Napis taki: Associata sibi respondent.

Palatinatus Juniuladislaviensis.

Puł Orła błękitnego puł białego Koronę maiące w polu Zołtym Napis taki: Sine delectu Justum.

Terra Dobrinensis

Głowa maiąca Koronę na sobie y pod gardłem w polu Czerwonym Spodem Napis taki: Nunquam Corona Senescet.

Palatinatus Russiae

Lew Zołty Koronowanij w prawo idącij na Zielonym Stoiąc prawa Noga podniesiona w polu błękitnym z Napisem takim: Nunquam quiescit.

Terra Praemysliensis

Terra Praemijsliensis

Orzeł biały z Koroną w polu błękitnym Spodem Napis taki: Nec fulmina terrent.

Terra Sanocensis

Anioł na Zielonym Stoiącij w polu Czerwonym Spodem Napis taki: Vultus Angelicus movet.

Terra Haliciensis

Kruk z Koroną na Zielonym Stoiącij Skrzydła w gorę w polu białym Spodem Napis taki: Non admittit Raucedinem.

Terra Chełmensis

Niedzwiedź Stoiący na gorze zieloneij między trzema drzewami w polu zielonym Spodem Napis taki. Explicant folia Virus.

Palatinatus Volhyniae

Krzyż biały w polu Czerwonym Napis taki: Cum Deo et pro Deo.

Palatinatus Podoliae

Słonce w polu białym Spodem Napis taki: Non eclypsatur Unquam.

Palatinatus Lublinensis

Jelen biały w polu Czerwonym Napis taki: Parata semper Cornua.

Palatinatus Belzensis.

Gryff biały z Koroną na głowie w polu Czerwonym Spodem Napis taki: In recto dirigitur.

Palatinatus Plocensis

Orzeł Czarny bez Koronij w polu Czerwonym Spodem Napis taki: Religione et Justitia.

Palatinatus Podlachiae

Pogonia na białym Koniu w prawo iadąca y Orzeł biały bez Korony No na lewo w polu Czerwonym Spodem Napis taki. Par putat esse Nihil.

Palatinatus Ravensis

Orzeł Czarny bez Korony Nos na lewo w polu Czerwonym liter na piersiach K. z Napisem tułkim Relucet Rawd robur!

Palatinatus Culmensis

Orzeł biały bez Koronij Nos na prawo, maiący przy prawym Skrzydle zbroyną rękę z mieczem w polu Czerwonym spodem Napis taki Monstratur Justitia.

Palatinatus Margeburgensis

Orzeł biały ziaiący tąkże z ręką zbroyną y z mieczem w polu Czerwonym spodem Napis taki. Parat ad Astra iter

Palatinatus Pomeraniæ

Gryff lazurowy w lewo w polu białym Napis taki:

Victoriam dat Sine proelio.

Palatinatus Bracławiensis

Krzyż biały w polu Czerwonym Napis taki Signata Justitia firmat.

Palatinatus Czerniechoviensis.

Orzeł biały o dwu głowach w iedney Koronie złączonych w polu błękitnym spodem Napis taki. Dextram videt et Sinistram.

Justitia est Animi libertas, tribuere Unicuiq; Suam propriam Dignitatem, Maiori reverentiam, pari Concordiam, Minori disciplinam, Deo obedientiam, Sibi Sanctimoniam, Inimico patientiam, Egenum Operosam Misericordiam. S. Anselmus.

Exuit Personam Judicis, quisquis Amicum induit, Æquitas Cui Judex obsequitur, Sinistram odit, vel Amoris dextram Nescit, Non talis esse debet Juris Minister ut in eius manu Nullius Auctoritate personæ titubet, aut Vacillet libra Justitiæ.

Rex Cum Regina Sine Coronis Sedentes ex Opposito Imago Leszconis Nigri Cum Inscriptione Anno 1292 Lesco Nigro pugnaturo Cum Jadzvingis Sanctus Michael Animam eum apparuit hic Lublini in Cuius Cultum et Memoriam Victor rediens Paschalem in eodem loco extruxit Ecclesiam.

Examen Wolności Polskiey.

Zadne stworzenie Boskie nie iest difficilior tractatu nad Ludzkie, a między Ludźmi zadna Natia nad Polakow, dla tego że in regimine Status nie to się im podoba coby ad Conservationem służyć mogło ale ieno to co Auget Nierząd y Niezgodę. Naylepsi y Naystarszy Si z Krolow Polskich wiele biedy y kłopotu z tą Rzeczą zazyli gdzie Populus Obaczniè tłumacząc ich Zyczliwosc ku dobru pospolitemu Naylepsze ich intentie in Conatus irrisos reddebat, rozumieiąc że Siła tych dla Wolnosci prostitevunt. Kiedy im było wolno Nazwczy dobre nie pozwalać, a to się działo ex fomentatione Onych Wielkich w Koronie Polskiey Ludzi, Ktorzy nieukontentowanie w Prywatach Swoich u Dworu tak dextre umieli w Sukien Ke Miłosci ku Oyczyznie przyobłekać, że za ich prywatę, Ambitya Krew swoię Szlachta nie raz lata mocno wierząc że po Patria. Iwprawi się tym ten Naród że mu zawsze inest aliquid godrilandi Contra Imperatorem, a nie uważa że Wolnosc y Prywilatus dalekо więcey Cierpi od Samychże Stanow y dostatkami Możnieyszych Civibus, niżeli od Krolow Panow własnych. Data Komu fortuna albo Urodzenie e medio, albo Nadanie kilkadziesiąt wsi, pozwala Imiałosci y iuż Ostrożnie z Nim Szlachcicu Chudy Pachołku, bo iest in periculo Vitæ, albo cię też w Trybunalewnicz Obroci, iesli ma Maiętnosci nie przeciąż Ktorey on chce Nabyć, albo Zony nie Ustąpisz w Ktorey się zakochał. Stworz Wolny Narod y Prywilatus Ktory się Polska chlubi y nie przestaie, y za Nic Sobie ma te Oppressye byle non a Regente pochodziły. Nad Czym Słuszna się Zachwic że znosnieysza iest Polakom ta Tyrannis Privatorum, niżeli Sceptrum iednego Pana dobrego y boiąc się żeby iednemu (to iest Krolowi) Nimium non liceret Wolę ze Swoią Tkim Wszytko będzie wolno. Nikomu z tym Nierządem Nie lepiey iako Panom Wielkim, y dla tego Słuszny maią ratia pozbudzać Szlachtę żeby w tey Rzpltey Nihil innovet, ale Communitati z tym barzo źle kiedy Słabszy od potężnieyszego oppimitur: toby to dopiero była Wolnosc gdyby ieden drugiemu Szkodzić, ani Krzywody Uczynić Nie mogł. Wszystkie inne Rzpte

dat⁹ to w moc Magistratui Suo zeby in instanti Coercere mogł prze-
batu Scelera y Niepostuszeństwo przeciw Panu, a w Rzpltey Polskiey
ani Prawa ani Krola niestuchaią, ieno kiedy chcą albo Muszą, dla
tego reinductią dobrego rządu zaraz na zniesienie Wolności go-
dekławować C. Panowie Którzy tak bonum Malumq; existimantia-
Ku ich własna fantazya, y pycha każe: będąc tedy Rzpta Corrupt.
Sima Nagrawić się nieda Burzem difficilis, y za Nieszczęśliwych
Sobie ma Wszytkich Ktoryby iey chcieli poradzić a zas tych Któ-
rzy dla Ambitiey y Wyniosłości Swoiey ani rządu ani Sprawiedli-
wości radziby widzieli w Polszcze. Maią Sobie za Obrońcow Oyczy-
zny y pro Asse Scribu Wolności et dum Vitant Vitia in Contra-
ria furrunt, w tych rzeczach Severi Obserwatores Wolności, gdzie
im nie po niey, Czasem gdzie iest przeciwna y Szkodliwa integri-
tati et Conservationi Status, a zas w Rzeczach przez Ktoreby Sa-
ma rzecz Wolnymi y Szczęśliwemi byli Niemogą się recolligować
u Panow Wielkich, u Sądow Swoich, u Duchowieństwa Niemniey
Si dicere fas est Sa in Speciosa iakoby Servitute. y Ci Woyscy,
Mogą potentiam Suam exercere nad Nimi Stante libertate, Sami
tylko maią Krolowie u Polakow Niepryjazne fatum, Zeo nich nie-
chcą inaczey rozumieć tylko że na tym Są Rychtoliby im Wolność
odebrać, y ztamtąd się ruiny obawiaią, Zkąd zdrowiu y Substan-
tiom ich Nullum periculum, ztamtąd eversionem Sobie Wolności
Obiecuią, gdzieby remedium malovum Szukać Należało żeby tak
Ubogiemu iako y Bogatemu iedna Sprawiedliwość była. Do
Piekła by się to Uciekać Krzywdzonym iako ad Caput Reipub:ij
Mieć go pro Summo Verum Arbitro iako tego Który positus in
Statuva Equilibrium, tak Ichemu iako Możnemu Sine delectu
personą pokazuie Nec promas unquam allegit aut prece przemio.
Co potym Sternika u Kulta Sądzać ieśli mu Chrześcian zdadzą
y Kierować Niewolno, Nacz go Obierać ieśli go niesłuchać y nie
bydź mu Szczerym, przez Ktorą mieconfidentiq et Suspectam fi-
dem po wielekroć też nie affekt y Nieszczerość Krolow Swoich
zaczęgali Polacy et fallere docebant, dum timebant fulli Woyn
the Wolność y felicitatem w tym zakładaią Polacy żeby mogli
et Omni-

et Simulatione et invidia ieden przeciw drugiemu Contendere na
Swoich Seymach y Seymikach, y żeby dla Prywaty Swoiey publica ne-
gotia Wolno im było impedire dla tego y mowić z Sobą Nie dadzą.
Niedziw tedy że Nie Ktorzy Mądrzy y Zacni to tey Rzpltey ludzie
Media et Securitatis refugia Szukaią. Widząc na Co się zanosi gdy
Polacy tak blizcy Upadku ad remedia accedere Niechcą y
ledwie że nie mowią. Quid Opus libertate Si Volentibus perire
non licet. Boleie na te Mankamenta y na te Solutionem
morum JKMć teraźnieyszy, radby paternè ten Naród Na drogę
cnoty nawiodł. Chce Nagrod Sprawiedliwość przywrocić Cor-
rectarum Iurium Widząc że iey w Polszcze żadney nie masz O-
brony, y uważaiąc że to nigdy Schismati y Machometani Uprze-
dzaią Koronę Polską, Vultowałby pewnie y Wiele innych po-
Stanowić, a złe poznosić, gdyby się Niedowiał na Nieostrożność
et Cum invidia populi Narazić, tych Ktorzy w Opiniey Sinistrè
intentie dobre interpretant, et ex instinctu potentiorum Maluią
Sobie tam Monstra, Kędyby portum Salutis znaleźli Wolą Cier-
pieć dawne Abusus y przy Nich ginąć, Niżeli przez rozumną re-
novatią Rzpltę Salvare Nie uważaiąc że Novitas y odmiana,
Nie tylko nie iest Vitiosa ale Czasem iest potrzebna in hoc
Sublunari gdzie proprium Wszytkich rzeczy Mutari et depra-
vari, dla tego zwykli ludzie Stany Budynek przestawiać aby
Casu Suo Mieszkaiących Nie pozabiiał. Pokazał y w tym KJMć
teraźnieyszy Szczerey Miłości Ku tey Oyczyznie dowod, kiedy
Omnibus O to Sollicitowany ab Ordinibus Regni Niemogł wiecey
patrzyć Na tę indignitatem Wolnego Narodu, żeby Żołnierz odwa-
do Wsi affrontami Karmił Szlachtę et gemitu Ubogich ludzi Na-
pełniał Kiszy puste. Pięknaż to była Kiedy Officier iaki Cu-
dzoziemiec Stipendiarius Rzpltey Stanąwszy w Maiętności
Szlachcicowi, kołki na głowie ciesał y Kapał ma dawać Co po-
trzeba, a przecie Polacy te Niewoli Cierpieli y Swobodę y rady
by Sobie byli Nie dali gdyby Król JMć pietate Motus nie wzię-
ął tego Ianma z ich Karkow, Zkąd patet że Rectore Opus

Polakom, iż ze Vnich Nigdy rządu nie będzie iesli go Krol nie
uczyni. Darmo o tym Mowić aby ta Rzpta in integrum mo-
gła restitui, poki się ta licentia non retrahet y poki w tych
Maxima Ktorymi regna Continent nie będzie to iest in de-
Seigolina et Obedientia. Bo chociaż Polacy Magestatem
Krola swego y teraz reverenter habent, ale co potym Kiedy
Nie słuchaią, tylko w ten czas Kiedy chcą. Zkąd Naywiększe
Wszythkiego złego Onego, Kiedyby Korona Polska była in flore
iako bywała przed tym ieszcze by to Vszło, y choćby był w Niey
iaki disordo Non premente Necessitate mogło by się mowić ma-
lum bene positum ne moveas, ale Kiedy iuż Securis ad radi-
cem posita, y Turecka Szabla Tyrannide et fabda Seruitu-
te grozi, Czas by się tu Polakom Obeznać y nie tylko do for-
ruitury Iurium Sed etiam Status pomyślić potrzeba. Rzecz-
pospolita Wenecka dosyć potężna pieniężna a przytym Ordi-
natissima, ale ton ma Nieszczęście co Polacy że z Turczynem
granicżą, y gdyby się firmissimis et Secretissimis Consiliis Nie
Conserwowała, dawnoby przepadła a przytym rożnymi Kra-
Pami Części Chrześcijańskiemi, Części Submissya opłaca się dla Czego iż
Hiszpani Nazwali Munito data de Turco to iest Concubina
Cesarza Tureckiego że wiele od Niego Cierpi y iego Superbum
znosić Musi. Niechże tedy vważą Rzeczpospolita Polska w Kto-
rey ani rządu ani pieniędzy Sale Niemasz Coią in tali passu ex-
spectat y Kiedy Wenecką Concubinam Nazwano Co za Imię ta
będzie miała iezeli de Dignitate iey non Consuletur bo iezeli do-
tąd Frymtu maią Polacy Niech Nie myślą a Niech wiedzą że się
to Nie dzieie dexteritate Ordinum Rzeczypospolitey, ale Szczęś-
ną Krola Jeo Mci providentią za Ktorego zdrowie y długie Pano-
wanie Mogliby Polacy Kochaiącej Poddani Krwią rostuszą Litawe
Jego to iest Wysokiego Conceptu dzieło, że Omnium Otium ipsi
us labor defendit, dla tego Nie dosyć iest zaszczycać mu się
Słowy na Seymach y Seymikach et intuitibus iego applaudere bo
to Cz

to często bywa w Ludziach e stimulo privatae Utilitatis pochodzi, ale
Kto Zyczy dobrze Oyczyznie Niech będzie powodem a żeby ta Rzecz
pospolita tak była instituta aby się tak mądremu Pana Manu-
dzieie data. ani conatibus iego Curca bonum publicum Malevola
Voces mogły przeszkadzać Obiceszy ponere. I te ad absolutum
dominium prowadzę rzeczy boy Krol Jego Mość w Myśli tego Nie
ma, ale że to iest Vitium in libertate gdy in persuasione do-
brego rządu zawsze los szkodliwego Prawom Wolności Occul-
tari suspicant, choć nie takiego nec Ambit dla tego woli Krol
Jego Mć. iako Summa Moderationis y Vstrzymności Pan, że chcąc
z Confuzyą powierzchnego Onego sobie Narodu Krolewicz bawiący
Onego Amizeli tego Rzeczpospolita bac się. będzie. Wie bardzo do-
brze że takie Panowanie iest Vtilissimum quo Obedientes gau-
dent. Co rzecz Sama tranquillitatem Panowania swego wyma
Nie trzeba tedy falsis imaginationibus absoluti Dominij deter-
reri, ani się bunyc gdy się o dobrym tylko mowi rządzie. dobry
Czas rząd bydź nie może Kiedy iednemu prywatnemu Urgentis-
sima wolno regentia zatamować y pomieszać Kiedy wszystkim
Consultandi potestas iednaka choć experientia y godność inae-
qualis. O czym Divinus Plato opisuiąc Rzeczpospolitą tak na-
mienił. Hac inter castera praestantissima lex est ne cuilibet Sat sit
in Leges et Jura Reip: inquirere. Czemuż by się Rzeczpospoli-
ta niemiała tym rządzić trybem iako insze Państwa, w Ktorych
Co się tknie Podatkow y innych rzeczy Ktoreby in Oppressionem
Ubogich Ludzi Sanciri Mogły Wolny każdemu głos y Expostula-
cia ale Summa rerum deliberatio to iest Strony Woyny albo
pokoiu et fadera z postronnymi Panij, iuż to a Multitudine
non dependet bo takie rzeczy Momentis constant y Secreta
w Nich trzeba zachowywać nec quibusvis auribus tot Conredi
possunt ani długim Concredi Controversiom populi żeby zkąd
augendi tempora Longa na Consultacie nie wchodziły iako to
w tey Rzpltey pod czas bywa gdzie post bellum auxilium y Con-
silia assumunt po czasie y przez to Polska ginie, a Osobliwie

tymi Czasy. Niewiem komu sie taki Stan Rzpltey podobac może Wiedy Turczyn in circulos consiliorum zakrada Ktory o patrzaiąc Siero Niezgody privatorum Czeka pogody, Nec pervtido Ungvam causa decidit ut Partis non Stet. Dla tego trzeba by Rzpltey w tych czasiech adaptare tak zeby sie przeciwko imminentia ut fortuita Mocznie umocnita a skuteczniejszego nad to nie rozumieiąc remedium iako gdyby Naymniey ludzi rządzito a Magestas cum Magistratu zeby Miasta takę authoritatem, iako na w innych Narodach to iest zeby nie tylko rządzic, ale et exegvi godziło sie pewnieby Senatores Polacy z Swoią Wolnością byli, Ktorey by przez to niestracili yowszem by ią pondere Magestatis vtwierdzili przeciw Niesprawiedliwości y Oppressiom Privatorum. Coby za Krzywda przez to Stanowi Szlacheckiemu, gdyby Krol z Senatem Swoim Sibi Labores Caperet, a Wrythim z tego pokoy y pożytek Seymy y Seymiki bywaty by postarzmu dla Wolności deliberowane ad Mentem deferent Magestati et Magistratui desiderium Ale sie to o tym tylko mowi aby iak Naymniey Scrutatorum in Arcana Rzpltey wchodzito y pewnieby ich dosyć było gdyby z Kazdego Woiewodztwa ieden tylko Senator wiedział co Rzeczpospolita intendit y przed sie bierze.

Respons na Examen Wolności Polskiey.

Niech będzie prawdziwe pierwsze Examinatorie Naszego Axioma ze Nihil difficilius tractatu nad ludzi, a między ludźmi nad Polakow, ale y to niemniey Verificat Nunquam deest Scelerj Velum Virtutis co obruszyło Troię iezeli nie fatale lemma Specie religionis y dla tego Examinator nasz Wolności Polskiey Libiera sie zaraz w Sukienke Oppositionis Aqualitatis a Exceptionibus errores privator Publicis involvendo allegat Scandala Sub specie nie rządu Ordinatissima wprowadza Servitutem Albo Ze Wiadomy Prawo Cyrcystych albo enigmatibus interpretator, ze dla

ze dla Nich fortuna albo Urodzenie Tyrannis est privatorum Nie mysi sie, zeby potężniejszy Wiekszego Zaworu Sprawiedliwości nie mieli nie mowie zeby potężniejszym plus licere nie miało, ale to sie dzieie in Absoluto Dominio, a ktorey iest bazicy despotium Państwo iako Francuskie gdzie Owa Clauzula Stoi za wrzythie prawa, bo tak sie nam podoba, a przecie w Parlamentach woiney sie daleko Niesprawiedliwości dzieie, Nizeli w Trybunalach Naszych Swiadczy to przysłowie ze ta Moneta Wrzythiego dochaze drugiey Strony ij tam Principis Statūs Ministri Sanguinis et Potentiores nad Ubogiemi dokazuią zwłaszcza po Prowincyach daleko odedworu, y tam Nie tylko Zony biorą ale dla Nich y Potężniejsi za Granice Uciekac musieli nie w Polsce tylko Sprawiedliwość od złota Cierpi, ani Ubogi od Potężniejszego postępiti, yowszem to exemplis mogło by dedui iako pospolicie mowią Zany Koniec do Kuchy Panu. Wszythie insze Rzeczy pospolite daty to Magistratui Suo w moc, zeby in instanti mogł coercere probata Scelera, y niepozwolenstwo przeciwko Prawu bene docet qui bene distinguit. Insych Skrupułach Nulla Comparatio id Statu, Natura, libertate z Ktorey Rozwodzic to Superfluum Sufficit ze Sie ta pokazuie Vafricies, prudentia hodies ingenij, Wiedy przez te Propozycie znosi primum absolutae potestatis et Tyrannidis Obstaculum. Swiątobliwe Prawo Ze Neminem Captivabimus Nisi Jure Victum, et Sum maximum procepus pupillam libertatis introduxit, ze zas Prawa Nie stuchaią toc Naszey Wolności Vitium. Przecie na to remedium Nasze Prawo wzięc iz pro Suppremā lege aby: Wszelkiemu Cuiuscunq; Status et Conditionis przeciwko Prawu abo co Vczynił abo wymowił eo ipso infamis, proscriptus, caret Activitate na Seymach y Seymikach.

Induklicie daley ze dla Ambicyey y Animuszu Polacy niechcą rządu widzieć, Nie zgod by to zaczęc było potrzeba. Prawda ze Ambitus populus Semper Venere Potentes aleby to Vitium Ustało, gdyby honory y dignitarstwa y inne Rzeczy Virtuti Nie Ambitioni Cedere mogły gdyby te odzieżhoc Cum dispendio

Praw in distribuhone nie bytą, a co wiekssa gdyby etiamsi Nobilitatum a fassis adulatoribus albo servitute merentibus Moderata bytą
Confundit sobym Examinator Nasz inutilem Observationem zeby
tam prestrzegamy gdzie nie powinni, a niespecifikuie Kedy y
w czym Vdaie tylko Specioum servitutem u Szlachow, u Duchowien-
stwa u wielkich Panow zkąd podaie zaraz remedium aby sie do
krolow uciekał Oppressus iako ad Caput Reip: Zabiera Svadam Con
sequentiam Ergo niech Krola pro Summo verum Arbitro. Qui
dziwie sie na to melius in sapiente corrigi a stulto decipi. Pozbie-
rał dotychczas Examinator Nasz indemnitati populi iakoby a Po-
tentioribus Oppresso. Excusuie sie niżey ze ad Absolutum Domini-
um non tendit, a tu Cardinem libertatis Tribunat znosi perconse-
quens Wolnosc w sytkie funditus evertit, gdy krolow niech prosum
mo verum Arbitro radzi. Idzie daley Comparando Krola do Sterniha
u Rudla poradzonego, prawda ze mu Naley gubernium, ale eius
directio dependere powinna ab Acu Magnetica popnijszonych=
Praw y Wolnosci. Arguit Polakow ij niepostaszenstwo przeciwko
Panu imperturato bo sie teraznieysze Seymiki do propositiey y Vo-
li JKMci stosowały, niema JKMć tey co Władysław Wielki Mortifica-
tiey bellum eligit Na to Condescendit Vrzad exinanitionem Sui. Dru-
ga impostura zebysmy Wolnosci infelicitatem zakładac mieli in con-
tentionibus ex invidia et Amulatione Miedzy Soba iezeli to sto-
suie do teraznieyszego Seymu Krotka ale Skuteczna Odpowiedz pre-
cium colligit qui Seminat discordias Strony Prywat ze publika Me-
gotia Mieszaiq. Prawda to ze Error iest corrigi może ale non per
eversionem abo Mutationem Status Które meliori forma chciałby
Rzeczpospolitą Examinator Nasz chrzci.

Desertores Patriæ ze zacnemi y mądremi czyni dla tego ze Obli
et Servitutis vetustia ~~Cupiit~~ za granicą szukaią Nie dziw ze fur
furem amat et Odit. gotki z zbuder swoich Kapturka sobolowi
nie zbił niemogł by był Ktos wylatuie wtenczas Swiątobliwą
Wolnosc Tupiwszy zda Rzeczpltą in immensum z niey sie zgrzeie
zgrzeszy zta Wolnosc trzeba ią skrocicy y na kilka lat Seymu zapomnieć

Trzecia

Trzecia impostura ad invidiam Pana dobrego ktory podobno o
tym nie myśli iako to rzecz wiele postanowic. Boydy by to inten-
tum było nie takesmy Szaleni, abysmy co dobrego et Salubre Ave-
stowac nie mieli, a co złego reprobare. Wzak przeczno o Seym
Exorbitantiarum Examinator nasz rozmie iako proponuie reno-
vationem Rzeczypltey Novitates y odmianę mowi w czym sie też z
Owego forteln Voyciaie kiedy aperit ze Mutari Oportet in hoc Sub-
lunari mundo. Proponowcu to za Stanych krolow y niedawnymi
czasy iako okrzyslone niepozwalam et ius vetandi y wiele kon
Szlachcic na to intraty miał miec ale iako to Sanguine Vindi-
catum Inest iesze eadem generositas Szlachcie Polskiey ze przy
tym y za to ginąc gotowi ze Bog znowu Sprawi Consilium con-
Sultori pessimum. Akbym nie liczył inter beneficia et Mu-
nera Patriæ Patriæ ze krol JM zabiegał indemnitati Narodu Wol-
nego do Wolnienia go od przechodu Potnienia ale ta Conseyuen-
tia Claudicat ze Rzeczpltą Nieumiałaby sobie rady dac a druga
falszywa proporzitio ze Rectore Opus Polakom y ze u nich Mi-
gdy rzędu nie będzie iezeli go krol nie uczyni zezeli Rzeczpltą
W rzec mu nieda a zatym vegetet Senatus Consultum. Tak
sie zaczynała Rzym ka Tyrannis albowiem primum Comitia
ad Patres translata Nunc ad eam diem ex Senatus Consulto
Arbitro Principis quadam tamen Studijs tribuunt fiebant
Nunquam Adeptam Ius quidem est Novi inani tumore Senatu
populuq; iako by teraz w Polsce. Bo nas Tylko Vtrafi by Wol-
nosc Szlachcic Wszytko by sie źle działo. Ius Vetandi przepa-
dło Elekcia w Kolethach taka Austriaci posiedli Węgier-
skie y Czeskie Państwo.

Postępuie daley a Correctura Iunium ad Correcturam Sta-
tuo Skąze kiedy siekiera ad radicem przyłożona. Sit sane
Kto ią przytrzyma Kto na Woyne w Srodnie trąbił albo tylko
Obwieszenie Woyny radził ale precz Nulla vox zebysmy sie
Koronie nie mogli Stante libertate et antiqua Rep: Comparat
Nos cum Rep: Veneta (dobrze bysmy byli Vczynili gdy

bysmy ich tybym Ali differe bellum quacunq; arte, a przenigdze
na Legacye Obrocone zachowac bylo na Dywan Securitatis a tym
czasem bellum providere) ad Scintilla. Jezeli Concubinam Cesarza
Turechiego Venecyą Nazwano Oyczyzna Nasza Nie bydzie tym
co Sie chyba Kaze domyslac Examinator Nasz tym ktorzy dla
tego oderunt Libertatem et Aqualitatem ze w niey zostawac
Nie godni et gvoniam Pater Casus est. Napochlebiaiacy Sie po-
wie y te Nam Imponuie zeby Conatibus JKMci malevola voces
et Sinistra interpretationes przeszkadzac miały. chybaze prawda
Pole w Oczy: Nie ad Absolutum Dominium prowadze Mendacem
Oportet esse Memorem. Druga non dat medium albo Suprema
Libertas albo infima Servitus Omnis Mutatio Reipub. Nouis
va ktore nie dla inszey przyczyny. durant tylko zeia eodem
Statu zawsze Continenti Nihil immutant de Statu et Natura
Sua. Falsa imaginationes Absolutum Dominium deterrere
Nie maią ius to deductum co Sie w Czymie Stato Nie zawrzby y wdz
Mose nasza Upadła gdyby iednemu Prywatnemu wolny glos wzieto
dziesiątemu drugiego roku a trzeciego. caley Izbie powolnicy w
Senacie Cuncta in Principem devolvere. Druga Vafricies Exami-
natora Naszego w tym Punkcie Kiedy wszystkim Consulendi pote-
stas iednaka choc experientia y godnosc nie iednaka.

Dopiero Tyrannidem Potentiorum et indigvalitatem ganiła
teraz iuz Consultandi a zatym ius Vetandi godnieyszym oddaie
O moy Boze Sitę Sie ludzi Zalonych Narodzito chciano Bisku-
pa y w Klątwę wprawic dla tego ze prawdę mowił dopiero by
2 Izby Pozelskiey oknem Wyrzucono, gdyby mowili prawdę. Do
Podatkow y innych rzeczy Ktorebi in Oppressionem Ubogich ludzi
Sanciri mogły. Kazdemu w tym Wolny głos y wolne expostulatie
a Woyna czy pokoy Arbitrio Principis panuiemu miały Subiace
re. Tytym ieżeliby Podatki Nie maiały bydz gdyby Krol Woyr
ne zaczął a Status Convocat ze mu na Nie prziedzy potrze-
ba bo Woyne zaczął a inki Zysk regressus takby mogł nie prze-

lo a Nieprzyiaciel aboby był w Państwie albo przyszedł gotował
Penci to Skarb Wolności Naszey et Caedo Libertatis ze Sie Kro-
lom Sine Consensu Ordinum Woyny podnosić Nie godzi. bazieg
by Sie to podobno chciało Nam teraz na Kurfistna niz na Tur-
czyna. iakoby my to Xiążęcia y z Całą Lutezyą y z Rzeszą
Niemiecką na na potkanie mieli.

Autoritas do Magistratu zeby miała bydz taka iako y w in-
szych Narodach Co ad Personam Concedo ale non ad Regimen
a to drugi raz demens ten Illustrissimus Examinator gdy
powiada ze non tendit ad Absolutum Dominium zeby Krol
z Senatem Swoim Sibi labores Caperet Coby za Krzywda Kla-
checkiemu Stanowi zadna w ten czas gdyby pozwolił na tak
Swiatobliwą radę a raczey Judaszowską Examinatora bo by Vo-
lentibus non fieret injuria.

Co do Ostatniego Punktu zeby ieden Senator tylko z Kazdego
Woiewodztwa de Arcanis Wiedział Życzyłbym Examinatorowi
Tą propositią na Sejmiki przyiechać y to palam Nie ukradkiem
loqui et hoc Sufficiant.

Tuy Wki Panowie ile Sprawiedliwi proditiones Amare Proditores odisse.

Miłosciwy Nayiasnieyszy Krolu.
Panie Moy Miłosciwy.

Brat Moy rodzony Człek Zacny y mądry nad Ktorego Nie
masz go Mnie w Naszym Kraju to iest w Woiewodztwie Kaw-
skim Wierną radą Naszą przy W.K.M. będziem Swiecic iako
W.K.M. rad Nasze y Miłuie z Serca y wesze bazieg niz P. Oy-
ca Swego Nieboszczyka. Niebyt W.K.M. miłował tak Mnie
Niegoz by Diabła więcey Niama potrzeba. Iuz mnie też
W.K.M. Koszt[owo]ng uczył Kasztellanią y znowu teraz Wo-
iewodztwem Kawskim ba ij Starostwem Kawskim ba y wesze
Cos drugiego do tego. Prawda że też ia przy Kazdey Mszy S.
Glawszy Cześki gros by ich też była y Kopa za dobre zdrowie
W.K.M. P. Boga prosze a po Nasweętszey Mszy z Plebanikiem

Swoim Ziadszy Stuchac miesa Kazdy dwoiem bye my sie spitkac
mieli za zdrowie WKM wypiiemy. Co sie tedy tycze Strony Soltys
do Prus na tego Szwedzika hanbe Szwedzka tedy te tak Slowa do
WKM pisze. N.M. Krolu Naswietsza Panna kiedy ono w Kanie Ga-
lileyskiey dwoie ludzi sie zenito a Pan Chrystus sie na nie strony
Wina obrocit tedy zawolawszy S. Oyczulsi Swoiey takim mowi ta
Si bona de manibus iego bierzmij a Mala Cyemarz bysmy tez bracie
mieli od niego Zacrym mi to nigm byto Panskiego Wina dobrego nie
pic sie a toz tez teraz pijcie iakie iest, abo teraz moze bydz. tak
tez ieslize nam na WKM mito patrzac kiedy WKM z KeyMcią abo
zadną Krasną Panią Skaczesz podrygniesz y podskakniesz a my tez
JMM. Senatorowie przed WKM. Skaczemy podrygniemy to tak to
Jak wykrecamy po tanczku Kadzy kolem na Kleczkach za zdro
wie WKM Winko dobre pijemy a Wiemy nie Kazdy z Nas takie
dobre pije proc Nas co Sobie po nie do Wegier Slemy, to za zdro
wie WKM Wieliski o leb tluczemy a Vivat Vivat Wolamy
a deyze P. Wina mito Nam byto pic w Zamku we Krakowie w
Szarlatnych fewerjach zlotogtowem podszytych iako to u mnie
Kitu za Czapeckami chodzic a Czemuby przy WKM pod Namiotem
iako przi na Zimnie Pieczonycze z Cebula Wedzonki Czosnkiem
pozywac nie mieli. Nuzeż teraz PP. Woiewodowie od Soboli Ky-
siore Ferezyi z Kotmianami wescie Kopieczki to rzadki a Szabe-
leczke do boku przypasawszy tego Wisiela Szwedzika Mierzin-
ca Kubmwca hanbe Szwedzka bycie tluczcie zeby Wiedział iako
z JKMcią zartowac. a zaby tez nie lepiey WKM pod pierzynce
czką lezec Mizeli w Kienyshu iako iaki Soltys na Zimnie ale kie-
dybym ia WKM byt tedy bym ia tego Wisiela Gustawka Kazat
zatrzymac y obiesic na Wrotach gdzieby wszyscy Zdrzeli
Na to Szwedzikowie patrzali a ieszibym tego nie dokazat tedy
mnie WKM Kaz obiesic przed Katuszem w Warszawie abo gdzie
będzie wola WKM. nuz Wiedziec by mi Nawet wszystkie Kawia-
ry, Swoie choc by ich po wszystkiey Polsze zbierac y w Sown

zie wies

zie wiesc z Moią miłą rodzina tedy sie stawic iako bende mogt
Nayd. łatwiey obiecuie WKM. Zatym sie Taxie WKM oddaie
Brat Moy P. Podkomorzy Kawski Sługy Swe W. K. M zaleca
y hrobowey Jey MCi prozę raz WKM Sługy Nasze zalecic
boi my sie przecie w Niey Kochamy choc ci Rakuszanka a
Diablasz iey czynic. przed Jey MCią Panną Orzula nieraz
Mnie WM zapomniec boc przecie Babsko nienaygorsze Wzuk
WKM. lepiey to do Niey mozesz y razyc Wiedziec. Pisany w
Radomiu 12 Aprilis 1629.
Prawdziwy Concept tego Kawalera pisany 1629.

Copia Listu JW JMci Pana Kasztelana Kiiowskiego Zmudzkiego pisanego 28 Aug: do Kosta Generalnego Kiiowa Zmudzkiego pod Janiszki A. 1700.

Dano to mnie Wiedziec ex publica fama ze JM.P. Chorąży z
Kiiowa Zmudzkiego Moy Wielce MCi P. y Brat Convocavit WMM
Panow prodie 30 prentis pod Janiszki, Sabo bez publikowanych
po Parafiach (ut moris est) Universatow IchMć tylko innotez
Scentie Swoie rozestaniem do Kosciotow Listem JMM Panow priva-
tnie od Siebie pisanego Niby na pospolite ruszenie w czym la-
bo Prawu pospolitemu y Zwyczaiom Kiiowa Zmudzkiego Naszego
troche sie ublizyto Jednak pro Soleriti Cautella y Czuty Obo-
zność JMci Pana Chorązego WMM Panu podziękowawszy, y sam
in Consortium tego zjazdu W MM Panow bo iezeli dla
Spolney Circa eminentia pericula obrady tedy w Janiszkach Nigdy
Nie byt, y Nie będzie locus consiliorum tylko w Kosinach, ieśli
dla pospolitego ruszenia, tedy te żadną Miarą ani zgromadzone
daleko mniey za granice może bydz Wyprowadzone Absq cum
periculo (Strzez Boże) rozerwania Unicy z Koronną Polską Wom
o żadney Woyne Wiedziec Niechce iemu na ten czas kiedy we-
dług Kilkudziesiąt zgodnych o tym Constitucyi y według O-

Statnieyo Senatus Consilium Seymem bedzie resolwowana iezeli dla Obrony JKMCi P.N. Miłosciwego to iest ze Salus Principis et Salus populorum ale kiedy Sie zdato JKMCi Sine Consensu et Inconsulta przez Seym Rep: ex vi Colligatiey bliskiey Wrwi y zawartey ligi z K.J. Mcią z Woyskami Cudzoziemskiemi Swemi zaczęc Woyne z Krolem Szwedzkim y exponere Osobe Swoie Panską przy Swoich Saskich Woyskach mille periculis tam kedy Krestwo Nasze Zmudzkie Vetante Lege Saluowac onego nie może bez iawnego Niebespieczenstwa Sprowadzenia na Siebie y Zaczęcia bez Rzeczypltey Woli Wiecznym pokoiem z Kontederowanym (Strzez Boze rozerwaniem Swiadzy) Nieprzyiacielem Niemogę ieno iako Senator fide honore et Conscientia Rzeczypltey przysięga obowiązany iako Kasztelan Krestwa tego y Zyczliwy przez Caly Wiek moy Stuze y Brat WMM Panow exonerando Sumnienie moie et evincendo Iuramentum meum Quod per expressum tak mie wizze iz gdybym Nocivi Videro et Sensero Reipc: praecavebo et quantum potero opponam z tego tedy Obowiązku przysięgi Moiey Zyczliwie Ostrzegam WMM Panow Zebyscie uwazaiąc Nie tylko Statutowi Litt. Rozdziału 4ley Constitutiom dawnym Mianowicie 1546 fol 234. et fol 475. a potym Anni 1613. a Naybarziey 1630 y 1640 za granice ullo modo ani ogotem ani divisim wiszyc Sie nie chcieli poki Cała Korona Polska y W.X Litt: iako una Compages Reip: ad idem Sentire non Conflaet. A tym Czasem uprzeiz Zyczę Schismow SS. Pastorii do JKMci obtestando per Amorem Patriae zeby Krol JM chciał tempestive Zelum Magnanimitatis Suae et Wrocic Sie ad locum Residencyi Panskiey in Viscera Regni Kedy iezeliby Kiedy Niepryiaciel chciał aggredi Reipc: y Pana powinni bedziemy ieden przy drugim nierozdzielnie Stawaiąc Krwią y zdrowiem na ludz Zasię Zyczę Zdrowia osobie y doswiadczenstwo JKMci P.N. Milo: ktorego natrumy liberi Suffragij obrali zebysmy iako Naydłuzey pod Szczęsliwym panowaniem y Spokoynym JKMci Zyiąc Szczesliwie et Integritate Maiestatis Panskiego dla czego y za granicą non exponat periculis.

zdrowie

zdrowie swoie które iest zdrowiem Naszym prosic JKMci Pana Nayd Nym Prawo zakazuie isc y Obronic Osoby JKMci Co pro Sensu meo szczegulnie ex Candore Nienaruszonej Mojey Fidei N.M. Panom Zyczliwosci doniosszy Nieodmiennej Wmiłosci Nowo re Kommenduię Sie Tasce &c. Z pod Janiszek 4. 7bris 1700.

Wetow Parnasskich Letnia Pierwsza 1694.

Do Czytelnika.

Nie wszythkie wiersze Smakuią dobry Czytelniku
Nie na wszythkie czoło marszcz głupi poprawniku.
Wszakże Nie Jeszcze z Wetow iedno iedzą radzi
Iednym Pasztet drugim Ser twardy nie zawadzi.
Trafiłem po Obiedzie a patrząc na zgraie
Laureatow: Com mogł wziąc to też tobie daię.

Zazdrosnikowi.

Nie rzebię, nie kruszę kości
Choć trawię Ciała wnętrzności
Krew piię ij Żyły Suszę
Ciągnąc pomalutku duszę
Zazdrości, bo kto zal Swoy Znie
Nieznacznie Sam Siebie truie
Taki wrzodzi, iedzy, zgrzyta
Ledwie Ziemie Sie nie chwyta
Widząc Kogo fortunnego
Pot Scieka z Czoła zimnego
Skorę tylko powleczoną
I Kosćmi Wytłoczoną
Twarz Smierci Usta blade
I Oczu Wrota Sniade
Otwiera na Kalumnie
Szpeci Sprawy, prawdę Kryie.

Dzien go Mierzi zda Sie wielki
Polmisek Niesmaczny wszelki
Gorzkie Sklanki, y Puhary
Lidiskiemi pełne dary,
Choc by Ganimed dał pono
Albo Hebe wdzięczna grono
Niewziąłby, Niesmacznoby pił
Choc by Sam Semelczyk przypił
Nuz kiedy Spac to Sie roią
Mysli, ktore az Uznoią
Stula Oczy lecz na darmo
Broni Snu Nie zadne larmo
Ale frasunek o tego
Dobro: Co mu zyczy złego
I tak w Ustawney chorobie
Sam ze Katem bywa Sobie.
Erynnis tez złych promieni
Dodaie: iak w głownią mieni
I Morderca nie proznuie
Tytyuszow Serce kluie.
A Czym głębiey zachowany
Tym Strasznieysze Czyni rany
Ktorym Plastry Chironowe
I Same Apollinowe
Recepty, nic nie pomogą
W Stygu tedy iedną Nogą.

BOG.

Niezmierny iest BOG bo Sam zmierzył wszytko
Niezliczony bo ieden a rowien mu nikto.

Człowiek

Gdy Sie rodziemy
Płakac Musiemy,

Czem gdy Czuiemy
Smierc, Nie Smieiemy

Wschod y Zachod Słonca.

Gdy zapada w Ocean Smierc Symbolizuie
Gdy wschodzi powrot do Ciał Naszych pokazuie.

Ziemia Ziemia

Od Naypierwszego poczęwszy Adama
W przestronym brzuchu wszytkich trawię Sama.
Ziemia, y Ciebie co laknięsz na Ziemię
I połknę z krzywdą rozszerzone plemię.

Galanthomo

Boga zapomniy nie słuchay Sumnienia
Będziesz dobrego u Dworskich imienia.

Piekło

Iak Czarney farbie białą bydz nigdy niemozna
Tak dusza Sadzy piekła Niezbędzie Niezbozna.

Fundacye dawne

Dostatki wszelkie Xiędzom Nabozenstwo dało.
Niesniąc by ich łakomstwo kiedy Nasiodłało.

Prałaci

Kiedyby nie Zakonnicy
Biskupi y Kanonicy
Małoby Kosciół wspierali
Bo Sie dla intrat Ubrali
Kto Sie gniewa mowic moze
Odpusc Rythmom y mnie Boze.

Duo Curata

Wyprawił Pleban dispensę na dwoie
Beneficia, czemu nie na troie

Troieby dostał gdyby zełgał w Rzymie
Że o iedney żyć nie może Decymie.

Luthericola

Tłumaczow Pisma Niechcą Mieć Lutrowie
O iako Swięci sami Doktorowie
Według litery trzymaią Biblie
A każdy nie tak iak tam piszą żyie.

Do iedney Gładkiey

Gęba Cię Twoia wsławieła
Gęba Cudza Osławieła
Nie podaway śmiało gęby
Niedosięgną Cudzey zęby

Pewnemu Kupcowi

Słysz, Widz, Milcz, Kiedyć Kurwa Się trafiła
Żonka, na troygu tym Należy Siła.

Szlachta Zmyslona

Byłe Się podpisał na ski
To Musi bydź zaraz naski
Bo zadać Się każdy boi
Że chłop: gdy się pięknie Stroi.

Martyn Zboyca

Martyn Xiędza Nawiedził Co dawno Wizytij
Potrzebował w Podgorzu Biskupom ukrytij
Patrona chciał przypomnieć Swoiego Zabawij
I Należyte zawsze Infułatom Sprawij
Lecz że chultay nie pytał ieno o Szkatułę.
Na Smiertelną zasłużył do Kata Cedułę.

Pan Zbroiowski

Od Zbroie Się nazywasz a gdzież w tęnczas była
Gdyś po głowie, po Nosie, Wziął tych Krysek siła.

Do Pilchowskiego na Wiosnę

Wróciło Się drzewom liście
Ziemi trawy rzeczywiście
Tylko na twey łysey głowie
Wątpię o włosow ponowie.

Astrologowie

Większych Błaznow ia nie widzę
Choćbym podpił, tak nie brydzę
Jak Ci co Wypatruią
Oczy w gwiazdach y drukuią
Szalbierstwa Kalendarzowe
Wstydziłbym Się pisać Nowe.

P. Michałowski Romipeta

Mowią że to Nie dobrze na Starość wędrować
Staruszek tęn inaczey Nigdy Wyzałowie
Chleba Wina Nie może y Pomorancz w Rzymie
Naybarziey gdy przy piwie Wadowskim Zadrzymie.

P. Paleczkowski Romipeta

Piotr Swięty dla Chrystusa Żonę był Opuścił
Ten od Swoiey ukradkiem do Piotra Się puścił.

Niemcy po Węgiersku

Wzięli Węgrom Swobody Panow Wyscinali
Nie dziw że na Ostatek y Stroij odebrali.

Turcy

Turcy rzezwi
Zawsze trzezwi
Z Musu prawda
Boby cada

Czausz to zoczył
Ze zamroczył
Oko Bacchem
Kto ze strachem
Mocno wzięty
Brałby w pięty
Zas Polacy
Nie są tacy
Choc sie sami
Rzną szablami
Gdy podpiią
Przecie piią

Damy Farbowane

Farbowana w Twarzy Mina
Swiadczy zescie proch y glina

Daphne z Apollinem

Uwodzi pieknego Daphne Urodziwa, Phoeba
Więc on był z piekła a ta była z Nieba

Stara za Młodym

Dobrze sie dzieie Małzonek przychylny
Lubo ty mnie masz affekt bądz omylny
Przychylicciby rad co prędzey Nieba
Przeto dobrego za złe miec nie trzeba.

Pełnia iedney

Gdy pełną pod Nos codziennie wyleiesz
Rozum na wierchu ledwie nie szaleiesz

Mniszek y Panek

Mniszek choc będzie Mnichem albo Panem Panek
Tytał przecie nie spełna iak bez ucha dzbanek.

Atheistowie

Atheistowie
Diabli synowie
Gdyby nie slepi
Ze niewsklepi
Ręka drugiego
Ludzka pieknego
Nieba y Słonca
Nie da do konca
Takby lezeli
W błędzie iezeli
Taka Machina
Nie iest dziedzina
Boga Mocnego
I Przedwiecznego
Sami Nie żywi
Psi Niecnotliwi.

Klasztory Bogate

Wsi kilkadziesiąt Mnichow cosi mało
Nie Urodzaiem znacznym sie to stało.
O Fundatorow intencye swięte
O Fundowanych łakomstwo przeklęte

Trynitarze

Nowych Nam Niebo Zakonnikow dało
Ktory niemaiąc nic daią niemało.
Kiedy oddaią z Kaydanow Junaki
Polscze potrzebne na Odpor wszelaki
Zaprawdę wiecey miec będziemy siły
Niż z Bogatego Tynca y Mogiły

Reformaci pieszo

Wąziuchna droga co do Nieba wodzi
A zas gościncem rad kon y woz chodzi.

Kaznodzieia Salamatus

Ewangelią Swiętą Czytasz dobrze rachisz
Słuchamo, Ale Sąm się ty Codziennie z nią rozdziś
Niemąm za złe bo płacą zawsze za Kazanie
Za to nie liczysz żebyś pełnił przy Kazanie.

Biskupi Polscy

Poki na dworze nie wykryci worka
Albo Którego niewypsią worka
Sufuty niemasz, a przed tym ci byli
Których w Jaskiniach ledwie wychodzili.

Prawo Duchowne

Ducha Swiętego nie iest dyktowanie
Gdzie z Oppressyą iest dekretowanie
Czy słuszna Xiędzu oddać pracą Cudzą
Słuszna czyli nie ze miał Possessyą.

Rozwod

Po Asmiu Latach y Szesciu potogach
Rozwodu prosisz w Apostolskich progach
Zaiąc że Cie słusznie nie pytano
Kiedy za męża tego wydawano
Lecz powiedz prawdę że po Asmym roku
Nie tak Sposobny Mąż do twego kroku.

Muszki a Dam

Na białose Damij Czarne Sepią plastre
Chodzi iey geba w Smyzonym bławacie
Który się kochasz Mądrosz boy się tego
Abyś nie miały Co Lampartowego
Uważay y to że która postrzeżony
Lubi, Co razicy Milszy iest Kto inny.

Dozdzy Panicy.

Były niekiedy trzy Jedze w Grobie
A Czwarty dzisia Pluto przybrał sobie

Zwyczay w Pijaństwie

Mało pić może w Cię się więcey wlewie
Zwyczay masz z sobą na częste Rozlewie
Tym mnie Oszukasz, Że Sąm tylko pię
A ty Samo tor. Przebacz iż się kryię.

Wielomownemu

Słow iak pieniędzy zażyway moy Bracie
Bo iak z tym zawsze dzieie się po Kacie
Co z bydł rozdaymij, traci Substancyą
Tak wielomowny existimacyą.

Kruk Stoletni

Słuchał Studenik w lekcyach Physiki
Że Krukowi Smiertelności wieki
Nieszkodzą aże po Stu przeszłych
Latach y dla tego dwoch w probę Napionych
Chował umyślnie: ale gdy te Zyią.
On Libitynie Sąm Natrzył Zyią.

Grassanci Krakowscy

Fec zdarto Czapkę tnącemu po burku
W Nocy Skamrz się Szlachcica y gburku
Uszanuy raczę wszythkie Kamienie
Chodz zgoła głową w Rynek y Ulice.

Pamiątka Lutherska

Kazał Luterek w pozłocistey rymie
Obraz Cyrowski powiesić w Swym domie
Który rzekł: O blaskim Niechaiż się Niebo
Ociec piekielnych głanow use nie może.

Białagłowa

Biały y tłowy cie zowią a ty brudno chodzisz
Płacho dla czego zo Albuli nie brodzisz.

Wyprawa do cudzych krajow

Rzucasz czuprynę perukę kupuiesz
Kapze y głowę Rizeli wędruiesz
Bo ieżeli tam po nię tylko iedziesz
Trzyka z Paryża iakąś miał przyiedziesz
Jesli po Mody albo po Perfumy
To do Kalenshua Kitonnys ynez te Jumij.

Tymze Foristierom

Kwili Sarmacki Orzeł dawno kwili
Na was Pgnięta zeście polubili
Bardziey cudzy kray niż Oyczysty ziemię
Lecheyskie plemię.

Kwili na szkody które zzd ponosi
Kazdy z was złota Co morze wynosi
A za nie niesie Obyczaie Nowe
Zwady gotowe.

Jeszcze Nimia tak za złe tym łopiią
Vandal, Adryey ze sięgaią Syty
Bo im potrzebne ięzyki w bliskości
Rozumieć gości.

Lecz na tych zali Ktomach Tyras Myie
Że tam Smakuie gdzie się Phebus Kryie
Jeżdżą ustydzeć Mupi Senior, allo
Widzieć Kavallo

A tym zas Sprawy Stambulskie rozumieć
I Baszie sprawy wytłumaczyć umieć
Należałoby w Sąsiedztwie pobliskim
Upadku bliskim.

Post. Panskie

Dziwną rzecz powiedziano że Jego Mość Saszij
A on Ziadł Szynkę Świńą, dwa Strągi pa Uszij
Aże Jamesie Naiadł gdy zas do Wieczerzi
Wieczerzę iadł y tak był Syty iako wczora.

Przyiacielowi Staruszkowi

Abyś po Smierci żył umierły żyiwij
Cześć, tak skończysz dobrze wiek Sędziwy.

Kordecki Chromy

Za zdrowego cie przyimuią
Choć Nogę chromą widzisz
Bo tak prawisz że ia będę
Zdrowy lub za Panem Siędę
Lubo Stanę Ja zas rzekę
Chociaż ty masz zdrową rękę
Ale Nogę nie do tego.
Abyś doganiał tebskiego.

Kalwin z Nucerynem

Heretyk kiedy Sierattowski Morny
Kiedy u niego Nucerin pobożny
Jadł raz, po rożnych wyrzekł blasphemiach
Czem Papistowie w Malowanych Kiiach.
Obrazy wprawne y Ołtarze Cecie
A bałwochwalstwa złego nie boicie
Wziena odpowiedz Smiesznę głupia mowa
(A była blisko malowana głowa
Syna Panskiego płaskonosa chmarna)
Byłaby wiara Katolicka durna,
Co iest Naganna, gdyby się kłaniała
Szpetnym tym takim Maryńskiego ciała.
Rozgniewał się na to Kalwin wstał od Stołu
Odbiegł Kurepato, y Rezeni z wołu.

Dama Greckiey Płci

Greczką cię zowią że czarne masz oczy
I włosy których ług iuż nie wymoczy
Alec y takie bywaią Cyganki
Owe słonecznych ogniow ogorzałki.

Ochota dla Żebskich

Niedaway wina więcey bo widzę choc zdrowi
Krew puszczac bez Doktora na oslep gotowi.
Aspekt pewny, kiedy dwa patrzą na się krzywo
A na ich zas porwanie z Choloty co żywo

Do Zagiewnickiego

Zagiewnicki nie pożywaij
Po Grodach się nie przewiiaij
Sprawę z Woynicką przegraną
Drugą o Zonę zabraną
Slubami przez Witkowskiego
Przecią o los schowanego
W skrzyniach, ktorec wyrzucono
I samego wypędzono
Z Gorzenia, iuż nie twoiego
Iako dawno przedanego
Miiałes więc od Goryczkowca
Od Browaru stron, y Mowca
Obmowiny, mow tylko tyle
W karczmach bydz muszą me chwile.

Rozum Białogłowski

Czemu niższa w rozumie niżli mąż niewiasta
Boz ziobra a nie z głowy poszła Protoplasta.

Soła

Solą mnie zową że y w solkach bywam
Kiedy w Tetydy obfitosc opływam.

wisła

Wisła mi brzuchem co aż w Baltyk fale
Niesie bezdenny, połknięte zuchwale
Gdy biegą gorskie po mym grzbiecie trafty
Iuż tam lęgowym Panom są zalafty
Przestrzegam, nie iedz po spięnioney sole
Bo się ochyniesz w niesmacznym rosole.

X. Pleban w Stryszowie 1692.

Dziś ma swiat przykład że Plebanow biią
Lisim ogonem z Biskupią furyią.
Za tysiąc złotych Intraty trzy dano
O iak Pięniacza srodze pokarano:

Iałmużna

Upominkow niewspominay y danego chleba
Ubogim: wspomni ie Bog kiedy będzie trzeba.

Wsi Zakrakowskie

Słomy zbieracie y słomą palicie
A z Podgorzanow przecię czasem drwicie
Oni zas maią Lasy, Stawy, Ryby
Gromady, zawsze iedno bez pochyby.

Starostowie

Starosta od starania rozumiem rzeczony
Czyni co z niego, stara o zagony
I o Intraty, a choc lecą mury
Inwentarskie mu liczyc dosyc kury

Sfora Ludzi

Iurysta y Cyrulik w iedney chodzą sforze
Ten nie zgodzi, a ow tez szabel nie rosporze
Bo kiedy by nie pozwy a nie plastry były.
Małoby ci figlarze oba mieli siły.

Stadło Niezgodne

Dom przestrony iest wąm mały
Gdy się kołka rozbiegały.

Choleny Niezchamowanej
Często trunkiem podpalanej
Gdy zas Stanq: Mnieysze tosze
Jako was ogarnqc Moze.

Nieplodne

Zenskie potogi
Ostre sq stogi
Co nie rodzicy
Ze wszytkiey siły.
Życzq ich sobie
Choc by byli w grobie
Słysze o iedney
Zgoły Niezbędney
Ze choc by okiem
Nierwyktym krokiem
Vrodzic miała
Życzyli iey tak Smiała
Więc choc mąz zdolny
Od niey Nie wolny
Zazywa ziela
Doktorek wiela
Czasem y w sreby
Wda dla recepty
Gdy Medyk radzi
Ze Nie zawadzi
Na to pragnienie
Rożne korzenie.

Dama Dworska

Nie wierzę co mi wczora powiedano
Ze iedne Panie gdzies Dyrezumiano
Ze by wdata byc o iednym oku
Nizli iednego Męża Mieć do boku.

Rożne Rzekanie

Gdy akt pokory pokutuiąc przed Panem
Przychodzi iednym Mężczyzna kolanem
Pierwey uklęka, Piec zas Białey łowicka
Obiema Graz dla tego ze Boska
Decyzya tak one pokarata
Aby dwoiaka Niewolą cierpiała
Pierwszą u Oyca, Matki drugą z Domu
Gdy Wyndzie, dawszy Zenskie sluby komu.

Xięza Zli

Ktoby o was Napisał tylko Co sie dzieie
Między Wami na Większe Codzienne Nadzieie
Większych intrat Swieckich Niegodniscie chleba
Zbytniego Zbytecznicy Nigdy go treba
Zagięcy Wam te złote pozbierane w Worki
Owe w Kontach brane od Smiesnych fawork.
Apostołowie Cnotą y licho tu żyli
Wy Panami z Pannami radzi byscie byli.
Nie-luterskie Czytanie pismo wszyscy widzą
Jak z Boga, z Rzymu dnia z Was Niektory szydzą.

Scholasterija Krakowska

Scholastyk z Xięstw dziesięciny
Za Nii bierze, oprze drwiny
Takie robi, ze gdzie może
Co was podwyższa za Zboże
W Snopach gwoty podobane
Lub od Stu lat poledzane
I tak Panowie y Chłopi
Choc u Nich Nie był nie Kropi.
(Bo więcey Niechcecie robić
Musza to Rzezne nam robić.

Studzy Kanonicy

Dziesięć was choc iednego Smeże Mantoleta
Pewnie od Zydowskiego w Mieście pistoleta
Bez pieczney powiedzieć w Rzymie nie w Krakowie
Dyakon za Mszą Chłopięć Nie przyno rzeczowie.

Doktor Niespodziany.

Zachorował Towarzysz na Rozci bolenie
Przytym ij na całego Ciała Vspalenie
Drugi go Nawiedzowszy ze iescze rzeczywego
Vidział. wythodzic Rozrekt do Cheladzi iego
Francac mu będzie, ktory gdy potym Uznano
Za rozumnego Wielce Medyka go miano.

Cyrulicy w Miasteczkach

Dlarzey chociaż w Padwi leży
Patient tu zas odbieży
Wzet choroba ona z duszy
Ktom Konowali duszy
Wiec chorym mozesz Vmrzewac
Ze czas maty sie Mordewac.

Przestroga

Chwalcy kogo, nie Wyrhow pod gwiazdy
Ganiąc, Niespuszczay w Kathne mianą zawzdy.

Ubogiemu pogrzebionemu

Zywotas Matki Nasi uczał Ziemię
Jak zwykło całe Adamowe plemię
Dziś w Ziemię idziesz Nazutą odziany
Za bogatszego tedy mąż będz miany.

Myśliwy nad Intrate

Wiesnym y porze Zime Myśliwy lecz potym
Wiosny pomysliż o ostatnim złotym.
Mitra by Wszka z Wiepra Niźli Łzyka w Knici
Kapłan gąska nez Zaiąc Wątpliwey Nadziei.

Przestroga do Pana

Jezeli Sędzia ostuchł pnu twoey Sprawie
Odkrzeć ili prędko Szemrzesz zawrzie.
Poszepnąc Jnnego to Ucha mu było
Niżeli do tych Sprawoc by służyło.

Dłużnik wykretny

Dług iest że choć Pozwolen długu Nie oddawasz
Zalenstwo zawdla tego że Obrzucie dawasz.

Osiąg iestem Krolującym
Osiąg Panom przeds Kuiącym
Krony chleba Nazbyt Maią
Gdy Starostw Wiele trzymaią
Ale tez y Osiągm Sobie.
Sama przez Się bydz mi wgrobie.

Wolny głos Seymikowy

Masz głos y Mowic mozesz Ziemianinie
Ale Wolnieysi Panowie w Swym Czynie
Ty mowisz Oni zas co chcą urzadzą
A Ciebie Krzatanie za leb iuż prowadzą
Kiedy Czaphuią w Bankiet iesli Ciągną
Zarowno z Nimi Cney Wolnosci Siągną
Ty zaś za Obiad y Wina Skłenice
Wywracac daiesz prawa Swe na Nice.

Deputat na Trybunał

Prawo Nie Kaze o te Starac Się Funkcyą
Jay Stargm y gdzie Wiem toze Korrumpuią
Rzecze dobrze Lecz Kaiąc Się za Cłu wszy Cłuche
A gdybym Prawa Słuchał ucłapłbym Muche.

Poborcy

Na Poborcach Się padaią
Seymiki, tych co Niedbaią
Tylko o Zysk Quadror zasie
Niech by był Jaki w tym Czasie.
Który Nie dba tylko o to
By Pełna oddawał złoto
Srebro y Miedz tym co Krwawie
Stuzą Marnowey Zabawie
Nadatki Honorarya
Gaiąc Nieza z Nimi y ia.

Zydzi Krakowscy

Kagor: tu Maią Jmeliterwie
Niebes pieczmiście w prawy Swey y Słowie.

Czopowe

Szlachcic Czopowych Niemiłby bydz Cale
A teraz oto traktuią Duchwale
Gdy Się o Nie w Seymikach Wiec wadzą Wielce zawadzą.

Chłop Cnoty niech trzyma: to zaś mity Bracie
Przy iakiey kolwiek zasiadłes intracie
Pomiarkuy y prawdę wyostrzoną
Maczy choć mierzioną.

Regiment Okryty

Dwanaście Officierow
Jedwadzieścia Pikinierow
Trzydzieści Muszkieterow
Ostatek Kiest Furyerow.

W teyże Materyey.

Pan Maior drabiny woz pik do Boku wiezie
W innych Kilkanaście par wołow ledwie lezie.
Z chorymi Zołdatami których ode Lwowá
Poczęwszy z Skurzonego brzucha boli głowa
Na zdrowszych iesze woła Maior: poki Mozg
Choć pomału zgłodniały postępować mogą
A lenniki w Skatule albo gdzieś w stronicy
Albo na złotą Francle Cechuią w Kawiey. &c

Sklepy Zydowskie

Gdy dasz rabować Rotmistrzu te Sklepy
Przebacz że pisze Ciebie między złe=

Pani Ochmistrzyni

Nie stara iedna Pani chowa Stanu Panie
Zgodzisz się Agrafiey obiedwie nie zgadnie.

Złodziey

Bierzesz Nieboże cudzych fantow wiele
Sieią dla Ciebie y kazdy młyn miele
Dla Ciebie rodzą Stada y Stodoły
Twoie są cudze zamknięte Komory
Lecz iako skryte kradzieże Jak Niezgrabne
Sybille zadne, gdy Ciebie ukradną.

Tarłosz Cwiertowany

Jak za Niewinnych potrzebki
Za cudze owe potrzebki
Day twoie teraz Nieboże
Gdy Smierć do Nieba pomoże
Tym pnez Kilkadziesiąt Cwierci.
Bystrzy, Nie zginą twych Cwierci.

Zacnego Zbóyce koło 176

W Bułowicach był Zacny Nie zacny w Zywocie
Znaczny w Złodzieyskiey Zbóieckiey robocie
Jenze z Hultaystwem długo chodził w koło
Oswiecim dzisia Słusznie go uplotł w koło.
Koło Jego Szczęśliwey Kontrefekt Wieczności
Jezeli Jezenę zatował za złości.

Detko Zacny

Rozbiiac chciał a przednym dosc gnewny Kordzikiem
Niechze przebacz dzisia zginie mieczykiem.

Szafarczyk

Chciałem Szafować Nie swoią
Szkatułą dla tego moią
Krew dziś Słusznie wylać Musze
Boze zbawcze moie dusze.

Zebski

Nie darmo dawno Zebskich Muchami przezwano
Bo Spokojnym iak Muchy Spiczkmich gnydano.

Piwo Wadowskie

Dwa grosza daią za garniec, dym tyle
Drugie, bym nad Nim Niepanscyzny nie mile.

Wzgarda Swiata

Jezeli Zywot Zacnie prowadzic Szczęśliwy
Pogarda y Nayszczęśliwszym bo Mizernie Zyiwy
Ten co Wszystkie w Fortunnym Utopił Naczynie
Ma Wnijść lata złote a Na Smierć truchleie.

Restitutie

Kestis u Zaunnikow powiesz się nazywa
Ktory Złodzieiom zawsze gnyhrgn Smiercią żywa
Przykrzeysze iesze będą tym Restitucje
Co cudze Bory Złoto za Konstytucye.
Wymozone Głosami y rzeczą Seymami
Bodey Niedrugi we Złey Wieczności Rozami.

Wdowa

Bespieczne Wdowy
W pogrzeb Męzowy
Sami Swe Żałobie
Patrzaią sobie.

Gotea, gdy Cery
Cebula zmocey
Czosn płacz Scieraia
Juz pozyteczna.
Przez palce Na nie
Posmykne Janie
Potym te rewne
Jako przez krewne
Tak przez Sąsiadi
Baby y dziadi
Pomoc maią
Wedy ich ratą
Same na chłopi
Choc przez zte Trakti
Na odpuscki
I na Zapuscki
Jadą odważnie
Szkomo poważnie.
Wszędzie dla tego
Cłobi którego
Męża Łapały
I Zapasty.
Tysiące Swoie
Choc dzieci dwoie
Lub więcey z pierwszym
Bo mąż iest Milszym
Niż krew iey Samey
Tak wyuzdaney.

Infamia

Chociażby Cię głow zabiet Infamia
Nie zetnie Jana Kiedy Sąd Omina

Rzemieslnicy Krakowscy

Za to iedzą Korzenne Wino dobrze piią.
Chodzą Strojno y głowę pod Sobolą Krzyż
Co zeimą z gościnnego Pana lub Szlachcica
Krainęcy w tarzu Cierpim Kształtnie bo bez lica.

Winiarze

Morawskie Wino za Tokay przedaiesz
Wiedzże ze Diabłu w Szynku duszę daiesz

Złotnicy

Mniemałem od Złocenia że złotnik nezroni
Lecz widzę z tąd że Cudzym złotem pozłoni.

Krawcy

Kraiecie
Kradnicie
Zrobicie
Slepicie

Karczmy Polskie

Zgoda iuż z tobą Barclai o zgoda
Że w Naszych Karczmach wielka niewygoda.

Duma Domatorska

Mita Wioska Wdzięczne Sadzy
Lasy Stawy bez Zawadzy
Sąsiada do-gryzliwego
Kredytora prędkiego
Cienia miły Wdzięczny Cienia
Choć przy Miernym dobrym Mieniu.
Tak Się tobą Kontentuię
Że o nic nie konkuruię
A tobie wielki pokoy Cuię
Że w pokoiu Mam co żuię
Trochy zazywaią w Skromności
Swoim Życie bez zazdrości,
Gdy im z folwarku Kapłona
Cgnioch Panskich za nic łona
Za nic dziki lub złocone
Za nic potrawie zmyślone
Zdrowsza w tarna flaszka wina
Prawdziwsza po niey Minia
Niż Tokayka co nic truie
Ow co Fortuny Mturuie
Ow co Stawia galarety
Chcąc Papetnicu Swe Sepety
Lubo z Seymow lubo z Cnego
Trybunału Zaprawnego
Gdnie nie łzymaią Mury
Nie gabinetowe Szpony

Nie Niedola ani Nieszczęść
Ctle Nowych figlow Czesci
Mrachawelskie Wykręty
Na Publikach iak okręty
Płynące do Portu tego
Ktory iest Cheronta złego.
Bronią mi powywracane
Statuta Przodkow pisane
Cnota y Cwe dekretij
Co za Nic Woszy teletij
Niechże inni złotą liczbę
Zuzą Niechaią ulgą w sobie
Do kontraktow Zakazanych
I honorow Zlargowanych.
Ja Sam Siedzę przy tey Niwie
Ktora Niemabyta chciwie
Nie Siedzącemu za Stołem
Ani Władnącemu Kołem
Wpadła w rękę Ni z Praktyki
Uroślata Nogor w rynki
Prawdzie Nizli Bałatowi
Klaczda Nieborn Kowie
Ufam Bogu że zniey będzie
Potomek Cnotliwy, zasiędzie
Za chlebem, y pasc się dobrym
Nie Skrzypiącym też Cmentarzem.
Ze gwałtownych co w Kocycie
Topią przewrotne Nabycie
Stawa choć Stawka na Karte
Cudza kotka Kosaią w garle
Wiec wy Mili Satyrowie
Faunj Nimfij Moiey głowie
Darn darujcie Nuccie Owe
Piosneczki choć Edmetowe
Przy tych mi Sen oko Sięgnie
I w Cesynie Nie dosięgnie
Żaden Kłopot żadna Zgraia
Sprzw zepsutego Kraia.

Gdy Parka przerwie Nici
Ostatnie Wyda Wici
Sypać Ziemię aż Mogiła
Stanie: Nie prosze o Siła.

Do JMci Pana Stolnika oraz y Sędziego Grodzkiego Krak.

Fraszki Ale Zacny Sędzia, Krakowskiego Grodu
Ktorem przed lat trzydziesty pisał iescze z młodu
Nie teraz Wedle dawney, gdyby rzekł rezuty
Szaleią ludzie Stanij y bez Kamizuły.
Sędzia Grodu Nie długo zdarzy Bog y Ziemię
Stępnieie w Starozytnych Przodkow twoich Śnzemię.
Jednak iakobym Widział co w tym Sercu będzie
Czytaiąc: nie fraszkami obsytaią Sędzie
Lekkim y Niepoważnym ludziom to Należy
Ale przecie Nie raz ich potrzeba do Wieży
Zaczey gdzie Zartom pora odtąd ich do Stołu
Bog y Sędzia y Stolnik Krakowski pospołu.
Jeżeli Groźny Minos Ocy na Nie zmrużij
Wzyrzmie że gdy do Stołu Jowiszowi Służy
Ganimedes: y owszem z Przyiacioły gdzie tij
Siedzisz, nigdy Swobodne twe Zarty za Wetij
Nie zaniż y tym choć w Nich Krotu niż Oleiu
Więcej; ale przyim z chęcią moy drogi Andrzeiu
I w tym iako we Wszystkim Nierowna fortuna
Nie zkadze że Samemu Czytać Importuna
Zabawisz Niechay taki Czas Sadzicy zdrowa
Kto rzecz powazniejszej drugiemu przeszkadza
Coż Pieknj ludzie Nizli fraszki Wolą trunki
Nie zeydą się Czytać zeydą na Tadunki
I toć by mogł z fraszkami w ieden Komoł Zasnąć
Fraszki Nogo Nabitszy pistolet przestraszyć
Ct[illegible] Wiedzieć na co się te zeydą papiery
Ty Odemnie rad prosze przyimę affekt Szczery
Jako od Brata, ktory choć porzyta fraszki
Przecię go Nie pogrzebą Mirelay do Kutraszki.
Jeslić w pisaniu wierszow Żalia Niezdole
Będź łaskaw na Collegt przy Krakowskim Stole

Nowy Szlachcic z Stanymi Klejnotami.

Rumelska ferezya Stare pod nią rzyie
Tam ie Woźnicy wydaie kamiętnią gdy się
Ja tem wierzy w Karabcu y mię dziw ze mostem
Przedrzone paszoty z Kostrakiem Sobolem
Dopiero Kon nie młody bo ziadł do Krzty zeby
Na nim Ebram do Sary Sytat dziewosłeby
Krzyż z Godłem Niebosczyka ieszcze Priamusa
Kiedy mu Grecy w Troi dobyli Samusa
Turkusami Sadzona boku Strzeże Szabla
Tać to był ta tyransko kaim zabit Abla
Stary Koral w pierścieniu iednym Drekszy Stowym
Stare wszytkie klejnoty na Szlachcicu Nowym.
Sami pogardy wszytkie bez tey iedney Cnoty
Zadzy Ebiad gdzie indziey iedzie na Zaloty
Chrzoy gonat od głowy aż do Stopy Złotem
Szwagierstwa z Ormianinem Niechcę ani z Szotem
W Cudzych się rzeczach Swiecić Widzę to na iawie
Że ich nie prawiat ale prepadły w Zastawie.

Roztworzone Wino z Wodą ale nie w Galileiey

Opak ta Niż się działo w Galileyskiey Kanie
Bo się tam prosta Woda dobrym Winem stanie.
Tu Wodą dobre wino, Wstyd czyniący piwu
Nie nasz rzecz Wstrzymy Swiętym Bożym dziwu
Piymy Wino Ktores my pić poczęli zrazu
Choćbys ta Wody z Stoku choćbys przyniosł z iazu
Pewnie lepsze nie będzie Wedle mego rymu
Gdy Nam Samego Wina bez tego iprzymu
Chybaż tego nie stało. Kazże przyniesie Miodu
Niemasz go? dobre piwko z przemiennego słodu.
Jeśliy tego Niemasz bez Wielkiey Szkody
Napiem się poczciwy Gospodarzu Wody
Niech Nadstawi piwnice ten duthan ten gadek
A Wody Nyk Nedaj pić idzie o żołądek
Drugi iuż ieszcze się dla Cory za Mąż Vda
Nie puszczay się Moy drogi Szmoiadu na Cuda
Prosze gości poradź się Swey Spiżarnie Stobla
Sam Wstydu Niemasz Kędy Według Stawu grobla.

Że kiedy Konie Niski Wysoki początek
Szpetnie gdzie postawa Wielka maty wzrzek.

Do iednego w Wannie poczęty

Wiem też to iuż Sita na Pana Doktora
Tak zacnego Szlachcica Sukac do zgyzora
Od Szego Wieza? ieśli Kto na Mię zastrzy
W Kiey Nie w drewnianey Siedzieć powinien Wrzoy
Co że to Wiec my drogi Marcyanie zrobił
Że Cie bednarz w dębowy dzielic zastobił
Ktorey ci głowę Same Widzą chłopie dobrij
Pytkie to tak Czony Swoie morzą bobrij
Jeżeli ta pokuta zatnie przyszłej
Jeżeli Stray, Nie przymę od Ciebie tey mody.

Wies Długie pod Krosnem.

Dziedzic Wsi Ktory długie w Swym powiecie Zową
Wdał się w dyskurs Młodzieńcem będąc zimą Wdową
Pytaga ta ieżeli Waszmościne Długie
Cłow Nasze Odpowie, bo miał Brały drugie
Tu Wdowa iakie dziwy u Was thick Widane
Bardzo Snadno o długie gdy Kto ma Składane.

Prawda z Niechęcia

W Przemyślu na pogrzebie starozwiecką modą
Gdzie żaden na Nadzieia Nie będzie zaszkodą
Chwalący Niebożczyka Wrzenchu nie dokładał
Jako biiąt pogaństwo iako Szablą władał
Chociaż Ci Cego znali twierdzili to o Nim
Że razzey krow doiennym bawił się nie Koniem
Że trzy po trzy bo wie Xiądz że nikt nie odpowie
Mając że Czterech Liter w Szeknieniu pryszłowie
Jdzie mię się iedna Pani podczas Owey chwały
W tym Kościele z pułty z Stawy co przed nią leżały.
A tam że Strachu Kiep Kiep co ięy głosu Stanie
Zmiesza się Xiądz Vosmieży Wrzyscy Niestychanie
Prowet idąc z Ambony skoro Xiądz złozy
Cóż ia mym Wieczey mowię głos ludzki głos Boży.

Na Kontusz iednego Ekwipażu.

A pamiętasz Kontuszu co znać po rękawie
Piechy był Ferezyg a Żyda w Zastawie
Nieprzeżyli Same morowa od Siebie pętlice
Gdyby się był domyślił wywrócił na Nice
Bywały Kiedyś Rysie pod tobą y pupki
Teraz liszki możesz się nie zażekać łupki
Od Bramy do Wrót, od Wrót idziemy do Fortki
Kto by rzekł że miały bydź z Fereyey portki
Jako za drugą stronę bo fortuna Statku
Niezna uczysz na głowie co było na zadku
Ito wić! co Szczęście Wrozy na twe Stare Lata
Jeśli z portek Jcmć Czapki nie wytata

Białe Konie

Grzebusz Szlachcica co się Starym białym Koniem
Pieczętował sita Xiądz dyszkurował o Nim
Sita Snot, Sita białey przypisował Sierci
Przymiotom, a Niedołęstwo y godziny świeci
Gdy Jeden takich jak bycie Spotkał pościągiem
Widzę w Rydwanie idące do Gospody rynkiem
I rzekł do ich Pana Skoro się rozmieć
Czy Nie wyście Naszli tego Kaznodzieię
Jeśli wam ią na zbyciu Moia rada Panie
Niech ie to dla Jarmarku przepisze Kazanie.

Białogłowska chciwość

Szlachcic z domu wyiechał będąc iuż za wrotij
Wspomni Sobie z Plebanem Jemine zalotij
Wraca się rzecze iednemu, rozkaż Panicy zabij
Ponieważ tu bezemnie Xiądz niemá potrzebij
Nie puszczała go w dom swoij więc ze postał franta
Jcmć zebys Waszec na tego tarantá
Psa rzezał na środzyby Nie wsiadała prosi
Ostawszy go Jani Masi to bydź Kosi
Myśli Sobie za Sekret y Uciecha Droga
Siedzieć na psie, bo Coby do Mnie ta przestroga
Więc izbę zatorzywszij w Koło psa się Krząta
Sprzątaszcze to go trzepie iuż poszła dziesiąta
Chleba z Masłem partyka, na ostatek Całym
Podniosszij do gołego Oczydzie go Ciałem.

Rozrzuć Niesiadamij psa y w oba Uszij
Powrzć, że ią iak Martwe z Mieysca wzięto dudy
Prędko się powróciwszij Spyta się o Żonę
Że chorą cicho do Niey idzie za zasłonę
Ale ta iako by z Tym opętana duchem
Rzuci się y do Niego Obrzuci Obuchem
Spyta się Sługi co iey, o co się tak dąsa
I słysząc że ią tarant okrutnie pokąsa
Będzie zaraz Obieszon innego sposobu
Pomsty Nimam, a Żona trzeba by was obu
Czemuż es zakazuiąc napowiodł mnie Głupią
Zem chciała na psie ieździć. Niechay mi łoytapią
Oczy mgr iey odpowię ieżeli to było
W pomyśleniu Moim pewnie się przyśniło
Toż skoro Woyda poszła, y co przezeń roskazał
Powiedzy rzecze po tom się wracał do Panicy
Żeby nie u Niey ale Xiądz siedział w Plebanicy
W tym usłuchał rozumiem podobnieyszą była
Żeby na psie iachom iey radził nie ieździła.
Czego ludzie Nie czynią y Radzi to zdrowiu
W tym się Niechciała Słuchać w tamtym pogotowiu.

Lekarstwo na Wrzód

Pan zachorzał choć ledwo zabolig go głowa
Już Dziesięć Karoc Doktorow prowadzi z Krakowa
Że też y Żyd przyiechał tego dla pośmiechu
Nienawidzeli w swoim Doktorowie Cechu
Przyszedszij do Nich słowik co mi dacie rzecze
Dokąż ze dziś ieszcze z Wiśnia Uciecze
Więc Wypiwszij w polewce rzeszki puzgan tłustij
Skoro poczuie w brzuchu Nalchodzące Spustij
Narzeka y Zetnij się chodzę dzwona Słnijwi
Obaczywszij Żyd Doktor Naypierwey się zdziwi
Wiedząc Czym Słowikowski był u tego dworu
Mogł przezen do Pańskiego łacno przyść faworu
Pyta go o przyczynę tak Nagłey niemocij
A On Odrzecz po długim Rozsądzie dzisia w Nocij
Straszna mi się bolączka tam Kędy Naygorzeij
Wydata y pewnie Mię niedługo umorzij

Cierzy go Zyd y Widziec gwałtem Się napiera
Jeśli Się iuż zebrała Czy dopiero zbiera
Xiądz a Doktor powiadła Nicnym Się nie bnżdzi
Ten iak Się wyrzecz wstydzi tak ukazac wstydzi
Doz poczuwszy że Się iuż na pąnewce pali
Jołazł na Stol y na-bity Kartaun wywali
Podskakuje Zyd wszytko chcąc Widziec Ogarnie
Gdy mu ten w Oczy, w Uszy, w gębę nawet natrznie
Pełne Smrodu zanadrza y broda y Sukmie
Tedy Się wzrod na Samo Wyznienie rospuknie.
Rzecze Stowik Zyd na teb gniemienywszy wschodzy
Pu Krakowu Nieborak spodziewał w Zawodzy
Pan Smiejąc Się Ozdrowiał Sposob lekow Nowy
Lekarstwo wzięn Kto inszy a Kto inszy zdrowy.

Kowal y Złotnik

Kowal Się ze Złotnikiem powadzili o to
Że w Cichosci tysiączne tam ten robi złoto
Pełne miasto Kowcza Kiedy bije młotki
Ed z takiego chałasu za Krotak roboty.

Posłuszni Studzy

Dostatni z Obyczaiow greccny y z rozmowy
Slachcic: Wiedzcie do Siebie piane Narowy
Zaproszony na Zmowne do Sąsiada gody
Wzięc Się zaraz roskaze Słudze do gospody
Postrzegły że Kamiey Wino w Nim mozoli
Czy y zwinąc iezeli Niepoydzie powoli
Trafiło Się że Studzy Ayrabicty z Pana
Podpiwszy zeby Szedł Spac Kiwaią na Pana
Obiad ieszcze dalekb wzbrania Się po prostu
Jeszby Wolał boy tey Niepijemny z postu.
Idą y pod ręce go prowadzą z zastołu
Wszyscy patrzą Zbydem ta Smiałosc Zbydlwa wosła
Chcą go bronic y odiąc pijanej Czeladzi
Ed Slachcic Niech tu proszę Nikomu nie Kwadzi
Jam Kazał chociaż to bydź Miało Ku Dobremu
Jako widzę gorzatka pijemy ewrotu
Kiedy drudzy do Stołu on Musi na Koze
Dopiero Skoro tych Son z Sensy pędzą zmoze.

Wstawszy Cicho na palce, gniewa Się z palcow
Wyprzedszy Wrzeciądzem zatwy z Cechmistrzow
Każe zamknąc y Okna zedrzeć Sprzątu
Hayduków Stredz Tym prędzy dzie na Obiad do Stołu.
Owi Spią dzień Spią y Noc, chot Słońce przez Sługi
Świeci, Niebudzą Pana Spia nadzo y drugi
Cz Skoro po Weselu y Cieszy Się tem
Wypuści ich y odda Pijakom wet Wetem

Jaki Pan taki Krąm

Nie dawno gdy do domu z Krakowa Się Kwapię
Potykam na wydrzoney Służatego Szkapie
Suchy y Sam a łata po Sukni na Tacie
Portek Niemasz boty zte, Komu Służysz Bracie
Senatorowi rzecze Czemuz gołe Udy
Trudno ma bydź u Swinie grosie tłuste chudey.

Chłop z Łacina.

W Ostrogu zwano Mieszczanina choma
Ten zeby ma Syn Nieprzemował doma
Sługo do Szkoły gdy Swiete po Ku Minie
Każe mu tez co Czytac po łacinie
Chłopiec tablice wziąwszy iako słusza
Homo iest Człowiek a Anima dusza
A tu na niego Ociec z Wielkim gniewem
Krupem mnie Czynisz abo Niemym drzewem
Wolęnic Zaka z Ciebie miec pastusze
Jakiz Człek Choma Kiedy Nima dusze.

Zdrada

Jeden drugiemu gębę w poiedynku przetnie.
Zatnie Kompania ze mu będzie Szczetnie
Az ow: Nieznotliwa mnie zdrada zły Człek pozyt.
Wlewą Mi Cięn gdym Się mu z prawey Strony złożył.

Włoch w Polszcze.

Włoch Pozyw z Maiętnosc trzymaiąc od Krola
Przyiechał do Polwarku gdy nastała Wiosna
Wiec ze na Sto Owsa chcieszcz wyszło Konij
Barzko mu to nie miło y łaie chłopcy.

Ten sie sprawnie zeby pozdychały w Zimie
A Wołoch Cziała leciegły czy tylko dzymie
Prawe rzecze Gospodarz toż ow, trzeba siano
Wstać a rzukać mnie niechce Zimie iedzy siano
Daremne to wyimyty prozne twoie Kawy
Ja tez wiem że siano żywa zawsze trawy.

Król żywi za Malowanego

Grał Zygmunt Karty z Senatory dwiema
A choć trzeciego w garści Króla niema
Każe na trynkę dobrzy muią owi
Ten ufa krepey a tam ten flusowi
Pochaza Karte, Król pisnigdze zobie
Senatorowie pozrawszy po sobie
Trzeba trzeciego a ow z tym wyleci
Abom ia nie król y nie Zygmunt trzeci
Pochwalą Koncept chocze go pryptacą
Wiphrzą w nim gusta połowice tracą.

Posłuszny Chłopiec

Często Pan mawiał chcesz to Chłopcze w głowę wlepic
Jak tylko w gębę wezme zaraz mi sie chce pic
Do natury to idzie bo drugiemu trzeba
Zaraz pic ledwie mięsa lub skorztnie chleba
Trafiło sie że mu Kto nie uchylił gęby
Straszny wyciągn policzek aż sie zwinął w kłębi
A Chłopiec leż z pięścią coż mi po tym czecze
Wzdy WM zawsze piesz wstrzymuiesz w gębę rzecze
Przepadnij choć do piekła z twoim piwem diable
Raczey mi day na pomstę co nayrychley Szable.

Ostrzeżna Sprawa

Będąc Król Zygmunt z Królową w Kościele
Postrzeże zgoła Prettfica ze Śmiele
Z Panną zartuie wiec gdy było po Mszy
Rzecze do niego Pan nad cię wiadomszy
Idz day te Karte Marszałkowi Cyrznie
Gdzie pisze prędko zaraz w gotowiznie.

Niech dochodzi to plag Korbaczem na Tawce
Dla Mojey Łaski tey Karthi oddawce
Niech sie nie sprawia Niechay sie nie krzeci
I na to Zwyczaie przyjdzie nie pieczęci
Przeczyt Onego Zdrayca obiecadła
Zwłaszcza kiedy pieniądze ze rzeczy t Sadła
Radby Wakanon w skok ustąpił komu
Albo z Warszawy uciekł pokryiomu
Podkasze z Szwedem a Królewskim Ziomkiem
I pohańbiwszy tu przed samym Zamkiem
Brauszku rzecze Nim sie wroce z Pragi
Zkąd wyprawuie listy Wielkiey Wagi
Każe sie tey prosze podiąć robocizny
A odniesc Karthe do Marszałka Trzyzny
Poznawszy Walter Sygnet z Panską ręką
Z wielką sie podiął legacyey wdzięką
Czyta Marszałek, rzuc w papier nań drugi
Patrzy przezczesz do takiey posługi
Przyszedł Kochanku za One sekrety
Z Królem grasz Papa a Cesarz pobiety
Prosi go siedzieć potym Miasto wodki
Daie mu Karthe Czytaj bez Cyrodki
Miasto piernika y iakiey słodyczy
Łaskę kościanec Korzeń Włosa byczy
O wielki chodu Szwedowi wstyd z bolem
Prosi zeby sie mogł obaczyć z Królem
Prosi o małey godzinę Kawałek
Że dać nie może sprawia sie Marszałek
Sam ten że Prettfic dał Karthe oto tę
Po tym ze mu wszelką odięto sprawę
Po długiey tedy dispucie z Stron obu
Niemogąc nalesc innego sposobu.
Dano Niemcowi spiżiete bez oka
A z wyszpitha przez pludry patyka
Że Niebożątek do Gospody ledwie
Zaszedł w godzinę potym czyli wedwie
Pyta Król Pryzny iesli go z kredytu
Uwolnił Wielle postarego Kwitu.

Powiem rzecze aż Napetmit worki
Niech maią pokoy Panienskie rosporki
Trzeba było dać przykład wiekopomnij
Na to Mansalek zawrzec się zdał skromnij
Zawsze się Walter. Przeymem wstydzieć
Coż mu się stało ze temu pobrydzieć
O Pretficiu Król mowi nic Walterze.
Ba inzei Tysze lecz mytka w tey mierze
Bo Pretfic zgrzeszył Waltera aż do sta
Plag dziś podkała za twijm kwitem chłosta
Zaś! pozrzyzn Król a coż drwisie Panie
Wszdy wam miał Pretfic oddać to pisanie
Pretfic bo tam stał y wrzeczy nie niewie
Rzecze mu Smiechem uwalanym wgniewie
Oddałaż Karthę? z Naszym Charakterem
Komu Kazano? z Panem się Walterem
Podkawszij rzecze moim lubym Bratem
Nim z Pragi wroce miał ią oddać zatem
Wzak doszła ręka Mci Dworzanina
A Król Niechciałeś Staznie Przywileiu
Pan się Kłaniaiąc pierpi twarda rzecze
Że się do Niey Wosk przez Pargamin wlecze
Poszło to w Zarty a Walter swą chłostą
Został Upitskim Nazaiutr Starostą.

Na Okulary.

Wiepna Doktor Kupował azeli był Stary
Niedorał: przeto na Nas istoty Okulary
Przez które bez rzecz była ij mała ij chuda
Bardzo dobrze zapłaci skoro mu się uda.
Dowiedziawszy się Żona tak taiąc przyszłoczij
A gdzieżes się podział Mily Panie Oczij
Prosię tak długo płaci: Miła rzecze Pani
Niepłacąc tylko wzdy się wprzod głupi tylko gani
Coż gdy icy Okulary zawiesi na Nosie
Chory że teraz z drogize maty ze prosię.
Vsiadł Doktor na Stoła Niemysląc o zdradzie
A Żona przy talerzu Okulary wkładzie

Wsię że maty Kawałek włożyła w Janynę
Maiąc dobry Apetyt pyta O przyczynę
Owa Mu ich co rychley dobgusy z puzderka
Kładzie Na Nos patrzieno a Matasz to Szpetka.

Niemiec z Polakiem.

Niemiec na Zalzie przez las Polak w przedzie
Gdzies w Niedaleką drogę społem iedzie.
Trafi się gadąc Polak iey tym czasij
Przytrzyma że się Niemiec dobrze zblizij
Potym ią Rybkim Wypuściwszy skokiem
Niemca na Mieyscu czyni Jednookiem
Dziękuie gdyby był tego sposobu
Niezażył pewnie pozbyt by był obu.

Prostak w Zalotij.

Simplak iedzie w Zaloty przijechał do dworki
Zaraz z Wozu poczyne drwic y wybierać rozorki
Za szedszy do Kolasij Która stała w Stajni
Zapraszay Matyasza bo z Nas drwi ta Pani
Chyba rzecze z Wami trudno ma drwic ze mnie
Gdym tam nie był y mowi Szkoda nadaremnie.

Na Ubostwo

Synieney komornice patrząc ubogi
Gdy Gospodyni dzieciom dzieliła pierogi
Ja bym też iadł rzecze gdyby u mey Matki
Był twarog Masło mąka y takie dostatki
Niewinnoż nas Fortuna y nie bez mierzeki
Dzieli tym ten kawał chleba a tym Smazy pęczki.

Baba z Chrzestką.

Baba co ledwie mogła chleb przekąsić zytny
Jeden ząbek albo dwa maiąc iuż bezbitnij
Włożyła Chrzestkę w gębę iey niemogąc radzie
Bo ią chciała na One szczęki naprowadzić.
Tobie się igrać mnie iesz chce dziatku rzecze
A iey z gęby w ostatku na ziemię uciecze

Owoc przed Kwiatem.

Vsiadszy sobie Matka z Corką w siodmym lecie
Prawią co się też z Nimi będzie dziać na świecie.

Pewnie za mąż Pan Bóg Corkę rzecze mnie dla
Do tego moia rozmieszy Matka odpowieda
Urodzę sobie Syna na toć Panny żyię
Nuż mi go Pani Matko na Woynie zabiią
Będzie mi go bardzo żal o smutna nowina
Rzecze maią gdy ia Wnuka ty postradasz Syna
Czym ze się będę cieszyć Boga Niewiasta
Czym ze się będę cieszyć Boga Niewiasta
Nuż obie wpłaczą tu Oćiec przyiechawszy z miasta
Zrozumiawszy z kąd on żal żeby darmo zdrowia
Niepłowały y wedle Starego przysłowia
Owoc rwały z chorą kwiat opadnie naypewni
Tak Matkę iako Babkę Nanczugiem rozżrzewni.

Na Ozenienie JMć P. Wielopolskiego Herbu Koroz JMP. Koniecpolską herbu Podkowa Argutia

Zgadniy iako się mogą w iednym zostać Cele
Przeciwne sobie rzeczy dwie Konieć y Wiele
Obie maią dość pola gdzie wiele tam Konieć
Gdzie Konieć Koniec Niemasz tu pierwszeń tam gonieć
Tu Kon a tam podkowa dziwa rzecz vfnałem
Jednym się podkuie y bydź Koniem y Kowalem
Ale tam mniey potrzeba młota y kowadła
Kiedy sama do wozu podkowa przypadła.

Na Ozenienie tegoż JMci z JMć P. Komorowską herbu trzy Rzeki.

Wszędzie przy wodach Komory na Soliecie
Gdzie kiedyś zabrnął moy dworzanecić
Już musiał krzyże ostawić z chałonem
Ogarnia rzesko machaiąc ogonem
Śmierć się komorku kiedy się on kąpie
Jak cię dosięgnie a ma długie rzęsie.

Na zaślubne zeszcie Jey MCi P. Stolnikowey Koronney z Domu Koniecpolskiey.

Niemogłaś się Angelo swym imieniem złożyć
Swięcey Smierci nie dałaś Swego kwiatu dorzyć

Chociaż przy tym imieniu na duszy na Ciele
Miałaś wszystkie przymioty o Pani Aniele
Żaden respekt na ziemi Smierci nie wydrza
Jezeli Bogi bierze co niema Anioła.

Na zaślubne zeszcie JMć Stolnikowey Komorowskiey z domu.

Tyś iuż y ty piękna Constantia w grobie
Przykład niestateczności podawszy nym w sobie.
Spadłaś iako rozkwitły kwiat z swoiego świata
Ledwie wiosna dawała mieysce twych cnot latu.
Jużeś się w inne od nas przeniosła ogrody
Zostawiwszy niezrałey mowi iagody
Który niemiłosierney kwoli śmierci zrzędzie
Na zieloney zgoleyszym gałęzi niesiędzie.

Do konia cherbownego JMć Stolnika Koronnego po śmierci obu tych JMć.

Kiedy pasał Apollo Admetowe stada
On koń na którym syn Kroi Tessaliey siada.
Lubo że stania wychodził lub się na nie woracał
Zawsze wesół żaden go nieczas nie ohrzucał
Coż skoro po Alcescie Pan iego owdowiał
Jakoby nigdy nie on tak zaraz osiwiał
Spuścił oczy, wymizł grzywę, karki schylił
Wnet ma Panskiey animus fantazyą zmięmił.
Na cię to stany na cię przykłady cylarze
Które w wielkiego pola dotychczas obszarze
Biiał ani cię zimy ani lata trudzą
Sam się broni podkowa tu się Rzeki studzą
Podkowa gdyś szedł sadem chciałeś też żeglugi
Trzy się razem zbierały pod cię mocne strugi
Czemuż dziwa czemu spuścił z iednochody
Gdyż opadły podkowy gdy zginęły wody
Sam też z Angelą mogły śmiertelne odbiąć
Że z gruntu Wyższey skroni stracił constantią
Nie trać iednak nadzieie y tyleż bądź z dworzy
Bóg który wrócił dać znowu wody y podkowy.

Ichociaż dziś z tych rzeczy obrazony Obu
Nowy Obrok gotuie do twoiego złobu.
Jeszcze to idzie w Swoiey Ustawy Kaby lgnie
Co Swięta Jnsiere wydarta w Obojey Małzonie.

Do Krola Kazimiera w dzien S. Trzech Krolow z Bardiowa do Becza powracaiącego podczas inkursyey Krola Szwedzkiego.

Wczora zadnego Krola dzisia mamy pięci
Dwaij Ziemscij a trzeci z Nieba przyiechali Swięci.
A ci ktore Ofiary Chrystusowi dali
Ziemscij by ie Krolowie bardzo rzadzi brali
Gustaw ma gust we złocie o Zapach nie stoi
Kazimierz Kadzi mirrą bo się bardzo boi.

Kazanie Wielkopiątkowe.

Pił Pleban w wielki Czwartek z Wikarym do świtu
Więc gdy wedle starego na Ambonę Kwitu
Jść przyszło rzecze Pleban moy Xięże Wikary
Żal mi Pana Jezusa bez Końca bez Miary.
Że słowa rzec nie może prawie miły Panie
Chcieyciez za mnię powiedzieć takie smutne Kazanie.
Ten ter gdy głowę ztrudzi gorącemi dymem
I mnież go żal y mnież był pewnie nie Cycerynem.
Tak Ni niepowiedziawszy Obadwa przed Zalem
Poszli Spać do Komory miasto Jeruzalem.

Pleban Odwrócił Sufragana.

Na Wigilię Sufragan wpadszy niespodzianie
Dwoie dzieci Malutkich u Xiędza zastanie.
Ten go poczęcie obracać Sromota to Xięże
Ten palec na Krucifix wtrzymawszy przyrzecze
Że to Synowcy iego rodzonego Brata
Obiecuie się na Wy wod on też Odwiświata
Nie zrozumiawszy rzecze zdarło mi się z Wątpliwy
Jnaczey był w Lipowcu przyiął rewerendy.

Ptak do Kaczek.

Prosił mnie Sąsiad o ptaki do Kaczek
Zaraz mu daię do dworzanina znaczek
Pytaiąc na co? teraz temu pora
Do kaczek rzekę Nimasz nic Kaczora.

Wilk Strzelca ochędożył.

Wyszedł Strzelec na Wiosnę z Rusznicą dla ptaków
Widzi leżąc Wilka Niedaleko Krzaków
Więc Strzelił Wymierzywszy w łeb go między Uszy
Ale kiedy ani drgnie ani się ten ruszy.
Rozumie że go chybił Więc dodawszy znowu
Już Nieiako na ptaka prochu y Ołowiu
Strzelił, Wilk pnącze leży a gdy mrzow Wilka
Wyszedł prosto idzie do Onego Wilka.
Ten putrzchu iako zdechł y iuż Oblazł z Sierci
Co tema rzecze była za przyczyna Śmierci
Nazaiutrz rano poszedł do Onego gaiu
I znowu Wilka widzi leżącego w kraiu
Mity Panie pomyślił y Wilcy Ina Morym
Już drugiego bez duszę widzę gnedtym borym.
W tym Skubnie iedzi Skorka nad co mu się gorzki
A moy Wilk zprzelęknioniy Skoro go Osmrodzki
Porwie się z Miejsca chyżo Co ma w Sobie skoku
Do lasa, ow Zdrową twarzą do potoku

Głuche Prawo.

Głuchy był Instygator Sprawia y gorliwanij
Jak ten Skargę ze złodziey od Niego zdybanij
W Komorze leż go Niemogł uznać po Licycu
Dziś go dopiero po Wiadomym Licu
Ten się sprawia y Stawia Oczywiste dowiadki
Że złego Słowa nie rzekł że Nieurągał matki
Ani mu Sobie y w domu Niemiał pistoletu
Ale Sędzia każe tymże Stronom do dekretu
I tak pisze, ponieważ Skargi utrzymanij
Że mu ten Sąsiad wypadł w Ogrodzie zuzonij
Ten się broni że w polu Nie zagrodził dziury
Ale obadwa boiąc ten winę popadł Kary

Zlego chowa pastucha, y tpn Co nie grodzi
Zaden Niech poki gnywny nie da nieodwodzi.

Rada po Czasie.

Przyszedszy nad Staby lod Niedzwiedniey radzy
Jako na tam te Strone Zwierza prep rowadzy
Voz Wszytkie Cztery Nogi związawszy mu drokiem
Na dlugiey Linie przez lod przeciągną go bokiem
Dopiero gdy mu Kudły zostały na ledzie
Jeden z Nich Nie tak rzecze prewozą Niedzwiedzie
Zatezi bylo poden Nakłasc albo lasu
Nuz go Cikim radzic brauć wedle czasu.

Do gniewliwego

Odpusc mi prosze Moy drogi Sąsiedzie
Bywszy w tym domu wczora na Obiedzie
Prosza u Ciebie Barana u Pani
Widząc na Czele jak bym też był w Stayni
Jeszcze Nie w Stayni ale iako w Chlewie
Kiedy masz gosci w pokoy sie w gniewie
Chcesz li przestroge przyjąc od Sąsiada
Wierz mi Nie Kazdy rad z tym by Nem iada

Umiesc Opasac.

Zalecales mi Sługe moy Cnotliwy Kumie
Ze przy inszych Potrzebach Opasac sie umie
Juz Ci dawiem ze go pas Nigdy nie Opadnie
Jeden przymiot nie piękny ma w Sobie ze Kradnie
Jeżeli takiego Nie zaniedba Stroiu
Obaczysz go niedługo w Kompanym powoiu.
Jesli Kasc Opasanym u Ciebie zawczasu
Przez Nasy mi Sługe drugi raz bez pasu.

Bankiet u Skąpego.

Często bez Ceremonij w domu moim gosci
Ktore razem chcąc oddac Sąsiad mi Cudrhosci
Kupiwszy u Kaczmarza Szkopowiny Cwiartke
Rzecze do mnie Na iutro zaprasaiąc Kartke
Ledwie sie przyczcimy gotuy chyzo rzecze.

Do Stołu aż z Kolebki Mamka Obrus wlecze
Rzekłbym że z Strasznika od Niedziele Swiętij
Ale Nym zapach Swiadczij że to nie Cymentij
Rzepę Siły na talerzu: toż na brudnym tłopie
On powiedał że w barszczu Kose Niesie w Okropie
Parobek Co wymiatał gnoy od Cieląt z grodze
Nieporzywiłaby sie Myszy tak pies ogłodzie.
W tym Los ale Chleb pszenicę na Stole podobno
Kładą bowiem od Skorki Osrodka osobno
Chcę ukroic iak bijm też Noz przez gwałt pchał w grzebie
O Nieszczesny rzekę Nym Cicho Sobie Chlebie
Toż One Szkopowine ledwie w pot przewiją
Kucharka Niesie na Stół Czy w Czynni Czy w Sanij
Ale y mnie wywiodą w pole y me Oczij
Gospodarz mnie na rosół zaprasza Ochoczij
V dobrey gospodyni Krowie mięsk Sobie
Tak Smacznego rosołu Nie pił y w Złobie
Toż Marchew Która z Łzydma Osobne zalotij
Ze Kawałek Słoniny w Janijnie ar potij
Od Niedziele Warzonij Na Mnie własnie czekał
A Było to we Czwartek drobniuchno wsiekał
Dosc chędogo na deszczce Starodawnych Pani
Baby Mamki Piastunki iskały Sie rani.
Ten C Koniec Bankietu iam iadł Barzko mało.
Przyznam ze mi Sie więcej bywał Nizli Jesc chciało.

Niewczesna przestroga.

V blishiego Sąsiada bywszy na Weselu
Obaczę tam przyiaciół Nieproszonych wielu
Nie rad rzekę zasiadam z takiemi intrazij
Aż moy Sługa: ba rzecz od Kontusza guzij
Dla Boga Strzeż Cie moich Naszeć to Vrznięto
Zledzże Diabła z Nowiny w to Chwalebne Swięto.

Do iednego Zydzego

Zima Koncz drugi rok przyrodzonym biegiem
Co May deszczym ogniewał Kiedy grudzień Sniegiem
Bodaj że Cie Walanty z twoią głową popai
Kiedy u Swiata Zydzie u Ciebie Listopad.

Do Pegoz

Uciekł Złodziey Czapkemi zostawiwszy w dłoni
Day go Katu y Ciebie ktoś tak rzeczo goni
Szkoda Się pięz Lo Sama wydaie łysena
Czys Czapki Niemiał czyż z nią Zostata Cnupyna.

x Na Zdanszczanij.

Ktoś Zdanszczany z kredytu chwalge y porządku
Życzył też Sobie o Nich moiego rozsądku
Krotko ia dobrzy, mądry, rzekę z każdey miarij
Wszytkie maią przijmioty oprocz iednej twarij
Gdyby icy tak gorczyczne Ziarno mieli tyle
Przenieśliby Biskupią gorę na trzij mile

x Heraś.

Doiechaiąc Zaigca y z Koniem pospołu
Do Wileyego Myśliwij wpadł Szczad moy dołu.
Rijw kota Szkapa Szkapa Szijść y on Zgmał z Szkapij
Stak Niespodziewanie były trzy Herapij.

Piianica

Jeden Ziemianin piianica Stanij
Kiedy mu porew Kładziono na Marij
Ciągdz go do Skrzuchy gilno napomina
Bijąc pieś nęcze Łonie moia wina.

x Mnich z Babą

Do Skrzypey Baby y iuż wiekiem Murzny
Przyszedł Zakonnik prozny y ialmużnij
Tago Niesmacznym Kontfunduiąc Satychem
Pytał. potkałli na grobli Się z Mnichem
Potkałem rzecze lecz w takim terminie
Jako z Wilcza ta Baba w Kominie.

Wilkom

Wilkiem mie wczora dusił gospodan prywatna
Że bym Się wszkok zalawszy Niepowiał mu Wina
Sekret. ale pnei Kapym Niechay każdy milczij
Że kon prepuszczonego Owsa pnez Kryzn Wilczy

Nieskorzystnie y Czapek zostawi mu w Złobie
Przetomciy ia wrocił twoie Wino tobie.

Skorzane Pieniądze.

x Zrowu Się Nam Stary Wiek przywrocił w ktory
Nie ze Spize pieniądze ale bito z Skory
Niedawno Zgdzieski Się powracaiący moi
Na taler Skory ieden drugiemu ukroi
Skoro przyszło do proby Skoro Stopiem trzęci
Ledwie oprocz Talwierza Stanął na dziesięci
I dziś kto Niema Srebra Niech nadstawi grzbieta
Takim kształtem go doydzie Skorzana Moneta
Tobie franca a darmo tak często postrzyka
Że by Niewybrał Skory na boratyncyka
Diabła szelągiem to Sam iam mniemał ze Strapij
Smieszna Szelęg na Stole a Stępel u dupy

Żołnierz z Wdową

x Jeden Się Stary Żołnierz chcąc zalecić Wdowie
W rzeczy Sobie podpiwszy Mija Pani powie
Co rozumiesz o takim iesli nie dogodzi
Co ię pięć Spi dobrze a ta, dobrze Smrodzi
Więcey Nic Nie rozumiem do takiey Wygody
W Każdym domu y u mnie Naydzie Się wychody

x Rada ex tempore.

Stachnie dom budowawszy drugiego Się rady
Czyniąc mu Komin Kiwy wychod Kadzi
Komin Kakać, a Ogień Nosił do wychodu
Rzecze z tam tego dymu z tego nie boy Smrodu.

x Chorągwie Dymowe.

Nikt mi tego Sposobu na Turki nie zgani
Wykurzyciech z Okopu iako Osy z bani
Jakim zadał Sobieski w Chocimiu Ogromin
Dymy z Całey Korony w ieden wrąwszy Komin

x Na tesz.

Piękney Straszne było Woysko pod Chocimem
Jedna mu tylko wada że Smierdziało dymem
I Niemasz dziwu że Się gdy go w garle dusi
Jakby co złego wypił Huseim Basza Krztusi.

Błazna zaraz poznać

Postnego szor po swoim Kawalerze dworka
Forem mu zadała Zartu podwieczorka
Jesli WMć na stole iaie stłuczesz tyrkę
Dziś poydę do Klasztora y Zostanę mniszką.
Zacnieg podniesc kopiią tamtey ciężkie tuki
Niktey dokazac choc się marna widzi sztuki.
Czego nie życzę oto zakładac się szkoda
Chcesz ow łaska twoia będzie mi nagroda
Bor wszythkie siły swoie zebrawszy do kupy.
Vderzy iaie ze się rozpienchną skorupy.
Zostek mu zgoły ciecze po nieszczesney tamie
Wszyscy w śmiech ten radze się swey popisał damie
Ktora głową kiwaiąc pozrawszy nęn mile
Day go Kata Kroby rzekł o tak wielkiey sile.

Panny Lwowskie

Z Woyska iadąc w przedmieściu Stanąłem Halickim
Panna widzę bo w wiącu ale z sporym cyckiem
Rzepc strunę w doniey pny pieca na skrzyni
Aż dziewcę wpadły z porta moia Gospodyni.
Prosi WMć bardo Panno Magdaleno
Na godzinę do siebie albo raczey ieno
Waszec dla Nas dzieciątku bo Panny Dorotki
Niemasz a Panna Halszka poszła na zalotki
Bo się ngm ledwie woytus z płaczu nie rospuknie.
Śmieię się w sobie: a ta skoro ią ofuknie
Idz precz a powiedz Panicy bnydkiey mocy prawi.
Kiedy kto błazna posle ze mu nie nie sprawi.

Staw bez Wody.

Sąsiad moy gospodarzem będący ciekawem
Popisuie się nowo z wygrobionym stawem.
Zdeszy w koto groblę przyszliny do Młyna
Bardzo dobry iuż mu to myśl nie nowina
Pytam potym z ktorego płynie woda stoku
Cz moy duma stanąwszy iako wryty w kroku.

Jeszcze mi to nie wpadło na myśl iako żywo
Że bez wody ani staw ani będzie młiwo.

Do Sąsiada Niezgodnego

Sąsiedzie do wszythkich iako widzę kniiwo
Jesli mięszkaiz Sąsiadem o miedzę cie chliwo
Radzę na Janczarycha albo na Dnipole
Vpewnionę cie tam nikt w oczy nie zakole.

Nieszczera Ceremonia

Przez na wstęp WMći mamci pilną drogę
Cztedzę WMć kiedy uprosić nie mogę.
Wstąp mawsi bo nie radzę Kusić gospodana
Rzecze raz nie kazdy rad drugi raz powtana.

Gospoda w Proszowicach.

W Starey Mocey gospodzie w Proszowicach stanę
Widzę że mi ktoś kretkę położył na ścianę
Turbuię się y ieszcze kto taki nie pytam
Cz na Dwor JMć iakiego przeczytam
Wrzetem się uspokoił w mocy wątpliwości
Ja będę stał w chałupie, na dwor JMći.

Epitalamium JMP. Starościc Schowskiemu z JM Woiewodzanką Ruską Sabłonowską y JMP. Woiewodzic Podlaskiemu z JOX. Wiśniowiecką Oboma Leszczyńskim.

Blisko znak Wiosny y zgrzanego lata
Drzewo się z drzewem dobrowolnie splata
Pąknęła Jabłon gotuie się Wiśnie
Kiedy krzewista leszczyna ię ścisnie
Która iakomi wązcze wrony serce
Nie poiednema podwie da ięderce
Rodzony miłuie wiekopomnę Lechy
Miasto skorupy w orzechu Orzechy
Przyrodzenie rost iakiego owocu
Że w ktorym kolwiek zaszczepisz go kloccu.
Lubo to w Wiśni lubo to w Jabłoni
Dak ięderni korzeń applikuie do ni

Ze mi iabłka ani iuż iagody
Ale frukt świata swoiey rodzi mody
I choć iaka iest w Leszczynie Natura
Znaydzie się między Orechami dziura
Vmiał Jadowniк potrafic w to mądre
Byle był Korzeń Nie wątpic o Jędze
Co pisał Ongi Ktoś przyznawam ији ia
Że ma Nowy Kay Krolowa Maryа
Gdzie Same drzewa Nienkgi dzikie Zwierze
Wnierozerwane schodzą się gromierze.

Na pogrzeb dwuch Krolow. koronaiją K.M. Marijey oraz K.M. y na Cherby K.M.

× Ma Kay Nasza Marija gdzie pod Wdzięczne Cienie
Same do Niey choć dzikie schodzą się Jelenie
Albo tak zse Polaku dwie Korony w Trunne
Dwie na tron Niech z tym Nowy Stawiaią kolumne
Że Nie zawsze Jan Stoi z Mariją pod Krzyżem
Jam ten Oyczyznij Swoim zaceriji Paizem.
Za ponieważ Jelenie bezoary rodzą
Sprawi że Nym trucizny zadne niezaszkodzą
Wostatku Niech o Krwtna Smierc potrąca grobem
Wara Niemiji abo się Nie złotym Jakobem.

× Wet za Wet

Kroś przyiąwszij w Zanadrzu Cytrynę umyślnie
Dwigc Krolowi prosi o Starostwo w Wiśnie
A Krol że zyt Starosta odpowie iak z proce
Bardzo słuszna owocem nadgradzai owoce
Jednakże Wisnie Nimasz na tem czas się figą
Kontentuycie, Zrozumiały pozedł za digą

× Senator Ijysij.

Jeden Ijysij Senator w Swoiey dotknął mowie
Że ma Mugow Korona iak włosow na głowie
Nie mogł wytrwać Podskarbi tamże siedząc trzeci
Daleko wiecey nasze Kiszki w Brzuchu.

Stultitiam patiuntur Opes.

× Szpetnijs iak Ezop iak Korijdon głupi
Zły iak Diabał: a gdzie się to skupi
Daremnij Ciężar na Ziemi ni Bogu.
Swierzki iak mowią ni Diablu Rogu
Szpetnijs, zły, głupi ale zes bogatij
Piekngs y dobrij y mądry z intratij
Nie trzeba Szkoły mogą bydz z Natuniј
Wszytkie Natumij y Szczęścia tytuły.
A chocby utrzec Nieumiał Kto Łacna
Cichy ma pieniądze grzecznij gnieść z trosa.

× Dama.

Grzeczna Dama powiadasz ale w słowku zdrada
Nie każdy gładzyc gładki Nie każda co ma cła

× Straszny Bohatijr.

Jakbym się potkał ze lwem albo Jednorożcem
Styk pod Zorawiem piorem Ferezya broszczem
Geba Srogim od Ucha przerzechana Ciosem
Krzywym Kołem na Ziele Swirzące Strasznij Nosem
Turski Andziar za pasem bystry Nadziak w ręku
Czy oskarda na twardym Osadzona Sęku
Pałasz tyranski pałasz za Ktory się trzyma
Własnie tym albo takim bił Dawid Olbrzyma
Zgory Stawia ni Wielbłąd rozmienione Kroki
Niebo patrzy ponuro płuie pod obłoki
Niestraszniejszy Ogromnym Swiem Lupieżem Knjży
Herkules gdy Centaurij gromi albo Szczyty
Walce mu się Niebu pod Swym Ciężarem
Wielkiey Atlanckiey gory podprawiał filarem
Niestraszniejszy Polifem gdy z Okrutnym gniewem
Za Grekami po Morzu brodził Sparty dniewem.
Mszczę się na Ulissesie wy-Kłotego oka
Młynskie rzucał Kamienie na Okręt Wysoka
Niestraszniejszy Bohatyr trzeci po nich wszedzie
Gdy się Lewa Opasze na pidrona rozsiędzie
Smierz mu Oczu wyciera Szczyrym Mostem Dycha
Chłop Swoi pycha mu brzuch ni edsitel rospycha

Wąs od spodku podrzyty, od brody się długi
Pasmem wiec często się obziera na sługi.
Choć ieden tylko za nim drugi Chłopiec stoi
A za każdym się razem basem dwie moi
Wszyscy z drogi stępuią zdaleka co żywo
W rzędu czapkę trzymaiąc obchodzi to dziwo
Bo z okropney postury z szkaradnego wzrostu
Patrząc nań każdy mniemał że zabiia po stu.
A z Chłop przedawny Żyto z swoim towarzyszem
Zaciągwszy ponet Mazura wywiia berdyszem
Idzie przeciwko niemu ieszcze sobie krzyka
A skoro się iuż bliżey do niego przymyka
Myśle rzetnie go iakwiat a Parobek młody
A z moy pyszny Beatyr umknie do gospody
Czekał tam tak długo z pachołkiem zawarty
A że dom wedle tego Mazur mistr dwarty
Nie każdy rozum bodzie y zębami chwyta
Chociaż tam ten potrzęsa chociaż zwinny zrzyta.

Maty wzrostu Animuszem nadstawia

Kiedym sobie na suknię przybierał kołom
Dwu Usarow do sklepu poznałem z chumoru
Jeden wnidzie wysoki długi wzrostem maly
Lecz pyszny y nie wedle statury spamiały.
Wię według teraźnieyszey stroiący się modzy
Pyta kupca ow wyższey towarzysz urody
Ile ma wzięć atłasu na kontusz ow parę
Pewnie rzecze trzychrzesci wziąwszy z niego miarę
Ledwie temu odkrzyi gdy podniesny panie
Co nayuprzeyszy z ręki wspomny bok a na nię
Spyta Włocha dobywszy od żołądka basu
Ow guny. wiele wyszło takiego atłasu.
Przemierzywszy go okiem rzecze Mć Panie
Dosyć dwadzieścia łokci y ieszcze zostanie
Bodayżeście zabito leda złotki marzyc
Albom yia nie Usarz albo nie towarzysz
Tu Włoch prosi o perdon niewiedziałem prawi
Lecz kiedy WMć wzrostu humorem nadstawi.

Jam rozumiał że długie Kontusza na Ciało
Pewnie wyndzie trzydzieści y boday nie mało
Odkroyże mi trzydzieści na parę Kontuszij
Nie tekie sobie ważcie nas Usarow Włoszy
A z czemuż y nie suknią kiedyś my proporcem
Rowni nie mierzy Chłopa tokiym ani korcem.

Żyt Syj

Piękne nieurodzaiu wielkiego abrysy
Proszę o defalkatę moy Arendarz tysy
Na swey głowie wyrazit: dany go kuta rzeke
Jeśli siłpem nie użne przynamniey zwieke
Jeśli nie zbożem pole musi zawsze perzem
Cudzież się kryie przepiorki rzecze za kolnierzem

Hus vana

Przyrzedny Chłop do Pana gdy pod pachy trzyma
Że kiedy kłaniaiąc się trzeba lepiey zrzyma
Cogorsza gdy mu sobie co tyl obrosi pyskiem
W same twarz niespodzianym trafi go strzeliskiem
Chłop za nogi a Pan z brodą do kija usrany
A z cie nasze zabiią z twoią gębą rany

Wszelkie poddaństwo chrzmie.

Żołnierz od Ziemianina zapraszany w kumy
Podpiwszy: bo ma wino dobre rozumy
Chciałby żeby ten twoy syn był nasze Żołnierzem
Niech go mamka przez Strzemię Usarskie przewlecze
A Pani za Namiotkiem Na one powieści
Nie dam ia dawić Chłopca kiedy się nie zmieści
Do Waszmość masz większe cos niż Usarskie strzemię
Gdy stamtąd Chłopiec wyszedł ma zdrowe ciemię.

Zajęca do kuchárzy

Miękkom kupił te zaycа nagotowac Chłopie
A kuchar długo stoiąc chwardziały w chłopie
Patrzeiąc złodzieia ziego odpowiedzią piękną
Owszem opak bo zawsze długo stoiąc miękną.

Za zayca Wisi Złodziey.

Długo chłop kradał Pana Częstego o to bito
Czesne swoie krakien musiał opłacać Sowitó
Wlazł potym do komory y śledzicy kwoce
Że więcey nie było wziąn Rokicze owoce
Łazut go Pan obiesic że woźi za Jurja
Niemasz się śmiać y chrzwi czemu winowayca

Francuska Polityka

Przeigrawszy po Francuzku Szlachcic ieden modę
Zawzięć iedzat z putmiska gdy uzargał brodę
Pytam Czemu nie Horem który Jezał przed Nim
Pierwszym palce Stworzeniem Noznesze poślednim
Co też krom palców Niczym Niemieszas zadku
Bo te wprzód Stworzone papier mostatku.

Spowiedź

Spowiadał się Parobek przed Xiędzem tey Winij
Że w brogu gospodarskiey dziechał dziewczyny
A gdy wszytko z początku powiedział iako było
Pyta go Xiądz iesliś zał bał ieszcze mi miło.

Baltwierz Niemiec z Polakiem

Do Niemca Cyrulika Szlachcic iuż nie młody
Przyszedszy nekę Panie podgolcie mi brody
Niemiec wiecey po polsku Nieumieiąc rzecze
Jaia, a Szlachcic za drzwi co prędzey uciecze.
Bodayżeś chamiebnie zabito chułtaia
Ja brodę każę golić a on mi chce iaia.

Niedokaże Stanij co młodij

Stanij Mąż młodey Zonij przeciwięc się gościom
Którzy mu Zartowali u Stołu z Jey Mćią.
Nabrawszy w gębę flagmij chciał przez Stół strzelisko
Uczynić: aż on w kąśe która stała blisko.
A Żona iego figla y w nocy dokaże
Wiele razy chce trzasnąć zawsze się pomaże
Na to dziad Niewielka nocz miła Pani ze trzmi
Wstrzyku ze Stołu oplucie Niedbały by na wietrzne
Gdy pytlowi Wodny mtym dogodzi gospodze
A ta do diabła tryby w trzewiki po nocze.

Czasem y kota leżą albo brodzą w male
Że się Pęcwie Kucharka dopiere Koszule.

Æquivocatio

Szlachcic ieden miał Syna w Jezuickiey szkole
Wziąwszy potym do domu pytago przy Stole.
Petrus flevit Amare co po Polsku znaczy
Że Piotr płakał miłować Chłopiec mu tłumaczy
et Jani Która gościem Siedziała za Stołem
Nie płaczęć nasi Xięża pewnie z Apostołem
Xiądz też Siedząc podle niey Niemasz Czego chwalic
Wiem żebyś się nie Mil Graczyła użalic

Strusie Jaie

Gdy w Kościele Kanonickim iedna Pani Wieczij
Obaczy Strusie iaie we Srebrnej Obręczij
Wpre Niewiedząc co było Haze Panie głupia
Pyta się w Zakrystiey iesli to Kość trupia.
Słyszij Panna od Wiechy y ukłoni mu się
Przyszedszij Mścia Pani iest to iaie Strusie.
A ta ciężko westchnąwszij pewnie religia
Potmarła Mści mego Pana Stryja
Wiec go Sobie wspomniawszy po tak wielkim iaiu
Mówmy po trzy paciorki Panno dla Zwyczaiu
Bitat on Niedys Turki z dzikiemi Nachaijcij
A Panna Co Nimiat bić tak wielkimi iajcy.

Ostrożnie trzeba strzelić

Miał y ieden tylko Wychodek był zgoła
We dworze Kędy iadąc Szlachcic do Kościoła
Rano w Niedzielę wiedzieć ze będzie dziesiąta.
Nim powroci do domu zawczasu się Wrzęta
Panna Służbista także ubrawszy się pięknie
A Panu Nic Niemysli bo też ani Stęknie
Maiąc Wygotowane w Siwym Mozdzeniu Kule
Niechce brukać y dźwignie z Spodnicą Koszule
Tytem drzwi Otworzywszy tak idzie z Komnaty
Tylko co ma dać Ognia przez dekiel Nosmaty
I Wypuscic na fleytach Ładowne Strzelisko
Strasznie iż Pan Litonicz wrzij iako Tyta blisko

Dodat Niespodziewanij impetu Wąsunek
Że Pana między Oczy Vderzy Kądunek
Z tey że zamr Furyey gęsty Grot a z drugi
Gorącego Ukropu Wypuściła Strugi
Więc Miasto Nabożeństwa idącey do Winnij
Nie rozumiałem że tak Nabiiaią Panny.

Kto Niedorzędy Okiem Dobrzy Mieszkiem.

W Świtanie do Komorki szła Pani potrzebney
Chciaiąc Dorzec Panny w Komnacie Służebney
Obaczy Cztery Nogi grzyleszczey był Mostek
Z dawnego zachowania Nielnota wyrostek
Panno Cztery to Nogi Macie w iednym Kroku
Da Się Nie Nierozeznawszy rzecze zaś y z boku
Ozrawszy na Nie Cztery Mysia Pani Dziura
Ale ia tylko na dwie od Wszystkich bierz
A Pani choćbym Nie też z Skrzyni chciała tupić
Niepodobna trzewików y ponczoch nakupić.

Wymowka

Nieuk nikomu z Gorszenia Grosza nie przynasza
Jeżeli we dwunastu znalazł bies Rudasza
Opekaciała Maiszka z dawnym Swoim gachem
Co od Xięnicy na pythi Wzięła powić z Strachem
Koperczyzna w białym Lewskim Whradzy Się Fartuchu
Gdym mu zdołać Nimogła dosięgnął mi brzuchu
Czemuż nie wołała Żebyś Siostrzy Czuły
Już byś to Silentium batam Się Reguły
O Wielka nasze Xięni Zakonnice Cnota!
Zachowuiąc Regułę nadstawi Żywota.

Oferty

Leciuchno Panna na Krotku Nogi na Krzyż Złoży
Chcąc z Nią ieden Młodzieniec zazartować chorzy
Wieniec Winu Na piwo Wiecha bywa po Wynku
Krzyż Na Miód podobno go mazą WMC na Szynku
A Panna wracaiący Się z potrzebney Komorki
Poczęstuie WMść Lipcem z Swieżey chmurki
Nie śpragnę Mysia Panno a za te Ludzkości
Cop dla tego Achtela dawuię WMści.

Jakowesz

Jeden Wielkiego Pana Maiąc gościa w Domu
Kiedy Mu Się zrzęptuie z Żoną po Kryiomu.
Szkomo Uznie pijany: a choć Nie Śpi chrapie
Że Się Owi z Komnaty Wrócą po herdzie
Patrząc potym postoie Między palcy Szpary
Kiedy z dwoią pachołek przysiąkł Się Mlarzą
Do flasze Wina postoy rzecze Panie Bracie
Jeśli śpi Panu twemu ale patrzy Macie.

Zachcesz na figę

Chłopek Niewielki wzrostem chciał Widzieć Cicho
Żeby Króla przyiwitał Cisnie Się przez Izbę
Ale uwiązł y tylko z daleka mu dygł
Oczymał tu Kłos wyrzuci przez ramię mu figę
Ukazawszy gdy Się gwarz Sierdzi Niesłychanie
Chcesz widzieć Zachcesza Pana wlez że na nie

Na Ohmowce

Dowiedziawszy Się że zła u Sąsiada Suka
Oczemiła Się: z kartką po które Chaydutka
Nie maiąc psa przy domu posyła mu dwoie
I pisze, że daremne to Staranie twoie
Kiedy Kto blisko Mieszka iszczynego Czeka
Nie trzeba psa lepiey go y z domu Oczieka.

Pysznego a głupiego trudno Nauczyć

Widząc Sroka iaskołkę że gnizdo zakłada
Siostrzyczko Nauz Mię też tak robić powiada
Lecz że iaskołka na Krzyż dwie złoty gałązki
A Sroka umiem umiem podleciała w tą stronę.

Na frasunek wielki orzeź matę

Tak Się bardzo frasuiesz moy Kochany Marku
Że uzdeczkę zerwano z Konia na iarmarku
Nayleprzy na to fortel Kupić Sobie inę
Wszcey Maximilian Strauss pod Byczyną.

Suspendio avbor deligenda

Jadąc chcąc drogi zaczyć w Miesopusty Janny
Z Młodzieniec tą drogą w Zaloty do Panny
Pytam dokąd to Komendy ieszcze y Sam Nie wie
Ślazli Się nekę wiesić to na Słusznym drzewie

Boc tego tylko szukac zeniąc sie kazdemu
Zeby mogł wczesnie wisiec, wisiec postaremu
Jescze tu iescze moge wymowic Młodzience
Ze wdowiec urwawszij sie znowu do szubience.

Handel Zijdowski

Pytąm potkawszij Zyda gdy sie w droge wlecze
Dokąd! do Jarosławia. a z czym! z głową rzecze
Bodayze cie zabito niecnotliwy Zydzie
A ktoz głowe zostawi kiedy w droge idzie
Chciey mie WMC zrozumiec Mci Panie prosze
Kto inszy ią dla kształtu ia z potrzeby noszę.

Scijatijka

Maiąc potrzebe z iednijm widziec sie Prałatem
Juz słonce trzij godzinij swieciło nad swiatem
Juz mysle swoie dotąd odprawił pacierze
Idę az chusty z mydła w sieni dziewka pierze.
Czym sie bawi JMC trzeci dzien odpowie
Jako go w łozku trzyma słabiusinkie zdrowie.
Pytąm co za choroba? dzis od Cyrulika
Słyszałam zego boli to co sczija w tyka
Tam do diabła z niemocą pomijsliwszij sobie
Idę: iescze m o takiey niesłyszał chorobie

Zdrowie Niezdrowie

Zdrowia mi zyczysz wina tak wielkim kielichem
Moy kochany sąsiedzie piiąc do mnie strychem
A iakoc twoy postępek daleko od mowij
Pewnie zywy nie bende dopieroz y zdrowy
Jesli mi wijpic kazesz czego iuz mąm probe
Mow raczey dayci Boze z przepicia chorobe

Zal po Małzonce.

Jakoz na swiecie zywot nasz iest sliski
Gdy swiezo sąsiad moy owdowiał bliski.
Jadę y wedle chrzescianskiey modij
Pomagąm zalu y iego przygodij
Zycze mu prętkich pociech za tą troską
I radzę skromnie plagę znosic Boską
Ktoz sie na niego uskarzy w tey mierze
Gdy pozyczany zywot ludziom bierze.

A ten zal mi zem przyiaciela stracił
Co gorsza ledwiem pogłowne zapłacił.

Pan z Włodarzem.

Powrociwszy szczesliwie do domu z obozu
Kazę wołac Włodarza ledwie zsiędę z wozu
Co tu słychac Włodarzu? wszytko dobrze powiem
Naypierwsza kiedy nas Bog udarował zdrowiem
Moiey stado iak sie ma? więcey go czy tyle
Jakom odiechał! a ten zdechło dwie kobyle
A więcey co! wszytko dobrze rzecze
Co naylepszych ogarow połowa sie wsciecze
Pokaciec mysle dobrze! coz tez zacz pszenice
Niemasz nic Dobrodzieiu kąkol a ostrzyce
Coz iescze więcey! wszytko dobrze Mci Panie
Zyto iest? Bog wie iesli na sianie dostanie
Wolałcibym ia rzekę zebijs tij był chorzał
Jeden kmiec nąm poszedł precz drugi wczora zgorzał
Niesłychac nic lepszego pytąm! a ten znowu
Wszytko dobrze coz stawy doczekały złowu?
Obadwa sie zerwały w tamten miesiąc gdybij
Niepowodz mielibys mij pewnie dobre rybij
Bodayze cie zabito wszytko mowisz dobrze
A niemasz nic dobrego nuz laską po ziobrze.

Nadziewana Kura.

Wiezdząm we wrota dawszy znac o sobie wprzodij
Az kuchar z miotłą biega za kurą w zawodij
A gdy mu kędijs w mieysce nieuczciwe wpadła
Bodayzes głosem rzecze tysiąc diabłow ziadła
Chciałem zaraz obrocic koniem nazad z dworu
Biorąc miarę na bankiet z takiego saporu
Dla swey iednak prywaty potym dla urzędu
Tego brzydkiego zyda przytrzymąm zapędu
Ledwie siedziem az kura do rosołu sucha
Zaleca ią gospodarz iako bardzo krucha
Ja wspomniawszy nadzienie powiem ze z natury
Od młodosci nieiadąm nadziewaney kury
Wolałem kęs kwasnego na czas wypic wina
Wiedząc iako niestrawna piekielna zwierzijna

Stoicus

Mowiąc z mną o Kimsi Doktor po łacinie
Stoicu rzecze niego na co przy Kominie
Rozmieie się Pamięnka, Niewiemy przyczyny
Aż gdy się znowu leyze uciekły łacinny
Tak Serdecznego śmiecha co za okazya.
Pytam pilno: a Moia Pamięnka gdziem cia
Przyzna się potym Panicy gdy się kiia boi
Z Czego się śmiata, że kus Doktorowi stoi

Morowki

Miat ten zwyczaiy chwalebny iedeń Wdowiec Stary
Że ilekroć bigce usłyszał zegary
Ani go obiad ani zatrzyma wieczerza
Byle niespatrzykłękł zaraz do pacierza
Trafiło się że leie gdy noc bywa krotka
Już był dzień wstawszy z łóżka poszedł do wychodka
Siodma bit zegar a on dawszy oczas Naturze
Niezawiązawszy gaci uklękł przy okienice.
Zmowiwszy pacierz Wonic skoro go sen zmorzy
Trafiwszy na to Panna ledwie drzwi otworzy
Krzyczy co zgarła bieże w gzieźle bez Szorowki
Umarł Pan bo mu się iuż Wydały morowki
Że to było w Krakowie co żywo z gospody
Naybliżey Pamięn biery oględował ionody
Tor skoro się ów wtrzeźwi iako się obudzi
Że morowki nie mogą ale rożą ludzi.

Niepostrzeżenie

Kilka znacznych żołnierzow iesli dobrze pomnie
Z pod Kozackiey Chorągwie przyiechało do mnie
Jako się powitamy nie przymiarkuy wodki
Według mody dzisieyszey z dziurawymi środki
Żeby mogł ktoryż rzekł Chłopiec stawia z tyle
Kiedy iedno po drugim obie iak po myśle
Wemknę się żołnierzowi iaycą y łak w kupie
Wiszą bo miał że portki y gacie na dupie
Powrocił się do kieliszka aż iako we Sforze
Wrzekł z nim Stołek ciężki bo iayca w gzirze
Krzyknie raz Kontusza drugi szable maią
Ale gdy Stołek tadyesz za nimi się przewraca

Musiał wtenc Chłopiec podeń z Oney Ciasney dziury
Gayta mu poredynkiem wyiadrau dogony.

Æquivocatio

Prezentował Swą Rotmistrz Hetmanowi Porte
Widząc Mnieyszą Niz przed tym ludzi pod nią gwałt.
Skusiała rzecze Hetman ta Chorągiew Panie
A Rotmistrz Niezekpiała znowu zaś Kus Stanie.

Złoto y błoto.

Z Jeszcze tku Obiecadła iedną z drugą z Końca
Dwie litere dwie Słowa pod Obrazem Słońca
Wyłowę Sobie gnewiwne bo na iedne płacą
A druga Wszytkich ludzi Uweseła: a znacą
Złoto y błoto: imię Natury Wyrazy
Kiedy iedno z Nich Rali drugie Człeka Razi
Jak by złe to y beto gdy Obóie zwarze
Wdle Niźli zepsuię ze się ia gomarze.
Nayczernitysze błoto wdy się ciała pusci
Do śmierci złoto Komu nie szkodzi zatłuści
Co gorsza że do Nieba formom idzie z błota
Kiedy Cierkiemu złotem łam zamknione wrota.

Quæstia.

Wzięwszy z Wielkiego gęsi okazyą stada
Pytą Kawalerow: Dama gadkę zada
Jakim by ie przepełkiem Kształtem przez podwore
Żeby żadna az gnoy pewcia w Oborze
Kiedy ten rożnych maca do sekretow Kluczy
Ale trafic Niemoże Owa go Nauczy
Postawiwszy ie nogem iako Szyrey Sługi
Niechay wetchnie po Oczy to wyie Nos iedna druga
Nu rzecze ten Ostatnia pospieszy się z noscem
Nie może odpowie ma zatkay Wm6 Swoiem.

Broda

Jeszcze Niedziała miedzy Vczonemi zgoda
Ozdoba czy z potrzeby ludziom dana broda
Choć ci Wszytkie Narody Które zepada Kola
Nie tylko brodę z twarzy Nie tylko was golą
Ale Cemu się dziwisz y porzuc ze głupie
Ostrzyżsy z głowy Swoie Włosy Nosz trupie.

Pewnie by tam nie znalazł Anioł Abakuka
Gdyż by mu prozna w garści została peruka
Kiedy z Cudnych poziela Daniela garcow
Nie uznasz tam Sędziwych po siwiznie starcow
Prozno śmierć chcą oczukać Wiech nie tylko włosy
I skore łupią pewnie iey nie uydą kosy
Tylkoć to Apollina z Bachusem bezbrodym
Wiecznie czynią Pogany Pestlodzy młodym
Lepiey zaś te Narody które kablą robią
Socinie zapuszczaiąc brody starosc zdobią
Ale miedzy wszytkiemi choć chodzą bez broni
Żydzi ią zaraz ze Mchu wieszaią u skroni
Poganie dla powagi Polacy ią Noszą
Dla statku od potrzeby Węgrowie z Wołoszą
Jeśli który z nich kogo rozbije na bene
Aż nie on skoro brodę od gęby odpore
Ty kyfy strachu niemaią Cesarz ią zapuścił
I podobno żebys iedzie suknie nie utłuścił.
Jakoż mali się prawda rzecz idzie o szkodę
Bo tacniey niżli suknią możesz wypłacić brodę

Na Lutra

Cybitwow Jan wybierał żeby Bozym słowem
Apostołowie ludzkim bawili się łowem
Znał że kochał myśliwych gdzie się i ci liczą
Którzy w Morzu nie wody ciągną ze zdobyczą
Nie wstawie iako wydra iako Zodziey czyni
Co nie tylko w Sadzawce ale kradnie w skrzyni
Jeżeli Luter wydrę z łacińskiego znaczy
Bardzo pięknie się nowy Apostoł tłumaczy
Który kiedy się nie śmie na Morze odważyć
Woli Lwa w Sadzawce Raybiony zazyć
I nudało mu się to co takim robią
Niech czeka zego oraz z rybkami oskrobią
Na Mone świata było iesliż się przepośći
Nie w Katolickiey lutnie ciągnąc sieci Rowieć

Do Cyclow Societatis

Nie pokoy na świat przyniósł Jezus mowi
Tuśie przypodobnią właśnie Jezusowi
Cyganie którzy iego przezwiskiem się piszą
Prawdziwie w terminie tym z Nim towarzyszą
Chyba by wszedy na nich Narzekano darmo
Gdzie kolwiek w Stawią Noge zaraz trąbią larmo
Jesli słabe Kazania Piotrowego skutki
Wjęli iego mieczem dodac do wiary pobudki
Tylko do Niewiem iako przy wiesc to do parij
Gdy pismo wiarę liczy miedzy Boze dary
Przymuszac kogo żeby wiązn czego Nie może
Zdała się że taki Człowiek w pada w słowo Boze.
I wiere szkoda by się ludziom o to kusił
Gdy co Bog z łaski daie Człek w człeka chce wmusić

Na Francuzy.

Miedzy Ciernim lilia y tego do to czy
Pieśni Salomonowych kościół Matce Boży
Sam był Ciernim dotąd aż wielkim zawodem
Bog go krwią Syna swego zaszczepił Ogrodem
Czemuż Francuz lilią na swym cherbie słynie
Stawnij się darniem w Panskim z lilijey dziedzinie
Wiedzen zapach się kwitnij Chrześciańskie zgodzą
Sami tylko Francuzi y Polacy y Smrodzą
Gdy się Chrześcianizmem pierwszym ich król mieni
I wzdy się nie tak tak inne to ziele zieleni
I z poganstwem przeciwko Chrześcianom trzyma
Niechże ten niema za złe który przyidzie zima
Kiedy inne do lochow dla odmłody wniosą
On zgorew pieca miasto odwilżenia wsa
Z przyrodzenia ten Kozen y prędko się kazi
Inne co daleko gorsza rzecz zarazi.

Proces dobrey Wiary

Gdy po śmieni Cyrcowskiey który był Kalwinem
Sprawa przed Sądem o dług toczyła się z Synem
Karte która Niebożczyk dał na złotych trzysta
Pod dobrą Wiarą Cyta procesem Jurysta
Przeciwna strona Swego z tey miary

Zezłey Kalwinskiey będąc Oziec iego wiarij
Dobrz ani może Sam Siebie ani Syna
Obliżowac: Co mądrij Sędzia tak rosciina
Na Sądnim dniu o Wiecze dekret będzie Boski
A teraz dług Niech płaci Sukcesor Cyconski.

Rosprawnicia

Prosił mnie na ucztę Ziednym Sąsiad drugi
Prysiądz Niemogąc się wymowic z Usługi
Ledwie on poczne krzywdy y Swoie urazy
Aż mu się wrzesz werwała Zona Kilka razij
A Ze gdy się ow przeście w Oracyey Krzepi
Nakoniec milczcie Panie powiem iako lepi
Vszy mnie bolały Kuw Onych Słuchaiący
I powiedała, ale Klomstwa było wiącey
Wzigrawszy potym na Stronę Owego Sąsiada
Że rzekę kiedy krowa Wołowi dobada
Nie prawo ale Sama gwałt Czyni Natura
Kiedy Kogut na gnoiu Milczy przed Kurą.

Katolik z Zydem Cesarz z Tekielim.

Kozieł y Baran chcieli bydło iedney trzodij
Gnez długi Czas Nie mogli przyść z Sobą do zgody
Kozieł się na Barana a nieslusznie gniewa
Że więcey Owiec niż Koz wchadzało do Chlewa
I baranowi z Kozłem to było poszwarkiem
Bał się żeby mu Owiec nie zaraził parkiem.
Więc iako się spotkną z sobą raczey kilka
Niemogąc Kozieł zdołać zawoła na wilka
Który skoro potęgę wszytkę swoię zgarnie
Kupcie się niemogąc wnisc drzwiami do Owczarnie
I uz zgoła wielki błąd był Koło barana
Aż tez y on przybiegł na pomoc Brytana
Ten zbiałym spadszy Grzbiet iednym ze Cherapem
Wytrzęsnął Szyby wilkowi pospołu y z Czapem
Wilk ze wpoły odarty do Swoiey wlazł budy
A Kozła iuz poczęto wyprawiac na dudy
I bez mała ze na tym Koniec zgody Stanie
Mięso będzie przy wilku Skora przy baranie.

Szaniec JWP. Chorążego Zatorskiego.

Od Młodości w Marsowym trudziwszy się trzcu
Jezeli nie w Obozie tedy mieszkasz w Szancu
Zowym co trzydzieści lat robiąc na Galene
Bez wzgardliwey Wolności Rondlinią biene
Wolał nk tym na którym ziadł zeby pogrzebu
Czekac niżli nowemu przyjeżdżac się Chlebu.
Odważny Putkownikn Niemac się do Chleba
Kiedy ieszcze y Szaniec Kupowac potrzeba
Co tam zadpoczynek? Co za wczas? gdzie kogo
Inszego przymuszaią by opłacasz drogo
Gas na wszytkie Moy Zacnij Chorąży pieczuchy
W Szancu Marij Morsztynom w Szancu y pieluchy.

Na dziedzica wsi krzyża

Patrząc na Procesyją na Szlachcica w Kole
Co krzyż Wioskę swą przedał a Kupił Sobole
Nikt Nie idzie za Panem wedle woli Bozij
Jako kto rzekę Kiedy krzyż Swoy na się włożij.

Reformaci chudzi.

Widząc przy Reformacie Bladym Cienkim Suchem
Otyłego y z wielkim Kanonika Brzuchem
Juz tam ten Myślę Swoy łoy wymazał na Knoty
Przetworzywszy affekty w Bogu miłe Cnoty.
Kanonikowi iescze żal zalanych Nerek
Dochowa tusze Smierci przerastałych Sperek
Niedoczeka się Knota z Reformatem, iuzci
Ale Niewiem do iakiey Lampy Swoy łoy Spuści.

Siedząc w Zurze

Siedząc tamo Slacheckij Dwor o Srodposcia
Wtym pilem nic nie myślił gospodan ogoscia
Że iuz Stało na Stole pod półmiskiem Cost
Nim więcey z Kuchnie Gladey na Swoy obiad prosi
Zmyślam ia że iuz iadszy y Mięszym się w Sobie
Bom rozumiał że Obiad Skończył o tey dobie
Lecz gdy wpney mię prosi a prawie Niewoli
Mowię od pereiestku chowawa ne boli
Że geba iako Swieder Wieniec iey nie treba
Że mi nie dobre Myślisz Niechcęc z emną chleba
Tak Wielkiey humanitej Owego przynuki.

Miarę biorąc pomysłę Muszą to być Szuki
Albo Karpie: choć Sama y Szepce y trzcia
Że mu na wstyd wymichie prożba tak gorzca
Wiele pomysłiwszy choćby Chleba z Solą
Położy t wdzięcznie trzeba przyjąć dobrą wolą
Aż skoro ow potmisek podniesie ku gorze
Ito rzekę Slachecki obiad Sędzie w Rzuze
Jem z owym przymuszonym do miodu Niedźwiedziem
W tym naklawszy na talerz Cześnie mnie Sędzią
Gospodyni leczże był rozwarony srodze
Zgarnę zaś a mysz dnia Wystawi dwie Nodze
Wezdrgnąwszy potoże Noża gospodarz gdyby
Lepsze były prosiłbym nie na Morskie ryby
Juz ta w Morzu Niebyła, bo się w domu lepsze
Lecz gdybym miał na Mięso rozmaitsze Kiełbasze
Patrzę na twoię Cudność zazdrość bym zwalczył
Teraz talerz oddaię Niech ię kto inny
Hałas z tym iakby kto zapalił Siarkę
Pan w Panią, Pani w Pannę, a Panna w Kucharkę
Jedno się drugim składa Koniec tego Kramu
Że Kucharka przetrzymawszy nie Sędziła Panu.

Nagrobiec Końcenna Szkatuła

Dowiedz się kto przed Staymi Chłopcze z konia zsiada
Patrzę oknem roskaz a ten odpowiada
Pan iakiś bo po Szkniach znać y Animuszu
Że Szym Kogoś on pytać w pieprzowym Kontuszu
Portki Cynamonowe Żupan Oliwkowy
Czapka barania na niey Kolor gwozdzikowy
Że ten był we Czwartek znowu rzekę gdyby
Chciał dowiedzieć poczekać zaprawdę Nam Wypij
A Chłopiec Cynamonu Niekłasc Nóż Panie
Bom widział złe na zadku portki Niestekanie

Nowe Rzemiesło

Rozliczne dla Wygody ludzkiey Są rzemiesła
Stalmach Wozy y Panie Stolarz robi krzesła.
Krawiec Suknie Szewiec Boty, Kuśnierz Futra szyie
Ekspedyt na Koszule tkacz dzieie z przędziwa

Kowal Koniom podkowy Słosarz Klepie Klamki
Nasz Sąsiad Niedaleki umie robić mamki
Żyie z woli ludzkiey Bezrzenny Ustudze
Kiedy swoich Niemaią dzieci chowa cudze
Co należy do wielkiey Sztuki tego Cnoty
Że im iakimszym płacić Niemeba roboty
To ma prawda z Czym Każdy rzemieślnik się drozy
Że koszta na nacynie żadnego nie tozy
Obeyście się bez tego dziwnieyszą bez rzeku
Jbez światła zimie się Naytwardszego Sęku
Zapłacą mu Ogółem pewnie na dniu Sądnym
Że tak ludziom Wygodnym był y tak pozny dniem

Pasierb

Z Młodą Wdową Co o to dostatni y Grzeczny
Ożeniony ale iuż Młodzieniec Stateczny
Wstąpi do Mnie ledwie co przyiadę do Strzelec
Był przy Nim Mały pasierb zuchwały Kozielec
Chwali mi go ze rozum Uprzedza w Nim Lata
Tym że rzekę y gorzey Kiedy Skąpowata
Czupryna, Niech że minie dwudziesty rok trzeci
Nie potrzeba Kupować grzebienia Wrzeci
Forma to albo abyś Kiedyś się zasiedli
Warsztat tey Sanney patrzies byście Niezawiedli
Żeby się ley Ludata: bo inaczey do tey
Jnszego rzemieślnika poszuka zoboy.

Ochmistrz

Srogi frant ale maiąc potemu Urodę
Zapuścił chędoż Ochmistrzem zostać Młodu Brodę
Pod którey Kiedy Szczęścia Szuka Przywileiem
Panna (ale inaczey od tey co w Betleem)
Syna poczęła o co Kiedy na nię Szuka
Jam Stary powie że Ochmistrzią oszuka
Jnaczyi iak żywo Niemyślący o tym
Przetrwożywszy pod brodą z Sorzeta się łotem
Koniec był tragiczney oszukaney brody
O Balwiena pobywszy z Ochmistrza Pan młody
Wziąwszy pozar w Kotlebie przezno głowę dłubie
Czego żeby przez Ślubem Uciął to po Ślubie
Choć druga broda gości Miasto Ochmistrzyni
Jeszcze tym przednzy że iuż Oświata Czyni.

Niemasz nic prozniego na Swiecie

Powiedaią Fizycy ale ia dwie z tego
Że pod Słońcem nie znayduie Człowiek nic prozniego.
Pełna była że insze Opuszcze pryklady
Dziś prozna Skorom wytrząsł z Szkatuły Szufladę
A Pan Doktor nie prozna bo tam wszedł Wiatr za nie
Ja wiem wam dziękuie za Naukę Panie
I waszey wielo mego zdrowia pilną pracę
Wiatrem wam pomiewać ma kto one zapłaci
Wiec tego nie podobna nicz dobywać z trosa
Żebyście go zaczęli nadstawiać Nosa.

Trefunek z Wyrwanego

Senator Wilco Arendę puścił Szlachcicowi
Wiec drogę przyiemnemu Czynsz Kontraktowi
Gdy owemu gotową hoc w polu niedonosi
A Mnie też na Wyrwanią żebym iechał prosi
Jakom żyw chcę mi dawno pięćdziesiąt lat minie
Wymawiam się o takim niestrzyżę terminie
Ja mogę siwy włos wolny od takiey przystugi
Ale kiedy ten pisze prozne mnie na długi
Jadą aż Cnio Worny zawiązawszy Oczy
Z Kadzey Kopy po Snopku dla proby wyłoczy
Ktoż to wyrwaniec Arendarze Nowy
Która skoro gospodarz odprawi połowy
Prosi nas do obiadu to wymawiam sobie
Żeby brzuch Szupryny nie była na grobie
Lecz patrzę gdy gorałka przyiaciele piią
Dosć mnie neką odprawić iednę wyrwaniecą
Wiadrzę Konie Kim Inne Kto u Stołu zasiędzie
Bo iako widzę że tu bez drugiey nie będzie
Iz gadłem bo daleko ieszcze do wieczora
Powiadam Cyrulika do onego dwora.

Do J.X. Sufragana Krakowskiego Biskupa Zaodyckiego

Ledwie werms Swiętego Obiawienie Pana
Tozreke do Naszego X. Sufragana.
List do Zawdyckiego Napadszy Biskupa
Więc pominąwszy inne Wonych była Kupa
Czytym aż Mu tam Srodze pismo Swiętę gani
I grozi Nasze letni Ognie-Zimny ani

Gorzey, że Ubogi mi Kupie złota
Znaydo Antecessorom iego ta Remota
Do Naszego pomysłu nie w Rzeczy nie należy
Na co złoto kupować gdy mu w Skrzyniach leży
Nie letnia gorączcość przechodzi Ukropy
Wo Koń powoli Szlachcica Kiedru Kilce o Snopy.
Choć ich Koronne prawa inaczey rostrzęgną
Chwała Bogu Cłym grosz ze go niewynęgną.
Boczek pocciwy dobry Kuzely o nim powie
Pretor y Kmieć ledwo niechodzi na głowie.

Trefunek.

Idąc przez Sobą Panna Moiey Zony Sługa
Potchnąwszy się na Środku padła iako długa
Wiec chcąc zatym okrasić on Ustyrk tak Swoi
Ponawoży się z Ziemie nieprzeze na Słabe nogi
A ja Niewiem prawdziwie co ma temu robić
Jeśli iako u Stołu toby się zagłobić
Co usłyszawszy Żona prawie z tym Swym Kilnem
Nie raz się Wszystkim mawiał tak ochotnie innym,
Zartuie to miła Żono iuż zbyt wielchotek
Nie na Klin ledwie może przydać się na Kotek
Gdy co lata przerobią z dębowego w brzozy
Ledwie się czasem zeydzie do dzwiny gotowy
O Twarze ani myślec bo ledwie biel minie
Jako tylko się w Błocie pod Kijami zwinie

Kwartet do Panny

Przed Panem y przed Panną na weselu młodą
Kwartet Nowo sklepiony postawiono modą
Wieniec złocisty w koronie z pozłacanym sznurem
A że iuż ięzyk dosyć miał Naszemia Cesorza
Żeby się tego zmysłem mogła dostrzec innem
Patrz Oczy Listami a Usta rozmarynem
Raz na Kwartet na Pannę pozigolaiąc drugi
Wielki obu apetyt Mysle Smak nie długi
Panna Nie tego Między Zębami ięzyka
Takiego chce do Ucha iaki Zotna Wtyka
Ten ptak przezroczysty Wyimuiąc gospodarza zdradza
A ow że ięzyk Pannom to Kulachie Osadza
Dotykanie w Kwartecie Nic Nie mamy Uszy
Lecz w Pannie piękne mięsne tanto na podwiy.

Jak z Warszawy pod Gotąb wiozy do Obozu
Chcieć dat pospolitemu Ruszeniu rendezwo
Wyiechawszy na Piątki Sawrowe chrzewo
Pewnie tak Srogich hebnow przestraszony echem
Uciekł by był Pogamin z kamienca przed Zechem
Rozumiejąc że tyle serca, tyle ma siet
Ale Broniowski Krwią Swą Ochoty przyswiet
Więc wtorowszy w Warszawie One Sejdy walne
Dawszy harac Pogano w Morenj tubalne
Velezą, ale że wiatr Mroźny pocznął dmuchać
Nie dały się Rycerstwu Cichmu długo słuchać
Osadziwszy Hanerka bowiem dla rokoszu
Przy boku Panskim, sami Którego w Mazoszu
I dziś pełno z Jaśyrem rzekł był od Dunaiu
Pospieszy się do domu z Lubelskiego Kraiu
Stanęło pohym w radzie żeby Konty One
Przy Zagetowych mieszach były powieszone
Lecz kiedy przyszło Marij Pismo do Archiwu
Znaszey wmoc Mieności przysadzono piwu
Niech nie będzie Nikomu ten postępek dziwny
Albo Niezgonalczany Oboz y Nie piwny
Z którego choć się z Turkiem z Swoią szkodą kuma
Na wieki się Korona Polska nie wyzuma.

Rze Baba.

Przno się Znaczyć przno Stroić z bryze
Bo kogo Konie pokarbuią Knyze
Niech Jene biią Niech Jene Kaleie
Żinne Skto choć w nie gonatki naleie
I Swieca gore chociaż lichtan Zgbnie
Wyciągay Skore Niechay iak na bębnie
Wyprawny dobrze Co ma Stare gatki
Le Tuere Niechay ią drużocie w Kawatki
Coż mu za koniysc Co zgd za Uciecha
Przez rzeczy wodnichu nie lubego echa.

Kalecka.

Moy Xiądz Plebon Stary się trzymaiący mody
Na Bożenarodzenie ponaszemu Sody.

Coż gdyby się bez Winu takim Obyczaiem
Obeyść Mięsnikaiąc Zonę Swiątby ngm był raiem
Cz Skoro kiszczy chiurę w Samym Wyymu Środku
Rzuciwszy Fiśle wetchnie Widelce po Spodku
Bażanty, Kuropatwy, Cietrzewie, y Głuszce
Jetemię Zeźrą Sarny, w tey Zamknionej puszce
Jako z Korabia Kiedyś y ptaty y Zwierze
Kozlatuią po Stołach Gocion na talerze.
Tak mgle Zupełnego nie wynidzie roku
Skoro Pan młody Kazi Swey pomaca w boku
Otworzywszy Kosztownij ten Kaszet Struktury
Obaczy grzeczne Sgny, y nadobne Cory
Pysko się Mieli Zanuć Niechay mię porania
Gdy iako z Troiańskiego Wyiechą się Konia
Prawda że tez y Wrony, Sroki, Wilki, Lisy
Nie Same Kuropatwy Kładą do tey Misy.

Corruptela Solna za K. Kazimierza.

Żeby Król na Seymiku Nachyć miał powod
Znane Kiełkaset beczek dla miedzy nie Soli
I Gryfkiego o Wieczna dokaże Siomoto;
Czego insi Królowie Niemogli przez złoto.
Z Korum powazny Slachty choć w Swobodach dziwa
Nie wiem ale błędu Wszech rzeczy Natura
Bo dotąd bijoch bydeł Sol od Skary broni
Dziś Zyiąc ieszcze ludzie pytaią się Soloni.

Korty Ogromne na Pospolite Ruszenie pod Gotąb

Powiedali Nym Stany Sospodarze Nassy
Że nieczym przyiechay Turkom z domu nie Wystrzasy
W którym się ta gadzina Spiąca wypaskudzi
Tylko gdy ich Kołaczyc w prawą beczkę budzi
Więc takim gospodarze płoszy z domu Turki
Takiego Kosztem zatył Król Muchat na Turki
Rozumieiąc że ich tym z poddla wypłoszy
Kazał Korty na Czterech rzeczny doboszy
Niewielkie pod Wieliczką w Karbanej Solej
Boiedeń Skoń ledwie Bryć bawoły
Kiedy z Nich Dobnego potrzebował Woza

Nie koń rozmaitki maią zwyczay drudzy zgoła
Lecz konie rożnom Stanom rozdawał wszystkoły
Naprzod Achillesowe Wszytkim daie cugi
Które smutnie w Oycowskich Oczach rad y drugi
Koło Murow Troiańskich Hektorowe Ciało
Widzyty iakomu się to niezle udało
Gdzie kazdemu co dusze prowadzi do Nieba
Pokutą z cierpliwością Ciało trudzić treba
Przez wzgon konia wspaniałym Hiszpany animuszem
Pod elektem u Persow zanat Dariuszem
Przez tego godnym bierto w Złotym tronie sadza
Niemc bydle a wdy się z woli Boga zgadza
Senatorom dał konia na Niebieskiey sferze
Jako ten przodek w świetle przed gwiazdami bierze.
Żeby też y ci Cnotą Wiarą zdrowq radą
Ponieważ się wyrzekli Fortunami kładą
Bez wszelakiey chramoty bez wrzodu ustyrku
Świecili na tym Niebie Sarmackiego Cerku
Slacheckiemu Koniowi kon on Hiszpany w Troi
Wielkich rodził Lycenczo Nayslepiey przystoi
Niechay iako Orłowie Orłom Krukom Kruki
Podobne dziadom rodzi Sarmacija wnuki
Bogatym konia dawał Swiętego Marcina
Który swoy płaszcz Ubogim Napoły rozcina.
Chociaż ngn Krwawo Hiszpy Niebo dzisia Zygga
Nagi żebrak a wody mu nie Cesnie Szelga
Osła Xięzy Niech ieżdzy przykładem Swey głowy
Albo one od Celgt. Filistyńskie krowy
Z Mojżeszowym Zakonem Arki Bozey Cugi
Lecz że co koń od krowy y co Pan od Sługi
To respektem Starego w Nowym iest Zakonie
Więc im Cztery Stoneczne dał w Rolzkie konie.
Albo owe którymi w Ognistey Karocy
W korze płomienistym ieździli Prorocy
Ilekroć konia Cesar Juliusz osiadał
Zawsze mu się pod Nogi na kolana składał

Poddanym go y Sługom prezentuie w dani
Niech z Ochotą włożone chwizgią cierany
Daige inszym niemogł też Zapomniec zołnierzy
Którym się Pan z swym Koniem wmawia S. Jerzy
Niech przy Ewangelicy Owey Zapustey chwili
Topią w brzuchach Tureckich Nieutomne drzewce
Cesar co w Hypokrenie zdroy kopytem drzewi
Studentom y Pomiennym Pychie ludziom Skrzydł
Latać y od Ziemie się trzeba chwizgnąc piory
Kto chce mieć w Kompanicy Helikońskie Chory
Zacniey złoto niz rozum Lacniey Kopac Kruszce
Niz my chrost co się w miękkiey Nawodzi poduszce
Od prawdziwey Mozczyzny Cobyday ptii białey
Sługo Myśli boy te kolędy Czekały.
Za zas wzm Konia z Który wyprowadze Staynie
Tylko wzm trzeba Siadac bardzo Obyczaynie
Albo tchu przedniego albo się ięc gniewi
Ester y dawne y Swiece przeczytawszy dziwi
Prze Starych Amazonek nie widzę Zabuty
Na Koniu białey z tuwy: Wozy albo Muty.
Nazaty się ale dziś inaczey w Swiata
Tak Pani iak y Zołnierz wsiędzie na bachmata
Na Osle do Egiptu Marya choc potem
Orłem się idzie pisze w Niebo Niosła złotem
Na Wielbłądzie Rebeka a Helena Kozie
Z Który kiedy się Lekka Spadła na prewozie
Na wole az z Azyey Europa zaz iezdzie
A unas Panny więksey Cud Nowy Niedowiedzie
Jako się chce znac iako Sobą dadzą wstadac
Byta co się y na psa odważyła siadac
Jezeli wierzchnią tak dzikie Zwierzęta
Toż Mezowie dla Boga Cżyniq Niebozęta
Ale iednak ubogą Staynia Moią zdoła
Niepuszczę was z prozniemi rękami z Kościoła
Więc poczęwszy od Panien Pannom Życzę z duszę
Onego Konia Cześkiey Krolowey Libusze
Który w rządzie ieg ubrany Niesiadane siodło
Sam Jedzący Kędy Boskie przezemnie go wiodło
Sobie iedzi o Panie Męża nalazł Swoiey
Tak Troie: tak na Wolą Bozy się przystoi

Spuscic Panie: w Swiętych Cnot rzedzie y Cwiczaju
Bo wstyd z Bogoboynością nadstawia posługu
Po Mężu zostałey Konia daię Wdowie
Z Nieuleczonym Sądnem Korzyca się Zowie.
Nieda na się woyłoka chuc z nayzładszey Sierci
Ani siodła by można kłusc aze do Smierci
Mezat Kom Bucefała iesli w Pańskie Stremie
Wstąpic lub kto chciał nyn twarsc znuconego na Ziemie
Tak grzywę Nietykany tak miał chętliwe gnbiety
Pod Samym Alexandrem wypruwiał Konwety.

Mąż Żonę Karze.

Idzcy z Mężem na przechadzkę z rana
Obaczy Żona na Owcy Barana
Co to on Tobi Dobiodzieiu na ni
Owca pierwsza Baranu iey to gani.
Jeszcze przez Cale Nieuszli Stainie
Kiedy pierwszy Skanczesz Mieszkanie
Wypadł iey Nieborak Swym Zartem do Jaku
Masz czynic Sprawiedliwość w Knaku
A Skoro się iey Spodobała Kara
Chyżo o drugi pierdel się postara
Dostawszy drugiey za on grzech pokuty
Przeszły Cwarty raz tegoż Minuty
Gnewny: Mąż Karze nie chcąc z Nią się borzyem
Rozumie że się upamięta Cworgiem
Ale Kiedy ta tym Torcicy pierchiała
Mloia wrzeze iey choc by się uwarła
Ja iuż Nie mogę będąc winien długiem
Chcesz gotowizny Skarzesz się Karczygiem
A ty odmiany ulekszy się Kary
Musiała przybrac Wiedzc Panieństwy.

O ieDNOOKim

O Konwalus a rzego polskim Nazwę Słowem
Na iedno Oko Slepym na drugie był zdrowem
Rozmaitych chytrosci Minuge Stare
Ustawicznie Cwiczyć przebierał w tym miarę.
A kiedy mu y drugie mgły zachodzic poczne
Kupnie Okulary Na Nie Nie odwłocznie.

Więc Kramarza co takie przedawał towary
Pyta iesli o iednym Szkle ma Okulary.
Ten trzęsy y tandety iuż obszedł y Sklepy
Nie może takich nalesc okularow Slepy
Smieią się iedni drudzy dla iego wyzodu
Chcąc Skło z drotu wybiesc ale bez swey szkody
Że też trafił do iednej Niecnotliwey Babi
Ta mu odpowie że ma ow iey prosi aby
Pokazała iesli mu do Nosa przypadły
Owszem rzecze wielkie w Nim zdadzą się obiecadły
Wraz podniorszy koszule włozze sam nos głupi
Bekiesz widział chocci kto y drugie wytupi
Ale trzeba pneptasic Okulary Orłem
A ten plunawszy daley wezm diable y z Korkiem.

Na Zyszego.

Wielce Natura tego uchnywała golca
Co u ludzi na głowie dawszy mu u Stołca
Nie tak czeka Stworzono Na pocztku a ty
Zeb nasz iako bobgn a żadek Rozmaity
Dobrze się Mędrego ci Bałwiena poradzic
Turzany Cupryne na głowę przesadzic
Zas wszytko uważywszy y tegoc nie zanie
Chciałbi ią Skusc na tbie lepiey niz Srac na nie.

Odpowiedz na Co inszego.

Jadąc w drogę przez Miasto Niepamiętnym Cegle
Pytam chłopka na rynku Ktory zegar bie
Odpowie mi z zatrwogą Co znac było na Ni
Nie zegar u nas bie ale zupełna Pani.

Częstowanie Żołnierskie z Wdową

Przyiechał się zalecac Żołnierz ieden Wdowie
Kazawszy ta na Kresle potrzyc wezgłowie
Prosi go zeby wiadł a ten Wzigrzy Stołka
Dobre tak na chudego odpowie Pachołka
Cicha Pani Nie bardzey przyczynie Nabace
O Krzesła y o miękkie nie dba materace
Więc gdy dłuzey owego Częstowania będzie
Skoro Wdowa na Kresle on na Stołku siędzie.

Bywało siła roznych nizli WMć chudzi
Kto swey nie umie pewnie niedogodzi cudzy
Rzecze Dama y krotkim odprawi go słowem
Szkodaby Fałdow łamac z takowym narowem.

Experientia Stultorum Magistra.

Sąsiad moy człowiek rządmny y gospodarz skory
Wielogrochem na wiosnę posiał ogrod spory
Więc że tyk dla wyzszego potrzebował wzrostu
Pnie wierzbinę inszego niemaiący chrostu
Rosnie wielogroch rosnie wierzbina z nim społu
Zegdy przyszło do zniwa doszła tyka kołu
Zebrałci swą Jarzynę ale wielka szkoda
Bo do trzeciego roku las widział z ogroda
Toz skoro miasto sierpa musi do motyki
Przestrzega ze nie uydą w groch wierbowe tyki.

Z wielkiey chmury mały deszcz.

X Skoro się podpiiany wieczor o coś zwadzą
Czas y mieysce z żołnierzem Szlachcic sobie dadzą
Nazaiutrz do Szlachcica sle przed słonca wschodem
Zołnierz radząc zeby się wyspowiadał przodem
Nim na plac z nim wyiedzie, wiedząc pewnie o tem
Ze się od iego ręki rozstanie z zywotem
Niedawnom się spowiedał xiędza tez w rękawie
Nie noszę y szukac go niechcę po Warszawie
Szkoda trąbic wygraney bog fortuną włada
Komu sława komu grob Szlachcic odpowiada
Toz kiedy się on cale nie mysli spowiadac
I zołnierz tez inaczey na kon w pole wsiadac
Niechcę duszę zabiiac dosyc mym na ciele
Zgodzili ich bezekrwie spolni przyiaciele

Katolik z Lutrem

Katolikowi Luter tę quaestią zadał
Czemu przed drewnem w krzyzu nabozne upadał
W inszey rzeczy choc będzie malowane pięknie
Jako w stołku, choc będzie toz drzewo nie klęknie.

Prętko mu się katolik stawił w odpowiedzi
Jedno ciało na gębie y co na nim siedzi
Czego kazdy y ty sam mozesz mi bydz swiadek
Czemuz swą zonę w gębę całuiesz nie w zadek
Choc będzie gęba gola iako krzyz drewniany
Przy gościncu, a zadek często malowany.

Do Reformata

We wszytkim Chrystusowi poki zył w tym ciele
Reformaci się w swoim stosuią kosciele
Naprzod ze zawsze pieszo zawsze chodzą bosi
W tym się roznią ze Chrystus swoie włosy nosi
Jako nam go maluią na twarzy na głowie
Oni golą oboie coz na to odpowie?
Bo ia twierdzę ze usta raczey trzeba z głową
Nizeli nogi nosić mocą Chrystusową.

Baba.

Ze mięsa nieiem starą trzymaiący modę . . .
Babę mi tatarczaną upiekszy we srodę
Prosi Pani zebym iadł poki nie wystydnie
Poki ciepła, bo zimna nie smaczna y zbrzydnie
Choc bys ią w masle maczał toc rzekę prawdziwa
I takaiest pieczona baba iako zywa
Ciepley przecię zazyiesz iak ią wiek wychłodzi
Choc bys ią złotem osuł biesowi się godzi.
Do tam tey masła trzeba do starey niewiasty
Złota choc ciepła iako pruchno bez omasty
Zeydzie się masło z baby do inszey polewki
Zeydą często pieniądze iey do młodey dziewki.

Niepotrzebny Scrupulat

Gorący dzien był w swięto podobno mniey zgrzeszę
W rzece się po nieszporze kąpiąc rzekę klęszę
Drogoby ta WMci stanęła uciecha
Wielki grzech dziś się kąpac odpowie mi klecha
I nie bardzo bespieczno bo grzech pomsta tropi
Siłu czart ludzi w swięto kąpiących się łapi
Juz było po nieszporze wietrzyk pocznie dmuchac
Idę sobie słowika za browarem słuchac

Bowiem w gestey rokicie zwykle przed Wieczorem
Pilna Siecich owarta nad bliskim ieziorem
Ac siey zylowa w błocie ow Skrupulat Nawa
V Zyla sie gonatka Spiwzy Arendana
Vyzrawszy go Nazaiutr Wiem Nie do mody
W Swięto wlesc w błoto Komu zabrominozy wody.

O Poecie

Jest

Jeden Poeta bo znac ze piiiat z Kastalu
Kiedym zostawał w Cierkim po mych chcieiach zalu
Cieszyc Smutnego Oyca pisat Wiersem do mnie.
Ktory takSie poczynat ieslidobrze pomnie
Niestetez na ten Smierci Nieuchronny dekret
Ktora lub Bogu Niema własnie takiako Kret
A wody przeciz wypie Ziemie wielky Kupe
Chciałem mi Sie odpisac ---- do kazdego
Ale Nie Czas byt Zartom a tolim Sie przecie
Rozmiat chociaz iałowo takiemu Poecie
Smierc kretem odpisze mu ludzie iako mrowki
Kiedy Sie w icy przed Zimą Krzyżemij Kretowki.

Niewiadomosc grechu Niewzyni

Skoro po wielkiey Nocy Czasy miny posne
Wielky bywa Rowing Sałata na Wiosnę
Wiec ze ludzie w Sobotę rozmaicie wieną
Z twardemi ig iaycami dano na Wieczerzą
Lechcie Co icy Skorzenie ieden Co nie Swoy
Et bespieczna Panienka ponwie go za Woy.
Za Cor to! za Sałatę odpowie dziewczyna
Czemuz y nie za Zyca! bo te nie Nowina

Pleban Szlachcicowi ryby wytowit

Skanyt Sie w iednej Sysiad Siedzie zemną Sawce
Ze mu Xiędz ryby w Nocy wytowił w Sadzawce
Nie trzeba mu mieć za złe w Apostolskie trzeby
Wstrzpił rzekę bo w Nocy łowili też ryby
Et Sledzenna praca ich bywała Często
Nie Kazdemu Sie też to w Nocy powiodło Sieczu
Byłto rzecze Sysiad ale w innym wzorze
Daleko bowiem Siebie Sadzawka a morze

Darmoc w Nocy praciuz leżdy Słonce wschodzi
Pełne Apostolstwie ryb nałowy łodzi
Podobno parzyste niezy Staty Sie posledznie
Choy Xiądz ma Sieczie w Nocy ia Niemcu y wednie
Wezmiter moy grzech zeiem w piątek z mastem nasie
Wypławszy mi ad pastu Karpie y Karasie.

Płotno

Chwali Sie iedna Chlubna Pani ze istotnie
Dziesięc hysięcy złotych ma w bielonym płotnie
Moze Sie ia nieze frant Szalowac na wieczy
Niedałbym Comu w płotnie y za Stotysięcy.

Skarzy y krzywdzi.

We Lwowie na bankiecie iedna Pani chora
Porta w taniec Kozakiem ieszcze z Zaporza
Wiec ze dobre Spodniego Zgrzku Niedowarta
Wielkim głosem Nieboga na Obwocie piarta
Ale iako by ten grzech Nie należał do Ni
Prawnie w gębe Kozaka pomawgwoiy dzwoni
Et ow Niesłusznie Cierpiąc za zgrzeszenie Cyie
Ifu ieba icy Mac Nezey pierchi y bie.

Szlachcic na Statucie siedzący

Na Sprzedaży Elekcyey Szlachcic ieden w Kole
Niemaiąc zgdzieby Statut położyć na Stole
Przykrył Mudzie płaszczem dłuzo na podestku
Et że miał Kiski Stołek przywiadł go na Stołku
Wiec go Co raz przywodzę Mowie Swey za Słowiadka
Ty u Mnie Kiedy na Prawo wskakuiąc do Zaułka
Bodayze go zabito iakiś Szwa zwawo
Rzecze Ktos w siedzeniu Nam pokazuiąc prawo
Iuz by go był tryumf Kto z pijanych a że
Wywołuie się Omyłki Xięgi in pokaze.

Żołnierz z Panną w tańcu.

Tancowała z Żołnierzem iedna gnuszna dworka
Kiedy iey ten pijany Sięgnie do Woreczka
Panna Nie nawykłszy takich Ceremonij
Plasnie go w twarz aż w obu Uszach mu zadzwoni
Ewzeby Sie z Nim dłuzey nie zazyła Cwiczyc
Idu y Nie dał wolno a tak nie Kaliczyc.

Mora.

Widzyc zolnierza w Swietney Mateyey Izbie
Pytam iako ią zową odpowie mi Mora
Straszna to rzecz pomyslę ia bym wolał w Worze
Zgrzebnym chodzić daleko anizeli w Morze
Hozdy to u mnie głupi Kto się w to rad Stroi
Czego się z przyrodzenia samego Człek boi
A Ciało które ludzie w raiu ieszcze biorą
Thorą głębiey uwarę tą Smiertelną Morą
Stawac to Materya Stara Na tym Swiecie
Boią tak Sam BOG nazwał pamiętaią pomnieią.

Ser na zawarcie Żołądka.

Brat z Siostrą albo Co więc bywa nie Nowina
Chodził chłopiec do Sadu na Sliwy z dziewczyną
Wlazła Siostra na drzewo Chłopiec ze leniwi
Stoiąc pod drzewem zbierał utrzęsione Sliwy
Nazaiutrz iaka była Staroświecka moda
Obojgu po kawałku Ociec Sera poda
Na zawarcie Żołądka bo się ięy Owiera
A Chłopiec Samie Oycze umniec mała dziorka
Ale Cnusi trzeba niemało dać Sera
Na zawarcie Żołądka bo się ięy Owiera
Jakoż to rzecze Ociec! wiedziałem prawdziwie
Stoiąc wczora pod Sliwą a Ona na Sliwie

Do Melancholika.

Trunkiem z głowy frasunek wybiiali Stanęy
Ale źle bo choć kogo dziś trunek rozmarzy
Ledwie nazaiutrz głowy od poduszki dźwignie
Tenże go albo większy frasunek dosięgnie
Niewiem iako kto ilekroć datym się w Moc Winu
Zawrzem Nabył Nowego wątpliwości Klinu.
Żarty czytaj Rozumu ani zbędzies zdrowia
Choć się czasem w Sercu frasunek odnowia
Rychley się poda sposob podczas dobrey woli
Przez wykurzyć Coć Serce Coczłowiek mozoli

Dwa do lasa, Ryby do Wody.

Słuchaiże ieden na Slyszku za Kupiwszy Stawy
Opuścił Karpie Wisłą na Seym do Lipnicawy
Cupnił mu post Nacheciey ziadł on tak tłuszczy
Gdyby Neptun Nie porwał Rybim okiem obłudny
Juz Szczęśliwie przeptynął iuż y Prage miiał
Jm pod Mury Warszawskie do palu zawiiał
Kiedy się Idi na dnaku utkwiłym porzarpie
I rospuścił do Wisły w Niey zawzięte Karpie
Jemu Kłoda a ludziom Oszukanie iawne
Bo Miasto Wielnych ryby Kupował Stawne
Często z Nami Fortuna obchodzi się Srogo
Co miał przedawać to Sam chce Kupuie drogo

Moskiewska Odpowiedź.

Widzący Cesan August Mdzchienca na dobie
Jak by mu z Oka wypadł podobnego sobie
Wpred się zchiwi a potym Rozigrzawszy go do grodu
Pyta Ktoreby Miejsce było iego rodu
Potwierdzenie Mantua y chce Stawić Swiadka
A Cesan bywała ten w Rzymie Twoia Matka
Matka Nie prawnie szy frant Szlachi odpowiedział
Ale Ociec Wiecey tu niż w domu przesiedział.

Bękart.

Bękart ieden Niewiasty Nieuczciwey Synek
Cwikał Oknem południach Kamyki na ynek.
Obacrywszy Ktoś Mędrzy Srodze mu to zganił
Patrzay Mowiąc Nieznoto Typ Ciebie nie zranił.

Do Ziarna iednego

Może prawdę żartem rzec Wiem Nie do Radu
Choć rzem z przodu Lampartem ochrzcze się z zadu
Wtoż na pierwi Lampartu choć fałszywy Swiadek
Twego będzie Mocna a Chorza na Zadek
Lecz kto się Barwnem rodzi Nie wykona z Natury
Barwnem będzie choćby się y Kwią okrył Skory.

Na Weselny akt w Krakowie pod Baranią

Tymi Czasy pod Swętey Tytułem Agneszki
Nowy Zakon w Krakowie Ziawił się na Mnisz ki

Ct Samemu zatoż yże zdało się go Bogu
Pytasz tam gdzie o iednym dwoch baranow rogu
Owca raczey z Baranem na całego Miasta
Widoku. bowiem w Nyska wiedne głowy zrasta
Swięty Zakon y z Kijel ma swoie przechwalanie
Każda do trzeciego dnia Profesyą zostanie
Na Regułę przysięże a tytuł odmieni
Ct Mniszka, a co większa ze Oney y Xięni
Niedyby ieszcze znata Silentium która
Na świecie by nie było lepszego Klasztora
Zem go świętey Agnieszki nazwał pytasz czemu!
Bowiem Agnus Baranka znaczy po naszemu.

Stare Wino w kieliszku małym.

Stanęli do mnie ieden Pan pił winem z Tokaiu
Co więcey niż w kieliszku mogło go być w raiu
Twierdzi że Cesternascie lat w iego Sklepach stało
Daygo Kutu Cesmuz co w tych leciech tak mało.
Jest na to rzekę fortel Kto go chce przymnożyć
Większych dać albo kilka tych na ieden złożyć
Przeciwko Pismu Czyni Waszmość in Celadr
Które w Nocie Nacżynie wina nie każe lać
Starego wątpię żeby to nie było zgrzechem
Lepiey by dał większego. ales mnie zbył śmiechem
Ja rozumiem że zmiona tegoroczne z Starem
Kto się wina Cyprowskim Napije pycharem.

Szczera po Żonie żałoba.

Jak gdzie wdowiec aż pogrzeb za mąż żonę chowa
A ona była bogata za Chudego Wdowa
Chce się po niey Obiesić prawdę mi w Gospodzie
Nie bardzo z sobą mowię w dobrey żyli zgodzie
Bo była Pani młoda a on już Cesciał
Aż gospodarz bale w ięy dożywocia chciał
Powiatowana Kłoda Kto się rozstał z Żoną
Ja nigdy kogo ze wsi Pasierbi wyzwą.

Tłusty Mąż z Chudą Żoną.

Ożenił się z bogatą Wdową Żołnierz Chudy
Patrzę nań iż kilka Cłowsow zrosły mu się udy
Szyia przez kołnierz przez pas brzuch obyty wisa
Sam iako kadz a żona cienka iako szpyca
Po Kacie Panie Bracie każdy wam to zgani
Wszytko to wiano na cię co miało być Pani.

Transit przy Goscińcu.

Maiąc wieś przy Gościńcu Nachcie ieden mowy
W Karczmie wychod przy Sieni postawił Nowy
Chcąc żeby gość wszelakim zachęcony wczasem
Częściey Noclegiem albo Stawał tu popasem
I nie zawiódł się bowiem wstępowali wozni
Cóż każdy daley iechie skoro się wypróżni
Ct Nachcie biorąc miarę po tak sporym łaźnie
Myśli to tak z Wychodu Cor będzie ze Staynie
Lecz skoro Karczman gnijdzie z Karbem do Rachunku
Siano y Owies wszytek Nie wypito trunku
Powiada Nic przy tym więcey w Karczmie Smrodu
Że ni por Nie wstępuią goście przez Wychodu
Każe Pan to na Scianie Kredą pisać Lemma
Z Samym zadkiem bezgeby Nikt na Miejsca Niema
Kto więcey Siana Owsa Nie zapłaci Maiąc
Cokies się naiadł tam Wypłać musi Polak Stoiąc.

Nieglupie Odpowiedzi.

Co Naystarszego ze wszech rzeczy iest porządku
Bóg: pytacielu Czemu! bo niema początku.
Co Naypiękniejszego! Swiat iesli Wielkie chcecie
Wszytko Co Człowiek pięknym zowie iest na świecie
Co Naymędrszego! Czas iest, ten wszytkie Nauki
Rzeczne y zmyślone w Wieczne podał druki.
Co Naywiększego! Mieysce bo wszytko Co w swoiey
Głowie znaydziesz Wielkiego w Mieyscu się Ostoi
Co Nayprędszego! Myśl iest Niezmowrisz pazierza
Ja Niebo, Ziemię Morze, y wszelkie zwierza
Co Naymocniejszego! Smierć. bo z nią nikt nie wskoda
Co Naystraszniejszego! Smierć. ale nie ta wtora

Co Naymiepewnieyszego! Smierc. bo ludzi Rzadnie
Co Naypewnieyszego! Smierc. bo pewnie przypadnie
Co Nayporęczanszego! Smierc bo wszytkie męki
Ponosy dla Ktorey Człowiek od Swey ginie ręki.

Do Wielomownego.

I Często y tak Sitta Mawiasz na Katusza
Jezeli tobie Nie zal gdy mnie zal uszu
Niewiesz ze Oraczya nie napowiadaczu
Lecz Więcey na Ochocziym zawista Słuchaczu
Kto też insziymi Słowy nezr Często powtarza
W koncept Się Sadzi choc też rzadko mu Się zdarza
Sam Się Sobie podoba, Sam Się Cieszy Sobą
A Słuchacz tylko Się Nie Kontuszy Sobą.

Do Starego pijaka.

Patrzę Nie bez podziwu Na iednego Starca
A on wypija duszkiem Wina po połtzarca
Dawnoz to Panie Oyce! ile rzekę pomnię
Tym łudzkie tego trunku zazywali Skromnię
Pokim miał Spełna zęby y łom chciał tom iadał
Zkąd hom rzecze Stanęc trunkiem nie dokładał
Dziś kiedy prozne chigdzia tylko z Ebow znakiem
Muszę Nebornik żaby Nemogąc bydz rakiem
Muszę Więcey pic niżeli y Czego niedołem
Żeby brzuch Niestat pusty dokładac Naporem

Człowiek nadapetyt iesc Nie może przemoc.

Siedzę Wtoch na bankiecie gdzies między Polaki
Natkat rozmaitemi Zołędzi przysmaki
Wiecżdy przez gospodarzkę po Wszem Cchocie
Przed Każdego Kielisków pewny Kładą Gwoźc
Ze do Nich przymuszenia aż Się chudzy dawią
Rozumie że znowu Stoł Misami zastawią.
Tak Czego do iedzenia iako y do picia
Musi będą Więc Skrycie umknąwszy Obicia
Czego Nizeli Umrzec z tego Wolą y machu
I przyznał Się Nacziuł do Swoiego Strachu

Na Miejsce Wyzne u Stołu.

Czy głupstwem Czy omyłką Czy Obiema Społem
Powiedziano Nie wedle Godności za Stołem
Jednego Urzędnika ten Się nic nie miedza
Lecz y Cześnika zawsze y Siebie rozgniewa
Posądz Kędy chcesz byle Misa nie daleka
Bo Miejsce Człowiek Nie miejsce Ozdabia Człowieka.

Zbytnia Chciwosc o głupstwo przywodzi.

Wielom ieden Medykow pomagaiąc chorym
Dosc Sławnym dosc był Wziętym u Ludzi Doktorem
A Ale chcąc Większą Sławę po Sobie zostawić
W pisanie Wierszow dowcipu Nabrawszy wprawie
Zapomniawszy że darmo głowią tamie Muzy
Kto chce, do Czego Nie ma pochopu z Natury
Pisać, Sam ie bez chwały tak iako Doktory
Nie Poeci piszą im Więcey tym gorzy
I wstał, bardzo Czasem Mądry ludzie pletą
Nizli dobrym lekarzem złym umiec Poetą.

Wino przemycone.

I Swiętość y Swiętkie na to pismo zgadza
Że Wino trzeźwe z Serca z głowy żal Wypędza
Nie darmo Ludzi Smętnych y Ziętych frasunkiem
Jako mowi przypowieść tym Cześnią trunkiem
Wzięn Kupcowi Cztrokrocz kilka beczek Wina
Pan na Winnicy Co Się pisze z Osolina
Że ponemocz: iuż Czwartey Części go dopiła
Obacze go w putrzoku aż Melancholia
A bez głowy żal Serca frasobliwa Mina
Pytam Zkąd okazya? powiedzą mi z Wina
Mylą Się rzekę Pisma mylą Się Proroy
Chyba Swey przyrodzonej Wino złego Woły
Które zawsze powinno Człowieka weselic
Nie mychto Się domyśl treba Wino dzielic
Bo inaze iest Kupione inze zwatpeń Wziętk
Prawdę y Swiętkie prawie pismo mowi Swiętę.

Do iednej Pani.

Wzięwszy z Misy na talerz zaiączę topatki
Czstuię Mnie że W M mowisz będziesz gładki

Do siedmi dni ziadszy ie Pani iedna, a ia
Dziękuię, ale neke szerem to iest baia
Na dowod wzkaz WMć dac sobie z wieczerzadła.
Chybas od urodzenia Zaiąca nie iadła

Do Nowego Stachcica

Stachcicemeś na Seymie Chohy Swey pochopem
A Corz kiedy masz Brata rochowego Chłopem
Pirwey sie Eques alec to potrzeba wiedzieć
Ze niemozna na iednym Koniu dwiema siedzieć
Co mi dasz od porady iakim postąp torem
Jako niekiedy Polux postąpił z Castorem
Niesmiertelnym bywszy miał Smiertelnego Brata
Pozwolił ze Stanęła Zdrowia alternata
Ze zkoro ieden umarł y dwoie potrzebuie
Zaraz wzrzedł na Zodyaku zaraz drugi czuie.
Jakiś kto na bliźniętach rozgornął sie znacznie
Vmarł nigdy ieden miejsce lecz po długim bienie
Prze Kroslą niech Koleią chocki ta Cudoba
Ty ieden rok a drugi bydzie Stachty oba
Znaczey to małey cherby y tytuły Cenie
Kiedy Cepy u Brata twoiego na Scienie

Do Przyiaciela po frasunkach.

Kiedybym ci pozyczał Srebro albo złoto
I szkodę y frasunek zadałbym toto
Wzaiemna kukła oddac tez co bierzesz rzeką
Bogatszego niżli Syn mozesz odbydz dzieką.
Gdzieby sięga ubogi wymiotem do skrzynki
Srebra Cieka choc papier daie w Vpominki.
Jac franki sie Wiekiad mie miedzy importuny
Anii Swey Moią treba stroszyć fortuny
Odpisz mi iesli Czeko albo wiec nie rzeczone
Będę sie kontentował kiedy przyimiesz odemnie.

Niepolityka.

Grzeczny ieden a co nec Starosta dostatni
Konysznige w affektach y przyiazni Bratni

Wielkim kosztem Cestował gdzieś tez Siedział y ia
Wieczoły przy dobrey myśli co żywo podpiia
Krzyczy Vivat Koleyna za Koleyna iedzie
Wiele rożne humorzy przyi Cney biesiedzie
Cipsy, Cz Damy, drudzy Cerienne odwagi
Wspominaią az ieden dwa duże buchtagi
Każdy pod stot chłopięciu podaige kieliszek.
Wszyscy pijany, Wojnem Walat miasto Kiszek.
Nie zwyczay rzekę Panie nie czyn Bracie Stromu
Przebacz WMć odpowie Niepiąm go w domu
Tu pokim mogę bubym pił Niewiele woy krzaczym
Kiedy wino do bębna Miasto brzucha płaczym
Pozwoli y gospodarz uważywszy tusze
Nazaiutrz skoro gosćie Zeydą sie proszeni
Czy ow swe buchtagi zostawiwszy w Sipni
Wiezie sie za stot chociaz Nie czytany z Karty
Tylko ze z bębnow zbito obrzące u Warty.

Na Twoie Wiersze

Wszyscy Ktorzy me Wiersze Czytaią y Słyszą
Chwały ie przez Poetow Co sie Sami piszą
Ciężanią lecz mnie to bynamniey nie Smieci
Bo Niedbam o kuchanow gdy gosćie kontenci

Na Goliwąsa

Bratem mie zowiesz dobrze lecz ze bnijtwą Ostrą
Zgolił twarz ia sie mogę nazwać Siostrą
Jakoż po długich Włosach y Subtelnym głosie
Barbos Jasiu podobny do Niebozki Zosie.

Importun

Wiłuy mnie w Cieśni prawisz albo Mowisz raczey
Czego bys nie otrzymał odemnie inaczey
Podobnyś do Balwierza z tą Swoią Srodliną
Kiedy przysi brody mi podgalaigc bnijtwą
Obiecać mu ochotnie co tylko zaczyni
Strach radzi bo sie balwierz Na Zbroią odmieni.

Podagryk w Iamulce

Nogi w podszytym Suknie głowę w gotey Skorze
W brew Nasz Zwyczaiowi y Samey Naturze.

Moda Stroiu zaprawde Niewidziana poty
Wstpaki ktory na Nogi na głowe kłasc boty
Wiec rzebyście iuz wszytko działo według gvadry
Odkrzey zadek Koszulą gaciami Zanadrzy.

Gruszka Panna.

Jedna zemną po Jadzie chodzący Matrona
Diabłom, to gruszek wylicza imiona
A gruszka Panna, chwali owoc niestychanie
Tylko że nie trzyc rzadzo trzeba wstrzymanie
Boy zerdzi tym caiąc, zaraz się obrazi
Tak rzekę kozda Panna co chtop na nię łazi
A nie się iey nazywac tym tytułem godzi
Kurwa to a nie Panna co bez męża rodzi.

Na dowod Nowego cudu.

Slepy Pleban na oko zapewne mi uda
Że przed iego obrazem ziawiły się cuda
Odpuscie rzekę Xięże musze bydź Pomiarem
Poki tego na Oku nie obacze Waszem
Gdy by się w tym Kościele cuda miały ziawic
Ndy pierwey by tym oko należało otworzyc.

Rezydenci Francuscy.

Nie potrzebna Francuskich Rezydentow Spera
Przysłali Nam Witrego na Mieysce Markiera
Pierwszego do Amorow Kupido podsłuchał
A drugi się pod Stołem na badkienie uciał.
Ten do Wychodow tamten dobry do Zamtuza
Rzekny prawdę nie łada pomoc od Francuza.
Jeszcze nam co mniejszo podchwili wymysłą
Jesli Swąd po Szerhu y Jeburze przysłą
A my się na S. Niepomyślnie hmy za
Niemiecznych podniewali partkow z Panza.
O ktorych nas tak pewnie tak dawno Obwieszczą
W ostatku niech przepadną a niewracą nie szczą
Niewiele tego roku z Turkiem Nawiązanie
Kiedy Nasz tylko będą Sekundowac hu---

Nowe Swięto.

Kosciol Niechiela dzwonią stoy rzekę Woznicy
Idzie po exhorcie iuz na Kazanicy
Wspomniwszy Xięgi umarłych do pacieny z Karteł
Będziecie Vroczyste Swięto miec we Czwartek.
Słuchaj Xięd się w ten tydzien Nowe Swięto zawsi
Klinęty co miuty bydź Sol in Sancto prawi
Procytawszy Czerwonym w Minucyach drukiem
Zrzad znaczę po Łacinie Wielkim byt nieukiem
Smieią się takq rzeczy rzekę iesli się to
Cztos: przy Bzkie Nam w Kazdy Miesiąc Swięto.

Nie nadana Ceremonia.

Spragnąwszy Krol Kazimien goniąc zwierza w bory
Wstąpił do Slacheckiego chcąc się napić dworu
Rad był Slachcic ubogi rzego Pan Nawrodził
Skoro z bebna ostatek piwa w Kufel zrodził
Przyniesie mu do Konia a Krol pyciesz mowi
Wszak zawsze Kredensowac Valery Krolowi
Skosztowawszy on znowu z Vkłonem mu poda
Wypijciesz do dna rzecze tak niesie ta moda
Wypił ow do Kropelki Kaziesz natai teraz
Zbrzuchaty Slachcic rzce przysiąg bym y nieraz
Choc by pod Sercem było choc by Szczyrozłote
Dałbym gdybym miał Wiecsz wszak moię ochotę
Smieią się Wszyscy a Krol ostawszy na Koniu
Nietrzebas Ceremonicy zazywac w Maiorcu.

Umyslna Omyłka.

Odszedszy mnie z Jey Mśc nie bardzo do stołu
Pomnie się Xięgta gospodan około obiadu.
Pokym wszedszy Dziewczko iuz Stoi na Stole
A ta Wieczby na Nim Stac bo w Łozku nie zdole.

Kto chce rozumiec trzeba doczytac.

Niechcąc żeby się bawił w Zacne Swięto wiechy
Xiądz Bełza Polskie dzieie przed Swym Czytał Klechy
Na Samym Koncu Karty Napisano było
Krol Bełza tu Xiądz Klesze a że wspomniec miło
Że ten y w domu Naszym Co dzis tak wzgardzony
Dawszy mu Owo Czytac bywały Korony.

Cel frant Xiędz z penodem Nie przewrocił karty
Gdzie pisano dobywat kiedy był zawarty

Smiech na Zdrowie

Posłta po Doktora w Srzedy Slachcic Polce
Żeby mogł przez enemij zbyć Cwiatow y Stolce
Siedzi Doktor na krześle on Stolca niezmiernie
Nad spodziewanie Maście zdany to ze pierwnie
Aż Doktor Sta Czerwonych tu Sie ulga Stoi
Słyszy frant jeszcze lepiey Co nędze o Moi
Day aby ieden Panie tu chory od Smiechu
Vciąwszy Sie za boki pięknie iako z Miechu
Acz Sie nadstatek w pościeli pomazał
Zdrowiał, Niemógł Doktor tego frant dokazał.

Na franki

Naszey brwi głowę trzesie Ociec Jezuita
Gdzieby po Brewiarzu Twoie franki Czyta
Jakby Sie brały napiął, Kto po Kanarseku
Bo takiby Kardynała Należało Cateku
Drogę Swiatu do piekła zostawiwszy bitą
Zwierzchu byś Złotym Sercem Jezuitą
Odpuscicie Owczyny y Woy Co chodzicie boso
Zwierzyna Groch bez Wyki Radkie bez Bru proso
Jeśli między Mnichy znaydą Sie Wyiątki
Nie są tak doskonałe Mnemozyny Corki
Które na Helikonskiey przemieszkuią Skale
Żeby w Swoich Konceptach Niemiały miec ale
Swiadkiem Wielki Homerus, Swiadkiem tego Naso
Gdzież Srebro bez Ołowiu, bez Zmiu Zelazo
Nie Same Zołędzi rodzą y Cuze gałki dęby
Przy piwie bywa Cięnkusz przy Mące Otręby
Rozpoczniesz Sie mieć w kupie pola pełne
Bez błazna Chorągwie Niemieli Zołnierze
Kredzy drzewo bez Sęku, bez przepłocha Wozy
Pszenica bez Kąkolu, Zyto bez Stokłozy.
Kapłki Cuy bez kaliki, Radki piec bez dymu
Z morzego Miechay mikt Zydź Niegami rymu.

Do nietrzeźwych Statecznych Zartzdzi przytknął z boku
Wedy y Miesiąc na Nowu Wchodzi, Mamiecz w roku
Odpuść ieśli co Niewmak albo Opuść mierzy
Nie zawrze Jay tatusia Nie zaraz chrzwacy.

Schowanie Nowomodne

Jechał Niemiec Mąż z Żoną w Drodze na Hołesie
Kiś Kanasie Opryskow zastrzy piwszy w lesie
Odarł ich do Kazule wytrą Koni z woza
Chce Sie Niemiec obiesić chostawszy powroza
Dopędzić tak Nasty zaraz Żony Zguby
Kiedy go iako Drobia ze Skrzyni Wykuby
Alec baczniejsza Żona vsprzeczac mu Nieda
Jeszcześmy Nie tak Stanęły y zdrowi powieda
Mogę my Sie dowrócić Czyć nam treba wiele
Nie zabierając dusze na wieki przy Ciele
Jutro dam Może Cechis Wziąwszy przez Opryski
Jeszcze tam zostawię, w tym trzos nabity Kluski
Wywlecze z pięćdziesiąt Szelągami Złotych
Z przyrodzoney Kuflady Niewiedzieli o tych
Cieszył Sie Niemiec z razu potym Sie Jym pytał
Ah gdzieś Sie ia na taki zdobędę Kapitał
Niewiem gdzie Wiekszą gdyby obrzeć w mey radzie
Czy w pięciuthiesiąt Złotych chiurą Czy w Kuflądzie
Alec pieniędzy zawsze powzięć nidna Strata
Bey chcieby chciał Nayłatwiey Człowiek nie zułata

Do JMPana Podstolego

Honoru ktoryś dawno zwątpił Oyczyznie
Winszuję choćby lepiey mu przy Krolewszczyznie
Ale Moim zdaniem lepiey prostym bydź Szlachcicem
Niż Sie pisać Podstolim Syna Podstolicem
Ty będąc cztek powazny, on tak tadny golec
Jakoby Ociec pod Stół Syn miał wlesc pod Stolec

Spowiedź

Spowiadał Sie Stuchty Chłop przed Jezuitą
Że zgładził z Swiata Smiercią Człowieka zabitą
Co Kiedy mu Surowo Spowiednik rozważy
Jako tym Boga w iego obrazie zmiewazy
Jako treba zeby grzech pokutą nazwodził
Alem ciu Rzecze kilka na to Miejsce spłodził.

Co większa Swoiey Zony Niemaigc a Skoro
Czemieśie Nagrodzę, pewnie wchiedziecioro
Tym ze Zony necze Zigch wiedney Sfonze chodzi
Zabobystwo z Cudzołostwem. a Kto Ci dogodzi
Jakoż sie kto pred tobą ma usprawiedliwic
Rzecze Chłop gdy grech czeka zabic grech Czywic
Jedna z nieczy przeciwnych powinna sie Ostac
Albo przyśćie innego Spowiednika dostac

Troiaka Boiaźń Boża.

Troiaki w ludziach rodzay iest boiaźni Bozey
Nayprzewrotsza Niewolnicza Która piekło trwozy
Drugaiest Faryzeuska dla Nieba utraty
Trzecia Synowska oprocz Strachu y Zapłaty
A ta Naydoskonalsza da mec wszytkim inem
Bodayże tu był z Oyca tak dobrego Synem
Mogęc Piekło y Niebo grech od nas odrzucac
Zeby go z Samey Miłości Nie trzeba obrzucac

Panna Stanowna.

Babkę widzęc na twarzy Pamiętkę na głowie
Pytym Syciada iako Dama sie ta zowie
Panna Stanowna necze Siostra moia bliska.
Własnie tu necz przypadła dobrze do przezwiska
Ow znowu a iako to? bo w tych leciech powiem
Nie tylko Panny, My sie Mezowie Stanowiem

Na długą Propozycyą krótki list.

Długom sie wzbraniał ale gdy bez odpoczynku
Prosisz zebym ci mogł owego budynku
Który wszytkie Warszawskie Cełuie pałace
Opisał chociaż trudney podiąłem sie prace
Wpn Naprzod wszedzy we drzwi Nie sień ale Sala
Boiey Pana Faciata zwie tak Nie powiada
I nie Sala Powiłgn szerzey Izby Nową
Komi wzgnie drudzy gō Chomagium zową
Prawdziwie y ia Niewiem ani dac wzgledu
Mogęc o nim Koncze list zaraz na początku
Twey sie łasce oddaigc Której nie urazę
Edyna ledaco czasu drogiego nie waze.

Na Xiązkę Gościniec do Nieba.

C. Miciaigc Sklep gdzie Xięgi przedawaią rożne
Wstąpię y każe Sobie pokazac Nabożne
Dosyć sie zyto Ziemi Nieba tez potrzeba
Czy mi drukarz podaie Gościniec do Nieba
Ignac Nie odrzuca tytuł wyimie ręke z mięszka
Nie Gościniec Ciasna tam Wielkie rzeke Scieszka.
Wewszem li sie Swiętemu Pismu wierzyc godzi
Cnego Smiertelnie grzeszy Kto tak Sudzi zwodzi

Luter z Diabłem

Jadąc do Cz. tochowey z Obietnice pewney
A Nie daleko drogi Luter moy pokrewny
Nawiedzę go będzie rad to mi sytko gani
Że wiem że tam z Ludzi wychodzą Katani
Skoro my odprawili dysputę wzaiemną
Chcęc to Sichiec Oczyma Swemi tłuchać zemną
Bez Niepotrzebnych rzecze prawdali to gadek
Niech mi z Expectanego zły duch wleźie w zadek
Wszedszy w Kwiat Siedliemy przy Oltarzu blisko
Chcę Luter lepiey Wichiec owo chiwowisko
Prawie Xiędz wyganiaigc Szatana zaklina
Ten sie Opiera a ow Na patrze sie wypina
Patrzę co będzie daley z takiego zawodu
A Czart pozwol mi w tego Lutra wlesc respodu
A Moy Luter do kredy Wichęc sie będzie w błocie
Oczyniwszy Xięgi z Syłu ostatek przyszedzie.
Ni ow Kozieł co żywo piskora uchwyci
Dostany ten do Tawy Niechęc gościa w Izbie
A Diabał rozumiawszy sie toc piękna ochota
Zaprosiwszy w słoń Koco Zamknął przed nim wrota.

Na Obmowcę

Mowięc o iednym człeku złym y Niecnotliwym
Jktory dobrze Nikim Nie mogł mowic Żywym
Powiada mi Sysiad moy że będęc przytomnie
Słyszał tak złego człeka dobrze Mowięc o mnie
Pewnie rzekę rozumiał zem im umarł bo by
Gwałt Czynił swey Naturze zem Niewstał z Choroby.

Na Niewiaste Wszetę.

Ale ieden bor ar baba Szyię z drzewa dzwoni
Sama Się Bóżeiwoły Szczęśliwa Jabłoni
Gdyby te Karde drzewo rochitu owoce
Prziszłoyney tu Niewieście Niz wrone niz Sroce
Zeby iako Naypierwszy grzech Się począł w Ewie
Tak Się ter w tey płemięnie dokończył na drzewie

Orator.

X Podrwiłeście Się barzo w Oracyey Panie
A nas za was wstyd było Wszytkich nie tychanie
Sto razy lepiey milczeć Słuchać insych Kto ma
Podrwić lepiey Się z Sobą porachować doma
Prawdziwiedzieć ią umiał Wszytko iako z proce
Przedkimże przed Jabłonią ruge w Jadrze Owoce
Więc nie dziwuie rzecie dziś podrwili, wczora
Głuche drzewo obrawszy za Auscultatora
Panie Kto ma przed ludźmi Oracyą prawić
Wprzod ią przed Cztekiem prawić żeby nie pokawić

Odwaga wielka dla małey rzeczy

Ze burzney Vlisses płynąc do dom Troie
Wpadł w Olbrzymow iaskinią na Srzodze wzboie
Jur Jyt zginął a to widzi wdziawszy skore z Capa
Zachił Się postradawszy przyiaciół dwa Chmpa
Biedney Myszy drugi raz Nienapełnisz w Łapke
A ten pozapomniony chciał Się wwieść Czapke
Idzie mieneke głupi znaydzie Się tak Smiały
Co zdrowiem y żywotem dlaneczy gra Mały.

Naypierwsze przykazanie.

Powiedzcie wszak to wszyscy nie xięże Plebanie
Które Naypierwszym bieży Boże przykazanie
Niechci Nie będą insi oprocz mnie Xiązi powie
Którym Stworzył y Ziemią y Niebo Bożowie
Oyczenku zaś Nie pierwsze kiedy Pan Bog broni
Niebędziesz iadł owocu Adamie z Jabłoni.

Liber rationum

Przyzwalam komusi że Nie pożymnicz yt
Nie pisał co wydawał Grzecha pieniędzy t.

Vkazał ów Na głębe ta nasze dochodu
Tobym na Zaleka tu iest reiestr rachodu
Perzepty trudno widzieć z Expensy ią Snadno
Wyrozumieć w wychodzie skoro pożytku nadno.

Odpowieth w porzwarku.

Swarzyli Się dwa z Soby na Seymiku zwawi
Nieszczekay ieden drugi nie kąsayże prawi
Ow znowu Szczekaz iak pies a ten Czego Czekaz
Wiekuy iawnie Złochieia Muszę neke Szczekaz
Chcesz wiechcic kiedy na Cie pies nie Szczeknie zgubi?
Nie Sięgay do Cudzego rob brawie nie Kradni
Sow iako Sty chowaią dobrych nie kodaynie
Złochcieiow na Sudzenicy Wieszaią zwyczaynie

W płudrach powinowactwo.

Wybiera Się Zgoiad moy z Oyczyzny do Wiany
Cogdy z Kardey iak może odrachuię na miany
Otoż go proszę Krewni, dziatki y Małzonka
Ihoro do wstydliwego patrzem wskaże Cztonka
Panie Brauie Maiąc to w płonnokolwiek Stronę
Poydzieycie bedę miał chcieć Krewnych, Zonę.

Wet za wet.

Pytam chiewski Stanąwszy w Sieni u Zgoiada
Iesth li w domu! Niemasz go chiewka Odpowiada
Niechcąc będz importunem z tey miany Nikoma
Chowaiąc wiem dobrze że iest poredtem do domu
Wiłka dni ichcie do mnie tenże Zgoiad z rana
Słyszę go w sieni Wstań Nie masz domu Pana
Ow woleycie po głosie znam miły Zgoiechie
Giam Ongi o tobie wiechiał po Obiedzie
Wzdym twey chiewie uwieniył Kiedy tie zapłata
Ja ti ciebie Nie, dziewka u mnie wiany miała.

Starzij.

Powiedz o Starych iaky prętky sentencyą
Potylko powiem że iuż na Swiecie nie żyią
Zawsze albo Zgrabi albo ich co boli
Albo to iuż za Życia Konaią powoli.

Pochlebcy

Posli hanzo pochlebcy dworzcy na liczmony
Raz wielkich kapitalow warzą millionij
Czasem tyrze czasem sto, iako ich położy
Jednako nigdy zawsze tanicy albo drożij
Aż y grazarz y żelag poty w Cesm goter
Nakoniec liczmanicy uczyńcu pod stołem

Zazdrościwy

Frasuie się zazdrosnij człowiek swiem ia cżemu
Dobrze się komus stało albo źle samemu.
Nader nieszczęśliwy żywocie brzydki
Gryze się o swe schody gnije o sudze pożytki.

Na pysznego Domatora.

Nie chlub się mowiąc nie piszesz gdzie się kolwiek zdarzy
Grecy iako starożytną Machtą byli sławy
Przodkowie twoi z których ieden za tokietka
Łaiy na bolowisku ielita w sie wetka
Pełne sciany obrazow, ielitami zbroi
Malowane wczesne powietrzniki, gdybyś
Jeden obor do tego w którym byś sam służył
Słusznie byś swe ielita malował y druzył
Lecz ze domu wiesz worce do miechowa zyto
Co ci potym malować kiedy sam ielito
Bo gdzie drugi donatic w dobrym zydzie słucha
Wyłazisz z matczynego żonies w las do bruchu.

Wolność Szlachecka.

Na sejmiku prozowskim Swobodnym Ktos głosem
Nasze Wilmosc Szlachecka z Orlim rozpal nosem.
Poki mioły w swej porze y w swej Orzeł tusij
Tak zwierzą iako y ptaka sokolnicy sie wusij
Lub się drop, lub się zając trafi dziedzicznij zbij
Jagdą rez zdoke niedow bo na nos konczysz
Ale skoro stanie się Nazbyt się mu skrzywi
Ze kula stanie z chartu iuz się nie pożywi
Aż zdechnie, poki Polska wolność bydła w mierze
Toby iey Orzeł rozne prowincye bierze.

Jako miarę przewoźa y poczta w swą wolą
Leda kantuiąc, leda iustrzebie iż zdolą
Nie przybywa mu garła, owszem to wykrzasi
Jeźlikt Jemioła, co był nabrał w Prusiech w Rusi
Patrzę tylko nad to nie nie może bydź gorzej
Że ten który go żywił nas odtąd umorzy.

Nie iest mądrego mowić Nierozumiałem. X

W Studnią chcący się napić po pragnienia długim
Lis y kozieł papotu upadł ieden po drugim
W radę sie darmo żaden wyiść nie nayduie
Nadstatek kozłowi lis wyperswaduie
Żeby się iako może wspiął na nogi zadnie
Ten on będąc na wierzchu wyzwoli go snadnie
Ale skoro wyskoczy lis po togarek z wodą
Gdyby był tylko rozumu dołożyć co może brodą
Nie łazłby w studnią wpatrzia nie widzący nicze
Temu Lekarz Mędrszego ze cię z niey wyniesze.

Pod dom na sprzedaż.

Skoro wyschła Sadzawka to srogi susz
Żaby Nieboszta umykać się muszą
Szukaiąc tedy Mieysca trafiły do studnie
Gdzie studnia tuż Nam tez ta przyszła będzie cudnie
Gorzko na to wszystkie iednostayney zgody
Gdyż starsza Nuż y w studni przebiene się wody
Zacznę Nam bydź ciężkie na trawę z sadzawki
Skoro wyschnie Woz z studnie przystawi Nam łatwki
Przyszłe rzeczy na pierzy Nazdy Mędrzy mawiał
Głupiego to Symowka a Woz się spodziewał.

Ateusz

Bezbożnemu Krolowi w pogańskim Mieście
Tablicę z woską przyiaciel pokazowaiąc wiele
Człowiecze teraz że Niemasz Bogow to Niebie prawi
Ktoż tych z Chorob Ktoż z rożnych przypadkow wybawi
Gdy tych Malowano co pospołu z woską
Odpowie mu ateusz Stracili żywoty
Nie kosztuie pełne Miasto widziałbyś w godzinie
Tabliczek tak ich wiecey Niżli żyć ginie

Do Confitentko.

Maiąc z tobą Bracie moiy przyiazn od lat wiela
Niechciałem się proszony wymawiać wesela
Gdzie rzekomy słowo czekam, że na pnewosinij
Techał mi Panie a ty zapraszasz na Krcsinij
Ledaco ludzie pleta choc też drudzy zgadną
Ty Wełis Słowrzijwą Nizli zimostradną

Wszytko chodzi do koła.

Panna Wiosnę kwitnącą, lato że iuż rodzi
Matka Jesień się nazwau gospodynią godzi.
Bo Siedm pracy Siedm zabaw podeymnie
Żeby zostawszij baby miał co iesc Zimie
Wiosna kwiatem, lato się popisuie z kłosem
Okrętna Jesień z ziarnem z Siwym Zima włosem
Na złotowłosym Krapie Macosżyney zmedrze
Vmorzyć siostrę Fryxus w morza iey porzedrze
Przeto lat piechocińj iako ten świat stanie
Słońce wiosną przez Morze pławi na baranie
Nosmieyszy niż chrzchy niż Wozy thie Korabij
Nie tylko że miesiąc nie ale Panna z babij
W koło przecione rzeczij iako chodzi słońce
Zawsze troska wesela Opanuie końce
Zawsze wesele troski po uciesze smutki
Po płaczu śmiech zwyczaynie po wiośli dudki

Z Panem Sprawa.

Przyde do Imci podług woy za ziarno
A Ciw wyzawszy okiem będzie tam dziś parno
Srogie Sucha ustały na rzekach przewozij
Nie masz dziwu byty też rzeke zimne mrozij
Panowie mu się klamią uchylnością czoła
On mnie prosi na obiad teraz do kościoła
Wymawiam się że Rzeki bezemnie chałupa
Powiedał mi iako był wczora u Biskupa
Iako mu miał zaśle że nieczęściey bywał
Co tam kto mowił a mnie iako by podszywał
Czekam tedy obiadu tuż godzine trzecią
Nim kucharze wydadzą iedni drudzy ziębią
Cyzelet to okrzepło to że krwią napoły
Dalszym też za pieczenią fladrowy y kwiecisty.

Pytam Kraycego co to? Bekas to potrzebie
Wina dosyć bywy k winawa we łbie iak na iwie
Ze Skorem palcem Franka w garle dosięgł ustij
Chłopie do gospody zazyc z bigosem kapusty
Nazaiutrz wstanę rano chcę uprzedzić gości
Jedni Mowią Spi drudzy Niemasz Boytmści
Iuż to wiche wczorayszy Obiad interesem
Bodaj niemiał nikt Spmuy Grotliwy z Lomesem
Iak z żadną Kiełka Niedziel Strasnosij Otuchą
Spiechałem do domu gdij się iak przed Machą
Gdes kiedy mu gorzko w Sedą chłurę ciemną
Znać że mu było parno ize twarz przedymną.

Do Domatora.

Dopchnąwszy o Woynie pięknyś Mowy użył
I dobrześ radził ale kto Sam Niestawił
Nie bywszy Dworzaninem pięknym wojij Żołnierzem
Przeto nie miey tym za złe Wojij tym że nie wierzem
Iako by też o Sukmie świece, gurcan o Cynie
Drwił Krawiec o rzemiośle Konwisarz o glinie.

Questija.

Jeśli Między darmo Nic Natura nie robi
Jedna rzecz Wygadza drugą Cztecka zdobi
Powiedaią Filozofi bo to Nasze dzieło
Com u Panieństwey po tą dzieli było
Nim się Filozofowi zdanij odpowiedziec
Żeby mu rzecze prostak miekszy było siedzieć
Znaczey wielky bł to było Niewygoda
Dosc e prace u Rzeby Cztowiekowi zbroda
Odrzekł by się wezgłowia rozumiem w ostatku
Zawsze Nosze Serwete w kieszeni do zadku.

Znak Złodzieia

Kazdy po tym Złodzieia może poznać snadnie
Najwięcey na Ubostwo Skarzy Chłop co kradnie
Żeby tym podeyrzenie od siebie oddalił
Znaczey by się wydał, gdyby Złodziey chwalił.

Mijsze Ludzie.

Jak było od początku nikt nie wie pewnij
Mowi o Cyim innym a o Naszym Rocha się krocznij

Ja rozumiem że diabat ktom ludzi wadzi
Cudze rzeczy cukruie a własne im rzadzi.

Wielcy Złodzieie małych wieszą.

Kiełkanascie Oprawcow maige kata wpredzie
Ustapiwszij złodzieia w pole z miasta wiedzie
Aż ktos potkawszij: blazuie byle byte miastu
Chrabe, zebys obiesic mogł tych Kielkunastu.
I Woyt nim zostat Woytem, nim ratuszem władat
Nim Złodzieiow wrzuc Sądzic lepiey niż ty kradat.
A lbo dłuzey pryncmniey tak Fortuna rządzi
Wielki złodziey małego na garło osądzi.

Do Stomozatego.

Chwalin sie zec precit to iz okazyey Sereke
Ledwiem tego nie widział Oczyma co rzeke
Obeznałes sie nazad uciekaige sepetnie
A potrzeby w ten czas ci pysk Niepmyiaciel przetnie.
Drałie Kiedybys był wcigz uchodził do domu
Wyt sie nikogdy daige Nieodnioslbys stromu

Nikczemny Żywot.

Człowiek stary maige ich dorosłe prawnęki
Daie macac Wtoremu Doktorowi ręki.
Wiec przez te lat Sześdziesiąt rzekę mity dziadku
Nie możes zdrowia Swego poznac nie dostatku
A Doktor co dopiero dziś cie widzi tobie
Prawdę może powiedzieć o twoiey chorobie
Jako Ciebie mądrzeiszim iego bym miał tgarzem
Wzdybyscimu we wszytkim mosł bydz bakałarzem
Vcząc sie tak długi Czas nie Samego siebie
Nie Boga tylko Ktory nie widziany w Niebie
Ale Nature Sudzą Czas było znac Człecze
Nacym zec sie tak wiele pytan lat przewlecze
Wiesz gdzie wiesz co? z iakiey pryczyny cie boli
Naylepiey sie widze znasz na bydle na roli
Wieczeziales kiedy crec umiał radzic krowie
A tsam swe cudzey daiesz dyskrecyey zdrowie
Juzze wszytkie swe prace y tak długie zbiory
Co miał dzieciom zostawic Wydały mu Doktory.

Pamięć.

Pamięc iest iako niewod Sboro co wytowij
Rożne ryby wiesze rybitwy drob przeczyi
Tak y ia lubo słuchaiąc czego lubo czytam
Powazne Sentencie y gmy Kłady chwytam
Słowa iak woda przez Sicc tak przez głowę płyną
Oraz y drobne rybki ieśli sie nałowią
Vito powiktany, albo wtok ma bez obiere
Lepiey go miech dla wrobiow pozrzie na wieczerze
A Miasto Liwiusza Seneki Tacita
Stany Kalendarz albo Nowizna czyta.

Słone Zaigcie.

Za Swym sie ieden myśliwy pogodkiem chwalący
Prezentuie mi bezke Słonych Zaięcy
Doscze neke Uciechy Myśliwemu w polu
Dosc Swieże iesc nie mogąc zaięcy w Stole
Niesą Starzy te mode wymysłili prawi
Czego zaraz Łacińskim ięzykiem sprawi
Gdzie Swe Talsa Lepores zaraz Poeta zarty
Rozmieie sie a widząc ze był Człek uparty
Zostawiłem go w głupiey opinicy Onej
Myśląc własnych ci lepsz ale nie Słonych.

Do iednego z Przyiaciół.

Smiesznoś mi patrząc na cie moy Kochany Swacku
Dziesiąty Wies Kupuiesz a zadnac do smaku.
Niepnijgaiłta albo iq zaraz Spuscisz Kopm.
Albo Kontrakt porzuisz zle by iak do Kromu
Niewczesne rękawice y boty do iatek
Przywdziawszij ich volestac nie zaden nie statek
Twoy to Sprawnie ale wedle mego zdania
Nie ma Swiat wsi do twego uhonterowania.
Nie bac treba koniecznie gdzie zadney odmiany
Nie bedziesz potrzebował moy Szwagrze Kochany
Ale nam wprzod dzwigaiąc Adamowe Brzemie
Siechąc na wsi iaka iest treba orac ziemie.

Kubek Zimney Wody tobie niemu.

Mowi uporny Luter z Kalwinem despektu
Ze te pisma przyimaią iak pitany Kształtu.

Nie kościelne Kanony Ale Nieszą Synody
Co Się Nie dac Ubogim Niegodzi procz Wody
Grzesiy rzekę Kto im da piwa albo Wina
Bo o tym pismo milcy Wode przypomina

Ciało z Duszą.

Ciuciy Specyalami Ciało, dusze zdobi
Lekarzowy bezrozumny cztek wgrobie dorobi
Choćby tysiąc kroc dusze Kto Prezentowac
Bogu Winien na Sądzie miał drozey Szanowac
Czy w dobre Uczynki Slusznie Stroic trzeba
Piłowey Się robak Nie tchnie Ziemia Nie zagrzeba
Ze takiemu domowi prędko grozi zguba
Kiedy Pani w pomierze Wszystkim rządzi Czuba
A ono co tysiąc lat iednym oka mgnieniem
Co Słońce z Świeczką codzien iasny z Nocnym Cieniem
Co Stosowana Krypta Ziemie z Niebem Całem
Bo ma dusza Każdego Człowieka przed Ciałem
Sam iest Ia Krolowa rozum Starszy Sługa
Ciało ostem trawy mu trzeba y Kanczuga.

Dishurs Fizyczny.

Cokie Się z Soba beshye dla potomshwa parzą
Oboie Gdy w Ziemie Obracaia z twarzą
Istnienie bo Się bydło Samey Ziemi Lgnie
Gowiedzieno byle co grobiełem zasięgnie
Ale Człowiek nad Ziemskie Wszystkie Creatury
Jeden patrzy na Ziemie a drugi do Gory
Bo Się w Swey poczynaige Zywocie Mauene
Smiertelne Ciało z Ziemie dusze z Nieba Biene.
Niechayze to Naypierwey rozumem Obaczy
Ze iako Się od beshy poczyna inaczey
Tak mu inaczey trzeba za żyk Zyć powodem
Bo One tylko z Ziemie Cztek y z Nieba rodem
W grobiu ich dusze Ciała w Ziemie Się rozkruszą
Jezo powstawszy z Martwych w Niebo poydzie z duszą
Jako by Mocniey za Czesc Stabszy z Soba Wezmie
Skoro iz grzeb pneczyści y pierwsza rzecz pnezmie
Chybaze na bożny Się Człowiekiem Kto zy
Wiecey Ciało niz dusze na Swiecie Wielmozy!

Duszą na pocżek Ciało ze chodzi to wpiedzie
Nie masz dziwu ze tam to te do piekła wiedzie
Slabszą mocniey ze: Sto kroc Szczęśliwsze tu bydła
Gdzie Ciało Ziemią, dusza Wiatrami Wyszydła.
W Człowieku ze iest Wieczna bo Natchnienie Boże
W Niebie czy w piekle Nie zginie Nie może.

DO Woyciecha.

Niech ci Kuchar Lakuke y miękki Slaz Wazy
Bo ze masz twardy Stolec znac z nadetey twarzy
Albo iesli tez zarze chcesz Lekarstwa Wcześnie
Mydła w Zadek Kiem w brzuch pewnie y twarz Skremi
Tym Postalepm Skorc purgans na Żołądku wskrzesze
Bedziesz zdrow bez Apteki moy drogi Woyciesze.

Panna z Kawalerem.

Siedząc podle Młodzieńca ziewnie Panna Swego
Ten zaraz dziękuie Umizenie zego
Nie zadała ze mu iescze darowała zdrowie
A ona: Czy ia Swinia gowno iesc odpowie

Stat Sua Cuiq; dies et ineluctabile fatum.

Kupiec ieden zeglugo Co Się bawił z Młodu
Ziemianinowi Ktory roli a Ogrodu
Pielgnował Nie bywaiąc Nikedy powiada
Jako na Mozu Matke, Ojca, nawet dziada.
Nuz Stryiow Nuz tak Wiele z Obu linij Braci
I krewnych do Szostego pokolenia traci
Skonczyi, ow Wiec Zgabiony Katalog tak długi
Podziwiny y Sam ieszcze pilnuiesz Zeglugi
Wasnie iakby Smiertelnie Smierci Szukał Ostrym
Niechcesz z Ludzmi Wzdy chcicy bydz Mędny z Owym losem
Co Wszystkiego nie Widzisz Zelbicia iamy tropu
Niechciał, w Nie tyle maige w Swych domu zatopu
Bal by Się drugi Todzi y Klął by Się Morem
Niechcesz Ozhoznym losem bydz Lekkiwym tchorzem
Usmiechnąwszy Się Kupiec Spytał go o Brata
O Matke, Ojca dziada, iako Zeszli z Swiata
A Ziemianin na to Zku odpowie z Wzdychaniem
O Ty Kupiec Czemuz rzecze błaznie Szyp iasz na Nim

Ponieważ tak tam Sita swey rodziny zchodzi
A Mnie Się przeto morza bać Kazerzy łodzi
Każdy człek iako w Niebie Napisano o Nim
Umiera tylko todzią śmierć mu będzie Koniem
Temu podobno na Świat Wychodzący ptaszę
Widzę że im z Żywotem Sposob Śmierci znaczą.

Trefunek w Mazowszu.

W Wielki Piątek chcę dodać Słuchaczom impetu
Na poczytku Kazania Każe Xiądz z Muszkietu
Strzelić głośno za Ścianą Nabiwszy Sowicie
Sam wszedszy na Ambonę zdwoła zabije
Da ow Ognia ludzie Się Sypią iako z Woza
Bo tam Nigdy bez zwady Któż Świadom Mazowsza.
Same baby zostały Więc Się iedna pyta
Dobrodzieia Kogoż to Smierć Wziętna zabita?
A Xiądz Pana Jezusa Chrystusa Naszego
Bada zas chwalat Boga że nie Godlewskiego
Bo dobry Cnotliwy Człek day mu Boże zdrowie
W tym ludzie zeydą y Xiądz Kazania dopowie.

Spowiednik.

Przyszła dziewka na Spowiedz do Ruskiego Popa
Spowieda Się że wzięła wgarść durnia u Chłopa
Każe iey do Swiconey Wody Pop Co prędzy
Za rękę pokropiwszy koszkę z kropidłem między
Pstrąga, ale rozmyślą Koszulę podnosi
I po tym kroc ze Spodu Swe brzydkie rosi
Co to robisz? pyta Pop. Swieszczennik rzecze
I tam był dziwer y tam Wody niechay tiecze.
A Popiako Kazista chwali Koncept dziewki
Iednio Ciało ieden grzech z teyże myc nalewki.

Dyskurs Nowozenca z Żwoznikiem.

Żwoz: Czemuż es babę porząd zmiąć Się tak mlodo
Nowo: Mowią włosy Galina Decia Jabym brodę
Lepsza niż po Kurzecin po kurę posłewka
Żwoz: Porna Diabła z rozsądem y baby y dziewka.

Dla mięsa Się to ludzie żenią nie dla iuchy
I ta nizerna kędy zwiędzałe Osuchy
Nowo: Omylet byś Się na tym zawsze lepiey Szuka
Gdy ponęty młodym szczęście Stara szuka Suka
Ani Się więc zasadza ani zrebiec zboczy
Kiedy go przy Kobyle Siepa Kto w boczy
Wpnęzesz kiedych Oboie Nabrawszy Się strachu
Zawczasu o Wymarzu myśly o Stalmachu
Dwor: Rozumiem iż Stalmacha dopiero nie Wymarza
Że Wym Oboygu trzeba bedzie Apteczarza
Czytałem że do Starey y dziurawey Szaty
Nie wstrzywa żaden Mądry Krawiec nowey łaty
Ani by godna tego iuż zwierzęta Skora
Bo kędy kolwiek patrzym pchniesz co Nie wprzody dziura
I młodych win nie leżą kędy wątor Słaby
Dopiero gdzie dna Niemasz iako u Swiey baby
I to Stanąc przyszli ze pobładzi wielce
Kto do pługu zaprzęga Nierogate Cielce
Nowo: Nie zganisz Nie rozwiedziesz złączonego Stadła
Chorzy Się Na raiże iuż Kłamka zapadła
Wzbym Nie patrzał Samo w Niey upodobanie
Za wszystkie Swe Koncepty y dowody Stanie
Dobrm Mądra głowy mi Nie łżyże choć dworzka
Dwor: Diabła Głowę ma zyże Nie zyże Ogorka
Nowo: Przecięby m wgłąb wtykać Nie radził iey Palca
Dwor: Wiem ia kędy trafiła iesli na Osmalca.

Na Ogony Białogłowskie.

Wydziwić Się Nie mogę Białogłowskiey zrzędzie
Czemuż Żym Co od Zadku Spodnice im zrzędzie
Plecy y golych piersi Sobie nie Obleką
A Ogony po Ziemi Niepotrzebnie wleką
Jowszem dobrze Czynią ze serce obnaża
Które w piersiach Zawiste zadku nie ukarzą
Stowarzy moim zdaniem Uczynila gonij
Która piersi przykrywa a Zadek otworzy
W piersiach Cnota wszelkie Kryją Się Nawroty
Niżey piersi iednakie wszystkie białegłowy.

Wexel Nowomodny

Dał Kowal wpysk Kłaczewi ze mu Spuchły wargi
W Nadzieie basarunku do Woyta do Skargi
Sie Woyt po winowayce a Kiedy tym zustacza
Jestkno czekaiąc dłuzey do roboty Kłacza
Juzbijm ia Panie Woycie Nie ieden zwił kłębek
Ale loz mi da Kowal za tym moy pogębek
Grosz rzecze Woyt tak bierz wedle prawa imi
A ow go pięsciq wgębe iednoz to ucrzni
Kiedy ta sobie tym grosz odbierzecie rzecze
A mnie sie do roboty czasu nie przewlecze.

Chwalecki.

Chwalił sie w Kompanicy Kthoś ze iadąc w towy
Krol Mść miał w drodze swoie z Nim rozmowy
Ale niechciał powiedzieć O czym choć go pytą
A ktzieden Kpiąc tem ia: by Kpie Nie dlęższ zyta

Do Zyssego.

Co mi za brode moię dasz na swoy łeb gosty.
Wznak czasem pobiiaią dzwonicy Kościoły
Patrzuy łysy peruke tesze dom w prydatku
Jesli by nie dostał co włosow na zatku.

Sepota Nasza.

Rzecz dziwna y prawdziwa z siebie biorąc miane
Kazdy człek mnie znaiomy, ma swoie prywate.
W Oczach moich: a żaden tym sie nie zna do ni
Ten pyszny, ten obmowny, ten o ludziach dzwoni
Ten gniewliwy, Nieszczyry, ow Nieochędożny
Inszy skąpy, takowy, albo nie ostrożny
W kazdym widzę iaki grzech choć Większy choć mniejszy
Tylko mi sie z tych wszytkich Kthory nie z osobą
Z obyczaiow znaią, Nieznaydzie sie Kthoby
We mnie mogł zganić y rzecz tu trzeba poprawy
Ciahoż kazdy sędzia tym sobie łaskawy.
Podobno iesli o mnie Kto wszytkich tych spyta
Nie ieden grzech lecz kazdy inszy we mnie czyta.

Nieczłek ale Natura Człecza tu wykroczy
Na świat nie wsie wzgłowie mu Obrocziwszy oczy.

Do iednego Dygnitarza.

Pytam moy miły Bracie Co też było potym
Nie potrzebnym sie sąd zaraz Kthopotem
Albo szadł albo sie był na ten czas upił
Kiedys sydersko z siebie w tym urzędzie Kupił
Na Kiesor Kata w Błocze ziemiedzy nie trzecie
Gdy trzeba choć Kto Błaznem chce zostać zapłacić
Leśne Dryady, y Wi Morskie wieczne Nimfy
Ze ten syn dziś zostat Kpem za swoie tytuły.

Na gpste Nobilitacije.

Z Warszawy bom po to stat piszq mi umyślnie
Ze sie chłopska swoia rzecz do Szlacheckza cisnie
Nie mogłem tylko z wielkim serca liy rzecz bolem
Ze Szlachcic zostat (chłopi chcq być Szlachty) Molem.
Toć sie też Szlachcie pestrzydz trzeba było w chłopy
Kiedy na tak dostoyne wstąpił Piast ich stopy
A tu sie było na ten czas przetworzyć
Nie wiesz Matko ze hozie dosc Pgona ponyć.

Nie głupia Odpowiedz

Odradzaiąc zamoszcie iedney grzecznej Wdowie
Gdy sie po Kiewoscy Kto pretko z Nim ozowie
Rozmaite Matronij pokrytkrzem y mysc
Aby Synogarlice ze iest wzpnęze
Niezrzędliwa przygoda poki zywo Kthore
Inszego Towarzysza Kwazna powtore
A Wdowa Nic nie mysląc usłuchąm twey rady
Lecz kiedy głupie postawo daiesz mi w przykłady
Day wrobie doydzie Kontrakt miedzy Nami takuy
Albo piexę ieżliwą, albo Kuropatwy.

Do Xięzdza chudopijnego

Xięzdem sie zwac Kuszno wzgrzeczniwszy Xięgem
Kazesz a ia bym cie zaś miezwał y Szlachcicem
Gdybym miez urodzenia, bo y Ociec y tij
Z dziad Kiewiadat w pośl Chorągwie rozwitij.

Niepotrzebnie Co prawda w tey sie pysznie mitrze
Ktoś ią albo za pięcm albo zapsy zarytne.
Ale temu co Nitey pięknie Komu wprod w zelezie
Na ustudze Cyczyny Cupryna Oblecie
Jeśli wedle tytułu Fortuna nie płuży
Kogo nie stac na puthi za torsanym służy.
Pięknicy Kereg na Koniu zaiezdzac chodziwym
Niż z bychowym Korzeniem Xiążęcia nad Znimem.
Dosyć z Siebie uczynił służący za Pazia
Stał sie kniaziem z Xiążęcia dalej czym. Kopm z kniazia

Zła Żona

O czym zes sie zamyślił moy Cnotliwy Bracie
Podobno poiął Żonę? pożyta ona cię
Po pracach Chrześcyańskich, po Nieweczasach Szkolnych
Prętko sie Ożeniwszy Niechciałes dni Wolnych
Niechciał zazyć Swobody Nad Wszytkie Niewczasy
Nad wszytkie prace w Casarskie dawny nie prasy.
Poiąłes Żonę Panią prybrał Sobie raczey
Jeśli cię w prod nad Sobą Panem nie Obaczy
Czy malosz bystrych Zrebcow tochmanige Narowisy
Trudu ieszczego trzeba Koło Białey głowy
Bo ieśli z Nią będziesz chciał w rowni ciągnąc stoł
Rozumiałowy nad tobą pewnie wezmie gor.
A ieśli Srodkowego na lec nie upredzisz
Sam pod Stołem pony dyszlu aż do Śmierci będziesz
Sam zgony Sam dogony aż sie Skora pada
Tu sie wspinasz tam trzymasz ale prozna rada
Przydziec Wiednąc Nierządy, pod wrzeka z Kto pozgno
Zle gdzie Wilk z Lisem, gdzie pies w iedney izbie z Kotem.
Na kogo sie uweźmie albo w Nim zakrzepa
Nie masz Końca y Miary biadzenia ślepa.
Jedno Sobie Obieray z tego dwoiga zła
Pana chcesz miec co domu Swym Cny Nieprzyiaciela
Pana: przestań Sam Nim bądź odprawiwszy Sługi
Upewniam ze Cichych dni Niedoczeka drugi
Nieprzyiaciela zawsze będz gotow do boia
W domu Miey Kipidza, W drodze nie iedz bez podwoia.

Nalewaiki.

Widzisz Panie baranie Ktoś iedzacy flaki
Leząc wzrzec z Nich Strony Niżeli przysmaki.
A tam potrzebnie ich moią też Okrawki
Owo zas pozycz z chęcią Smyczky podstawki.
Ledwie tarabadnie raz zaznaią Skokiem
Ez z Okrawki Wiola urosła przed Wszkiem
Z Wiole Wokalista, O iak wielkie Cuda!
Nie przepłacony Smyczek bo oraz y duda
Tak bez Wielkiego Koszta na co inši wiele
Traca, Całey dziewczyna dostała Wiole

Maiętności Podgorskie.

Żebym dosyć uczynił twoiemu zadaniu
Pytałem sie w podgorzu o Wsi na przedaniu
Od Sorbic do Smyłowa te lezą przy Kopie
Te przy Białey Celniey wszych dosc wszkach w Europie
Kray we Wszytko Bogaty z rayżarami zazym
Zmiorzyste Oznaymuię. iest Janina z Wiolaczym
Zbek, Pozwizdow, Wyskidka, Zebrzeszka, Wygodna
Biesna Biesnik, Biedawa, Skrzetla Swordzie, Studna.
Poniedznik za Wytrzeszką, tymze idą Szykiem
Smrokowiec z Pasonzynem, Kupnia z Skornikiem
Z Miciakami Polechta, a Kamina z Nowym
Wielką Swieca Serewnia w gorze berdechowym
Ptaszkowa z Cplakanem, Litacz y Rothowka
Zaleca sie choc o Nich nie Napisze słowka
Prawda ze sie pszenica Nie rodzi y Zyto
Ale Owies roboty nagrodzi Sowito
Wyśieiesz koniec z Koza Kopa będzie pewnie
Z Kopy Koniec Krom tego co wnidzie do plewnie
Bukrde w dziesięc lat Kwitnie, Kto nachowa Swini
Wątpić nie trzeba ze mu pozytek uczyni
Zima na Swięty Michał Smiewa Swoy poczętek
Naierzchisz sie na Saniach do Zielonych Swiątek
Drwa tylko w piec Nielaza Samo sie zaleca
Miejsce bo prawie wszędy może bydz Forteca
Ptastwo knieyzy Cały rok nie uswiadczysz Strzelby
Wies podgontym tu Oczom tu Uszom Uciechy

Powod Nigdy grad chociaż na każdy rok spada
Albo mało albo też nie Szkody nie zada
Nie wynidzie Zwierzyna nigdy ze Spiżarnie
Ptac ma Sieci, psy, Chłopy, zawsze pewien w Sarnie
Ryba lasos, pstrąg, lipień, kiełb ielec, ieslize
Bedzie woła co z tych zieść Nay pewnieysze Slize
Jaszcze Niszki, taflerze, y Sprzet z drzewa iany
Byles miał Czeladuika Nie kupuiesz Cyny
Prospekt w dalekie rownie tuż Niebieskie Sfery
Nic nie ma Nayweselsze zgoła Belwedery
Masz wszytko Co pomyslisz krom iednego chleba
A Codzienna to kupic gdyby za to trzeba

Prusha Polszczyzna

Jadąc przez Prusy w Karecznie stanąłem popasem
Ledwie wnidę do izby aż z Swoim chałatem
W podwoy kucharka krzyknie, ze przed Sama Staynią
Robak porwał Kalbake a Hus biezat za nią
Tu gospodan wypadnie wołaiąc Sobaki
Za nim alec Spetna na Koniech kulbaki
Pytam Się Co Się stało? Widząc go spodynią
A Chłopiec Kas, Wilk robak, a Kulbuka Swinią

Do Starego Wdowca.

Widziałes Fryza na Rycie w Karocy
Przeda go było zatarasować Krocey
Kat pląsał, zdobiąc, Caty Cug pozorny
Pół dziesiątej mie dopędzał Wiosny
Iaki zwyczay innych z Sieczka w polu
Onego dzrok czekał zawsze gołu
Music dziś przestac na Jeczmiennej Słomie
Nadiadzisz Czerni iuz Karku nie łamie
Nie Struże uchem, Wędzidła mie gryzie
Rzekszy po prostu Nie po onym Fryzie
Ledwie ze Młyna zdołe przywiesc. Knypy
Jeszli go ieszcze przedadzą do Zupy
Wolałby stokroc podziękować Światu
Niż Się na Stawce dostac do Kiserata
Te Kon Coz rzeczesz Moy drogi Marcinie
Kiedy Człowieku Sześdziesiąt lat minie.

Niechay się Kmiecy Niech się Codzien Smuce
Kiedy to wszytko, Nuze, Nuze, Nuze.
Straszowy Sitp Nie pociąg mie z gonij
Nic mu Dziedzenskie Nie pomoga Szponij
Ni Moziąchowe chociaż Sute Cetki
Gdzieś przed tym Smakngł dziś trzeba przegietki
Porachuy y to pierwey Sobie Zelij
Niżli po Zonk Wysles Dziewosletij
Ciężkie na Starca miseda Zona Kierad
Gdy musi plącac do kota rad nie rad
Albo chociaż go Swoja pięcze zgaga
Patrzyc kiedy mu Cadiuvant pomaga.

Omyłka w Pogłowiznie

Gdy z gorzym po podworcu przechodze się rownem
Aż Chłop idzie: Sy dokąd? do dworu z pogownem?
Rzekł Miasto pogownego. I nie mowie chłopi
W Podgoru tam się moy gosc Niestychanie stropi
Niemosby to podatek Ciężkość Nie wymowna
U nas od głow tu płacą od Siednego gowna.

Prostactwo Chłopskie.

Polak z Niemcem dwuch w mieście Cyrulikow bywa
Gdzie też z blskiey wsi na krew dwuch Chłopow chodzi.
Mnie Polak Cign trzy razy a tylko się grzebie
Kontentował Chwalił się Maciek przed Bartszem
A ten mie raz y ledwie pierzchaiącem dosiąga
Groszem też dac Niemcowi musiał do Szelęga
Drugi bartku-ieden raz zapłacił Niebogie
Tak ci psia krew Niemiecka dze nas kędy może.

Odzartowanie

Po Zachodzie Wielmożna Pani się w Chorobie
Gdy ten Kaze dzyne prezentowac Sobie
Pamiętka żeby z niego uczyniła Zarty
Swoiey mu miasto Panicy przyniesie puthwarty
Do Jeden sztuke do razu zrozmiawszy z mocza.
Pewny nieże Zyjąc pełos o pułroczu.
Brzemienna: dalszego zdy nie wtarł terminu
A ta by cie zabiła też pogański Synu.

Coz albo Męża Niema? alem ia Niechora
Tom ci dała Liryny, Nie drwiyże z Doktora.

Ex vivocatio

Idąc do Cyrulika Szlachcic ieden z Drogi
Potka się z Nim co ulicy przed Swoią gospodą
Prosze Panie wroccieśię, Niemasz Czasu nieczę
Nie będzie też talera, conet Balwierz odwlecze
Przyiętą potrzebę ochotnie pozwoli
Wraca się y Owego z figlami wygoli
Widząc pare Szostakow Nie masz ta talera
A słowa Nie dotrzyma Szpetci Kawalera
Ktoz Ci co obiecował? Szlachcic go tym zbędzie
Wzdym Ci zaraz powiedał Talera Nie będzie.

Rożne affekcije Koltona.

Ganiono że prętkoścta za Mąż iedney rozdwie.
Po pierwszym Niebosczyku na co tak odpowie
Niemasz się Czym urazać Niemasz Czemu dziwić
Trudno się Koltanowi Człowiek na przeżyć
Rożne iego skłonności do Każdego Gatunku
Jedne Skłania do trunku drugie do Matrzonku
Wolęc Mili by mnie miał iako innych Krzywić
Że się zechce z Kądzioł Niechcąc z głowy wywić.

Piany.

Ebrietas unius horæ hilarem insaniam longi temporis facile penset.

Obudząc się ieszcze Świt Nieba nie zabielił
Niewiem ieśli na iawi czy mnie Sen omylił
W Sukni y w botach leżę: wrzytek iako w Wodzie
Pełno Ługu w Wąsach pełno Kluia w brodzie
I pachwy y Kieszenie próżne łeb w barłogu,
Chtoście Kędyrem ia to? Mć Panie w brogu
Niesmiem się daley pytać nie bym wsmył znowu
Im bendzie piianego wiadomy Narowu.
Ale iak by mi wsadził Kto do Serca Woza
Żaly Wstyd Nie tylko Sąs Serce Żywot Zwijcira
Gdzieś Ci Widzę że w brogu czy we wsi Czy w Mieście
Kalpiłeś Dom Siebie na Wczorayszym Feście

Wadziłeś się a Kto się po pianu wadzi
Mysi się tam y Pani dzieci y Czeladzi
Narbiłeś Nałapał, Nadrwił na tny zbyte
Ledwieś my się godzien prog wethnął przyiąrzyć
Nigdys Nie postępował po pianu Marni
Woznice wygnał z Stayni, Kucharki z Piekarni
Cyt bodaycie zabity: a Chłopiec oto mowi
Ale się Każdy swoiey Niewagi wpomni
Rozdałeś Mć się ij naobielował
Jedno z Siebie pogubił, a drugie popsował
Oroz Skutek łakomstwa pozytek ochoty
Boska wprzod Nie bez wielkiey Obrazy Swemoty
Hanba potym Nieprzyiazn ludzka pogotowia
Bez Szkody Niepodobna coz mowić o zdrowia
Gdy utraciwszy rozum zmysłow łatwych Skrzynie
Wino Mnie Nieszczęśliwe przemienito w Swinie
Niechże się albo krotka przewleczę Nayditury
Albo wieczna Noc Oczy zasłomane zmroży.
Jednak żeby się o Mnie Niemogli dopytać
Niech mi Konia dodadzą Niz dzień wezmie Switać
Jako Żołnierz z pogranicza uchodzi potrzeby
Pakuia Obwiedły pijak Musze Szukać zakleby
Krotką chwilę Szalonej Wesołości Moiey
Cały rok zaspokoił: ieśli zaspokoi.

Wesołowskie Zalotij

Grzeczna Panna we dworze gospodan Bohaczy
Wiec Kilku z Kompanicy Celnieyszych wyboczy
Jako mnie Chorągiew: rad im Szlachcic będzie
Poz dobra Mysłąy Skrzypek, y drugi zaszedzie
Jedni w tymiec, drudzy we szy, isni w harcy
Przysiadzy się do Panny Kawaler wytarcy
Widząc Mnie Życzliwego Sobie Kawalera
Nie zaluy Slicna Panno na boky talera
A owa y to Moda Niesłychana poty
Ona w botach do Panien iechcy nie po boży
I oiszem rzecze Żołnierz Czas utwierdzić długi
Że na rękę dać trzeba Kto przyimuie słogi.

Tazas nie potrebuie: tom y ia daymnie
Pystat kiedys tak datna, Niemasz Sługi zemnie.

Zoznica.

Kielka Matron uczciwych z Mezami pospołu
Siedziało przy Obiedzie u iednego Stołu.
Rozmych Materyach dyskurzuiąc z sobą
Prawią iaka ta Ikora Niekiedy chorobą.
Że Zoznica Nayzorsza chronic sie iey kazą
Gdzie od wielkiego bolu y włosy wytazą.
A iedna co Niedawno była Panią młodą
Zwodnoż sie iey uchronic kiedy kogo głodą
Wiem ia com tey Nieszczesney ucierpiała złosci
Jeszcze coś mowić chciała o Oney Niemości
Lecz widząc Stansze ze tu bez kaw bydz Niemoze
Porwą sie za Obrusem pozbierawszy Noze.

Słowkiem Nieuk wyda.

Z Prozowskiego Seymiku w pilney iakis Sprawie
Potrzeba było z Królem zniosić sie w Warszawie
Dwu Szlachty do Poselskiey Krasno ustugi
Jeden lepszy po Polsku po łacinie drugi
Więc kiedy w Instrukcyą Mieszaią łacinę
Czyta on pomienniejszy felicii Omine
A Ten co po łacinie Nierozumiał słowa
Prosze zeby Nie mijać Medrza rzecz głowa
Niz Nasze ti pisarze, lepiey wszytko Czytac
Przyszło z Sniechu za boki Krolowi sie chwytac
A ten sie iednym Słowem ze Nieukiem wyda
Ktc Nierozmysłnie mowi Szczerze sie wstyda.

Na Gniew.

Płynąc ino Warszawę do Gdańska na drewie
Pytam gdzie Król Jmć powiedzą mi w Gniewie
Wiem ia co za przyczyną Król rozmiewany mieni
Choć mym potrzebę minąc aze sie odgniewa
Bodajże cie z Cmyku Jrzele razy nas to
Płazmi, Nie tylko affekt, iest też y Gniew miasto

Żaden o tym Filozof Nieswiedział y Niewie
Że Król Polski mozesydz Tas Kawy my w Gniewie.

Starego Wdowca Complementy.

Wiecz gdy ziedzą Stolycy a do Mocney Skrzynki
Oddane Pannie młodey Spinagrą Upominki
Ze ich Nie mało wedle teraznieyszey mody
Z mniey potrzebnych pretensyi wzięto do gospody
Mnycha sie Oswała a Nim Obiad dadzą
W Karty, w Zarty młodzi sie w tymiec wy prowadzą
Sedł do Panien w Kommendy zeden Wdowiec Stary
Miał te wade ze Wnetrzney Nie mogł strzymac pary
Zemie przetarte fatdy, a Co sie wkłoni
Jako z Worka wypuści Nie przyiemney woni
Pizmo Nie poradzi Na pan trudno Składac
Bogo Niemasz, a ten bedzi ze ledwie dowiadac
Mozg Damy; gorszego Nie trzeba Wychodu
Sproszą izbe dla prochu, badzieszte dla Swiodu.
Tylko ze sie Nie usra aze ieden młodszy
Przestrzeze w tym na Stronę z sobą go wywiodszy
Dziwuie mocze zes mie w tym raczy t obwiescic
Coz kiedy affekt w serca Nie moze sie zmiescic
Mało ze gnez Łagodne Wylewgu go słowa
Leczieszcze tamtą Stroną ubywa potowa
Pomu tata doktorzy Stare to Nowinij
Wenus grzeie a Milosc Obraca sie w bzdziny.

Rozmaite Kiiegi.

Przypatruiąc sie flakom na Mszie przy Stole
Oter nekc po Księgach myty Panie wole
A Sysiad Sita ludzi ktorzy maią Księgi
Jednakie z głupim bydłem obaczyc Mirzgi
W głowie ie Mieć potrzeba moy Cnotliwy druchu
Bo im tak właśnie lezec w Skrzyni iako w brzuchu.
O Nieiedzenekc pełno ma Ksiąg w głowie
A wzdy trzech podle siebie słow dobrze nie powie.
Wiedzy w głowie y w stole potrzebne sa wielce
Zaraz ie z zołtey iuchy Bioą na widelce.

Jedne księgi dwgłoby z głowy maią Spadek
Drugie z głoby do brzucha, z brzucha idą w zadek
Niewzymaią też pismienny tego nie mogł Wiedzieć
Żeby z tey okazyey łoszedzie prozą Siedzieć.

Broda.

Coc po brodzie mity dziadku
Kiedy do niey Nie masz statku.
Nie ieden Parobek młodzi
Żebrze pod pokrywką brody
A drugi Się codzien Struże
Choc go biedny gospor zdrze
Przypatrz Się głowgosowi
Chwali kiedy pięknie mowi
Kiedy drwi gęba Rozmata
Nie Dalwiena godna Kata
Mazli bych Frutyncem z brodą
Lepey zeście tam zawiodą.

Skutek Bankietu.

Po Wczorayszym bankiecie wymiotę z pokoiu
A Wiotke pełno krwie, Skła, Obu końcow groiu
Temu Xiędza, Dalwiena owemu prowadzą
Siednaiey, a drudzy dopiewaią wadzą
Ten okradziony biada bez Szapki, bez Szable
Ten się potłukł tpn bluie, hala hala diable
A beczka stoi z ktorey wczora pito Wino
Tyto to rzekę chałasow dziwnych pijaczyno
Nieia: po pokim pełna leżała Napoiu
Nie byłł odpowieść mi w domu niepokoiu
Wino w ludzi Wiatr w beczkę Nie mogłam się Wami
Obroc ię, Napomyię wszedzy do piekarni
Tam Nim zgnię, Nim moy worek Naznaczony minie
Odpoczynku do szczętku pią ze mnie Swinie
Biedna beczka pomysłę miły Panie ze tu
Coz gospodan. Coz ma być gosc Kontent z bankietu.

Bankiet Włoski

To nam bedąc w kościele to przez Swoie Sługi
Prosił mnie Włoch w Krakowie na Gpse raz y drugi
Żebym od iego Syna iechał w Dziewoszyby.
Głupi Kto na cudzy chleb Swoiey zatuie gęby
Pompsliwszy stawięsie: gdy przyszło do stołu
Po konfektach wyglądam Kapłona z rosołu.
Obrus z Śnieżem, z Zwierciadłem talerz omet chodzi
Pieknie Wszystko za Spluwem apetyt Się. rodzi
A z rzadkią, młode Masło pnętykano chwastem
Pierwszym przed mię gospodan Kładzie Anti pastem.
A z Kiesą Zupę z wasem polewkę z pietruszki
Przyprawny miodzek z głowką y cielęce Kruszki
Slicznem Kwieciem upstrone z Wczorayszego postu
Nie Wąchac ale wi Się dziś rzesckie po prostu
Kładzie przed mnie dobyte z oney głowki Członki
A ia wyglądam z Czosnkiem Wostrowey Wędzonki
Ledwie drwi Skrzypną, albo Sztuki Mięsa z grochem
Ze głowki Nie rad radam przysięgam przed Włochem
A z Kapustnoney Misie w rozmaite wzoiy
Dwanaście Wroblow Nadzy w Kalafiory
I nazgłbi Nie padną chociem ich rad kilka
Biednieysze Się Mięsa Nawet gdy Kość iako Szpilka
Nastąpią Malowane galarety zatym
A Misie co daley Czyste Mam z tym odrzuciwszy
Czy ta Krowa na Głabie Czy Krowa na Kwiatki
Gniewam się y tylko mu Nie wspomnię Pan Matki
Toż Slimaki, Obrzyi, podobno y Żaby
Rozumnieiąc nawdzisie ze Wieprzowe Schaby
Albo iako Misternie Upieczone Ptasko
Sięgnę Nozem do Misy a Ono plugasko
Wytrząsa Wołch z Skorupy Kosteczki Osyska.
A z znowu druga po tey Następuie Misa
Para w Niezasmażonych Gołębiątek Szatkach
Tam zeszmięte Kogutom grzebyki przy iatkach.
Toż Kochane blomuze, na Same Przezwisko
A Biiasto iedzenia iuz mi do ubliwania Sliko
Wety zatym z dawnego Nastąpią Zwyczaiu
Naprzod rozmaitego Salaty Kosztu.

Spinalki z Seleram, Szpawagi z Karczochem
Białe grzanki iakimsi posypane prochem
Parmezyna iak papier y Orzechow garstka
Wzigrzyn pohym Kieliszek mało od Kapustka.
Z przeźroczystemi figlami iako Kryształ czystij
Bon profacia Senior de Sacrima Christi
Pije dl Mnie ia Sobie po polsku tłumacze
Że od głodu za stołem tylko nie zapłacze
Więc co ponyt Knie do gęby to patrzy to słucha
Wiszey nie połknie tylko iako iedna mucha
Za każdym razem oblasnie y oczy przymrozy
Ot mnie tym barziey chciwo im smakuie dłuzy
Zaczym ledwie mnie dopuszczą worzyko oraz całkiem
Że nie z kieliszkiem iednym ale Kuflem Michałkiem
Upuściwszy noż w garści poczęły na mnie krzywo
Że tym że chrustem wino pije ktorym piwo
Więc ze drugiego czekać trzeba tylko długo
Dziękuie za on obiad: obiecuie mego
Odwdzięczyć prowadzi mnie na ostatnie wschody
Zbiegaią Włosi czym prędzey do moiey gospody
Już czekaią po obiedzie złodzieie czarnoscie
Gdzieś ieszcze została słonina w kapuście
Jestry bigos siedzy, ala Knyrkę czosnku
Daway po włoskiey rzeźe kapłonka z bigosem
Wałe tyszkę oboie toż wystawszy boki
Wypiwszy garniec wina, przyssiesz ze poki
Włoszy w Krakowie y ia pokij żywy bidę
Do włoskiego bankietu na cło nie wzidę
Nazaiutrz każe chłopcu żeby miał woz myty
Sey de znowu do włoskich poydziesz zemną y ty
Dopiero ten niecnota poczyni falingę y taniec
Et kiego tam wieszczenia tozem rzecze kraiane
I pogrzebie tam mało przez iednego Rosa
Gdzie ieden nie tylko wozchau delicata cosa.

Baby a Owce.

Fizycy albo racey Naturaliscowie
Twierdzą ze każda owca ma robaki w głowie

Które gdy iey zaszkodzi gdzieś między oczami
Lub się z sobą tryxaią lubo z baranami
Nie bawani nie same owce są tak głupie
I baby owe gorsze maią takie grupie
Gdy Kosty krzyż w swoiey pokaże się sierci
W ten czas by się tryxały w ten czas robak wierci
Że y moia sąsiadka iako głupia owca
Gdy ią napadł paskudnik wnet pazta do wdowca
Lecz ią po diable tryxał bo zniemieniem z gory
Że y boki y plecy obtarziły z skory
Musiał się uspokoić robak od Kańczuga
To tak iedna panna gdy co w kort a druga
Gdy iey w świerzbiący członek ten że robak wlezie
Zaraz się za Medyka w lat dwanaście wiezie
Ledwie ma raz y drugi nadstawiła krzyża
Aż wtot baba dostała choroby z Panza
Co rzekę Moia Pani dosyć czyni woli
Niechciałaś gdy świerzbiało ekis ciepłej gdy boli
Toż obie do Balwierza a z poczęcia tazni
Do Biskupa zbywaigę niewczesney przyiazni
Nie zwraz się tu tryxać gdy zaswierzbi abo
Nie masz soli w wielicze na robaka tabo.

Baba z Młotkiem.

Stanym a niewidziałem żeby gdzie po pustu
Z cielęciem wiedno razmo zaprzągali woztu.
Nayznacniey za iest rownych do roboty spręża
Starey babie młodego zachciało się męża
Niepotrzebna człowiek zły nabawi iey trance
Widząc ią u balwierza w sosnowey kątance
Zdaiie oba prosi Mogęli co radzic
Lepiey był zła nędza tym pohym wykadzić
Piędziesiąt lat miłości dosyć beke ciotki
Swiętki: Nayduie pokrywy y ostowe szczotki.

Z Młodą Maryną Mąż Stary.

Omylił się nieborak w ożenieniu starij
Rozumiał że Marijna a on wstał na marij

Bodayze sie Walenty z tak Strasznym przewiskiem
Babe poize, kto śmierci szuie sie bydz bliskim
Rowny radze Karolema do Malzenskiey ligi
Staremu mitoda, bedzie Maynar z Sachwigi.

Prima Aprilis

Prima Aprilis albo Nayprzerwszy dzien Kwietnia
Do rozmaitych zartow Woda Srao setnia
Nie iedep sie Nabiega, Nauczey, Nasmpci.
Bo prozmicy: przeto go niec trzeba w pamiści
W ten dzien Nachcie drugiemu pieniędzy trefunkiem
Powczyć wrzigrzey karte od Niego warunkiem
Gdzie polorzywszy oprok y Serma Zapluie
Zwyczaynie pisze primo Aprilis na dacie
Mimo czas, minął długi co mu Niechce wrocic
Zaczym przyszło do Prawa przyszło sie im kłocic
Prezentuie Kreditor Sedziemu Swe Karty
Bluznik sie pre y mowi ze to były zarty
Sy nie inszego prima sprawi sie Aprilis
Uwierzył głupi Zartom: a Sędzia iaki sis
Nietylko w kwietniu ale gdy bez cudzey szkody
W maia wolne zarty a ty Panie młody
Płac za to zes Swoiemu pismu był przeciwny
Znał sie na Zartach potym gdy z długiem dał gnuwny.

Panna Czepek chędozy.

Porwała Panna Czepiec Namydlony Jaka
Chędozyła go bo sie każda nez ubruka
Wiedząc ze ilo go garciem Nazad Niewy Kuzasi
Do inszego sposobu Niec sie ta musi
Dała iey Nawet mydła Sedwie Kes postepce
Cziak Kromki na pretak wytorzyła Czepce
Nowa Mocą prania chust Nie chce Niech sie chowaią
Jako ani perły w Kaczey Czepce we swey szyi
Swiecą podobieństwo dowczy Nie małe
Diablasz sie ma być chusta Kiedy gowno bialse.

Polskie Blomize.

Opiwszy sie iak Swinia y Gęba y Nosem
Rzygnie nazwał Dziurki towarzysz bigosem
Aż Francuz Nie to u Nas w Paryzu Blomize
Przyimie sie w Polsze iakiesz gnoy Panie Francuzie.

Do Gospodarza Tysiego.

Długom mysłał Nie mogąc poiąć tajemnice
Kiedy by łysy wczorny aż od tyś kawice
Gdyż sie Nie tylko w lecie ale łyska w zimie
Kiedy chomiąz y w izbie tysiy Czapke zdymie
Czasem deszcz Czasem znaczy łyskawica Sucho
Panie przytaleie kostpak na Cooie ucho
I Ceremoniy gotrzeiey Kazcie Nosic Swina
Jesli na sucho Wasza łyska sie Czupryna

Bigos w Zalobie.

Chcąc Panna w Kuchni bigos sprawić co prędzey
Goydzie z garkiem do Katy po Ocet gdzie między
Flaszami Stał inkaust że iuz były Mrozy
Nalawszy go daie mu bigos Nowey Fozy
Skosztuie pies by Nie iadł y pomysł Sobie
Jakoz żywem bigosu Nie widział w zalobie
Wiec postrzegszy Omyłki wskarze do Kuchana
Niech mi Zwłaszcza Nie robi z radku Kalamarza.

Metamorphosis

Dwoy trzeciemu do prędkey wspaniałości Zony
Bardzo go to korciło Nie raz gnestrzeżony
Albo sie z Nią poszłocił Czasem tey y znawał
Dla hanby: albo oknem im portunow plaszał
Odprawuiąc ustawne w domu Swym Sztuchy
Niemiał sie iak Szychylic przed Swoimi gachy
Nazdy mu Satyrowe pokazowat rogi
Wiec gdy raz obie zbiegy powracaiący z drogi
Nazwszy ich pachołkom tryumfec z pod zasłonki
Temu Bozy wiłupi a drugiemu dzwonki
I Cooie powiesi Zonie Na pektorał
Zgadnij ze Ktory lepiey na Nowe rozkwitał

Satyr Bożow porodił Nierządnym Czynem
Kiedy Wołach Saturnem Ślepy Kupidynem.

Ne Misce Sacra profanis

X

Był u Mnie Szlachcic ieden w Wielkonocne Swiętto
Jako zwyczay zazywszy, Szołdre z Stoła zdięto
Z owego Szlachcica Pachołek prze mądry
Dopadszy Swięconego spuścił chyżo w płodzy
Zapomniawszy a dziurę pod Kolanem Niską
Która iadąc na Koniu przetarło puchliwko
Przewąchał pies co wiepsza wyzłodzony z postu
Naprzod liznie a potym zębami po prostu
Zarwie z Żywym pośpiu aż drugi aż trzeci
Aż się ich do owego tłumu więcey zleci
Wrzeszczy Kmieć, lecz Wszytcy dla Czego nie wiedzą
Aż mu rzekę znowu pos Akteona rzedzą
Aż gdy chłop Szołdrę Sami się powadzą
Zapczywego Pachołka z Zeby wyprowadzą
Przestrzeżony co bądź Mądrzey na drugi raz bracie
Nie kładź Nigdy w dziurawe Swięconego gacie.

Przestroga do Myśliwych.

Mroz Ledwie nie Wilczura Samoczwarta zdołał
Śnieg do pasa, Myśliwiec namowił mnie w pole
Jazdę Nie nieczę tedyszesz Sposób Tatwy
Byle paszą Obaczył Jakieś Kuropatwy
Kopiemy się przez Zaspy głębokie jak w płocie
W tym mi Swego Natura Uczyni się dłużu
Wzbramiąc się iey mogę bo nie Swedle Wczasu.
Gdzie iacho dym Nigdzieś blisko Niemasz Lasu
Wszak się rzeka Konstrakty rzekę y po Rysce
Lecz Skoro się ingertun poczęnie prychodzić
Kazawszy zeby iechał z Myśliwcem Pachołek
W upatrzony przedziały z Końmi z Jadą dołek
I Skoro z prędka Szronu dziurę ogłębiła
W Sypkim Śniegu Niestetez Starego Mroz[a]

Nabiegam się potym z Śniegiem w Zarawany Łodu
Gdzie y ów dziadek Niemaiąc rozwodu
Darę mnie się zadnia twarz we trzy dziwona rzyma
Ani się iey chce puścić gwałtem się iey trzyma
Dygagpt się rwie puścić wszy trudno go poimać
Niewiedzieć co wprzód w garści co w zębach trzymać
Rękawice w Śnieg wdeptał odrzekł by mi Swoim
Wrzzad się nie podobna bo on wściekły znowu
Czarnie się do mnie Niechce dać zostać Noclegiem
Że mi go przyszło garścią odgarnować z Śniegiem
Kiedy zaś Ona garścią Ługiel do zęby kładę
Zostawiłem na Wzdzięk ale nie pomadę
Wsiesc w pole trudno na złe podpiętego Konia
Na Siedzę Kiełka Jakieś na Śniegowa tonia
A tolim wlazł y wsiekę na ogrzmie się Skapie
A letnia Woda zemnie Napiętkami Kapie
Onoz moia Kwiecha Ono moie pole
Nie zaięce porwany Kata y Sobole
Wszytkich Myśliwych Swoim przestrzegam przypadkiem
Niechay się Każdy doma porachuie z zadkiem.

Źle rozumiawszy Nie Nauczysz dobrze.

X

Szlachcic ieden powiedał gościom przy Obiedzie
Że umie po Łacinie ze wszędy przeiedzie
Spytał go prostak iakiś Dwie gdy go Xiądz pyta
Stojącego nad rzeką iżeli przebyta
Jesli ią w brod przeiedzie? powie na pytanie
Umieie po łacinie? Śmiele iedzie na nie
Rozumieiąc że Żarty ledwie Koniem Ruszy
A Upadnie w wodę Nieborak Xiądz po Łanie uszy
Bowiem rzeka po dzerzu wylewała z brzegu
Ledwie się ostatniego Skarał Kat Noclegu
Wrócona na Skargę do Pana choć się wody opił
Żegoż ty człowiek o złos w rzece Nie utopił
Też Skoro oto przed Panem Stanie takowy Jakże
Wielkiż iako zgrzeszał ten Xiądz Złość Jakaż
Gdyby utonął iakiey podległ by Winie
Zły Człeku: Wzdy Odpowiedz umiał po łacinie.

A Waszeccies powiedał Nie pamiętam przy Nim
Że świat może łacińskim rozmiechać językiem
Że Pan w śmiech ale y Xiądz chociaż z Niego cieszę
Co ma język do wody Mały Błaznie rzecze
Zapomnieliście tego odpowie po prostu
Gdzieby drugi szedł sucho To Wam trzeba mostu.

Nowomodne Kowadło

Chcesz się żenić szukayże dziewki sobie młodey
Jaki młot y kowadło takiey ma być Modny
Jeśli Komin co przed tym żelazo roztopił
Wygasł iuż a nalezł klasc Szynę w Zimny popiół
Prozno ten Cisza młotem prozno miechy dmie
Upewnijm że nie zmiękcie ieno się ubrudzie
Kowadła tezgorzcy Szyna szukać przydzie
Jedno zegnech a drugą Nim znaydziesz wyszydzi
Temu po młodey mało Siechay bierz Babę
Co ma kuchą iak zwykł Spiskich chamrow Izbę
Jak w Cieple iak na Zimnie podobna Otowu
Raz łożywszy nie masz z czym do Komina zdrowu.

Klucznik z Panem

Dobrodzieiu o głodzie wiepre w Roycu siedzą
To iuż zjadły owies ermięn. niechże diabła nędzą
Taki Pan Bog po ziemi chodzi wiepre tuczy
Jako Nasz dziś Xiądz Plebon z kazalnice uczy
Na kapitularzy ma diablow wielkie stado świni
Ale Bog od początku świata Cuda czyni
Ty day czynszki chcesz li zeby zalat Nerki
Bo indziey ziesz y Sam Diabła miasto szpetki.

Domyślna Wdowa.

Siedm razy u Stołu kichnie iedna wdowa
Jam iey Hr zdrowie pokichuy Mila Pani zdrowa
A ta Cicho westchnąwszy o prawdziwe dobre
Bo bez niego rad by nie wziął po Siebie
Jeśli taka nie day dłużey mi się męczyć
A chciey po Nieboszczyku inszego nastręczyć

Słuchaym co ona prawi, aż potym wzięy Wdowską
Jakii Nienie takich podchwytnie Słowka.

Xiądz a Kapłon.

Widzę w Kupie dwu tłustych Xiędzow myślę Sobie
Zaprawdę nie z podgorskiey Co Kapłani Zobie
Chuszcz na gałkach siedzieć, aż ieden z Nich basem
Pewnie tak Sapła w brzuchu ruszy wszy pod pasem
Nie na gałkach bo chociem Kapłon lecz nie wiatach
Cat ciągeby mowię na gałach Na gałach
Nie mięycie za złe Xiędzu pokym Bosciu Sami
Z Kapłonowi się prziekrzeili Sami drygantami.

Na Białogłowskiego Rotmistrza Wołoskiego

Wrzeka trzyma burdygan Sam w Czerkieskim stroiu
Kto taki? na Kroscenskim pytam się pokoiu
A Rotmistrz Białogłowski Mysłę rzekę w Stroie
Pewnie Cechmistrz Cos w Polsce za Woyna Białogłowie
Nie masz tu Amazonek y Panny y Zony
Pochwy bez kordow Rozga bez bełtow Kołczany
Pokym pytam drugiego Który stał mnie blisko
A Ono Białogłowski Szachetkie przezwisko.
Sprzątnęli Nam wszystkim w pogonu wyiedli Rokosy.

Żona się przeklina.

Sprzeczna Żona w Swoich się przeklinaiąc słowach
Bodaiem prawi mąż wiedział na Morach
Jezeli to nie prawda choć wielkomie kłama
Czemuż tey prawdy Sobą nie potwierdzisz Sama
Cicho neke, mąż Stoi y zna tyto na Niem
Jakby mowił diabeł się prosi z tym kochaniem
Może trafię na ty czas ta Swoia prakyka
Jakiż też ile pomnię Klęta Nieboszczyka
Sama się prawda iści Nacz się tak bozyc
Lepiey przy Niey Swe Zdrowie niż Mężowe łożyc.

Małżeć

O iakie bespieczeństwo Zgrzybiałego Starca
Pytacz iesli w Zapuszty nie zaimy Marca
A gnoy by podobnieg Sobie te Sława rzecz
Jezeli to te Zapusty nie zaiemnie Marca
Młodzika: Skoro minął Zapustne Ostatki
Gdzie dotąd Mogą Wełny, Cielęta do iatki
Jedno u Smierci Marce, iedno Maią Kwietnie,
Kiedy chcę y Kogo chce bez Minuty zetnie.

Czemu Białegłowy brody y Wąsow nie maią

Pytaią Się badacze Natur ludzkich rzadzni
Czemu gdy Niewiasty Srodzi Mężczyzni
Do twarzy nie okrom gdy ią Jozumiem Cetonki
Z Merowymi, Nayczęściey zgodzą Się Małżonki
I gdzie by Się Sto zostat w Białogłowskim Mieście
Jeśli w Nocy Wyrosnie we dnie Się Wytrzęsie
Bo kiedy ystawicznie iako pytel Strzępie
Musiał by na Karuku być albo na lepie.

Podczaszy Sychowski

Bardzo gruba Omyłka w Przywileiach Naszych
Tylko Com z łaski Panskiey w rejestr wszedł Podczaszych
Żebym wedle rzędu Swoiego Się Sprawił
Do Wszystkiem po Cicho Zachodka Wyprawił
Ktorego gdy z gotową Orzechuią Czaszą
Aż mi Nad Spodziewanie fantazya gaszą
Pograbiono Nas zechmy przeiechali myto
A ia do Przywileiu Boday go zabito
Jako mytem zawiadnie zadnegoż wody wzdu
Nie będzie Podczaszego Na Mycie Vrzędu
Nie będzie Mść Pan Niemasz braku w Nikiem
Rzecze Mog rowno płacić Podczaszy z Cesnikiem
Na coż dał Król Przywileiy: tak w Koronie Naszey
Każdy Szachcic zachowuie prenigdze Podczaszy
Wiec chociaż mię bez Winy Moi Bracia chcliwe
Rycie u Podczaszego Turobinskie piwo.

Podczaszym Poeta.

Prawiec Trafił z Vrzędem Krotki Panie ze Cie
Nikt nie przestrzegł dziwno mi Podczaszo Poecie
Wilkowi Owca, Strachu Nabiene Sie wełna
I ciebie zwątpie zeby Kazda dozdła pełna
Winem Pisonymowie y ich wiersze Swiną
Nie dziw kiedy ich Wodą w Helikonie poią
Piią wszystcy a pisą: dopiero Podczaszy
Zapomni kałamarza przedtey Nili flaszy
Ale bodaj Się rzeczy Nie brałiały gorsze
Albo przy dobrych wierszach Kielisznie Sporsze

Na Vrzęd Podczaszego.

Dowiedziawszy Się Moi Przyiaciele Stanij
Że mie Krol Podczaszego Vrzędem obdarzył
Zbiegną do Mnie z Braterskim łeski Panskiey winszem
Dziękuie ziadny pokoy Niemaige czym inszym
Rawie ich podaly księgę będę Czytał trzaski
A ci Panie Podczasny podobney by flaszki
Przymierze Chłopcze Wina gdy Nie wydą wiersze
Poczniy bezke iuż to tu Zabawy Nie pierwsze
Że Nam Nie Stychem poda ukaż Nam przywiley
Nie tak piią Podczaszy. a ty Chłopcze pryley
Taż to rzekę z Vrzędu pociecha ta Chluba
Gosciu y gospodan pijany iak buba
Z piwnice to Naymilszeysza poszło z Winem piwo
Nazaiutrz głowa boli Na żołądku chliwo
Jakby mnie Naycięższa zmordowano chłostą
Miy Podczaszo dały Krolu leda bydz Starostą.

Dyskurs o włosach.

Z Tygrym Wdowcem w Komendy iadę do Nachcionki
Gdzie Matka chwalęc inne Swoiey Cory Cetonki
Z Wielkim upodobaniem y to Nam powiada
Że ma włosy tak długie ze ich przysiada
A Tygry Większa to rzecz Mcia Pani Będzie
Kto gołą głowę maiąc włosy Swe przysiędzie
Lecz ie tego Panienka dyskursu postucha

Wewiorie Sie wnecz inszy błom a inszа Opucha
Jesli WMC za Ktory chcesz poczytac Swoie
To WMC cielne tylko ia przyznaiąm dwoie
Ch: Moy Wdowiee Nazaiutrz Sedwie wzniknie Słońce
Do tomi Nie mi rzecze po tak mądrey Twarze
Pieknie Sie na Opuszcze Mokiey zna to pono
Zna Sie dobrze y Nam co nig Opuszono
Prydzie gdzie indziey szukac Swego Szczescia bierki
Gospodynie mie trzeba dobrey nie Kasierki

Odpust nie Odpust ale pomsta.

Zkąd idziesz? pytam z rannym potkawszy Sie Cetekiem
A ieszcze okrwawionym wyleiia Piasiekiem
Z odpustu. Coz Ci to wtek? dawno Sobie zwady
Wspomniawszy pobitem Sie powiada z Szpiady
Poyechiesz ze tam drugi raz? trzebac oddac Swoie
Byle mi to zazyli a pewnie ze dwoie
Nieszczescie to nie odpust Mysle Sobie taki
Co wen przypominaią tak grzesne Niesmaki.

Quem Calceus urget et uxor

Na dwie złe nerzy Kto chce dym zdrowa przestoge
Komu Zona dokucza a bot Cisnie Nogę
Bot przerzuge, bo znosniejsza w Bocie Noga dłoni
Niz li długo na twarde Stopy goic Skore
Coz za Zona Czynic? Niedziele Nieboze
Gdyiey iako botowi dziura Nie pomoze
Ale przecie pomału z taka Sie nie Swatac
Bo Snadniey dziure zrobic Niz ią zatatac
A trzebaby bo iesli było tam co miodu
Kobe złosci Zostawiwszy Dziekt odespodu
Kreczeł ze trudno tatac dziurawego Kzepu
Wsze przestrzegaiąszy, Nigdy Niewymowa Stopu

Na brode z Nieboy parzoną gebą.

Przypatruiąc Sie polno twoiey brodzie długi
Wymaluie Mysle Sobie Diable boneczy drugi

Ktory zeby Sie rozdął od Samego Srodku
Pospolicie Wieszaią w Sołcu Na Wychodku
Jesli gosc o nim Niewie Czynige dosc Naturze
Mami Ma to odpuscic ze go Dzwa w dzinne
Inszego Stolca Szukac Nie treba Inszy Srodzie
Przy tak Szczesliwey gebie iako przy Wychodzie
Zkąd Kazde Niemal Słowo Co Uraza ludzi
Gorzey Niz po Synopie purgans ią pos kudzi.

Mroz na Zielone Swiątki 29 May 1679

W ten czas gdy Nowym ludzi zagrzewaiąc paiem
Wogniu Duch S. z Nieba wzięci do Ieruzalem
Nas Mrozny Wiatr pułnocnych tak przedymał duchow
Ze przyszło zapomnionych dobytow Kzuchow
Tam roznemu iezyki mowią Cuda Boze
Tu tedwie zmarzła gleba iednym przenez moze
Czy tylko w Ieruzalem masz Panie Swych ludzi
Ze ich tam Duch twoy grzeie, Nas w Podgorzu Studzi.

Do wsiego chłopa o iednym oku.

Niewiem zkąd ley mie Miany ludzie pysznym zową
Ze ich okiem przenosisz przenosze y głową
Nie iednym tylko okiem przenurzonym obiema
Lecz trudno rzekoby prawde Kiedy ich Kto niema.

Na iednego Monoculа.

Iechał zemną towarzysz Co miał Dzielnie wzroku
Aż Wrona tuż przy drodze pleszcze Sie w potoku
Wyrwie z Boku pistolet Kog bez Kalcedonu
Nim przyszło do drugiego pasta w gore Wrona
Jeszczem tez tego rzekł Niewiedział Sekretu
Kalcedon w Boku Nasz Miasto pistoletu.

Do Senatora przed Smiercią.

Pod Czas Bozego Ciała Niektore Oktawy
Kazania o Wieczerzy Nachalney Sławny
Na ktora skoro Nas Smierc do Mogiły złozy
Wzbudziwszy od Umarłych zaprasza Syn Boży

Bogaty lecz ze Stany przeto bliski metu
Nachcie ieden Niechciał by Omijoz Kac bankietu
Wiec rozumieiąc ze tam Wedlug Swiatkiey mody
Z rejestru Sędy za Stot Vrzędnicy wprzody
Z wielkim Kosztem z Niemnieyszy dzieci Twoich szkody
Przepłacaiąc przywiley zostal Woiewody
Biorąc pohym z Owego Odartusa Mziane
Nadz sobie Summych Szat Szyc do trumny pane
W Ktorych zeby dłuższy czas mie nalegnął mroki
Vpnędzi Smiem do iego Stosuiąc Się Woli
Niewiem ze gdzie tam Sieki Na Widke ze Wisi
Senator na Chorągwi w Perezwey ryzy

Trefunek w Kościele.

Spiewał Xiądz przed Oltarzem w dzień Swiątek zielonych
Ze Duch Swiąty w Ięzykach zstąpił rozdzielonych
Ktorymi cher gorzały Apostolskie głowy
W ktorych były Łaski y każdy z Nich zdrowy
Co kiedy Xiądz iakom rzekł powtarza Nabożnie
Przymaiąc zak na drążku Swiecę Nieostrożnie
Prędko mia do głowy rozumiejąc zrazu
Ze dla tey Swiętey Sprawy Teprzego obrazu
Ze to Xiądz z Nabożeństwa Swymi dla pamiątki
Jako z Ktrzył Duch S: Na Zielone Swiątki
Lecz gdy się az Na płasza pozar oparł gorzem
Bo za głowę Niechcąc być porwie Apostołem
I po Kościele pełno Miasto miny Swędu
Prawdac ze to grzech podczas Swiętego Obiedu
Gdy się Xiądz co raz maca za pogorzelisko
Smiałem się y Ci Ktorzy byli przy Mnie blisko
Xięże Niecierpliwością zgaszenie Nas Wasze
Czemuż Apostołowie tak wszyscy Nie gasza
A ten po Nabożeństwie idzie od Ołtarza
Ogień Ducha S: grzeie a ten pana.

Czemu Xięża łakomi.

Każdy się z Nas uskarza Każdy się z Nas dziwi
Ze tak bardzo łakomi Xięża y tak chciwi
Poki Klęczącym to Nie iak winien do Cecha
Z żywych y umarłych drze Plebon do zdecha.
Aż za Wiche w Krakowie przy tey Ceremoni
Gdy Biskup Swięcąc Xięża Znamie mu dłonią
Czemuż Nie głowę? Wiecey Nalezy na głowie
Gdzie Ktos Swięty Sekret Niepytay się powie
Więc iuż Licho do Siebie Skoro mię tak zgromi
Prawdziwiey rzekę Xięża temu są łakomi
Lepiey mu było głowę Niż ręce Namazać
Aniżeli Niż grzechow chowac wczyt by się Kazać

Zniechęcenia Zgoda.

Rozumieiąc zdaleka ze dwoi ieżdzie Xięży
Zdymę Czapkę oz Kompan Znac iżec Nie chcący
Zdiwiony iż przed Żydami o Czapkę Mnięy rzekę
Wzdy Kontusza iako ty przed Nim Nie zewstydzę
Luźkością Nikt Nie zgrzeszy y Na to się przyda
Ze Wspomnię Boga mowię Obaczy wszy Żyda
Mozeż to Mieć pozytek iaki Moia chwała
Kiedy dziwiący Mnie Żyd rozbierze z Kontusza.

Na Opuszkę u Czapki

Rzekłbym ze z Kopowego ta Opuszka runa
Ale Nie przecię Myślę Nie Sobol nie Kuna.
Nie bobr Nie Kthor Nie Jazwiec Niezdeł, y nie łaska
Wiego Sobie do Czapki przyprawił dziwaka
Wiewiorka Niewiewiorka Coś pozło na Kota
I Opuszka Cudowna y Czapki robota
Niezaięc Nie liszka też boiąc się skazić
Z Swą Myszką aż Ono Kthoś Wydre wsiąść kazał.

Na Wodę w Piwnicy

Prezentuiąc Swe gmachy z Czym się chlubią radzi
Do piwnice Mie też gospodarz prowadzi
Rozumiałem ze trunkow przybierać do Smaku
A Wody w pas wzięć było rzekę chłopcu Jaku.

Mowy Się ta Inec pstrągi[e]ow Nanetka zeście
Zrodto Niebywały w krotkim Chowanyth Czesci
Jezeliby znowu chciał Chrystus Cuda robić
Niewadzi rzeke Wody w piwnicy Sprzedać

Veto albo Niepozwalam.

Powiedałem Się nie raz mity Bracie veto
Po polsku Niepozwalam po łacinie Veto
Wpm prawie że Wedle Sensu Swego Kto przekłada
Oto będzie łacińskiego Ve po polsku biada
Jakby rzekł biada to gdy zły Niepozwala
Nadobrey tym Stowiskim Cyczyne wyzwala
Że zazywasz bekarcie W Stosunku Sekreta
Powetuiec pokusa, kiedy tego veta.

Pozew Smiertelny

Tobie Urodzonemu a Kto Się Urodzi
Od Smierci go dekreta Nie Nie wyswobodzi
Ze wszystkich twoich dóbr Ktorych Czy wiele czy mało
Masz na tym Swiecie ale Nayprawnieysze Ciało
Roskazuie zawitem do grobu terminem
Swoich grzechow gohymizes Atramentym Synem
Ktory Się przemieniony w wielomem Kradzieny
Sprawił Się ba bez Sprawy dac gardło Katery.

Pieniązek.

Potkam w drodze Pieniązka z Zawiniona głowy
A to bies! Wczoray miał Bracia rzekę zdrowy.
A owo: Musi Człek Czepiec choc Nie Nie zawini
O Tyl[k]oc pieniądze biią Pynty y Boraxyni.
Czymze dic bić? Obuchem z Zyta bodlaczego
Zabito Poganina a Kapeł od Czego.

Stare Stadło.

Patrzęc Na Starozytny Kiedy Zli Kobiencc
Przyszłe y Maryanna Nie podobna mienecz.

Jemu Cny Kazy minął Za Srodmego Jezza
Jego Niezetczna miłosc w Tarzmo Sve nie wpuszcza
Tak długo twierdz Wienem Jeszcze nie wyzrzec by
Gdy nadzi Diabły w poczcie Smiere pukać gotowi

Do Jey Mci Pani Strzymostarej

Minęło lat Sześdziesiąt Sześć babko potem
Stare Kości Kamienie ij obcięzał złotem
Bo na chropawey Skorze Rzadki wszystkie Włosy
Choc piękne perły własne poiątione Krosty
Ogon Się ter za tobą wlecze proch ze Smrodem
Napoły zostawuiąc po Sobie odwodem.

Do Brodij

Brodo Moia poczciwa Nayni[e]yższa brodo
Tak Cię mi Bożem zem Się zapuścił tak nisko
Boiesli Się co Wyrzec Czasem y głębić przyjdzie.
Toba ia Kontunduią toba Każdy wstydzi
Twoy Statecznicy na Cny Wyrzucaią ij twą
Powagę. że gdybym miał Cyrulika z Bnijtwą
Nabrałabys Się Czasem z Swoim Statecznym Strachu
Podobno bym z przednięgo odkrył pieni Klachu
Cierpi bieda dla Ciebie przydzie Czas bez maita
Czey ty będziesz Kiedyś dla Gdy Cierpiała

Matahert Barbacki

Chciałbys podobno gnuść długością Swey brodij
Vmknuiney od Natury Nadstawić Urodij
Ale prozno Niebosze bo do boego lica
Jak przypada iako Wiepc do guza perlica
Nizey głowki Węgierskiey przydrzyta delone
Jeszcze bym rzekł Czupryna bo Włosnic Jej gone.
Okna Cos z zasłoną Kto Skoro Stanie rowno
Jako by Się Wrog dwignął a pod brogiem gowno.

Do Pana Bekhornuta.

Jesli tak z grobu wstanie Kazdy iako Jest
Radzę to umieraiąc z głowy zdym Orzeł.

Żeby kiedy pomarłych Stniół będzie Skrzeszat
Diabat cie między Rogy za rogi Nie wsmiepat
Żebyście Nimi w Niebie Owieczek nie kłoli
Kiedy przez rogacze Sami poyda tam gonsli
Pozytek Kurwy Żony y ta dźwigac Vogi
Po śmierci z Kozłami piekielne pasc Bogi.

Na Złą a gładką

Widząc ktoś Niesłychanie piękną Panią rzecze
I Sam iey Nieprzyiaciel tego Nieuwlecze
Piękna, ale przy złości traci gładkość cene
Wewngtrz Hekate widzisz po wierzchu Helene.

Na Doktory prawdziwa.

Zgadnijcie kiedy Się Źle mają Doktorowie?
Jak kiedy wszyscy dobrze Nieglupi ktoś powie
Jako Kusnierza w lecie a garncarza w Zimie
Tak Się własnie Doktora Niedostatek imie
Gdzie wszyscy zdrowi ale iesli chorzy
Tam maią iubileusz tam żniwo Otwarty

Respons na List

Jakom wczora z twoiego pisania wyczytał
Dziękuie rad Się pilno o me zdrowie pytał.
Nic Nie wątpię że Szczerze bo Natym Należy.
Doktorowi Wiadomo kto chorki a Kto leży.
Bogli zapłać że mi go na tym że papierze
Życzysz: ale odpuść mi Nieuwierzę by Szczerze
Jako Żuraw bez tomu z swego Vrzemiosła Natury
Taky Doktor; ludzkiemu życzy zdrowiu dziwny
Inaczey by Obiema przyszło głodem zmierać
Gdy by Się bolący Zdrowie Niemiało posłać
Aia Się z toby Wadze głupi co Mam bratać
Boy mego Nie długo treba będzie łatać.

Pytanie

Mosz Kochany Doktorze co też za przyczyna?
Że Nie tey wagi u was gowno, co Urzyna.

Wiecey by Szkoda czynić między Nimi braku
Jak Kogoś chorego tam to wygoła z smaku
Zbiorze rzeczy wielkie zdrowego rozsądku
Jednę może maiąc idąc z iednego Żołądku.

Do Krayczego Niedyskretnego.

Karmiąc dzieci dwuletnie piastunka w Kościele
Zbiera to wszędzie kasze ze mało na Wsiece
Zostawiała: widząc błąd rzecze dziecię mamo
Już mi Nie treba karmic będę iadło Samo.
Amy chcis Panie Krayczij Niechcemy byśk Na twoiey
Dyskrecyey Nam kuiy Sobie Kuropatwij
Ales u wczorayszey z Sobą Nas dzielił wieczerze
Kwita z pracy Niech każdy co chce Sobie bierze.

W dobrym bycie Przyiaciel.

Gore dom, a gospodarz Biedny co Się zdarzi
Choć go iskry Bozyą, choć go Nie ma Spaszy
Klymoti Swoie Spiekły y czego iuż Nieką
Dostać Nie może z Ognia wywłoczy ospką
Czy Szczurek ucieka z Swoiey Jamy dawny
A ten go uchwyciwszy choć bardzo zabawny
Dokądże Przyiaciele dokąd bierzesz ale
Dobrym ci był poki dom Moy zostawał w Sale
A teraz Innie to Nieszczęście zostawuiesz rzecze
Ja tym wonuc do Ognia że Się w Nim upiecze
Siła dziś takich Szczurków Siła takich Myszy
Poki płacy fortuna zemną towarzyszy.
Niechże iens postawi iako zwykła rzecz
Zapomniawszy przysięgi ar Moy z Szczurkiem w nocz
Ani na powalone Oberzyńskie węgły.
Bodaj Się tak Niewdzięczne gaździny nie łegły.

Cuchnienie z Ust.

Jako czym ten rzecze Ktoś wszedł do Starey Kuchnie
O Stołu Sąsiadowi, takci Się zda by Cuchnie
Nie dziwuy Się odpowie bo chociaż Nie ia Nie
Jego, Siła Sekretow y Siła tayemnic.

W mych pieniach zgnito bo że nie odchodzą spodem
Muszą usta zarazą, który Cuiesz Smrodem.

Dowcip Białogłowski

Gdy Cesan Miasto szturmem brał z Rebelizanty
Rozwoli Białymgłowom wszystkim dopuscic fanty
Które uchwycić mogą, y w tym ubespieczą
Bo męszczyzny za winę przyjadą do mieczą
Więc każda swego męża wziąwszy na ramiona
Choć się też nogi wleką idzie z bramy Żona
Patrzy Cesan zdaleka a pokym nie posły
Co za tepety owe Białegłowy niosły.
Tedy iedna ktorey mąż był Xięciem w mieście
Co umiesc darował Zwycięzca niewieście
Postawiły my złoto, pertyły my, wozami
Otworzyły z zdobytym Zołnierzom z Kasuły
Nad mężow drzezych fantow nie maigąc tych zdrowo
Wynosimy z fortece na Cesarskie słowo
Patrzy Cesan na one Mężow swoych piastuny
Nienkgc zdrowia ale ich Scalet fortuny
I dla wieczney pamiątki z ich imion podpisem
Tym kaze swe pałace ozdobic obrazem.

Co Sol ma do Przyiaźni.

Staropolska przypowieść czapkę chlebem solą
Jeżeli ich kto chce mieć Przyiaźń niewoła
O chleb nie mowię: y psa człek chlebem żywiący
I czapkę ludzi komu na głowie nie cięży.
Pyszny się każdy bywa y każdy go minia
Soli do Przyiaźni Co za relacyja
Chyba żeby nie smierdział bo kto nie pobrzesie
Smrodu ani robaka nie boi się w mieście
A że one że nie w każdey urodzi się roli
Trwały ma bydz Przyiaźń iako ryba w soli

Do człowieka zazdrosciwego.

Co cię po Kularach na tym Kry wym Nosie
Dawnos Strasił pustgrzywiny Zazdrosniku bo się
Każda rzecz lepsza Widzi w swoim Oku bryzkim
Cokolwiek dobrą Sławą Cokolwiek pożytkiem
Jak przyiaciel iako twoy Nieprzyiaciel liczy
A gorzey oko niż Skło stłuczone Kaliczy
Zazdrość bezecna Kiedy Cudze szczęście Jęczy
Nigdy ten w Bogu, Zalu w Sercu nie Uśmieczy
Dotąd ią iey złapane złe, dobro Cudze nędzi
Aż z Świata w grob, z grobu ią do piekła zapędzi.

Jeden Błazen Sto Błaznow robi

Kiedy Kuglan Skaczący Swiat Kuie po linie
Spadł co się często w takim przystrzału terminie
Że zgnie Obie Woszyscy zaludą go Nodze
Jeden się tylko Błazen patrzy a Smieie srodze.
A zan się tu rzecze ktos błaznie w zalu godzi
Większyć ten co po Sznurze nie po Ziemi chodzi
Błazen rzecze Nieliia y Cieszy się z tego
Bom rozumiał że nie mas Nad mnie iuż większego
On to Cymil dla dziwu Naszego odpowie:
A błazen toście Wszyscy Wespoł z Nim Błaznowie
Większąc nęcz niż do Liny Nogi przyrownie
Tysiąc błaznow iednemu błaznowi Hańbie
A w iednego głupiego Niechay się zatrzy
Tysiąc Nędznego rozumu nie wstrzy.

Tace

Vstawnie Wiodąc z Gorą Slachcic ieden Zwany
Kupił iey na Jarmarku Klanych tac tny pany
Tyler kupił za drugim iechawszy do Miasta
Tyle za pa Brecim, tacie Zwarliwa Niewiasta
Że rzeczy Niepotrzebne Kupuie tak drogo
W Czym gdy się Nicpoń radzi, mile rzecze Niebogo
Chcesz po Naszemu znaczy, po Tacinie tace
Przetocie to Kupuie nie Zatuige prace.

Nie swan się z Nim vstawnie iako baba Krupna
Gnacey przestanie on pochwili tac Krupna
Ale wspomnisz y Stanie Nie bego za tacę
Pupili korbac Ktorym grzbiet ci wykłacze

Podobienstwo pysznego.

Czemu zwykle prozny kłos stoi iako kostek
A pełny zyta na dół pochyla wierzchołek
Ponie z Soli na wosie beczka, y nie iedna
Stopnie sol beczka na wierzch wypłynie ededna
Takci y człowiek skoro fortuna mu z głowy
Bierzecy wody przydem rozum z płocze zdrowy
Skoro go na dmie pycha Czczym wiatrem swawolna
Stoi iako prozny kłos, iako beczka solna
Płynie wierzchem a czego widzą ze go chwalą
Pusił się za tą Nowey ambicyey falą
Że wszech go stron Swym szumem wiatr ogarnął z wody
Nie widzi slepy koniu kiedy go zawiodą
Aż gdy marna przygoda szczęście iego zmęci
Oleda chat oleda drzewo go roztrzęci
A z Oney beczki deski, potym drobne trzaski
Zbieraią, gdzies na brzeg wyrzucone piaski
A on kto nad inszymi co stał na kształt wieży
Gdy insze jeszcze stoią on złamany leży.
Niemasz Walerytey z Hieronika Boilgoi
Leda go niepogoda leda wiatr wywroci.

Na dziury w uszu.

Patrząc gdy matka Koszej dziurawiła Corze
Pyta Oiec Co by iey było po tey dziorce
Dla tresidet: dzisiejszy powie Mądre modzie
Mogł bym ia to był zrobił O iednym zawodzie
Przestrzedz mie było nieże: gdzies Wilk miał zęby
Na dziurkę tak subtelną za złote trzesidło
Niemaszey Miła Zono szczery za mąż nieże
Pełnie miała trzesidła Co iey go zawlecze

Parę pewnie przy spilce y wiele pewnie oren
Gdyby gnyzło na frymark wzgardziłaby złotem.

Słuszna excusa.

Niemosz to bydz skoro się zamowią inaczy
Aż ieden drugiemu czas y mieysce naznaczy
Ateż boday zabity z leda woske flisem
Nizli na poredynek chodzic z infamiszem
Wiem ia co Complicitas kto prawu przeciwny
Głasi w wiezy wyzwiedzieć musi płacić grzywny
Azeby nie wziumiał zeby się ia boie
Niech zmieże infamią pewnie ma dostoie

Na fraszki.

Radem ci zacny gosciu ze domu swoim cale
Ochoty nie przebienes wina mam o małe
Jezelić się podoba tum od stołu wstaniem
Zabawić się przy piwku, tych fraszek czytaniem
A gdze miey sobie wiecze gospodarzu fraszki
Pharzesze beczkę soisnąc a natenczas flaszki
Potym czytay po polsku czytuy po Łacinie
Bedziem się smiac bo żarty łacinczyse przy winie
Sam rozumiał że wina ochronię księgami
Dotąd pić niżeli byc Auditorami
Chłopcze schoway te księszki a kielichem sporym
Day wina pewnie y ia nie będę lektorem
Siła by to dwa gryby w iednym garncu topić
Jednym się kontentowac albo kpić albo pić.

Z Błaznem do Ślubu.

Bogatego syn Oyca gdy mu rzecz nakupi
Chociaż był z przyrodzenia y szpetny y głupi
Lecz intrata w rozumie zatykała dziury
Żenisię, nie bogatąc ale piękną Corę
Grzecznego Ziemianina w stan małżeński bierze
Z rady krewnych, iaż Oyca niemiał y matkę
Na które zaproszony y iam przybył godzi
Małżnia Panna była Panem był Pan młodzi

Zapomniał Xiądz choć mieszkał o Kiełkowo Stasian
Chowcien za mny ia Marcin, a ow wcześ Ian
Sąc iest tego baranem dziś zowąc przyczyną
Znowu Xiądz ia Marjna, on też ia Maryna.
Że wszytko trzeba mowić rozumie pod grzechem
Co Xiądz wcześ ledwie się nie pukamy śmiechem
Rzecze że niewiedział kiedy rodzicom się kłaniać
I tak było z tego drwić y temu przyganiać.
Przy oddawaniu panny nie każą mu are
Przeżegnać go z nich który w bok skoro czas pokaże
Prawi kto oracyą o życiu z człowiekiem
Jako zawsze złe było człowiekowi bydź samem
Jako nie miłosiernie Kain zabił Abla
W tym go ręka niechcący w bok trzaśnie szabla
Aż ten zaś panna czyn, panny matce potem
Boż pannie z nich kim do nóg upada obrotem
Że Kain Abla zabił trzeci go on żeby
Jak bardzo się nie kłaniał bez toporzełkiey potrzeby
A ten znowu dziś kłaniąc do ziemie się zgina
Że Kain Abla zabił nie Abel Kaina
Nie podobna utrzymać śmiechu było w sercu
Na komca mu się włosi upalcy w kobiercu
Padnie iak długi w ziemię uderzywszy nosem
Co gorsza na całym domu brzasnie spodnim głosem
Słońce się oraczą boskow zakadzą
Żeby się niechciał usrać z rzby go prowadzą

Zgoda nie zgodna.

O Cóż się to przed tobą moia stary żona
Czego tylko powieda chcesz jego y ona
Po kanie: iachcę żebym był panem w swym domu
Ciey tego niedam wziąć sobie y nikomu.

Stachectwo od ptakow.

Srogich kwantystwa do mnie zbiery na czas krótki
Od wartkiey chorągwi nim przyniosę wodki.

Pytam tego maytrzyey co siadł o przezwisko
Zawrons kim iest odpowie drugi przy nim dziwko.
Gęsiekim się mianuie kazeronskim trzeci
Tamy kay chłopcze oboia nim który odleci
Drwią ze mnie myślę sobie tylko ieszcze dudka
Nie dostaią nadzwyczay zima to malutka
Na powietrzu wiosna nastychatem oni
Gdy lecz z ciepłu gęsi kazoni zawroni
Aż skoron czytam rzeczy który was wzięke skupił
Pobym na przeprzeczny z nimom się y upił.

Skrupulat w rzeczeniu.

Prosił mnie ieden sąsiad, lecz nie będę mienił
Że bym go gdzie od domu niedaleko zenił
Mowię że łacniey drzewo w głębszym obrąc gaiu
Jak wcześ wisieć daley iako y na kraiu
Wieś z tym co daleko szukaią od domu
Żenić boię się bych dobry mowią po znaiomu
Bogatey chcesz? przyiaciół nie panien mi trzeba
O Boże! a ow zasie złe mięso bez chleba
Dosyć mi na ieden gmach robić co go włożę
Cóż żona bez posagu! iesli nie gmach prosię
Wdowy chcesz? y ta mi się w małżeństwo nie godzi
Nie rad na tey z krowey kto tonął płynąc wodzi
Do panien! diabeł ią wie iakie ma starowy
Zła bogata uboga, złe panny złe wdowy
Cytam iezeli piękney? trzeba by iey warty
Więc szpetney? dosyć widzieć malowane karty
Do młodey czy do starey iechać w dziewoście by
Młoda ciężko od kotka starą łamie zęby
Wielka czy mała? wielkiey moc trzeba na cwikle
Mniejsze ze dwoygą zęgo obierają zwykle
Coż kiedy mały pyszny nadstawiała łozrosty
Ani tey ani owey nieny mi po prostu
Szukay że sobie żony gdzie na kraiu świata
Bo zemnie rzekę pewnie nie będziesz miał świata.

Omyłka.

Ledacrego Się Czasem tym Panigm zabawy
Maigc chłop leśny towar gonty na przedaży
Przywiózł a nie zastawszy Pana zeda tani
Nieworzc w dalszy drogę Samey powie Pani
Vdał Się icy on złodziey, z pocisgłego Nosa
Tarznie y pieniędzy dobywa mu z trwoga
Toż skoro wszytkich z Izby do Sieni wyzenie
Da gorzałki y prosi co czyni Swey Zenie
Żeby icy to uczynił? Kieliszek y drugi
Wypiwszy chłop z takiey Się Wymawia usługi
Swoią wa y nid tang postąpi pieniędzy
Żeby icy takiak zenie uczynił co prędzy
Lecz że tylko na rozboy dobrzy ludzie leśni
Tomu Się bynamniey o Amorach nieśni
Patny iesli co kędy na Schowania leży
Im barziey mu gorałka fantazyą ieży
Wymienia Się powieda o Gardło mi chodzi
Ani Się to z Deytwią chłopu czynić godzi
Prostko Mowiąc z godzine było oney Sprzeczce
Az skoro mu Nachtonka pod przysięgą rzecze
Że Nikt, nierzkc o tym Się nie dowie Małżonek
Maigc Fedor za parem drotowy pstronek
Jako wypił gorałkę pieniędze odliczy
Rzuno ią z Swoią Żoną pijanicą świeczy
Skrzętowy go we Czworo na Swe złe go poi
Ewa Nieboga zwattu zawstan Się boi
Postawę icy chodzi ten ią jako Żonę
Zupi az Maść kiedy Skryta za zasłonę
Nierychło Się postrzegła bywszy dotąd głupią
Że Chłopi Kiepm Żony przy Miłości tupią.
Że inaczey u Nachtyn a tak za Swą winę
Niechcigcyc ale Staznią uczyna dissciplinę
Bo kiedy na nię powroz On grubian Składa
Dolerc bez wizania Nieboga powiada
Prawiec mu dolezała ledwie ią dzierzący
Dotrzymał Skoro wszytkie Opędzita Kąty

Moskiewska Odpowiedz.

Ktoż spytanij gdzie oka postradał? Krotko Się
Sprawcit, wiecey Nie nekszy tylko ze przy Nowie

Na Pijanice.

Tak piszą Geografi gdzies a Swiata Konca
Zyią ludzie co nigdy nie widzą słońca
Jakoż y podobieństwo Kiedy Swiat okrążą
Słoneczne go promienie zewsząd nie dosięgą
Darmo Się do Filipow y Cymerow trudzi
Kto chce widzieć Nawałę zaraz takich ludzi
Wżony piiwszy cała Noc, cały dzień Śpią aże
Gdzieniegdzie Się zas z gwiazdami na Niebo pokaże.

Słońce y Ziemia co Sobie Są w Każdey Części roku.

Na Wiosnę Zimnia Panna a Słońce Młodzieńcem
Zielonych Się Kolorow Korzenuiąc wieńcem
Lecie Się im poiely ta Morem ta Zoną
Bo inszą Rzeczka barwę złożywszy zieloną
W Jesieni Słońce Oycem Matką Ziemia zatem
Dochowuią Swych dzieci pochowanych latem
Zimie to dziad ta baba, Każdy ni to przyzna
Gdy z ich Zigbi Śniegowa wydarć Siwizna.

Tyssy na popielca.

Wielkyć między inszemi do popielca tyssy
Kogoż w pysk po wodę Nizli po popiół do Misy
Toż skoro mu gorzą mnie Wrzenek głowy Omoczy
Tyssy popiół inaczey z toczyć by Się w Oczy
Zawołały na ten Swoy też mowiąc tyssy goły
Że Się w gowno obroci gdy drugiew popioły
Więc figiel uczyniwszy Sałem na popiele
Wezmi chabie y z knyszyn, Byle nie w Kościele

Do Pana Krzysztofa Stena.

Nie stanow: bo ani Stać Ani Mozesz chodzić
Siedzieckim, lub leżenckim tylko Się uwodzić
Aczes Stawał odważnie Moy Knyszotkie drogi
Gdzie działo Oboiey Nie urwało Nogi.

Chcecies mnieysy Kolany Nie Cie to Nie Sypci
Rękęs woię Kry y Serem, Kula gdzie chce leci
Trucizna Mowią lecy tych co Się Otruli
Jutac Nogi uwiata chodzisz tez o Kuli
Przynamniey Się iuż pisać z Nowotanca Szkoda
Bo kto na Szwole chodzi tancować Nie moda.

Maz z Zoną chorą.

Co Ci to Moia duszo! choram. Żal Się Boże
Kazeć głowę obłożyć! Nic mi Nie pomoże
Jurem iż obkładała: wiey Smarowac boki
Bagdyby kto poiechał po Doktora skoki
Barsko rad, ieno o tym Niechay kto pamięta
Jako Się kiedy trafia gospodu dwie Swięte
Żeby chłop Nie Miłe żył, posłe po Peter
Do Pinczowa, teraz by lepiey wzięc Klister
Cor będzie po Doktorze! gdy iuż zeyde z Świata
Bron Boże: a iesli chcesz wiec po Reformata
Toć Nikogo nie mozy, biegay do Klasztora
Proś Chłopcze o Xiędza, Moia Zona chora

Okazya

Siedzieli podle Mnie tysy Kacheic ieden z Brodą
Taką nekę maluie okazyą modą
Jakby mowiła bień nie gdzie masz za to z Czota
W tyle Nie powetuiesz bo tam Cale gołota
Cos Diabut pieny: gdy te formuie abrysy
Pocznie do Zwady dawać okazyą tysy
Siła o mnie a wszytko Niecnotliwie Kłama
Czego Czekac gdy łozywa nesz do Siebie Sama.
Wiec Szapkę Spatrzywszy na piętce Czupryne
W brodę mu Się Co Mogę Nanezwięcy zawine
Postoy postoy bo Nie tak za tysy chodzą wota
Diabła mam Stąc Odpowiem Kiedy głowa gota

Trzymam pnecie Nie daiąc Czasu do rozwodu
Do Mądry okazyą każą chwytac z przodu
Jesli Nie przestaniecie takowych mach Panie
Na bie iuż Włosow Nie masz y w brodzie się Stanie
Albo sądziom Nie dayci do Zwady przyczyny
Albo brodzie na głowę Czynicie przenosiny
Albo też kiedy gęba bluzni takie wnescy
Starszney ze u niey broda Niż Czuprzyna trzeszcy
Jgdyby Mądrey głowy chciała słuchać gęba
Niebyłaby takowa na Włosach potęba.

Chrzest.

Wodą się Wczora Jeny Stał Chrześcianinęno
Za Katarzyną, został Wacław Swinią winem
Wiery Niemasz co chwalic, iesli dla tey mody
Twrzono Wino w Kanie Galileyskiey z Wody
Wino Się z Wody Stało a ia z Wina Swinia
Nie Jami tylko Widzę Swięci Cuda Czynią.

Czas do iedzenia Ktory.

Spytał mnie Ktoś Kiedy też obiad iesc Nazdrowi!
Ubogiemu gdy może, gdy chce bogaczowi
Gdy Nie ma co ubogi chce go Czeyca Jekie
Bogaty chocim ma co Nie ie Kiedy Niechce
Ja Sam mam Słońce w głowie, Kompas na Żołądku
Jem Wedle appetytu y wedle rozsądku.

Zły Sąsiad

Za sor chwytac tysiego Kiedy wpadnie w wodę
Jesliz Nie ma Czuprzyny na głowie za brodę:
Jak mu y brodę Sciąwszy Mocnie ze mna Się w Nie
Nie należe, y zezły toni Wyrwiesz pewnie.

Zayca towar niedobry.

Jeden Kacheic Woziaiąc Gnizwioz! do Krakowa
A ze mu ich od targu zostało połowa.

Porachowawszy Owies, drwa, Siano, w gospodzie
Chcieie dac Gospodyni Koniecznie w Nagrodzie
Owa mu sie z takiego Wymawia towaru
Co pieniędzy Nieche dac ze przyszło do kwaru.
Vsłyszawszy gospodarz a moy Panie dobrij
Tylkoc sie to iaycami wykupic dobrij
Jesli sie sami nimi zabawiacie iayci
Niechze wam nimi placą wasi Winowayci
Drabat ciiey po wiecey ma ich u mnie pare
Ale gospodyni z chata ba gdyby nie stare

Anielskie Mieszkanie.

Wielki gmach lecz y piekny dwoie widzę piętro
Acz iako włoscy mowią delforo identro
To tam mnie to sam Wodzi gospodarz ochoczij
Jakoż było co widzieć było czym pasc oczij
Przestrone Galerye, Wczesne Garderoby
Skryte gabinety Swey inwencyey mody
Prozentuiąc nakoło Pawilon wesoły
Tu spac tu iesc Niesami tu zastawiac stoły
Tu sie iesli przyiedzie z Przyiacielem bawic
Tu goscia przyiąc, tu go Noclegiem postawic
Jest Pamus, iest Spizarnia, Altanna we środku
Kuchnia, Apteka, tylko Niecvidzę Wozowku
Postrzegszy czego Znakom powie mi po cichu
Wedle Francuskiey mody o Stolcu na Strychu
Niechze nekę Francuzi w swoim domu gęszczą
Bo go pewnie Polacy Osmią y Oszczą.
Trudno na trzecie piętro zrale gowno dowigac
Nie stawię sie na bankiet bo Niemiem czego dac.

Do Wdowy na Siedzione chorej.

Lepsza bydz na Siedzione Nie może recepta
Szydłem pchnąc w krzyż Koniowi Nie daleko Rzepa
Często kroc siedzą rzeczą Szteka leczą z Szydłem
Chcesz li W.M. Panie Konowata z Szydłem.

I trafi y dosiągnie a Nalot z Siedzioną
Biedowne lepszey znowu z Wdowy zostaie Żoną.

Kucharz.

Kuchanie wroż bigos ale to wiedz rzeki
Bedzieiy ta go Pan zieie Siłkakroc odnieśli
Potrzebi Kuchanowi za Karę do Kuchnie
Acz On co raz to gorzey Nigdy nie wstrzymie
Rozt własne pomyie y Kapusta chuda
Nieychto sie domyśle Kara mu sie uda
Do pierwz gdy odgłosy obroce mu Karę
Do Zadku, wszytko dobrze, aż wszytko pod miarę.

Dewotka.

Pytam Kto iest piiany? obaczywszy babę
Powiedzą mi dewotka, uważam Sylabę
Dla prawdziwie pomyślę dwie Litere z prodka
Odignawszy Sylę zostanie ieno Sama dwoDka.

Tytuł z rzeczą zgodny.

Prostym sie urodziła w Polszcze białogłowa
A dla czego Mie Krzywą po łacinie Zowią
Lecz wszytko uważywszy Niech sie nikt nie dziwi
Gdy drewno y żelazo często sie gnie Krzywi.

Alternata.

Że rzecze Nocy Kratky Zydek bieg we dnie
Niedziw wina na prodku Karanie po cenie
Siedzi też na Weselu za ti miedzy Swaty
Rzecz Kraiu: dziękuie z takiey Alternaty

Omyłka w Minucjach.

Dozrawszy w Minucyach drew Pabianic Czasu
Gostaf Chłopow gospodarz do Cudzego lasu
Tam Skoro mu Siekiery zabrano y Wozy
Prosto na cudzo stroiow swoie Winę rzuca
Że pokl bez aspektow brat drwa z tegoż boru
Niemiał Kłopotu niemiał z Sędziami sporu

Pierwszy Sie ten raz wedle Kalendarza Sprawił
Czego bardzo żałuie bo bardzo pokpiwił
Odpiswie mu Zgoriad: iako komu wierę
Aspekty płuzą niewiem: y iam też Siekierę
W Lemce Wichrzat co WMć. ledwie wstanę z łóżka
Aż ich Wielka obacze Spetnita Sie Wrzeszka
I widzę mnie Sie iąć Nowego zwyczaiu
Pięcie dobre drwa zgłuc ale w Swoim gaiu
Jeśli kto Swego Niema Niech Kupi nie Kradnie
Sciąć drzewo na Skubience bez Minuicyi zgadnie.

Do Piotra.

Samemu rozumowi Koment to przeciwny
Że Kardy Piotr na Swiecie powinien być dziwny
Że Nasz z dziewki na Mamkę przerobił Dorotę
Leda Maciek te dziwy tę robi robotę.
Mamkę na dziewkę przerob a wiedz Piotrze że cię
Między Cudownych ludzi policzym na Swiecie.

Kon chudy iezdziec tłusty

Widzę na chudey Sekapie tłustego rycerza
Ey bracie źle chowanie tego Swego źrzebca
Nie będzie Sie upewnim pod tobą Komosił
Słuszniey za zebys go ty nie on Ciebie nosił.

Łysy Czapkę Kominkiem

Wey tyś mu Kominkiem Czapka na bok Stoi
Ogorzały mu włosy y o Mozg Sie boi
Nie dla tego on futrem do Gory obrosł
Boby mu Sie łeb Kudłik na Swiecie okosił
Inszi mu ią oskubt Nie dałbym Szelęga
Że Mu Sie za Kołnierzem Beszta wylęga.

Kotlik.

Do Kota w Szczawicach idący z gospody
Na Wojnę radzic z Turkiem Myslę czy do Zydy

A w tym mię z Jakubowic Pan Kotlik pozyka
A trego rzeke wątpi gotowa Praktyka
Zwierz to cichy, z tad Wzięwszy Starych wieków mode
Że mnie mogło być do pokoia wrode

Do P. Piotra Piotrowskiego

Muchy, we łbie Kozdego Piotra przyrodzenie
Tyś że Piotr y Piotrowski musisz mieć sierzenie
Jakoż to twoia tyra na tny głowa grania
Z kazdey Wiany podobna do sierzęcy bania.

Do JMć. Jordana.

Byłem wczora u Ciebie moy Jordanie drogi
Porwałessie do Zyda z Krzyżem a Zyd w Nogi
Ciakoż Nie pomogło w Swey Nie Stoi porze
Za dawnych czasow Zydzi Krzyż bili w Morze
Stał Jordan y Uciekał kiedy przezeń brodzą
Dziś Zydzi przed Jordanem chudzięta uchodzą

Panskie oko Konia tuczy

Wielkim u Wszythkich Wielkim y u Mnie to Cudem
Że Sam iezdzisz na Koniu bywszy tłustym chudem
Bytem u Siebie w domu iednego Szlachcica
Boia Sam Siebie pasć Konia za Woznica.

Szczęśliwa młodość która Starości mieszc gotuie

Kradał Maciek z Młodszych lat rzeczy drobne zrazu
Że Się było nie iawił przy dworze żelazu
Co gdy go Pan zbiera, y Stowy Strofuie
Młodość powieda mieszc Starości gotuie
Słychał kiedyś przypowieść za rzekę Nadzieia
Do remiosł to Należy a Nie do Złodzieia
Niepomogło Mackowi gdzie czego dopadnie
Chce go bić chce Wieszc Oczywiście Kradnie
Aż do Komor do Skrzynek Nie patrzaiąc Klucza
Bo tym Się y do Staigu na Stawie Naucza.

Wiezdzam w Miasto aż Maćka Żoną Siwą brodą
Gdzieś przy lica złapawszy na Lubience wiodą
Więc dozmawszy na Szyi Konopnego wieńca
Lekkie Mayce Starości powroz y Lubienca
Nieszczęśliwa z to młodość co Siwiznę Szpeci
Stary dwa razy dziecinie: Wody kołyszy dzieci.

Klin Klinem wybić

Upiłem się iako Flis Twoim Wezora winem
Żeb boli a gospodarz bije Klin wybie Klinem
Myliż się gospodarzu bo na twoię szkodę
Pierwszego niedobędę choć drugi zawiodę
Jeszcze mię chcesz mieć chorym widzieć a ty chorem
A ieść niemożeli by go wyciąć go toporem.
Nu ty do Kata: wole drugi raz się upić
Niżeli bym dla tego miał y łowe rozłupić
Łacniwo od truciny gorsze patrząc wozora
Kiedy ich dobywano drugim bez topora.

Strzeżonego P. BOG strzeże.

Stanym Xiądz Plebon mowił z ambony zwyczaiem
Niech się każdy podzieli z S. Mikołaiem
Niechcieliście w dobytku szkody mieć od wilka
Więc mu poście barana gęsi y kur kilka
Iuż się ubespieczywszy to Surowym Mikołaiu
Każe bydło rozpuścić samopas do gaiu
Aż wkilkadni po Xiądz miał spolną zemną głowę
Wilcy mu Jałowicę do Smierci pozbawszą
Dopiero się na Starych nie spuszczaiąc straże
Lepiey bydło pilnowaw Skotnikowi każe
Żleć mnie dziwuie: kiedy zaś Xiądz iałowicę
Choć na wilka Prywiley choć miał Obietnicę

Defluitacya Podgorska.

Jeden Szlachcic zawistki dwojge z Podgorza pyta
Który wodą do Gdańska łacniey spuszczam Zyta

Odpowiem: Nie myślę ia o wiśle o Sanie
Ani dla cła dziat na mnie rychtuią w Forsznie
Bug daleki, za dwoza wozic na Donaiec
Ja wodą & przez grobę bez wyrzey podhaiec
Jedem bierz za węgieł moie chodzi zniwo
Co tny grosze gonzatka po dwa grosza piwo
Nie pieszkodzi mi Suchá, nie przeszkodzą Mrozy
Zawsze bespieczne zawsze mam wolne pnewozy
Wiatr po dudach, kiedy przy nich rznie gzdek wesoły
Pełna go będzie Karczma z Dzbanami napoły

Po wietrze deszcz zawiązuie.

Wprzod niż Zaka Bakałarz rozgę w zadek wsuięnie
Zwykłe mu do gołego Sukienki podwięnie
Żeby poczuł na Ciele Karę za Jego grechy
Jak terzy Niebo wprzod nam pokrzieła Smechy
Wprzod Wicher w dachu zrobi hały Owdzie dziury
Nim przykra Plaga spadnie Nim deszcz lunie zgoła
Bodaj na tym stanęli za twe złości o Jezce
Zec z dziurawego dachu za kołnierz polece.

Nowa moda druku.

Pachołek choć mu nie raz bespieczeństwo gania
Zawsze się w wecz lub z Panem albo widawa z Panią
Mowi tamuj Co z grzeczną Damą odedwora
Ci moi Stuzka iak Lud był wnet do rozchwaru
Owa gdy ią chciał w pewney Materyey Cwiczyć
Poz precz Co błazen y trzech Nieumiałbyś zliczyć
A ow umiem dawno mię W[illegible] błaznem mieni
Tu Pani chyżo kiełki dobywszy z kieszeni
Tny fazeczki na Stole Napisze wyraznie
Kiedys nocze tak gnadny porachuyze błaznie
Zliczy bo tny a Pani ieszcze koniec nieta
Zrob z tych trzech zaraz dziewięc takiego sekreta.
Nie rozumiem odpowie: zrob go W[illegible] Jama
Że zadenerwuy ottonią Wone Krysti dama

Pohare mu drugie trzy, y takim ze razem
Prawnego bez zakładu w tłustą gębę plazem
Nazawszy dac Zwierciadło niechay prawi patrzy
Na Stole, y na dłoni, y swey gębie na trzy
Trzy razy trzy takowym dziewięc będzie drukiem
Potym wodki kieliszek dała Mundsztuk kiem
A rosprawnis Nieborak wzięgwszy w pyk Tak marnie
Diabat rzecze bez prasy wymyślił drukarnię.

Bigos dwuraźny

Vpoił Siachcic jeden w domu swym Zołnierza
Który do Sanpeskiego zaiechał Alkiera
Vsiadł na miękkim tłoku gdy go Panny budzą
Żeby szedł na swoy bo mu zaległ posiłek wdzięczą
Ledwie trudzoney głowy od podłuszki dźwignie
Obiednim zabranego brzucha winem trzygnie
Wszytko co iadł, y łeb, y szyię, y gębę, y nosem
Wyruciwszy na tłoczko siedwabne bigosem
Pełno pluzaszka pełno w salonie domu smrodu
Choć z drugim końcem Panny wepchną do wychodu
Boć zebrawszy drobiazgi owe na pystawkę
Gotuią nowomodną na zimno pohawkę
Vlawszy cukru rackenkow y coś cynamonu
Skoro ow przestrzeżony wprzod perdonu
Ferneon, Reno Wino, ze piane bledy
Respekty y cudze nie powinny względy
Pytz nie podrwił piany! uczynkiem y słowy
Dosyć mamy karania Nasaichz bog głowy
Swoim ludziom skorych mocne wino zmorzy
Dziesięć kroć się nieli nam przydawało gorzy
Lepiey kto się magnezyą ktora ma kawy leczy
Nie pic y tak często zdrowia nam nie czyny
Niemasz nic śmiertelnego iuż się znamy z winem
Odpowiedzą: a Ono chce wybić klin klinem
Ale ten by co kwasno ziad zniewoży piankę
Więc mu łyżkę na serwecie przynioszą siekankę

Siepcą zatym śmieią się y Panny y dziewki
A ten walił sięgaiąc do spodniczy polewki
Już ostatka doiada gdy się chłopiec dowie
I cicho Pana swemu on poufał powie
Który bo mu się nazad skwarnie ma do pyska
Siwnąwszy zęby prosto do chęci od półmiska
Potym dopadszy konia przysiągł na drodze
Nieklasc się po pijana na Panienskim łoże
Jeśli nie do rozumu przynagniony do kiszki
Z odgłodka niech każdy słuszne kieliszki
Nie znaiąc rozumu rzecz wedle przysłowia
Nie czyn winem naturze gwałtu zdrowia.
Boska napnod, to ludzka obraza a za nią
I sam się swiętą stanie, wszyscy świnie gonią
Toż choroba ba y śmierć przypadnie się y tu
Gdy się ten wracaiak pies do swego womitu.

Piany a dziecie prawde powie.

Przyiechawszy stangiem w gospodzie do miasta
A mi synka na stancie oddaie niewiasta
Chłopczy krazy gospodan przyczynia się za nią
Będzieszże rzekę ogon wolt mi za panią
Przyimie się. a ten zdrayca łasko na moie słowa
Co dobrego mowicie albo ona krowa!
Śmieią się cicho wszyscy y ia ale myslę cicho
I wrony na cię krazą niezgrabna psycho.

Na Kabaty białogłowskie.

Dodayże tez zabito tych krawcow z ich modą
Czy nie dosyć nas zonij choć bez rogow boią
Że im ieszcze wynaią do kabatow rogi
Ale na bodgce biedę złożyć się nie bogi
Nie umieią gdzie trzeba: bo nigdy tak sprawny
Jako ów przywozny nie będzie przyprawny.

Do Plebana w Podgorzu od Zboycow Nazłego.

Nayprawdziwszy Kapłanie Boży, bo iakozeście
Tak niezwac, kiedy cie in pieczono na teście
Wiene iakos powiedział ze cie było chliwo
Chlecter bies wymyślił Kapłana piec żywo
Co gorsza rzecze pierwiej oskubli zadnie
Nic to kiedy sie wydrwiet znowu Ksiądz porosnie
Chceli Kłoty Mezenstwa w podgonu Nayprędzey
Dostanie go to Szlaka Nabienac pieniędzy.

Do Stroiynata na chudym Koniu.

Nawieszales bonczuków, wotyg, manele, srebra
A kon chudy ze by w Nim mogł policzyć żebra
Niepnydadzą rzemościi piora y Kitayki
Choia rada zazyć Pan Kalmuchiey Nahayki
Lepiey Mieli Strogny będzie płacał bitij
Niepomoga chudemu forgi, Skrzydła, Kity.
Jesli Kon Cwsa Nie ie, Nie może być tęgi
Nie ulzą iescze Cerą Nawiązane wstęgi

Niepewny patient.

Szlachcic ieden Podgorski Nie będę go mienił
Zapadł bardzo na zdrowiu, skoro sie ozenił
Wiesz żeby z Niego Niebył na starosc Kaleka
Radzi mu Doktor zazyć Niewieściego mleka
Żeby krew na wątrobie zepsowana goił
Przyimie mu Żona Mamkę tęgą Często doił
Dogrzey Cycek wssiec Nie iako zwykł z młodu
Chleka iey Frant do piersi nagania ze spodu
Przegon Diabła wdzięcie zdybawszy go na mi
Sam ci ią to potrzeba Nie tu rzecze Pani
Niewczem ci Małpa miąszą, a ten wielkie cuda
Gdy Łyki dmie, przebiera na piszczatce duda
Kwituje z tey Muzyki odpowie y zaś
Wine kaze mu piersi podawac przez krat

Sor pytany o zdrowie rzecze że daleko
Lepiey mu Smakowało podpuszczane mleko.

Borgowe Golenie.

X

Przyiechał do Balwiera Kachcic bez pieniędzy
Które golic ten sie na prętko do kąpieła
Do rzbkowey Cwalnie wsiędzie Nim go zastoni
Brzuszka zdyby rzecz tak bez ceremonij
Niedrogo a chciałes mie golic co przedtey
Przyrzekł sie zapomniałem brzuch zdom pieniędzy
Słowem iednak żony rzecze ze mu iechać pole
A ten Niecnota brzytwy pytany na dole
Wezmie go cudzić aż mu Swiereczki stanę w oczu
Ten ni Nalach pod ostrym zgrzytem na pobocznu
Kręci sie rzeby Siłka y chwyga ku gorze
Kiedy mu pasamony bramuie pod skorze
Tym czasem Kwiczy Swinia pyta Sor podgoni
Cyrulik co sie stało ze kwiczy tey Swini
Jeśli kędy uwiązła Niechay ią wyzwolą
A ow Szlachcic pewnie ią też to na borg golą
Nie trzeba wiecszey cieszy y mnie co sie tycze
Nieodmienisli brzytwy Niedługo zakwicze
Sam ci sie kazał golic a by mnie obłapił
A balwier. tak kto na borg Cyrulika kupił.

Podobna Omyłka.

Czrzecny ieden Kanonik przyiechał z Nowotnyin
Adam Gryjaniewski z Chłopcem, tak kiedy z ochotnyin
Bawi sie gospodarzem iako Niesie woda
Rzecze Kładzie Niech Chłopiec dzurnat mi spoda
Żeby sobie Pacierze dzienne przygotował
A ten chyzo z pod łóżka porwawszy dzurnał
Stanie przed Nim w Sukienkach trzymaiąc go pole
A Mowił Xiądz Cz na ten czas z Sąsiadem przy stole
Rozumiejąc gotowa ze go czeka Ksiega
Nic nie patrząc na Chłopcu rzekł pomnie sięga

Az mu Chłopiec tha w rękę Urynał Cnowij
A to Co. pozrzawszy wgn od Ciey rozmowy
Dyurnałem roskazał sobie podac rzecz
Tu wszyscy w Smiech y Slużący a Chłopiec uciecze.

Kalwy Pozrzoustkie.

Na Pozrzoustkim Sędzika idąc do swey ławki
Ah widzę że kowsiele przelatuią Ptawki
I mowię do Sędziąa Co wiedle mnie sądzie
Ta wrzeszą Panie Bracie: bez Kaw tu nie będzie
Zgadłem: bowiem Kawiorzy Niedziele pułtorzy
Ferwą Sędziky przyday iak było z Obiadu.

Stadnicki Diabeł.

Płothi że Opętane Niewiasty nie tong
Ktoż bowiem bayay iako Mąż się pęta z Zong
Wzdy Anna Wilkowrouska Marnie pozrzała z Swiata
Choc Wołała na Diabła Stadnickiego vrata
I Sam by był podobno Nie nocował w domu
Ale widząc że nie pęd skoczył na brzeg z promu
Wolą Mu Uczesnikiem Sędziąkiem był oz pnypadku
Idze Diable ces Nie był u Neptuna w Zadku
Niechciałes z Zoną Baby: wiesz co diabłom Czynią
Napiiesz Się po Uszy, leda bagna z Swinią.

Nie przystoi Zydowi z golymi rękoma

Zgadnijcie Teology za kogo Odpowiedzi
Czemaść Izakowi Syn Kosmaty rodzi
Że Musiał chcąc Starego Młodszy odwrzec rzece
Słuchaiąc Matki w Skory obłoczy Korzece
Jakis chciał Zyć Czysto Widzicie twarz wesołą
Chociaż gołą Miech ręką Nie warta go gołą
Jeśli tak Jakob Oyca iesli odmrok Brata
Ostrzymie treba z Zyćem chce ręka Kosmata.

Zyd Szromowatey.

Obaczywszy Swoi Cios u Zyda przez Szczekę
Znac ces Nie Czytywał Xięg Moyzeszowych rzekę

Kredy Ivm dla Wielkiego do Sukien Sekreta
Potrzebie roskazano przyszycia, a Nie tu
Zebysie pamiętali Ludzie patrzyc na Nie
Zakon Boży y iego z Nieba roskazanie
Tu Zeby Sukna potrzebne Hardego mogł Czasu
Widziec trzeba by Mieć Kwiecistego u pasu
Nie iasny Krawiec Krimen ale zgadł też Kata
Rzecze Cyż ze go dzisia za pracą zapłata.

Biatagłowa piśmienna.

Czytywaiąc w Bibliey Zydowskie Kroniki
Pyta Mnie iedna Pani o Sebuzeyczyki
Co z Amoreyczykami Zyli sobie blisko
Walcząc na Zydy zkąd tak Nieprzeteczne przezwisko
Hardy Narod od iego przymiotow y Znakow
Słusznie iako od pola zową dziś Polakow
Gdzie przedtym Zadna rzeka Nie wyrownał z Nami
Jak Ker Sebuzeyczykow z Amoreyczykami
Przetoc ich też y Zydzi przemagali w bitwie
A Sędziowie Zadni Nieuiem: chyba w litwie
Albo to był Oboie pospołu Nie może
Owszem dobry Mąż w polu dobry bywa w łożu.

Stadło

Rzemieślnik ieden w Mieście biiał Zonę Srogie
Że się przykro to przed Xiędzem uskarza Niebogie
Xiądz się też poczuwaiąc w Pasterskim Urzędzie
Radzi mu aby Zonę w inakszym miał względzie
Nie ma być dozywotni Przyiaciel w Niedoli
Tyż głowa, ona ciałem, y miłą, y Zoli.
Spolne wam będą powinno: Na co Frant ow rzecze
Gdzie głowa ciało dzieciąling, Cztek nie gtowę Siecze
Ju mnieć ta Nauka perzonie nie iest Daykq
Gdzy będąc głowa, ciało wytupie machayką
Bałe tam głowa z ciałem bil Cierpi pospołu
Rzecze Xiądz a ty tupisz Zonę iako woła
Nie słuszał Swego bicia: A ten zrozumiałem
Ciakoz zemną będzie Zona rzetnym ciałem.

O Frazkach.

Spowiedałem się Xiędzu na Jubileuszu
Frazek swoich. Ledwo to doyrzał iego uszu
Upewnił mnie podmierci za nie czyscem długim
Skrupulat: że: mowa się spowiadam gnod drugim
A ztem baie o piekle, tam do kata rzeke
Piekarze się Bożego gniewu boiecie
Wiec wracaiący do domu na Obiad ochote
Każe sobie zatrzeć na Kominie chote
Jeszcze się nimi żegnam bay nie bez żalu
Nim cie na swoie miesce gotowac do palu
Aż moy stary Przyiaciel do drzwi zakołacze
Do takiegoś zniewagi twoie sprzęty prace
Nieczyn tego radziwie o Muzy gra chodzi
Wierze mi zec to u nich na pełnym zawodzi
Z początku świata były frazki, były zdrady
Bo le w nich BOG miał pokoy: czyli twoie harcy
Treny były a boyni: Wierze mi pogodno
Drugi dzisiaysze raz ciepły, a drugi raz chłodno
Kazdy niem dzisiay raz Mocy Niebo świat przeplata
Podobała się Bogu taka alternata
W tych księgach bodaj hey Mnichy z swoią przestrogą
Przy poważnieyszych rzeczach frazki usercznie mogą
Stawnym wierszem z żabami Homer woyny mysze
Nizemniey humor Virgiliusz pisze.
Cytates Klaudyusza w uczonym Senece
Synesyusz Lysinę Plutarch tak dalece
Swieze ka chwali. Heinsiusz Mizeli Dziewczy.
Wrozumie Cmezcianin, Księgę pisał o owcy
Wielka Nasz Miłosci Cześć swych rymow swiecei
Czytaiący Luckiete oddaią pamięci
Co my zartem piszemy chocia Nas w tym winią
Toż sami Xięza prawda że nie wszyscy czynią
Schodza nam dysputą sami w oku mrugc kiedy
Bez matały nie lepiey sobie radzic to prozdy
Schodza palic lec wedle Nayprzewrotszey Spowiedzi
Niechay przeczysci, niechay autor się przecechi.
Przez plugawe powsciwile przez przymowki gdzie pic
O tysiącu albo so o francuzkim Stupic.

Wolno pisac Wenerze wolno Kupidynu
Nie namawia lecz przeszłe rzeczy przypomina
Niejeden mgr Niejedna Gora się Nauczy
Cudzym przykładem lepiey swoich chowac klaczy
Ale dziś Panie na Nowa pałykarzy Sztuki.
Pewnie ich nie zawstydzą Naygorsze nauki
Dałem sobie za radzic, Czemabym nie radzi
Wszyscy słuchamy prozno się na rayę sadzi.

Trefunek na Wieczerze K. Mikołaja.

Kiedy Krola Chorągiew Warszka wprowadza
Na Konia się Kawaliog towarzysz wysadza
Prawe skrzydło zawodzące, z humorem się zasta
Już Wieczerza Tworzyanek tolicz do miasta
Po dachach Okrach, Kominach, dziwowiszow sita
Aż gdzies z kąta Wyiarzmu zgasnęła kobyta.
Tu moy chrzygot na Mauzoleum ani na Ostrogi
Niedbałe iako wrzeciądz wiązą na nie nogi
Trzyma się Zolnierz grzejąc gdy Kon zaiem kiwa
W tohu dzierząc kopią, w tak mu potakiwa
Smiali się wszyscy srodze, ale nie bez strachu
Żeby zaś oka Komu nie wykłuł na dachu
Mianowicie dziewczęta cha iaz kiedy był blisko
Wołały Pizgan Nato patrzyć dziwowisko.

Prawdziwa Cervacya

Gdy się Kontrady Księża razy dwoie Pada
Do Kazdey się na Sejmie Mazur przyprawiada
Kazdey chce Nayslusnieyszey chce bez wagi rzeczy
Sterg tylko komisiowa dla Kompanyi przeczy
Słuszne swoie petita Mieli Instrukcyanie
Wszystkich chrom samego iego zgoda na nie
Nazaiutrz tylko się Dzwac ma przed Krolem
A Ktoś cicho do Niego w Kontuszu Sobolem
Prosi Kładąc mu za wgarść w papierku zawiniony
Żeby Kontrady Kowal Niechciał prosbom Onym
Zaraz się reflektuie y głos przed Kollegi
Wziąwszy, że permutaty ze Medrze Kolegi.

Powie: a Wraz porwała y iną się nie chwieie
Lecz gdy się Kompanija w Zamachu zagnieie
Skorzysz co Kiedy barzo lubego zaleci
Poczuie ta y Sąsiad poczuie y trzeci
Niechay wam Panie otrze kto na piętki
Ow w Strone do Zamachu aż z Otworu cętki
Gdzies od Kilka takiemnych postawow Uszmięte
Ach pismo Chłopskiey Mądrości w papierze przyięte
Wrzyday w Smiech Niestychany co wiedzieli o tem
A Inny z Izby tak Cnotliwym obdarzony złotem.

Flis z Pająci.

Prukarz ieden Cudzey prozne nie oszczędzał
Panowie Zawistlanie tym grozna zasiągał
Gdzie się co rodzi Mądrym, grzeczny Sąsiedzi
Stawił Kochanie iątca na Swą trafne z Beczki
Z Kterych na Swiecie rzeczy Wyięte przygody
Bo Niepostrzeżona trafie Vdeny ta Kłode
Beczka się obalila za Ktorey upadem
Jayca się tłuką, drugie gładź leżą gradem
Co Swieże prosto do dna, a Donaiec Zarłki
Potłuczone Skorupy Niesą y Zapartki
Patrząc rozbit Zalosny na tak znaczną szkodę
Przeklina Miejsce Ono przeklina przygodę
A chodzący po Brzegach głuchego Donajca
Smutnym głosem powtarza iayca Moie iayca.

Sposob ustrzeżenia Cnotliwey Żony.

Zwarzy Nie z Snotz piękna miał Kochieden Zone
Dla czego insze myśli Kingszy na Stronę
Tym Sobie słowe Vtrudnie y do Nocy mozoli
Zeby iako Zakrzec Zeniney Swe woli
Tym śpiesz się ze Kangi podle Niey do tey Izbie
A z Jabat skoro iego Frasunek zrozumie
Szczyrz mu się w Starego Cztowieka Twarz
Darmo mowiąc Niebore głowe przed Sobie
Niepodobna zabronić Kteraby tu chciec Zalec
Nie radzi, Nieustrzeże żadnym miarą, ale

Kiem ia Nia tak paskudną Zonę Sekret przedni
Jeżeli będzie Kniat palec w tym pierścieniu Sredni
I Kłaczie mu go zaraz jak na Dybon sawi.
Poki się y o Swoie Honor Nie bac prawi
Bo Kingszy Vdech chce palec Widzieć w tym pierścionku
A z tego pocznie w wszystkiemu Swoiey Zony Cwiczku
Kungszy wiec Inaczey w trzech iey nie może
Tylko palec w Kurwy trzymaiąc zadzie
Wiesz iey chować zawsze od tego chaydruka
W ostatku Niech się Kupi psowi Nie Syta Suka.

Na P. Piska Stuze JMci. Pana Podkomo. rzego Zatoczkiego.

Prosze jak mam zwać Cnotem prawy Piek
Jakby mey Żenie wyszczypnąć pieniążek
Przyiechałem w dom JMci postanem
Pan Podkomorzy Stano Swoim Panem
Człek Vrodzie Slawny y z Mowy y z Stroiu
Skąd ustąpić Żenie do pokoiu
Z Kturego Kraiu? znowu pytam y czem
Bieżętnie się odpowie Lubiczem
Nie dziwuię się że tak Siebie Blisko
Bo to z Natury herb ma to przezwisko
Gdzieś pod Dubieckiem Wioskę y Oyca ma
Z Pułtzow Kedzie Wszystko rzekę Kłamam
Ach Skoro list ow pieczęcią y date
Gdzie mi Pan iego zaleca przyiąć
Widzę że prawda lecz Zona Nie wierzy
Ani Sama przyść ani do Wieczerzy
Zanom nie każe Posłany się tytuła
Lecz że bez chrzcin Trudno z proto kuła
Nie podległa to Naymnieyszey pokładzie
Że Pan Bog Stworzył a Chrześcili ludzie
Nazwiska Skoro Skrzypek zamnie Zagrzmiem
A z Moią Panny do tańca z Panem Piekiem.

Kontrafakt, Ostrawstwie

Wczoray zemnie zartował ieden Wojewoda
Że co na Kontrakt Mężczyzne Moia porta broda

Chociaż by y co było Nie mnie to Nie szpeci
Ja mierzę iego wagi Widzęc na Warzeci.

Zebij.

Oskarżał mi się ieden Szlachcic Stan Srodze
Że iuż tylko Samymi dzięsiątami chleb złicke
Że mu iedne wygniły a drugie w Chrobrie
Brzed bólem bawieńcow Kazał wyrwać Sobie
Bale się też y w piekle Czart Nie będzie witał
Bo czym czego tam rękę Wedle pisma zgryzł at.

Na Jankiecia

Kiedy Apostołowie w Jeruzalem Swięci
Pana w Niedzielę Duchem Niebieskim Natchnięci
Mowiliięzykami a Co iac to innem
Widzieli twierdzą że młodym pili się winem
My tu Stare piiemy u twoiego Stołu
A twoiego ieden Nie widział iak żywo pospołu
Nie należy ich tylko Starodawna Babel
Bo ięzyków od ięzyków Nie pisnęło do Jabel.
Dobrze Nie rozumie Stolenów Francuza
Ledwie bez Zwady ledwie Mozebyć bez gwałtu.

Jako gość, tako bitą.

Zdrowi chłopi radzę gdzie Swięt Kazimierz Jedzie
Tym wielkim iako miał Nie mało m Pożytku
Chyba słowo pałcem Nosa Na Stronę odtoczy
Gdy Locku Niemogł umknąć Miiąwić wczas. Borzy.

Oslica Baalamowa

Znaczny ieden Senator a bliski mey Ziemek
Jadąc Niedawno z Miasta na Krakowski Zapustek
Do Starodawney w Kurzą chodę Nader Szkieci
Zaprzężono z Stoq mnie prosił do Karetki
Jedziem z rynku godzinę iedziem drugą Cięgiem
Inie stangret Nie Fortuna chuć Szkaradnym drągiem
Albo końiom pomagał Nieszczęśny pachołek
Leda wyiechaliśmy Leda trafi w dziurę dołek

Aż Skoro na Zamkowy przyszło wiezdzać górę
Darmo dźwiga Pachołek darmo gdzie Skoczę
Do Żywego Woźnice Scierwu bierzem Siekę
Jżmie iak wryte widząc że nas Nie wywleką
Że mi pychę piechotą w błocie zagnać czoła
Czy nie widzą przed Sobą te Marchy Anioła
Oślica Baalamowa O czym piszą Swięci
Żartem rzekę gdy to Pan choć się z nabiiem Strzęci
Kiedyć by chciały mowić: a ia zas do Pana
Mowiły by rozumiem przebog owsa Siana
Rychley byście w Nich taki Narow uspokoił
Odpowie Pan znać że ich zły człowiek nie poił.

Frantowska Odpowiedź.

Łomaga Boż (pothawszy chłopa ze dwoy rano)
A co to wreszcie rzekę odpowie gdy Siano
Drugie ia widzę Obiesiu Czemusz ze mnie Sążchor
Baty ze mnie potrząc Co wiesz choć widzisz.

Pogłowne.

Podług ich Zwarzeń iaka w Prozowicach moda
Stanęła na Podatek pogłownego zgoda
Jeden Pan Wielogłowski chociaż Nie przyrodzi
Żadney Kuszney przyczyny na pogłowy godzi
Rozumiał ponieważ go Wielogłowskim Zową
Że iedną Swą podatku Nie odbędzie głową
Ledwie mu tego z mysli dobędziem Krupiu
Że to od głowy płacą a Nie od tytułu
Zapłaciwszy od iedney chociaż ma głów wiele
W Swym przezwisku y on się Może Dwiema Smiele
Jak odpowie powodzey tego dotrzyt.
Żeby w Zamku Nie tylko Pan Marszałek tutrzyt.

O długach

Pytam w rok po Weselu iednoy grzecznej Pani
Jakoż się Mąż w Nieboszczyku iestliwo Nie gani
Jaky z Swadziby y Miłey Konsenta ustugi
Powiem odpowie mi ieno że ma długi

Ktoż Wam dogodzi rzekę bez uszczerbku Ogrodki
Ta na dłużą drugą się uskarza na krótki
Ta więc tu nadstawić chciałaby go głębiej
Mówi potym miarę brał z Siebie Dziewosłębi
A Bóg: wszakże to długi co się trzeba wrocić
Tey ci brzydnie ledwo wczas y tobym się skłonić
Z Żydowką pozwolita: Widzy by się zgorszył
Byle się tym Kredytor który zwykł
Ta to miłość ogłodnieją a kto nic dochodu.
Wiprey ma długow pewnie przydzie mu do głodu.

Krzyż Wieś

Proszono mnie do Krzyża na Małżeńskie godzy
Mówiłem wszy długo: poiąć nie mogę tey modzy
Jakoż się ma kto w Krzyżu bo go trudno dzielić
Od frasunku a zbytecza w zapusty weselić
Podobno to Chrystusow gdzie Panie wesele
Ale poczoby rzekę tudy go to tyle
Aż ono pod tarnowem Wieś Krzyż Kędy idę
Tu dobrey kompanieyi dojrzyłe biesiadę

Napaść.

Niespodzianie do domu skoro z drogi zbieży
Widzęc Machnic Sędziná że mu z Żony leży
Korda wstał Śmiertelną że mu zadym rane
A ow nie po nim rzecze, bo ia zaraz wstane
Bądź ci boże że wstaniesz lecz po cos tu chodził
Z nowu wzdym nie nie dzięn to nie mym nie kodził
Tak iakom przyszedł poydę Mąż się przecię boży
Aż wypuściwszy y Pana Żona się w to włoży.

Epitalamium JMci Pana Potkowskiego z Panią Dobrownicką w Przedborzu Anno 1605.

Co za para kot z bobrem iako Ogień z wodą
Bo tam kema piec, kema ieziore wygodą
Wzdy tak dziś w ieden Sorok Slamy złoży dobre
Że nie zaraz rozeznać co kocie co bobre
Dziwniejsza y od Samey Natury to bestyi
Że dźwięk czas bobr ogon teraz go kot mocuy

Kamień który ugryza żeby zdrowie zbawił
Nie dba choć mu kot srore do brzucha przyprawił
Jeżeli kto dozeka obaczemy potem
Co za zwierzyne spłodzi bóbr złączony z kotem

Omyłka to słowie.

Zawiedziony Pan Wdowy w Łoźniey na Zenie
Siedzi smutny Nazajutrz podle niey przy Scienie
A ktoż mowże do Miłości w rzeczy prostakiem
Mówią domicz rzecze z twoim wielkim makiem
Zawiedłem się na tobie wielmie z tym szymarkiem
Bos mi nie domicz był ale miała Carlikiem.

Æquivocatio

Słyszę że się Żartami Kompania bawi
Jeden humorowaty y ia też chcę prawi
Skoro sobie podpiję a zmą drugi z boku
Składasię pięcie wiersz dosyć go w tym roku
Ow znowu y ia też chcę podprawy, aż trzeci
Do połnyrzon cały kieb odpowie z Warzeci.

Podobna

Jedna Wdowa w wdowiey szorzi dla poprawy Mostu
Prosi Sędziá na zaś o przedanie chrostu
Nie maiąc go w swym lesie: niech Jey Mć nie płaci
Odpisze ten bo darmo spuszcz dla niey zaci
Owszem się sam prawuy ile tylko zdaze
Żeby mogł odchyleśko zatkać iey Kadzice.

Cilicium.

Zalegaiąc Dorosłe ieden Mnich po Smierci
Prawi że Cilicium z włosow ścięli Siersi
Nosił: pod Koszulą, ieszcze y to przydał
Żeby tego nie twierdził kiedy ly nie widał
Jedni się śmiali drudzy szeptali po cichu
Nie tobie należało zaglądać tam Mnichu
Francia zaś: taka rzecz wszythkie nasze ciotki
Wszythkie biały gotowy wpadą za Dorotki:
Dowiem ledwie nie każda co się za mąż godzi
W takiey że Włosiennicy pod Koszulą chodzi.

Gosc nie dyskretny.

Przyiechał gosc radzem mu dzień drugi y trzeci
Swe w Izbie pełno zawsze barłogu y śmieci
Bo żonę z łóżka y dwoch miał swewolnych chłopcow
Co pi przez noc po dzieni nasypali kopcow
Milczę a choć nie można dano w piątek śniadać
Domyślisz się rozumiem iadszy pirwey wsiadać
A zow wstawszy od stołu pisze ściany kretą
Nota bene naprawić kłóta pod karetą
Znacznie sno wpiet mi ście na żołądku rzekła
Nie pachnieli z nieuwagą ta konfidencyja
Sobym widzieć że głupstwem nie czym innym grzeszy
Niż gezgnienia bliźniey mieć ono prostak rozumieszy
Moy Panie czemuż cie że nie rzekę daley.
Napirwey tego woza doma nie kazali
Jedzie dosyć ze stołu dano miasto tysty
Na takich z iakimiście przyiechali hosty.

Człowiek się lepi z włosów na stawie.

Żartowałem ci z tych ali iedny razy
Iż mnie włosy na stawie za grzebieniem łazy
Rozmaicie przed bitwą człowiek się ta mieni
Nay pirwey oblicze potym ręce wyleni
Ponurzem własnie wedle cyrulickiey mody
Który nie głowę goli namydli ią w przody.

Echo iedney dziwki pijaney.

Echo

Co znaczy Panno boli wczora była zdrowa — głowa
Co przyczyna choroby tey Panno Maryno — dwino
Jeszkodaby go bita pić w tak gorącym czasie — Chcesz się
Wiec by wiany wodką plastr na nie pokropić — dopić
Ba iuż ale będzie znowu głowa boleć — bolec
Czterdzieści to! Stawy ten żołądek nie godzien — Codzien
Zazywacie też w noc wenechiey dyabłowie — W dyabła
To dopiero oriesie kiedy świece gasną — flaszy.
Ech wżdy ucznicy dodaie kiedy nikt nie widzi — Zydzi
Wiednie nic! kiedy z wami siedzi Pan Stwo — Pana
Kadla stypez y ona gorąca herbe pija — Jeia

Na stychu zewsz tam cos na każdy noc straszy — Gaszy
Jakiż się tam przed Panem dobrze to licho — Cicho
Podobno maiąc panią y sam inszych patrzy — Matrzy
Podobno y wy swoiey nie wydacie pani — Ani
Jesli wszythkie daienie wielka krwi zgrzeia — z Kiszki
To trzezwa nur pijaney może się stłuc szyba — Chyba.

Physicum axioma.

Pięć zmysłow każde ciało w żywiącey ma duszy
Jezyk smakuie oczy patrzą, słyszy uszy
Nos węcha, dotykanie całemu należy
Tamtym celnieyszym pierwszym rozumem zabiezy
Dotykania nie może nigdy y nikędy
Choć choć chodzi, stoi siedzi dotyka celek rzędy

Drugie takież

Wszythkiemi celek członkami swego ciała włada
Kiedy niechce nie patrzy nie słucha nie gada
Nie śpi nie ie nie pije nie robi, wolno mu
Leżeć chodzić stać siedzieć, w drodze będzie y w domu
Jeden paskudny żołądek swey pachołek dumny
Ani Samson swą siłą ani ma rozumy
Arystotelesowe, ani Galen radzi
Kiedy kiszki kiszowe, y gadła, y nadzi.
By w nay pilnieyszey sprawie nie da gadać z nikiem
Aż Pan świata żołdka swego niewolnikiem
Do którego czasem każdy go musi opłacać
Niechcęli w pludry nakłaść albo gebę wracać

Pod obraz iedney Damy.

Ani Gregory ani Sępey Troie
Tak nadobnieysze dobrze Heroie
Co maią przed nią w urodziwey minie
Wiek niesmiertelny żyjące bogini
Czystość Dyanny, Pallady powaga
Nie trzeba się iey rozbierać do naga
Żeby tak śliczny y adatny cerg
Frukt szczerozłoty wzięła przed wenerg

Cud w Kościele Proszowskim

O Kulach do Kościoła na Obiedwie Rodze
Przylazły w Prozerowicach Klachcie chory Iridze
Siedząc w Kole podle mnie pedogrę mi Sam
Tym Czasem się do Kordow porwali pijani
Hallas Ci się na Kościół Ci na Cmentarz Sali
A ja moy Sąsiad Obiedwie pozwinowszy Kuli
Nie Cięży mu podrzyte frantem Suleatij
Przeskoczył dosc wysokie do Ołtarza Kraty
Czego Sprawić tak długie nie mogły lekarstwa
A ja zawstydziwszy się Swego Niedowiarstwa
Żeby iaką Obrazy mogły mieć moc w sobie
Pytam do Którego się obiecał w Chorobie.
Tym Czasem Nim odleią Nogi iego złotem
Żeby Kule zawiesił Na pamiątkę wotem
Ale on Słowo było po onym pogromie
Wracaiąc się do Grotka postawnemu chomie
Widzę że Strach y Nogi: Nie tylko ma Oczy
Gdy zyskuy się Kalika iako ielen Skoczy.
Forkel na Necydynie w futro Nogi zasuie
A przez Kalkowe Strzępy chorego prześraszyć
Boy ten żeby dłużeze do przeciągał pole
Upewnigm żeby iuż bez Kul Siedział w Kole.

Nowa Pragmatyka.

Wedle prawa Złodzieia gdy na Kubienicę
Na Spalenie w Katarzu w Sadzy Czarownicę
Biorą Patron a gdy mu Swiecznego nie Staie
Swiecznem Pismem Narabiay tak Czem udaie
Każdy Sędzia do Boskich Praw ma się przychylać
Ani Cztek co on Zyczyć powinien rozdzielać
Więc ze y ta ma Męża y Tamten Żonatij
Niechay będą choć Wolni Kondemnatij
Z inszego rzeke począł to Sukno postawa
Cztekowi zakazano voz Tęczać nie Prawa
Ale ieśliches Swiecki Statut zgodzie z Xięgi
Niech Złodziey wisi z Dzwą Gdy ma gore z Męgi

O Małżeństwie.

Czemu Kiedy ci Małżeński Stan Kogoć para
Młodzieniec się o Panne, a Nie ta on Stara
Odpowiedom: ieżeli zgubionego Zebra
Daleko Więcey Każdy Człowiek Szuka Zebra
Bo tamto rzecz Nabyta, lecz Kogo Kaliecij
Natura do Smierci się Kości nie dolieżij
Czyia Szkoda tego grzech z tąd Nie iedne Męże
Otrok dziewkę Kości Swey Kukaiąc w iey Mięśie
Coż Kiedy Żaden zguby aż przez Słowa Xięże
Chociażby iak Nayczęściey Sigzat Nie dosięże
A tam bywa Omyłka bo Kto się ostrzeże
Wziąwszy Nie wedle miany z Bela Ma się nieże.

Czemu Więcey białey Niż Męskiey płci.

Czemu choć ich tak Wiele rodzą Władzie zdrowie
Chociaż pismo od Mędrczyn Nabszymi się zowie
Białych głow iest na świecie więcey? Niżeli tych
Nie badaiąc Sekretow przyrodzenia Skrytych
Tak Kto o to pytaiąc Głowiek Myślicij
Odpowiedział bo tego Niż dobrego Więcij.

Prawda.

Prawdę lubiąc y ludzi chcąc zachęcić do Ni
Stawiał Pokaz na Stole Starożytność broni
Żeby iako do Serca przyiemnieysze Cnotki
Prawdę Nie Kłamstwo Sadzić Mowiły Języki
Te Na Obrusie, Obraz Kładziono na Stole
Bo przez chciwe brać trzeba Złoto które Kole
Niech iak chce Niecierpliwy prawdy się Obraża
Uwijący Nie umiały Gdy mu iż Kładź w Uszy.

Na Wisielcow.

Kiedy trzyba Anielska na Sądny dzień Ludzi
Żywych Srodze przestraszy, umarłych pobudzi
Potym y Ciż Cud od Ziemie się dźwigną
Tuneze na powietrze Wszystkich nas porwigną
Wtenczas tu powiedziano, gdyż ten zawsze wprzedzie
Sam Wozum pokazuie Kto pierwszy Wyiedzie.
Nim się bowiem Wybrzeże zasuty w Mgiłe
Ten z powrotem iak z Smyczy będzie napatrzyłe

Pogrzeby.

Prawda że ubogich prozbe BOG wysłucha w Niebie
Lecby im Szkoda iałmużn dawać na pogrzebie.
Niechy bnie będą prosić ieśli się odarli
Ieśli co ieść nie maią żeby bydlę marli
Lepiey by przy pogrzebie y gody akt wesoły
Odrzewać ich y stawiać Kuppim na Stoły
Częściey by pokrzątały śmiechy głos y śmatki
Przez gorzkie ubogich modlitwy pobudki
Chcesz li przy Cielę duszę przygotować Niebu
Za żywota Cyn dobrze nie czekay pogrzebu
Cym Cym zawsze nie spuszczaj na Kogo Panie
Ceremonią to tam Cuchnie przechwalanie
Prawdy by Kto Mazkarę Sukcessorom zmaci
Chociaż się wszystkij śmieią nikt nie śmiał

Społeczne stadło.

Znam iedne stadło społeczne gdzie nigdy bez kłamu
Bez wojny bez chatarstw iakby do brzegu statku
Przyszedł uśmiechnięć się leda gryzą płotka
Jednie y w Nocy życia owo iak pies z kotką
Zawsze co iednemu do drugiego wadzi
Że na koniec przyszło przez co się cieszadzi
Bo niewiedzieć co słuchać ieśli Pana słucha
Co Pani ieśli Panicy koniec zas Pan druha
Nigdy obiada nigdy wieczerzy nie skończą
W domu y w dworze zawsze biegają po gnoju
Skrótce do tego przyszło gdy mieli dzieci
Że tylko Sami dwoie nikt nie mieszka z nimi
Trafiło się bo nigdy wieczerzy nie wiedzą
Leżeć z sobą idą spać Sekundnie porzucą
Drzwi na noc nie zamknąwszy iako zwykły wstępu
Wpeć kiedy się przyszli chcieć zostać leni
Mąż żonę żona męża, sromoci, klnie łaie
Taki kontrakt oza koniec między nimi stoi
Umiłowany chcieć, kto przemówi w prozby
Ten drzwi zamknie, pachołek w cmym czasie wtrąci

A drugi niewiadomy nimo ich dom bieży
Chcąc pytać wynijść ale dwoie śpiący leży
Jgdy na nich dowołać nie może się słowa
Łomacą rękę piersi a tam białagłowa
Niezupełna, bo się rzezcze nie bardzo zamroczy
Coż kiedy ma potrzeby chyżo się rozłoczy
Postrzewiwszy wzajem swoie Kumplementy
Wzrzuca na kon pilnuiąc drugi przedsięwzięty
Ta żona iako Kura po zniesionym iaiu
Poczęnie mężą wykrzeczać, by przez tę chałtaiu
Dał sobie żonę zgwałcić ani wiedzieć komu
A to gorsza że w oczach y swym własnym domu
Przyknie ten przemówiła rzekże dla tey winy
Zamknij drzwi iak się nikt do nas z podpiecznymi
Przez moie na wierzchu: a ta wpoły z śmiechem
Wstawszy z łoża co prędzey zamknie drzwi z pospiechem
Wczas skoro się okradną y skoro wilk marnie
Twoie trzody potłucze zamijkaż oczy mnie.

Nierządne dotykanie u grzesznika.

Jako to ledaczemu ten nasz Xiądz przykazania
Każe się nierządnego spodziać dotykania
Jeżeli to do wszystkich mówi on rozsądnie
Prawdziwie się ia zawsze dotykam porządnie.

Do JMC Złowodzkiego Kanonika Krakowskiego.

Czemuż od złey mey Pany Kanonika wody
Będąc dobrey na duszy y ciele urody
Rowg cię? a dopiero z ręki twoiey
Święcony wodę człowiek grzeszny duszę goi
Cieżkim mozgiem drewnem Seryph soli wodzkiey
Naprawił Eliseusz zdrowie wody Strudzey
Nie potrzeba Bogga tego chiwerzyska
Bym rade chciał swego poprawić przezwiska
Niechciałbym Xiądz Biskup swoie dobrowole
Że poprawiasz przezwiska pewnie nie zawiodę
Wszak ktoż ludzi bienmowac zostawia swego rzędu
W którym ś. Kanonicy iego nie urzędu.

Dyskurs o Męszczyznach.

Niewiasty zeia Ciało przy połogu boli
Męszczyznę BOG robotą skarał kosto roli
Tamtey: Oprocz ktora się do Klasztoru skryie
Odważywszy za zdrowie Ciała delicyie
Swoie brzemie dźwigaiąc rodzą z bolem dzieci
Zmieniaią przyspłacaiąc częstokroć: ale ci
Nic nie zdbaią ze koma Prawey y nie wiedzą
Że trzeba na chleb orać y żąć y siedzą.
Samym kmieciom powinny do brania roli
Wszyscy mili ze kmiecią głową robi dobrą
Ci Hanole ci Katusze, ci Ebce, ci Kosciół
Że często ten co na chleb ciężko robić powinien.
Często głodem umierał, kiedy mu gò bierze
Żołnierz Jurysta, Kupiec, Pan, Xiądz za pacierze.
Taką rzeczą kiedy się Łapskiey kary chroni
Każdy nikt oprocz kmieci nie należy do ni
Boday tym w drugim vain przemiany co tu
Chleb siedzą do gorzego nie kazano potu
Tych czas ktory ta Brzą, ktorzy nie tupoczą
Na wieczny odpoczynek po śmierci obroczą.

Ospa ij Odra

Skarżył mi się sąsiad moy że na Ospę chorał
A co gorsza że mia Kazdy rok powtarzał
A wtedy rzekę nie widać Krosky na Wodzie.
Bale stoi za Bogę Omina złe dzieci
Bay odra się znaczy bo ten Kontusz z Szaby
Odpowiedza że Waszec bzdurko na mię Słaby
Zwyczaynie te Chorobie z Natury Chorobie
Jedna po drugiey prętko bywaią po sobie

Na Sanich iechac po Łacinie insanire quasi Sanie ire.

Lecz zimie na Sanich drogą drzey dobrą
A z Koni zpadzisz z gory łoyą mię dosyć

Wspomnię łacińskie słowo prawdziwe y szczyre
Które iadąc na Sanicach łowią insanire
Gdy płacietem przeiażdżki Straty zdrowia ale
Nie pohym Zimie dosyć w Kanikule Zalec
Choć y przez Sanie rzekę nie ciekaiąc gwiazdy
Wymyślono na Wozach Salone pozazdy.

Defekty w Stanach

Wielkie dwie Nierozsądzie Stanów Pan Wyrzuca
Zobu końcow Naprzod Pan z głowy łotry Spycha
Czyniąc tych, a drugą cieszcze Nierozsądni
Kiedy Zgnek Słabieie Stanym ludziom spodni
Dziewczęcy każdy może powietrzne szkody
Brzesądzony co z głowy ley padło do brody
Ale drugiey prawdziwe Nierozsądny iako radzic
Chyba płakać albo się Ustawicznie kadzic.

Bacchus.

Oto Prudzielnik co zyie Niewczasem
Bacchus przyiechał do nas z Pułtumbasem
Ceva mu wiecznq młodością zakurzta
Znać że mu tylko Mieszkanie, tylko Stoła,
Z Bluszczu na głowie pleciona Korona
Nagie, ale tam kryią się Winne grona
Thyrsus Wzięn Actheon Widząc od Dyany
Jelenie rogi: Smiele patrzcie Panny
Te Wynioste Nie boycie się Czoła
Nie Kapidło gdzie Wazna piec Gomoła
Biały rumiany iako pamięć tłusty
Łacno go poznać bo geten rozpusty
Więc Miasto Konia, Sprzęga między nogi
Niedzwiedzia na Heben z drugiey Strony długi
Na Szponcie siedzi a Crop przed Nim Starczy
Poczęcie co żywo a on wszem Nastarczy
Sie Knyp iest piękny lecz Straszny razem
Nigdyby Wilczey Mars Ostrym Zelazem.

Jakoż ty winem przez Spore Kieliszki
Lucki powalił Nalawszy im w Miski
Łzy a dusza po Same kolana
Niema zgrzeb Oschnąć w winie wzięgana
Niech Alexander ufa w Bucefale
To to bohatyr na pełnym Antale
Więc boiti się kto Nieprzyiaciela
Krzyżtą pisz tylko do iego achtela
Będziesz miał serce zegdyby nie dusza
Poszedłbyś w piekło zaś po Tereusza
Jeśli kto głupi dobry sposob na to
Diogenes zgasnie tu y Plato
Rozumie pismo, y Obce ięzyki
Tłumacży dawno Peripatetyki
Jeśli Niemowny zawrze będzie basem
Jako Cicero Niezdy z Cyneasem
O czym się ani Merkurowi śniło
Prawił co wichiat co było Niebyło
Jeśli kogo zal y frasunek Nudzi
Tu Wszythkie z słowy Niesmaki Wypędzi
Gotowy w tęmież Smierć wziąć z Kosą Astra
Z fortuny Zgodnie iak z rodzony Siostrą
Krotko Kto Nieuk, Smatny, tchorz, y Niemij
Ach Czego trzezwi do Siebie Niewiemij
Podpiwszy wszytko. rzkie nam Smarowni
Wyneteśmy Mądrzij, grzecznij, Smieli, mowni
Czego zadne Niedskarzą Czarij
Po Bacchus może przez Swoie Nektary
Wszych nam hoynie wyrzą. lecz y te
Bez Czar Nie mogą od ludzi bydź pite
Nawet Tłumacży Cztecze przywodzenie
Slachcic w podurke chłopek do kieszenie
Znac fiuiata do razu po zwadzie
Kordiale Szczodry cześć ma to w Składzie

Serdeczny Konia w Krecie grzeie Winy
Offertow Niewie Kiedy przestac Szczerzy
Lecz sekreta Zyrich iuno iako
Cofnąć zapłacisz y chciesiącowako
Kto Spac Niemoże Opium to pewno
Opic się Mocnie: umiesz iako drewno
Nie trzeba Maku drugi się tak zdrzymie
Że się na wieki Spanim Nie odymie
Więc Bacchusowi Wszytcy Czołem bijmy
Pokiśmy trzezwi to Sobie podpijmy
Chwalmy go Wszytcy y Czynmy mu dzięki
Niech Skrzypią gęsie y Cymbalne dzwięki
Niech się drą kozły bo iuz więcey łzki
Deptać Nie będą Niechay będą łąki
Sobie to Sobie Nasz Cnotliwy Bacchu
Lecz patrz zebyś Nas Ilie nabawił Strachu
Smaczne twe dary y Same się Słodzą
Ale potrzeba Brzozowi się gody
A póki Wdzięczne grają Flgi Mendranki
Zaśpiewaymy Wieczor dłymy dwa gorzanki

Zart damy na Małego wzrostu Kawalera.

Ty mie lubisz ludzi wzrostu małego
Milszy mi patrzyć na co wspanialszego
Chyba małego Zazyć do Ogona
Albo na Serce zawiązać u chusta
Co za cacka! Co za Cztonki iego!
Wyrodek z Cztonkow Ciała Cztowieczego.

Rewers na tok teyże.

Nie zcierpisz zemnie Damo Urodziwa
Lepszy byk gnaty do roboty bywa
U małych Zaydek zawsze bycze Stoi
A u dud Wisi tamgo dwa Stroi

Mata leszczynka wielkie ma Korzenie
Nasze Nie takie Członki iak Stworzenie

Epygramma.

Nosak ex labijs quantum Sit Virginis antrum
Nesak ex Naso, quanta Sit hasta Mariti

Z Panny Gwargi Ktij przepasc polzrna miarkuie
A zaś z Nosa Meskiego, Czy Członek gruntuie

Dziwowisko.

W pewnym Mieście Stało Się pewne podziwienie
Gdy bardzo Nagłe Ziomie przypadło trzęsienie
Ale y ta Nie mniey Ktij Stał Się był przypadek
Przyszedszy Panna w Kościoł żnemowił iey zadek

Homo hominem generat et lux ei lucescit.

Naylepszy w ten czas Człowiek człeka Wleci
Kiedy Obiema Mieszcie w zadek Świeci

Quoties Aspicio Nudam Sine Veste puellam
Cauda Mihi Cornu Durior esse Solet

Gdy Gwiche obnażone Pięknej Damy Ciało
Czuię w Sobie że Mocie iak Ta Kość zmartwiało

Sąd Mieyski

Trafiła Się w Miasteczku Straszliwa Nowina
Zginął Kiernoz Woytowi Burmistrowi Świnia
Potym Sprawy zażarły Stanęły Strony Obie
Mowiąc Winnmieysza Świnia Niesta go na Sobie
Stanął Burmistrz Samosiodm y z Swoią Osobą
Mowiąc Winnieysny Kiernoz Bo Ią pchał przed

Nihil est aspenius humili Cum Surgit in altum

Nayzgorzey Kiedy ubogi Pan bydz Się udaie
A Kiedy Się też Biedzen w rzecz z Możnymi wdaie.

Żart.

Pytał Jeden drugiego idąc do Swey Dziwki
Jeśli Miękkie u Panięy Zuzanny poduszki
Który mu Odpowiedział pytaiąc Jamey Dawiey
Boć Ona Nie podusz Kuch a ia leżę na Niey

In medio Virtus.

Między dwiema Mezami piękna Dama chodzi
Boć że iest w Środku Cnota Mowić Się Nie godzi.

Na Żywot Ludzki.

Z płaczemes Się Narodził na ten Okrąg Świata
W tymże y insze twoie przepędzisz Lata
Boć taką rzeczą na Nim Nieskoszy Nie bijto
A przędzą Człowieka Umierać Nie mito.

Na Zakomego.

Żelazna Skrzynia Strzeżem iest twoiego złota
Nie z miększego Metallu do Niego y Wrota
Od Żelaza Wszytko iest Wykowane w domu
Boże Pan Nie ze Stali Niewierze Nikomu.

Żart.

Młody Się rodzi Człowiek Żonaty umiera
Wdowiec iak drugi Żenia z popiołu Się wzbiera.

Na Medyka.

Umiesz znosić Chorobij mowy drogi Medyku
Lecz wiednym z pacientem pozytasz ich tyku.
W Fiarze Zbitynie o Szczęśliwy Ktoryj
Twoim iest pacientem bo nie długo chory.

Jutrzenka.

Świetna Weneny gwiazdo, iak wieczorne zorza
Otwiera, iakby dziennym fontnie z morza
Bar Żebowi na Niebie zawsze a pysznie
Na Ziemi Wenus Gawrey Cielesnosci miłuie

Smierc.

Niech Sie ten Nieobawia przykrey Smierci fale.
Ktowy Zyiąc przystoynie służył Bogu Stale.

Na tos.

Ostatnia Mieto y porcie Szczesliwy
Tym ktorzy Panskie Sanuią przykazy
Ichodzą kedy ktorzkdy Bog Zywy
W Naturze ludzkiey zmywał nasze winy
Jakkes jest Wdzięczna lecz odmiennym trybem
Tych ktory krzyż grzechem Swoię duszę
Zaczepi Cach Straw z Ciemnym Piekła trybem
I traci Wiecznie Smiele ci nies Musze
Rozdaiesz z Boskiey Skarbnice Nagrody
Jednych w Wieczność Nieszczęsnych na gody.

Na X. Wiepnowskiego od Zbycow drugi raz Zrabowanego Anno 1694.

Znac że mało poprawy po pierszey Wirycie
Ale Wiecey pieniędzy miał Xiądz w depozycie
Szto kedy pono Zbycom o iego Summienie
Dla tego im mu dali drugie Napomnienie.

Na tegoż.

Dla Czego Xiędzu Wiepnowskiemu dali
Wolny fryszt na Zbior gorake zuchwali
I nienaszli go aż po długim Czasie
Niebrzęk Wiepra ażeśie wprzod Spasie

Do iednej.

Jak Niepewo człowieka przez Ulice miasta
Wodzi lub maty Chłopiec lubo też Niewiasta
Tak Ciebie przez affekty odmienne dziewczko
Wodzi Cupryska Pani albo iey dziecko.

Na Stanisz.ka odmownego

Żal Ci przey Smierci temu podarować,
Od kogo ia masz mogłbys nie zażałować
Miły Stanuszku, rozak Sie Nawracaią
Do morza rzeki z kąd początek maią.

Do tegoż na tos

Niechcesz psa dać Nikomu, chocz go nie zażywasz
Tylko Cie on proszących żartami odbywasz
Lecz wierz mi przyiacielu Nieuydzie to żartu
Chcesz w polu Widzieć zwierza a nie widzisz charcu.

Ficles, Spes Charitas.

Miłosc Ostatnia ta Sama przodzie
Między pierwszymi Obiema Cnotami
Bo z Nami Oraz na Wieczność wstępuie
Niesmiertelnemi do Nieba Wrotami
Nadzieia Swoy kres iuż tu zostawuie
Z Wiarą, zostaiąc za Swiata metami
Ona Sie Sama będziem Cieszyć Wiecznie
Kochaiąc Boga z Swiętymi społecznie.

Ira furor brevis.

Gniew iest krotkie szaleństwo, iesli to nie plotki
Dla tego że szaleństwo, powinien bydz krotki.

Quid novi.

Że Niepasz nic Nowego pod słońcem powiedział
Salamon ktory biegłe Sekreta przewiedział
Natury, lecz zas wiek Nasz uznaie ponowi
Kiedy przez Kolumbusa wynalazł Swiat Nowy

Jesli oko twoie &c. Matth: 5. 29

Gdyby Panskie voskazij bytj w tym pelnione.
Zeby oko gorszące było wytupione
W Krotkim Czasie na Swiecie z takiego woyroka
Nieznalazłby Człowieka y o iednym oku.

Do Siwego

Mowią ze pokoy iuż Swoy ludzią Starzy
Gdy w Starym piecu ze Wenus nie warzy
Nasz zas Staruszek w kontr idzie z ta mowa
Gdy chodzi Sypia zawsze z białą głową.

Deolog.

Za piękne Nauki które masz dla Siebie.
Politykc.
Bardziey za Wiesli ich kto przeymie od Ciebie.

Votum Authoris.

Nie pragnę zbiorow
Ani honorow
Niechcę y Swiata
Przez długie lata
Zażywać ale
Co moie Całe
Jest chcenie zeby
Co moie potrzeby
Był Jezus przy mnie
I Maryia y mnie
Zkąd wyprowadził
W Niebie osadził.

Nagrobek Pisi

Jesli Zony Małzonek albo pozostały
Słusznie płacze Rodzicow potomek ich mały.
Jezeli Smutny lament Vodzonego Brata
Gdy mu zła zmierć bierze Siostrę z tego Swiata
Niemniey dziś Pisi Nimia Niech spiewa
Cokolwiek Okrągłym Swiat Swoim obkrzywa
Siła ta Ona Mezow Siostr Vodzonych Sita
Niezmierna Krew braci Swiatu zostawiła
Ona Rzech rzeczy Matka Studnica Zywota
Ona kazdemu na Swiat Nieuchybne Vrota
Otrzymiących pocieha Rzeczy pospolitey
Podpora Zywe zrodło roskoszy obfitey
Pisia mowię umarła o Parki złosliwe!
Gdzie na Upadek ludzki nader chciwe
Mało na tym że Wiekiem Samy szafuiecie
Ze złe y dobre ludziom Sędzicie rozdaiecie
Że Czas z Czasem Niszczyście ieszcze na tym mało
Gdy racey Wszytek Swiat Stracić się wam zdało
O Pisio wszytko vodna o Kochanko Swiata
Jakiey y tobie przyszły zamierzone lata
Gdy co wszytko rodzisz umrzeć musiała
Ze wszytkim Zywot daiesz Samego Stradała
Jako od Stanych Matek w przybytek ozobny
Chyżego Zuła wylata zasłon Miodorodny
Jako chmiel zwykły Czynić Szumne Morskie walty
Kiedy Spokojne Wiatry Szalone porostały
Takiey iest dziś na Swiecie dla twego Skonania
Lamentow pełno wszędzie pełno Nanekania
Zkąd że lie charaby Hiszpan y Włoch na Zysk chciwy
Z Bluźniercą Anglikiem Francuz nie cierpliwy
Czech Slowny y z Nim Wszytek vod Niemiecki Sławny
Nie mniey Kacłem niż Rzymskq Monarchią stawny

Tłacze przemysłny Ruśnin y polak swobodny
Groźny Litwin, y z Nikim Moskwicin niezgodny
Tłacze Turczyn y Ci co za Sana sie znaią
I Węgrzy co w swym cnoty iedynku nie maią
Toż Oboia Indyia z swoimi Etyopy
Toż czynią co przeciwne nam stawiaią stopy
Nawet y ci co sie swiat sławnie Rzymi brzydzi
Nizobiecanej ziemie bazyey płacze Żydzi
Czai co za żywota mało o sie dbali
Etv raczey sie Syrenami swoią zabawiali
Smiech sobie z tego czynią o złose nieuczyli
Cudzą szkodę za własny pożytek poczyta
Ale ieśli zli Wrogye Polakowie maią
Jeśli duchna Wasz[illegible]ego prozne rymy daią
Zazdrość sie sama pozre o twe dobrzeczne ysemie
Tak ypsto nieobeszła w krąg osiędnie ziemie
Jako gwiazd na niebie gwiazd Widać w pogody
Tako siła piasku Rzeczy Morskie brzegy
A ty wsze pódniesszysie od zawistnych Bezu
Na niebie słynąc będziesz przy sławnym Warkoszu
Że chwały na gwiazdach znaią sie na świecie
Wszyscy sie zadziwują tu z starożytney Komecie.

Nagrobek Teyze Jey Mci.

Siła Nieczasow trwoż siła wytrwawszij
Jnieliczona liczbę Krzyżowców wytrzymawszij
W tym nagrobku Persia legła grobie
Okarmur z Napisem ten maiąc na sobie
Aby wsze każdy kto tedy pobiezy
Do razu zgadnął że tu Persia leży.

Nagrobek Najiaśnieyszemu K. Mci Janowi 3.

Tu ow Wielki z dzieł swoich Jan trzeci spoczywa
Król Szlachcic Żołnierz Lechow Ozdoba prawdziwa
Pod którym złoty pokoy Wolność wszelką miała
Wola chyba Niewolna tam gdzie gingc chciała
On z Tureckich Tatarskich trupow stat mogiły
Co pewnie Nie każdemu Nieba pozwoliły
Cnota mu Laurj wieta dat Wiedeń odbity
Salvatora zwycięzcy tytuł znamienity.
Wielka spoczywyże ręko dość masz bydź ratunkiem
Cesarza y prawicie Boskiey Wizerunkiem
Wieki ciężney Kapiszą iż Snadno Nam dadzą
Monarchę matko mężą z to sławy y władzą.

Epitaphium Illmi Pana Koniuszemu W. Lit.

Filius hic Magnus Magni Ducis aut Mage Magni
Opprobrium ex hoc Viscere fetus Acer
Praefectus Stabuli Lithavam jacet ille Sapiebe
Qui Sapuit Supra quam Sapui Se licet
Hunc Super Aquales Libertatemq; Nitenti
Nil Sanctum: quod pollu at ambitio
Ausus Civili Patriam confundere bello
O iustos Nimium pdua reperta Dijs
Qui Capere ardebat Cives et Captus ab illis
Atq; Mori meruit Vivere quem piguit

Armorum Cedro Miseræ Corpus in ictu
Vulnera quod Patriæ Struerat ipse tulit
Cerde fera, Ætate florens, patiensq; laboris
Luce diuturna Sed tamen dignus erat.
Civis, si foleret Patriam si verteret arma
In Non segnata bella ferenda manu.
Miles hinc Strenuus foret; est his manibus Ultor
Quisquis adest timeat Numina iusta Sibi.
Attendant Patres. Patriam fratres doleantq;
Civis melior plagis talibus ipse debet.
Discite Viventes et quos produxerit Ætas
Casibus his Patros Non temerare Deos.
Aegq; quiescenti Cædes Vovete quietas
Quem Negvit plenum turbine terra pati.

Na Pamiątkę Śmierci Pana Stanisława Zaleskiego Kanclerza W. X. Litewskiego.

Temu JMci Panu Koniuszemu W. X.

Tu Syn Wielkiego Oyca mogł by rzec Wielkiego
Oppressora Oyczyzny w tym grobie płod iego
Litewskiego Koniuszy zdzy Kosci Lisfowca
Sapiecha, co nad Mądrość chciał zazywać Mądrości
Rowną Stachte miał nazadzie a Wolność Ież miłą
Prześladował swą dumą y Tyrańską siłą
Oyczyznę Swym domowym Srodze trapił Woyną
Czy może Wziąć od Boga Nagrodę spokoyną
Ieśli Niewolą Swych drogą Sam w Niewolą
Potknął Śmierć Sam Żywot go przekonał nie

Dla Gotnicza Surowego Nedznych Tuskaiącego
Albowiem wrodi Gotnicz Tyrani a nieyscorz
Turkow przy rodzą w Srogości I Tatary w nieszczęściu
Polskie mieta Stąd Stabiecz3 Swoi Winni Go Niszczecz3
Tiak mała Rzetka w hrdzie Tys potarmem mieszky w głodzie
Bog Maiąc Sprawiedliwość Sądzącego Zostałaś Krola Szwedzkiego
Gdy twoiey Swegwoli skwarzeł Gotnicza Stworze ukrzyżeł
W Sąd widzisz postępki iego Rzecz Złoto Śmieszka tuszego
I Srebro sie nie Gnsto Rolne sie Sąn Z Stopem bo
Złe to nasz niegrzecznie Rzecz Co inny Zgotował
Zbiera gdzie cudz Sołasiano Prawo Cudze sie Spustoszono
Omieta Polskie Szalona Dla Niestatku obalona
Dla iednego Niepogwałcą Szwedzkie Cie Sokoi Wola
Krola Niemasz w Niczawstki Cecesz Zyc przez Krew y Zwierzchn
Ag Dzie Krew Niechowaią W Dzie Krolestwa Wpadaią
Ofakasz to Stawa twoia Szwed cie Niszcz Polskie moia
W Ktorey gdym sie Sam urodził Nigdym na Szyrszą nieboszczk
Szwed przeszły tego Niecznił Coteras ten Szrab związynił
W Gdzie Sie Komu Smiał Gimnie Coten drabant dokazuie
Polsko bądź na ostrożności Sodzi nieprzyiaz Wnętrzności
Aliatus dosc discordia Swego Hetmana Cudzoziemskiego
Atoni Znaszym Zacnym Panom Pokazał sie Krayym Cnotom
Madrości Złośliwego Rozsprzedaż y Zgrai iego
Osamsiado Polsko mieta Zpisz Ze Zyć Cale Cnotą
Czy Cale chcesz spać nadzieki Zmuszonszy spiąc pomedi
Godzas dzielności pokazs Swiatu Znaicmą niezgrzmi atu
Nadai Czyc Sromotą twoia Zyczę o Samsiado moia
Nie stai sie baiką układzi Niech cie nastyć Cnoty twey wzbudzi
Wytrzaśni tym Szwedom plundry Co idąm Złotam na Gdny
Porzuc Cudzoziemskie podzyście Służbniey Szweda pokalosci
Siegli tu Zdrowie niemogo Niech idzie po smierć Za morze
Przestrzegaiąc swoiey dzielności Niech uciebie Szwed niegości

Pogrzeb tey ráżby Pan

Bądź ty raczy Panom temu Heretykom Sprzeciwnemu
Abyś go nie wprowadzieli. Lasz ty iuż Polaczy zbieli
To masz od Samsiada twego Coć pisał z serca szczrego.

Nagrobek Lanckorońskiej

Sasom Katholikom pod Kliszowem na Szgnasz leg[ł]

Su spoczywaią rzeszle zbiu Sasi
Ktorzyś Polaczy o Szkali nasi
Gdy tak walecznie Tiekli Mansowie
Insze tesz Imie będą miec o Kliszowie
Ta ie bili Katolicy wierni
Jusz iuż do nieba puscieli odzwierni
A ieszli dusza ieszcze Boga pragnie
Szgnaszy dotąd rzeczy wstrasznym bagnie
Jednym ią dzwigniey Westchnieniem Krzyżu
Aby stanęła na niebieskim progu

Nagrobek Sasom Lutrom

Tu inszey Sekty Sas ulgnął po uszy
Tu tesz nazwiszk od pocżynek daszy
Że Gość Comarcina Lutra Lanszo stało
otosz y umarł wtołmistym Kanale
Inaczy iego trudno tuszyć daszy
Tylko że się nam zdałona o Tuszy
Gdzie marianowe opiekaią Zythi
Za rzeszlie błędy y Swiatowe Zbytki

Nagrobek Szwedom

Jusz

Jasz teraz dobra iest Kalwińska wiara
Gdy Alcoranikow prawie sie miara
Całuiecz teras Swiezy religiie
Ktorzy trzy maią z Szwedami fakcyie
A Lapiersiasz Rosciż wszyske iuż w sercu maią
A za się przedtu Zniemi oglądaią.

Nagrobek Polakom

Ktoż wiek pomny Kolos nam to Stawa
Wystawi bo mnie na Krzept nie stawa.
Ocziem Szo iuż Jasszdy Tryumfuie nad niemi
Ktory odważnie poległ w tey potrzebie
A Kwarciani co spiesznie do Kwarty
Żydowskiey biegli niż do Szpy Charty
Wołoli swoy Szgbiet uczuiac pod Krzyż
Niżsli Krzyżyc o Szwedow Kopyc
Cyrac to będą a potomney Kronice
Dobry Kwarciany ale do Stelnice
Zwali was godnie przez tym Kwarcianym
Alexius tera Lewią Kwarcianym
Byli sie Armey Kwadratowe woyska.
Teraz La Gyre ma was cała Polska.
Nawet sie cieszą insze Narody
Że pozbedzicie wkrotce swey Swobody
Smuci sie wolnosc ale nie z wszystkiemi
Mogą Poddani Zostać y Pannami
Dla sie dziwnie by sie rowni stali
Rosnie Carowno Zniemi uciekali
Jezlic bet Ezaw Panom Jakobom
A Szo muss Jakob niema Ezawom:

Copia Listu Jeh.Mciow X.X. Sapiehow do Xcia Jmci de data 25 Xbr. 1701.

Ktorzy Fortuny zdrowiem Caeda manu et pectore Majestatowi
Honor y Dostoienstwo W.K.M. P. Nell. zastawiatkowy zdobili tu-
tabamis, in standum tenax Salamitatum ponurzeni flebili cantu
odzywamy Się W.K.M. P. Nellissima. Wypędzili Nas z domowych
Siedlisk Fortun y substancyi Naszych livor invidia aliena appeti-
tus od Warszawy Accent mina diffidationis terricula mentis in-
sidiæ. A że non ex Vano methu dowodne tego w ręku Naszych
dokumenta, quod Utilitas in sanguine Nostro W. Mciowy Panu, tak
Nie mogą zdrowiem uchodzić in evidenti periculo. dat ha to
Som. Bog Przywiley, Si persecuti Vos fuerint in Una Civitate fu-
gite in aliam, Nie udawamy Się rebrik dotąd tam gdzie de-
speratowie procella pędzić zwykła, zarzucamy do Łask in hac
Tempestate in littore Patrio anchoram spei y Ochrony W.K.M. Pa
towania Się Ktorego Vicaria in terris potestas etiam Venis im peri-
re powinna. Czyli W.K.M. P. Nell. Ony in quo peccavimus, y iqe
Dr. Schm. pochwały godny Morum orrebles Sine Lege, Sine Lege,
Sine Charitate Omnes. Ktorzy Zabrawszy Na Się Magistratum
Domina & libitu et libidine ferro ac rapitus Impune grassan-
do, Sus Omne confundunt Malum, Niech Jeno wolno będzie o-
Dwac Się Miseris ac Oppris Ktorym Nil Do Boscum Communis
Niech będzie examen Krzywieśd na kim Spolia Sroższej Mizerii
Stan, iako to ferri może a przecię dotąd dissimulatum, że
cznej Schmitom Sindz Substancyi, y Fortuny illudere
powadze Dokt. iako też publicæ tranquillitati ani
Wszystkiego Obnażonym dłużej patrzeniu, Supplikuiąc
do W.K.M. P. Nell. Tego aby prozba Nasza zniesiona
y Ministerium w Sercu W.K.M. y ta Supplika na Ktore

lachrymas effundimus tangeam folium non derescat gas
rulona, Całuiemy z tym Nalezeniem y K. W. M. P. Nellissimo R.

Copia listu Jch Mciow X.X. Sapiehow do Xcia Pozelskiey de data 5 Xbris 1701. etmoc.

Z wierną ku miley Oyczyźnie, z powinną ku Całey Rzeczypos-
pitey z Uniżoną ku Przeswietnemu Domowi P. zebrania Sejmowego
gnij Się per præsentes Nostri Vicarias dla tego iż Nowo zapamię-
tała Rzplita Jch Mciow Całe Prowincyi W.X.Litt. Eplominantissimas
Vitæ et Reis gwałtownie Sobie Vendicantium Zawiśnienie Wolnego
y bezpiecznego do W.M.P. Conventibus ad Comitia przystępowania Ni
pozwala przystępu Wszystkie drogi y rekursy Nasze interes-
Całe osadzaiący potentia Iuż otwartym y Jawnym Niezgody as-
sumptem contra Sancita Majorum, Iuż tayemnemi y Skrytemi Ma-
chinatiami attakowała miłe Swobody tey Całey Rzpltey, Nie
Koniec Wszystkiego Sprzedawaiący nas Szczególne, Zrazu zniesz
tevar zgładzić Koniecznie postanowiła w Rzplta Osobach Zabra-
li Niektorzy Jch Dyktatur lat X. Litt. przez ktorą z Dziedzictwa
Dobr, y Fortun Naszych Sine Omni demerito Obnażeni iest
Sesmy Violenti sime, na Koniec teraz per disparitas invidiæ, de
ac Siccariatus głowy Nasze petuntur ut tollantur. Schwania-
łismy Się Zaiste Niezgdzie indziey Jeno w Nieprzetomnych do
Mgtu P. protekcyey do ktorey y teraz Venerabundi garniemy Się
Prostrate elate modum Luchymas, date gnadnie, date Justo Cla-
dietam Sanguinis Nieprzymnożcie Jeszcze do Ostatnich terminow
bo ten rekurs y Macula w nocie na pocziwości domu Naszego
y dochowaniu Jch Mciom Panom y Rzpltey Wiernosci Służby
Nie postała, ale per Deum offenbat Innocentię Nostrę Cla-
dicem Prosimy Jch.M.P. iak Najuniżeniey abyśmy w Nieszczęściach
Violentiach y bezprawiach Tym poczynionym, Sprawiedliwo-
Sei Satisfactio, a ora Publicam tranquillitatem Prowincyey W.X.Lto
Powagą y dzielnością Swoią emptivi tanem pacyfi.

Inybantumbij do tego teraz ieszcze za Interpositią Laski ij powagi
W MMSS. ginie Nieuważaią, Actum eżet de Spebus Nostris ij przezor-
ność w respekcie W MMSS. irrgedicatis, ij w takim razie gdij za-
łożone dobrey Nadzieie odległe będą remedia, gdzie się Nam bę-
dzie Nieuinnie prześladowanym, gwałtownie Storian, z Stano-
wow z Substancyi zdarciem Obrocić Przyiemniey innuere ieżeli nie
Ostrzeżeniem racznie W MMSS, ne Superet potentiam desperatio.
Czego iako Nieżyczemnij Sobie, tak tym bardziey według Wyżnieszonych
Mandatow, potych kilka Setnie Ktorzy Prowincyą W Xtie Chrzt
mij tanquam Communem Matrem Venerantur) dla Swoiey Ambicyi
Nieszczęścia, Niszczą Dulcissime Sprawiedliwości ij Protekcyey W MM PP
Refugio, Vkontentowani będą pragną, Jchże Się łaski od-
dalenij ij Jesterznij W MMM Panow y Braci Ich.

Uspokoienie W Xtie

Osobliwey Pana Boga Naszego Nadtę Oyczyznę łaski ij O-
patrznosci gdy Same Się abintra et ab extra z Niezgody W Xtie
pochodzące ij Mnożące Się Niebezpieczeństwa et Gradium ma-
lorum ac Calamitatum Wszystkich upominaią Się porządku Ro-
tevij et prisci Moris, ij im Się Wolnie, tym gorętsze wzbudza
zadawie do Zgody ij do Wrocenia Się od tych Zgrzytkich prze-
dnosci Które przez lat kilka w tym Zacnym Narodzie Stan
Rzpltej Miedzy ad Spsedium Legum Stany Koronne z Wiel-
kiey X.Lit. pod Ten Czas Wolny Przednieyszemij Warszaw-
skim Deputationem Wyznaczone ij przez Strony Exproszonego
Prezydentis Prenayswietnieyszego ij Nay prewielebnieyszego Oyca
w Bogu Oyca chrzciciela X. Kossobla Rzym. Kośc. Kardynała
Rubieszowskiego Arcybiskupa Gnieznieńskiego Prymasa Ko-
rony Polskiey ij W X Lto interna hinc inde Mala et dissidia, ktore
wszemi zatabulowały ij tamuią Srodkami na Boiek.
Spraige Się Stany Koronne ad bona maiący Narodu W X Lto
Rzeczey, Ktore iako Nierozdzielny Rzpltey Nie tylko ex Vnio-

nionis ale też ex Novella Constitutione Sedyvatiensi Praw o
nowy Koreny repetitę Velut Nexu Vnum ex Individuum Corpus ad
Kszetkich Rzeczy Rzetelnych Rad ad Vnam Compagem et Civitatem
Legum Należącij Społeczeństwa bezpieczeństwa ij Praw Swoich za-
rucą, ij Cokolwiek exorbita onych rostyrki ij Niesnaski Domo-
we poruszyły; Co Wszystko ad Statum Antiquum, et Observantiam
Legum debitam przywrocaią.
Rządy Wszelkie Munia Ministeria, Urzędy w Swoich prawach
wach dawnych Wedle Prawa dawnego ij Swieżego Sedyvatiey.
Porządku we Wszystkich Osobach Majoris et Minoris Subsellij
inviolabiliter zostawać maią, ij Wolne onych exercitium bez
Wszelkiey przeszkody bijć ma. Co iednak Starozakonskie do
Stołu Skłs Zdawna Należące Circa Antiquum Vsum Mienaruge-
nie zachowuiąc, ij Wojsko teraźnieysze ieżeli Nie potrzebne bę-
dzie zwinąc Według Sedyvatiey z Koronq deklaruiąc.
Dobra Komukolwiek pod Czas zamieszania domowego bez
Prawa odpadłe do Swoiey Possessyey oddaią, ij aby zaraz przy-
wrocone bijły ij oddane Skatecznie, Urzędy Seu Xięstwa Seu
Grodzkie Locorum ubi bona Existunt Authoritate Regia eleptu
tant Condescensioni ad Requisitionem Partis Kroney Nadzeię będzie.
Wszystkij w tym zacnym Narodzie, będą Mocą Domu ij Fortunij
wzgardzi, będą Zwierzchnością Władzy Wyniesieni, będą popula-
rem gratijs Auctj, pod Spokojnym Panem Bogiem ij Karą w Na-
wonności żyć maią ij Zjednianskiemu Pokojowi Swobodom Sfe-
cherkino Publicznym Consultationi Szczerzemi będą Nie pozbawieni
w Wszelkich praetensyach ij Differentiach Sine Mediante Non
Vi experiri. W Czym Magistratus Wszelkich Subselliorum Sedes
ne Commonent, tabij w Sądach Sprawiedliwość Exodemus Sine
respectu quovis Podług Prawa ij Przysięgi administrent, contra
transgressores et Contemptores Legum et rebelles Juri publico
Postępuiąc podług prawa dawnych in Volumine Legum Wyż-
rzednich Obwiane Similibus w tey Rzpltey Napotym exo-
riunturis Motibus.
Do Czego Boże Boże, żeby Nieprzychodziło, temu zapo-

Wszystkie Strony, lub osoby Wiechętne y przeciwne sobie Oney
Swoie Wzgledy Respekta do siebie Checm pozerowszy y fo-
Wmnożeiąc prawdziwą Chrześciańską Sami sobie dawaiąc
Spolnie y na wieki umarzaią abowiem y niepamięć wie-
czney oddaią, tam in Civilibus quam in Criminalibus non se in-
dicando godzą w Sprawie w Duchowieństwie zaczętey o
Swiętokupstwo Plebanczyka Wil. Konsystorza W.X.Litt. Który
by kolwiek zas Prywatną zemstą z tych okazyi Papo Rym. za-
mnie lub Skrzydle przez się lub Srodki Subordinowane miał
motiui iako porządkowi pokoiu gwałtownik et Authoritatis
Regiae contemptor Iuri publico rebellis y winowayca mysli
legat bez wszelkiego personalnego respektu grzon legan Rzym-
skiemu do wszelkich Sprawy y Zapisy na dobrach lub Credytowe do Ro-
mu Ioh. M. Sapiehow takowe et e verso od Senatorow y cle-
tów Rzym. nie maią, Owszem dla tym prętszey Iakowąchiey w
Trybunałach W.X.Litt. rozprawić się y rozeprzeć powinni non
obstantibus nec optantibus quibuscumque pactibus, Statute discordiarum
Motu a Novembr. Anni 1700 aż do teraźnieyszego Seymu
Obostrzonych imo in toto remotis maią y powinni będą y innym
Osobom które by Stanie Sąd Civilis Mobis temperate Strony
do Prawa Iuż mogli, a z tey okazyi przeciwby Iuris innovatori
Sunt y tego Iestyme dowiedz, że y takie Rzeczy prawne Re-
ceptą y Condemnaty obeyść nie powinny et semotis ijsdem
Sprawy ich in nepotio principali pro exigentia Iuris et
Iustitiae Sądzone być maią in foro Ipetenti.

Pachodzącej Między Imcią Panem Woiewodą Wileńskim y Ich
Mcią a Xięciem Imcią Radziwiłłem vertente de Dr. Nostra
Ich Krzyża Nayświętszey Opieki erdtenus Strony Obiera
Communitate Sądzić Iudicio Compromissorio Nazwaliśmy y obrali
do tego Xcia Imci Kardynała Prymasa go Człeka z Obu Stron
Przyiaciół Który się zdać będzie, a to intra determinatas

nem Seymu Sądowac Które Iudicium Cokolwiek decernet p
Termo et vsto allegowac Na tey decyzyey przestac et tan-
quam finalem Sententiam przyiąc y obserwowac deklaruiąc
Co wszystko aby tym Wirowniey zostawało powagi Mci
P. Sen. Rzeczpltey Senatu y Stanu Rycerskiego Obuyga
Powinszyli Koronnych Seymowych P. Hetmanow Koronnych
y za Consensem Powszechnym W.X.Litt. ignorantiam teraźnie-
szego Traktatu zakładaią gwoli Secundum Personarum
Religiya dla Sąsiedzkiey między Narodami Contidencyi
Rożnych Unionis Iura et Sigilla Koronne abstrahuią Obli-
gatas infoederatorum Społnych Fortun Marki tey Nie-
rozdzielney Rzpltey Sua Społnie ratowania się inwadia-
mus y dla wiecznego zachowania podpisuiemy Który to
Traktat do Seymowey Constitucyi bez wszelkiey contradi-
ctiey, a ingvmtum inigitur by Bóg Boże gwarantby fatis
teraźnieyszy Seym Nie doszedł do Acta Metryk Koronnych
y W.X.Litt. in Vim perpetui facti wprowadzony bydź ma pod
Seym Szczęśliwie Biegu Nie Stanie. Działo się w Warsza-
wie w Seym-Walny die 16 Januarij Anno 1702.

Michał Kuropat Radziejowski Prymas Koronny y W.X.Litt.
Stanisław Zelenski Arcybis Kup Lwowski.

Ofiarowała Imcia Pana Kawalera Pod-
czaszego Imci Pana Chrzanowskiego Pozdkiego de Sad
9 Februarij 1702. Anno.

Kwatem Seym non alio Cohortatij Bożeintuitu tylko Salutis
dla Ojczyzny, aby Seym prawdziwym był Seymem y Conser-
vatorem Wolności Naszych Które to ab antiquo od Przo-
dków Naszych iest Natura ady iednak Widziałem
Że się zanosiło że zely mitis Circumstantiam że Se-
Cuitas Wolności Naszych in Arce pendebat Wszedłszy

zemgo rwał, teraz iezeli dał profunda rerum reflexio, przy ktorey praesentimus, przy rwaniu byłem cum fato in gratiam revertor na prolongatią do dnia jutrzeyszego pozwalam poki non assecurabor przody de securitate JKMci erga Remp: poki non assecurabor a Republica ze Matka Oyczyzna iest Reipbcae Curae. Concludo ze Nic po Seymie mnie y Rzpptey iezeli nie będzie Secura Novo Securitatis genere kiedy y Lex za teraznieyszego JMP Podkanclerzego W.X.Litt lata non suffragatur, podaię Medium w rekowaniu się szczerą prawdziwą Confidentią inter Majestatem et Libertatem abyśmy byli a Majestate Securi Majestas et Libertate et Libertatis fidelitate, Inaczey Judicio WMM. zostawuię si me condemnabis. Impulsus od JMci Xdza Nuncyusza y JMPana Kasztellana Krakow. piszę to iescze ultimum (lubo mnie tego wszytkiego co propono Nulla Spes.) Cedo Magnis Nominibus, ale się zwiesc niedam in gratiam Conservandae Reipublicae. Rzucę się pod Nogi Pańskie po Prywatney Osobie mey niech depce, byle bym był stopniem ad retrogradum a Nova Reipublicae forma ad Antiquam. Podane jutro Punkta jezeli iako udaią propter me exorta tempestas, proijcite me in Mare, iezeli zas uzna Rzeczpplta ze dla Niey salvet se, przytym ktory się tak verificował Oyczyznie etiam si mori oportuerit ia non negare. A teraz do jutra tylko ad prolongationem pozwalam poki Punkta WMMPanu (Nie moie uchoway Boze ale Reipbcae nie poste) tę prawdziwą inter Majestatem et libertatem zakładaiąc Confidentią poki Securitatem od JKMci et praeteritorum experientia, et futurorum providentia mieć niebędziemy. Co wyraziwszy Krocjusinko zostaię WMMPana &c.

Sterum Copia tegoz JMci Pana Kawalera do JMci Pana Szembeka Referendarza Koron. Marszałka Izby Poselskiey de datis Feb: 1702.

Gdy według danego słowa WMMPana pro salute publica Punkta odsyłać y po nich ad restituendam activitatem comparere w Izbie gotowałem się, aż fatalem (żal się Boże) nagdnie periodum) trudno się z wielu racyi nie zadziwić, że activitas WMMPana, ktora in spem nie deklarowanego iescze powrotu niego potrafiła prolongować, gdym zas wczorayszą kartą o powrocie upewnił nie znalazła medium, ale y owszem iak mam relatią visibili cum affectatione, żebym activitatem nie restituam wielkim pędem do pożegnania spieszono chcąc aby na mnie przyschnęło zerwanie Seymu, ktory dalekim od tego byłem manifestuiąc się tedy przed Bogiem y WMMPanem że vim patior iezeli kto to na mnie składa co sam zrobił, domyslam się co praecipitavit Seym, że to podobno punkta moie pro Repub: exoticis consilijs nie podobały się, aby pestis diffidentiarum saskie consilia do Saxoniey removeant, żeby saskie woyska Moskiewskie Kozackie Duńskie, colluvies gentium in viscera Regni wprowadzone nie były, abyśmy wprzod ab intra od JKMci uspokoieni byli y pewniey że ten fatalis Reipbcae casus podniesioney woyny inscia Repub: et in seram aeternitatem per exemplo nie był żeby ante declarationem były od Rzpptey woyska W.X.Litt Reipp przeciwko woynie protestantem w woynę niewprowadzały, aby złączenie się JMP Starosty Zmudzkiego z Moskwą przez Sąd iako ostra intentionem Rzeczypptey reprobet, aby Nova involutione Chorągwie voluntaryjskie w W.X.Litt ad rapinam tylko podniesione zwinione były, aby zgoda W.X.Litt do skutku przyprowadzona była. Ale po coż oczy WMMPana fatigować, res nie tylko oculis subiecta ale omni sensu palpabilis. Niewyrażam wszytkich, odsyłam WMP iako Magnum Civem ad Patrias Leges, y do poprzysiężonego

Kroła Jmci z Rzpltą kontraktu, tam się piekniey co nie z Ma-
mi dzieie wytaza. Nie ia wyjrzeć mogę. Przyznasz vomnium
rozumiem że justa petij, gdym potrzebował aby Rzpltа Mi-
ta Securitatem od Jkmci, a mij tym lepszym Serem Panu
Securitatem obmyślili. Co ile można krotko Namienić
iterum iterumq; przed Bogiem, ale Ci którym rwanie Seymu potrzebne, żeby
wolnieyey do Rzpltey pertinerat mogli wprowadzać gentes a
teraz zostawuię vomnium Pana &c.

Manifest Jmci Pana Kawalera Pol
ózrzed BOGIEM świadkiem y Rzpltą ze mie iest
Authorem Zerwania Seymu.

Boga Samego Scrutatorem Cordium, Sumnienie własne
mi świadome testor. Stawiam in Judicio Rzpltey Strapublicam famam
Kłam o mnie mentiri non videt y wzięto ex annalibus pu-
blicæ Calamitates, Jmię Zerwanego Seymu Infamią pokry-
na Cudzemaię, a ieszcze per Summam Injuriam iakobym
miał przyiacielowi Memu to Szczególne z desperowa-
nych Rzpltey Nadziey Solatium immolare ieszcze. W tym
Jkci Pudworney Jmci z rąk moich gwałtownie wzięty fa
to niewinnie Capulo iakoym od Niey do Zerwania Seymu
głos moy zabrał et Subiectum Mieszczęścia integritatem
Cyiczyzny podał. Przyznawam ingenue że mie tę Laski
ręka Panska dotknęła y do Żywego Generosi menti dosię-
gnęła; iednak doloris Sensum takem miarkował, aby
Rzpltey Vulnera pierwey mogły mieć Medellam. Byłem
gotow tym Gasem Vetevem et diu paitam Dignationem
Subito felicitati Submittere pokoiu wprzod Cyiczyzny
gnie prawdziwych Swoich Nie podźwignęła fasces.

działem dobrze z Niedoyrzenia tego Seymu Krwawe Consequen
tia. Których ex Omissis tak wielkich inconvenientiy z Roz
sądu dwoyrzeć nie może, anim też tak ziemszy chciwy abym
miał bydź. Habe Sanctam Relapsis Veniam ruat v Crime dam
nosis in Fratrem non ruat. Nieszukam cum qua Gente Ca
mane bo pokoy Cyiczyzna na Prawach stać może. Niemoż
bym ia przy protekcyey Swobod Naszych desperować Me-
liora Lapsis. Całey Rzpltey apello memoriam. Co za Mate-
rya głosu mego była. Nie może mi to bydź pro Crimine.
Zem się zalił na Nieszczęście Swoie per Injustam Praw pu-
blicznych zadane, bo to tylko Cors iest Tyrannis Suetis
Wyświadczyć nie dał się napastnik, ale w tym zmowczeniu
złat bydź Widziałem Nos Hectora Flenus w ruinosych a
fundamentis Praw Naszych lasum. Cardinalibus Egis
Captumiey Legiones y już Hoc Stamus Loco gro Fraja Fec
dit y Każda Reespopolita, Wipe azeby nad zgubą Na
szą uczynić było reflexionis Spatium, aby Same tylko
Wipe gnied Jej Securitati media, zatamowałem pewne
inszych Obrad, które prodigiis fato do Swego Końca
Kierowano, zatrzymałem Szczególny fator ieszcze removare li
berum Veto y Protestatio Wyiechałem, ale nie uwolnił
a loco Consilij iako zawsze Miała praxis Kto chciał Seym
zerwać zawsze cum Sonitu Głosu Swego y Sam disparuit. Ale
na co per Dicturas dochodzić Intencyi Moiey, gdy mey
Własney extant Vestigia gdy w Liście do Jmci Pana Chor
Szatki Scripti pisanym Subscripsi publico Voto aby przy
wrócić Activitatem. Ja tylko nie do Smaku pozwolono za
trzymać Konfederacyą, aby Rzpltа chciała bydź wolnym co te
Punkta które publicą reflexionią godne miałem, aby go
dniewoli pozbawionych Constitucyi Swobodnie Exercendo
Auxilia, o Sunteznieyszym pomijaiąc Sposobie ne fiant
similia. Czemu y Słuchaiąc niechcianego Votum swego

głosa Litewscy ieżli by to Sama Malorum ignorantia mogła tego
pro remedio Lego. Widziano dobrze że Acrem sui religionis
memoriam, gdzie ex Vero Origine maią to in publicum gro-
nowie miotno. Na co prywatim Woyiszki Wyiskuiemy Cum gemitu
a rzadki by kto miał Łatwe głosno, Czyli to iuż Seksum ma-
ali detraxit Vus, zesmy z tak patientia in flagella pa-
rati: Wrok zbytnia y Servitis clemisio etiam Regnantiby
stidium. Kontrakt gwar. z Kapty, ij niby Interesa
Slubow z Obopolnych Pacta Conventa do Ktorym ze Woyst-
cione punkcie, że wszystkim prawie iurata Deor Minister
ij obwarowana tot Cladestis Sponte eludit. Spisane Prawa
Cypreas pascunt inertes a Kapta iuż Sie Niemal ij Sam Sie
Karmi Nadzieią, quid tempora Legum egimus ij od Cyfigelat
Na co Rodzice Naszych Krwawe Prace Salety Wiedzy Rzeczy
Niemieckiey dostawała Krokiu Cyfrzyna Nasza ij zbyteczne
gie w Woyiszkach Lgmata Subsidia. Teraz ieden z drugim
cia Germanis Circulus tak nas Scisnął że tak przytko Stany
dzij Kto powie że Lasowie na granicy. Namocnym Letthala
Teraz zdanych a Mole Libertati vasow vrez iest deskana
Wolnose a dopiero iey pupilla Ktora tak enormiter Vasa ze
Niewidki co w Janeborku w Biennich formuie Stuba. Wtog
na z Szwedami wzniecona Nervo Kapty Sustentowano ij na
Cranie wprowadzona Kaski abieni pana timanie in Kozma
Cexvice Sedet ij Czegoś Slowiek iedze mie zagarneta Lasko
litia to Sobie in prdmium Zwyciestwo Vsurpuią Suabella
Distributivas Vakansow Iustitiey Opismenna de Servitute
d Indigenis Prawa Konjuszowa Ktos derogat Cokiuia pro
Ciwko Kapty Intentiom graves in Resp. Matrix iakie Woyi-
wiasz kreaturij. Nas dopiero per extraneos Promocyi
wnisz na Wasnie u P. Bechinga primas Classis Nomina, ij
by ii Seyma iakiego, etiam Sanitoribus ejus Potescare habet

pro ma

pro Magistratu, zgod tylko podobno hoyney ieżli Panskiey
pochwata że Wakans ieden pastik in omnes, et pluralitate Woyiszkow, Niegody ij Sollizyey rzuca semina. Dignitas
Stwa ij Vrzędy przy dawnych Zwyczaiach ij prawach Sollizey
wano Sie Konserwowac, a przecie Mt. Oldzpatka Nobilitey
na Pokojach nan patrz oko Jan. Kie. Te Same Ministeria
deklarowane Mapa tenere spokoynie, a przecie w woli tym
echeronta wzruszono Swey datum Szeleri, abij tylko prze-
łamac te Naypierwsze Wolnosci fulcra. Pacta et Foedera
z postronnymi Pany gonowic, ij Otrzymanie Pokoju Nieme
spekiwowana, alias Naypierwsze Stadium tak Wielkiego
boreau ptene facem od Korey iuż tak Niebezpiecznie proz
Ximas Ardet Vendeen. Do postronnych Narodow y Pan.
Szlachte bene pokspicionato obowiązano Sie pozyiac, azo-
to pod Imieniem Obligatow ij veryderow Polskich Sasow
Po tak Wielu dworach abductur charaktere ij Polskim Ze-
tere homi illudunt Cudzoziemcow na Indigenaty nie przy-
wolwac, przecie Omnem movit lapidem Krolowiek Pana
Heninga w tey konkurrencyey sekunduie, tychze Cu-
ziemcow ad Consilia Status niepozyiowac, a Ci przecie
primas admissionis ij w Naywalnieyszych sprawach in-
timi Consiliarij. Nasi zas prawie Jutko per Ludibrium
Vulgi Pontifices. Gwardye z Polskie ij Lit. Narodu ma
powinny a to z Gardekurow Drabantow Chorten Gtoma
Ktorych po Cynkach po Vlicach licentiosa mang Dom
Nayiasnieyszego Antecessora Circa Jura inviolabiliter
mat bydz Konserwowany, zdeptano nios Manes iego w
Potomstwie ij Lawie gratitudinis Kapty Monumentum
celebrano, exotica Militia, Krwi poddanow Narzędy ij
na samych. Fortuny ij Chlebem Kapty przez lat kilka
trzymany, tak Wielką Swobod Naszych Czuyuta Nasze
zdeptała immunitatis Deor Narodzkich et Nihil tam Sacrum

Czego by Niesprofanowała Sasska Licentia.

Dyomedis:

Cyrus Byssenidis Arid Clementes, mocnieyszą Cor gromnie
na Szwedzkie, Moskiewskie, Kozackie, Tatarskie Okrucień
stwa, tempora signavit leoviri Roma malorum na Swego
Zwigskowego Obrońca iaki vigor ij z dwunasta Cwierci za
służonych rekompensa, a tak Wielkich rabunkow, ij extor
sij Sasskich Autor, iescze dotąd bez Satisfactiey, erogowan
mi na Szkow Militianam Miasta byta Rzeczpospolita ij =
Nayoiec Krzyż iako Wytrzymać Woyne.

Sobr Oekonomicznych Zupp Solnych Administracij Item
mentem Egipcey Cudkoziemcom ij Żydom powinnong podo
wienia podobie materiz ze tanta fides in Israel. I tego sa
ma Cele Samym Egipcy Stigmata et non dum Obducta Ci
catrix. Ktore lubo Każdy widzi ij Czuie, Zyczyłem iednak
pokazać palcem, ij kiedy in Legibus parum prouidij chciałem
o Skutecznieysze prozie remedia, Czemur ij Auctor Niechcia
no tey propositiey ktorz Stanie przyworcenia Activitati
powtorzyłem za Kondycyją. Ten tedy Sejm zerwał Kto wino
dij potargał inter Libitum et Libertatem Vincula, Kto ij
myśla Nie pozwolił iakoby mogła restitui Pras złamany or
integritas. Zaczym Manifestuię Się przed Bogiem ij Swia
tem ij Rzpltą zem nie iest Authorem Zerwania Sejmu ij
w Samey Nawet Intencyej tak Szkodliwego mieniaiąco po
Stephu, Honoru Innocentiam w tak jawney Impostur
Sliwości moiey Ku Oczyszczenie. Cauorem Składam in
num Rzpltey Judicet Orbis inter Me et Calumniant

Copia Listu Jmci Wdy Sandomirskiego do Jmci Pana
Oby Wileńskiego de data 25 Septbris 1702.

Niemałą mam z Tego Consolatią ze pocuia Rzpta Sua ma
Sentire, ale gdzie w tym gorzko, ze iey Vulnera nie tak pr
zczenie trzeba leczyć remedyj, bo Jmci Widzisz dobrze C

Omnie Natura populariter ta, ktora ze tera Feroes alay Boże
abij na Wypokoiepie, nie na takie zamięszanie, iak teraz w Wilkt
Nietrzeba bowiem zaktadac Sobie tey Nadzieie, zeby w Nayspraw
dliwszey Sprawie, bijt unanimis Omnium Desiderijs Wszey to
byde Solutiones et Collisiones Woiewodztw, a ieszcze maiących
Sita do Nas Nayblizszey od przeszłey Elekcyi; bo ij teraz
ex probrat po rożnych Wojtwach ze Sie voty w tytwie Kow
nij Co in Appellatate byc Nie powinno; Niebyłoby od
rzeczij Kiedy ij my Sami non Ambiente de Optime Merito
bezpiecznie: Lecz Kiedy duumvir Astrorum influentia Cgnowa
la Woyni ludzkie, ze chcieli bijdz Similes Altissimo, Nie dzi
wno ze na Ziemi o to kłopot boj sie Niebie o to dosyć bijdz
hałasu. Alle Jakokolwiek Bog rzecz Cządzi nowat, bydz
Wpmc. o mnie pewnego, ze przy Honorze ij Sumieniu
mc. Ostatek dni moich tozsie gotowem, ij ze Sie na Zjezdz
Woyni Mojej nie zawiedziesz upewniam, bo chce przynamniey
tym Swiadczyć Stateczność moie Zemiesz Pomoc Bo

Stefan Bidzinski Wda Sandomirski.

Mowa Krola Francuskiego do Posła Hiszpańskiego za Jonadtym Swoim na Krolestwo Hiszpanskie Obradym. 1701 Octobr.

Uprzewniam was ij asekuruie, iz niemiernie z Wielkim Kontes
towaniem ij Complacentią przyimuie ten Complement od Monar
mego ij bano Wdzięczen iestem podziękowania Wasze mu Cesarskie
mieniem Wszystkich Krolestw ij Stanow Ktore formuią Całą Mo
narchią Hiszpańską ij niebyłaby mi żadna inna Osoba tak
Sdesiona iako wy iestescie. a oto dwie Korzyści z tego
ne iedną maniera Ktore Reprezentuie Niby iedną Ostat
Cos Sie tak nie Osoby moiey Zamiest teraz tak dobrze Sie
Lan ze Nie może bijdz Lepszey w Swiecie Owdzięczy Sobie
Krol Hiszpanski a Wnuk moj, będzie chciał Sadzej
rady edemnie zaciągnąc to Ktorz mu za dobrz będzie zawze
na rozszerzenie, pożytek ij Chwałę Interesow Hiszpan
skiey Monarchiey Sdezyderie mię od dzisieyszego dnia

as na zawsze, że y Iowa Francuska będzie na Oboie Hiszpanow a głowa Hiszpanska Woyska mego na Obronę Francyey. Wy możecie poznać y Poznać iako ia to osobliwey mym Obserowaniey Stanie y Consideratiey y Dworności iako pospolity ruch iakie affektuie wam czyni a to iest znak że wie dobrze iak wielki y szczery affekt mam przeciwko wam, y że kocham wielce Nacyą Hiszpańską y one rządy kochać nie przestanę y bronić będę.

Michał S. Kościoła Szymskiego Karol Jan Kadziejowski Arcybis. Gnie-
zneński Prymas Korony Polskiey y W.X. Piemor. Ar.
Stanisław Jan na Sobowie Ja-
błonowski Kasztellan Krak. Hetman W. Kor. &c.

Jasnie Oświeconym Jasnie Wielmożnym Wielmożnym Mi-
łościwym Panom Senatorom, Dygnitarzom, Urzędnikom, y Sta-
nowi Rycerskiemu Woiewodztw Ruskich, Podolskich, Wołyńskich, Bracławskich, Kijowskich, Czernichowskich, Siewierskich, Podlaskich, Ziemi Chełmskiey, y Ziemi Bielskiey.

Jest z tego tey Rzeczypospolitey Sta. y dalsze Sessya Ta-
go poimowac Nadzieie, że tak wielkie dzieło Exodu Ie-
gda W.X.Lit. Exodus populorum dawno pożądane, toby le-
kce in Casibus grobowane dla zawziętości tych, którym
in turbido ad maligno mesis z Osobliwey Łaski Boże-
y Szczerey Życzliwości tych, których Serca iedyna bo-
publici pośpiech miłość tandem szczęśliwie do Skut-
przyiścia przez postanowienie na między W.X.Lit. y
gem Koronnym W.K. Saprichow traktat nie na Stałym
latwo wywrotnym fundamencie, ale in Vim perpetu-
tatis, zawarzonym przez takowe Kondycyie: że chcieby
to aliquo minus prawitio Sejm miał być zerwany,

cięz Traktat ten lub Czasu onego iść nie powinien
Czasem w nim że dostrzono, żeby był nie odwłocznie do ne-
trijk Koronnych y W.X.Lit. ingrossowany a potym na Sej-
nie Koronacyi Szczęśliwie Stanie in Volumen Legum et
Constitutionum wprowadzony, et Ktoby chciał przez Machi-
nacie iakie tak Swiętobliwe pactum fundamentum postanowie-
nie y Nowe rozbudzać rozruchy tego Sectundum senorem
Słow w Traktacie wymienionych iako pospolitego pokoiu
gwałtownik et Authoritatis Legum contemptor Ju-
ri publico rebellii y winowaycą na podległą bez
wszelkiego Osob respektu rigori Legum. Co nie iest in
ludificationem positum dla pewnieyszey tego Warun-
ku exekucyi powagą Ikmci y Prześwietnego Senatu
y Stanu Obojga Prowincyi Koronnych Jchmciow P. Hetma-
now Koron za pozwoleniem Prowincyey W.X.Lit. in Warun-
tiam tego Traktatu zawarte: gdy tedy ta Nowość Spor
Sobaniu dat P. Bog Wyższe rozwoy Aspera in planam Colli
gova in vectu, Ktoby nie tuszył że Woyny tyle mieli mieć
et animis mile przyiąć prawdziwie datam hanc Salutis
gaudium, a przeciw Ucycha Serce Słysząc te Wiadomości
że nie maydzie tak nie miłościwi na tę Oyczyznę Syno-
wie i Barzey Sie im podoba tumultum ex tumultu ex
bello bellum Serere, aniżeli Uspokoione mieć pokoie Ta-
że Krwie i Czasy, gdy ginie Mortales clamant Virtute
pertinaci in medium ibgenio annihilowac ten traktat Ugo-
dy Jakoby dla tego że pod starą Laską et Subsequenter Sub
Czasu zerwanego Sejmu, nie reflektuiąc Sie na ten przyczynę
do Skutku Tego Szczęśliwego także pod starą Laską postano-
wiona iest ieden po zerwaniu Sejmu exegwowac infest ham
paritatem że Uno Simili subsistente actu nie może vnere y
drugi: do pierwszego Co Sie in Vim perpetuitatis na wieczne
Stron Obudwoich zrobiło: Nadzieyemy Wiec Gdy iako
semel placito nie może być po Skutku: Serce zmie

non impleverunt Mensuram pudicitiæ Kiedy Się im chce post
liminio tego zamieszania: Ktore iakiest szkodliwe y prawie
Cunctor tevna Mator. Kazuią to same discordantis Partis mi
Serabiles fructus domowey dotąd Wogny triste victoriæ
Wyslaney tak wiele swoy nieswoimie krwie, ktora by Się Stá
dobrego na Obcym Nieprzyiacielu pozyskać mogła, detestanda
prez lat kilka Schachlismus, Coprowadzona do Granic hoc
Moskwa z Kozakami, Szwed inconsulta animositate zuzeg
krieny y tytuł tego zadrażnienia fundum tey Ecclesiæ Innocentij
Kiby w pogon za Nieprzyiacielem Sagmi Invadens: zniszczone
Kraie insuportabili innych Narodow inundatione excidia in
nocentis plebis Wsiytko to Nie mogło exasperare zagarnąć tatey na
zgubę Swoię zawziętości, aleby teraz Swoiego powszechnego
traktacie Tumultuanyi Kopii: Bythom in Circumferentia
Oszczanij y Opalony. Moskwa powtornie dawno Ecclesiæ Sanc
Wschodnia y iako tu do Nas z tamecznych Wodow przychodzą
Legacye nie tylko nie extruią hostilia, ale Co raz Wielkszą
Kalcyiuszcią horrenda Lide Civilis belli fania protestatorum
Zaczynamy o Obowiązku Naszego Ktorymsmy na Się tytuło gwa
rantiæ do Umocnienia tego Traktatu przyięli, Widzęc Zelum
wersaty Status P.N.M: na powszechnym y pokamowanie tey
centiey do Exc.mo Wydane Skutku do tyd żadnego nie przynosz
y chcąc zabiezec Vbezpieczenie status in exitium Universis pudi
tum Vwiadomieniom Naszym in Medium Powagi Status
P.N.M. tych wszytkich, Ktoryby Się motorey dutkowie vel com
plices takowych znay dowodu tumultow et hostilitatum
vocarent do Modestiey y Observantiey Prawo o pospolitym
pokoiu Wyrazonym Vpominamy, y lubo bysmy mogli gam
ad rigorem Legum przeciwko takim Gwałtownikom Status
wie extensum descendere in fundamenta Warunkow tego
Traktatu y tak wiele Constitutiy de quovis o tumultach
o Wznieszonych Pokoy pospolitych Owszych, nie

Respublica

Respublica zaczęcach Voluntatibus, et de Nouitate tak
Wydaniu Universałow na pozpolite Ruszenie iako też y po
tworzenie Podatkow Iurisdictione rigorem Napisanych Le
dnak że Niechcąc Omnes gradus Ktore tylko być mogą
in tranquilla potestate Omittere przestrzegamy Życzliwie
że ieżeli Się to nie uciszy zamieszanie y Nie nastąpi za
raz nagły y Skuteczny pokoy, tedy niechybnie zazyszczony
Mocy gwarantiey ubespieczaiąc tym Samym y teraznieysze
Poselstwo ne per hanc hostilia Skutek iego ruiuet y tako
wych Wszytkich Secundum rigorem Legum de Nomine et
Cognomine powtornym Objasnieniem Naszym Rebelles con
tem ptores Iurium et tractatus Violatores declarabimus.
Czego inko Się nie Spodziewamy y nie życzymy tak pewa
Movem Pana Legumq reverentiam Obserwamur żeby do tak
extrema nie przychodziło: Co aby tym prędzey do Wiadomo
Sci dojść mogło te przestrogi Nasze po Grodach Parafiach
y Miejscach zwyczaynych publikował zalecamy y cała wiek
szey Wiary przy pieczęciach Naszych z Kanc. Wlo. nym pod
pisaniem Się Dato w Warszawie d. 9 Marty 1702. Anno
Michał Kardynał Radziejowski Stanisław Sabbowski
Tymon Kij Sek. y Wx. Ko

K K A. W: 16

Seus Sigilli

Excerpt pewnego listu z Wilna.

Vox communis Sed particulariter mihi communicata per quen
dam Patriotam meum quod Polonia Sit prope pericula duæa libertá
te et hoc per Marchesem Locum Brandeburgium Danum Regem
Reprimo Suecum motum et conductus per organa Gallica
Orientur Saltim pro libertate Conservatione Romanæ Ec
clesiæ. Videtur impleuda ipse Prophetia quam sæpe me
mini legisse me Gedani eadem die qua adventi Nuntius
de Electione Electoris Saxoniæ in Regem Poloniæ in qua
Sancta hæc erant quia inprecibus hinc Ecclesiæ in Polonia

Upominek Je° Mgi P. Szczuce na ten czas
Referendarzowi koronnemu na Weselu oddany

Uczyniło Krolestwo rzecz barzo plugawą
Gdy wyschłey Szczuki grabie złączyło z Pilawą
Pilawa w swych ozdobach z dawnych Lat Dziedziczy
Ten zas z Rzymu a Lucio swoich przodkow liczy.
Ow to Szczupaczek co przed tym pasł Swinie
A potym był za chłopca przy chłopie krzyszpinie
Zaczasem tez w Lublinie na ratuszu szczekał
Stak Referendarstwa szczekaiąc doczekał
Baba ich wyraiła przed swoim skonaniem
Nie raiu ale piekła gdzie na wszytkich zdaniem
Cerberus niech iey zato swe pali ofiary
Że piękną damę z ekpem złączyła do Pary.

Na Biskupstwo Krakowskie.

Za kiep Biskupstwo kupię Symonia nowa.
Zadzinił się temu Rzym y Polska krolowa.
Zakukała kukołka krolowi pod Brzuchem
w ten czas gdy Bokum został Krakowskim Biskupem

Enkomium Deputatow Kapituły Krakow

Dwoch Żakow na Trybunał Krakowa wysłano
Jednemu z nich w Piotrkowie pięścią wzgębę dano
Żeby to iasniey było, tak obszerniey rzekę.
Dmuchnął mocno Olszowski Xiędza Szczukę w szczekę
Xiądz Szczuka poszedł za łeb wziął go grzeczny golec
A Zakowski za stołem zrobił zęby stolec.
Cieszy się z takich Krakowski Biskupie Prałatow.
Że tak hoynie częstuią twoich Deputatow.
Bo ci z wielkiey ochoty a pewniey z potrzeby
Temu gęba puściła a drugiemu zęby.

Wszak Biskupa herb głowa iest nieprzaucięta.
Toć Deputaci z tamtąd być muszą prosięta.
A pierwey bywali zacni Panięta.

Przydatek:

W Szczucey głowie złożyła natura kosztownie
Okrom policzka wszystkie Chrystusa katownie
A że by w Xiędzu Szczuce była spełna męka.
Przydała mu policzek Olszowskiego ręka.
Musisz mieć pewnie za złe zacna kapituło
Że w Pysk wziął Szczuka dobrze aż gorło poczuło.
Wyżenciesz go z tak zacney kapituły proszę.
Bowiem wstyd wielki zadał instancyą wnoszę.

Versus Diabolicae Compositurae.

Vervex cum Puero, Puer alter, Sponsa, maritus,
Cultello flammis, fune, Ligone cadunt.

Po Polsku.

Baran z Dziecięciem, Dziecię Drugie, mąż z żoną iedyną
Nożem, ogniem, postronkiem, y motyką giną. #

Epiphania Polonia

Szczerze teraz trzech krolow Snięta odprawuie
Polska, gdy na swym gruncie trzech razem rachuie
Szweda, Sasa, Prusaka, Krzyżento robota.
Jest pod figurą Mirhy, kadzidła, y złota
Szwed z gorzką Mirhą przyszedł że na takich gości
Radzi nie radzi mu sim zażyć cierpliwości
Sas z kadziłem bo wdzięczna wonność Bogu z niego
Gdy został katolikiem z Lutra naywiększego
Brandeburczyk ze złotem korrumpuiąc chytrze
Aby Pruską koronę utrzymał przy Mitrze
Przez co się osobliwa rzecz w tym Faustuie stała
Że ta Epiphania do nas zawitała
Trans Amnem visus est elepis in tenditur arcus
Tres subiti pereunt piscis iurando lepus
Za rzeką upatrzony zaiąc strzałą z łuku
Druka wyby zaięta tabica bez chuku

Ktędo Bethleiem a Polska narowney iest Szali
Bo tamto iuż Upadło a ta ięż też wali
I barzo bliska zguby y hyba Boż Obrońca.
Nieda ngm nbym nieżyć Upadac do końca.

Nadarowny Pierścień Dyamentowy Jey
MC. J. Potockiey. od Im J. Scrzuti kawalera
Swego apotym Matronka przy Dworze Krola
Jeo Akci Pana Przecdego. iczorzky na pisany.

Zanic ow Bożek co gdzies Flut pertami
Pana Potocka Sra Dyamentami
Doiey Przymiotow ma y te przynęty
Zimnych Smirod. i drie a zniey Dyamenty.

Konkurrencye rożne o Laskę Wielką Koronną.
Po Smierci Jgo Pana Stanisława Lubomir
skiego Marszałka W. Koron.

Je Konkurrencye iedne o wielką drugie o Nadworną
Laskę bytly albowiem Jmć Pana Lubomirskiego Marszałka
Nadwornego incapacem mieniono Laski wielkiey pro-
pter obstraction Excommunicationis Summi Pontificis
latę do non cohabitationem cum uxore publicam et
dultenium. Je Konkurrencye inter potentes zawsze
J. iaż to iawnie widzieć Arietationes choć nie iest
in Arieta. dla czego Jgo Jowisz Nie we Czym Czyni
ij podobno Conjunctio Veneris Nie pomoże Sobie ij Nie za
Kodzi Nikomu. Jgo Planeta Wdzięczne przechodzące chcia
Czyli zepchnąć z Nieba in gradu exaltationis Stychac
Stanie na iego zaś Miejscu Bawoła głowa to Domu
norowio maige po Sobie Fortitudinem ad finem opportun
in Sp

in Signo Arietis retrogradi Sfery cMerkuriusz 9 Mer-
kom ij 10 Wenery propter inimicitias fratrum morantur
Lub nie desperacy ale niby desperati. cMarsz 12 12 z Komisia
rzami ij Konsyliarkami Skrzpti Comic się poczyna Saturnus
retrogradus ex Angulo Komory Swoiey zaczęła pocżynaiąc
Gwiazdy Pozelskie za Słońca Miedzy Koronni Gwiazdy Kraiu
na Horyzoncie z Ogonem Smiezym ale propter detrimentum
in Aquario Nie może elevare manum chociaż sobie dobre
tuszy ij Fama Stoustna iuż to głosi że jemu to gubernium
oddał Jowisz Owo zgoła Nihil firmum et stabile dla Se-
go iako Nemo sanctus tak desperat Nemo. Zapatrzyć
Się iednak na Jowisza zewsząd obarczonego y wdzięczego
o Augustinom S. Positus in medio gro me Certam Nemi
trzeba mu Compati. O iedney Stronny Jowisz na Miejscu
Bawoli głowy Ociec 18 z drugiey Strony zaś Syn 19 do ko-
mory aspirdie, a trzeciey Pora y Kpesta do Siebie za-
big Planety, a na to Miejsce Siele Się y Otwiera Zwie-
rze 22 Pole ij 23 Rotozanskie przyn chce brać Podole owo Jgo
fa wielki wozruch Między Planetami trzeba by Neme-
sim aby ich tak pogodziła.

1. Choć Nieznaczy Zgody z Kardynałowskim
2 Król.
3 Podskarbin Koronna
4. Lubomirski Marszałek W. Ko:
5 Leszczyński Biskup Zwierzyński.
6 Pozwolenie na Lwowską wojnę.
7 Herb Kardynała
8
9
10
11
12 Biskup Bełzki od Herbu Kępiny
13 Żona iego.

14 Podkomorzy Koron:
15 Instantie W. Podol.
16
17 Excommunikacya
18 Powiatski Kasz. Zwierz.
19 Syn iego Podczaszy Kor.
20 Do Podkomorzego Aspirnie.
21 Biskup Płocki Kamiecki o Kras:
22 Wiślipolski o Kras: Kor.
23 Hamerszlag Ki Pol:
Mk Podolski o. W.

Na Jasnie Wielmożni Wielmożni Moi Wielcy
Mci Panowie y Bracia

Odiezdżaiąc periculum Reipublicæ Związkowi
Formowanego considerationes przy Jałowemu ustawy
moich do woli Jego Mci Pana wm Mci Panow

Ta przysięga Związkowa Nieporuszona ex Virtute et
Zelo Reipublicæ bo tak wrogna do wolow iest Kampania
iako fauorabili pparte Króla Szwedzkiego, mieli się Jego
P.P. Hetmani kiedy głowy robieli Żeby Pospolite Ruszenie
non conclusio modio, ratowania dobr Pospolitego y iako ex
Tiscontibus pellere inuasorem, rozeszło się, kiedy woyskiem
do uymowania Furaznikow, bo dac imp Bataliey woyska
były, Trices nietak iako mogli applikowali się kiedy mogąc
dać we Szeregach Gdzieby grassuiącemu Szwedowi resistentią
dosemieuent applikacya y ieszcze Inżynior, dla Atoyos tak wiele
Slachockiey Krwie Towarzyskiey rozlało się. cui ignominia Gen
tis Nostræ; niby coacti wydali, które fauorby przyparte
Iustitia, pokoi woli Jego Mci Polskiego wdzięki wdzięki
obrzydzenia y niespodziewali się veassimere vires ri
gebunt w Sercach Jch Mci PP Hetmanow, nieuważaiących
na oppressią wiary S. etimmolatum Ecclesiasticą kiedy sta
ptani Szwedom od gdzie chcieli dawać musieli, i kościołach, de
posita rabowali, nie considerując ochydy narodu Polskiego, Że
Zwiełka upostronnych nie stawą naszą nieguzyiaiąc iugum poda
trowania y okupow, imposuit Nobis, y groz tego dogo chciał na
bował y tak wiele Slachty pod warte y Laidany brał a Jm. Pan
Sokołowski miasto repressaliow correspondentię przez P. Gordonskiego
Gdzie tak poki Szwedzy byli w Prutkowie iako tess inszy iak Jego

Jeu

Jeu Szedłomierzu pomknęli Ze Szwedami mieszali y Zbytki rzeczy
byłyż u Szwedow P. Gordowski
Ale ta przysięga była y pozna ex morte Że wiedzą Jchmci PP Hetmani
niespodziąnie Króla Jego Mci Pana y wdzięk Jego P. Troiu Zepsuć
niemogą y do pierw placando Lazarus Jorat inexpugnabilem non tam li
benter quã reuisrenter z przysięgaią się wetować przysięgą
A tak ta przysięga ex necessitate sub pretextu Stanu przy wolnościach
y dobrze pospolitem Związku robią co bez Związku y przysięgi czynić
powinni y woysko powinno) siebie woyskiem bronić czego by z prostego
statu et non Jchm Pch Stanu Cnotliwi y dla tego ten punkt przysięgi
p maxima et fundamento przysięgi woyskowy inter pacta nie pozo
stawa Jch Mci przy Jchmch PP Hetmanach iako wodzach naszych Stanu, Expo
zas punkta dla pogody, Żeby nie gdzie iako wrogowie istulte Wiązno, aprzy
ść Kampanię prosząc, ipsis inobis Sanctorum, to iest obrony wiary S.
Swiątnic, Panskich wolności maiestatu nie się nie działo y ouo Jem &
mu Chrześciańskiemu Exercitu a gentantes
Potrzy przysięgę że woysko się obowiązuie na Zalnie traktaty nie pozwa
lac sensu mogą że Jego aby szczerzy y nagy Swoie złote na Rzpltą
od Szwedow, armatnie Trafiatow przepaść miał et Snuasio filio
re nas narodom ochydzieła Że nad Za thorzow y Niemcow ma
ią aby pumiri niemiała y Stawy przy pomocy Bożkiej Wilno odzy
hostis gloria reparari niemiała nietrakta rozym papierem albo ma
pitu armorum pellore Hrabby Regni nieprzyiaciela Rzpltą docebit albo
mowiąc ad Statum, do tego gos nabyć Rzplta et Trinitatis ieżeliże
do Zaty Rzpltej która tylko ma dreo ordines, Woysko Lit ut woy
sko non ad Gubernium, ale ad obsequium nie do postanowienia, albo
do Słuchania postanowienia Rzpltej Contradicio Regni non compe
tit Woysku Wdtowym nie tylko Slachta Slazy, ale tak nie do wo
dzi Woysku Wdtowym nie tylko Slachta Slazy, ale tak nie do wo
Tossy Tatarow, w Regimentach Starzy officerskiey niepoletkiey
Slazy, a maią Trybunatami Rządzi ktorzy Wojny Życia Dotz quam
dum ordinem nullitatem non omnes nobiles Jch Mci PP Hetma
ni Myśly wprowadzić Zeby mieli Jus concludendi Rzplta
chcąc Rzpltą chciała Pacem prohibere et bene plauto
Jch Mci PP Hetmanow musieli by Wojnę prowadzić potym
się Jch Mcom chciało y dobrze się Temu Homus prosper bell
a Rzpltą exercit. Dziat

Przyszłego woyska autorite ter od sądzić ieśli od Zasługi dawnych y spotecznosci ktoryby interpre postrzenowienia Zwiazku
niechcieli tak Quantitate Zasługom Jeolugi od sądzić bo ieżeli
Zasłużone Zasługi od sądzić bo ieżeli Jakie prudentio ojcis woyska
ku to rewizyrzącym Zasługi i obligo cedant in recompens merito
vel alterius Szlachcicow wolno służyć y wyiechać Zwoyska woż
ma obiesc Zawziąć Inigody ieżeli od tych Zasług od sądzać kto
ve Zasługi alios bylo Saperet, Zabronem służyć chociaż ktoro
nie ma woli a onsequenter Saperet Zabronien libertati przymuszać
Macsica do Służby woiennej ktory tylko, Ktoś powinien od służyć ie
ieżeli go Zabrać a kiedy ieżeli z Pokoiu woysko Nieprzyiacielskie, roz woż
no Zasługom Powszechnie wyiechać Zasług Zasłużonych nie ieżeli
winien wszystko to znać Do służyć Niebędzie, y Rozniazku, Niebędzie
bo to iest Actus Pewy ale Zbyć ludzi sprzeciwych Do mieszon Starych
Ktorzyby prawdę mowić mogli gdyż Niekaszdy prozę maiąc Domo
nie Interessa protempore Zechac do Zborzgni Kto tedy potrzeby Jeb
mms P. Hetman to mu Wyniadz Accusatio ale gotez bedzie rozu
mieli niedie Swojey Mysli to sie Zbędzy y Odsądzą od spotecznosci
Rycerskiey Czas przysięga Conat poki sie nierozwiązac poki Się
R. Pta Nieuspokoi y woysko w Zasługach Skutecznie nieuchonten
tuig, bez formowania Związkow y przysięgi poko R. Pta woysko
trzyma poki powinno woysko Zaszycie Ojczyznę iako mowiąc do pko
Sanct subiecta a kiedy Danis Krotki mieszac bendzie R. Pta Ze się nie
potrafi bespiecznie Dym Zasobem iako wszystki Smiertelni iedzrzmy Orabi
tur Smierci Pana Thronus, a iako Nietrudno o Exempla Zo rozm mi
sztelami authentice doctorowi mogą autorowie Snip pio mortem iako i do
tom Nieśmiertelnie Znane tedy Comiuratio ac Wojcieta Chwac przy sobie m
P. Hetmanach, Niebędzie periculum, Ze Kabla Zołnierskie na Służbie
dla Zbota Obiorą Krola y Ojczyznę Swanc in Curia Cardinali Liberum Exercitu
nii przypomnieć bo zrobiet, Związek Szczerzdzynski tylko Ze Pospo

dobry bez obrony

Ze Pan dobry bez obrany niebez nas przyiedz: I Dolożono wprzyiętych
hac Formalia poki w Zasługach Zupełnie woysko niebędzie Exonerowan
ne a praetensyi Zagnienia Opatrowanie Zbrodni, Zadrabin, Spadzie to
praetensyi wtomczyią a Zasługi Zupełna Adiudicatur Zasługi tum ex
rationo Zamieszania do Rzeczy dobrego R. Pteij przyść niemogącey iacto
tez ex rationo egestatis Ze per hostilitatem Zniszczoni Ubodzy Ludzie
niebędą mogły tyle predko wypłacone to iest Zwiazek niemo Związek o
Jednomu Potemani bez commissarzow R. Pteij wzgledzic opatrz y aggravo
wac Koronacyjnych y Duchownych Dobr z Ze Subsequenter ruina et con
sequentia absoluti Rzymin y Skarbu Koronn R. Pteij Ze mydrzy dyssyplinie
rzysk R. Pteij

Niech Ze uważy R. Pta ieżeli ten Związek non ex ostro ab Jednomu Potem
mani oppressionis Imperzie Szwedzkiej niebyli argusy y Woyskiem Swym
dyscypliney R. Pteij gdyby ich Actio Skoro Skarta operlisie apon in Związek
taki długo mieli poki ich Interessow będzie potrzeba dobry bez Związku Pta
trwać niemoż

Sedio desiderantissimus boni Publici Zyczy Wszystkim Woiewodztwom pro
restowac się per Laudum Sejmikow wszystko Fabricę Związku Delegowan Lu
bo iest Species boni ieżeli Essentia Subsequutus nowili, et nullitatis non Związ
ku declarowac y Oussem Ktoby niebył w Związku Stare Zasługi Służbą
mu et tandem Juramentati P. P. Hetmanow y Woysko dispensowne y Wypraw
do Zgnio Poselstwa aby Szczerem Komu Związku porzucony bez dobrego Pol
nieri Chociaż się przysięga Niebezpieczeństwa pomnien ad operationes bellicas y Zasły
du Matki Ojczyzny Jednemu Ordynansowi będz posłuszny ex solo amore Patrie
y porządnosci summienia bili Szwedow Skutek Sdomnitio nostris będzie Leptym
dowodem Zgodności Nas Samy y Ojczyznie Nasz przysięga Związkowa Ktora
ec ipso pactus pacta Ze przysięgą Dato o bez subsięgi być powinno
to iest Zaszczyt Hrabiow Swiątnic Senatorskich Posłowi y Majestatu a Za sta
wac przy Jednomu P. Hetmanach y Dato przysięgac iest ostrożnego y
nikt Szukano ex Mota Zuige nasiebie Boo resistentiey y przez to Formowane
Związku Marszałka Związkowego Caprocura ratione et honorio do mięzy
do Sta Communem Pano no Deum Omnipotentem Pro Patrie

Copia Listu Jm P. Marszu Hetmana Woysk. Zaporowskich
z Batuty na Anno 1703 8 Januarij

Mam sobie Zawielki chonor Kiedy vmmg: omnimodo passu
in altissim Senatorskiej godnosci y Hetmanskiey prominen
tiey wstapiwszy Subsekcim rauy Zemne przykładem Anteces orow
Swoich w Listownych correspondencjach podtrafiy przyiaźn y Zychow
confidentia Zawierac ktorą iaką omni tempore vmPanu sam specialis
chęci moich realitate spondeo, tak y Oyczyzn fidelissime vmPu donosze
iż pierwszy List vmMci odbiernn nakłony gdy amico calamo vmPu
respondere condolere mi przyiho[illegible] y ingeniscere na niegdzie facinar
Swanolnych Rebelizantow Samasia y Sabia, ktorzy nietylko ardore woy
ne na Zgubę K.Mci Polskiey wzmieceli y wiele krwi chrześciańskiey
Sedetygo Marte rozlali lec quod maius te Swoie Regranden Selera
Kaimyszym Kayimyszego Monarchy naszego Imieniem y we
im Hetmanskim tegunt et protegunt przysąc sie contra tas Zgubę
ostrinidistami Jego Carskiego vbliżenstwa semiando inter plebem
iakoby za Naimyszym Naiasnieyszego Naszego Monarchy y mo
Hetmanskim Cerkiewnasem te naukrainie przeciwko R.P.tej
per agit maturentis conivratis wzmiecili woyny & nigdy
inclinie[illegible] realitate y gdy niemoz ponieważ s Naiasnieyszy
nasz monarcha pacta wieczngo Pokoiu między obojgiem Narodow
federa Strictissime vmonarszym sercu conservat y Statem
su Naiasnieyszemu Krolowi Jmci Polskiemu iako tes y Rzpltej
R.P.tej przyiacen fidelissime chcemy mieć Azeprzeciwni Rebel
Zawu propria auctu et libera authoritate usurpuia sobie ty
talow y Officia sub nomine Naiasnieyszego Monarchy naszego

Se Carskiego przeswietnego Subligenstwa tedy niech Zad
Zadney wSenatorskich y dawnieyszych vmmPanow animu
szach Suspicij nieroszi sie finistra interpretatio Ja abim
tijs tey Rebellicy przeciwo woyney futura mala y consequen
tia pericula y prouidendo bono publico. pisałem do Samu
cia y Sabia to im grozac gdzby im dey Swawoli Smieniem
y powagą Naiasnieyszego Monarchy maiestatu iako
y domnie Hetmana desidonaib recurrere lec fabula to
narrabatur Surbis ponieważ ta moia grozba Zadnego do
brego skutku wzaiezonych Sercach niemogła caudar
aiako ia Zadnego mieła walem Succursu & usanych
Zo vmPanow Saidentibus patet et patebit documen
tis tak y wrolaszy Sas takowąsz moią Stategną sie
przyiaźn K.Mci Polskiey appromitte przyiazn maige
wzielkiey dosty mio y nalszytey obserwanaiey iura Gia
nitatis y authoritatem pactorum Sanctorum Atenis
Zo Stategnie do trzymany upewnionym vmci Zo by
Zaw de sedycyi y interna bello naukrainie rebelli
ardore nieroszyrzała sie Zwłaszcza gdzby przeciwo w
dzie y Labem iuzem Gniewsidy moie we wszystkie Sur
Ali Zamostawskiey woyskowey kazałem wydac Sam do
mandato aby Zadnego stategnego Stomieta na
tamę Strone Dniepru idącego wiesprzeciwnego
takowa przeto nalist vmci Zatrzymanem uczyni
wszy declaratione Sam ea Manifestuie sie reali
ter Gdm iest vmmgvmPanu Czyehuyn

Rozmowa Braterska iednego Ziemianina bez Interessu
bez dependencyey Zyiącego Z Ternzneyszymi Sawoyskimi Szwedzkiem

Iż Naprzod sobie Sawo iż Niesmiem aloqui tych ktorzy
prawdy Niekochaią: bo mnie bez dyskrecyey Zaiali Wiem tesz
iż prawda wroży Kolo. a postarzmy lepi porym Stowiek
wiedzi bysie chciał Equanimiter uważyc prawdę, Non est fundo
sermonem i do tych wktorych non est aditus ktorzy do Są defa
cto tub solligatimi tub veteri et constati familiantate tub
acceptis officijs seu pensionibus tubo variis promissis
ac promotionibus, Sam mowie alligati et obligati ssimi
Swoim Principatom. Ja interea przednieyszym Sawonom Szwe
Kim, tyszko pauculas dirigo chaszolinras meas, Tak Wielo
nieznnej Szlachty. ktorzy niebędąc paralistami radzby Swo
przsaie widzieli so tesz sikolbami Szwedzkimi Sospites
non dospes, miel W Polszcze Obymie, iakosz dobrze sie nas
pozalsie Bozo rozgosiwsi owosz taly wolna Slachta bo to tam
ci ad cherena sedzyca sie rozmasaią a noczyistey Są niewoli uswoich
Principatow, niech bendzie ta moia reflexija

Pierwsza iezeli bona fides et conscientia mozemy odstąpic teraznieyszego
Krola Storemu Potentia et Factio Gallo Suetica niepnes Polskiey va
dy y Zdrady zgubiem Krolestwo Moia Sawonowie Szwedzkiey
iż mozemy bo niejest Legitimus obrany gdysz tylko abuna Parte
Sejsa Reipublica? Ja Zas twierdzę, iż Sumnieniem dobrym tego
Krola odstąpic sie niegodzi, Naprzod Kontystorme temu wiadczi
iż niedoszli plenum consensum in campo Electorali: niechaio
li przytym ulla tenus Xięzsia Lodtycy odstąpic, tubu Sars
kiego odstępowali et pacis media presumptuose ves
pucabat a Sagan Rog reszich chciwosc potłumiet appositam przyszłey
wiyszey Partem, ale to mniejsza directe meum sensum natey fon
dowie ratiey. Dato Zeby była Suspecta Legitimitas Electionis
tego Pana obnon plenum consensum po pith Electoralis ale potym

Za Ostatnią do

Ale potym Wszyscy do niego sponte accesserunt tak wielo odnie
go nabrali Swy Legati na Glos wstali: Zezmy tak dobrego Pana
niegrzecko uznali: Intercessit przytym Swym pacificationis dosc
Szczesliwie skonczony, nanim reuixerunt ordinos Panowie tam
Zniey Jego Krola restauravit Krol iuramentum fidelitatis na
Przysiolone subiectionis: toc o Obymie sie iest prawym Krolem
toc sie mu niegodzi iako legitimo Possessori wydzierac Krolestwa
a Nawed per conscientiam niegodzi sie bydz simplicem et concu
rere ad iniuriosam et iniustam actionem to sz Same confirmando

Druga reflexia moia iest ta ktorą nalezy graviter ab predecen
dere iegeli by ten Krol niebet Legitimus toc by constitucie Swym
we Secreta Zaniego Tribunalow Koronnych ktore locum tenent
Legitimi Krolis et mortuo Rege bstaią: in super wszystkie
Przywileie Rescripti Vacanso, byliby nulliter dane y trzymane
A tzg oguanta confusio, wzsoby zaszec do Grodow tych kto
rym od tego Krola Starostwie Commissiones Są podane, lubo
per immediatum Privilegium, lubo per concensum sui ad eoden
dum Niemoia rzecz o tym mowic Zostawuie to Duchownym Teologom
Jezeli by y chcieli Poiskupow tego Krola promocyey niebyło Wielkich
trudnosci, gdyzby Expeditio Rzymskie infundamento falsa Nar
rativa presentationis doszły, ale Sanctissimus Zawsze go
miał Za prawego Krola toc by należało y Kardynałow Za pieszm
trzymac inguantum Zas temu Krolowi iakozmy powinni Legitimita
tem przyznawaiąc, toc sie go odstąpic Niegodzi

Na trzecią reflexią wpada mi iakis troszkowsty malkontent
y naglos Krola trzeba tego Krola Zrepresentac bo Zły, trzeba z Złym
malkontentem potrzebi Nie ego pytam Suadeo me adobry bet nie
Sanie poki dawat, inic do niego Niemidzielisaie choc toz widzę
Co teraz iest, y sadzą sie widzę Hesterski do Solskiego, temu
Zas nadzieie y Sine fine exagieruiecie Lidzy sie Szymiszek

Zewnonyich Klotyich Nieridac pieniadzy skarby, klinoty, dawnego
Zbioru i Nieporownanego Szaczunku Xiązat Saskich pozsty wsz
co Potissimum Polskie, y wszystko iak wodistąp poszło y prepa
dło i dlatego teraz Król nieboby, Lecz nieś tak bonesto ut mult Sus
tica factio Ze sie ten Król tak bardzo Zaposwiat przeciw, nalezato
by sie Znim Według Prawa vospravic de non conservanda obedientia
iako w Zadzistanovo byto przymierzono et facilitier sie to byto powie
dło: ale dobry ten nieuczyty Malcontent progreditur et in particu
lari opponit iż ten Król Życie compublico Scandalo in adulterio,
bytoc to i epoczatku Wiedzieli otym primates, aprzeciw dzionis
dobry bet Regem iudove supplevant, i nieuZrago by to Niekochac, ale
poki dawat Zego ad Postjel Monic, do tego sie wracaiąc trzeba i bardzo
trzeba ganic eam in continentiam w Srodu bogdan Pog Zniost naszy,
nigdy by dtugo com eas paruitate Livolowae miat, tj sko by tesz nam
Polakom vefloktowac nato, iezli uhas tego w Polsce niegastat
Zostaseza inter proceres et primatio Piusz Publicsan Fanovi
towie Szwedzey P. P. Sapiehowie quid Sibi volunt Czemu
sie od Podskarbiego Zona Separauit nietamo na Biazdowie
Hetman Zas Litewski po wegierskiey redigerat infectis re
bus do Domu, i ledwo go ta Galanteria Francuska Nieostoiy
ta gdyby bet per extrema media niebet Saluowany: Nieznie m
Zy prawda o niedawno pisano iż iusz i Samym Szwedom ob
rzydh, gdy widza Ze ledwo nieco noc Matpij do nich prowadzą
przeciw Zednak non excusando Krola naszego ab ista Scelere
cos gorszego powiedaią o Szwedzkim, lubo non in hoc genere
miasto Podkomorzyny ma nieć Król Szwedzki inszego Zemi laveno
nieczyscinego, bogdaiże nieśmiet Podkomorzego. Samego Diabła
Instituta Swego, ktormu ex pacto Znim to odtąic homagium id
ante quam libet magis arduam resolutionem, Ktoby Zem przednim pada

na Ziemi Legąc inuocationem iego Cetiam Znaszych Polakow
oculati testes twierdzą, nequepotest id per aliquam deuotionis
intentionem excusari, bo tego pewnie nieczyni prawdziwemu
Pogu inuocationem, gdyż Hereticus, aiesoż in sua
Pseudo fide Superstitiosus, musi exteriores Dei et Christi
adorationes religiosas detestari Nec est locus nec additus
in Orbe aby dwoy Heretyck miat Krzyżem na Ziemi padac i
tak sie modlic Sunt autem tot exempla ich diabli eam adora
tionem à suis diligentibus exigunt Stawiaiąc gdzie mogą al
tare suum contra Altare Christi: Hoc positum prosto Cto
lerabilius Cby Nieszczesna Podkomorzyna przy stole naszym
ten infernalis et nullius pœnitentiæ Cappax Podkomorzy przy
Krolu Szwedzkim, ad extremum bogdaiby nielepi tego Nieboraka
Krola Naszego Sadzic Według Ewangelicy iako deprehensum
in adulterio nieCby Miłosciwy Christus Rzekł do Instygu
iących a osobliwie Gallico Iudicio Parow, Qui ueſtrum
est sine simili peccato, Primus in Regem iaciat Lapidem,
a oni weyzrawszy w Swoie Sumienia nieCsie pomiesaiąc
by czynili nieCtesz Sobie wspomnią na Krola Francuskiego
Przyiaciela tych Fakcyey, iako ion Swego Sporzednika gdy
mu sie nayerszy Kszest oiąkas iego przybyszowa do Polonia
Podkomorzyna Samemi tylko indigo Europatwami Kar
mic Łazat, i pytac iezeli mu sie nie naprzykszy

Zwarta vefloxia Nieb bedzie ta Jest tesz Cmnie Wszodli
Cym podzieniu iż ci nasi Panowie Krolowy Zkrolem Szwed
Cim Traktowali w Warszawie tam nic nieczynieli, aprzeciw
przeciwnie na gorsze Swoie przyszykali: i Koniecznie Komaniali

Stanie

Nomawiali Szlachtę, iż Granic Polskich Nieprzestąpi Król Szwedzki
tego Zwarszawy przyiazni Wrocić beto, ażeby Król Szwedzki
nic dla nich uczynić Nie chciał Żeby mu się oto Niegniewaią, i Ossoz
inmagnis Zostaią affectibus i teraz Król szwedzki Nic inszego
mi Rzeczy Sobą y Królem Żyegotby arbitrum tylko Xiążęcia Kardynała
o Czym do Niego pisali y Król nasz i Nuntius Papieski y Referen
dar Koronny a ontem Jegomość Pan, aby mu się oto bardzi, abarą Pana
no i Zato drugie Starostwo Mszczy wszelkie nazwie iego dano:
Ofiarowiełoś się też na tych Traktatach Warszawskich Zia
łonym iuż do Szwedow Perekinąwszy Consequenter Ziawszy m
z Drużeą in Simul et Semel Zasiadać, Mieszczęść się go iako
iuż dobrze przodkym uznawszy Nim Rzeczy Traktuiącym i tantum
quantum ile Patriæ usłużyć Chcącym, Oto ich tylko przy pożegnaniu
pożegnaniu naibardzi prosić Pan Podskarbi Litewski aby Mego
pomnieli, Woiewodztwo Omni industria movari, Sobie do Króla Swego
interpore Necessitatis Nieprzybyć y Niebicdy się z Szwedami Zbyba
Traktowali. Niedawno iednak nasi Panowie w Warszawie z Królem
Szwedzkim rozmowy mieiwali. Owe natenczas Conditiones y Con
notata Owe punkta Dania się 19 Conclusiones pacis, które
Szwed proponit naszemu Królowi, Między któremi iest aby przy
Sobie Nietrzymał tylko Katolików Consiliarios Własnie to Szwedz
ki Factus iest tam rego przyi, o Nieczęściach Vacansach, a ztąd
iawna Rzecz iż to Polskie głowy z Szwedami w Warszawie Cno
wiły

Piąta reflexija Siedzi Iż tym Panom Faworyt om Szwedzkim Sfra
dno się było na Zaczęcie Woyny odważyć, ale iako y Kiedy ta Woy
na Szczęście Swe Niedobrze uważyli i teraz Niewiedzą Co Czynić
Czynić Król Polski Stanki Koszy na się Zgodzie mojdzie aż te

motus

ass te motus et confusio uspokoi się Władzia iego y przyszły
mu na Swoich Sumptibus Faultus Wszystko, Szwedzkiemu Zas
przykrzy się Władzia iego, ta Niegwyczaina z Pieszty y
Harmaty Wtoczęga Pastim Zdychaią Nasze ich też Podiazdy
Szczęśliwie urywaią, a fabricatores tey Woyny tego się Niespodzie
wali y persuasum mieli Króla Niegotowego bo mu do tego Omni
Conatu przeszkadzali Snadno Wygrać albo Zgubić iakoż bogdy
by spes illorum Vana beta, gdyby bet w Warszawie król Szwedz
ki tak długo Niebawił chociaż Sama Kawalerya za nim pospie
szyła pod Krakow Niespodziewali się tego Francuzi Gallico Sub
tili Że przeze non devenit Województwach amanta Civitas Sola
kom iż Króla Swego Mieli stąpiąc a Zołtarzowa iż Oni mieli swo
ie Subiecta po Woiewodztwach, albo contra torrentem Ich Nie mogli
widząc magnum Zelum w Braci aby Stawać przy Królu muszę
li iuż tylko Figlami nambiać remoras Czyniąc, przedtym Niezy
Goh do Króla spieszyć Maią w Domu Nieprzyiaciela (Co to
ia Słyszę, ussrzał to Amici) a potym gdy iuż do dobrego Zbliżyli się Nieprzyiaciela Niezyczyli ich lacessere.
nie Basem y głodem, broniąc im Prowiantow y Woyska
nia na trawę Koni y Onych Samych Evocare nie Dało się
im, bo do Króla Pana trzeba iak naprędzej: Przed tym
to było Niepozasiw tak mocne Nieprzyiaciela Swe niewin
ny Szlachcic te Wtoczenia y Zwodzenia Constanter pre
sentuią et fida ferunt pectora Regi, lubo ich od tego Non
pauci avertunt adoSanow y Diabłow pertrahunt:
nieprzyszło znać y to in reflexionem Panom Favorytom
Szwedzkim ise dato etiam) Quod absit Że naszego Króla

Ze naszego Krola wyprzedzi tego Roku Szwed iesczo to non finita bella bo iesczo nadrugi y trzeci Rok Woysko stuszne zebrawszy i Suffragiis tesz Ludzmi y pieniędzmi y arma ta odeszwa opatrzony redibit ad propria. to tak długo Pola was Panowie advocati Szwedzi będzie Polska Gastawa Ja sub Tyrannide woyske obcyis rozmyis rozna fortuna potykaiacyis: Jeżeli sie wy narodzie Polski resolutnie a prędko O Szwedow nieudrzyi to naprzyiszty Zimo gotowyis maiąc gosci Szwedow consequenter Sasow y Swego tesz Woyska trudno wygnac prawda do tykaiąc sie tego obiter iszto po woysku Saskim nic, ale pytac by tesz onyis Sasyis ieżeli by tesz nie woleli wsdomu bo iuż tak wiele wyginęło, iteraz inuitos Zwarstatow trapio dla tego y pierwsza bataliq nie nieumieli i niechcieli: Z Drugiej iednak Strony nauczmnie Sto prawdę y Słuszności Co chcesz tego by tesz bet miał Król na obronę Swoie et procustodia nawet corporis nasi Szwedzi Kwarciani Woysko tak wielkie sto przyszło, i chociaż przyszło tandem ieszcze sie nawet nie spatrzywszy iedna tylko Ruth Hetmana wielkiego o nie dobrze sie otarł drugiej sie nie bili, igdyby sie bili nad sasami biegle iuż niegabiemeli Szwedzi Król nasz wsiadł by bet wrew iuż nie pocżynie: Tolabat per manus nostras niedawno kopia responsu X. Cardynała y do Jmci Het. wielkiego co sie wniej ad pares ma aby sie woyska y woiewodztwa na strony od Zachodniej niebiegac Szwedow bo iuż przez to szkoda Postow posłali do obudwoch Krolow Swoich Zeby iuż pogodzic in eo casu i nasi oddalili sie od Króla y woyska Saskiego niebyło ktoż by

Jtosz by nostatku przy Krolu Polskim przyimowat Pastora od woiewodztw, Ale sicuto wielki Ludu Polskiego jest zasm aby pustoszył Prouincias Florentissimas do pusczac mu a tak a nailepi na nieprzyiaciela w Polsce bonarmo gressu iczego zdaleka patrzyc, i iakieś legacyje do obodwu Krolow expedire pewnie Nominatim do Szwedzkiego zpokoiu y prozba aby z tupiwszy Polske raczył z nicz nie tykac bo gdyby niecontramanten byto by starozytnej odwagi Polskiej Szwedowi sie przykrzyc y iego iako cie mogł uzywac aniczego y nac tumultu anias miedzy Soba samo nas bo to ia tak niemowie ale uzrzesz iest tatarskoż zacka sprawa wielo nieuwyis aiskiego Cata Rzecz Pta zgubi.

Szosty domyst Swoy Ja mieniąc nie nadzieie co sie dali bo dzie dziato Otium falsus Simulates do tego nieprzyiaciol poniesasz nowa Seculo aliquid Boni Ordinanje przy nocy tedy te vnezniejsze Seculum ab Ao 1700 inchoatum Znac do Polski to w Krowadzi Ze Krolestwo Swoie w Arendę tylko Polacy puszczac i in stego 6 rok do trigennio in trigennium Krola trzeba im oprzyc, aby obmowszy primoves primates gus Arendę O inszego starac sie bendą gdy by Zas ustąpic niechciał to Szwedzi Z woyskiem przyiechac aby Krola wyiznał co sie item dzieie Zawsze przedtym nietrudno O malkontentow beto w Polsce lecz te raz iezeli nietak numero Straszni ale potentia nadgradzaia et quod maius krolestwo miedzy nami Glowaczs. Moie Zas Principalis Conjectury iz Polacy przedko a prawie a trigennio ad

Trigennium Króla Zecheg odmieniac Nietysko Materyą
Sejm Niestatku Faworytow Szwedzkich Fundiąco ale Że
in Prielo przeszła Zasmakowała ta Zdekeja Non pauci
etiam ex egurstri Orline po Kielku na stu Ryrzej adrugim po
Kielku Dziesiąt Bezynieta brali oraz i od Kiiowroiska Ja Kuba
y od Konteyo i od reszt Zniey o Zgo Króla a Że za auditas do
brania indies w Polakach Cresit osobliwie w Sanach Ktorym
choc o da to miało to by radzi iak Naiwiey brali a gatym y Królow
obierali duszkosz by o trzy lata Cresit et ambitio w Polakach
do Honorow y Pytułow bo kiedy nie mogą iakiego Vacansu
bo niepodobna wielu ukontentowac oraz uprzedz gotowiudziem
ki na Króla gniew i Zatym trzeba Znieść trzeba Szweda przy
zwac. Alatosz takich Malkontentow beto za przeszłego
Króla Sami tenczejscy z P. Sapiehowie. Ktorych on extollowat
przeciwko Panom Oiako y Litwę y Sejmy na Króla burzyli
Nawet iusz beta z przysięgła confederatia na Zdrowie iego iż
go Na Sejmie w Grodnie Zabic mieli gdyby bet Xiąże wiel mio
wiekie Dymitr niezachował, iego Ktory miał bydz pierwszy
i dosc odważny agressor iego iedna Radzyłowa u myśla iego
wdrodze od tego nieodwiodła i pieniędzmi Królewskiemi uta
godziła iego do Domu nie wrocic, drugiego Zaś od Rzy
tana Królewskiego Naczynku Ktory się ex improviso wzniet
na niego ledwie obroniono co Sobie wziąwszy prohomine fata li
vecessit ab intentione pessima przed Jarem trzecim Za Mi
chała ieżeli nie Król przyjaźni Stoka wiele dobrego y z Sokol
nego a zaś niebyły Za niego Ziadzy do Zonięcia i musiał bydz
Sejm Pacificationis ale też wygodzić niespokojnym bo mato co

Vltra trigennium Panowat

Precz Michałem Kazimierza Malkontenci przez Szwedow
z Polski wygnali y niezawrz ale liberaliter Rzog Zgodzić Serca
Polakom na Szweda Za się go lubo uprzedzą maxime i przedosią
nabiwszy Stomotnie z Polski wygnali wczym trzeba primatum
przyznac wielki u stałego Senata Stany Stephanowi Batorskie
mu Woiewodzie Liwonskiemu, tudzież w wielkiey Polszcze odnie
gą Stany osobliwie Piotrkowskiemu z Rudzina Janowa Podlaski
apotym Kaliski Ktory Leszno odebrawszy i do Danicy z Zaw
nickim Victorioso chodzić miedzy pierwszemi liczyć Kto
ly Szwedow natenczas bic poczęli Krzysztofa Rzegoskie
go Natenczas Gorzkiego Poznańskiego podniesli potym
Goraynie wielce odważni Rotmistrze Jan Pogorzelski
Starosta Pomiski Jan Regimiąn Zatorski Podczaszy Po
znański Jan Franciszek Rydzynski Miecznik Kaliski
Jan Lanckoronski Starosta Osiecki, Ostat Lenicki
y inni Miedzy Porucznikami Głosnego Imienia bet Tyr
bury Cylinski Nullus Secundus Szczuim y Odrowąz na
czelnik Co iakoby intra parentesim przytoczstom u myśl
nie Oliwskopolanus bo persuasio Multorum naibar
dzi nate Woiewodztwa Ktorych Miedzy Nimi tych Na wyżey
Ktorzy Szwedow Niebeą bic Jak mu Mieczysz ale bo
dai przecie fabula non habet pavem beri: Lecz wroćmy
się do Króla Kazimierza Ktorego lubo Victorem Suecio
rum Moschorum Kozakorow przecie nieprzestali
malkontenci persequi aż go ad pœnitentiam
by i potencyjszym Panu Faworyzowie Szwedzcy Scieli

przyiechali abdykationem przed Kazimierzem Władysławem
lubo pacem fenon felicissimus przyiechał Polacy bpsy kazali mu
sie ale dat naten czas iustam okazionem i oni nielegitimo
znim sobie postąpili bo mu Izba poselska per os swego
marszałka y Senat saty per os swego Primasa deklarowali
li isz do prawa swego bdadzą sie do non prestanda Regi
obedientia iezeli a bello Turcico non recedet przed Władysła
wem Ociec iego Zygmunt trzeci post multas superatas Do
mesticas tricas musiał tandem z Rokoszanami wyjąć sie
rospranie y Etamarszy ich woysko do domow victos rozes
gnał przed Zygmuntem, Stephan Batory, musiał resolutnie
sie odezwac contra impetitores Maiestatis Rex, Sum regnare
volo igdyby go Bog niezaszczycał znacznemi zwycięstwy
z Moskwy dziesiec razy musiał by bet bic sie z swoiemi
nawet walczny na ten czas Hetman Mikołai Mielecki Woie
woda Podolski propter molestam emulationem ziego wy
grami oddał mu wielką Rzutawę Non sperando aby ią
miał tacno przyiąc ale on grate przyiął et sine mora
oddał Za moyskiemu wszystko muto iednak uszło bo szes
stiu Zaus Victor do domu redibat, i. Król terazniey
szy gdyby bet Ryg Wzian et fabricius w Inflanciech da
ma traktowac niemogli by sie go wyichwalic Polacy=

=Dalszyb non vobexendo Krolow bo kaszdy tempore pacis
miał swoiey z Polakami tragedyą. Zyiec Samych, ktoryb iako recenio
res przyimowała mente et prudentia motus aby tylko na trigeniam
Krolow sobie obiemli brevius ostatek expedio ignorant fawori
towie szczęsy Zs Król Jmć na wakanse podpisuie Przywileie
nie iednemu niemacz prawda & Cancelli, ale to uroniał wtym
Aloy y dob takmelo et concurrentibus Niezmansy Jezyka Łacin

Łacinskiego wporzymiotach nierozumie bardzi by ten gentis
nostrae Winowac chcący znac wiedzące o podpisanym Przymiotu
iusz komu innemu, Inszże do podpisu ignarowi Sinapi obtu
dunt: ale nato Sufficientius Król Władysław dawno chcący
y pięc razy y szesc naiedno wakans podpisował odpowie
dział dochodzącemu dobrowolney nomini Egregijes concurrentes ne
gare quod petit: Piecsentarski Zas iurate fidei et diligen
tiae incubit aby niegięgentowali tylko iedno Przymiot chcieli ie
szcze malkontenci aby przednieyszych wakansow nierozdawał
no sine Senatus Consylys toc nouitas inprzikiditiae wolny
Panski Dystributy ale Snadna nato Egzula byle to nie extorsio
Sudtica ale sata Rzpltą statuat mowiąc Zas przewodu nie
postrzegłem bacenus aby Król Jmć chcący wakans Znaczny im
competenter oddał ocrom Starostwa Kliczkiego ktore Bl
tra spem omnium cedit Jego Panu Nadzielkich y Matyas Do
riar fiacb Dorianskiemu y Panu Cyau Woiewodztwo Lobzyckie, ale Za
szczytnie Szlachcic niegowinni by oto indignari iten teoz Pan Staro
sta powinien miec nad insbych Szczestie Władzi.

Nakoniec duszkor by wiedzieć iako to prudens supernos bel
lum krotko awertowało odpowiedzą ante omnia Pana Rzyga
cie Rzymskie Polacy, Secundo Carare prandzimy bardzo obai
cie Tertio Regibus et Exercibus finem Servatis Quarto Pp.
Senatorowie iedno nadrugiego Szlachcy mieszczanie Quinto
niepycha iedna wiekszy prarogatiuy Szlachectwa nigdy nie Tytułas
mieniem iakies chorbaicie Starosc Niebaiecie wszyscy a Gwałtowna
wiedzi bydź perrarami y rabanami na Szymiciach Septimo Zadu
chownych abardzi dobrze ich podiete odia, a sami sie pocitis simu
lationibus szczerze Zgadzaicie, to bendzie iako olim dobrze w Pol
sce

Amen

Colloquium Serenimi Regis Polonie Augusti cum Rege Suecie Carolo

Augustus. Quando tamen Carole exibus ex Polonia
Carolus. Cum tu ex alieno sedebas
Augus. Tunc capiti meo impositu' detrahes diadema
Carol. Morig e corona esse sine capite qui caput regnare sine fronte
Aug. Ostende mihi quantas habeo iniquitates
Carol. Fient ista palam sapient et in ista referri
Aug. Sed quis est tu solus et primus ita me detrahis
Carol. Si primus ergo non solus si solus ergo non primus
Augu. Hic decet amor cognatos sanguine iunctos
Caral. Ingenuus fateor non amo inimicum amantes
Aug. Regias Regia debitos adimis proventu minuis thesaurus
Carol. Nunquam ego recipissem nisi tu perdidisses
Aug. Ehen quam magnis impensis hoc Regnum quaesitum
Carol. Defectu sapit qui avere veritatis ong e parta tuam
Aug. Sed gusto nobilium Bona sorte fecisti stipendiaria
Carol. Amicorum omnia sunt communia
Aug. Insuper bene merito exercitu Polono Nervum belli intercepisti
Carol. Superbum est militem gaudere nervo suo mortuo
Augu. Persa partes probata tirati Bucalem porreximus Clauam
Carol. Victoria Regem amat Epistrion Alexandrum
Augu. Regno Poloniae ultima minatur ruinam tuus exercitus
Carolg. Noscite te ipsum.
Augg. Si stipendia a gedanensibus Saxonicus exigit milles iusta petit
Carolg. Nova iustitia regula unicuig quod suum est accipere
Aug. Ergo et tu in eadem nave mecum navigas
Carolg. Absit voluntibus non fit iniuria
Augus. Recordare violatam Charitatem fraternam vindicabit Victor Deus ergo Deus
Carolg. Tuae vana Propheta dum Culpa redarguit ipsum
Augus. Deorum Superi hos fortuna meo aleam dirigite
Carolus. Difficilis ludus cum ave ruinosa foret
Augg. Quamvis auro vicibus tamen non emit Saxoniam
Carolg. Saxonia fortis quia stat immobilis miles tamen Saxonicus
Stare Loco Nescit

Augus. Scito quod miles meus in te omnem experientiam
Monstrabit
Carolg. Credo facile nam et tibi sua iacet tela superbo
Augu. Gimo si ex hoc Regno non exiveris non euphanis
Carol. Hispanibus bobus non bene trahitur curruus
Augu. Agnosce culpa sequitur me semina poena
Carolg. Cade in pace et amplius noli peccare

Dzierzge na Radę

Consilium solium senatus integer ager
Conventus ventus sedio stimulus amor

Kazanie Predykanta w Pruniu w Kościele S Jerzego
Za Zołminska Rządu 1703 piszano Anno
Constituie nobis Regem ut iudicet nos, sicut et omnes circumcirca habent nationes lib 1 sap 8
Postanow nam Krola aby nas sądził iako maią i wszystkie narody V Samuela
Ledwie co Bog wszechmogący wyrwał te wszystkiego świata machiny vak Swoich miejsc dzieło zawarł, sklepił Niebo świata Hami duchem Słońcem y miesiącem tudzież y gwiazdami przy ozdobił, Ziemie co Rzekami y borami Aniołokich puste ustawicznie y ludnie, ubi mansiones multas Zasiadł miejsca a liczne Zarazem tamtych Aniołów wszystkiemi ozdobami co też szczęśliwie Bogu napełniali wszystkie ambitio et cupido regnandi y pragnienie ich chęć ad gubernium a podobno ad absolutum Dominium takie urzędzieli władzie Boga Pana swego Bogu nikt niemoże rzec quare hoc fecisti a liczni dwór Królow wniebie Zanotą, alias dni natalitii tron sami per potentiam promouerunt. Eo similis Altissimo ala ala Anglotowie Sasey iuxta do ecclesiae lego ze bronkonumia

Trzebaz to było wprzod poruszmiec sie sam Dominationibus
cum gonni militia Calestis exercity trzeba było z Hetmanami
y woiskami Angielskich woysko nałożyć bo oni teraz obierają kro
low Aleno z tym wypadaią Ere Similis Altissimo Trzeba było
millionami fakiey tu granton wac po dwiejach chorow Angielskich
iak przez Woiewodztwa y Powiaty vzucic gotowizny drugim urzę
dy y wakanse po obiecowac to do piero ustawszy Tobie droge do go
towego Zabiervac sie Krolestwa Azmourietzes sie z michałem Prima
sem Rzy Ktey Angielskiey a nieszczęsny ze on potens in opere sua
ze to przyimie Stana Ordines et Vniuersa potestates Auiesz sie ty
ze chociaż niemogo tylko przez niego nominowany constitui chyba ia
illegitimo Auiesz goc ze sie sam ordinibus oprzec może Quis
vt Deus otym na krotkim Kazaniu moim mowiac pokazac ze
chuc iako to inlibens Regnis mutatio Staty Ztąd nastepuie kiedy
in uersa prawe Prowres Państwo Krolestwo do obierania krolow y
monarchow Swoich przystępuią wtym do sprawcy Ducha Swiętego
Filowy łaska Swoią replos corda fidelium constitue nobis Regem
Niedopiero to bydgo za naszego nastało wieku że niezgodzi
wszy sie iedno stanowie na krola wołaią na Primasow y Prorokow
mianuią na krola ato y dzisieyszy text Xięga Samuela Reg - o.
wspiera propositia mowe kędy ieno tumultem woła na Samuela
Lud Izraelski constitue nobis Regem niedaiąc sie Samuelowi ze
prędzi pitanter woła ią y mianowac rozkazuią Da nobis Regem
Rozumieli podobno Seniores Populi ktorzy na niego Naistarszy wo
tali ze Piasta ale niebędzie Tego Nic consulet ori Dominum
y tego mu Pan Bog do serca poda tego ogłosi y rozradza im po mo
wasz sie wam tak bardzo z bur tego waszego krola albo kandy y dath
ktorego sie sobie upodobali ato z wam Oczy Otworzo Subsequi
ma z Elekcyey Nominacyi waszego Elektora hoc erit ius Regis
z Prawamic to on do was idzie niedoprawa Filios vestros tollet et ponet
in curribus Suis to ieś w Kiechoki obroci na wozach ieś woźki będą kędy ieś
prędko na okazyą stawic będzie potrzeba oteraz Syno wie Wasi

Woynę Stużąc imie Towarzysz Konserwuią każdy z nich do stugu
ie sie stawuy, to za niego y za nowania iego ten tytuł z giniu Fauet
sibi Equites et prȩcursores quadrigarũ suarũ będą tesz drudzy y
Rajtarami y Dragonami przed karetą albo za karetą iedzic Ko
waza im to dali y powieda co sie ma dziac constituet sibi Tribunos
Centurionum et aratores agrorum suorum et messores segetum
zeto ubogą stanie w chłopy i obroci bogdai im przyidzie drugi raz
krola obierac y tym konkludui Vos eritis serui eig nieboe te
go stukac noguaguam Rex erit super nos et pugnabit bella nostra
pro nobis a uulsa nieprzyiacielowi od Państwa naszego po dbiera
Fortes Antemuralia Krolestwa naszego przywroci Et erit nobis
in Regem postarnemu Samuel mowi to to to Zgadliscie do zdyc to agros
quoq; bestras binoas et oliueta tollet et dabit seruis suis, bedzie
to on miał ludzi swoich ktorzy z nim swydą y wprowadzi ich w Państwo
na Opressyą was musicie ich żywic y vtrzymowac Hiberny y kon
stituowano Hiberny Zastużonemu odbieraią woysku y dworzy sie y Po
bamie Stug Bożych nie wybiegaią noguaguam constitue nobis Regem o
ma żynie Samuel widzi na sobie Zamysł iego ii im prawi krola miano
wac niebędzie to oni ibunt ad Sacerdotes y wezmą sobie Hetego Proroka
iako ia lubo mam przed nim preeminentią to mnie Bog krola miano
wac et Angere rozkazat ale on sie tym drożyć niebędzie byle go we
zwali ad boc munuq lubo cum praiudicio powagi moiey z Ztąd ma
niem Praw y Zwyczaiow niebędzie on tego uważat y będzie
im go mianowat choc z illegitimo ale go niedoruszuy y mowi im Reg. 1
Cap 10 Septembiebus expectabis donec uoniam adte ostendam tibi
quid facias iesgeto to ad praeliminaria do koronacyi Krola niedostawa
Pakta Konwenta trzeba żeby zmy mu napisali wszystki y żyba ze to
iedno absolute napisze sie Hoc erit ius Regis a nieszto sie
z Eka Heli Samuelis 1 f. 3 Iurauit Domum Heli quod non expie
tur iniquitas Domus eig victimis et munoribus usq in extre
mum Pytaniec tego Basu Swego Honoru naktorym sie to iak po brzytrafi

pnież Kiewiele sie wam Zrego Pana Zawiązo Ze Tos eritis Serui
eius mogąc podobno bella uostra pugnare to Zotnież Zniego iako
powiedaią dobrzy, ale do rady Owas niewiele sie wam Zyczio Pa
mietaicie o mowi Samuel lib'o cap 8 Sa mabitis a Facie Regis uestri
quem elegistis dobrze lib' Judit cap 18 w Domu Michol Bytem bet tesz
Bozek takis ktoremu Zeby nabrzyk szty y odprawiały sie ofiary miał kie
dza Sacerdotem in Domo sua a sacerdotes na ofiarz Swoi sie Biskup
pi iesesze niebyło Jas Oswieconych Jasnie wielmoznych y innych titu
łow Przyszli Izraelitowie do Domu Michrasza y postawili straż
Selectorum virorum sexcentorum ante ostium Domus w padszy ni
multem dzieci im Bozka gwałtem et omnia gubernant prokiosa kie
dy uważam y Cbio panu nasz zbawic Zterazniejszymi procedurami
Co sie to w Polsce nasz zdziało y dzieie dalej Sobie imaginuie Ze to Do
mus Michas Dom Mnichow wolnych Klasztor bywał tam sos Za Bozek
Zmorza sie pokazuiący y dyiechał do nich bet tesz tam sacerdos
Domini Biskup Luiawski ktorego Ludzie Brantom iako by Izra
elscy Ludzie sexcentis viris otoczywszy expulerunt ter wpadszy wo tal
Za nimi reddite michi uasa ablata quid facitis alie mu oni odpo
wiedaią lib' Jud' cap 18 Taw et pone digitum super os tuum Beniz
nobis sum ut habeamus te Patrem et sacerdotem quid tibi molius'
est ut sis sacerdos in Domo unius viri an into ta tribu et fami
lia Nazh Liowskim Kiedy moskwa wszystko nieda quod sum audi
isset acquievit sermonibo eorum y Ledwie nie prdcinety Synod
ne Sequebatur eos bo mu wszystko pogabierali Ale ia sie wra
cam do moiey propositiey Constituebatis Regem Mali sie prawo
Da wzac nieiaden extrapelowat Samuela y przed sie wzięcie iego
Habuit bo Zwoli Bozey) wtrącał mu sie wzady Hetmąn
Abner y lubo wiedział iz iusz bet inuncty od Samuela Dawid
przecie on myśli iakoby mu Altare contra Altare wystawic y
Zamieszac mieta Ogrzyznę Zdiad wziąc tam wziąc Kandydata
było na iego stanie Obiecuie sobie Zkiedy ia Osadze Krola na
Tronie będę nim kierował iako bede Baal et quid quid Salcau
ro wosa fiet do mnie wakanse do mnie sciągno pomysłe I podaw
Izboszeta Syna Saulowego et circumduxit eum per castra

ius Oratorem uniego obietnice nieuiem iakie Omnis populg
audiuit Jeżeli Okrolestwo daie im decem tribg ad Regnandum
a Dawidowi iedno sie dwa dostaty Pokolenia ktorego nie odstą
pią y Owych sie nieboią Abnerowych Insultow Zgoi wszystko
Abnerze Ato Reg'y Cap 3 Facta est longa Contentio inter
Domum Saul et Domu' Dauid, nawazy tes Pisza Pisze pa
mietay Ze przyiedzie Omiversat do Dawida y rzeką mu Ecce
nos os tuum et caro tua a twemu Kandydatowi trzeba sie
Cieplo chowac Iedno to Owie lecie krolowac będzie ten twoy
Kandydat alboss by niezyczył sobie Zeby in hac Sessione
Oyczyznij naszey byliśmy wszyscy Os Onum et caro Tua.
Zeby Regnu' inse diuisum non desolatur Ty tylko iedno wia
dnij Bozo pergunt Reges regnant w wszystko potrafic
mozesz Ze dabis pacem in diebg nostris Amen

Hugust Oktowy Z Bozey Łaski Krol Polski &c

Illustrissime ac Reuerendissime in Christo Pater Drie Fratri
ce noster Carissime et Honorandes &c

Lubo potak wielu studio Zyli fato zepsowanych y za-
wiedzionych do gruntownego uspokoienia tey Rzeczy Oyca
Czystych Stanowiach y applikacyach Naszych ieszcze Niechcemy
desperowac de Sorte tey Oyczyzny ktorz postronne Narody
chociaż y Nieprzyiacielskim respektem inuictam et Nullis Casibg
Superabilem zawsze adorabant. Nie umnieyszy bynamniey
Chwalebne Nabytey Exdy Stawy Szukaiąca exitium Sui
hostilitas ktory poty tenet ni pauent ubi pertinuerit for-
temnetur y prosbo za pomocą Boską od Samego blasku
Chwał Polskich Zgrzyc Może ile Nedy Sanion Stabili-
endo pauis Nieuznia przed Ie Consilia ktorych Execucyą

tmas e Waszo Wyżo him Swoim dowcipem Ktory immediatus et ul-
timus Musiales dotąd Czeste conferentie communicatie przenikną-
mensuras iakoby ią namniey Vtrogtpiemy tak nie tylko dla informa-
tiey P.P. Rad y przytomnych Stanow Rzpltey ale to in partem cura-
rum ktoś utrzymania całości Dobra pospolitego conformuiąc się ad
Sensum Woiewodztw Wielgo polskiego Sieradzkiego y innych Przeniesz-
twoie Wasze na blisko przypadaiąca 26 Martij walną Radę tu do
Malborka inuitamus zebyśmy tacniey y Statecznicy gienego Oy-
czyzne Sociatis animis et Studijs zaszczycić y ratować mogli
Czekamy quoidiśmie na przybycie Przeswietności Waszey ktorey
dobrego od P. Boga Zyczymy Zdrowia. Datum w Mal. 25 Feb. A. 1703.

Augustus Rex

Sacra Regia Maiestas.

Szczęśliwy Oyczyzny Maiestatowi W. K. M. N. M. tyo hac di-
genitore że mieć na oglądzenia pro 26 Martij Rade do Malbor-
ka wolnowodz raczyło nie tymiem się Rigidy ad Classicum publi-
ca salutis Seymu żadnego Rie omieszkaiąco żadney rady zawo-
łaney ieżeli Ostatnią Warszawską Rade godzin infirmitate prze-
omieszkał odrabiać tego nie mogąc bo bym był o to Maie-
statowi W. K. M. Suppliknował abym się był przyiechał Cra-
kowiam Cracouiensem która za odiazdem W. K. M. Maiestatu
Pana Oyca Wrocław Majestatem tym przodkiem Sprowadziła że
Coronacyia by była et celebrior w teraźnieyszym publicznym
zamieszaniu Concursu gestoze curules y Skutecznieysze e-
Stla chcą bydź nie dissentowac od tak przeciągłey podróży
prothose Czasu powinna Marnowa rezolucya Rzpltey oy-
dzonij vey familiaris post tribulationem anguston. Se-
by to ochota Moia od W. K. M. ustąp Saperaret ale iako
Warszawie opuścić mogę Sine periculo Warszawy iako
bramy Rozlistoio pro quibus labore y to tutecznie Wirend

odstąpie

odstąpie Ktore publicis instrumentis et legationibus oto wine
pnsze me Statutem deserant iako gniazdo Rolaine woie wiadz
cretiq manus Militaris pusta custode remota, Na ostatek iako
zaczęte Opus Salutis publicae ustugi Samego W. K. M. ponuic, kto
re lubo te Cancellaria W. K. M. conventiculo obwiesta Czas pokaże ie-
dignius Vocabulum Togata Majestas alma planetum Senatu Vestri
Merebat. planerat tutecznej Senatorskiey Radzie domieść Wiznow
to Co podczas Rady od Krola M. Swiadczonego bydź iako Nayppr
Szego wspokoyenia, zacym Valendo Skrabać seminaria et Cho eo-
dem tempore convocare ad Comitia Trybunalskie Seymowym ad dis-
tinctionem Trybunalskiego gdzie Wszyscy tylko Deputaci et plu-
ralitate res decidunt. domieść W. K. M. Conclusum Senatus Nie
przypomniała by była Należyta Obserwancya ale Czas Nadzwyczay
Seymikow Nie pozwolił gdzie y tak nie zdzyrżli na Nie ktore Po-
wiaty dose ze tim expedycya Wyjazd to rey mieli Copie. W. K. M.
usz y M. P. Pozet Cezarski Vigiles interesow W. K. M. custode. Czyto
na Woiskowym Chorze Symphonia bydź by była Consona Auribus
grata, fatis Uszy Każdego umiza, Omnes Nowi recentes Satanas
Cenwtrowac alienum facta, a przez roboty Swoiey Nie dosc Nie by
Stawiaią seu laudabile seu imitandum. Polonia Zyszą Wtory abun-
dantiam przynosi y bogactwa a przez devastationem ac pauper
em Carebit Skarbie Nie nawet Nie pozwalaią exipiunt Sachsonas
non Consonans sed Minando. blask Szabel polskich Lycat Fra-
zyi Nieprzyiacielow, ale pod ten Czas kiedy ie pokrowała Con
fidentia, Mielaz ij Stary zarliwosc, ale kiedy to edax Tempor
robi zapomna pryday przyiaciol dobrych my Anteli Boga z pocho
gladzic Auctor Linguae eorum. Desperata rednik Nie ze
Nie trzeba Summa Calamitas prosperitatis indigna dnie
wszey onymiese mogą Malatiam Mniemaią W. K. M. do ieanych
confidentia Mniemaią, do drugich difidentia ponieważ prosior
ad fabulas geam ad Scheda Aur. s. po Wtiey Stronie Lubo
nie mogę chyba do pereda Kazdi Memor Charactenis mei

Exantlatę pro ęperis Catholicæ Salon. Conscientiæ Salvos Animos humanitus practicari Moze ad pondus et mensuram Vitæ Christi adimplere Honor. hrela Mci Xiędzkiego Moze Znac Wśmnego Oca Pana zas Wątpić aby y Rzymu Wiecznego Boga Wiadomie bijć Nowi Estatnijemu Ktory do mnie pisac raczył Wierzyć Mamy dotąd proby duplicitatis Wielkiż owocem Fumitu od pierwszego z Bliska ieszcze datowanego Listu, tym dopiero pierwszy ktory melior Logotus: Jezeli Sie tedy y Na tym Nie mieysce przyidac Pracy Starania y Ustugi moiey Pilnie Mcy Pmoc Logovere Dominc Ktorymu humillima inclinor Deuotione. w Warszawie 1 Mo Maiy 1703.

Kopia Responsu Jmci Kasztellana Bydgoskiego na list X. Cia Jmci Kardynała Prymasa de data 1 Feb' 1703

Mogłes ci mnie WXM Zapomnieć Ludzi Sie Familiares choć w pustelnij. bo nie Familiares wyjrzytat Listy Quis Egosum abym miał te figle Zrozumieć które Lata Polskie in circuitu prowadzą niemiełot iuż niedostaie abym Zabak WXM przez moią manu ductią do Znisczenia ostatniego Nieprzyiści Dostato mi sie y do wnijrzne y Zewnętrzne Zbytac które Staraniem Swoim o koło tey mi tey Oyczyzny ad normam Sine lachrimis memorandi Patris Sui Sobie daiesz Panegirijki Nieprzyiaciół domich Lubo mnie nierozumiesz napisac in Laudem stilicenis ale Etym, Getym, non deerunt Nielli Oculos in Morte Zbiętom WXM matrenos. Jaterą trzeba na uocaterias odpisac i mowić Z WXmią Że gdyby sie godziło Nielitiemu Rodzicowi genorem po Sobie Zostawić Syna iZe te Rzy Laboqis Ludzi Zbo natet Zasi Swe Laty y Znowu odnowiaiąc y Jego Baec niedostaie Zeby Zmy Zupełnie Zginęli to Sin Memorando Exemplo pewnie ia relolla Jurie y tak odpowiadaiąc regiminis Primatialny godności Sztidr Że polaze postronnym Krajom iak może Zgubić Oyczyznę niepraypominaią ia dawnieyszych Czasow, kiedy przeciwko Swiat

Nro Jgnacy Kazimierz Zaraz
wey nata Prima Januarij
y: w Roku Pańskim

	Pogo
Pocret Cryczany	4.
Jo: M. P. Brukowski	4.
Jo: M. P. Chorzy	4.
P. Kaski	4.
P. Turski.	4.
P. Wolski.	4.
P. Godlewski.	4.
P. Jgn Kotek	4.
P. Dembicki starszy	4.
P. Lewoszynski.	4.
P. Vmkowski.	4.
P. Bejcki.	4.
P. Warszycki.	4.
P. Xios.	4.
P. Przeczławski starszy.	4.
P. Wroblewski.	4.
P. Strzałkowski	4.
P. Klokocki starszy.	4.
P. Pierupierski.	4.
P. Mieszkowski.	4.
P. Gozdecki.	4.
P. Dembicki Młodszy.	4.
P. Chojnicki.	4.
P. Paprocki.	4.
P. Horain.	4.
P. Golimowski Jędrzey.	4
P. Potocki.	4
P. Wiśniewski.	4.

w Cerera Istota się
Koniecznie się Vkaźmi Mar.
1663.

	Kon:
P. Mąkowski.	4.
P. Gostkowski Szymsty	4.
P. Gostkowski Kazimir	3.
P. Skarzyński.	3.
P. Klobukowski.	3.
P. Łotocki.	3.
P. Chełmicki.	3.
P. Osowski.	3.
P. Kuklinski.	3.
P. Vrbanski Wojciech.	3.
P. Laskowski.	3.
P. Wrzesowski.	3.
P. Witkowski.	3.
P. Gorzewski.	3.
P. Kuchárski.	3.
P. Pięgłowski Jgn.	3.
P. Przeczławski Młodszy.	3.
P. Vorzycki.	3.
P. Litowski.	3.
P. Skarbek.	3.
P. Niegoszewski.	3.
P. Klokocki Młodszy.	3.

BIBLIOTH. UNIV.
JAGELLONICAE

1. Bryczka w Pinczowie.
2. Łodgórski. pieniądze Poczty.
3. Wojciechowski i td. —
4. Staryński. — d. —
5. Zawichowski. — d. —
6. Zarski. — d. —
7. Zawadzki. — d. —
8. Gołębski. — d. —
9. Wielogłowskiego. — d. —
10. Kochanowski. — d. —
11. Karnieńskiego o rocznicę —
~~[illegible]~~ ?
12. Waga. i td.
13. Netto. — Dilno.
Wyżewski. — d. —
Gazeta Warszawska. —

Starożytne Rękopisma Polskie.

z XVII wieku.

Mieszaniny dziejów Polskich dotyczące z XVII wieku.

Od str. 53 do 225: Wetów Parnaskich sotnia pierwsza (Wacława Potockiego). 1694.

BIBLIOTH. UNIV. JAGELLONICAE

Spis Rzeczy.

I. List do Bisk: Krak: od P. Krakowskiego X. Zbarackiego. 1625. —

2. Pismo Szczęsnego Herburta, z którym chciał być wolnym z więzienia. —

3. Tolum Szlachcica polskiego na Sejmiku we Srodzie, P. Pieszchlińskiego Star. Stawiszyńskiego. —

4. Przemowa do Króla Jmci, M. P. Pana Swoszowskiego i D. 1611. 26go 7br. —

5. Witanie Króla Jmci p. P. Stolnika Wsch. Krzysztofa Wiesiołowskiego i D. na Sejmie 1618.

6. Jan Hrabia z Ostroroga Wojewoda Poznański, sławnej Korony polskiej i D. i td. —

7. Kopia listu do Króla Jmci od Pana Kanclerza i Hetm: Kor. Żółkiewskiego, zostawionego w Baszce przy pieczęci Koronnej przed Cecorską Klęską 1620. —

8. Oddawanie buławy i pieczęci w Koronnej JKMci po śmierci Sw. Żółkiewskiego i td. w Warszawie na Sejmie 1620, 5 Grudnia. —

9. Pacta zawarte z Cesarzem Osmanem Tureckim pod Chocimem p. P. Stanisława Żórawnickiego i D. d. 11. 8bris 1621. —

10. Pismo przymierne od W. Wezyra przy bytności Cesarza Osmana tamże w obozie pod Chocimem Komissarzom naszym dane. ——

11. Kopia list do Króla Jmci, od JmPana Kanclerza i Hetmana Cesarz. d. d. 24 7bris, po pierwszej z Sinder bitwy i ustawie Gadgę bitwie i td. 1620.

12. List od Pana Złotopolskiego, do Pana Matkowskiego Wojciecha ~~pod Cesarz~~, 25 8bris 1820. z Moskwy. ——

13. List P. Lukasza Miatkowskiego z obozu na Cesarze, 25 7bris 1620. ——

14. List od Pana Jaźkowskiego do Pana Podkomorzego Bełzkiego, po rozgromieniu taboru wojska naszego w Wołczuchu, niedaleko w Dniestrzem za Mohilowem. 24 8bris. 1620. ——

15. Instrukcya na Sejmiki, — według Sejmu Warszawskiego uprzedzające, dana w Warszawie 12 Junii 1611, po pierwszej expedycyi moskiewskiej. ——

16. Respons Królowej Angielskiej Elżbiety, posłani JKMci Dziadzińskiemu, starości Rodzyńskiemu dany, r. 1597. ——

17. Propozycya na sejmie warszawskim przed JmPanem Kanclerzem Koronnym. r. 1613.

18. Mowa na Sejmiku przed Konfederacyą. 1613.

19. Interrogatoria obrazu Rzeczypospolitej, dla dowiadowania się na Sejmie przyszłym ~~[illegible]~~ elekcyjnym po Królu Stefanie

20. Instrukcya na Sejmiku powiatowe przed Sejmem 1615, przedtem 12 Februarii w Warszawie złożonym.

21. Propozycya JMci na tymże Sejmie, przeciwko Kanclerzowi 1615.

22. List od Pana Stanisława Żółkiewskiego Kanclerza i Bratnim Kor. gdy czytania w Basze, 20 Luty 1617. idąc pod Buszą.

23.) Mowa za Panem Kawalerem Nowodworskim do Króla JMci.

24.) Transakcya JMci Pana Stanisława Żółkiewskiego wojewody Kijowskiego pod Buszą zrobiona, 23 7bris 1617.

25. Skrypt od P. Hetmana Koronnego, Skinder Baszy dany.

26. Relacya JmPana Hetmana Kor. Żółkiewskiego na Sejmie 1618.

27. Mowa P. Jana Ostrorogą Wojewody Poznańskiego przed samą Konkluzyą Sejmową uczyniona, kiedy pod Konfederacyą, żołnierz na krótki Sejm złożony 1613, zawziął się był na rozerwanie, a zatą mową zgoda stanęła.

28. Legacya posłów Województwa Krakowskiego do Króla JMci, skarżąc na Lisowczyki. — 1620.

29. Paragraf z listu JMci Pana Kanclerza Kor. do JmPana X. Sekretarza Wielkiego.

30. Stanisław Żółkiewski do Koniecpolskiego. 1619. —

31. Od JPana Kanclerza Koronnego do Króla Jmci.

32. Drugi List tegoż do tegoż.

33. Votum Xcia Jmci Zbarackiego, Pana Krakowskiego na sejmie do Prosnowa posłane, przed walnym sejmem w roku 1623. —

34. Sejm walny Warszawski 1623. — JmPan Jakób Sobieski Wojewodzic Lubelski, Marszałek Koła Poselskiego, Królowi Jmci Wita tam słowy itd. —

35. Tegoż mowa do Króla Jmci przy exorbitancyach. —

36. Tegoż po wotach senatorskich. —

37. Tegoż o Warmyą. —

38. Votum xięcia Jmci Zbarackiego, Kast. Krak. na tymże sejmie o konfederacyach. —

39. Exorbitancye od Panów Posłów oddane JKMci w Warszawie 1623. —

40. Przemowa Posłów od wojska Kwarcianego do Króla Jmci na sejmie warszawskim 1625. —

41. Intrata Rplitej. 1625. —

42. Traktaty Xcia Krzysztofa Radziwiłła z Pontusem Hetmanem Szwedzkim pod Rygą o pokój, r. 1622. —

43. Xiążę Radziwiłł P. Hetman Poln. daje znać Królowi Jmci o pokoju zawartym. —

44. Król Jmci odpisuje Radziwiłłowi, niewdzięcznie przyjmując to zawarcie itd. —

45. Konfederacya z expedycyi tureckiej dziękuje za opłatę KMci, w Warszawie 1622.

46. Zjechanie X. Radziwiłła Hetmana polnego WXLit. z Gustawem xięciem Sudermańskim. —

Costo
fp. 2.

— 89 —

1817. Recueil de morceaux choisis
les ouvrages de peinture et de sculp
exposés au Louvre le 24 Avril, 1817
ar Landon in 8 à Paris, 817 r. fl. 42
et Merton, trad: libre de l'anglois,
in 18 à Paris, 786 br. fl. 24
aux Savans de société, recueil
de tous les jeux familiers physiques
matiques, orné de 12 figs Vol. in
809 br. fl. 18
de Taiti aux Français, avec un
de l'ami des Sauvages, in
ndres, 770 br. fl. 3
Princes, ou considérations politi-
le coup d'état, par Bidé 2 Vol.
752 relié fl. 10
ence du bonhomme Richard ou le mo-
de payer les impots de les pos-
anglois, in 12 à
fl. 3

— 90 —

Traité complet sur la maladie scroph
les différant variétés qu'elle peu
par Leclletier, in 8 à Paris 818.
— de mathematiques de Mr. Benj
trad. de l'anglois, in 8 à Grenoble

— de la chasse aux oiseaux, et de t
ruses dont on se sert pour les pre
Bulliard in 12 à Paris, 818 br.
— de la chasse au gibier a poil, in
818 br.
— des oiseaux de chant, des pigeons
du perroquet, du faisan, du dig
paon, in 12 à Paris, 766.
— des maladies vénériennes, par J
in 12 à Paris 766.
— des affections vaporeuses des deux
Pommefils in 12 à Lyon, 765 b
— sur l'exercice à cheval envisagé
médecine pour conserver
l'homme, par Bartolozy

— du jeu, ou l'on examine les prin
ctions de droit naturel et de mor
Barbeyrac, 3 Vol. in 12 à
787 br.